

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ
ОСНОВНЕ ШКОЛЕ „ГОРАЧИЋИ” У ГОРАЧИЋИМА

Горачићи, 2026.

САДРЖАЈ

1. Садржај 2
2. Представљање школе 7
2.1. Услови средине у којима Школа ради 8
3. Полазне основе рада 9
4. Циљеви и начини израде школског програма 12
4.1. Начела израде Школског програма 13
4.2. Самовредновање – акционо планирање – развојно планирање ... 14
5. Назив, врста, трајање и језик на коме се остварује Школски програм 16
5.1. Међупредметне компетенције 20
6. План наставе и учења основног образовања и васпитања 24
6.1. Програмске основе васпитног рада школе 24
6.2. План наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања 25
6.3. План наставе и учења за други циклус основног образовања и васпитања 28
7. Програм обавезних предмета, изборних програма и активности у првом циклусу основног образовања и васпитања 32
7.1. Програми обавезних предмета у првом разреду 32
Српски језик 32
Математика 37
Свет око нас 40
Ликовна култура 45
Музичка култура 49
Физичко и здравствено васпитање 52
Дигитални свет 56
8. Програми обавезних предмета у другом разреду 59
Српски језик 59
Математика 65
Свет око нас 69
Ликовна култура 76

Музичка култура 78
Физичко и здравствено васпитање 84
Дигитални свет 90
9. Програми обавезних предмета у трећем разреду..... 94
Српски језик 94
Математика 105
Природа и друштво 113
Ликовна култура 122
Музичка култура 125
Физичко и здравствено васпитање 128
Дигитални свет 132
10. Програми обавезних предмета у четвртом разреду.....136
Српски језик 136
Математика 143
Природа и друштво 145
Ликовна култура 148
Музичка култура 150
Физичко и здравствено васпитање 152
Дигитални свет.....154
10.1. Енглески језик за први, други, трећи и четврти разред.....156
10.2. Изборни предмет – Верска настава..... 225

11. Програми осталих облика васпитнообразовног рада.....234
11.1. Програм одељењског старешине за први, други, трећи и четврти разред.....234
11.2. Програм допунске наставе за први, други, трећи и четврти разред.....241
11.3. Програм додатне наставе за трећи и четврти разред.....248
11.4. Литерарно-рецитаторска секција.....252
11.5. Драмска секција.....254
11.6. Драмско-рецитаторска секција.....255

12. Поgрам обавезних предмета, изборних предмета и активности у другом циклусу основног образовања и васпитања 256
Програми обавезних предмета у другом циклусу (пети – осми разред).....256
12.1. Српски језик и књижевност 256
12.2. Енглески језик 287
12.3. Историја 362
12.4. Географија 411
12.5. Биологија 426
12.6. Математика 452
12.7. Информатика и рачунарство 537
12.8. Техника и технологија 565
12.9. Ликовна култура 590
12.10. Музичка култура 608
12.11. Физичко и здравствено васпитање 659
12.12. Физика 697
12.13. Хемија 704
12.14. Руски језик 711
12.15. Верска настава 756
13. Програми слободних наставних активности.....763
13.1. Цртање, сликање, вајање 764
13.2. Предузетништво.....767
13.3. Домаћинство.....771
13.4. Медијска писменост.....879
14. План обогаћеног једносменског рада.....782
15. Програм допунске наставе у другом циклусу 784
16. Програм додатне наставе у другом циклусу ..... .786
17. Програм припреме за завршни испит ..... .789
18. Програм одељењског старешине у другом циклусу 792
19. Програм ваннаставних активности ученика 794
19.1. Драмско-рецитаторска секција.....795
19.2. Шаховска секција.....796
20. Програм рада стручног сарадника – психолога школа.....800

20.1. Програм рада стручног сарадника – педагога школа.....804
21. Програм ученичких организација..... 813
22. Посебни програми..... 815
22.1. Програм културних активности Школе 815
22.2. Програм школског спорта 817
22.3. Програм заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања.....818
22.4. Програм мера за превенцију делинквентног понашања и употребу дроге 838
22.5. Програм поступања у установама у кризним ситуацијама 840
23. Програм професионалне оријентације 846
24. Програм развоја инклузивне културе 849
25. Програм здравствене и социјалне заштите ученика 852
25.1. Васпитање за хумане односе међу половима 854
26. Програм заштите животне средине 857
27. Програм сарадње са локалном самоуправом 859
28. Програм сарадње са породицом 861
29. Програм излета и екскурзија 864
30. Програм рада школске библиотеке 869
31. Програм прилагођавања новопридошлих ученика..... ..873
32. Програм безбедности и здравља на раду 875
32.1. Програм спровођења здравља на раду..... 879
33. Програм преласка деце из предшколске установе у школу...881
34. Програм за двојезичну популацију ученика 885
35. Праћење и евалуација Школског програма..... 885
35.1. Прилози уз школски програм 886
35.2. Општи стандарди постигнућа – образовни стандарди за крај првог циклуса обавезног образовања 886
35.3. Општи стандарди постигнућа – образовни стандарди за крај обавезног образовања 898

На основу члана 61, члана 99, члана 119 Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, број 88/2017, 27/2018-др закон, 10/2019-др закон, 6/2020, 129/2021 и 19/2025), члана 27, 28 Закона о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС”, број 55/2013, 101/2017, 10/2019, 27/2018 др закон и 129/2021,92/2023 и 19/2025), члана 41 Статута, Школски одбор Основне школе „Горачићи” у Горачићима на седници одржаној 24. 6. 2026. г. усвојио је

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ
ОСНОВНЕ ШКОЛЕ „ГОРАЧИЋИ” У ГОРАЧИЋИМА

2. ПРЕДСТАВЉАЊЕ ШКОЛЕ

Основна школа „Горачићи” налази се у општини Лучани. Покрива подручја месних заједница Горачићи, Губеревци, Живица и Драгачица. У оквиру матичне школе раде и издвојена одељења „Губеревци” и „Драгачица”. Школска зграда изграђена је 1893. године. Школа наставља традицију прве државне школе од 1868. године. Одлуком Драгачевског народног среза школа је 1950/51. прерасла у осмолетку и добила пети разред.

Анализом података може се запазити да се број ученика смањује. О томе најбоље говори следећи податак – школске 1969/70. школу је похађало 548 ученика, почетком осамдесетих око 350, а данас их има 89.

Из ове школе изашле су многе успешне генерације ученика. Тренутно у Школи раде 32 запослена. Настава је углавном стручно заступљена; уче се два страна језика, а ученици имају одличне услове за савладавање наставних садржаја.

Настава и васпитање су основни задаци Школе. У раду са ученицима полази се од уважавања ученичких способности, интересовања, поштовања ученикове личности, развијања одговорности према раду и учењу, усмеравању ученичких потенцијала кроз ваннаставне активности. Пред Школом су нови циљеви и задаци у складу са осавремењивањем и праћењем свих токова у развоју школства.

Назив школе	Основна школа „Горачићи”
Адреса	32232 Горачићи
Контакт подаци Школе:	
– Телефон/факс	032-5857-326; 032-5857-720
– Званични имејл Школе	skolagoracici@mts.rs
– Сајт	www.skolagoracici.mojaskola.org
ПИБ	102005431
Име и презиме директора Школе	Снежана Илић
Датум оснивања Школе	10. 11. 1868.
Датум прославе Дана школе	10. новембар

2.1. Услови средине у којима Школа ради

Школа се налази у сеоској средини која пружа одличне еколошке услове, али су социјални и економски услови на врло ниском нивоу. Породични услови као један од веома битних фактора за развој и напредовање ученика нису повољни јер образовни ниво родитеља је доста низак. Већина родитеља има завршену основну школу, а известан број ученика долази из непотпуних породица. Такви ученици имају доста проблема у учењу. У Школи се чине кораци да се тим ученицима помогне кроз индивидуализовану наставу, разговоре са одељењским старешинама, стручним сарадником Школе, као и укључивањем у културни живот; такође и кроз сарадњу са Црвеним крстом, Центром за социјални рад.

Наши ученици претходних година постижу резултате на завршном испиту који су, статистички гледано, у нивоу републичког просека. Већина ученика (више од 90%) уписује прву жељу и успешно заврши средњу школу.

Сви ученици се успешно укључују у ваннаставне активности. Активно учествују у припремању материјала за школски лист „Горачанац". Први број овог листа изашао је 2012. као једна од активности планираних Развојним планом и добио је посебну награду на Трећем сајму школског издаваштва, одржаном у Ивањици у мају 2013. године. Трећи број „Горачанца" налази се на другом месту основношколских листова. Одељењски лист „Школски дани" покренула је учитељица Јелена Ивановић. Лист је на Шестом сајму школског издаваштва Моравичког округа у категорији *Најбоља публикација специјалне намене* освојио прво место.

На Седмом сајму школског издаваштва лист „Горачанац" је проглашен за најбољи основношколски лист у Моравичком округу.

Ученици постижу запажене резултате на свим нивоима такмичења, што је велики успех за школу која се налази у сеоској средини.

Кретање броја ученика десет година уназад

	Укупан број ученика (матична школа + издвојена одељења)
2014/2015.	141
2015/2016.	128
2016/2017.	130
2017/2018.	124
2018/2019.	119
2019/2020.	111
2020/2021.	103
2021/2022.	102
2022/2023	96

2023/2024.	98
2024/2025.	91

3. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ РАДА

Школски програм Основне школе „Горачићи” у Горачићима рађен је на основу следећих законских и подзаконских аката:

1. Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, број 88/2017, 27/2018-др.закони,10/2019, 6/2020, 129/2021,,92/2023 и 19/2025).
2. Закон о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС”, 55/2013, 101/2017, 27/2018,10/2019, 129/2021,92/2023 и 19/2025).
3. Правилник о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање („Службени гласник РС”, 76/2010).
4. Правилник о стандардима квалитета рада установе („Службени гласник РС”, 27/2018,1/2024).
5. Правилник о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање(„Службени гласник РС”, 11/2024)
6. Правилник о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица у установи образовања и васпитања („Службени гласник РС”, 22/2016).
7. Правилник о сталном стручном усавршавању и напредовању у звања наставника, васпитача и стручних сарадника („Службени гласник РС”, 81/2017,109/2021).
8. Правилник о посебном програму образовања и васпитања(„Службени гласник РС”, 110/2020).
9. Правилник о вредновању квалитета рада установа („Службени гласник РС”, 88/17, 27/18-други закон).
10. Правилник о општим стандардима постигнућа – образовни стандарди за крај обавезног образовања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, 5/2010).
11. Правилник о општим стандардима постигнућа за крај основног образовања за страни језик („Службени гласник РС”, 78/2017).
12. Правилник о образовним стандардима за крај првог циклуса обавезног образовања за предмете српски језик, математика и природа и друштво („Службени гласник РС – Просветни гласник”, 5/2011).
13. Правилник о норми часова непосредног рада са ученицима наставника, стручних сарадника, васпитача у основној школи („Службени гласник РС – Просветни гласник”, 2/92, 2/2000).
14. Правилник о степену и врсти образовања наставника и стручних сарадника у основној школи („Службени гласник РС – Просветни гласник”, 11/2012, 15/2013, 2/2016, 10/2016, 11/2016, 2/2017, 3/2017, 13/2018).
15. Правилник о степену и врсти образовања наставника који изводе образовновaспитни рад из изборних предмета у основној школи („Службени гласник РС – Просветни гласник”, 11/2012, 15/2013, 10/2016, 11/2016, 2/2017, 11/2017).

16. Правилник о стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја („Службени гласник РС – Просветни гласник”, 5/2011).
17. Правилник о стандардима компетенција директора установа образовања и васпитања („Службени гласник РС”, 38/2013).
18. Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању („Службени гласник РС”, 34/2019,59/20,81/20).
19. Правилник о свим облицима рада стручних сарадника („Службени гласник РС – Просветни гласник”, 5/2012).
20. Правилник о организацији и остваривању наставе у природи и екскурзија у основној школи („Службени гласник РС – Просветни гласник”, 30/19).
21. Правилник о нормативима школског простора, опреме и наставних средстава за основну школу („Службени гласник РС – Просветни гласник”, 4/90).
22. Правилник окритеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност основног образовања и васпитања („Службени гласник РС”, 45/2018,106/2020).
23. Опремљеност Школе, услови рада Школе, расположиви школски простор и бројно стање ученика.
24. Анализа резултата рада, извештаји и бројна документација стручних органа Школе и надлежних институција.
25. Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, 10/17, 12/18, 15/18, 18/18, 1/19 и 2/20)
26. Правилник о програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, 16/18, 3/19 и 5/21)
27. Правилник о програму наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, 5/19, 1/20 и 6/21)
28. Правилник о програму наставе и учења за четврти разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, 11/19, 6/20, 7/21).
29. Правилник о програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, 15/18, 18/18, 3/19, 3/20, 6/20 и 17/21).
30. Правилник о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, 5/19, 1/20, 6/20, 8/20, 5/21 и 17/21).
31. Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, 11/19, 2/20, 6/20, 5/21 и 17/21).
32. Статут Школе, усвојен 4.7. 2022.године.
33. Школски развојни план, усвојен 13. 9. 2019. године.
34. Извештаји о самовредновању.
35. Извештај о реализацији завршног испита.
36. Извештај о реализацији Развојног плана Школе.
37. Правилник о организацији и систематизацији послова, усвојен 15. 9. 2022. године.
38. Правилник о унутрашњој организацији рада Школе, усвојен 21. 3. 2018. године.
39. Правилник о дисциплинској и материјалној одговорности запослених ОШ „Горачићи”, усвојен 29. 3. 2018.године.

40. Правилник о дисциплинској и материјалној одговорности ученика ОШ „Горачићи”, усвојен 29.3. 2018.године.
41. Правила понашања у Школи, усвојен 29.3. 2018.године.
42. Правилник о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време остваривања образовновaспитног рада и других активности које организује Школа, усвојен 29.3. 2018.године.
43. Правилник о полагању испита у основној школи, усвојен 29.3. 2018.године.
44. Правилник о раду Ученичког парламента ОШ „Горачићи”, усвојен 29.3. 2018.године.
45. Пословник о раду Школског одбора ОШ „Горачићи”, усвојен 29.3. 2018.године.
46. Пословник о раду Наставничког већа ОШ „Горачићи”, усвојен 23. 12.2013. године.
47. Пословник о раду Савета родитеља ОШ „Горачићи”, усвојен 29.3. 2018.године.
48. Правилник о увођењу у посао наставника и стручног сарадника ОШ „Горачићи”, усвојен 29.3. 2018.године.
49. Правилник о изменама Првилника о плану наставе и учења за први циклу основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС”, бр. 1/2026).
50. Правилник о изменама Првилника о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС”, бр. 1/2026).
51. Правилник о измени Првилника о плану наставе и учења за седми и осми разред основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС”, бр. 1/2026).

4. ЦИЉЕВИ И НАЧЕЛА ИЗРАДЕ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Циљ Школског програма јесте да омогући учитељима, наставницима базичне професионалне ослонце у планирању, реализацији и евалуацији целокупног школског живота од првог до осмог разреда основног образовања и васпитања.

Циљеви Школског програма

–Коришћење различитих техника учења, метода и облика рада, оцењивања у наставном процесу које ће обезбедити квалитетнију наставу, а самим тим и боље резултате ученика.

– Оснаживање компетенција свих запослених у циљу укључивања у савремени систем образовања.

– Посвећивање пажње надареним и талентованим ученицима.

– Уређивање и опремање школског простора ради унапређивања наставног процеса и безбедносне ситуације.

– Обезбеђивање сигурног окружења за ученике и запослене спровођењем превентивних активности.

– Унапређивање организације рада Школе и подизање нивоа одговорности свих запослених у реализацији обавеза и задужења.

– Изграђивање квалитетнијег односа Школе и окружења како би се остварили већи ефекти у васпитнообразовном процесу.

– Подизање угледа Школе у друштвеном окружењу кроз промоцију наставних и ваннаставних активности.

– Поспешити квалитет знања и оспособити ученике за њихову примену у пракси и свакодневном животу.

– Побољшати комуникацију са родитељима и локалном заједницом.

– Подићи ниво мотивације ученика и запослених.

– Подићи ниво одговорности ученика и наставника.

Циљеви образовања и васпитања су:

–пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета, ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;

–стицање квалитетних знања, вештина и ставова које су свима неопходне за лично остварење и развој, инклузију и запослење и стицање и развијање основних компетенција у погледу комуникације на матерњем језику, комуникације на страним језицима, математичке писмености и основних компетенција у науци и технологији, дигиталне компетенције, компетенције учења како се учи, међуљудске и грађанске компетенције и културног изражавања;

–развој способности проналажења, анализирања, примене и саопштавања информација, уз вешто и ефикасно коришћење информационо-комуникационих технологија;

–оспособљавање за решавање проблема, повезивање и примену знања и вештина у даљем образовању, професионалном раду и свакодневном животу ради унапређивања личног живота и економског, социјалног и демократског развоја друштва;

–развој мотивације за учење, оспособљавање за самостално учење, учење и образовање током целог живота и укључивање у међународне образовне и професионалне процесе;

–развој свести о себи, самоиницијативе, способности самовредновања и изражавања свог мишљења;

–оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;

–оспособљавање за рад и занимање стварањем стручних компетенција, у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада, развојем савремене науке, економије, технике и технологије;

–развој и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;

–развој свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине, еколошке етике и заштите животиња;

–развој способности комуницирања, дијалога, осећања солидарности, квалитетне и ефикасне сарадње са другима и способности за тимски рад и неговање другарства и пријатељства;

–развијање способности за улогу одговорног грађанина, за живот у демократски уређеном и хуманом друштву заснованом на поштовању људских и грађанских права, права на различитост и бризи за друге, као и основних вредности правде, истине, слободе, поштења и личне одговорности;

–формирање ставова, уверења и система вредности, развој личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности држави Србији, поштовање и неговање српског језика и свог језика, традиције и културе српског народа, националних мањина и етничких заједница, других народа, развијање мултикултурализма, поштовање и очување националне и светске културне баштине;

–развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавање различитости;

–повећање образовног нивоа становништва и развој Републике Србије као државе засноване на знању.

4.1. Начела израде Школског програма

Школски програм утемељен је на начелима:

1)усмерености на процесе и исходе учења;

2)заснованости на стандардима, уз систематско праћење и процењивање квалитета програма;

3)уважавања узрасних карактеристика у процесу стицања знања и вештина, формирања ставова и усвајања вредности код ученика;

4)хоризонталне и вертикалне повезаности у оквиру предмета и између различитих наставних предмета;

5)поштовања индивидуалних разлика међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања, као и могућности личног избора у слободним активностима;

6)заснованости на партиципативним, кооперативним, активним и искуственим методама наставе и учења;

7)уважавања искуства, учења и знања која ученици стичу ван Школе и њихово повезивање са садржајима наставе;

8)развијања позитивног односа ученика према школи и учењу, као и подстицања ученикове интересовања за учење и образовање у току целог живота;

9)коришћења позитивне повратне информације, похвале и награде као средства за мотивисање ученика;
10)уважавање узрасних карактеристика у процесу психофизичког развоја обезбеђивањем услова за живот и рад у школи.

4.2. Самовредновање – акционо планирање – развојно планирање

Самовредновање полази од снимања (анализе) постојећег стања у једној или више области, да би се на основу добијених резултата (слике стања) осмислиле акције које ће побољшати постојећу праксу. Самовредновањем утврђујемо области који могу послужити као примери добре праксе, области које су на задовољавајућем степену остварености, као и оне области које треба унапредити. На основу самовредновања и уважавања услова у којима школа ради и расположиве ресурсе, Школа планира будуће активности којима ће побољшавати наставну праксу.
Свака фаза самовредновања завршава се извештајем о анализи добијених података, а по могућностима и предлозима и сугестијама шта и како даље радити. Тако настају акциони планови. Планом активности треба прецизно дефинисати активности, динамику њиховог извођења, носиоце активности, као и потребна средства и очекиване ефекте.
Када се један циклус планирања, реализације, праћења и вредновања заврши, започиње нов циклус, за чије планирање полазиште чине искуства, исходи, резултати претходног циклуса.
Самовредновање и развојно планирање су два лица истог процеса који треба континуирано спроводити и развијати. Самовредновањем започиње и завршава се један развојни циклус. На тај начин реализују се циклуси развоја школе, где се сваки наредни циклус ослања на резултате и искуства претходног које је основа новог планирања усмереног на стално побољшање праксе. Развојни циклуси следе један за другим чиме се обезбеђује трајни развој школе.

Остварености претходног Развојног плана

У претходном периоду обављено је самовредновање свих области. Утврђене су слабости и снаге. На основу претходно постављених циљева у оквиру Развојног плана Школе, као и на основу самовредновања свих области које смо обавили у међувремену, можемо закључити да је много тога урађено на унапређењу рада Школе, али да и даље има доста простора за развој.

Програмирање, планирање и извештавање
– Годишњи план рада школе и Школски програм су континуирано вредновани и унапређивани у складу са новим законским одредбама.

Настава и учење
- Наставници су прошли обуку о индивидуализацији у настави.
- Примењују се различите наставне методе и облици рада.
- Реализују се угледни и јавни часови.
- Обележавају се светски дани посвећени одређеним темама.

- Реализују се квизови.
- Реализује се пројектна настава.
- Повећана је примена савремене технологије у настави (коришћење интернета, паметне табле, израда презентација).

Иако су сви ови елементи у оквиру области Настава и учење унапређени, и даље је потребно радити на томе, о чему говоре резултати последњег самовредновања ове области. Посебно је потребно ставити акценат на осавремењивање наставе и пројектну наставу.

Образовна постигнућа ученика

- Ученицима којима је потребна додатна подршка у образовању омогућено је да остварују постигнућа у складу са прилагођеним или измењеним образовним стандардима.
- Појачан је припремни рад за завршне испите.
- Просечни резултат на завршном испиту је побољшан у односу на претходне године.
- Ученичке компетенције за различите облике учења су развијане путем радионица које су се бавиле темама: постављање циљева, самомотивација, различите технике учења, истраживачки радови.
- И даље је присутан проблем похађања допунске и додатне наставе за ученике путнике.

Подршка ученицима

- Редовно се идентификују и прате ученици којима је потребна додатна подршка.
- Побољшана је безбедност ученика путем редовног и ефикасног реаговања Тима за заштиту у случајевима кршења дисциплине, као и реализацијом превентивних радионица о ненасилној комуникацији и мирном решавању конфликата. Ученици су активно укључени у доношење одлука преко представника у својим организацијама (Ученички парламент и Вршњачки тим).
- Школа је у протеклом периоду активно радила на обогаћивању понуде ваннаставних активности и укључивање ученика у избор и реализацију ових садржаја.
- Организоване су хуманитарне акције за ученике слабијег материјалног стања.
- Школа је учествовала у међународном е-твининг пројекту.
- У претходном самовредновању ученици су изразили заинтересованост за област предузетништва, па је школа реализовала „Дане предузетништва” у циљу подстицања предузетничког духа код ученика.
- У плану је даља индивидуализација наставе путем ИОП-а 3, али тренутно нема идентификованих ученика за ову врсту подршке. Неки наставници су прошли обуку о изради ИОП-а 3.

Етос

- Настављено је са штампањем листа „Горачанац” и обезбеђено је учешће већег броја ученика у његовој изради.
- Издата је монографија о Школи.
- Повећан број награђених ученика на разним конкурсима.
- Доследно је примењиван Правилник о награђивању ученика, као и Кућни ред и Правилник о понашању ученика, наставника, других запослених и родитеља.
- Комуникација са родитељима још увек није у довољној мери унапређена, али се и на том плану доста урадило. Организоване су психолошко-едукативне радионице за родитеље на којима је одзив био јако добар, а Савет родитеља и Школски одбор су редовно извештавани о свим активностима.
- Остварена је сарадња са другим школама из окружења, као и са спортским установама.
- Ученици су активно учествовали на конкурсима локалних културних организација.
- На основу анкетирања ученика и праћења њихових интересовања, реализоване су разне психолошке радионице, дебате, спортска дружења и предузетничке активности.
- Ученици и родитељи су редовно информисани о свим важним аспектима школског живота.
- И даље је присутна недовољна укљученост ученика у ваннаставне активности због проблема са организованим превозом за ученике-путнике.

Организација рада школе, управљање људским и материјалним ресурсима

- Завршен рад на фасади, окречене учионице.
- Набављен нов котао и школски намештај.
- Набављена интерактивна табла.
- Формиран је још један информатички кабинет.
- Наставници су се континуирано професионално усавршавали.
- Није изграђена летња учионица.

5. Назив, врста, трајање и језик на коме се остварује Школски програм

Школски програм припремио је Стручни актив за развој школског програма, кога чине наставници разредне, предметне наставе и психолог Школе.
Школски програм доноси Школски одбор на период од четири године.
Школски програм важи од 4. 7. 2026. до 4. 7. 2030. године.

Школски програм остварује се на српском језику.

Стручни актив за развој Школског програма чине:

- Снежана Илић – директор;
- Ана Милетић Миловановић – психолог;
- Драгана Лазовић – професор српског језика
- Мирјана Марић – професор енглеског језика;
- Бранка Трнавац – наставник руског језика;
- Наташа Копривица – професор ликовне културе;
- Ненад Василић – наставник музичке културе;
- Борко Рашковић – професор историје;
- Јелена Чантрак – професор географије;
- Ивана Петровић – професор математике;
- Вера Ненадовић – професор биологије;
- Ивана Ружић – професор хемије;
- Предраг Јаковљевић – професор технике и технологије и информатике;
- Иван Јањић – наставник физичког васпитања;
- Јелена Ивановић – професор разредне наставе;
- Марушка Јовановић – професор разредне наставе;
- Слађана Радосавчевић – професор разредне наставе;
- Марија Ћендић – професор разредне наставе;
- Зорица Новичић – професор разредне наставе;
- Светлана Вујиновић – наставник разредне наставе;
- Немања Матејић – вероучитељ;
- Миљана Лечић – педагог.

Начин остваривања Школског програма

Школски програм се остварују кроз редовну наставу, додатни, допунски рад и активности. Садржаји свих наставних предмета и подручја који се у школи уче међусобно се повезују и прожимају у мери у којој то може да се уради.

За остваривање циљева Школског програма значајно је ефикасно планирање на годишњем и месечном нивоу, као и припремања наставника за свакодневну наставу. На часовима ће се користити најразличитији активни приступи рада са ученицима.

Начини остваривања Школског програма су у тесној вези са:

- узрасним карактеристикама и могућностима ученика;

– потребама и интересовањима ученика;
– условима у којима се реализују настава и ваннаставне активности;
– расположивим наставним средствима.

Програми наставе и учења заснивају се на општим циљевима и исходима образовања и васпитања. Усмерени су на процес и исходе учења, а не на саме садржаје који сада имају другачију функцију и значај. Садржаји су у функцији остваривања исхода који су дефинисани као функционално знање ученика тако да показују шта ће ученик бити у стању да учини, предузме, изведе, обави захваљујући знањима, ставовима и вештинама које је градио и развијао током једне године учења конкретног наставног предмета. Овако конципирани програми подразумевају да оствареност исхода води ка развијању компетенција, и то како општих и специфичних предметних, тако и кључних.

На путу остваривања циља и исхода улога наставника је врло важна јер програм пружа простор за слободу избора и повезивање садржаја, метода наставе и учења и активности ученика. Оријентација на процес учења и исходе брига је не само о резултатима, већ и начину на који се учи, односно како се гради и повезује знање у смислене целине, како се развија мрежа појмова и повезује знање са практичном применом.

Програми наставе и учења, наставницима су полазна основа и педагошко полазиште за развијање наставе и учења, за планирање годишњих и оперативних планова, као и непосредну припрему за рад.

Настава може да се адаптира и подешава према новим и другачијим условима и ситуацијама (пандемија).

Школа може да организује и наставу на даљину користећи Гугл учионицу као и модел изокренуте учионице(хибридна натава).Као подршка ученицима за несметан рад, користе се и Вибер групе, Блог у настави, Гугл мит.

Планирање наставе и учења

Образовноваспитна пракса је сложена, променљива и не може се до краја и детаљно унапред предвидети. Она се одвија кроз динамичну спрегу међусобних односа и различитих активности у социјалном и физичком окружењу, у јединственом контексту конкретног одељења, конкретне школе и конкретне локалне заједнице. Настава треба да обезбеди сигурну, подстицајну и подржавајућу средину за учење у којој се негује атмосфера интеракције и однос уважавања, сарадње, одговорности и заједништва.

Полазећи од датих исхода учења и програмских садржаја, од наставника се очекује да дати програм контекстуализује, односно да испланира наставу и учење према потребама одељења имајући у виду карактеристике ученика, наставне материкористити, техничке услове, наставна средства и медије којима школа располаже, као и друге ресурсе школе и локалне средине.

Приликом планирања наставе и учења потребно је руководити се:

– индивидуалним разликама међу ученицима у погледу начина учења, темпа учења и брзине напредовања;

– интегрисаним приступом у којем постоји хоризонтална и вертикална повезаност унутар истог предмета и различитих наставних предмета;

– активним и искуственим методама наставе и учења;

– уважавањем свакодневног искуства и знања које је ученик изградио ван школе, повезивањем активности и садржаја учења са животним искуствима ученика и подстицањем примене наученог у свакодневном животу;

– неговањем радозналости, одржавањем и подстицањем интересовања за учење и континуирано сазнавање;

– редовним и осмишљеним прикупљањем релевантних података о напредовању ученика, остваривању исхода учења и постигнутом степену развоја компетенција ученика.

Полазећи од датих исхода и садржаја, наставник креира свој годишњи (глобални) план рада из кога касније развија своје оперативне планове. Како су исходи дефинисани за крај наставне године, наставник треба да их операционализује прво у оперативним плановима, а потом и на нивоу конкретне наставне јединице. Од њега се очекује да за сваку наставну јединицу, у фази планирања и писања припреме за час, дефинише исходе за час који воде ка остваривању исхода прописаних програмом.

При планирању треба, такође, имати у виду да се исходи разликују. Неки се лакше и брже могу остварити, али је за већину исхода потребно више времена и више различитих активности.

Посебну пажњу током непосредне припреме за наставу треба посветити планирању и избору метода и техника, као и облика рада. Њихов избор је у вези са исходима учења и компетенцијама које се желе развити, а одговара природи предмета, конкретним садржајима и карактеристикама ученика. У том смислу на наставнику је да осмишљава разноврсне активности, како своје, тако и активности ученика. Очекује се да ученици у добро осмишљеним и разноврсним активностима наставе развијају своје компетенције целоживотног учења кроз самостално проналажење информација, критичко разматрање, обраду података на различите начине, презентацију, аргументовану дискусију, показивање иницијативе и спремности на акцију.

Од наставника се очекује да континуирано прати и вреднује свој рад и по потреби изврши корекције у свом даљем планирању. Треба имати у виду да се неке планиране активности у пракси могу показати као неодговарајуће зато што су, на пример, испод или изнад могућности ученика, не обезбеђују остваривање исхода учења, не доприносе развоју компетенција, не одговарају садржају итд. Кључно питање у избору метода, техника, облика рада, активности ученика и наставника јесте да ли је нешто релевантно, чему то служи, које когнитивне процесе код ученика подстиче (са фокусом на подстицање когнитивних процеса мишљења, учења, памћења), којим исходима и компетенцијама води.

Праћење и вредновање наставе и учења

Праћење и вредновање је део професионалне улоге наставника. Од њега се очекује да континуирано прати и вреднује:

– процес наставе и учења,
– исходе учења,
– себе и свој рад.

Оријентисаност нових програма наставе и учења на исходе и процес учења омогућава:

– објективније вредновање постигнућа ученика;
– осмишљавање различитих начина праћења и оцењивања;
– диференцирање задатака за праћење и вредновање ученичких постигнућа и боље праћење процеса учења.

Праћење напредовања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно и реализује се у складу са *Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању*. У настави оријентисаној на остваривање исхода учења вреднују се и процес учења и резултати учења. Поред уобичајених начина праћења и оцењивања ученика путем усменог и писменог испитивања које даје најбољи увид у резултате учења, постоје и многи други начини које наставник може и треба да употребљава како би објективно проценио не само резултате већ и процес учења. У том смислу, путем посматрања, он може да прати следеће показатеље: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује и доноси закључке. Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, навођење примера, спремност да се промени мишљење у контакту са аргументима, разликовање чињеница од интерпретација, извођење закључака, прихватање другачијег мишљења, примењивање, предвиђање последица, давање креативних решења. Поред тога, наставник прати и вреднује како ученици међусобно сарађују у процесу учења, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење уместо критицизам.

Како ни један од познатих начина вредновања није савршен, потребно је комбиновати различите начине оцењивања. Једино тако наставник може да сагледа слабе и јаке стране ученика. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Повратна информација треба да буде увремењена, дата током или непосредно након обављања неке активности; треба да буде конкретна, да се односи на активности и продукте ученика, а не на његову личност.

Праћење напредовања ученика започиње иницијалном проценом нивоа на коме се он налази и у односу на који ће се процењивати његов даљи ток напредовања. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика.

Ученике треба континуирано, на различите начине, охрабривати да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој рад унапредили.Резултате целокупног праћења и вредновања (процес учења и наставе, исходе учења, себе и свој рад) наставник узима као основу за планирање наредних корака у развијањ образовноваспитне праксе.

5.1. Међупредметне компетенције

Опште међупредметне компетенције дефинисане у чл. 12 *Закона о основама система образовања и васпитања* („Службени гласник”, 88/2017). Опште међупредметне компетенције за крај обавезног основног образовања и васпитања у Републици Србији су:

1) компетенција за учење;
2) одговорно учешће у демократском друштву;
3) естетичка компетенција;
4) комуникација;
5) одговоран однос према околини;

6) одговоран однос према здрављу;
7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву;
8) рад са подацима и информацијама;
9) решавање проблема;
10) сарадња;
11) дигитална компетенција.

Компетенције за учење

Способност за целоживотно учење обухвата све компетенције које се стичу образовањем. Ученик треба да буде оспособљен и мотивисан да схвати значај учења; изабере одговарајуће методе; прати сопствени напредак током учења и учење усмерава у складу са намерама и циљем који има. Ученик стиче нова знања и вештине, примењујући претходно учење и ваншколско искуство. Истрајан је и превазилази тешкоће у учењу.

Одговорно учење у демократском друштву

Ученик разуме и прихвата значај принципа правде, слободе, солидарности, националне, верске, родне и етничке равноправности и одговорности активно учествујући у животу школе (одељењска заједница, ученички парламент, вршњачки тим) у складу са својим узрастом. Поштује равноправност различитих заједница, њихову традицију и културни идентитет. Одговоран је за изборе и одлуке које чини и понаша се хумано и с уважавањем према другима. Аргументовано заступа ставове и мишљења уважавајући супротна гледишта, као и усвојене процедуре доношења одлука.

Естетичка компетенција

Естетичка вредност не везује се искључиво за уметност, већ и за друге садржаје: природне, социолошке или идеолошке (човеково деловање на природу, односи унутар заједнице), емотивно-афективне (креативност и стваралачко мишљење) и практичне (појмови, модели, теоријске основе игре, литерарних, ликовних, музичких и сценских облика и сл.). Ученик показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара.

Комуникација

Ученик комуницира на сврсисходан и конструктиван начин у приватном, јавном и образовном контексту. Прилагођава начин и средства комуникације карактеристикама ситуације. У комуникацији уме да изрази мишљење, осећања и ставове и да представи своје циљеве на позитиван, конструктиван и аргументован начин поштујући и уважавајући другог. Критички процењује садржај и начин комуникације у различитим ситуацијама. Има развијену свест о значају конструктивне комуникације и активно доприноси неговању културе дијалога у заједницама којима припада.

Одговоран однос према околини

Ученик стиче знања и развија свест о дејству људских активности на животну средину и природу; усваја ставове о неопходности очувања непосредне и шире околине и развија способности активног деловања ради очувања средине у школи, непосредној околини и породици. Одговоран је према квалитету сопственог живота, што обухвата и однос према околини и однос према здрављу. Разуме сопствену одговорност и одговорност заједнице у изградњи личне и заједничке будућности. Разуме принципе одрживог развоја и практикује активности које га подржавају.

Одговоран однос према здрављу

Ученик користи знања, вештине и усваја ставове ради очувања и унапређивања психофизичког здравља. Одговоран однос према здрављу укључује развијање свести о важности сопственог здравља и безбедности, знања о основним чиниоцима који утичу на здравље и практиковање здравих животних стилова. Својим понашањем промовише здравље, заштиту здравља и здраве стилове живота. Уочава опасности по здравље и доноси одлуке значајне за превенцију болести и очување здравља.

Предузимљивост и оријентација ка предузетништву

Ученик препознаје могућности у школи и заједници да идеју претвори у активност, покреће и спремно прихвата промене, предузима одговорност, показује иницијативу и јасну оријентацију ка остварењу циљева и постизању успеха. Ученик кроз образовање стиче свест о сопственим потенцијалима и интересовањима и бива оснажен да самостално доноси одлуке о изборима будућег образовања, занимања и професионалне оријентације. Реализује унапред осмишљене идеје и учествује у пројектима који се тичу школе и локалне заједнице. Стиче знања о карактеристикама одређених послова и радних места, разуме свет рада и пословања из перспективе друштва и спреман је на покретање хуманитарних акција.

Рад са подацима и информацијама

Ученик разуме значај коришћења поузданих података и информација у процесу учења, њихову примену за рад, доношење одлука и свакодневни живот. Користи знања и вештине из различитих предмета да представи, прочита и протумачи податке користећи текст, бројеве, дијаграме и различите аудио-визуелне форме. Ученик користи и самостално проналази различите изворе информација и података, критички разматра њихову поузданост и ваљаност, разврстава их и повезује релевантне информације из различитих извора.

Решавање проблема

Ученик примењује знање из различитих предмета, искуство стечено изван школе, интелектуалне, емоционалне и социјалне способности у проналажењу одговора/решења у новим ситуацијама које се јављају током учења, као и у свакодневном животу.Оспособљен је да у циљу решавања проблемских ситуација селективно и сврсисходно користи књиге и друге изворе информација, алате, помоћ наставника, ученика и других особа из школског и ваншколског окружења. Мотивисан је да реши проблемску ситуацију, истрајава у решавању, проналази/осмишљава решење проблемских ситуација, процењује тачност решења и начин решавања.

Сарадња

Ученик учествује у различитим активностима на конструктиван, одговоран и креативан начин афирмишући дух међусобног поштовања, равноправности, солидарности и сарадње. Активно, аргументовано и конструктивно доприноси раду групе у свим фазама групног рада. У процесу договарања уме да изрази своја осећања, уверења, ставове и предлоге. Подржава друге да изразе своје погледе. Прихвата да су разлике у погледима предност групног рада и поштује друге који имају другачије погледе. У сарадњи са другима залаже се да се одлуке доносе заједнички на основу аргумената и прихваћених правила заједничког рада.

Дигитална компетенција

Ученик је способан да користи одређена средства из области информационо- комуникационих технологија на одговоран и критички начин ради ефикасног испуњавања постављених циљева, задатака и сопствених потреба у свакодневном животу и образовању. Познаје утицај информационо-комуникационих технологија на живот и рад појединаца и заједница. Уме да одабере одговарајуће ИКТ средство и да га користи на одговоран и креативан начин у свакодневним активностима. Приликом коришћења ИКТ-а свестан је ризика за сопствену и туђу сигурност и добробит; поштује приватност и одговорним поступањем штити себе и друге.

6. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

6.1. Програмске основе васпитног рада школе

Основни циљ васпитног рада са ученицима у области наставе и учења је постизање оптималне школске успешности и усвајање знања неопходних за васпитни рад.

Сваки наставни предмет пружа одређене могућности да се путем програмских садржаја врши утицај на васпитање ученика. Ниво и степен утицаја наставних предмета није само условљен врстом програмских садржаја, већ зависи и од начина конкретизације васпитних циљева и задатака, од облика, метода и наставних средстава који се користе у раду са ученицима, од прилагођености наставе узрасним и индивидуалним карактеристикама ученика, од ставова наставника према садржајима које тумаче и преносе, а нарочито од степена активности ученика у васпитнообразовном процесу.

Конкретизација програмских садржаја захтева разраду васпитних циљева који могу да се реализују кроз наставне јединице појединих предмета.

Погодним облицима, методама и средствима васпитни циљеви треба успешно да се остварују, не само код усвајања предвиђених образовних садржаја, већ и код формирања облика понашања у оквиру радног, моралног, интелектуалног и других видова васпитања.

Наставни садржаји морају имати утицај не само на стицање и усвајање знања већ и на прихватање одређених облика и начина понашања ученика.

Програмски задаци и садржаји васпитног рада у школи дати су у оквиру следећих тематских области:

- Прилагођавање ученика на школу и учешће у школским активностима.
- Подстицање личног развоја.
- Подстицање социјалног сазнања и социјалних односа.
- Развијање сарадње и конструктивног решавања сукоба.
- Развијање вештина за решавање индивидуалних проблема.
- Формирање аутономне личности и изграђивање моралних вредности.

Програм васпитног рада са децом/ученицима остваривање се применом Правилника о понашању ученика, наставника и родитеља, кроз наставу и програме ваннаставних активности у раду одељењских заједница, кроз ученичке организације и кроз друштвено-користан рад.

6.2. План наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања

Р. Б.	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.
1.	Српски језик	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Енглески језик	2	72	2	72	2	72	2	72
3.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
4.	Свет око нас	2	72	2	72	/	/	/	/
5.	Природа и друштво	/	/	/	/	2	72	2	72
6.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
7.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
8.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
9.	Дигитални свет	1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО: А		20	720	21	756	21	756	20	720
Р. Б.	**Б. ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ**								
1.	Верска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО: Б		1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО: А + Б		21	756	22	792	22	792	21	756

Облици образовноваспитног рада којима се остварују обавезни наставни предмети, изборни програми и активности

Р. Б.	**ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА**	**ПРВИ РАЗРЕД**		**ДРУГИ РАЗРЕД**		**ТРЕЋИ РАЗРЕД**		**ЧЕТВРТИ РАЗРЕД**	
		НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.
1.	Редовна настава	21	756	22	792	22	792	21	756
2.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Додатна настава	/	/	/	/	1	36	1	36

Р.Б.	**ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО--ВАСПИТНОГ РАДА**	**ПРВИ РАЗРЕД**		**ДРУГИ РАЗРЕД**		**ТРЕЋИ РАЗРЕД**		**ЧЕТВРТИ РАЗРЕД**	
		НЕД	ГОД	НЕД	ГОД	НЕД	ГОД	НЕД	ГОД
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности1	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Екскурзија	1 дан годишње							

1 Школа реализује ваннаставне активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта.

Други облици непосредног образовновaспитног рада (млађи разреди)

Разред	Назив активности	Планирано часова на годишњем нивоу	Задужени наставник
III	Драмско-рецитаторска секција	36	Марија Ћендић
II	Драмска секција	36	Марушка Јовановић
I–IV	Литерарно-рецитаторска секција	36	Јелена Ивановић, Светлана Вујиновић, Зорица Новичић
Допунска настава			
I	Српски језик и математика	36	Јелена Ивановић, Зорица Новичић, Светлана Вујиновић
II	Српски језик и математика	36	Марушка Јовановић, Зорица Новичић, Светлана Вујиновић
III	Српски језик и математика	36	Марија Ћендић
IV	Српски језик и математика	36	Слађана Радосављевић
Додатна настава			
III	Математика	36	Марија Ћендић
IV	Математика	36	Слађана Радосављевић
Припремна настава за полагање поправног испита			
IV	Наставни предмет из кога ученик има недовољне оцене	10 часова по предмету	Слађана Радосављевић

6.3. План наставе и учења за други циклус основног образовања и васпитања

Р. Б.	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.	НЕД.	ГОД.
1.	Српски језик и књижевност	5	180	4	144	4	144	4	136
2.	Енглески језик	2	72	2	72	2	72	2	68
3.	Историја	1	36	2	72	2	72	2	68
4.	Географија	1	36	2	72	2	72	2	68
5.	Биологија	2	72	2	72	2	72	2	68
6.	Математика	4	144	4	144	4	144	4	136
7.	Физика	/	/	2	72	2	72	2	68
8.	Хемија	/	/	/	/	2	72	2	68
9.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36	1	36	1	34
10.	Техника и технологија	2	72	2	72	2	72	2	68
11.	Ликовна култура	2	72	1	36	1	36	1	34
12.	Музичка култура	2	72	1	36	1	36	1	34
13.	Физичко и здравствено васпитање	2	72 +542	2	72 +54	3	108	3	102
УКУПНО: А		24	918	25	954	28	1008	28	952
Р. Б.	**Б. ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ**								
1.	Верска настава	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Други страни језик – Руски језик	2	72	2	72	2	72	2	68
УКУПНО: Б		3	108	3	108	3	108	3	170
УКУПНО: А + Б		27	1026	28	1062	31	1116	31	1054

2 Обавезне физичке активности (ОФА) реализују се у оквиру предмета Физичко и здравствено васпитање у петом и шестом разреду.

Облици образовноваспитног рада којима се остварују обавезни наставни предмети, изборни програми и активности

Р.Б.	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		НЕД	ГОД	НЕД	ГОД	НЕД	ГОД	НЕД	ГОД
1.	Редовна настава	27	1026	28	1062	31	1116	31	1054
2.	Слободне наставне активности3	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	34
4.	Додатна настава	1	36	1	36	1	36	1	34

Р.Б.	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО--ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		НЕД	ГОД	НЕД	ГОД	НЕД	ГОД	НЕД	ГОД
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Ваннаставне активности4	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Екскурзија	два дана годишње							

3 Слободне наставне активности – ученик обавезно бира једну активност са листе од три слободне наставне активности које школа нуди.

4 Ваннаставне активности могу бити: друштвене, техничке, хуманитарне, културне и спортске.

Други облици непосредног образовновaспитног рада – старији разреди

Разред	Назив активности	Планирано часова на годишњем нивоу	Задужени наставник
V–VIII	Драмско-рецитаторска секција	18	Драгана Лазовић
V–VIII	Шаховска секција	18	Предраг Јаковљевић
V	СНА: Цртање, сликање вајање	36	Наташа Копривица
VI	СНА: Медијска писменост	36	Драгана Лазовић
VII	СНА: Домаћинство	36	Вера Ненадовић
VIII	СНА: Предузетништво	34	Предраг Јаковљевић
Допунска настава			
V–VIII	Српски језик и књижевност	36	Драгана Лазовић
V–VIII	Математика	36	Ивана Петровић
V–VIII	Енглески језик	36	Мирјана Марић
VI–VIII	Физика	18	Предраг Јаковљевић
V–VIII	Руски језик	36	Бранка Трнавац
V–VIII	Историја	14	Борко Рашковић
V–VIII	Географија	18	Јелена Чантрак
V–VIII	Биологија	15	Вера Ненадовић
VII–VIII	Хемија	9	Ивана Ружић
Додатна настава			
V–VIII	Српски језик и књижевност	18	Драгана Лазовић
VII–VIII	Енглески језик	18	Мирјана Марић
V–VIII	Математика	18	Ивана Петровић
V–VIII	Историја	14	Борко Рашковић
VI–VIII	Физика	18	Предраг Јаковљевић
VII–VIII	Хемија	9	Ивана Ружић
Припремна настава за полагање завршног испита			
VIII	Српски језик и књижевност	18	Драгана Лазовић
VIII	Математика	18	Ивана Петровић
VIII	Историја	9	Борко Рашковић
VIII	Биологија	9	Вера Ненадовић
VIII	Географија	9	Јелена Чантрак

VIII	Физика	9	Предраг Јаковљевић
VIII	Хемија	9	Ивана Ружић
Припремна настава за полагање поправног испита			
V–VIII	Наставни предмет из кога ученик има недовољне оцене	10 по предмету	наставници

Припремна настава за полагање завршног испита организоваће се од почетка другог полугодишта, а већи број часова одржаће се током јуна месеца.

7. ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА, ИЗБОРНИХ ПРОГРАМА И АКТИВНОСТИ У ПРВОМ ЦИКЛУСУ

7.1. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ РАЗРЕД

Обавезни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Први	5	180

Циљ наставе *српског језика* јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

Разред: ПРВИ

Литература (за наставнике и ученике)

1. Душка Милић, Татјана Митић: *Буквар за први разред основне школе*, Нови Логос, Београд, 2025.
2. Татјана Митић, Душка Милић: *Наставни листови уз Буквар за први разред основне школе*, Нови Логос, Београд, 2025.
3. Наташа Станковић Шошо, Маја Костић: Читанка 1 *Реч по реч*, Нови Логос, Београд, 2025.
4. Мирољуб Вучковић: *Методика наставе српског језика и књижевности*, Завод за уџбенике, Београд, 1993.

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења остварености исхода	Корелација у предметима и међупредметима
ПОЧЕТНО ЧИТАЊЕ И ПИСАЊЕ	1. Глас и слово; штампана и писана слова ћириличког писма. 2. Речи и реченице као говорне и писане целине. 3. Текстови засићени словима која се обрађују/текстови предвиђени за глобално читање. 4. Све врсте текстова који су написани	Облици рада: – фронтални, – индивидуални – рад у пару – групни рад Методе наставе и учења: – монолошка метода	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено (разговор, презентовање самосталног или групног рада, активност на часу, читање;	Илустрације, бојење – корелација са ликовном културом. Илустрације на којима су биљке (воће и поврће), животиње; имена насеља – корелација са светом око нас.

	штампаним или писаним словима. 5. Језичке игре. 6. Аналитичко-синтетичка вежбања; лексичка и синтаксичка вежбања; моторичке вежбе. 7. Писање (преписивање, самостално писање и диктат). 8. Читање (шчитавање/глобално читање, гласно и тихо читање); питања којима се проверава разумевање прочитаног. 9. Изговор и писање гласова који ученицима причињавају тешкоће (нпр. ђ, ћ; џ, ч; ј, љ).	– дијалошка метода – рад на тексту – илустративна – демонстративна – писаних радова – игровне активности – пројекат	писмено (домаћи задаци, диктат, наставни листићи). Тестирање (иницијално процењивање, нестандардиз. и критеријумски тестови, петнаестомин. провере знања). Ученички радови (цртежи, панои). Међусобно оцењивање ученика.	Повлачење правих и кривих линија – корелација са математиком. *Шта чујемо* (Музичка култура, На путу до школе); *Графомоторичке вежбе – припреме за писање слова* (Физичко и здравствено васпитање, Вежбе за развој покретљивости); *Мој дом* (Свет око нас, Породица); *Глас, слово, реч, реченица* (Музичка култура, Б.Станчић: „Букварци").
КЊИЖЕВНОСТ	***Поезија*** 1. Народна песма: *Ја сам чудо видео* 2. Јован Јовановић Змај: *Зимска песма* 3. Војислав Илић: *Пролетња зора*/Воја Царић: *Пролеће* / Мира Алечковић: *Ветар сејач* 4. Десанка Максимовић: *Првак* / *Хвалисави зечеви /Угостима/ Ливадско звонце* 5. Гвидо Тартаља: *Китова беба / Мрави / Постеља за зеку* 6. Бранко Ћопић: *Јежева кућица* 7. Душан Радовић: *Јесења песма/ Срећна Нова година* 8. Љубивоје Ршумовић: *Ау, што је школа згодна, Дете, Деца су украс света* 9. Стеван Раичковић: *Цртанка* / Бранислав Лазаревић: *Сликар* 10. Перо Зубац: *Добар друг ти вреди више* 11. Драгомир Ђорђевић: *Није лако бити дете* ***Проза*** 1. Народна прича: *Свети Сава и ђаци* 2. Народна прича: *Голуб и пчела / Деда и репа*	Облици рада: – фронтални, – индивидуални – рад у пару – групни рад Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – писаних радова – илустративна – игровне активности – пројекат – кооперативно учење	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено (разговор, читање, препричавање, описивање, презентовање самосталног или групног рада, активност на часу, анализа и интерпретација књижевеног текста; писмено (домаћи задаци, наставни листићи). Тестирање (нестандардиз. и критеријумски тестови). Ученички радови (цртежи, панои). Међусобно оцењивање ученика. Континуирано праћење и вредновање ученика кроз вођење педагошке свеске,	Текстови о животињама: *Ја сам чудо видео, Китова беба, Мрави, Постеља за зеку, Хвалисави зечеви, Јежева кућица, Голуб и пчела, Лисица и гавран, Два јарца, Две козе* – корелација са светом око нас (Животиње у непосредном окружењу); *Зимска песма* корелација са музичком културом (*Први снег, Пада снежак); Пролетња зора, Пролеће* – корелација са музичком културом (*Пролеће у шуми);* *Првак, Ау што је школа згодна, Дете, Добар друг ти вреди више, Није лако бити дете* – корелација са светом око нас (Породични дом и школа); *Свети Сава и ђаци* – корелација са верском наставом (Свети Сава) и музичком културом (Химна

	3. Народна басна: *Лисица и гавран* 4. Доситеј Обрадовић: *Два јарца; Две козе* 5. Лав Толстој: *Два друга* 6. Драган Лукић: *Јоца вози тролејбус* / Игор Коларов: *Дум-дум Оливер и његов бубањ* 7. Ђуро Дамјановић: *Дан кад је јутро било слово* / Весна Ћоровић Бутрић: *Ноћни ћошак* 8. Избор из народних и ауторских загонетки (Десанка Максимовић, *Загонетке лаке за прваке ђаке, Загонетке* Г. Витеза и Бране Цветковића) ***Драма*** 1. Гвидо Тартаља: *Зна он унапред* 2. Душан Радовић: *Тужибаба* 3. Александар Поповић: *Неће увек да буде први* 4. Бора Ољачић: *Први дан у школи* 5. Популарни и информативни текстови ***Домаћа лектира*** 1. Јован Јовановић Змај: Песме за децу (избор) 2. Избор из басни и сликовница		која служи за редовно евидентирање њихових постигнућа, развоја, као и потешкоћа у раду током школске године.	Светом Сави); текстови у којима се помињу бројеви (*Два јарца, Две козе, Два друга, Неће увек да буде први, Први дан у школи)* – корелација са математиком (основни и редни бројеви).
ЈЕЗИК (граматика, правопис, ортоепија)	1. Реченица; реч; слово. 2. Улога гласа/слова у разликовању значења изговорене односно написане речи. 3. Реченице као обавештење, питање и заповест. 4. Велико слово на почетку реченице, у писању личних имена и презимена, имена насеља (једночланих) и назива места и улице у којој ученик живи, као и назив школе коју похађа. 5. Правилно потписивање (име, па презиме). 6. Тачка на крају реченице; место и функција упитника и узвичника у реченици.	Облици рада: – фронтални, – индивидуални – рад у пару – групни рад Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – писаних радова – илустративна – игровне активности – пројекат – кооперативно учење	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено (разговор, презентовање самосталног или групног рада, активност на часу; писмено (домаћи задаци, наставни листићи, диктати). Тестирање (нестандардиз. и критеријумски тестови, петнаестомин. провере знања). Ученички радови Међусобно оцењивање ученика.	Употреба великог слова – корелација са ликовном културом (Знак–иницијали). Имена насеља – корелација са светом око нас.
ЈЕЗИЧКА	**1. Говорење** (вођени и слободни разговор;	Облици рада:	Писмени и домаћи	Казивање краћих песама –

КУЛТУРА	говорни предлошци, усмена порука, причање, препричавање, описивање; казивање књижевног текста; драмски, драматизовани текстови, сценска импровизација; сценско извођење текста (драмско и луткарско); богаћење речника: лексичке и семантичке вежбе; разговорне, ситуационе и језичке игре). **2. Слушање** (стварне и симулиране ситуације; слушна порука; аудио-визуелни записи; игре за развијање слушне пажње). **3. Писање** (питања о сопственом искуству, бићима, предметима, појавама, сликама, о књижевном и некњижевном тексту; писана порука; краћа текстуална целина: о сопственом искуству, о доживљају, о сликама, поводом књижевног текста; реченице/кратак текст погодан за диктирање). **4. Читање** (књижевни текстови; текстови са практичном наменом: позивница, упутство, списак за куповину и др.; нелинеарни текстови: текст у табели, распоред часова, стрип, улазница и др.; информативни текстови: уџбенички – Милан Шипка, *Буквар*; текстови о знаменитим личностима српске културе; вануџбенички: о правилима учтивог понашања (бонтон), о месту у којем ученици живе, о животињама и др.).	– фронтални, – индивидуални – рад у пару – групни рад <u>Наставне методе:</u> – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – писаних радова – илустративна – игровне активности – пројекат – кооперативно учење	задаци, активност на часу, читање, описивање, препричавање, писање кратких састава, презентовање самосталног или групног рада.	корелација са музичком културом (пауза, темпо и ритам). *Зимски дан – прича у сликама* (Музичка култура, „Пада снежак”). *На киши – прича по слици* (Музичка култура, Б. Станчић „Иде јесен”).

Кључни појмови:	почетно читање и писање, књижевност, језик и језичка култура.
Активности ученика:	− слуша, учествује у разговору, анализира, пева, пише, црта, образлаже мишљење, сарађује, − препознаје слова, речи, реченице, − игра се мењањући гласове у речима, − вежба у изговарању обавештења, питања и заповести, − вежба у изговору и писању гласова ч, ћ, ђ, х, р, − чита текстове, − увежбава логичко читање, − препознаје књижевна дела и њихове основне карактеристике, − доживљава и разумева садржај књижевних текстова, − саставља реченице,

		− прави самостални речник, − саставља причу, – уређује портфолио, − решава ребусе, − пише по диктату.
Активности наставника:		− започиње и води разговор, − чита, − усмено излаже, − приказује шеме, скице, слајдове, − усмерава интеракцију, – организује наставу и припрема наставни материјал, − описује, објашњава, образлаже, демонстрира, − процењује да ли су ученицима јасни циљеви часа, – учествује у изради пројеката, − мотивише ученике и прати њихов рад, – прати постигнућа ученика и индивидуализује рад, – информише ученике о резултатима свих видова писмених и усмених провера знања, – ствара пријатну атмосферу у учионици, – даје одмерене коментаре на изражајност читања и на квалитет одговора, − подсећа ученике на претходно научено.
Међупредметне компетенције	**Почетно читање и писање**	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, евиденција домаћих задатака, усмене и писане провере, свеске ученика, коришћење техника за учење (грозд, мапа ума), издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано), писмени састави...) ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА (радови ученика, свеске ученика, развијање графичке културе и уредности у писању...) ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА (употреба дигиталних уџбеника, рад у образовном софтверу где ученик прстом на екрану прати правилне линије за писање слова.)
	Књижевност	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, евиденција домаћих задатака, усмене и писане провере, свеске ученика, коришћење техника за учење (грозд, мапа ума), издвајање кључних речи, коришћење маште за предвиђање и закључивање...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, разговори о књижевном делу, посматрање (спонтано и планирано), писмени састави...) РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА (кроз различите ситуације у књижевним текстовима, у улози лика, решавање ребуса, квизови...) ОДГОВОРНО УЧЕШЋЕ У ДЕМОКРАТКОМ ДРУШТВУ (Развијање емпатије и разликовање доброг од лошег кроз поступке ликова, нпр. анализа басне „Лав и миш” где ученици дискутују о томе зашто је важно помоћи неком ко је мањи и слабији.) ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА (Слушање аудио-записа глумачког казивања песме или гледање кратког анимираног филма насталог по причи коју су читали.) ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА (Способност ученика да препозна лепоту у језику, илустрацији и уметничком изразу.)

	Језик	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, евиденција домаћих задатака, усмене и писане провере, свеске ученика, коришћење техника за учење (грозд, мапа ума), издвајање кључних речи... Када ученици науче правило о великом почетном слову на почетку реченице и код имена, добијају задатак да у кратком тексту пронађу све „грешке" где су имена написана малим словом.) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, разговори о књижевном делу, посматрање (спонтано и планирано), писмени састави...) ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА (употреба дигиталних уџбеника, коришћење едукативне игре где ученици превлаче речи на одговарајуће место, нпр. разврставање речи на оне које се пишу великим или малим словом).
	Језичка култура	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, евиденција домаћих задатака, усмене и писане провере, свеске ученика, учешће у секцијама, коришћење техника за учење (грозд, мапа ума), издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано), писмени састави...) РАД СА ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈАМА (рад на задацима табеларног типа, употреба паметних телефона, штампани материјали, игре, укрштенице...) РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА (сналажење у ситуацијама када нам недостаје реч или када дође до неспоразума у поруци.) САРАДЊА (рад на заједничком говорном задатку или групном причању приче, вршњачко учење...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ (текстови о здрављу, реченице везане за ову тематику, писање састава...) ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА (радови ученика, израда сценографије, учешће у конкурсима, свеске ученика...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ОКОЛИНИ (ученички радови, учешће на конкурсима...) ПРЕДУЗИМЉИВОСТ И ПРЕДУЗЕТНИШТВО (организовање и учешће у акцијама на нивоу одељења (нпр. организација „Новогодишњег вашара", „Васкршње радости" – писање честитки...)

Обавезни предмет: МАТЕМАТИКА

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Први	5	180

Циљ учења предмета *математика* је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Разред: ПРВИ

Литература (за наставнике и ученике)

1. Ива Иванчевић Илић, Сенка Тахировић: *Математика 1 (уџбеник из четири дела*), Нови Логос, Београд, 2025.
2. Мирко Дејић, Милана Егерић: *Методика наставе математике*, Учитељски факултет, Јагодина, 2003.

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења остварености исхода	Корелација у предметима и међупредметима
ГЕОМЕТРИЈА – Положај, величина и облик предмета – Линије	Положај, величина и облик предмета 1. Просторне релације. 2. Величина предмета и бића. 3. Геометријска тела: лопта, коцка, квадар, ваљак, пирамида и купа. 4. Геометријске фигуре: круг, правоугаоник, квадрат и троугао. Линије 1. Права, крива и изломљена линија. 2. Затворена и отворена линија. 3. Тачка и линија. Дуж.	*Облици*: фронтални, индивидуални, рад у пару, групни *Методе*: – монолошка метода – дијалошка метода – писаних радова – текст метода – илустративна – демонстративна – игровне активности – решавање проблема	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено (разговор, презентовање самосталног или групног рада, активност на часу; писмено (домаћи задаци, наставни листићи, рад на часу). Тестирање (иницијално процењивање, нестандардиз. и критеријумски тестови, петнаестомин. провере знања, решавање задатака у дигиталним уџбеницима). Ученички радови (цртежи, панои). Међусобно оцењивање ученика.	Одређивање међусобног положаја предмета и бића – корелација са ликовном културом (Положај облика у простору и равни) и светом око нас (Просторне одреднице). Крива, права, затворена, отворена линија – корелација са физичким и здравственим васпитањем (Ходање, трчање). Горе, доле, испод, изнад, испред, иза, између (Српски језик: Моја учионица), Геометријска тела (Ликовна култура: Облици), Поређење по висини и дужини (Ликовна култура: Високо-ниско, широко-уско, дуго-кратко).
БРОЈЕВИ	1. Бројање, писање и читање бројева. 2. Приказивање бројева помоћу тачака на бројевној правој. 3. Упоређивање бројева. 4. Редни бројеви. 5. Сабирање и одузимање бројева у оквиру 20 и приказивање на бројевној правој. 6. Сабирање и одузимање бројева до 100	*Облици*: фронтални, индивидуални, рад у пару, групни *Методе*: – монолошка метода – дијалошка метода – писаних радова	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено (разговор, презентовање самосталног или групног рада, активност на часу;	Основни и редни бројеви – корелација са српским језиком (*Два јарца, Две козе, Први дан у школи*). Бројеви од један до десет – корелација са музичком културом (*Учимо да бројимо, Коњ има*

	без прелаза преко десетице и приказивање на бројевној правој. 7. Својства сабирања. 8. Откривање непознатог броја у једнакостима с једном операцијом. 9. Динар, кованице и новчанице до 100 динара.	– текст метода – илустративна – демонстративна – кооперативно учење – игровне активности *Технике рада* се заснивају на конкретном материјалу (нпр. Блокови коцки који представљају десетице и појединачне коцке јединице) и очигледним средствима (цртежи, табеле, плакати.)	писмено (домаћи задаци, наставни листићи, рад на часу). Тестирање (нестандардиз. и критеријумски тестови, петнаестомин. провере знања, решавање задатака у дигиталним уџбеницима). Ученички радови (цртежи, панои). Међусобно оцењивање ученика.	*чет'ри ноге и бројалице),* корелација са српским језиком: *Два друга, Три прасета, Десет љутих гусара).* Сабирање и одузимање (Физичко и здравствено васпитање: Игре са вођењем, додавањем лопте и гађање у циљ).
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	1. Мерење дужине нестандардним јединицама мере.	*Облици*: фронтални, индивидуални, рад у пару *Методе*: – монолошка метода – дијалошка метода – писаних радова – текст метода – илустративна – демонстративна	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено (разговор, презентовање самосталног или групног рада, активност на часу; писмено (домаћи задаци, наставни листићи, рад на часу). Тестирање (нестандардиз. и критеријумски тестови, петнаестомин. провере знања). Ученички радови (цртежи). Међусобно оцењивање ученика.	Мерење – корелација са физичким и здравственим васпитањем (Физичке способности). Физичко и здравствено васпитање: Ходање кратким и дугим корацима

Кључни појмови:	односи у простору, геометријски облици, број, сабирање и одузимање и мерење

Активности ученика:		Слуша, учествује у извођењу дидактичких игара према упутствима и уз контролу наставника, учествује у разговору, открива релације и изражава их, групише, пребројава, анализира, црта, сарађује, образлаже мишљење, решава математичке задатке и примењује их у решавању проблема из живота, повезује, закључује, стиче нова знања и развија естетско осећање, развија љубав према математичкој писмености...
Активности наставника:		Планира активности, креира наставни процес, организује час који мора бити добро планиран, осмишљен и занимљив, изграђује нова знања, продубљује интересовања, припрема различит динамички материјал, пружа помоћ и подршку, упознаје и идентификује математичке способности сваког ученика, даје смернице за нова знања, ствара позитивну атмосферу у одељењу, упућује на примену знања у свакодневном животу, уважава индивидуалне способности и могућности ученика, проверава и вреднује знања и умења ученика на различите начине, развија позитивне особине код ученика, процењује да ли су ученицима јасни циљеви учења, усмерава интеракцију...
Међупредметне компетенције	**Геометрија – Положај, величина и облик предмета – Линије**	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, евиденција домаћих задатака, усмене и писане провере, свеске ученика, издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА (решавање проблемских задатака, представљање задатака цртежом...) ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА (радови ученика, свеске ученика...) ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА (употреба програма (нпр. Paint) где ученици од понуђених геометријских фигура (круг, квадрат, троугао) треба да „саставе" кућу или камион...)
	Бројеви	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, евиденција домаћих задатака, усмене и писане провере, свеске ученика, издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) РАД СА ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈА-МА (рад на задацима табеларног типа, употреба паметних телефона, штампани материјали, игре...) ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА (употреба дигиталних уџбеника...) РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА (решавање проблемских задатака, представљање задатака цртежом...) САРАДЊА (инструменти за праћење и вредновање рада групе, вршњачко учење, заједничко решавање математичких изазова...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ (текстуални задаци са тематиком здравља...) ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА (радови ученика, свеске ученика...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ОКОЛИНИ (ученички радови, текстуални задаци са тематиком природе...)
	Мерење и мере	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, евиденција домаћих задатака, усмене и писане провере, свеске ученика, издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА (решавање проблемских задатака, представљање задатака цртежом...) ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА (радови ученика, свеске ученика...)

<u>Обавезни предмет:</u> СВЕТ ОКО НАС

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Први	2	72

Циљ учења предмета *свет око нас* јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

Разред: ПРВИ

Литература (за наставнике и ученике)

1. Љиља Стокановић, Гордана Лукић, Гордана Субаков Симић: *Свет око нас 1* (уџбеник и радна свеска), Нови Логос, Београд, 2025.

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења остварености исхода	Корелација у предметима и међупредметима
ЈА И ДРУГИ; ЗДРАВЉЕ И БЕЗБЕДНОСТ	1. Основна осећања (радост, страх, туга и бес). 2. Основне животне потребе (дисање, храна, вода, спавање и потреба за тоалетом). 3. Сличности и разлике по полу, старости, способностима и интересовањима. 4. Групе људи: породица, школска заједница, разред, одељење, суседи. 5. Права и обавезе чланова група. 6. Правила понашања појединаца и групе. 7. Празници: породични, школски. 8. Здрав начин живота: становање, одевање, исхрана, лична хигијена, рад, одмор. 9. Безбедно понашање у саобраћају на	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – илустративна – демонстративна – игровне активности – кооперативно учење – пројекат – учење путем открића Комбиновање различитих врста	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено (разговор, презентовање самосталног или групног рада, активност на часу; писмено (домаћи задаци, наставни листићи). Тестирање (иницијално процењивање, тестови по нивоима образовних стандарда, петнаестоминутне провере знања, рад у дигиталном уџбенику).	Породични дом и школа – корелација са српским језиком (текстови о школи и породици) и корелација са музичком културом (*Ау што је школа згодна, Другарство, Школско звоно*). Правила безбедног понашања на путу – корелација са музичком културом (*Саобраћајац, Како се прелази улица, Успорите поред школе, Пажљивко*).

	путу од куће до школе (кретање улицом са тротоаром и без тротоара, прелажење преко улице, безбедно место за игру). 10. Опасне ситуације по живот, здравље и околину, превенција и правилно понашање (у дому и школској средини, саобраћају, током природних непогода).	дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона. Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду. Обезбеђивање корелације са сродним предметима. Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације.	Ученички радови (цртежи, панои). Међусобно оцењивање ученика. Доношење материјала за рад на часу. Континуирано праћење и вредновање ученика кроз вођење педагошке свеске, која служи за редовно евидентирање њихових постигнућа, развоја, као и потешкоћа у раду током школске године.	У насељу поштујемо правила понашања – корелација са српским језиком (Није тешко бити фин). Облици појављивања воде у природи – корелација са музичком културом (песма *Ситна је киша падала*). Одржавање личне хигијене – корелација са физичким и здравственим васпитањем (Одржавање личне хигијене).
РАЗНОВРСНОСТ ПРИРОДЕ	1. Сунчева светлост и топлота. 2. Основна својства ваздуха: провидност, мирис, кретање. 3. Облици појављивања воде: потоци, реке, баре, језера, киша, снег. 4. Облици појављивања воде у непосредном окружењу. 5. Основна својства воде: укус, мирис, провидност, раствара поједине материјале. 6. Изглед земљишта: равница, брдо, планина. 7. Изглед земљишта у непосредном окружењу. 8. Основна својства земљишта: боја,	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – илустративна – демонстративна – игровне активности – пројекат – кооперативно учење – учење путем открића	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено (разговор, презентовање самосталног или групног рада, активност на часу; писмено (домаћи задаци, наставни листићи). Тестирање (тестови по нивоима образовних стандарда, петнаестоминутне провере знања). Ученички радови (цртежи,	Биљке и животиње у непосредном окружењу – корелација са српским језиком (текстови о биљкама и животињама) и музичком културом (*Карневал животиња, Лептирићу шаренићу, Зец копа репу).* Домаће животиње – корелација са српским језиком (*Занимљиви текстови о животињама из енциклопедија*).

	растреситост, влажност. 9. Карактеристичне биљке и животиње у непосредном окружењу. 10. Изглед и делови тела биљака. 11. Изглед и делови тела животиња на примерима сисара, птица, риба, инсеката. 12. Човеково тело – делови тела (глава, труп, руке и ноге) и чула (вида, слуха, укуса, мириса и додира). 13. Значај воде, ваздуха, земљишта, сунчеве светлости и топлоте за живот биљака, животиња/човека. 14. Одговоран однос човека према животној средини (штедња воде, одлагање отпада на предвиђена места, брига о биљкама и животињама).		панои). Међусобно оцењивање ученика.	У природи је све повезано – корелација са музичком културом (песма *Киша пада*).
ЧОВЕК РАДИ И СТВАРА	1. Човек ради и ствара (материјали и средства за рад, производи људског рада). 2. Материјали за израду предмета (дрво, камен, метал, стакло, гума, пластика, папир, тканина) и њихова својства (тврдо–меко, провидно–непровидно, храпаво– глатко).	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – илустративна – демонстративна – игровне активности – пројекат – кооперативно учење – учење путем открића	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено (разговор, презентовање самосталног или групног рада, активност на часу; писмено (домаћи задаци, наставни листићи). Тестирање (тестови по нивоима образовних стандарда, петнаестоминутне провере знања, годишњи тест). Ученички радови (цртежи, панои). Међусобно оцењивање ученика.	Својства материјала – корелација са ликовном културом (Обликовање једноставне фигуре од меког материјала).

КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ	1. Кретање и сналажење у простору у односу на просторне одреднице: напред–назад, лево–десно, горе–доле и карактеристичне објекте. 2. Сналажење у времену у односу на временске одреднице: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче, прекосутра.	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – илустративна – демонстративна – игровне активности – пројекат – кооперативно учење – учење путем открића	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено (разговор, презентовање самосталног или групног рада, активност на часу; писмено (домаћи задаци, наставни листићи). Тестирање (тестови по нивоима образовних стандарда, петнаестоминутне провере знања). Ученички радови (цртежи, панои). Међусобно оцењивање ученика.	Временске одреднице: *делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче и прекосутра* – корелација са музичком културом (*Добро јутро, добар дан; Седмица).* Просторне одреднице (напред-назад, лево-десно, горе-доле) – корелација са математиком (Одређивање међусобног положаја предмета и бића).

Кључни појмови:		оријентација, култура живљења и друштвена стварност у непосредном окружењу.
Активности ученика:		Слушају, одговарају на питања, слушају одговоре других ученика, воде дијалог, посматрају илустрације, закључују на основу посматрања, повезују дате чињенице, описују лична искуства, истражује, ствара, процењују свој и рад других, учествују у играма, сарађују са вршњацима у играма.
Активности наставника:		Осмишљава, започиње разговор, чита, слуша, мотивише, прати, подстиче ученике на активно учешће у играма, процењује, прати активност ученика, усмерава интеракцију, процењује да ли су ученицима јасни циљеви часа, пружа помоћ ученику, припрема дидактички материјал, прати постигнућа ученика и индивидуализује рад, информише ученике о резултатима свих видова писмених и усмених провера знања, ствара пријатну атмосферу у учионици, организује и изводи вежбе и експерименте...
Међупредметне компетенције	**Ја и други, Здравље и безбедност**	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, евиденција домаћих задатака, усмене и писане провере, свеске ученика, коришћење техника за учење (грозд, мапа ума), издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА (употреба дигиталних уџбеника) РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА (задаци за размишљање, решавање ребуса, квизови...) ОДГОВОРНО УЧЕШЋЕ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ (обележавање значајних датума, Дан јабука, Дан здраве хране...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ (искуство ученика, начин живљења, савладаност исхода из Света око нас...) ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА (радови ученика, свеске ученика...)

	Разноврсност природе	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, евиденција домаћих задатака, усмене и писане провере, свеске ученика, коришћење техника за учење (грозд, мапа ума), издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА (употреба дигиталних уџбеника) РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА (задаци за размишљање, решавање ребуса, квизови...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ (искуство ученика, начин живљења, савладаност исхода из Света око нас...) ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА (радови ученика, свеске ученика...) САРАДЊА (инструменти за праћење и вредновање рада групе, вршњачко учење...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ОКОЛИНИ (ученички радови, оствареност исхода из СОН...)
	Човек ради и ствара	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, евиденција домаћих задатака, усмене и писане провере, свеске ученика, коришћење техника за учење (грозд, мапа ума), издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА (употреба дигиталних уџбеника) РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА (задаци за размишљање, решавање ребуса, квизови...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ (искуство ученика, начин живљења, савладаност исхода из Света око нас...) ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА (радови ученика, свеске ученика...) САРАДЊА (инструменти за праћење и вредновање рада групе, вршњачко учење...) ПРЕДУЗИМЉИВОСТ И ПРЕДУЗЕТНИШТВО (организовање и учешће у акцијама на нивоу одељења (нпр. организација „Новогодишњег вашара”, „Васкршње радости” – прављење предмета...)
	Кретање и оријентација у простору и времену	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, евиденција домаћих задатака, усмене и писане провере, свеске ученика, коришћење техника за учење (грозд, мапа ума), издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА (употреба дигиталних уџбеника) РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА (задаци за размишљање, решавање ребуса, квизови...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ (искуство ученика, начин живљења, савладаност исхода из Света око нас...) ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА (радови ученика, свеске ученика...)

Обавезни предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Први	1	36

Циљ учења предмета *ликовна култура* је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

Разред: ПРВИ

Литература (за наставнике и ученике)

1. Милутин Мићић, Гордана Мићић: *Ликовна култура 1* (уџбеник), Нови Логос, Београд, 2025.

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења образовних стандарда	Корелација у предметима и међупредметима
ОДНОСИ У ВИДНОМ ПОЉУ	**1. Облици.** Облици из природе, облици које је створио човек, правилни и неправилни облици. Својства облика (цело, део, велико, мало, високо, ниско, краће, дуже, уско, широко, светло, тамно, обојено, безбојно, једнобојно, шарено, меко, тврдо, глатко, храпаво, обло, рогљасто). **2. Положај облика у простору и у равни** (горе, доле, између, испод, у, на, испред, иза, усправно, положено, косо, лево, десно). **3. Кретање.** Покретни и непокретни облици. Кретање бића и машина. Смер кретања облика (налево, надесно, нагоре и надоле). Безбедност у саобраћају – илузија величине покретних и непокретних објеката у односу на удаљеност од посматрача. **4. Светлост и сенка.** Природни и вештачки извори осветљења. Промена осветљености у току дана. Изглед облика и сенке у зависности од осветљења.	<u>Облици рада:</u> – фронтални, индивидуални, групни <u>Наставне методе:</u> – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – илустративна – демонстративна – практичних радова – кооперативно учење – игровне активности	На почетку школске године извршиће се иницијално процењивање ученика (познавање боја, педантност и уредност у раду...). – Активност на часу. – Праћење практичног рада. – Учествовање у естетској анализи. – Самостални практични рад; рад у групи и пару. <u>Ученички радови</u> (панои, постери, плакати). Међусобно оцењивање ученика.	Материјали – корелација са светом око нас (Својства материјала – тврдо). Положај облика у простору и равни – корелација са математиком (Одређивање међусобног положаја предмета и бића) и физичким и здравственим васпитањем (Полигон, препрека у фискултурној сали). Корелација са музичком културом (Музика као мотивација за рад); Знак (иницијали) – корелација са српским језиком (употреба великог слова).
ОБЛИКОВАЊЕ	**1. Материјал и прибор**. Поступци правилног и безбедног руковања и одржавања материјала, прибора и радне површине, значај одржавања хигијене и безбедног руковања прибором. **2. Обликовање скулптуре.** Обликовање меких материјала поступком додавања. Спајање разноврсних материјала. **3. Обликовање цртежа.** Врсте линија (отворена, затворена, права, крива, светла, тамна, широка, уска, дугачка, кратка, непрекинута, испрекидана, груба, нежна, спирална, таласаста, степенаста...).	<u>Облици рада:</u> – фронтални, индивидуални, групни <u>Наставне методе:</u> – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – илустративна – демонстративна – практичних радова – кооперативно учење – игровне активности	– Активност на часу. – Праћење практичног рада. – Учествовање у естетској анализи. – Самостални практични рад; рад у групи и пару. <u>Ученички радови</u> (панои, постери, плакати). Међусобно оцењивање	

	Изражајна својства линија у односу на материјал и прибор. **4. Обликовање слике.** Боја природних облика и боја облика које је створио човек. Изражајна својства боје у односу на материјал и прибор. **5. Преобликовање**. Предмети и материјал погодни за преобликовање (оштећени предмети, амбалажа, остаци тканина...). **6. Различите информације као мотивација за стваралачки рад.** Природа и непосредно окружење; машта и стварни догађаји; приче, песме и текстови из књига и часописа за децу и уџбеника, уметничка дела...		ученика.	
СПОРАЗУМЕВАЊЕ	**1. Читање визуелних информација.** Илустрација у дечјим књигама и уџбеницима. Стрип. Цртани и анимирани филм – традиционално урађени (слободоручно обликовани или нацртани ликови) и савремени (урађени у апликативном програму). Прича у цртаном и анимираном филму. Изглед места и ликова. **2. Знак.** Графички знак (ноте, слова и цифре), гестовни и звучни знак. Лепо писање. Украсна слова. **3. Традиција.** Празници и украшавање. **4. Невербално изражавање.** Пантомима, игре, перформанс.	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – илустративна – демонстративна – практичних радова – кооперативно учење – игровне активности	– Активност на часу. – Праћење практичног рада. – Учествовање у естетској анализи. – Самостални практични рад; рад у групи и пару. Ученички радови (панои, постери, плакати). Међусобно оцењивање ученика.	
ЛИКОВНА КУЛТУРА И ОКРУЖЕЊЕ	**1. Простор.** Отворени и затворени простор, природа и простор који је човек обликовао. **2. Карактеристичне визуелне одлике по којима се препознаје врста простора**. Значај чувања споменика или значајних објеката у најближем окружењу. Значај уређења простора у коме ученик борави. **3. Уметничка занимања и продукти.** Сликар – слика, вајар – скулптура, фотограф – фотографија... Изглед употребних предмета које су дизајнирали	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – илустративна – демонстративна – практичних радова	– Активност на часу. – Праћење практичног рада. – Учествовање у естетској анализи. – Самостални практични рад; рад у групи и пару. Ученички радови (панои, постери,	

	уметници. **4. Установе културе** (биоскоп, музеј, галерија, позориште, библиотека…). Правила понашања и облачења у различитим установама културе, договорена правила понашања.	– кооперативно учење – игровне активности	плакати). Међусобно оцењивање ученика.	

Кључни појмови:		простор, облик и линија.
Активности ученика:		Разговара, посматра, опажа, износи своја запажања, додирује, показује, опипава, ваја, уочава, препознаје, ствара, повезује, систематизује претходна сазнања, црта, боји...
Активности наставника:		Води разговор, упућује, ствара ситуацију, сугерише, усмерава и подстиче ученике на опажање, поставља питања отвореног типа, демонстрира, објашњава, мотивише ученика, прати практичан рад, развија кооперативност, прати постигнућа ученика, процењује да ли су свим ученицима јасни циљеви часа, развија појмовно мишљење ученика...
Међупредметне компетенције	**Односи у видном пољу**	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, радови ученика, издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА (употреба дигиталних уџбеника, дигитални продукти ученика – слике, видео-записи...) (САРАДЊА (инструменти за праћење и вредновање рада групе, вршњачко учење...) ОДГОВОРНО УЧЕШЋЕ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ (обележавање значајних датума, помоћ другу у раду...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ (радови ученика са тематиком здравља, обележавање значајних датума (Дан здраве хране, Дан јабука, зуба – цртање плаката)...) ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА (радови ученика, учешће на конкурсима, фотографије...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ОКОЛИНИ (ученички радови, учешће на конкурсима...) ПРЕДУЗИМЉИВОСТ И ПРЕДУЗЕТНИШТВО (организовање и учешће у акцијама на нивоу одељења (нпр. организација „Новогодишњег вашара” – прављење предмета...)
	Обликовање	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, радови ученика, издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА (радови ученика, учешће на конкурсима, фотографије...) (САРАДЊА (инструменти за праћење и вредновање рада групе, вршњачко учење...) ПРЕДУЗИМЉИВОСТ И ПРЕДУЗЕТНИШТВО (организовање и учешће у акцијама на нивоу одељења (нпр. организација „Васкршње радости” – прављење предмета...)
	Споразумевање	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, радови ученика, издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА (радови ученика, учешће на конкурсима, фотографије...) (САРАДЊА (инструменти за праћење и вредновање рада групе, вршњачко учење...)
	Ликовна култура и окружење	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, радови ученика, издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА (употреба дигиталних уџбеника, дигитални продукти ученика – слике, видео-записи...) САРАДЊА (инструменти за праћење и вредновање рада групе, вршњачко учење...)

		ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА (радови ученика, учешће на конкурсима, фотографије...)

Обавезни предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Први	1	36

Циљ учења предмета *музичка култура* је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

Разред: ПРВИ

Литература (за наставнике и ученике)

1. Драгана Михајловић Бокан, Марина Ињац: *Музичка култура 1* (уџбеник), Нови Логос, Београд, 2025.
2. Ирена Којов Буквић: *Методика наставе музичког васпитања*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1989.

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења образовних стандарда	Корелација у предметима и међупредметима
ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ (певање и свирање)	Химне 1. Светосавска химна Народне песме 1. На крај села жута кућа 2. Ми идемо преко поља 3. Игра коло 4. Ја посејах лан 5. Јеж 6. Ситна је киша падала 7. Божић, Божић, благи дан Дечје песме 1. Коњ има чет'ри ноге 2. Е. Главник: Петлић	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – илустративна – демонстративна – кооперативно учење – игровне активности Комбиновање различитих врста	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено (разговор, певање песама, презентовање самосталног или групног рада, активност на часу; писмено (рад на наставном листићу). Тестирање (иницијално процењивање (научене	Коларићу панићу, Дуње ранке, Иде маца око тебе, Боц, боц иглицама – корелација са физичким и здравственим васпитањем (Плес и ритмика). Добро јутро, добар дан, Седмица – корелација са светом

	3. З. Васиљевић: Зец копа репу, Звук и тон 4. Љ. Шкарица: Пекарчић 5. Н. Вукомановић: Јежева успаванка 6. Н. Хиба: Саобраћајац 7. Непознати аутор: Рођенданска песма 8. П. Бергамо: Авантуре малога Јују 9. М. Субота: Ау, што је школа згодна 10. А. Дедић: Није лако бубамарцу 11. Непознати аутор: Брате Иво 12. Б. Станчић: Буквари, Први снег 13. С. Милић: Ускршња песма 14. А. Кораћ: Ивин воз 15. Ј. Адамов: Телефонијада 16. А. Кораћ: Деда Мразе, не скрећи са стазе 17. С. Коруновић: Пада снежак <u>Музичке игре</u> 1. В. Томерлин: Рибар 2. З. Васиљевић: Иде маца поред тебе, Зец и репа 3. Словачка народна песма: Песма у колу 4. Берем, берем грожђе 5. Васино коло 6. Медвед бере јагоде 7. Коларићу панићу 8. Плива патка преко Саве 9. Дуње ранке <u>Бројалице</u>: Мачка, Ишо медо у дућан, Лептир и цвет, Бумбари, Два се петла побише, Еци, пеци, пец, Ен тен тини, Ко-ко-ко-ко-да, Ластавица, Дечак и птица <u>Свирање на дечјим инструментима</u>: 1. Д. Марковић: Иде мали меца 2. С. Коруновић: Пада снежак 3. Боц, боц, иглицама, На крај села жута кућа, Плива патка преко Саве, Пишем, пишем петнаест, Магарац и кукавица <u>Модели:</u> Добро јутро, добар дан, Ресаво, водо ладна, Сол ми дај, Ми идемо преко поља, Фабрика бомбона	дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона. Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду. Обезбеђивање корелације са сродним предметима. Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације.	песме у предшколском, игре, препознавање звукова), тест знања на крају школске године, рад у дигитаном уџбенику. <u>Ученички радови</u> (цртежи, прављење инструмената). Међусобно оцењивање ученика.	око нас (временске одреднице). Како се прелази улица, Успорите поред школе, Пажљивко – корелација са светом око нас (Правила безбедног понашања на путу). Израда музичких дечијих инструмената од разних материјала – корелација са ликовном културом (преобликовање и прављење дечијих инструмената). Извођење и слушање музике – корелација са српским језиком (Богаћење речника, уочавање и разумевање фабуле у песми, речи у којима се подражавају звуци). Учимо да бројимо и бројалице – корелација са математиком (Бројеви).
СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	<u>Химне</u> 1. Светосавска химна <u>Народне песме</u>	<u>Облици рада:</u> – фронтални, индивидуални, групни	<u>Посматрање</u> (слободно и систематско).	Божић, Божић благи дан;

	1. Ерско коло 2. Васино коло 3. Кад те видим на сокаку 4. Синоћ кад је пао мрак 5. Копа цура виноград 6. Ој, бадњаче, бадњаче 7. Бора Дугић: Чаробна фрула <u>Песме за децу</u> 1. Б. Милићевић: Како се прелази улица 2. М. Субота: Седмица, Деца су украс света, Ишли смо у Африку 3. Влада и Гиле: Ивин воз 4. Ст. Мокрањац и А. Корађ: Ал је леп овај свет 5. Б. Милићевић: Учимо да бројимо, Успаванка 6. Д. Лаковић: Слон лепотан Дондолан, Другарство 7. Н. Вукомановић: Бубамара 8. М. Шоуц: Заклео се бумбар 9. С. Барић: Страшан лав 10. Чаролија: Успорите поред школе, Пажљивко 11. М. Илић Бели: Све је пошло наопачке, Јануарске звезде, Успаванка за Аћима 12. А. Корађ: Најлепша мама на свету 13. Дечја песма из Финске: Пролеће у шуми 14. Дечја песма: Кад си срећан, Лептирићу шаренићу 15. Дечја песма из Белгије: Нек свуд љубав сја <u>Домаћи композитори</u> 1. Л. Димитријевић: Медведова женидба 2. Д. Деспић: Смејалица 3. Ст. Мокрањац: У Будиму граду 4. М. Илић Бели: Песма о одјеку <u>Страни композитори</u> 1. К. С. Санс: Карневал животиња (Кокошке и петлови, Слон, Кенгури, Кавез за птице) 2. К. Орф: Скерцандо 3. Ј. Штраус: Радецки марш 4. А. Дворжак: Хумореска 5. Н. Римски Корсаков: Бумбаров лет 6. Ф. Шопен: Валцер ор. 69 бр. 2 7. Ј. Брамс: Успаванка	<u>Наставне методе:</u> – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – илустративна – демонстративна	<u>Испитивање</u>: <u>усмено</u> (разговор, презентовање самосталног или групног рада, активност на часу, рад у дигитаном уџбенику). <u>Ученички радови</u> (цртежи, прављење инструмената). Међусобно оцењивање ученика.	Светосавска химна; Најлепша мама на свету – корелација са светом око нас (Празници).

	8. П. И. Чајковски: Крцко Орашчић (Кинески плес, Игра шећерне виле) 9. В. А. Моцарт: Абецеда 10. Ф. Шуберт: Пчелица 11. Ј. С. Бах: Менует 12. Ж. Батист Лили: Док месец сја 13. Ц. Пјерпонт: Звончићи			
МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	(импровизација игре/покрета на одређену музику, израда дечјих музичких инструмената од различитих материјала, музичке импровизације, креирање сопствених покрета уз музику која се изводи или слуша, стварање једноставне мелодије на крађи текст, илустрација доживљаја музике, одабир познатог музичког у односу на литерарни садржај...).	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – илустративна – демонстративна	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено (разговор, певање песама, свирање на инструментима, активност на часу). Ученички радови (цртежи, прављење инструмената). Међусобно оцењивање ученика.	

Кључни појмови:	тон, покрет, мелодија, ритам и извођење.
Активности ученика:	Пева песму по слуху, изводи ритам бројалице, слуша музику, описује речима свој доживљај музике, ствара звучне ефекте, истражује, закључује, учествује у раду групе, свира на ритмичким инструментима.
Активности наставника:	Мотивише ученике и подстиче их да усвоје предвиђене садржаје, пева, изводи ритам бројалице, прати активност ученика, показује, свира, демонстрира покрет, прати интеракцију ученика, процењује да ли су свим ученицима јасни циљеви часа, прати постигнућа ученика и индивидуализује рад, ствара пријатну атмосферу у учионици,....
Међупредметне компетенције	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, радови ученика, издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) РАД СА ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈАМА (употреба паметних телефона, штампани материјали, игре, укрштенице...) ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА (употреба дигиталних уџбеника, звучни записи, симулација инструмената...) САРАДЊА (инструменти за праћење и вредновање рада групе, школске приредбе...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ (песмице о здрављу...) ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА (радови ученика, певање, учешће у хору...) ОДГОВОРНО УЧЕШЋЕ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ (учење народне игре (кола) или традиционалне бројалице...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ОКОЛИНИ (ученички радови, песме посвећене планети Земљи, природи...)

Обавезни предмет: **ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ**

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Први	3	108

Циљ учења предмета *физичко и здравствено васпитање* је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Разред: ПРВИ

Литература (за наставнике и ученике)

1. Љубинко Милановић: *Збирка 300 игара за најмлађе*, Завод за уџбенике, Београд, 2004.
2. Љубинко Милановић, Милован Стаматовић: *Методика наставе физичког васпитања*, Учитељски факултет, Ужице, 2004.
3. Габриела Крагујевић: *Физичко васпитање, Приручник за учитеље*, Завод за уџбенике, Београд, 2005.

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења образовних стандарда	Корелација у предметима и међупредметима
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	– Вежбе за развој снаге. – Вежбе за развој покретљивости. – Вежбе за развој издржљивости. – Вежбе за развој брзине. – Вежбе за развој координације.	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни, рад у пару Наставне методе: – метода живе речи – метода показивања и посматрања – метода имитације, тј. опонашања	– Посматрање, разговор, записивање и описно оцењивање; – Мерење физичких способности и кретне издржљивости; – Ангажовање и понашање на часу.	
МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ 1. Ходање и трчање 2. Скакања и прескакања 3. Бацања и хватања 4. Пузања, вишења, упори и пењања 5. Вежбе на тлу	– Ходање и трчање. Ходање: – кратким корацима, – дугим корацима, – у различитом ритму, – ходање са реквизитом, – ходање са променом, правца и смера. Техника трчања: – трчање преко препрека, – трчање са променом правца и смера, – брзо трчање 20 m са стартом из различитих почетних положаја, – игре са коришћењем научених облика ходања и трчања.	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни, рад у пару Наставне методе: – метода живе речи – метода показивања и посматрања – метода имитације, тј. опонашања	– Иницијално процењивање; – Посматрање, разговор, записивање и описно оцењивање; – Мерење физичких способности и кретне издржљивости; – Ангажовање и понашање на часу;	Плес и ритмика – корелација са музичком културом (Коларићу, панићу, Дуње ранке, Иде маца око тебе, Боц, боц иглицама, Васино коло, Ерско коло).

6. Вежбе равнотеже 7. Вежбе са реквизитима 8. Плес и ритмика 9. Полигони	– Скакања и прескакања. Поскоци у месту. Поскоци у кретању. Скакања удаљ. Скакања увис. Прескакање дуге вијаче. Вежбе скакања и прескакања упором рукама. Игре уз коришћење различитих облика скакања и прескакања. – Бацања и хватања. Бацање лоптице из места у даљину и у циљ. Бацање лоптице из кретања. Бацање лопте увис. Вођење лопте. Додавање лопте. Игре са вођењем, додавањем лопте и гађањем у циљ. – Пузања, вишења, упори и пењања. Пузања на тлу.Пењања. Провлачења. Вис лежећи опружено. Помицања улево и удесно у вису лежећем и вису слободном.Упори. – Вежбе на тлу. **Основни садржаји** Основни ставови и положаји. Поваљка на леђима. Став на лопатицама (свећа). Колут напред из чучња у чучањ. Поваљка на стомаку. Састав од научених елемената. Игре са усвојеним вежбама. **Проширени садржаји** Колут назад из чучња у чучањ, низ косу површину. Одељењско такмичење са задатом комбинацијом вежби. – Вежбе равнотеже. Ходање по линији. Ходање по шведској клупи. Лагано трчање на шведској клупи или ниској греди. Кратак састав на линији обележеној на тлу, шведској клупи и ниској греди. – Вежбе са реквизитима. Вежбе обликовања са реквизитима. Трчања, поскоци и скокови уз коришћење реквизита. Дизање и ношење предмета и реквизита на различите начине. Елементарне игре са реквизитима. Игре са ластишом.	– кооперативно учење – игровне активности Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона. Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду. Обезбеђивање корелације са сродним предметима. Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења.	– Познавање и поштовање правила игара.	Физичке способности – корелација са математиком (Бројеви, мерење). Полигон – корелација са математиком (Положај предмета). Ходање и трчање – корелација са математиком (Крива, права, затворена, отворена линија). Ходање, трчање, скакање – корелација са светом око нас (Опонашање животиња). Одржавање личне хигијене – корелација са светом око нас (Одржавање личне хигијене).

	– Плес и ритмика. Ходање и трчање са променом ритма, темпа и динамике уз пљесак и уз музичку пратњу. Галоп напред.Дечији поскок. Њихање и кружење вијачом или траком. Суножни скокови кроз вијачу са обртањем напред. Народно коло по избору. – Полигони. Комбиновани полигон од усвојених вештина (вежби).			
ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА 1. Култура вежбања и играња 2. Здравствена култура	– Култура вежбања и играња. Основни термини у вежбању. Вежбам безбедно. Чувам своје и туђе ствари. Правила елементарних игара. Некад изгубим, а некада. победим. Навијам фер. – Здравствено васпитање. Упознај своје тело. Растемо. Видим, чујем, осећам.Моје здравље. Ко све брине о мом здрављу. Лична хигијена. Хигијена простора у коме живим. Хигијена простора у коме вежбам. Животне намирнице и правилна исхрана.Заједно за столом.	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни, рад у пару Наставне методе: – метода живе речи – метода показивања и посматрања – метода имитације, тј. опонашања	– Ангажовање и понашање на часу. – Ношење опреме.	Свет око нас: Делови тела човека; Свет око нас: Чувајмо своје здравље.

Кључни појмови:	васпитање, физичко вежбање, игра, здравље и култура.
Активности ученика:	Хода (природно, лагано, на прстима, петама, у различитом положају руку...), пузи, провлачи се кроз обруч, пење се. Трчи природно споро, лагано, брзо, корацима различите дужине. Скаче у месту и у кретању, прескаче справе различите висине и дубине, прескаче вијачу... Баца и хвата лопте различите величине једном руком или обема рукама, баца лопте увис или удаљ. Пење се уз степенице, уз косину, врши упор предњи на разбоју, њише се на разбоју... Диже и носи реквизите самостално и у групи или пару, изводи основне гимнастичке елементе, дружи се, навија, процењује... Хода у пару са обилажењем и прекоричавањем препрека, хода по греди, трчи у страну у назад у колони, врсти, пару, изводи основне гимнастичке елементе... Хода уз пљескање, музичку пратњу, певање појединачно или у пару, усклађује покрете појединог дела тела са целим телом и карактером музике, изводи основне кораке плесова...
Активности наставника:	Планира, организује, демонстрира, прати, разговара, посматра, похваљује, процењује да ли су свим ученицима јасни циљеви часа, уважава индивидуалне способности и могућности ученика, развија кооперативност, прати интеракцију...
Међупредметне компетенције	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, замена улога, самосталност, издвајање кључних речи, способност ученика да усвоји инструкцију, примени је на себи и препозна правилан покрет код других....) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА (сналажење у новим ситуацијама и савладавање препрека...) САРАДЊА (колективне игре...) ОДГОВОРНО УЧЕШЋЕ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ (усвајање правила игре и поштовање супарника, прихватање пораза, поштовање судијске одлуке и фер однос према противничкој екипи...)

	ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ (табеле за праћење за час, укључивање у спортске активности, хигијена, мере заштите...) ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА (музичке игре, вежбање...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ОКОЛИНИ (друштвене акције...)

Обавезни предмет: **ДИГИТАЛНИ СВЕТ**

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Први	1	36

Циљ наставе и учења предмета Дигитални свет је развијање дигиталне компетенције ученика ради њиховог оспособљавања за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развој алгоритамског начина размишљања.

Разред: **ПРВИ**

Литература (за наставнике и ученике)

1. Наташа Анђелковић, Биљана Калафатић, Марина Иљац: Дигитални свет 1 (уџбеник), Нови Логос, Београд, 2025.

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења образовних стандарда	Корелација у предметима и међупредметима
ДИГИТАЛНО ДРУШТВО	1. Различит изглед дигиталних уређаја. 2. Дигитални уређаји у различитим занимањима. 3. Учење уз помоћ дигиталних уџбеника. 4. Креативно изражавање са дигиталним уређајима и без њих. 5. Комуникација посредством дигиталних уређаја. 6. Дигитални уређај и паметни дигитални уређај. 7. Коришћење дигиталних уређаја за повећање прилика за учење и стицање искуства ученика у области науке, културе и	– метода усменог излагања (монолошка), – метода разговора (дијалошка), – метода илустративних радова, – метода демонстрације, – метда рада на тексту; – практичних радова; – метода игре; – играње улога	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено (разговор, презентовање самосталног или групног рада, дискусија; писмено (рад на наставним листићима, решавање задатака у дигиталним уџбеницима, цртање на рачунару). Ученички радови (панои, постери, цртежи на	Српски језик (правилно изражавање, слушање саговорника); Математика (геометријски облици); Свет око нас (правила понашања, занимања људи, сарадња са другима у групи на заједничким активностима); Ликовна култура (цртање уређаја, илустрације);

	уметности.		рачунару). Међусобно оцењивање ученика.	Физичко и здравствено васпитање (моторичке вештине у игри) Музичка култура (стварања музике помоћу дигиталног уређаја, интернета и програма на линку, песме Без алата нема ни заната и Ау што је пкола згодна)
БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА	1. Дигитални уређај и наше здравље (вид, положај тела, време пред екраном, дигитални уређај као отпад). 2. Подаци о личности и њихова заштита при комуникацији помоћу дигиталних уређаја. 3. Помоћ у случају контакта са непримереним дигиталним садржајем**,** непознатим, злонамер ним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин. 4. Одговорно руковање дигиталним уређајем (мере физичке заштите, коришћење лозинке).	– метода усменог излагања (монолошка), – метода разговора (дијалошка), – метода илустративних радова, – метода демонстрације, – метда рада на тексту; – практичних радова; – метода игре; – играње улога	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено (разговор, презентовање самосталног или групног рада, дискусија; писмено (рад на наставним листићима, решавање задатака у дигиталним уџбеницима, цртање на рачунару). Ученички радови (панои, постери, цртежи на рачунару). Међусобно оцењивање ученика.	Српски језик (учествовање у разговору), Математика (геометријска тела и фигуре), Свет око нас (опасне ситуације из непосредног окружења, одлагање отпада); Физичко и здравствено васпитање (хватање лоптица; правилно седење и извођење вежби), Ликовна култура (цртање знакова упозорења)
АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА	1. Разлагање проблема на мање целине. 2. Осмишљавање корака који воде до решења једноставног проблема. 3. Тумачење постојећих и креирање алгоритама изражених симболима. 4. Уочавање и исправљање грешака у алгоритму. 5. Тумачење понашања дигиталног уређаја у односу на приказани алгоритам.	– метода усменог излагања (монолошка), – метода разговора (дијалошка), – метода илустративних радова, – метода демонстрације, – метда рада на тексту; – метода игре; – играње улога; – кооперативно учење	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено (разговор, презентовање самосталног или групног рада, дискусија; писмено (рад на наставним листићима, решавање задатака у дигиталним уџбеницима, цртање на рачунару, прављење алгоритма).	Српски језик (учтиво учествује у вођеном и слободном разговору), Математика (црта праву линију и дуж помоћу квадратне мреже, бројање унапред и уназад), Свет око нас (снађе се у простору помоћу просторних одредница: напред-назад, лево-десно, горе-доле); Ликовна култура (бојење облика);

			Ученички радови (панои, постери, цртежи на рачунару). Међусобно оцењивање ученика.	Физичко и здравствено васпитање (одржава равнотежу, игра дечји и народни плес, примењује правилну технику дисања приликом вежбања)

Кључни појмови:		дигитални уређаји, интернет, електронски отпад, подаци о личности, безбедност, решавање проблема, алгоритам
Активности ученика:		Слуша, посматра, прати, уочава, игра едукативне игре, одговара на питања, износи своје мишљење, слуша одговоре других ученика, учествује у дискусији, црта на рачунару, ради задатке у дигиталним уџбеницима...
Активности наставника:		Започиње и води разговор, чита, усмено излаже, приказује слајдове**,** демонстрира, усмерава интеракцију, процењује да ли су ученицима јасни циљеви часа, мотивише ученике и прати њихов рад, прати постигнућа ученика и индивидуализује рад, ствара пријатну атмосферу у учионици...
Међупредметне компетенције	**Дигитално друштво**	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, радови ученика, издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) РАД СА ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈАМА (употреба паметних телефона, штампани материјали, игре, укрштенице...) ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА (употреба дигиталних уџбеника, видео-записи...) САРАДЊА (заједнички рад на дигиталном производу, вршњачко учење...) ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА (рад у једноставном програму за цртање где ученик користи различите дебљине линија и боје да доврши започету илустрацију...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ОКОЛИНИ (ученички радови...)
	Безбедно коришћење дигиталних уређаја	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, радови ученика, издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) РАД СА ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈАМА (употреба паметних телефона, штампани материјали, игре, укрштенице...) ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА (употреба дигиталних уџбеника, видео-записи...) САРАДЊА (инструменти за праћење и вредновање рада групе, вршњачко учење...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ (безбедно коришћење дигиталних уређаја...) ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА (радови ученика, фотографије...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ОКОЛИНИ (ученички радови...)
	Алгоритамски начин размишљања	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, радови ученика, издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) РАД СА ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈАМА (употреба паметних телефона, штампани материјали, игре, укрштенице...) ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА (употреба дигиталних уџбеника, видео-записи...) РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА (способност ученика да прати прецизне кораке како би на крају добио тачну слику (нпр. срце или цвет...) САРАДЊА (инструменти за праћење и вредновање рада групе, вршњачко учење...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ (безбедно коришћење дигиталних уређаја...) ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА (радови ученика, фотографије...)

		ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ОКОЛИНИ (ученички радови...)

8.ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД

8.1.Обавезни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК

Циљ наставе иучењаСрпског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

Разред: ДРУГИ

Литература (за наставнике и ученике)

1. Наташа Станковић Шошо, Маја Костић: Читанка 2 Уз речи растемо, Нови Логос, Београд, 2019.
2. Јелена Срдић: Граматика 2 Дар речи, Нови Логос, Београд, 2019.
3. Наташа Станковић Шошо, Јелена Срдић: Радна свеска 2, Нови Логос, Београд, 2019.
4. Душка Милић, Татјана Митић: Латиница, Нови Логос, Београд, 2019.
5. Мирољуб Вучковић: *Методика наставе српског језика и књижевности*, Завод за уџбенике, Београд, 1993.

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења остварености исхода	Корелација у предметима и међупредметима
Књижевност	Садржаји **ШКОЛСКА ЛЕКТИРА** **Поезија** 1. Народна песма: *Да вам певам што истина није/Мишја моба* 2. Народна песма: *Мајка Јова у ружи родила/Санак иде низ улицу* 3. Јован Јовановић Змај: *Пролећница/Хвала* 4. Војислав Илић: *Први снег* 5. Бранко Ћопић: *Огласи „Шумских новина“* (одломци),	Облици рада: – индивидуални, групни, фронтални, у пару Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – писаних радова – игровне активности – кооперативно учење	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено(разговор, презентовање самосталног или групног рада, активност на часу; писмено (домаћи задаци, наставни листићи, разумевање прочитаног, истраживачки радови). Тестирање (иницијално процењивање, нестандардиз. и критеријумски тестови,	Разбрајалице – корелација са музичком културом (песме са бројевима); текстови о Светом Сави – корелација са музичком културом (Химна Св. Сави); *Сликарка зима* – корелација са ликовном и музичком културом (песме о зими); *Патак и жабе, Врабац и ласте, Коњ и магаре, Лисица и гавран* – корелација са светом око нас (Животиње у шуми, на ливади, у бари).

	Болесник на три спрата 6. Душан Радовић: *Лепо је све што је мало, Мама* 7. Драган Лукић: *Школа, Равнотежа* 8. Мирослав Антић: *Тајна* 9. Душко Трифуновић: *Два јарца* 10. Григор Витез: *Дохвати ми, тата, мјесец* 11. Александар Сергејевич Пушкин: *Бајка о рибару и рибици* (читање у наставцима) **Проза** 1. Народна прича: *Свети Сава, отац и син/Свети Сава и отац и мати са малим дететом* 2. Народна прича: *Седам прутова* Народна басна: *Бик и зец/Коњ и магарац* 3. Доситеј Обрадовић: *Пас и његова сенка/Коњ и магаре* 4. Десанка Максимовић: *Бајка о лабуду* 5. Гроздана Олујић: *Шаренорепа* 6. Градимир Стојковић: *Деда Милоје* 7. Мирјана Стефановић: *Златне рибице не праве штету* 8. Ђани Родари: *Кад дедица не зна да прича приче* 9. Су Ју Ђин: *Свитац тражи пријатеља* 10. Феликс Салтен: *Бамби* (одломак по избору) **Драмски текстови** 1. Александар Поповић: *Два писма* 2. Ана Миловановић: *Слатка математика* 3. Гвидо Тартаља: *Оцене* Тоде Николетић: *Шума живот значи* **Популарни и информативни**		петнаестомин. провере знања). <u>Ученички радови</u> (цртежи, панои). Међусобно оцењивање ученика.	Писање честитки – корелација са ликовном културом (прављење честитки).

	текстови Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика, књижевности и културе (Доситеј Обрадовић (баснописац), Никола Тесла (приче из детињства), знаменита завичајна личност и др.) **ДОМАЋА ЛЕКТИРА** 1. Избор из кратких народних умотворина (загонетке, пословице, брзалице, питалице, разбрајалице) 2. Ханс Кристијан Андерсен: *Принцеза на зрну грашка, Царево ново одело, Девојчица са шибицама* 3. Десанка Максимовић: *Ако је веровати мојој баки*, *Прстен на морском дну*, *Бајка о трешњи*, *Сликарка зима*, *Како су пужу украли кућу*, *Три патуљка*, *Чика-Мраз*, *Божић-батини цртежи*, *Траве говоре бакиним гласом*, *Орашчићи-палчићи*, *Кћи вилиног коњица* (три бајкепо избору ученика) 4. Љубивоје Ршумовић, избор из збирке песама *Ма шта ми рече* (*Једног дана*, *Др*, *Десет љутих гусара*, *Ишли смо у Африку*, *Ако желиш мишице, Уторак вече ма шта ми рече*, *Има један, Телефонијада, Дете, Вуче вуче бубо лења, Вук и овца*) 5. Драгомир Ђорђевић, избор песама (*Кад сам био мали*, *Бабе су нам сјајне*, *Рецепт за деду*, *Све су мајке*, *Ја сам био срећно дете*, *Једном давно ко зна када*, *Првоаприлска песма*, *Ми имамо машту*, *Тајанствена песма*, *Бити*			

	пекар то је сјајно, Успон једног лава, Стонога, Вештице су само трик) 6. Избор из кратких прича за децу: *Бранко Стевановић, Прича из ормана, Весна Видојевић Гајевић, Бркљача, Дејан Алексић, Једном је један дечко зевнуо.*			
Језик (граматика, правопис и ортоепија)	1. Глас и слог; самогласници и сугласници. 2. Врсте речи: именице (властите и заједничке); род и број именица; глаголи; глаголска времена: прошло, садашње, будуће време; потврдни и одрични глаголски облици; придеви (описни); бројеви (основни и редни). 3. Реченице: обавештајне, упитне, заповедне и узвичне. 4. Потврдне и одричне реченице. 5. Велико слово: писање назива држава, градова и села (једночланих и вишечланих) и једночланих географских назива. 6. Спојено и одвојено писање речи: писање речце *ли* и речце *не* уз глаголе. 7. Интерпункција: тачка (на крају реченице и иза редног броја); две тачке и запета у набрајању; писање датума арапским и римским цифрама. 8. Писање скраћеница: (мерне јединице и опште скраћенице *ОШ, бр., итд., стр.* и *нпр.*).	Облици рада: – индивидуални, групни, фронтални, у пару Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – метода писаних радова – игровне активности	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено(разговор, читање, презентовање самосталног или групног рада, активност на часу; писмено (домаћи задаци, наставни листићи, диктати). Тестирање (нестандардиз. и критеријумски тестови). Ученички радови (цртежи, панои). Међусобно оцењивање ученика.	Бројеви – корелација са математиком (бројеви, половина); писање адресе, насеља – корелација са светом око нас...
Језичка култура	1. Друго писмо (латиница): штампана и писана слова.	*Облици рада:* – фронтални,	Писмени и домаћи задаци, активност на часу, читање, презентовање	Прича по низу слика – корелација са ликовном културом

	2. Разумевање прочитаног кроз одговоре на питања. 3. План за препричавање кратких текстова (лирских, епских, драмских) састављен од уопштених питања. 4. План описивања на основу непосредног посматрања. 5. Правописне вежбе: преписивање, диктат и самостално писање. 6. Језичке вежбе: загонетке, ребуси, укрштене речи, осмосмерке, асоцијације, састављање реченица, проширивање задатих реченица. 7. Лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица, опис бића и предмета. 8. Сценско приказивање драмског/драматизованог текста	индивидуални, групни *Наставне методе:* – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – писаних радова – игровне активности – кооперативно учење	самосталног или групног рада.	(илустрација). Казивање краћих песама корелација са музичком културом (пауза, темпо и ритам).

Кључни појмови:	књижевност, језик, језичка култура, усвајање другог писма (латинице).
Активности ученика:	Слушају, читају, пишу, учествују у разговору, одговарају, анализирају утиске, раде задатке, користе Е-уџбеник, износе резултате свог рада, сарађују.
Активности наставника:	Осмишљава час, води разговор, објашњава, проверава задатке, користи мултимедијалне садржаје, користи Е-уџбеник, пише на табли, мотивише ученике, прати рад ученика, процењује да ли су ученицима јасни циљеви часа, усмерава интеракцију,подсећа ученике на претходно научено.

Међупредметне компетенције	**Учење другог писма**	**КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ** (позитиван однос према учењу, активност на часу, самосталност, евиденција домаћих задатака, усмене и писане провере, свеске ученика, учешће у секцијама, коришћење техника за учење (грозд, мапа ума), издвајање кључних речи, разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје...) **КОМУНИКАЦИЈА** (усмени одговори, разговори, разговори о књижевномделу, посматрање (спонтано и планирано), писмени састави, слушање саговорника до краја и без упадица...) **ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА** (употреба дигиталних уџбеника, претраживање информација у електронском облику, дигитални продукти ученика – слике, видео записи...) **РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА** (кроз различите ситуације у књижевним текстовима, у улози лика, решавањеребуса, квизови...) **САРАДЊА** (инструменти за праћење и вредновање рада групе, школске приредбе, вршњачко учење...) **ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА** (радови ученика, израда сценографије, учешће у конкурсима, свеске ученика...) **ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ОКОЛИНИ** (ученички радови, учешће на конкурсима...)
	Књижевност	**КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ** (позитиван однос према учењу, активност на часу, самосталност, евиденција домаћих задатака, усмене и писане провере, свеске ученика, учешће у секцијама, коришћење техника за учење (грозд, мапа ума), издвајање кључних речи, разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје...) **КОМУНИКАЦИЈА** (усмени одговори, разговори, разговори о књижевномделу, посматрање (спонтано и планирано), писмени састави, слушање саговорника до краја и без упадица...) **ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА** (употреба дигиталних уџбеника, претраживање информација у електронском облику, дигитални продукти ученика – слике, видео записи...) **РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА** (кроз различите ситуације у књижевним текстовима, у улози лика, решавањеребуса, квизови...) **САРАДЊА** (инструменти за праћење и вредновање рада групе, школске приредбе, вршњачко учење...) **ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА** (радови ученика, израда сценографије, учешће у конкурсима, свеске ученика...) **ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ОКОЛИНИ** (ученички радови, учешће на конкурсима...)
	Језик	**КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ** (позитиван однос према учењу, активност на часу, самосталност, евиденција домаћих задатака, усмене и писане провере, свеске ученика, учешће у секцијама, коришћење техника за учење (грозд, мапа ума), издвајање кључних речи, разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје...) **КОМУНИКАЦИЈА** (усмени одговори, разговори, разговори о књижевномделу, посматрање (спонтано и планирано), писмени састави,

		слушање саговорника до краја и без упадица...) **ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА** (употреба дигиталних уџбеника, претраживање информација у електронском облику, дигитални продукти ученика – слике, видео записи...) **РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА** (кроз различите ситуације у књижевним текстовима, у улози лика, решавањеребуса, квизови...) **САРАДЊА** (инструменти за праћење и вредновање рада групе, школске приредбе, вршњачко учење...)
	Језичка култура	**КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ** (позитиван однос према учењу, активност на часу, самосталност, евиденција домаћих задатака, усмене и писане провере, свеске ученика, учешће у секцијама, коришћење техника за учење (грозд, мапа ума), издвајање кључних речи, разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје...) **КОМУНИКАЦИЈА** (усмени одговори, разговори, разговори о књижевномделу, посматрање (спонтано и планирано), писмени састави, слушање саговорника до краја и без упадица...) **ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА** (употреба дигиталних уџбеника, претраживање информација у електронском облику, дигитални продукти ученика – слике, видео записи...) **РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА** (кроз различите ситуације у књижевним текстовима, у улози лика, решавањеребуса, квизови...) **САРАДЊА** (инструменти за праћење и вредновање рада групе, школске приредбе, вршњачко учење...) **ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА** (радови ученика, израда сценографије, учешће у конкурсима, свеске ученика...) **ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ОКОЛИНИ** (ученички радови, учешће на конкурсима...)

Обавезни предмет: МАТЕМАТИКА

Циљ наставе и учења предмета математика је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Разред: ДРУГИ

Литература (за наставнике и ученике)

1. Ива Иванчевић Илић, Сенка Тахировић: Математика 2 (уџбеник, 4 дела), Нови Логос, Београд, 2019.
2. Ива Иванчевић Илић, Сенка Тахировић: Математика 2 (наставни листови), Нови Логос, Београд, 2019.
3. Мирко Дејић, Милана Егерић: *Методика наставе математике*, Учитељски факултет, Јагодина, 2003.

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења остварености исхода	Корелација у предметима и међупредметима
Бројеви	**Први део** 1. Сабирање и одузимање са преласком. Замена места и здруживањесабирака. 2. Веза сабирања и одузимања. 3. Једначине са једном операцијом (сабирање или одузимање). 4. Римске цифре I, V, X, L, C **Други део** 1. Множење и дељење (таблично). 2. Нула и јединица као чиниоци; нула као дељеник. 3. Замена места и здруживање чинилаца. **Трећи део** 1. Редослед рачунских операција. 2. Множење и дељење збира и разлике бројем. 3. Веза множења и дељења. Једначине са једном операцијом (множењеили дељење). 4. Бројевни изрази. Формирање израза на основу реалистичних ситуација. 5. Разломци облика , $1 \leq n \leq 10$, визуелно и симболичко представљање.	Облици рада: – фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад Методе рада: – монолошка – дијалошка – демонстративна – писаних радова	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено(разговор, презентовање самосталног или групног рада, активност на часу; писмено (домаћи задаци, наставни листићи, рад на часу). Тестирање (иницијално процењивање, нестандардиз. и критеријумски тестови, петнаестомин. провере знања, решавање задатака у дигиталним уџбеницима). Ученички радови (цртежи, панои). Међусобно оцењивање ученика.	Корелација са српским језиком (писање бројева, половина). Корелација са музичкомкултуром (бројање на два и три, редом).
Геометрија	**Први део** 1. Дуж, права и полуправа. Тачка и права. Отворена и затворена изломљена линија. 2. Графичко надовезивање дужи. 3. Дужина изломљене линије. 4. Обимгеометријских фигура без употребе формула. **Други део** 1. Цртање правоугаоника, квадрата и троугла на	Облици рада: – фронтални – индивидуални Методе рада: – монолошка – дијалошка – демонстративна	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено(разговор, презентовање самосталног или групног рада, активност на часу; писмено (домаћи задаци,	Корелација са ликовном културом (линије, облици, знаци и симболи, простор, слагање облика).

	квадратној мрежи, натачкастој мрежи. 2. Симетричне фигуре. 3. Подударност фигура (интуитивно).		наставни листићи, рад на часу, цртање). Тестирање (нестандардиз. и критеријумски тестови, петнаестомин. провере знања, решавање задатака у дигиталним уџбеницима). Ученички радови (цртежи, панои). Међусобно оцењивање ученика.	
Мерење и мере	1. Мерење дужине стандардним мерним јединицама (m, dm, cm). 2. Мерење времена (дан, месец, година, час, минут).	Облици рада: – фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад Методе рада: – монолошка – дијалошка – демонстративна – писаних радова	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено(разговор, презентовање самосталног или групног рада, активност на часу; писмено (домаћи задаци, наставни листићи, рад на часу). Тестирање (нестандардиз. и критеријумски тестови, петнаестомин. провере знања). Ученички радови (цртежи). Међусобно оцењивање ученика.	Корелација са светом око нас (мерење времена, мерење дужине).

Кључни појмови:	сабирање, одузимање, множење, дељење, једначина, део целине, мерење дужине и времена, правоугаоник, квадрат, дужина, обим, римске цифре.
Активности ученика:	Слуша, учествује у извођењу дидактичких игара према упутствима и уз контролу наставника, учествује у разговору, анализира, црта, сарађује, образлаже мишљење, решава математичке задатке и примењује их у решавању проблема из живота, повезује, закључује, стиче нова знања и развија естетско осећање, развија љубав према математичкој писмености...
Активности наставника:	Планира активности, креира наставни процес, организује час који мора бити добро планиран, осмишљен и занимљив,

		изграђује нова знања, продубљује интересовања, припрема различит динамички материјал, пружа помоћ и подршку, упознаје и идентификује математичке способности сваког ученика, даје смернице за нова знања, ствара позитивну атмосферу у одељењу, упућује на примену знања у свакодневном животу, уважава индивидуалне способности и могућности ученика, проверава и вреднује знања и умења ученика на различите начине, развија позитивне особине код ученика, процењује да ли су ученицима јасни циљеви учења, усмерава интеракцију...
Међупредметне компетенције	**Бројеви**	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, евиденција домаћих задатака, усмене и писане провере, свеске ученика, коришћење техника за учење (грозд, мапа ума), издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) РАД СА ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈАМА (користи знања и вештине из различитих предмета да представи, прочита и протумачи податке користећи текст, бројеве, дијаграме и различите аудио-визуелне форме; рад на задацима табеларног типа, употреба паметних телефона, штампани материјали, игре, укрштенице...) ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА (употреба дигиталних уџбеника, претраживање информација у електронском облику, дигитални продукти ученика – слике, видео записи...) РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА (задаци за размишљање, решавање ребуса, квизови...) САРАДЊА (инструменти за праћење и вредновање рада групе, вршњачко учење...)
	Геометрија	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, евиденција домаћих задатака, усмене и писане провере, свеске ученика, коришћење техника за учење (грозд, мапа ума), издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) РАД СА ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈАМА (користи знања и вештине из различитих предмета да представи, прочита и протумачи податке користећи текст, бројеве, дијаграме и различите аудио-визуелне форме; рад на задацима табеларног типа, употреба паметних телефона, штампани материјали, игре, укрштенице...) ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА (употреба дигиталних уџбеника, претраживање информација у електронском облику, дигитални продукти ученика – слике, видео записи...) РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА (задаци за размишљање, решавање ребуса, квизови...) САРАДЊА (инструменти за праћење и вредновање рада групе, вршњачко учење...)

	Мерење и мере	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, евиденција домаћих задатака, усмене и писане провере, свеске ученика, коришћење техника за учење (грозд, мапа ума), издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) РАД СА ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈАМА (користи знања и вештине из различитих предмета да представи, прочита и протумачи податке користећи текст, бројеве, дијаграме и различите аудио-визуелне форме; рад на задацима табеларног типа, употреба паметних телефона, штампани материјали, игре, укрштенице...) ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА (употреба дигиталних уџбеника, претраживање информација у електронском облику, дигитални продукти ученика – слике, видео записи...) РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА (задаци за размишљање, решавање ребуса, квизови...) САРАДЊА (инструменти за праћење и вредновање рада групе, вршњачко учење...)

Обавезни предмет: СВЕТ ОКО НАС

Циљ наставе и учења предмета *свет око нас* јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

Разред: ДРУГИ

Литература (за наставнике и ученике)

1. Љиља Стокановић, Гордана Лукић, Гордана Субаков Симић: Свет око нас 2 (уџбеник), Нови Логос, Београд, 2019.
2. Љиља Стокановић, Гордана Лукић, Гордана Субаков Симић: Свет око нас 2 (радна свеска), Нови Логос, Београд, 2019.
3. Мира Кукић, Милена Аћимовић: *Свет око нас 2*, Пчелица, Чачак, 2020.

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења остварености исхода	Корелација у предметима и међупредметима
Други и ја	1. Групе људи: родбина, (ван)школска заједница, становници насеља. 2. Права и обавезе чланова група. 3. Однос потреба и жеља. 4. Правила понашања појединаца и група. 5. Породични, школски и празници насеља.	Облици рада: – фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад Методе рада: – монолошка – дијалошка – демонстративна – текстуална	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено(разговор, презентовање самосталног или групног рада, активност на часу; писмено (домаћи задаци, наставни листићи). Тестирање (иницијално процењивање, нестандардиз. и критеријумски тестови, рад у дигиталним уџбеницима). Ученички радови (цртежи, панои, мапе ума). Међусобно оцењивање	Ликовна култура (илустрације); Српски језик (развијање говорне културе, загонетке о воћу и поврћу, пословице о здрављу,); Музичка култура (звучни запис „Најлепша је земља моја”, химна „Боже правде”,композиција „Ау, што је школа згодна”)
Култура живљења	1. Симболи Републике Србије: грб, застава и химна. 2. Типови насеља: село, град. 3. Здрав начин живота: хигијена тела, разноврсна исхрана, број оброка,боравак у природи и физичка активност. 4. Врсте саобраћаја (копнени, водни и ваздушни и одговарајућа превозна средства). 5. Безбедно понашање у саобраћају у насељу (кретање улицом и путембез тротоара, прелажење улице и пута без пешачког прелаза. 6. Правила понашања у превозним средствима (аутомобил и јавни превоз). 7. Временске непогоде (олуја, град, мећава) и безбедно понашање узатвореном и на отвореном простору.	Облици рада: – фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад Методе рада: – монолошка – дијалошка – демонстративна – текстуална	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено(разговор, презентовање самосталног или групног рада, активност на часу; писмено (домаћи задаци, наставни листићи). Тестирање (нестандардиз. и критеријумски тестови, рад у дигиталним уџбеницима). Ученички радови (цртежи, панои). Међусобно оцењивање ученика.	Музичка култура (песма „Саобраћајац”); Математика (лево-десно); Ликовна култура (илустрације); Српски језик (учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника, читање песме Драгана Лукића „Мали гроф у трамвају”)

Човек ствара	1. Материјали (дрво, камен, метал, стакло, гума, пластика, папир, тканина, глина/пластелин) и производи људског рада. 2. Еластичност материјала. Својства материјала одређују њихову употребу. 3. Нова намена предмета направљених од различитих материјала. 4. Занимања људи у граду и селу.	Облици рада: – фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад Методе рада: – монолошка – дијалошка – демонстративна – текстуална – практични рад	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено(разговор, презентовање самосталног или групног рада, активност на часу; писмено (домаћи задаци, наставни листићи). Тестирање (нестандардиз. и критеријумски тестови, петнаестомин. провере знања). Ученички радови (цртежи, панои, мапе ума). Међусобно оцењивање ученика.	Врсте материјала – корелација са ликовном културом (природни и вештачки облици, преобликовање материјала спајањем, плакат).
Кретање и оријентација у простору и времену	1. Различити облици кретања тела (хода, скаче, трчи, пада, лети, плива,котрља се, клизи). 2. Утицај облика тела, подлоге и средине на кретање по равној подлозии пређено растојање тела. 3. Сналажење у насељу помоћу адресе (улица, кућни број) и карактеристичних објеката. 4. Сналажење у времену у односу на временске одреднице: минут, сат,дан, седмица, месец, година, датум, годишња доба. 5. Средства за мерење времена: часовник, календар, лента времена.	Облици рада: – фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад Методе рада: – монолошка – дијалошка – демонстративна – текстуална	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено(разговор, презентовање самосталног или групног рада, активност на часу; писмено (домаћи задаци, наставни листићи). Тестирање (нестандардиз. и критеријумски тестови, петнаестомин. провере знања). Ученички радови (цртежи, панои). Међусобно оцењивање ученика.	Појам кретања – корелација са ликовном културом (кретање облика у простору); мерење времена – корелација са математиком (минут, час, дан, седмица, месец); мерење дужине – коралација са математиком (мерења).

Разноврсност природе	1. Рељеф и облици рељефа: узвишења, (брдо, планина) удубљења (долине, котлине) и равнице. 2. Рељеф у насељу и околини. 3. Облици појављивања воде: површинске воде (текуће, стајаће) и њихови делови (извор, ток, корито, обала). 4. Површинске воде у насељу и околини. 5. Заједничке особине живих бића (дисање, исхрана, раст, остављање потомства). 6. Функције (улога) делова тела живих бића. 7. Разноврсност биљака у окружењу (зељасте и дрвенасте; лишћарске ичетинарске). 8. Разноврсност животиња у околини (домаће и дивље; биљоједи,месоједи и сваштоједи). 9. Значај биљака и животиња за човека. 10. Улога човека у очувању природе (штедња производа који се користе у	Облици рада: – фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад Методе рада: – монолошка – дијалошка – демонстративна – текстуална	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено(разговор, презентовање самосталног или групног рада, активност на часу; писмено (домаћи задаци, наставни листићи). Тестирање (нестандардиз. и критеријумски тестови, рад у дигиталним уџбеницима). Ученички радови (цртежи, панои). Међусобно оцењивање ученика.	Светлост – корелација са ликовном културом (дејство светлости на карактер облика); ребуси, укрштенице, стихови о биљкама и животињама – корелација са српским језиком

	свакодневном животу, разврставање отпада на предвиђена места,брига о биљкама и животињама). 11. Сунчева светлост и топлота, вода, ваздух и земљиште – неопходниуслови за живот. 12. Промене у природи и активности људи у зависности од годишњихдоба.			

Кључни појмови:		природа, оријентација у простору и времену, кретање, култура живљења.
Активности ученика:		Разговор, слушање, описивање, експериментисање, посматрање, уочавање, израда практичног рада, стварање...
Активности наставника:		Организатор и реализатор наставе, партнер у комуникацији, мотивише ученика, праћење практичног рада, праћење постигнућа ученика...
Међупредметне компетенције	**Други и ја**	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, евиденција домаћих задатака, усмене и писане провере, свеске ученика, коришћење техника за учење (грозд, мапа ума), издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА

		(усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА (употреба дигиталних уџбеника, претраживање информација у електронском облику, дигитални продукти ученика – слике, видео записи...) САРАДЊА (инструменти за праћење и вредновање рада групе, вршњачко учење...) ОДГОВОРНО УЧЕШЋЕ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ (обележавање значајних датума,...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ (искуство ученика, начин живљења, савладаност исхода из Света око нас...)
	Култура живљења	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, евиденција домаћих задатака, усмене и писане провере, свеске ученика, коришћење техника за учење (грозд, мапа ума), издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА (употреба дигиталних уџбеника, претраживање информација у електронском облику, дигитални продукти ученика – слике, видео записи...) САРАДЊА (инструменти за праћење и вредновање рада групе, вршњачко учење...) ОДГОВОРНО УЧЕШЋЕ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ (обележавање значајних датума,...) ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА (радови ученика, свеске ученика...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ОКОЛИНИ (ученички радови, оствареност исхода из СОН...)
	Човек ствара	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, евиденција домаћих задатака, усмене и писане провере, свеске ученика, коришћење техника за учење (грозд, мапа ума), издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) РАД СА ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈАМА (користи знања и вештине из различитих предмета да представи, прочита и протумачи податке користећи текст, бројеве, дијаграме и различите аудио-визуелне форме; рад на задацима табеларног типа, употреба паметних телефона, штампани материјали, игре, укрштенице...) ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА (употреба дигиталних уџбеника, претраживање информација у електронском облику, дигитални продукти ученика – слике, видео записи...) САРАДЊА

		(инструменти за праћење и вредновање рада групе, вршњачко учење...) ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА (радови ученика, свеске ученика...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ОКОЛИНИ (ученички радови, оствареност исхода из СОН...) ПРЕДУЗИМЉИ-ВОСТ И ПРЕДУЗЕТНИ-ШТВО (организовање и учешће у акцијама на нивоу одељења (нпр. организација „Новогодишњег вашара", „Васкршњег базара" – прављење предмета...)
	Кретање и оријентација у простору и времену	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, евиденција домаћих задатака, усмене и писане провере, свеске ученика, коришћење техника за учење (грозд, мапа ума), издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) (користи знања и вештине из различитих предмета да представи, прочита и протумачи податке користећи текст, бројеве, дијаграме и различите аудио-визуелне форме; рад на задацима табеларног типа, употреба паметних телефона, штампани материјали, игре, укрштенице...) ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА (употреба дигиталних уџбеника, претраживање информација у електронском облику, дигитални продукти ученика – слике, видео записи САРАДЊА (инструменти за праћење и вредновање рада групе, вршњачко учење...) ОДГОВОРНО УЧЕШЋЕ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ (обележавање значајних датума,...)
	Разноврсност природе	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, евиденција домаћих задатака, усмене и писане провере, свеске ученика, коришћење техника за учење (грозд, мапа ума), издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) РАД СА ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈАМА (користи знања и вештине из различитих предмета да представи, прочита и протумачи податке користећи текст, бројеве, дијаграме и различите аудио-визуелне форме; рад на задацима табеларног типа, употреба паметних телефона, штампани материјали, игре, укрштенице...) ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА (употреба дигиталних уџбеника, претраживање информација у електронском облику, дигитални продукти ученика – слике, видео записи...) РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА (задаци за размишљање, решавање ребуса, квизови...) САРАДЊА (инструменти за праћење и вредновање рада групе, вршњачко учење...) ОДГОВОРНО УЧЕШЋЕ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ (обележавање значајних датума,...)

		ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ (искуство ученика, начин живљења, савладаност исхода из Света око нас...) ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА (радови ученика, свеске ученика...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ОКОЛИНИ (ученички радови, оствареност исхода из СОН...)

Обавезни предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ наставе и учења предмета *ликовна култура* је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

Разред: ДРУГИ

Литература (за наставнике и ученике)

1. Милутин Мићић, Гордана Мићић: Ликовна култура 2 (уџбеник), Нови Логос, Београд, 2019.

Наставна тема/област	Садржаји	Исходи По завршеној теми ученик ће бити у стању да:	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења образовних стандарда	Корелација у предметима и међупредметима
Облици	1. Облици (светлост као услов за опажање облика; визуелне карактеристике природних и вештачких облика; дизајн предмета за свакодневнуупотребу). 2. Супротности (обојено и безбојно, једноставно и сложено, испупченои удубљено, ближе и даље...). 3. Облик и целина (истакнути део целине; везивање и спајање облика).	–користи материјал и прибор на безбедан и одговоран начин; – изрази, одабраним материјалом и техникама своје емоције, машту, сећања и замисли; – користи једноставне информације и одабрана ликовна дела као подстицај за стваралачки рад; – изражава, светлим или тамним бојама, свој доживљај уметничког дела; – идентификује истакнути део целине и визуелне супротности у свомокружењу; – преобликује, самостално	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – илустративна – демонстративна – практичних радова – кооперативно учење – игровне активности	На почетку школске године извршиће се иницијално процењивање ученика (рационално коришћење простора, педантност и уредност у раду...). Посматрање (слободно и систематско). – Активност на часу. – Праћење практичног рада. – Учествовање у естетској анализи. – Самостални практични рад; рад у групи и пару. Ученички радови (панои, постери, плакати).	Корелација са светом око нас (оријентација у простору, жива и нежива природа).

		или у сарадњи са другима, материјале и предмете за рециклажу; – тумачи једноставне визуелне информације које опажа у свакодневном животу; – изражава мимиком и/или телом различита расположења, покрете и кретања; – упоређује свој и туђ естетски доживљај простора, дизајна и уметничких дела; – повезује уметничко занимање и одговарајуће продукте; – пружи основне информације о одабраном музеју; – разматра, у групи, шта и како је учио/-ла и где та знања може приме-нити.		Међусобно оцењивање ученика.	
Споразумевање	1. Тумачење (невербално и визуелно изражавање; садржај визуелних информација). 2. Слика и реч (редослед радње у стрипу; знаци; лепо писање; честитке).		Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – илустративна – демонстративна – практичних радова – кооперативно учење – игровне активности	–Активност на часу. –Праћење практичног рада. –Учествовање у естетској анализи. –Самостални практични рад; рад у групи и пару. Ученички радови (панои, постери, плакати). Међусобно оцењивање ученика.	Корелација са српским језиком (правилно писање, иницијали, стварање приче на основу слика).
Ликовне игре	1. Боја (светле и тамне боје; боја и облик; боја и звук). 2. Замишљања (стварност и машта).		Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – илустративна – демонстративна – практичних радова – кооперативно учење – игровне активности	–Активност на часу. –Праћење практичног рада. –Учествовање у естетској анализи. –Самостални практични рад; рад у групи и пару. Ученички радови (панои, постери, плакати). Међусобно оцењивање ученика.	
Простор	1. Простор (обликовање простора – школа, учионица, соба; музеј). 2. Кретање (кретање једног облика у простору; кретање више облика упростору). 3. Сцена (маске, костими, реквизити).		Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – илустративна – демонстративна – практичних радова – кооперативно учење – игровне активности	–Активност на часу. –Праћење практичног рада. –Учествовање у естетској анализи. –Самостални практични рад; рад у групи и пару. Ученички радови (панои, постери, плакати). Међусобно оцењивање ученика.	Корелација са светом око нас (оријентација у простору).

Кључни појмови:	простор, облик, линија, боја.

Активности ученика:	Разговара, посматра, опажа, износи своја запажања, додирује, показује, уочава, препознаје, ствара, повезује, систематизује претходна сазнања, црта, боји...
Активности наставника:	Води разговор, упућује, усмерава и подстиче ученике на опажање, поставља питања отвореног типа, демонстрира, објашњава, мотивише ученика, прати практичан рад, прати постигнућа ученика, процењује да ли су свим ученицима јасни циљеви часа, развија појмовно мишљење ученика...
Међупредметне компетенције	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, радови ученика, издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) РАД СА ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈАМА (употреба паметних телефона, штампани материјали, игре, укрштенице...) ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА (употреба дигиталних уџбеника, дигитални продукти ученика – слике, видео записи...) РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА (решавање ребуса, квизови...) САРАДЊА (инструменти за праћење и вредновање рада групе, вршњачко учење...) ОДГОВОРНО УЧЕШЋЕ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ (обележавање значајних датума, помоћ другу у раду...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ (радови ученика са тематиком здравља, обележавање значајних датума (Дан здравља, зуба – цртање плаката)...) ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА (радови ученика, учешће на конкурсима, фотографије...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ОКОЛИНИ (ученички радови, учешће на конкурсима...) ПРЕДУЗИМЉИВОСТ И ПРЕДУЗЕТНИШТВО (организовање и учешће у акцијама на нивоу одељења (нпр. организација „Новогодишњег вашара”, „Васкршњег базара” – прављење предмета...)

Обавезни предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ наставе и учења предмета музичка култура је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

Разред:ДРУГИ

Литература (за наставнике и ученике)

1. Драгана Михајловић Бокан, Марина Иљац: *Музичка култура 2*(уџбеник), Нови Логос, Београд, 2019.

Наставна тема/област	Садржаји	Исходи По завршеној теми ученик ће бити у стању	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења образовних стандарда	Корелација у предметима и међупредметима

		да:			
Извођење музике (певање и свирање)	**Химне** 1. Државна химна 2. Светосавска химна **Народне песме и традиционалне дечје игре (уз певање)** 1. *Дуње ранке* 2. *Дечја поскакуша* 3. *Шетња* 4. *Зелени се јагодо* 5. *Коларићу Панићу* 6. *Лепа Анка* 7. *Вишњичица род родила* 8. *С' оне стране Дунава* 9. *Медвед бере јагоде* 10. *Седи Ћира на врх сламе* 11. *Ој, Јело, Јелице* 12. *Кад смо били бебе* 13. *Божићна песма* 14. *Ој, Бадњаче, Бадњаче* 15. *Помози нам Вишњи Боже* **Дечје песме** 1. М. Милојевић: *На ливади* 2. Л. Вукомановић: *Свети Саво, мудра главо* 3. М. Бајагић: *Мали слонови* 4. М. Субота: *Телефонијада* 5. З. Христић: *Бус* 6. Д. Лаковић: *Ечке, течке* 7. Хор Колибри: *Какви су моји тата и мама* 8. Ст. Коруновић: *Јесен* 9. Ст. Коруновић: *Ала веје, веје* 10. Хор Колибри: *Преко брда, преко брега* 11. Ц. Пјерпонт: *Звончићи* 12. Ж. Б. Лили: *Док месец сја* 13. Р. Томерлин: *Рибар* 14. Б. Мандић: *Свиња*	– изговара бројалице у ритму, уз покрет; – пева по слуху песме различитог садржаја и расположења; – изводи уз покрет музичке и традиционалне игре; – примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању; – свира по слуху ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма; – повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама; – повезује ритам са графичким приказом; – објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења; – учествује у школским приредбама и манифестацијама.	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – илустративна – демонстративна – кооперативно учење – игровне активности	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено(разговор, певање песама, презентовање самосталног или групног рада, активност на часу; писмено (рад на наставном листићу). Тестирање (иницијално процењивање (научене песме у првом разреду, игре, препознавање звукова), тест знања на крају првог и другог полугодишта, рад у дигитаном уџбенику. Ученички радови (цртежи, прављење инструмената). Међусобно оцењивање ученика.	Бројалице – корелација са српским језиком (разбрајалице, вежбе дикције, богаћење речника); Химна Св. Сави – корелација са српским језиком (химна и текстови о Светом Сави); музичке игре – корелација са физичким и здравственим васпитањем (развијање моторике, овладавање кретним формама које су саставни део традиционалне игре); песме о животињама и годишњим добима – корелација са светом око нас (карактеристике животиња, окружење, годишња доба); бројање – корелација са математиком (осмишљавање задатака са основним рачунским операцијама).

	15. Б. Мандић: *Јелен* 16. Б. Мајданац*: Имитатори* 17. Ст. Коруновић: *Пролећна песма* 18. В. Астрацијева: *Пролеће (Висибаба мала*) 19. В. А. Моцарт: *Француска песма* **Музичке игре** 1. Перпетум џезиле: *Киша* 2. Н. Хиба: *Лептир* 3. М. Петров: *Загонетка* 4. В. Томерлин: *Семафор* **Свирање на дечјим инструментима** 1. Народна песма: *С оне стране Дунава* 2. Народна песма из Шумадије: *Шетња (Пођи Миле у наш крај)* 3. Српска народна песма из Хрватске: *Ој, Јело, Јелице* 4. Народна песма: *Седи Ћира на врх сламе* 5. Ж. Б. Лили: *Док месец сја* В. А. Моцарт: *Француска песма* 6. Ст. П. Коруновић: *Јесен (Нестало је лета)* 7. Џ. Пјерпонт: *Звончићи* 8. В. Астрацијева: *Пролеће (Висибаба мала)* 9. М. Милојевић: *На ливади* **Модели** 1. Народна песма: *Дошла ми бака* 2. Народна песма: *Ресаво водо 'ладна* 3. Народна песма: *Ми идемо преко поља* 4. Народна песма: *Фалила ми се*				

	5. Народна песма: *Сол ми дај* 6. Народна песма: *Лазара мајка учила* 7. З. М. Васиљевић: *Синоћ је куца лајала* 8. М. Живковић: *Сиђи мацо*				
Слушање музике	**Химне** 1. Светосавска химна 2. Државна химна **Народне песме** 1. *Кад се Ћира оженио* 2. *Чардаш* 3. *Ој Мораво* 4. *Банатско коло* 5. *Дивна, Дивна* 6. *Моравац коло* **Песме за децу** 1. П. Ступел: *Пахуљице* 2. А. Корађ: *Молимо за фину тишину* 3. А. Корађ: *Радост Европе* 4. М. Субота: *Другарство* 5. Н. Херцигоња: *Шапутање* 6. М. Шоуц: *Заклео се бумбар* 7. Б. Коцкица: *Ласте* 8. Хор Колибри: *Тротинет* 9. Хор Колибри: *Љубав је то* 10. Д. Лаковић: *Дај ми крила један круг* 11. Хор Колибри: *Најлепша је земља моја* 12. Хор Колибри: *Какви су моји тата и мама* 13. С. Барић: *Трепти звезда плавим оком* 14. Р. Милосављевић: *Примили смо вести тазе* 15. Л. Вукомановић: *Свети Саво, мудра главо* 16. М. Бајагић: *Мали слонови* 17. Д. Лаковић и хор	– објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело; – разликује различите инструменте по боји звука и изражајним могућностима; – издвоји основне музичке изражајне елементе; – препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу; – повезује карактер дела са изражајним музичким елементима и инструментима.	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – илустративна – демонстративна	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено(разговор, презентовање самосталног или групног рада, активност на часу, препознавање композиција и инструмената, рад у дигитаном уџбенику). Ученички радови (цртежи, прављење инструмената). Међусобно оцењивање ученика.	Песме о животињама и годишњим добима – корелација са светом око нас (карактеристике животиња, окружење, годишња доба)

	Колибри: *Здравица* **Домаћи композитори** 1. С. Христић: *Грлица*, Охридска легенда 2. С. Бинички: *Марш на Дрину* 3. П. Коњовић: *Сељачка игра* 4. М. Ђурђевић: *Анђели певају* 5. Љ. Манасијевић: *Од Бога је речено* **Страни композитори** 1. Н. Римски Корсаков: *Бумбаров лет* (The King`s Singers) 2. Ј. Штраус: *Анина полка* 3. Ф. Ж. Госек: *Гавота* 4. К. Сен Санс: *Карневал животиња* (Марш лавова, Аквари- јум, Птице, Магарци) 5. П. И. Чајковски: *Валцер*, Успавана лепотица 6. Ј. Брамс: *Мађарска игра* бр. 5 7. Л. Андерсон: *Синкопирани сат* 8. П. И. Чајковски: *Шпанска игра*, Лабудово језеро 9. П. И. Чајковски: *Игра свирала* 10. А. Бородин: *Половецке игре,* Кнез Игор 11. А. Понкијели: *Игра сатова*, Ђоконда 12. Е. Григ: *У дворани планинског краља* 13. Х. Манцини: *Пинк Пантер,* тема 14. Р. Шуман: *Дивљи јахач*				
Музичко стваралаштво	1. Израда дечјих ритмичких инструмената од различитих	– направи дечје ритмичке инструменте;	Облици рада: – фронтални,	Посматрање (слободно и систематско).	Писање кратких стихова – корелација са

	материјала. 2. Креирање сопствених покрета уз музику. 3. Стварање једноставне ритмичке пратње коришћењем различитих извора звука. 4. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. 5. Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација на крађи литерарни текст.	– осмисли покрете уз музику; – осмисли ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помо- ћу различитих извора звука; – осмисли одговор на музичко питање; – осмисли једноставну мелодију на крађи задати текст; – према литерарном садржају изабере од понуђених, одговарајући музички садржај; – поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; – користи самостално или уз помоћ одраслих, доступне носиоце звука.	индивидуални, групни Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – илустративна – демонстративна	Испитивање: усмено(разговор, певање песама, свирање на инструментима, активност на часу). Ученички радови (цртежи, прављење инструмената). Међусобно оцењивање ученика.	српским језиком (писање кратких прича, подстицање ученика на литерарно стваралаштво); израда дечјих инструмената – корелација са ликовном културом (израда инструмената, слика као подстицај за састављање приче, народна шара као елемент дизајна, реквизити за сцену).

Кључни појмови:	звук, тон, певање, свирање, слушање, музичке игре, музички бонтон.
Активности ученика:	Пева песму по слуху, изводи ритам бројалице, слуша музику, описује речима свој доживљај музике, ствара звучне ефекте, учествује у раду групе, свира на ритмичким инструментима, препознаје композиције...
Активности наставника:	Мотивише ученике и подстиче их да усвоје предвиђене садржаје, пева, изводи ритам бројалице, прати активност ученика, показује, свира, демонстрира покрет, прати интеракцију ученика, процењује да ли су свим ученицима јасни циљеви часа....
Међупредметне компетенције	**КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ** (активност на часу, самосталност, радови ученика, издвајање кључних речи...) **КОМУНИКАЦИЈА** (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) **РАД СА ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈАМА** (употреба паметних телефона, штампани материјали, игре, укрштенице...) **ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА** (употреба дигиталних уџбеника, дигитални продукти ученика – звучни записи...) **РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА** (решавањеребуса,асоцијација, квизови...) **САРАДЊА**

	(инструменти за праћење и вредновање рада групе, школске приредбе...) **ОДГОВОРНО УЧЕШЋЕ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ** (помоћ другу у раду...) **ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ** (песмице о здрављу...) **ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА** (радови ученика, певање, учешће у хору...) **ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ОКОЛИНИ** (ученички радови...)

Обавезни предмет: ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Циљ наставе и учења предмета *физичко и здравствено васпитање* је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Разред:ДРУГИ

Литература (за наставнике и ученике)

1. Љубинко Милановић: *Збирка 300 игара за најмлађе,*ЗУНС, Београд, 2004.
2. Габриела Крагујевић, *Физичко васпитање, Приручник за учитеље*, Завод за уџбенике, Београд, 2005.

Наставна тема/област	Садржаји	Исходи По завршеној теми ученик ће бити у стању да:	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења образовних стандарда	Корелација у предметима и међупредметима
Физичке способности	– Вежбе за развој снаге. – Вежбе за развој покретљивости. – Вежбе за развој издржљивости. – Вежбе за развој брзине. – Вежбе за развој координације.	–примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања).	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни, рад у пару Наставне методе: – метода живе речи – метода показивања и посматрања – метода имитације, тј. опонашања	– Посматрање, разговор, записивање и описно оцењивање; – Мерење физичких способности и кретне издржљивости; – Ангажовање и понашање на часу.	
Моторичке вештине 1. Ходање и трчање 2. Скакања и прескакања	**Ходање и трчање.** Ходање: – кратким корацима, – дугим корацима, – у различитом ритму,	– правилно изведе вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; – комбинује усвојене	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни, рад у пару Наставне методе:	– Иницијално процењивање; – Посматрање, разговор, записивање и описно оцењивање;	Корелација са светом око нас (кретање), са музичком културом (народне игре, брзо

3. Бацања и хватања 4. Пузања, вишења, упори и пењања 5. Вежбе на тлу 6. Вежбе равнотеже 7. Вежбе са реквизитима 8. Плес и ритмика 9. Полигони	– ходање опружањем стајне ноге, – ходање са реквизитом, – ходање са променом правца и смера, – ходање комбиновано са различитим покретима, – ходање преко ниских препрека, – елементарне игре са ходањем. Техника трчања: – трчање преко препрека, – трчање са променом ритма, – трчање са променом правца и смера, – брзо трчање стартом из различитих почетних положаја, – трчање 30 m – елементарне игре са трчањем. **Скакања и прескакања.** Прескакање вијача, палица и других реквизита поређаних на тлу једноножним и суножним одскоком. Комбинације скокова, Скок удаљ и увис из места и залета. Скок са повишене површине. Припремне вежбе за прескок: игре уз коришћење различитих облика скакања и прескакања. **Бацања и хватања.** Ходање и трчање са котрљањем лопте. Бацање лоптице из места у даљину и у циљ. Бацање лоптице из кретања. Бацање лопте увис без и са окреом за 3600. Вођење лопте једном и другом руком у месту и кретању. Додавање лопте једном и другом руком.	моторичке вештине у игри и у свакодневном животу; – одржава равнотежу у различитим кретањима; – разликује правилно од неправилног држања тела; – успостави правилно држање тела; – правилно дише током вежбања; – изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу; – изведе дечји и народни плес.	– метода живе речи – метода показивања и посматрања – метода имитације, тј. опонашања – кооперативно учење – игровне активности	– Мерење физичких способности и кретне издржљивости; – Ангажовање и понашање на часу; – Познавање и поштовање правила игара.	и споро извођење). Корелација са светом око нас (вучење, гурање и подизање предмета).

	Вођење лопте у ходању и трчању. Гађање лоптом у импровизовани кош, ниски кош и гол. Елементарне игре са вођењем, додавањем и гађањем лоптом у циљ. Штафетне игре и друге елементарне игре лоптом (вођење, хватање, додавање). **Пузања,вишења, упори и пењања.** Помицање на дохватном вратилу са погрченим ногама у вису пред-њем. Помицање у вису предњем окретањем за 1800, са укрштеним хватом. Њихање уз помоћ. Проширени садржаји Узмак корацима уз косу површину. Бочно пењање уз лествe са наизменичним прехватањем и опирањем истовремено обема ногама. **Вежбе на тлу.** Основни садржаји Два повезана колута напред. Колут напред и скок пруженим телом. Колут назад из чучња у чучањ, низ косу површину. Колут назад. Састав од научених елемената. Игре усвојених вежби. Проширени садржаји Колут напред из упора стојећег опружених ногу. Колут преко лопте. Одељењско такмичење са задатом комбинацијом вежби.				

	Вежбе равнотеже. Основни садржаји Мала вага на тлу, клупи и ниској греди. Ходање привлачењем на целом стопалу и успон. Ходање опружањем стајне и предножењем замајне ноге. Ходање уназад на греди. Састав из првог разреда допунити наученим вежбама. Проширени садржаји Наскок кораком на греду. Чучањ и окрет у чучњу за 900 и 1800. Састав из првог разреда допунити вежбама ходањем уназад и окретом у чучњу за 1800. Одељенско такмичење. **Вежбе са реквизитима.** Вежбе обликовања сареквизитима. Трчања, поскоци и скокови уз коришћење реквизита. Прескакање вијаче на различите начине. Дизање и ношење предмета и реквизита на различите начине. Елементарне игре са реквизитима. Игре са ластишом. Полигон и елементарне игре уз коришћење реквизита **Плес и ритмика.** Основни садржаји Народно коло и дечији плес по избору. Повезивање елемената из првог разреда у композицију – састав. Основни ритмички покрети са реквизитима.				

	Проширени садржаји Прескакање вијаче уназад. Комбиновано прескакање вијаче напред-назад. Ходање и трчање са бацањем и хватањем лопте и обруча. Вежба са вијачом **Полигони.** Кобиновани полигон од усвојених вештина (вежби).				
Физичка и здравствена култура 1. Култура вежбања и играња 2. Здравствена култура	**Култура вежбања и играња.** Основни термини у вежбању. Вежбам безбедно. Чувам своје и туђе ствари. Правила елементарних игара. Некад изгубим, а некада победим. Навијам пристојно. **Здравствено васпитање.** Моје здравље и вежбање. Мишићи, зглобови и кости мога тела. Телесни развој.. Лична хигијена. Хигијена простора за вежбање. „Шарени-разноврсни оброк” – правилна исхрана. Значај воде за организам и вежбање.	– користи основну терминологију вежбања; – поштује правила понашања у и на просторима за вежбање; – поштује мере безбедности током вежбања; – одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање; – поштује правила игре; – навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; – прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; – уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања; – уочава улогу делова тела у вежбању; – уочи промене у расту код себе и других;	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни, рад у пару Наставне методе: – метода живе речи – метода показивања и посматрања – метода имитације, тј. опонашања	– Ангажовање и понашање на часу. − Ношење опреме. − Уредно одлагање опреме у свлачионици, однос према реквизитима.	Правилна исхрана, хигијенске навике – корелација са часом одељењског старешине и светом око нас

		– препозна сопствено болесно стање и не вежба када је болестан; – примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања; – одржава личну хигијену; – учествује у одржавању простора у коме живи и борави; – наведе врсте намирница у исхрани; – препознаје везу вежбања и уноса воде; – повеже ходање и трчање са позитивним утицајем на здравље; – препозна лепоту покрета у вежбању; – се придржава правила вежбања; – вреднује успех у вежбању.			

Кључни појмови:	базична кретања, вежбање, игра, здравље, васпитање.
Активности ученика:	Хода (природно, лагано, на прстима, петама, у различитом положају руку...), пузи, провлачи се кроз обруч, пење се. Трчи природно споро, лагано, брзо, корацима различите дужине. Скаче у месту и у кретању, прескаче справе различите висине и дубине, прескаче вијачу... Баца и хвата лопте различите величине једном руком или обема рукама, баца лопте увис или удаљ. Пење се уз степенице, уз косину, врши упор предњи на разбоју, њише се на разбоју... Диже и носи реквизите самостално и у групи или пару, изводи основне гимнастичке елементе, дружи се, навија, процењује... Хода у пару са обилажењем и прекоричавањем препрека, хода по греди, трчи у страну у назад у колони, врсти, пару, изводи основне гимнастичке елементе... Хода уз пљескање, музичку пратњу, певање појединачно или у пару, усклађује покрете појединог дела тела са целим телом и карактером музике, изводи основне кораке плесова...
Активности наставника:	Планира, организује, демонстрира, прати, разговара, посматра, похваљује, процењује да ли су свим ученицима јасни циљеви часа, уважава индивидуалне способности и могућности ученика, прати интеракцију...
Међупредметне компетенције	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, замена улога, самосталност, издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА

	(употреба дигиталних уџбеника, видео записи...) РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА (полигон препрека...) САРАДЊА (колективне игре...) ОДГОВОРНО УЧЕШЋЕ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ (помоћ другу у раду...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ (табеле за праћење за час, укључивање у спортске активности, хигијена, мере заштите...) ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА (музичке игре, вежбање...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ОКОЛИНИ (друштвене акције...)

Обавезни предмет: ДИГИТАЛНИ СВЕТ

Циљ наставе и учења предмета Дигитални свет је развијање дигиталне компетенције ученика ради њиховог оспособљавања за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развој алгоритамског начина размишљања.

Разред:ДРУГИ

Литература (за наставнике и ученике)

1. Марина Ињац, Јован Јовановић, Стефан Поповић: Дигитални свет 2 (уџбеник), Нови Логос, Београд, 2021.

Наставна тема/област	Садржаји	Исходи По завршеној теми ученик ће бити у стању да:	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења образовних стандарда	Корелација у предметима и међупредметима
Дигитално друштво	1. Учење путем школске платформе за онлајн учење. 2. Учење уз помоћ дигиталних уџбеника. 3. Креативно графичко изражавање коришћењем дигиталног уређаја. 4. Умрежавање дигиталних уређаја и прилике за размену материјала, комуникацију и заједнички рад који из умрежавања произилазе.	– упореди начин на који учи у школи са онлајн учењем путем школске платформе; – користи школску платформу за онлајн учење (уз помоћ наставника и/или родитеља/законског заступника); – самостално користи дигиталне уџбенике за учење; – креира, чува и поново уређује дигиталну	– метода усменог излагања (монолошка), –метода разговора (дијалошка), –метода илустративних радова, –метода демонстрације, – метда рада на тексту; – практичних радова; –метода игре; – играње улога	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено(разговор, презентовање самосталног или групног рада, дискусија;писмено (рад на наставним листићима, решавање задатака у дигиталним уџбеницима,	*Српски језик* (правилно изражавање, слушање саговорника; стихови); *Математика* (геометријски облици, линије); *Ликовна култура* (цртање у програму Paint, илустрације); *Физичко и здравствено васпитање* (моторичке вештине у игри)

		слику (самостално и/или уз помоћ наставника) користећи одговарајућу апликацију; – својим речима објасни појам покретне слике; – креира елементе покретне слике; – креира једноставан графички дигитални материјал намењен познатој публици; – својим речима објасни због чега дигиталне уређаје повезујемо на мреже, укључујући интернет; – наведе могућности за размену материјала, комуникацију и заједнички рад (учење) које су настале захваљујући умрежавању дигиталних уређаја.		цртање на рачунару). <u>Ученички радови</u> (панои, постери, цртежи на рачунару). Међусобно оцењивање ученика.	
Безбедно коришћење дигиталних уређаја	1. Добици и ризици који произилазе из комуникације путем дигиталних уређаја. 2. Понашање на интернету – интернет бонтон. 3. Остављање личних података при коришћењу дигиталних уређаја. 4. Примерена реакција у случају контакта са непримереним дигиталним садржајем, непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин.	– објасни добитке и ризике који произилазе из комуникације путем дигиталних уређаја; – разликује неприхватљиво од прихватљивог понашања при комуникацији на интернету; – реагује на одговарајући начин ако дође у додир са непримереним дигиталним садржајем,	– метода усменог излагања (монолошка), –метода разговора (дијалошка), –метода илустративних радова, –метода демонстрације, – метда рада на тексту; – практичних радова; –метода игре; – играње улога	<u>Посматрање</u> (слободно и систематско). <u>Испитивање</u>: <u>усмено</u>(разговор, презентовање самосталног или групног рада, дискусија;<u>писмено</u> (рад на наставним листићима, решавање задатака у дигиталним уџбеницима,	Српски језик (учествовање у разговору), Математика (геометријска тела и фигуре), Свет око нас (опасне ситуације из непосредног окружења, одлагање отпада); Физичко и здравствено васпитање (хватање лоптица; правилно седење и извођење вежби),

	5. Организација времена и услова за рад при онлајн учењу. 6. Коришћење дигиталних уређаја и заштита животне средине.	непознатим, злонамерним особама или особама које комуницирају на неприхватљив начин; – наведе неке од начина на које корисници дигиталних уређаја остављају личне податке у дигиталном окружењу; – организује сопствено учење у онлајн окружењу на начин који не угрожава здравље и личну безбедност, као и сигурност дигиталног уређаја; – предложи начине одлагања електронског отпада који не угрожавају животну средину.		цртање на рачунару). Ученички радови (панои, постери, цртежи на рачунару). Међусобно оцењивање ученика.	Ликовна култура (цртање знакова упозорења)
Алгоритамски начин размишљања	1. Разлагање проблема на мање целине. 2. Осмишљавање алгоритама линијске и цикличне структуре који води до решења једноставног проблема. 3. Креирање рачунарског програма у визуелном програмском језику. 4. Анализа постојећег програма креираног у визуелном програмском језику и тумачење функције блокова од којих је сачињен. 5. Управљање понашањем физичког дигиталног уређаја креирањем програма у	– својим речима објасни појам алгоритам; – анализира једноставан познати поступак који садржи понављања одређених радњи и представи га алгоритамски; – креира одговарајући рачунарски програм у визуелном програмском језику; – анализира једноставан програм креиран у визуелном програмском језику и објасни шта и на који	– метода усменог излагања (монолошка), –метода разговора (дијалошка), –метода илустративних радова, –метода демонстрације, – метда рада на тексту; –метода игре; – играње улога; – кооперативно учење	Посматрање (слободно и систематско). Испитивање: усмено(разговор, презентовање самосталног или групног рада, дискусија;писмено (рад на наставним листићима, решавање задатака у дигиталним уџбеницима, рад на рачунару, прављење алгоритма,	Српски језик (учтиво учествује у вођеном и слободном разговору), Математика (црта праву линију и дуж помоћу квадратне мреже, бројање унапред и уназад), Свет око нас (снађе се у простору помоћу просторних одредница: напред-назад, лево-десно, горе-доле)

	визуелном програмском језику. 6. Уочавање и исправљање грешака у програму.	начин тај програм ради; – уочи и исправи грешку у једноставном програму, провери ваљаност новог решења и по потреби га додатно поправи (самостално или сарадници); – креира програм у визуелном програмском језику којим управља понашањем расположивог физичког дигиталног уређаја.		креирање једноставнијег програма). <u>Ученички радови</u> (панои, постери, креирани једноставнији програми). Међусобно оцењивање ученика.	

Кључни појмови:	онлајн учење, дигитална слика, покретна слика, умрежавање дигиталних уређаја, комуникација, лични подаци, одлагање електронског отпада, алгоритам, програмирање у визуелном програмском језику
Активности ученика:	Слуша, посматра, прати, уочава, игра едукативне игре, одговара на питања, износи своје мишљење, слуша одговоре других ученика, учествује у дискусији, црта на рачунару, прати упутства и кораке, ради задатке у дигиталним уџбеницима...
Активности наставника:	Започиње и води разговор, чита, усмено излаже, приказује слајдове**,** демонстрира, усмерава интеракцију, процењује да ли су ученицима јасни циљеви часа, мотивише ученике и прати њихов рад....
Међупредметне компетенције	КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ (активност на часу, самосталност, радови ученика, издвајање кључних речи...) КОМУНИКАЦИЈА (усмени одговори, разговори, посматрање (спонтано и планирано)...) РАД СА ПОДАЦИМА И ИНФОРМАЦИЈАМА (употреба паметних телефона, штампани материјали, игре, укрштенице...) ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА (употреба дигиталних уџбеника, дигитални продукти ученика – слике, видео записи...) РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА (решавање ребуса, алгоритама, квизови...) САРАДЊА (инструменти за праћење и вредновање рада групе, вршњачко учење...) ОДГОВОРНО УЧЕШЋЕ У ДЕМОКРАТСКОМ ДРУШТВУ (помоћ другу у раду...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ЗДРАВЉУ (безбедно коришћење дигиталних уређаја...) ЕСТЕТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

	(радови ученика, фотографије...) ОДГОВОРАН ОДНОС ПРЕМА ОКОЛИНИ (ученички радови...)

9. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД

9.1. Обавезни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК

Циљ наставе *српског језика* јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

Разред: ТРЕЋИ

Литература (за наставнике и ученике):
Н. Станковић Шошо, М. Костић, *Читанка У свету речи за 3. разред основне школе*, Нови Логос, Београд, 2024.
Ј. Срдић, *Граматика Дар речи за 3. разред основне школе,* Нови Логос, Београд, 2024.
Н. Станковић Шошо, Ј. Срдић, *Радна свеска за 3. разред основне школе*, Нови Логос, Београд, 2024.

Наставна тема/област	Садржаји	Исходи По завршеној теми ученик ће бити у стању да:			Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења остварености исхода	Корелација у предметима и међупредметима
		ОСНОВНИ НИВО					
		СПК 1	СПК 2	СПК 3			
Књижевност	ШКОЛСКА ЛЕКТИРА Лирска поезија 1. Душан Костић: Септембар 2. Григор Витез: Какве је боје поток/ Десанка Максимовић: Вожња 3. Душан Васиљев:	СРП.ОО1.О.1. 5. Владају техником читања ћириличког и латиничког текста и разумеју информације	СРП.ОО1.О.2. 5. Издвајају и репродукују информације експлицитно исказане у краћим текстовима као и	СРП.ОО1.О.3.5. Изводе директне закључке о догађајима, поступцима и осећањима ликова и размењују их са вршњацима;	Облици рада: – фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад Методе рада: – монолошка – дијалошка – текст метода - демонстративна	– иницијално процењивање – активност на часу – домаћи задаци - причање - препричавање - читање	Текстови о Светом Сави – корелација са музичком културом (Химна Светом Сави); Зима, Септембар – корелација са природом и друштвом (Годишња доба – зима, јесен); Цврчак и мрав, Корњача и зец– корелација са

	Зима 4. Мирослав Антић: Шта је највеће/ Ф. Г. Лорка: Луцкаста песма 5. Драган Лукић: Свакога дана/ Шта је отац 6. Бранислав Црнчевић: Љутито мече/ Љубивоје Ршумовић: Аждаја своме чеду тепа 7. Милован Данојлић: Љубавна песма 8.Љубивоје Ршумовић: Домовина се брани лепотом 9. Химна Светоме Сави 10. Бранко Стевановић: Занимање Марка Краљевића Епска поезија 11. Народне песме: Марко Краљевић и бег Костадин, Орање Марка Краљевића Проза 1. Ла Фонтен: Цврчак и мрав/Езоп: Корњача и зец 2. Народна приповетка: Свети Сава и сељак без среће 3. Народна бајка: Чардак ни на небу ни на земљи	експлицитно исказане у краћим уметничким и неуметничким текстовима (линеарним и нелинеарним) идентификујући речи и изразе који су им непознати. СРП.ОО1.О.1.6. Уз помоћ наставника, разликују врсте текстова. СРП.ОО1.О.1.7. Процењују садржај прочитаног текста на основу сопственог доживљаја, уочавају ликове, догађаје, време и место у књижевном тексту.	непознате речи и изразе, траже објашњење у доступним изворима. СРП.ОО1.О.2.6. Читањем текстова упознају основне одлике и функције различитих врста текстова. СРП.ОО1.О.2.7. Изражавају својим речима читалачки доживљај идентификујући осећања која текст покреће у њима; одговарају на питања у вези са ликовима, догађајима, местом и временом радње, доживљавајући и грешке током рада као фазе учења.	проширују фонд речи мање фреквентним речима ради квалитетнијег изражавања и разумевања других. СРП.ОО1.О.3.6. Користе информације из различитих врста текстова у свакодневном животу. СРП.ОО1.О.3.7. Износе лични доживљај прочитаног текста; повезују поступке ликова са животним искуством преиспитујући своје поступке; развијају отпорност и самопоуздање.	- илустративна - метода писаних радова		природом и друштвом (Животиње у шуми, на ливади) Писање честитки – корелација са ликовном културом (прављење честитки).
		СРЕДЊИ НИВО					
		СПК 1	СПК 2	СПК 3			
		СРП.ОО1.С.1.1. Читају и казују текст одговарајућом динамиком.	СРП.ОО1.С.2.2. Одређују значења непознатих речи и фразеологизама на основу	СРП.ОО1.С.3.5. Размењују информације и закључке у вези са различитим врстама текстова;			

	4. Народна приповетка: Свијету се не може угодити 5. Бранко Ћопић: Изокренута прича 6. Оскар Вајлд: Себични џин 7. Светлана Велмар Јанковић: Златно јагње (одломак) 8. Бранко В. Радичевић: Прича о дечаку и Месецу 9. Ијан Макјуен: Реч-две о Питеру (одломак) 10. Јохана Шпири: Хајди (одломак) 11. Народна бајка: Баш-Челик (читање у наставцима) 12. Јасминка Петровић: Од читања се расте (читање у наставцима) Драмски текстови 1. Душан Радовић: А зашто он вежба 2. Александар Поповић: Лед се топи 3. Јованка Јоргачевић: Никад два добра 4. Лаза Лазић: Суђење Популарни и информативни текстови Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима	СРП.ОО1.С.1.2. Познају значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и идентификују оно што им је непознато. СРП.ОО1.С.1.5. Идентификују битне информације у линеарном и нелинеарном тексту. СРП.ОО1.С.1.6. Разликују основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник) и именују формалне елементе уметничких и неуметничких текстова (пасус, стих, строфа, рима, опис, приповедање, дијалог). СРП.ОО1.С.1.7. Разликују књижевне	ситуације и контекста у којем су употребљени, издвајају делове текста који су им нејасни, траже објашњење и прикупљају додатне информације из различитих извора. СРП.ОО1.С.2.5. Издвајају, упоређују и повезују битне информације исказане у различитим деловима текста, као и различитим врстама текстова; представљају информације на различите начине. СРП.ОО1.С.2.6. Проналазе информације користећи основне делове текста и књиге и издвајају тражене формалне елементе уметничког и неуметничког текста. СРП.ОО1.С.2.7. Уочавају специфичност и конкретних	процењују квалитет информација и примереност илустрација које прате текст; користе табеле, графиконе, дијаграме и мапе у контексту. СРП.ОО1.С.3.6. Сналазе се у литератури и другим изворима сазнања. СРП.ОО1.С.3.7. Књижевна дела која самостално читају, разумеју у одговарајућем жанровском кључу. СРП.ОО1.С.3.8. Формирају етичке и естетско-емоционалне вредности, развијају емпатију. СРП.ОО1.С.3.9. Проналазе решења за животне ситуације свесни веза између узрока и последица (одговоран однос према здрављу, безбедност, друштвено ангажовање, еколошка свест итд.).			

	српског језика, ДОМАЋА ЛЕКТИРА 1. Бранко Ћопић: Доживљаји Мачка Тоше 2. Избор из поезије Душана Радовића (Замислите, Да ли ми верујете, Страшан лав, Кад је био мрак, Тужне ћачке исповести, Здравица, Плави зец и друге песме) 3. Браћа Грим: Бајке (по избору) Књижевни појмови: - лирска песма, - химна, - епска песма, - народна бајка, - роман, - поређење, - персонификација (на нивоу препознавања), - опис, - дијалог, - приповедање, - епски јунак, - драмска радња	врсте (бајка, басна, песма, прича, приповетка, роман, драмски текст, кратке народне умотворине); разликују народну од ауторске књижевности. СРП.ОО1.С.1.8. Одређују садржинске елементе књижевноуметничког текста (тему, главне и споредне ликове, догађаје, време и место…). СРП.ОО1.С.1.9. Примењују стратегије читања и разумевања прочитаног.	књижевних дела и закључују о основним одликама књижевних врста. СРП.ОО1.С.2.8. Анализирају догађаје, поступке, осећања и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту; одређују тему. СРП.ОО1.С.2.9. Прате и предвиђају даљи ток радње, преиспитују претпоставке, повезују очигледне узроке и последице, поткрепљују своје закључке позивајући се на текст. СРП.ОО1.С.2.10. Истражују функцију поређења и персонификације у тексту и на основу тога разумеју његов смисао.				
		НАПРЕДНИ НИВО					

		СПК 1	СПК 2	СПК 3			
		СРП.ОО1.Н.1.2. Читају и критички промишљају, издвајају и повезују релевантне изворе и информације, уочавају различите перспективе и гледишта аутора, као и сврху текста. СРП.ОО1.Н.1.3. Именују књижевне врсте и наводе њихове одлике; познају најзначајније ствараоце и њихова дела. СРП.ОО1.Н.1.4. Тумаче и интегришу догађаје, поступке, особине, главне идеје, мисли и осећања; прате развој ликова у књижевноуметничком тексту. СРП.ОО1.Н.1.5. Препознају фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту и свакодневној комуникацији	СРП.ОО1.Н.2.3. Образлажу одлике књижевне врсте у конкретном делу. СРП.ОО1.Н.2.4. Уочавају сложеност ликова и узрочно-последичне везе међу догађајима, изводе закључке о догађајима, намерама, поступцима и осећањима ликова, објашњавају чиме су мотивисани поступци и осећања ликова и своје ставове поткрепљују доказима из текста.	СРП.ОО1.Н.3.3. Бирају текстове према интересовањима, уживају у читању и граде своје читалачко искуство.			

<table>
<tr><td></td><td></td><td>(нпр. пренесено значење).</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Језик</td><td>Врсте речи:
именице (градивне, збирне);
придеви (присвојни, градивни); род и број придева;
заменице (личне заменице);
глаголи; лице и број глагола.
Подела речи на крају реда (граница на самогласник).
Управни говор (први и други модел).
Неуправни говор.
Велико слово: писање имена народа, вишечланих географских назива (планина, река, језера, мора и
сл.), празника, наслова књига и часописа;
Писање присвојних придева изведених од властитих
имена (суфикси: -ов, -</td><td>ОСНОВНИ НИВО
СПК 1
СРП.ОО1.О.1.2. Почињу реченицу великим словом, завршавају је одговарајућим интерпункцијским знаком, употребљавају велико почетно слово у једноставнијим примерима.

СРП.ОО1.О.1.8. Препознају врсте речи и подврсте именица (заједничке и властите) у низу; препознају службу субјекта, предиката и прилошких одредби за место и време у једноставним</td><td>СПК 2
СРП.ОО1.О.2.8. Уочавају заједничке одлике издвојених речи и закључују којој врсти припадају; закључују о заједничким одликама главних функција речи у реченици и реченица у комуникативном контексту.</td><td>СПК 3
СРП.ОО1.О.3.8. Користе знања из језика како би се јасно изражавали писаним и усменим путем; доживљавају језик као део свог идентитета и као основу за учење других језика.</td><td><u>Облици рада:</u>
– фронтални
– индивидуални
– рад у пару
– групни рад
<u>Методе рада:</u>
– монолошка
– дијалошка
– текст метода
- метода писаних радова</td><td>– иницијално процењивање
– активност на часу
– домаћи задаци
– контролни задаци</td><td>Бројеви – корелација са математиком (бројеви, половина); писање датума – корелација са природом и друштвом и са математиком римске цифре.
Велико слово у писању имена народа, вишечланих географских имена, празника, назива улица – корелација са природом и друштвом (називи држава, насеља, празници, адреса).</td></tr>
</table>

	ев, -ин; -ски, -чки, -шки). Речца не уз именице и придеве. Наводници (у управном говору, насловима дела, називима школа). Сугласник ј (између самогласника и-о и о-и). Скраћенице (мерне јединице за масу, дужину, време и запремину течности).	реченицама; препознају врсте реченица по комуникативној функцији.					
		СРЕДЊИ НИВО					
		СПК 1	СПК 2	СПК 3			
		СРП.ОО1.С.1.11. Одређују врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе) и подврсте речи (властите, заједничке и градивне именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве) и препознају збирне именице; разликују граматичке категорије глагола и глаголско време, као и граматичке категорије именица, бројева, придева и заменица.	СРП.ОО1.С.2.1. Течно читају и природно казују текст одговарајућим темпом и интонацијом, правилно наглашавајући речи у реченици, поштујући смисао текста. СРП.ОО1.С.2.11. У реченици/тексту уочавају и издвајају одговарајуће примере речи, а затим индуктивно и по аналогији закључују о одликама врсте и подврсте којој припадају (користе табеле, праве мапе ума…); мењају облике речи према задатим критеријумима (лице, број и род). СРП.ОО1.С.2.12. Рашчлањују реченицу	СРП.ОО1.С.3.11. Користе знања из језика како би се јасно и правилно изражавали писаним и усменим путем и учили друге језике. СРП.ОО1.С.3.12. Користе различите врсте реченица сходно комуникативној ситуацији; граде свој стил изражавања у свакодневном говору, писању и језичком стваралаштву играјући се могућностима варирања редоследа речи у реченици.			

<table>
<tr><td></td><td></td><td></td><td>издвајајући реченичне чланове; састављају реченице различите по комуникативној функцији и облику.</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">НАПРЕДНИ НИВО</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td>СРП.ОО1.Н.3.6. Стилски овладавају реченицом у свакодневном говору и писању, користе знања из језика у стваралачком изражавању, као и приликом учења страних језика.</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Језичка култура</td><td>Краћи и дужи текстови - књижевни и некњижевни, као и нелинеарни текстови. Причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним (усмено и писано). Описивање људи, животиња и природе (плански приступ) - усмено и писано. Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор,</td><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td><u>Облици рада:</u>
– фронтални
– индивидуални
<u>Методе рада:</u>
– монолошка
– дијалошка
– текст метода
– писаних радова</td><td>– иницијално процењивање
– писмени задаци
– писмене вежбе
– писани састави
– домаћи задаци
– диктати
– активност на часу
– припремљени материјал</td><td>Прича по низу слика – корелација са ликовном културом (илустрација). Говорна вежба – корелација са природом и друштвом (описивање природе и животиња).</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td>СРП.ОО1.О.1.1. Знају све гласове и слова ћириличког и латиничког писма, као и значења речи и фразеологизама које користе у свакодневном говору и писању.

СРП.ОО1.О.1.3. Познају основна начела вођења разговора и форме учтивог</td><td>СРП.ОО1.О.2.1. Изговарају све гласове и пишу сва слова оба писма поштујући језичку норму у говору и писању; употребљавају речи и изразе у одговарајућем контексту.

СРП.ОО1.О.2.2. Пишу кратким, потпуним реченицама једноставне структуре.</td><td>СРП.ОО1.О.3.1. Разговетно и јасно говоре тако да их саговорник разуме и писано се изражавају у одговарајућим ситуацијама.

СРП.ОО1.О.3.2. Пишу кратке поруке, текстове и попуњавају једноставне обрасце.

СРП.ОО1.О.3.3. Пажљиво слушају саговорнике, постављају питања у складу</td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>

	поздрављања, честитања и сл.). Богаћење речника: речи истог или сличног значења; речи супротног значења; речи које значе нешто умањено и увећано (уз одговарајуће текстове из лектире). Правописне вежбе: вежбе допуњавања и избора правилног облика речи; диктат, аутодиктат. Језичке вежбе: проширивање и допуњавање реченица различитим врстама речи, промена реда речи у реченици, промена дужине реченице. Лексичко-семантичке вежбе: речи који припадају различитим тематским скуповима; речи супротног значања али исте врсте и истог рода и броја, промена граматичког лица у тексту; основно и пренесено значење речи и друго. Стилске вежбе: састављање прича на	обраћања, препознају говор мржње као негативну појаву. СРП.ОО1.О.1.4. Вођено препричавају, причају и описују на задату тему.	СРП.ОО1.О.2.3. Постављају питања, траже и дају објашњења, учтиво прихватају или одбијају, захваљују се или се извињавају. СРП.ОО1.О.2.4. Прате дати план, предлажу и бележе идеје за усмено и писано изражавање.	са својим потребама, поштују правила уљудног опхођења, без говора мржње. СРП.ОО1.О.3.4. Веродостојно препричавају и описују оно што су прочитали, видели или чули.			
		СРЕДЊИ НИВО					
		СПК 1	СПК 2	СПК 3			
		СРП.ОО1.С.1.3. Усмено и писано препричавају, причају, описују и учествују у разговору на задату тему; у писаном изражавању примењују правописна правила. СРП.ОО1.С.1.4. У кратким цртама образлажу своје идеје. СРП.ОО1.С.1.10. Издвајају и именују поређење и персонификацију у тексту.	СРП.ОО1.С.2.3. Држе се теме, јасно структурирају излагање (уводни, средишњи и завршни део); пишу јасним и потпуним реченицама, исправљају своје грешке. СРП.ОО1.С.2.4. Описују како су дошли до идеје, зашто је та идеја добра и како се може реализовати. СРП.ОО1.С.2.6. Проналазе информације користећи основне делове	СРП.ОО1.С.3.1. Користе вештине читања (читање у себи, читање с оловком у руци, летимично читање...) и казивања у свакодневном животу, учествују у културним догађајима у школи и заједници. СРП.ОО1.С.3.2. У свакодневној комуникацији користе одговарајуће речи и фразеологизме; уважавају саговорнике. СРП.ОО1.С.3.3.			

	основу задатих речи; сажимање или проширивање познате приче (текста), мењање краја приче (текста); настављање приче на основу датог почетка; промена становишта (нпр. увести у текст нове ликове; сместити бајку у далеку будућност...). Говорне вежбе: рецитовање, изражајно читање, сценско приказивање драмског/драматизованог текста и сл.		текста и књиге и издвајају тражене формалне елементе уметничког и неуметничког текста. СРП.ОО1.С.2.13. Кроз игру спарују и групишу задате речи препознајући лексичке односе међу њима; примењују основне творбене обрасце.	Правилно пишу и говоре на одговарајућу тему у различитим комуникативним ситуацијама/дигиталном окружењу. СРП.ОО1.С.3.4. Слободно изражавају своје идеје у различитим комуникативним ситуацијама, одговорно се односе према интелектуалној својини. СРП.ОО1.С.3.10. Развијају машту и истражују могућности језичко-стилског обликовања мисли и идеја. СРП.ОО1.С.3.13. Језички израз усклађују са контекстом.			
		НАПРЕДНИ НИВО					
		СПК 1	СПК 2	СПК 3			

		СРП.ОО1.Н.1. 1. Умеју аргументовано и на занимљив начин да почну, развију и заврше своје усмено и писано излагање користећи богат фонд речи у јасним и потпуним реченицама.	СРП.ОО1.Н.2. 1. Усмено и писано излагање обогаћују детаљима, образлажу своје ставове. СРП.ОО1.Н.2. 5. Тумаче фигуративну употребу језика.	СРП.ОО1.Н.3.1. Слободно и аутентично исказују своје мисли у говору и писању придобијајући пажњу других. СРП.ОО1.Н.3.4. Решавају проблеме, упоређују и образлажу догађаје кроз процену узрока и последица у свакодневном животу; формирају се као моралне личности које познају и негују општеприхваћене људске и друштвене вредности. СРП.ОО1.Н.3.5. Користе језик као низ могућности у изражавању, употребљавајући речи и изразе у основном и фигуративном значењу.			

Кључни појмови:		Књижевност, језик и језичка култура
Активности ученика:		Разговор, слушање, описивање, усмене и писмене вежбе, читање и рецитовање, драматизација, тестови, контролни задаци, примена усвојеног градива...
Активности наставника:		Организатор и реализатор (излагање садржаја, разговор, дискусија); мотивише ученике, врши праћење постигнућа ученика, врши подстицање на стваралачки рад...
Међупредметне компетенције	**Књижевност**	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, естетичка компетенција, дигитална компетенција, решавање проблема

	Језик	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, дигитална компетенција, решавање проблема
	Језичка култура	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, естетичка компетенција, дигитална компетенција, одговоран однос према околини, решавање проблема

Обавезни предмет: **МАТЕМАТИКА**

Циљ учења предмета *математика* је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Литература (за наставнике и ученике):
1. Сенка Тахировић, Ива Иванчевић: *Математика 3* (уџбеник), Нови Логос, Београд, 2024.
2. Сенка Тахировић, Ива Иванчевић: *Математика 3* (радна свеска), Нови Логос, Београд, 2024.
3. Маја Кораксић, Горан Марковић: *Пчелица 3,* Пчелица, Чачак, 2024.

Наставна тема/област	Садржаји	Исходи По завршеној теми ученик ће бити у стању да:			Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења остварености исхода	Корелација у предметима и међупредметима
Бројеви	Бројеви прве хиљаде. Сабирање и одузимање (усмени и писмени поступак). Множење једноцифреним бројевима и бројем 10 и дељење бројевима прве десетице са и без остатка (усмени и писмени поступак). Зависност резултата	ОСНОВНИ НИВО			Облици рада: – фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад Методе рада: – монолошка – дијалошка – демонстративна – писаних радова	– иницијално процењивање – активност на часу – домаћи задаци – контролни задаци - усмени одговори	Корелација са српским језиком (писање бројева, половина). Корелација са музичком културом – бројање на четири – ¼ = 2/8.
		СПК 1	СПК 2	СПК 3			
		MAT.OO1.O.1.1. Читају, записују и упоређују природне бројеве и приказују их на датој бројевној правој. MAT.OO1.O.1.2. Одређују природни број	MAT.OO1.O.2.1. Правилно употребљавају математичке симболе. MAT.OO1.O.2.6. Закључују шта се од њих очекује у математичком захтеву једноставног познатог	MAT.OO1.O.3.1. Решавају једноставну проблемску ситуацију коришћењем израза са једном рачунском операцијом. MAT.OO1.O.3.5. Читају податке са једноставнијих			

	од промене компонената. Једначине облика: а + х = б, а - х = б, х - а = б, а × х = б. Неједначине облика: а ± х < б, а ± х > б, х - а < б, х - а > б. Римске цифре Д, М. Упоређивање разломака са једнаким имениоцима. Децимални запис броја са једном децималом.	са датим својством (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и одређују следеће чланове започетог једноставног бројевног низа. МАТ.ОО1.О.1.3. Рачунају вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве хиљаде. МАТ.ОО1.О.1.4. Множе и деле без остатка двоцифрене и троцифрене бројеве једноцифреним. МАТ.ОО1.О.1.5. Решавају једначине са једном операцијом у оквиру прве хиљаде. МАТ.ОО1.О.1.6. Читају, записују и упоређују	контекста. МАТ.ОО1.О.2.7. Примењују једноставне математичке процедуре (директна примена правила, извођење познатих процедура...) при решавању математичких захтева једноставног познатог контекста. МАТ.ОО1.О.2.8. Анализирају и уочавају правилност код датих бројчаних и других података.	графикона и табела и дијаграма који се односе на свакодневне животне ситуације.			

		разломке облика ($n \leq 10$), препознају њихов сликовни приказ и одређују део целине (половину, трећину ... десетину).					
		СРЕДЊИ НИВО					
		СПК 1	СПК 2	СПК 3			
		МАТ.ОО1.С.1.1. Користе својства природних бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и одређују следеће чланове започетог бројевног низа. МАТ.ОО1.С.1.2. Одређују месну вредност цифре, као и десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју. МАТ.ОО1.С.1.3. Решавају једначине са највише две операције. МАТ.ОО1.С.1.4. Читају,	МАТ.ОО1.С.2.1. Издвајају битне податке из текста задатка и креирају одговарајући математички запис. МАТ.ОО1.С.2.2. Процењују тачност решења (провера начина закључивања и тачности спровођења поступака). МАТ.ОО1.С.2.3. Доносе и формулишу закључке који се односе на математички захтев познатог контекста, уз коришћење математичког језика. МАТ.ОО1.С.2.4. Решавање	МАТ.ОО1.С.3.1. Користе математички језик и симболе и формирају математички запис при решавању једноставних проблемских ситуација. МАТ.ОО1.С.3.2. Мере дужину и резултат мерења записују коришћењем природних бројева или бројева у децималном запису. МАТ.ОО1.С.3.5. Представљају дате податке графички и табеларно и преводе их из једне у другу форму. МАТ.ОО1.С.3.6. Користе податке приказане графички или			

		записују и упоређују разломке облика , који имају исте имениоце или бројиоце и препознају сликовни приказ разломака. МАТ.ОО1.С.1. 4. Читају, записују и упоређују децималне записе бројева са највише две децимале. МАТ.ОО1.С.1. 5. Користе својства геометријских објеката у равни и простору (квадрат, правоугаоник, троугао, круг, квадар, коцка) при решавању задатака. МАТ.ОО1.С.1. 6. Претварају мере за мерење масе, времена и запремине течности из већих мерних јединица у мање. МАТ.ОО1.С.1. 7. Одређују обим троугла, квадрата и	проблема своде на решавање мањих целина. МАТ.ОО1.С.2. 9. Радећи самостално или са вршњацима проширују математичка знања.	табеларно у решавању једноставних ситуација.			

		правоугаоника .					
		НАПРЕДНИ НИВО					
		СПК 1	СПК 2	СПК 3			
		MAT.OO1.H.1.1. Израчунавају бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет. MAT.OO1.H.1.2. Решавају проблемске задатке применом својстава природних бројева и операција (укључујући и дељивост и садржавање). MAT.OO1.H.1.3. Решавају неједначине са једном операцијом. MAT.OO1.H.1.8. Сабирају и одузимају разломке облика , који имају исте имениоце.	MAT.OO1.H.2.1. Креирају математички запис на основу података датих текстуално и визуелно у сложенијим ситуацијама. MAT.OO1.H.2.2. Образлажу начин закључивања, уз коришћење шема, графичких приказа, цртежа и модела по потреби. MAT.OO1.H.2.3. Анализирају „логичност” решења с обзиром на природу проблема. MAT.OO1.H.2.5. Користе дигиталне алате за проналажење и представљање решења.	MAT.OO1.H.3.1. Математички моделују реалистичне проблемске ситуације из различитих области (екологија, здравље, култура, финансије, предузетништво …). MAT.OO1.H.3.2. Примењују геометријске методе решавања задатака (метод дужи, метод правоугаоника…) MAT.OO1.H.3.4. Користе процењивање приликом мерења, рачунања и решавања проблемских задатака. MAT.OO1.H.3.5. Изводе закључке користећи и упоређујући податке приказане графички или табеларно.			

<table>
<tr>
<td rowspan="6">Геометрија</td>
<td rowspan="6">Узајамни положаји правих (паралелне праве и праве које се секу).
Угао, врсте углова.
Троугао, врсте троуглова.
Кружница и круг.
Правоугаоник и квадрат.
Обим троугла, квадрата и правоугаоника.
Цртање паралелних и нормалних правих помоћу лењира.
Конструкције троугла и кружнице.
Пресликавање геометријских фигура на квадратној мрежи.</td>
<td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td>
<td rowspan="6">Облици рада:
– фронтални
– индивидуални
- рад у пару
- групни рад
Методе рада:
– монолошка
– дијалошка
– демонстративна
- илустративна
- метода писаних радова</td>
<td rowspan="6">– иницијално процењивање
– активност на часу
– домаћи задаци
– контролни задаци
– усмени одговори</td>
<td rowspan="6">Корелација са ликовном културом (облици, знаци и симболи, простор, слагање облика).</td>
</tr>
<tr>
<td>СПК 1</td>
<td>СПК 2</td>
<td>СПК 3</td>
</tr>
<tr>
<td>МАТ.ОО1.О.1.7. Именују геометријске објекте у равни и простору.

МАТ.ОО1.О.1.9. Уочавају међусобне односе два геометријска објекта у равни (паралелност, нормалност, припадност).</td>
<td>МАТ.ОО1.О.2.2. Анализирају међусобни положај објеката у простору.

МАТ.ОО1.О.2.3. Цртају геометријске облике помоћу лењира.

МАТ.ОО1.О.2.5. Упоређују и класификују геометријске објекте према својствима.</td>
<td>МАТ.ОО1.О.3.3. Одређују димензије и површину дводимензионалних објеката у окружењу, при чему за површину користе нестандардне јединице мере.</td>
</tr>
<tr>
<td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td>
</tr>
<tr>
<td>СПК 1</td>
<td>СПК 2</td>
<td>СПК 3</td>
</tr>
<tr>
<td>МАТ.ОО1.С.1.5. Користе својства геометријских објеката у равни и простору (квадрат, правоугаоник, троугао, круг, квадар, коцка) при решавању задатака.

МАТ.ОО1.С.1.6. Претварају мере за мерење масе, времена и запремине течности из већих мерних јединица у мање.</td>
<td>МАТ.ОО1.С.2.5. Уочавају и цртају различите врсте углова.

МАТ.ОО1.С.2.6. Конструишу квадрат, правоугаоник и троугао, ако су дате дужине страница и кружницу датог полупречника.</td>
<td>МАТ.ОО1.С.3.7. Уочавају симетричност и подударност објеката у окружењу.</td>
</tr>
</table>

		НАПРЕДНИ НИВО					
		СПК 1	СПК 2	СПК 3			
		MAT.OO1.H.1.5. Израчунавају обим и површину сложених фигура у равни.	MAT.OO1.H.2.3. Анализирају „логичност” решења с обзиром на природу проблема.	MAT.OO1.H.3.4. Користе процењивање приликом мерења, рачунања и решавања проблемских задатака.			
Мерење и мере	Мерење масе (кг, г, т). Мерење времена (деценија, век, секунд). Мерење дужине (мм, км). Мерење запремине течности (л, дл, цл, мл, хл). Мерење површине геометријских фигура задатом мером.	ОСНОВНИ НИВО			Облици рада: – фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад Методе рада: – монолошка – дијалошка – демонстративна – писаних радова	– иницијално процењивање – активност на часу – домаћи задаци – контролни задаци – усмени одговори	Корелација са природом и друштвом (мерење времена, пар и непар, мерење дужине).
		СПК 1	СПК 2	СПК 3			
		MAT.OO1.O.1.10Користе јединице за мерење дужине, масе, времена и запремине течности и изражавају дужине претварањем веће јединице у мању.		MAT.OO1.O.3.3. Одређују димензије и површину дводимензионалних објеката у окружењу, при чему за површину користе нестандардне јединице мере.			
		СРЕДЊИ НИВО					
		СПК 1	СПК 2	СПК 3			
		MAT.OO1.C.1.6. Претварају мере за мерење масе, времена и запремине течности из већих мерних јединица у мање.	MAT.OO1.C.2.9. Радећи самостално или са вршњацима проширују математичка знања.	MAT.OO1.C.3.2. Мере дужину и резултат мерења записују коришћењем природних бројева или бројева у децималном запису. MAT.OO1.C.3.3. Користе мерне			

		MAT.OO1.C.1.9. Уочавају подударне и симетричне фигуре.		јединице за мерење времена, масе, запремине течности и дужину и пореде дате величине у једноставним ситуацијама.			
		НАПРЕДНИ НИВО					
		СПК 1	СПК 2	СПК 3			
			MAT.OO1.H.2.4. Изводе закључке повезивањем знања о геометријским објектима, мерењу и рачунским операцијама. MAT.OO1.H.2.5. Користе дигиталне алате за проналажење и представљање решења.	MAT.OO1.H.3.3. Користе мерне јединице за мерење времена, масе, запремине течности и дужине и пореде дате величине у сложенијим ситуацијама. MAT.OO1.H.3.4. Користе процењивање приликом мерења, рачунања и решавања проблемских задатака. MAT.OO1.H.3.5. Изводе закључке користећи и упоређујући податке приказане графички или табеларно.			

Кључни појмови:		Рачунске операције, обим и површина, разломци, мерење и мере.
Активности ученика:		Разговор, слушање, описивање, усмене и писмене вежбе, тестови, писмени задаци, примена усвојеног градива...
Активности наставника:		Организатор и реализатор (излагање садржаја, разговор, дискусија); мотивише ученике, врши праћење постигнућа ученика, врши подстицање на стваралачки рад...
	Бројеви	− Компетенција за учење − Комуникација − Решавање проблема

		− Сарадња − Рад са подацима и информацијама − Дигитална компетенција − Естетска компетенција
	Геометрија	− Компетенција за учење − Комуникација − Решавање проблема − Сарадња − Рад са подацима и информацијама − Дигитална компетенција − Естетска компетенција
	Мерење и мере	− Компетенција за учење − Комуникација − Решавање проблема − Сарадња − Рад са подацима и информацијама − Дигитална компетенција − Естетска компетенција

Обавезни предмет: **ПРИРОДА И ДРУШТВО**

Циљ учења предмета *природа и друштво* јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

Литература (за наставнике и ученике)

1. Марина Мунитлак, Андријана Шикл Ерски: *Природа и друштво 3* (уџбеник), Нови Логос, Београд, 2024.
2. Марина Мунитлак, Андријана Шикл Ерски, Албина Холод: *Природа и друштво 3* (радна свеска), Нови Логос, Београд, 2024.
3. Маја Кораксић, Горан Марковић: *Пчелица 3,* Пчелица, Чачак, 2024.

Наставна тема/област	Садржаји	Исходи По завршеној теми ученик ће бити у стању да:			Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења остварености исхода	Корелација у предметима и међупредметима
		ОСНОВНИ НИВО					
		СПК 1	СПК 2	СПК 3			
Природа, човек, друштво	Облици рељефа: узвишења (подножје, стране, обронци, врх), равнице и удубљења. Рељеф у мом крају. Површинске воде: река и њене притоке (лева и десна обала); бара и језеро. Површинске воде у мом краја. Групе људи: становници и народи краја (права и обавезе; обичаји; суживот). Производне и непроизводне делатности и њихова међузависност. Село и град, њихова повезаност, зависност и међуусловљеност. Значај и улога саобраћаја. Путнички, теретни и информациони саобраћај. Безбедно понашање ученика на саобраћајницама у крају. Опрема за безбедну	ПД.ОО1.О.1.2. Класификују жива бића према следећим критеријумима : изглед, начин исхране, кретања и размножавања, станиште/животна заједница којој припадају. – ПД.ОО1.О.1.3. На очигледним примерима препознају значај природе за живот човека и разликују повољно и неповољно деловање човека на очување природе. ПД.ОО1.О.1.4. Именују природне ресурсе и кратко објашњавају њихову употребну вредност.	ПД.ОО1.О.2.1. Постављају питања о природним и друштвеним појавама и процесима. ПД.ОО1.О.2.2. Користе препоручени извор информација за прикупљање података о природним и друштвеним феноменима.	ПД.ОО1.О.3.2. Усвајају навике које доприносе безбедности, заштити и очувању животне средине, сопственог здравља и здравља других. ПД.ОО1.О.3.4. Уважавају индивидуалне и културне особености и поштују различитости међу људима. – ПД.ОО1.О.3.5. Учествују у заједничким активностима на нивоу школе и локалне заједнице.	<u>Облици рада:</u> – фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад <u>Методе рада:</u> – монолошка – дијалошка – демонстративна – текстуална	– иницијално процењивање – усмена провера – контролне вежбе – активност на часу - практични радови - заједничке активности учитеља и ученика	Лична хигијена корелација са предметом физичко и здравствено васпитање

	вожњу ролера, тротинета и бицикла. Течно, гасовито и чврсто стање воде. Кружење воде у природи. Промене при загревању и хлађењу ваздуха (промена температуре, запремина и кретање ваздуха). Мерење температуре воде, ваздуха и тела. Услови за живот, ланац исхране и међусобни утицаји у животним заједницама: • Копнене животне заједнице: шуме, ливаде и пашњаци; • Водене животне заједнице: баре, језера и реке. Култивисане животне заједнице: воћњаци, повртњаци, њиве и паркови. Значај и заштита земљишта и копнених животних заједница. Значај и заштита вода и водених животних заједница. Животне заједнице у мом крају и човеков однос према њима.	ПД.ОО1.О.1.5. Одређују облике рељефа и облике појављивања воде у окружењу. ПД.ОО1.О.1.9. Идентификују друштвене групе којима припадају и наводе правила понашања, права и обавезе које имају као чланови тих група. ПД.ОО1.О.1.10. Наводе поступке за очување и унапређивање људског здравља. ПД.ОО1.О.1.11. Идентификују изворе опасности по живот и здравље људи и објашњавају основне мере заштите.					
		СРЕДЊИ НИВО					
		СПК 1	СПК 2	СПК 3			
		ПД.ОО1.С.1.1. Објашњавају повезаност живе и неживе природе на очигледним	ПД.ОО1.С.2.2. Прате и објашњавају једноставне природне и друштвене	ПД.ОО1.С.3.2. Бирају и примењују поступке којима чувају природно окружење и			

	Начини преношења и мере заштите од заразних болести (грип, заразна жутица, варичеле) и болести које преносе животиње (крпељи, вашке)	примерима. ПД.ОО1.С.1.2. Речима или сликом објашњавају међусобну повезаност живих бића у животној заједници. ПД.ОО1.С.1.3. Препознају еколошку оправданост употребе обновљивих ресурса и рационалног коришћења необновљивих ресурса на једноставним примерима.	појаве и процесе и на основу тога доносе закључке.	културно наслеђе.			
		НАПРЕДНИ НИВО					
		СПК 1	СПК 2	СПК 3			
		ПД.ОО1.Н.1.1. Објашњавају узрочно-последичне односе у конкретним природним процесима и појавама.	ПД.ОО1.Н.2.1. Групишу/класификују прикупљене податке и у дискусији са другим ученицима доносе закључке.	ПД.ОО1.Н.3.2. Решавају проблеме и доносе одговорне одлуке у свакодневним животним ситуацијама употребом стечених знања. ПД.ОО1.Н.3.3. Предлажу акције у оквиру школе и локалне заједнице и доприносе њиховој реализацији.			

<table>
<tr>
<td rowspan="11">Оријентација у простору и времену</td>
<td rowspan="11">Главне стране света. Умањено приказивање објеката и приказивање из “птичије” перспективе. План насеља. Географска карта Републике Србије: картографске боје, картографски знаци). Мој крај на географској карти Републике Србије. Временске одреднице (датум, година, деценија и век).</td>
<td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td>
<td rowspan="11">Облици рада:
– фронтални
– индивидуални
– рад у пару
– групни рад
Методе рада:
– монолошка
– дијалошка
– демонстративна
– текстуална
– практични рад</td>
<td rowspan="11">– Иницијално процењивање.
– Усмена провера.
– Контролне вежбе.
– Активност на часу.
– Истраживачки задаци.
– Практични радови.
– Заједничке активности учитеља и ученика</td>
<td rowspan="11">Оријентација помоћу плана насеља – корелација са математиком (парни и непарни бројеви).</td>
</tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ПД.ОО1.О.1.5. Одређују облике рељефа и облике појављивања воде у окружењу.</td><td>ПД.ОО1.О.2.7. Учествују у тимском раду, уважавајући мишљење других.</td><td>ПД.ОО1.О.3.3. Оријентишу се у времену користећи часовник и календар и у непосредном окружењу помоћу карактеристични х објеката.</td></tr>
<tr><td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ПД.ОО1.С.1.6. На различите начине представљају редослед којим су се јављале важне појаве, личности и историјски догађаји.</td><td>ПД.ОО1.С.2.6. Користећи карту Србије описују географске карактеристик е простора.</td><td>ПД.ОО1.С.3.3. Оријентишу се у простору користећи план насеља и географску карту.

ПД.ОО1.С.3.4. Препознају своју улогу у различитим друштвеним групама прихватајући права и обавезе.</td></tr>
<tr><td colspan="3">НАПРЕДНИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ПД.ОО1.Н.1.1. Објашњавају узрочно-последичне односе у конкретним природним процесима и појавама.</td><td>ПД.ОО1.Н.2.4. Користе карту Србије за објашњавање повезаности природно-географских карактеристик а Србије са размештајем становништва, изгледом насеља и делатностима људи.</td><td>ПД.ОО1.Н.3.3. Предлажу акције у оквиру школе и локалне заједнице и доприносе њиховој реализацији.</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="6">Прошлост</td><td rowspan="6">Историјски извори (материјални, писани и усмени).
Садашњост, прошлост, будућност: догађаји, људи и промене у мом крају.
Породична прошлост (преци
и потомци) и знаменити људи краја.
Начин живота
данас и у прошлости - занимања, одевање, исхрана, дечије игре.</td><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="6">Облици рада:
– фронтални
– индивидуални
– рад у пару
– групни рад
Методе рада:
– монолошка
– дијалошка
– демонстративна
– текстуална</td><td rowspan="6">– Иницијално процењивање.
– Усмена провера.
– Контролне вежбе.
– Активност на часу.
– Практични радови.
– Заједничке активности учитеља и ученика.</td><td rowspan="6">Мерење времена – корелација са математиком (минут, час, дан, седмица, месец);</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ПД.ОО1.О.1.8. Наводе и кратко описују основне одреднице државе Србије, најважније догађаје, појаве и личности из прошлости Србије.</td><td>ПД.ОО1.О.2.6. Описују сегмент живота у прошлости на основу тумачења једноставног историјског извора.</td><td>ПД.ОО1.О.3.1. Испољавају радозналост за свет који их окружује, односно за различите научне области.</td></tr>
<tr><td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ПД.ОО1.С.1.6. На различите начине представљају редослед којим су се јављале важне појаве, личности и историјски догађаји.

ПД.ОО1.С.1.7. Објашњавају везу између прошлости и</td><td>ПД.ОО1.С.2.4. Представљају спроведено истраживање – писано, усмено, помоћу ленте времена и/или цртежом, укључујући и коришћење ИКТ-а.</td><td>ПД.ОО1.С.3.2. Бирају и примењују поступке којима чувају природно окружење и културно наслеђе.</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td></td><td></td><td>садашњости на примерима из свакодневног живота.</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td colspan="3">НАПРЕДНИ НИВО</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td>ПД.ОО1.Н.1.2. Разликују узроке од последица важних догађаја који су се десили у прошлости и објашњавају утицај тих догађаја на садашњост.</td><td>ПД.ОО1.Н.2.1. Групишу/класификују прикупљене податке и у дискусији са другим ученицима доносе закључке.</td><td>ПД.ОО1.Н.3.3. Предлажу акције у оквиру школе и локалне заједнице и доприносе њиховој реализацији.</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="8">Кретање</td><td rowspan="8">Кретање тела по путањи (праволинијско и криволинијско). Утицај јачине деловања на пређено растојање тела.
Дејство Земљине теже - падање тела. Утицај облика тела на брзину падања.
Извори светлости (природни и вештачки). Како настаје сенка - облик и величина сенке.
Кретање производи звук: треперење затегнуте жице, гласних жица; различити звуци у природи. Звук</td><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="8"><u>Облици рада:</u>
– фронтални
– индивидуални
– рад у пару
– групни рад
<u>Методе рада:</u>
– монолошка
– дијалошка
– демонстративна
– текстуална</td><td rowspan="8">– Иницијално процењивање.
– Усмена провера.
– Контролне вежбе.
– Активност на часу.
– Практични радови.
– Заједничке активности учитеља и ученика.</td><td rowspan="8">Различити облици кретања – корелација са ликовном културом (кретање облика у простору).
Светлост – корелација са ликовном културом (дејство светлости на карактер облика).</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ПД.ОО1.О.1.6. Разликују и именују облике кретања тела и очигледне факторе који утичу на то кретање.</td><td>ПД.ОО1.О.2.7. Учествују у тимском раду, уважавајући мишљење других.</td><td>ПД.ОО1.О.3.1. Испољавају радозналост за свет који их окружује, односно за различите научне области.</td></tr>
<tr><td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ПД.ОО1.С.1.5. Идентификују мање очигледне факторе који утичу на кретање тела (средина, отпор ваздуха приликом падања).</td><td>ПД.ОО1.С.2.1. У процесу сазнавања упоређују своја искуства са научним чињеницама.</td><td>ПД.ОО1.С.3.1. Користе научне чињенице приликом изношења идеја и закључака.</td></tr>
</table>

	као информација. Заштита од буке.	НАПРЕДНИ НИВО					
		СПК 1	СПК 2	СПК 3			
		ПД.ОО1.Н.1.1. Објашњавају узрочно-последичне односе у конкретним природним процесима и појавама.	ПД.ОО1.Н.2.1. Групишу/класификују прикупљене податке и у дискусији са другим ученицима доносе закључке.	ПД.ОО1.Н.3.3. Предлажу акције у оквиру школе и локалне заједнице и доприносе њиховој реализацији.			
Материјали	Промене материјала: повратне (истезање, савијање, ширење/скупљање; испаравање, кондензовање, топљење/очвршћавање) и неповратне (сагоревање, рђање). Сличности и разлике међу течностима (вода, уље, детерџент за прање судова, мед, млеко, сок од лимуна). Вода и друге течности као растварачи. Зависност брзине растварања од уситњености материјала,	ОСНОВНИ НИВО			Облици рада: – фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад Методе рада: – монолошка – дијалошка – демонстративна – текстуална	– Иницијално процењивање. – Усмена провера. – Контролне вежбе. – Активност на часу. – Заједничке активности учитеља и ученика.	Врсте материјала – корелација са ликовном културом (природни и вештачки облици, преобликовање материјала спајањем, плакат).
		СПК 1	СПК 1	СПК 1			
		ПД.ОО1.О.1.7. Препознају и именују различите материјале и њихова основна својства (укључујући и воду, ваздух и земљиште).	ПД.ОО1.О.2.4. Изводе једноставне огледе/експерименте на основу упутства.	ПД.ОО1.О.3.1. Испољавају радозналост за свет који их окружује, односно за различите научне области.			
		СРЕДЊИ НИВО					
		СПК 1	СПК 1	СПК 1			
		ПД.ОО1.С.1.4. Повезују својства и промене материјала са њиховом употребом у свакодневно	ПД.ОО1.С.2.1. У процесу сазнавања упоређују своја искуства са научним чињеницама.	ПД.ОО1.С.3.1. Користе научне чињенице приликом изношења идеја и закључака.			

	температуре течности и мешања. Топлотна проводљивост материјала. Ваздух као топлотни изолатор у природи и свакодневном животу (крзно и перје; слојевито облачење, вунене рукавице, грађевински блокови, термос-боца). Значај рециклаже. Разврставање отпада од пластике, стакла, папира, метала. Рационална потрошња. Међусобни утицај човека и окружења (начин на који човек мења окружење), утицај на здравље и живот кроз правила понашања који доприносе одрживом развоју.	м животу.	ПД.ОО1.С.2.4. Представљај у спроведено истраживање – писано, усмено, помоћу ленте времена и/или цртежом, укључујући и коришћење ИКТ-а.				
		НАПРЕДНИ НИВО					
		СПК 1	СПК 1	СПК 1			
		ПД.ОО1.Н.1.4. Аргументују еколошку оправданост употребе обновљивих ресурса и рационалног коришћења необновљивих ресурса.	ПД.ОО1.Н.2.3. Осмишљавају једноставан експеримент на основу кога се може доћи до закључка о истраживаном феномену.	ПД.ОО1.Н.3.3. Предлажу акције у оквиру школе и локалне заједнице и доприносе њиховој реализацији.			

Кључни појмови:	Крај, човек, животне заједнице, оријентација у времену и простору, прошлост краја, кретање, материјали
Активности ученика:	Разговор, слушање, описивање, експериментисање, посматрање, уочавање, израда практичног рада, стварање...
Активности наставника:	Организатор и реализатор наставе, партнер у комуникацији, мотивише ученика, праћење практичног рада, праћење постигнућа ученика...

Међупредметне компетенције	**Природа, човек, друштво**	- комуникативна компетенција, - компетенција за учење, - дигитална компетенција, - компетенција за сарадњу, - за одговорно учешће у демократском друштву, - естетичка компетенција
	Оријентација у простору и времену	- комуникативна компетенција, - компетенција за учење, - дигитална компетенција, - компетенција за сарадњу, - за одговорно учешће у демократском друштву, - одговоран однос према околини, - рад са подацима и информацијама
	Прошлост	- комуникативна компетенција, - компетенција за учење, - дигитална компетенција, - компетенција за сарадњу, за одговорно учешће у демократском друштву, - одговоран однос према околини, - одговоран однос према здрављу
	Кретање	- комуникативна компетенција, - компетенција за учење, - дигитална компетенција, - компетенција за сарадњу, - за одговорно учешће у демократском друштву, - одговоран однос према околини, - одговоран однос према здрављу
	Материјали	- компетенција за учење, - дигитална компетенција, - естетичка компетенција, - рад са подацима и информацијама, - одговоран однос према околини

Обавезни предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ учења предмета *ликовна култура* је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

Литература (за наставнике и ученике)

1. Милутин Мићић, Гордана Мићић: *Ликовна култура 3*(уџбеник), Нови Логос, Београд, 2024.

Наставна тема/област	Садржаји	Исходи По завршеној теми ученик ће бити у стању да:	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења образовних стандарда	Корелација у предметима и међупредметима	Образовни стандарди – нивои постигнућа
Материјали	– Својства материјала. Својства материјала за ликовно обликовање - тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност (промене у току сушења, у контакту са светлошћу, у контакту са различитим супстанцама и подлогама...), материјали који могу да се користе као алатке (пера, крзно, длака, лишће, дрвца...). Изглед материјала - основне и изведене боје, природне и створене текстуре. Технике. Однос материјала, ликовне технике и идеје. Производи уметничких заната (накит, уметничке лутке, шешири, таписерије, ћилими, осликани текстил, собне светиљке и сенила, грнчарија, дуборез, гравуре...). Значај рециклирања, уметничка рециклажа.	- поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора; - повеже уметничко занимање и уметнички занат са одговарајућим продуктом; - преобликује, самостално или у сарадњи са другима, амбалажу и предмете за рециклажу мењајући им употребну функцију; - изрази своје доживљаје, емоције, имагинацију и запажања одабраним материјалом, прибором и техникама; - користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад; - протумачи једноставне визуелне	Облици рада: – фронтални – индивидуални – групни рад Методе рада: – монолошка – дијалошка – демонстративна – илустративна	– иницијално процењивање – активност на часу – естетска анализа - Практичан рад	Корелација са природом и друштвом (природни и вештачки материјали).	
Споразумевање	Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације. Тумачење визуелних		Облици рада: – фронтални – индивидуални – групни рад Методе рада: – монолошка	– Активност на часу. – Естетска анализа. – Практичан рад.	Корелација са српским језиком (стварање приче на основу слика).	

	информација. Визуелне карактеристике биљака и животиња, знаци, симболи, униформе, заставе, ношње... Пејзаж, портрет, аутопортрет. Слика, текст, звук. Кратки анимирани филмови, рекламе, билборди... Лепо писање - плакат, позивнице, честитке...	информације и поруке из свакодневног живота; - укаже на сличности и разлике које опажа у уметничким делима и традицији различитих народа; - изрази одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима или кретањем; - распореди облике, боје, линије и/или текстуре креирајући оригиналне композиције; - разговара са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости; - учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу; - разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити.	– дијалошка – демонстративна – илустративна			
Композиција	Композиција. Дводимензионалне и тродимензионалне композиције, организација композиције, равнотежа. Орнамент. Традиционална и савремена употреба орнамената, симетрија.		<u>Облици рада:</u> – фронтални – индивидуални – групни рад <u>Методе рада:</u> – монолошка – дијалошка – демонстративна – илустративна	– Активност на часу. – Естетска анализа. – Практичан рад.	Корелација са природом и друштвом (оријентација у простору, жива и нежива природа).	
Простор	Облици у простору. Непокретни објекти у отвореном и затвореном простору (споменици, уметничка дела, експонати...). Композиција у простору - поставка изложбе, уређење просторије, уређење школе, уређење околине у локалној заједници... Оптичке илузије на дводимензионалној подлози, специјални ефекти на сцени, у филмовима, игрицама... Кретање. Покрет и кретање у природи, окружењу и уметничким делима.		<u>Облици рада:</u> – фронтални – индивидуални – групни рад <u>Методе рада:</u> – монолошка – дијалошка – демонстративна – илустративна	– Активност на часу. – Естетска анализа. – Практичан рад.	Корелација са природом и друштвом (рељеф).	

Кључни појмови:	простор, облик и линија, боја текстура

Активности ученика:		Разговор, слушање, описивање, експериментисање, посматрање, уочавање, израда практичног рада, стварање, експериментисање.
Активности наставника:		Представљање наставног садржаја; усмеравање активности ученика на индивидуални рад; припрема за час; подстицање, коректура, естетска анализа и вредновање...
Међупредметне компетенције	**Материјали**	сарадња, компетенција за учење, комуникација, естетичка, решавање проблема, рад са подацима и информацијама, одговорно учешће у демократском друштву, предузимљивост и оријентација ка предузетништву
	Композиција	сарадња, компетенција за учење, комуникација, естетичка, решавање проблема, рад са подацима и информацијама
	Споразумевање	сарадња, компетенција за учење, комуникација, естетичка, решавање проблема, рад са подацима и информацијама, дигитална, одговорно учешће у демократском друштву
	Простор	сарадња, компетенција за учење, комуникација, естетичка, решавање проблема, рад са подацима и информацијама, одговорно учешће у демократском друштву.

<u>Обавезни предмет</u>: МУЗИЧКА КУЛТУРА

Литература (за наставнике и ученике)
Драгана Михајловић Бокан, Марина Ињац: *Музичка култура 3*, Нови логос, Београд, 2024.

Наставна тема/област	Садржаји	Исходи По завршеној теми ученик ће бити у стању да:	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења образовних стандарда	Корелација у предметима и међупредметима	Образовни стандарди – нивои постигнућа
Слушање музике	Композиције различитог карактера и елементи музичке изражајности (мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). Особине тона: боја (различити гласови и инструменти), трајање, јачина, тонске висине. Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар). Различити жанрови везани за уобичајене ситуације у	- опише своја осећања у вези са слушањем музике; - примењује правилан начин држања тела и дисања при певању; - изговара бројалице у ритму, уз покрет; - пева по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења; - наведе особине тона и основне	<u>Облици рада:</u> – фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад <u>Методе рада:</u> – монолошка – дијалошка –демонстративна	– Иницијално процењивање. – Активност на часу, певање песама. – Усмено излагање. – Прављење инструмената.	Бројалице – корелација са српским језиком (разбрајалице, вежбе дикције, богаћење речника) и корелација са математиком(разломци – математички однос 1/4 = 2/8, 2/4 = 4/8). Химна Светом Сави – корелација са српским језиком (химна и текстови о Светом Сави); музичке игре – корелација са физичким васпитањем (развијање моторике,	

	животу. Музичка прича. Филмска музика. Музички бонтон. Музика и здравље. Дигитализација.	музичке изражајне елементе; - разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима;			овладавање кретним формама које су саставни део традиционалне игре); песме о животињама и годишњим добима – корелација са природом и друштвом (карактеристике животиња, окружење,годишња доба); бројање – корелација са математиком (осмишљавање задатака са рачунским операцијама). Народне песме – корелација са српским језиком (Вук Караџић – развијање свести о значају дела, записивач народних умотворина, обичаја...). Импровизација дечје мелодије на властити или од учитеља предложен стих – корелација са српским језиком (писање кратких прича, подстицање ученика на литерарно стваралаштво). строфа, рефрен – корелација са српским језиком (строфа, рефрен)	
Извођење музике	Дидактичке музичке игре. Правилан начин певања - држање тела и дисање. Правилна дикција. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера Певање песама уз покрет. Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова у тонском опсегу од ха до це2. Певање и свирање песама из нотног текста. Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима. Инструментална пратња по слуху. Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима - песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука. Музички бонтон. Особине тона: боја (различити гласови и	- повезује карактер дела са избором инструмента и музичким изражајним елементима; - препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу; - повезује почетне тонове песама - модела и једноставних наменских песама са тонском висином; - комуницира са другима кроз извођење традиционалних и музичких игара уз покрет; - свира по слуху и из нотног текста ритмичку и мелодијску пратњу; - осмисли и изведе једноставну ритмичку и мелодијску пратњу; - осмисли музички одговор на музичко питање; - осмисли једноставну мелодију на	<u>Облици рада:</u> – фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад <u>Методе рада:</u> – монолошка -дијалошка демонстративна	– Активност на часу, певање песама. – Усмено излагање.		

	инструменти), трајање (нотна трајања), јачина (динамичке ознаке - пиано, форте, крешендо и декрешендо), тонске висине (од це1 до ге1). Елементи музичког писма: линијски систем, виолински кључ, трајање тонова (половина, четвртина, осмина ноте и одговарајуће паузе) у такту 2/4. Јединица бројања. Тактирање у 2/4 такту	краћи задати текст; - изабере одговарајући музички садржај(од понуђених) према литерарном садржају; - поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; - коментарише своје и туђе извођење музике; - самостално или уз помоћ одраслих, користи предности дигитализације; - учествује у школским приредбама и манифестацијама.				
Музичко стваралаштво	Стварање једноставне ритмичке и мелодијске (једноставне) пратње. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономатопеја и илустрација на краћи литерарни текст (учење у контексту).		Облици рада: – фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад Методе рада: – монолошка – дијалошка –демонстративна	– Активност на часу, певање песама. – Усмено излагање.	Писање кратких стихова – корелација са српским језиком (писање кратких прича, подстицање ученика на литерарно стваралаштво); израда дечјих инструмената – корелација са ликовном културом (израда инструмената, слика као подстицај за састављање приче, народна шара као елемент дизајна, реквизити за сцену). строфа, рефрен – корелација са српским језиком (строфа, рефрен).	

Кључни појмови:		Певање, свирање, слушање, музичке игре, музички бонтон, нотно писмо.
Активности ученика:		Уочава, слуша, пева, изражава се, комуницира, истражује, свира...
Активности наставника:		Показује, описује, образлаже, објашњава, свира, демонстрира покрет...
Међупредметне компетенције	**Слушање музике**	Естетичка; Сарадња;

		Дигитална компетенција; Компетенције за учење; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема;
	Извођење музике	Естетичка; Дигитална компетенција; Сарадња; Комуникација; Компетенције за учење; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема; Одговорно учешће у друштву; Одговоран однос према здрављу; Одговоран однос према околини;
	Музичко стваралаштво	Естетичка; Сарадња; Дигитална компетенција; Рад са подацима и информацијама; Компетенције за учење; Рад са подацима и информацијама; Решавање проблема;

<u>Обавезни предмет:</u> ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Циљ учења предмета *физичко и здравствено васпитање* је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Литература (за наставнике и ученике)

1. Габриела Крагујевић, *Физичко васпитање* (приручник за учитеље), Завод за уџбенике, Београд, 2005.

Наставна тема/област	Садржаји	Исходи По завршеној теми ученик ће	Начин и поступци за остваривање	Начин примене и праћења образовних	Корелација у предметима и међупредметима	Образовни стандарди – нивои постигнућа

			бити у стању да:	наставне теме	стандарда		
Физичке спсобности		Основни садржаји Вежбе за развој снаге са и без реквизита. Вежбе за развој покретљивости са и без реквизита. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине и експлозивне снаге. Вежбе за развој координације. Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности	- примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); - правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; - комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; - одржава равнотежу у различитим кретањима; - коригује сопствено држања тела на основу савета наставника; - правилно држи тело; - правилно подиже, носи и спушта терет; - изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; - изведе дечји и народни плес; - користи терминологију вежбања;	Облици рада: – фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад Методе рада: – монолошка – дијалошка –демонстративна	Иницијално процењивање, посматрање, разговор, записивање и описно оцењивање; мерење физичких способности и кретне издржљивости; ангажовање и понашање на часу; познавање и поштовање правила игара	Корелација са природом и друштвом (кретање, простор), музичком културом (народне игре, брзо и споро извођење, ходање и пљескање). Корелација са природом и друштвом (вучење, гурање и подизање предмета).	ФВ.1.1.1.Унапређује моторичке способности ФВ.1.1.2.Правилно изводи једноставније вежбе обликовања, са и без реквизита ФВ.1.1.3.Разуме значај правилног држања тела за здравље ФВ.2.1.1.Примењује самостално научени комплекс јутарње гимнастике ФВ.3.1.1.Правилно изводи најмање један комплекс вежби обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела
Моторичке вештине, спорт и спортске дисциплине	Атлетика	Техника трчања. Истрајно трчање. Скок удаљ згрчном техником. Бацање лоптице из залета. Скок увис прекорачном техником					ФВ.1.2.1.Правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе и мери резултат ФВ.1.2.2.Зна правилно да скаче удаљ згрчном варијантом технике и мери дужину скока ФВ.1.2.3.Зна правилно да скаче увис варијантом технике маказице ФВ.1.2.4.Правилно изводи вежбе на тлу ФВ.1.2.5.Правилно изводи вежбе на греди и шведској клупи
	Спортска гимнастика	Вежбе на тлу: вежбе и комбинације. Прескоци и скокови. Вежбе у вису, вежбе у упору и вежбе и вежбе променама висова и упора. Вежбе равнотеже на шведској клупи и ниској греди					
	Основе	Између четири ватре					

	тимских, спортских и елементарних игара	Мини -рукомет. Футсал - „мали фудбал”.	- поштује правила понашања на вежбалиштима; - поштује мере безбедности током вежбања; - одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима; - примени правила игре; - навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; - прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; - уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања и у другим ситуацијама; - правилно изводи и контролише покрете у различитим кретањима; - прати промене у тежини и висини код себе и других; - препозна здравствено				ФВ.1.2.6.Познаје правила спортских елементарних игара ФВ.2.2.1.Правилно изводи прескоке ФВ.2.2.2.Правилно изводи вежбе на вратилу ФВ.2.2.3.Игра Мини - рукомет, “Футсал”- мали фудбал и “Између четири ватре”, примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других ФВ.2.2.4.Правилно изводи основне ритмичке вежбе са лоптом и вијачом ФВ.2.2.5.Правилно изводи плес и народно кола предвиђена за трећи разред ФВ.3.2.1.Игра Мини - рукомет, “Футсал”- мали фудбали “Између четири ватре”, примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других
	Плес и ритмика	Вежбе са вијачом. Вежбе са лоптом. Народно коло „Савила се бела лоза винова”. Народно коло из краја у којем се школа налази.					
	Пливање	Прилагођавање на водену средину и основна обука пливања					
	Полигон	Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима.					

Физичка и здравствена култура	Култура вежбања и играња	Основна правила: Између четири ватре, Мини рукомета и Футсала. Понашање према осталим учесницима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара. Постављање, склањање и чување справа и реквизита неопходних за вежбање. „Ферплеј” (навијање, победа, пораз). Породица и вежбање. Вежбање као део дневних активности.	стање када не треба да вежба; - примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбања и у другим животним ситуацијама				ФВ.1.3.1.Зна основне појмове везане за физичко вежбање ФВ.1.3.2.Познаје основна начела безбедности у сали, на игралишту и учионици ФВ.1.3.3.Примењује здравствено-хигијенске мере ФВ.2.3.1.Зна основна правила Мини - рукомета, “Футсала” и “Између четири ватре” ФВ.2.3.2.Позитивно вреднује успешне потезе и уложени труд свих учесника у игри, уз подстицање свих учесника у игри ФВ.3.3.1.Зна утицај физичког вежбања
	Здравствено васпитање	Моје срце - пулс. Дисање и вежбање. Хигијена простора за вежбање. Значај воћа и поврћа у исхрани. Значај воде за организам и вежбање. Поступање у случају повреде.					

Кључни појмови:	Физичке способности, моторичке вештине, здравље, плес и игра.
Активности ученика:	Хода, пузи, провлачи се кроз обруч, пење се. Трчи природно споро, лагано, брзо, корацима различите дужине. Скаче у месту и у кретању, прескаче справе различите висине и дубине, прескаче вијачу... Баца и хвата лопте различите величине једном руком или обема рукама, баца лопте у вис или у даљ. Пење се уз степенице, уз косину, врши упор предњи на разбоју, њише се на разбоју... Диже и носи реквизите самостално и у групи или пару, изводи основне гимнастичке елементе, дружи се, навија, процењује... Хода у пару са обилажењем и прекоричавањем препрека, хода по греди, трчи у страну у назад у колони, врсти, пару, изводи основне гимнастичке елементе... Хода уз пљескање, музичку пратњу, певање појединачно или у пару, ходање у комбинацији са поскоцима, усклађује покрете појединог дела тела са целим

	телом и карактером музике, изводи основне кораке плесова...
Активности наставника:	Планира, организује, демонстрира, прати, разговара, посматра, похваљује...
Међупредметне компетенције	- Компетенција за целоживотно учење - Естетска компетенција - Брига за здравље - Вештина комуникације - Решавање проблема - Вештина сарадње - Вештина за живот у демократском друштву

Обавезни предмет: ДИГИТАЛНИ СВЕТ

Циљ наставе и учења предмета Дигитални свет јесте развијање дигиталне компетенције ученика неопходне за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развијање основа алгоритамског начина размишљања.

Литература (за наставнике и ученике)

1. Милутин Мићић, Гордана Мићић: *Ликовна култура 3* (уџбеник), Нови Логос, Београд, 2022.

Наставна тема/област	Садржаји	Исходи По завршеној теми ученик ће бити у стању да:	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења образовних стандарда	Корелација у предметима и међупредметима	Образовни стандарди – нивои постигнућа
Дигитално друштво	Унос краћег текста помоћу физичке и виртуелне тастатуре (функције Shift, Enter, Space bar, Caps Lock, Delete, Backspace тастера). Селектовање и основно едитовање текста (брисање, додавање). Чување текстуалног документа, именовање и поновно отварање. Додавање текстуалног објашњења на слику, чување, именовање и	- унесе текст (речи и реченице) помоћу физичке и/или виртуелне тастатуре у програму за обраду текста; - селектује и измени (обрише, дода) текст; - именује, сачува и поново отвори текстуалну датотеку; - допише текст на слику коришћењем едитора за текст у	Облици рада: – фронтални – индивидуални – групни - рад у пару Наставне методе: – монолошка – дијалошка – демонстративна – метода практичног рада	– усмена провера – рачунар – активност на часу – практични радови	Српски језик; Математика; Природа и друштво; Ликовна култура; Музичка култура; Физичко и здравствено васпитање. ЧОС;	

	поновно отварање. Претраживање интернета (прегледачи, претраживачи, кључне речи, информисаност о томе како су резултати претраге одабрани и рангирани; критички однос према резултатима претраге). Етичко коришћење туђих дигиталних материјала. Коришћење технологије ван школе-примери дигитализације у свакодневном животу у чијој је основи вештачка интелигенција.	програму за обраду слике; - именује, сачува и поново отвори графичку датотеку; - објасни својим речима сврху коришћења прегледача и претраживача за приступ садржајима светске мреже; - осмисли кључне речи на основу којих ће на интернету тражити потребне дигиталне садржаје; - објасни својим речима на који начин се формирају резултати претраге интернета; - објасни својим речима због чега треба критички прићи садржајима који се налазе на интернету; - објасни својим речима због чега је неопходно да дигиталне садржаје пронађене на интернету користимо на етички начин; - наведе примере дигитализације у свакодневном животу током којих се стиче утисак да се дигитални уређај понаша интелигентно;				

Безбедно коришћење дигиталних уређаја	Дигитални углед. Усклађеност дигиталних садржаја са узрастом корисника. Дигитално насиље. Примерена комуникација у дигиталном окружењу. Израда личног плана коришћења дигиталних уређаја.	- објасни шта је дигитални углед и како се он изграђује; - одабира дигиталне садржаје на основу PEGI ознаке у складу са својим узрастом (самостално или сарадднички); - препозна дигитално насиље и реагује на одговарајући начин; направи лични план коришћења дигиталних уређаја уз помоћ наставника; - означи начин комуникације путем интернета који највише одговара контексту у коме се комуникација дешава;	Облици рада: – фронтални – индивидуални – групни - рад у пару Наставне методе: – монолошка – дијалошка – демонстративна	– усмена провера – рачунар – активност на часу – практични радови	Српски језик; Математика; Природа и друштво; Ликовна култура; Музичка култура; Физичко и здравствено васпитање. ЧОС;	
Алгоритамски начин размишљања	Осмишљавање алгоритама са гранањем који води до решења једноставног проблема. Оператори поређења и аритметички оператори. Креирање рачунарског програма у визуелном програмском језику. Анализа постојећег програма креираног у визуелном програмском језику и тумачење функције блокова од којих је сачињен. Уочавање и исправљање грешака у програму.	- решава алгоритамски једноставан проблем у визуелном програмском језику чије решавање може да захтева понављање (програмски циклус); - утврди шта је резултат извршавања датог једноставног алгоритма/програма који садржи понављање; - уочи и исправи грешку у једноставном алгоритму/програму који садржи понављање;	Облици рада: – фронтални – индивидуални – групни - рад у пару Наставне методе: – монолошка – дијалошка – демонстративна – метода практичног рада	– усмена провера – рачунар – активност на часу – практични радови	Српски језик; Математика; Природа и друштво; Ликовна култура; Музичка култура; Физичко и здравствено васпитање.	

		- решава алгоритамски једноставан проблем у визуелном програмском језику чије решавање може да захтева гранање; - наведе неке од оператора поређења (мање, веће и једнако) и у конкретном примеру предвиди резултат њиховог извршавања (тачно, нетачно); - наведе аритметичке операторе (+, -, * и /) и у конкретном примеру предвиди резултат њиховог извршавања; - примени блокове оператора поређења при креирању програма у визуелном програмском језику, који садрже гранање;				

Кључни појмови:	Уређивање текста, обрада слике, претраживање интернета, дигитални материјали, понашање у дигиталном окружењу, алгоритам, програмирање у визуелном програмском језику.
Активности ученика:	Активно учествују у реализацији часа, записују, анализирају, дискутују, закључују, примењују, учествују у тимском раду, процењују наставу, рад других ученика и сопствени рад.
Активности наставника:	Организује час, презентује наставне садржаје, ангажује ученике, водећи рачуна о претходним знањима која поседују, демонстрира, користи ИКТ, подстиче ученика на активно учешће, повезује садржаје са свакодневним животом, вреднује рад ученика.
Међупредметне компетенције	Компетенција за учење, дигитална компетенција, естетичка компетенција, рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, одговоран однос према здрављу, комуникација, предузимљивост и предузетничка компетенција.

10. ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

Обавезни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК

Циљ наставе *српског језика* јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

Разред:ЧЕТВРТИ

Литература (за наставнике и ученике)

1. Наташа Станковић Шошо, Јелена Срдић, Зорана Петковић,,Радна свеска уз уџбенички комплет српског језика и књижевности 4“, Нови Логос, Београд, 2025.
2. Јелена Срдић, Зорана Петковић,,Дар речи- Граматика за српски језик 4“, Нови Логос, Београд, 2025.
3. Наташа Станковић Шошо, Соња Чабрић,,Бескрајне речи-Читанка за српски језик 4“, Нови Логос, Београд, 2025.
4. Мирољуб Вучковић: *Методика наставе српског језика и књижевности*, Завод за уџбенике, Београд, 1993.

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења остварености исхода	Корелација у предметима и међупредметима
Књижевност	**ШКОЛСКА ЛЕКТИРА** **Поезија** 1. Шаљива народна песма *Женидба врапца Подунавца* 2. Војислав Илић: *Јесен*/Владислав Петковић Дис: *Зима* 3. Момчило Мошо Одаловић: *Молитва за маму* 4. Мирослав Антић: *Космонаутска песма* 5. Бранко Миљковић: *Песма о цвету* 6. Добрица Ерић: *Завичај*/*Отаџбина је наша очевина*/Момчило Мошо Одаловић: *Птице косовчице*	Облици рада: – фронтални – индивидуални -групни Методе рада: –монолошка – дијалошка	Иницијално тестирањье,посматрање и праћење, усмена провера, писмена провера	Текстови о Светом Сави – корелација са музичком културом (Химна Светом Сави); Зима, Септембар – корелација са природом и друштвом (Годишња доба – зима, јесен); Цврчак и мрав, Корњача и зец– корелација са природом и друштвом (Животиње у шуми, на ливади) Писање честитки – корелација са ликовном

	7. Мирослав Антић: *Прва љубав*/*Најљубавнија песма*/Алексије Марјановић: *Љубав* 8. Бранко Ћопић: *Месец и његова бака*/Десанка Максимовић: *Пауково дело* 9. Бранислав Црнчевић: *Кад би мени дали један дан* 10. Владимир Андрић: *Дај ми крила један круг* 11. Народна песма *Милош у Латинима* 12. Народна песма *Јетрвица адамско колено.* **Проза** 1. Народна прича о животињама: *Међед, свиња и лисица* 2. Народна приповетка: *Најбоље задужбине* 3. Народна приповетка: *Ветар и Сунце* 4. Народна бајка: *Пепељуга* 5. Бранислав Нушић: *Прва љубав* (одломак из *Аутобиографије*) 6. Бранислав Црнчевић: *Босоноги и небо* 7. Гроздана Олујић: *Стакларева љубав* 8. Светлана Велмар Јанковић: *Стефаново дрво* 9. Лав Николајевич Толстој: *Врабац и ласте*/*Два мраза* 10. Драган Алексић: *Позориште на небу* 11. Весна Алексић: *Детективско срце* 12. Ханс Кристијан Андерсен: *Ружно Паче* – читање у наставцима. **Драмски текстови** 1. Гвидо Тартаља: *Подела улога* 2. Љиљана Крстић: *Кад пролеће*			културом (прављење честитки).

	дође 3. Дејан Алексић: *Слава.* **Научнопопуларни и информативни текстови** (из књига, енциклопедија и • часописа за децу) о нашим знаменитим • књижевницама, сликаркама и научницама; • о природним лепотама и културним знаменитостима Србије; • о занимљивим пределима, народима, обичајима у свету • бонтон. **ДОМАЋА ЛЕКТИРА** 1. Милован Данојлић: Избор из поезије за децу 2. Драган Лукић: Избор из поезије за децу 3. Јасминка Петровић: *О дугмету и срећи* 4. Рене Гијо: *Бела Грива* 5. Ерик Најт: *Леси се враћа кући* 6. Александар Поповић: *Пепељуга* ДОПУНСКИ ИЗБОР (са наведеног списка или по сопственом избору бирају се три дела) 1. Избор драмских текстова за децу 2. Бранко В. Радичевић: *Песме о мајци* 3. Светлана Велмар Јанковић: *Књига за Марка/Очаране наочаре* 4. Горан Петровић: *Разлике* 5. Едмондо де Амичис: *Срце* 6. Јохана Шпири: *Хајди* 7. Михаел Енде: *Бескрајна прича* (одломак)			

	8. Астрид Линдгрен: *Пипи Дуга Чарапа* 9. Златко Васић: *Чаробно путовање* 10. Урош Петровић: *Мартинина велика загонетна авантура* 11. Гордана Тимотијевић: *Сличице/Владимир из чудне приче* 12. Угљеша Шајтинац: *Чарна и Несвет* 13. Момо Капор: *Сања* 14. Весна Алексић: *Брљиво срце* **Књижевни појмови:** – шаљива народна песма, – прича о животињама, – особине народне епске песме, – приповетка, – роман за децу, – персонификација, – опис природе и ликова, – приповедање у 1. и 3. лицу, – сукоб драмских лица.			
Језик, граматика и правопис	Речи које у писању и говору мењају облик; речи које не мењају облик (без именовања врстанепроменљивих речи). Реченица и реченични чланови (субјекат, предикат, објекат, прилошке одредбе). Појам субјекта; различите врстеречи (именице и личне заменице) у функцији субјекта; изостављени субјекат. Појам предиката (глаголски	Облици рада: – фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад Методе рада: – монолошка –дијалошка – текст метода – метода писаних радова	Иницијално тестирањње,посматрање и праћење, усмена провера, писмена провера	Бројеви – корелација са математиком (бројеви,); писање датума – корелација са природом и друштвом и са математиком римске цифре. Велико слово у писању имена народа, вишечланих географских имена, празника, назива улица – корелација са природом и друштвом (називи држава, насеља, празници, адреса).

	предикат). Појам објекта (именице у функцији објекта). Прилошке одредбе за време, место и начин. Речи и групе речи у функцији субјекта, објекта и прилошких одредаба; придев уз именицу услужби атрибута у оквиру групе речи која има службу субјекта или објекта. Управни говор (трећи модел). Велико слово: имена становника држава и насеља; називи улица и тргова; имена из уметничких дела – примери из обрађених дела (нпр. *Ружно Паче...*); устаљена и посебно наденута имена животиња; називи институција, предузећа и установа, манифестација; устаљена имена историјских догађаја и личности (усклађено са предметом Природа и друштво). Речца *ли*; скраћени упитни облик *је ли* (*је л'*) према узрочном везнику *јер*. Предлог *са* уз заменице (нпр. *са мном, с њом* и сл.).			

	Писање вишечланих бројева.			
Језичка култура	Основни облици усменог и писменог изражавања: препричавање текста у целини и по деловима (по датом плану); причање у дијалошкој форми (уношење дијалога,управног говора у структуруказивања); описивање односа међупредметима, бићима и појавама;описивање природе, личности,књижевних ликова и сл. Речи истог облика, а различитог значења; речи истог значења, а различитог облика (на примерима књижевних текстова); устаљени језички изрази. Разгледница, честитка, писмо. Књижевни и други текстови (линеарни и нелинеарни) уфункцији унапређивања језичкекултуре. Говорне вежбе: рецитовање,изражајно читање, сценско приказивањедрамског/драматизованог текста и сл. Правописне вежбе: диктат; управни говор (сва три модела); наводници; велико слово; заменица *Ви* из	Облици рада: – фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад Методе рада: – монолошка –дијалошка – текст метода – метода писаних радова	Иницијално тестирањње,посматрање и праћење, усмена провера, писмена провера	Прича по низу слика – корелација са ликовном културом (илустрација).

	поштовања; спојено и одвојено писање речи (речца *ли*, предлог *са*, вишечлани бројеви). Језичке вежбе: допуњавање реченица предикатом у садашњем, прошлом и будућем времену; проширивање реченица; укрштене речи; асоцијације. Лексичко-семантичке вежбе: одређивање значења устаљенихизраза; састављање речи на основу датог почетног и последњег слова;допуњавање низа речима које суповезане са датом речју. Два школска писмена задатка –један у првом и један у другом полугодишту.			

Кључни појмови:		књижевност, језик, језичка култура.
Активности ученика:		Прати упутства наставника, чита, прегледава уџбенике, одговара на питања; слуша одговоре других ученика; износи своје запажање;анализира и закључује, повезује градиво.
Активности наставника:		Објашњава, записује, даје додатна објашњења,вреднује рад, одговара на питања ученика, усмерава, слуша.
Међупредметне компетенције	**Књижевност**	Комуникативна компетенција, компетенција за учење,естетичка компетенција,дигитална компетенција,
	Језик	Комуникативна компетенција, компетенција за учење,дигитална компетенција,
	Језичка култура	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу,дигитална компетенција,

Обавезни предмет: МАТЕМАТИКА

Циључења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

Литература (за наставнике и ученике)

1. Сенка Тахировић Раковић, Ива Иванчевић Илић,,Математика 4- Уџбеник“, Нови Логос, Београд, 2025.
2. Сенка Тахировић Раковић, Ива Иванчевић Илић,,Математика – Наставни листови 4“, Нови Логос,Београд, 2025.

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења остварености исхода	Корелација у предметима и међупредметима
БРОЈЕВИ	Скуп природних бројева са нулом. Декадни систем записивања бројева. Месна вредност цифре. Својства скупа природних бројева. Сабирање и одузимање (писмени поступак). Множење и дељење (писмени поступак). Својства рачунских операција (изражена формулама). Изрази са више операција (бројевни изрази и изрази са променљивом). Једначине и неједначине у скупу N_0. Разломциоблика $\frac{m}{n}$ ($m, n \leq 10$). Упоређивање разломака са једнаким бројиоцима.	<u>Облици рада:</u> – фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад <u>Методе рада:</u> – монолошка – дијалошка – демонстративна – писаних радова	– Иницијално процењивање. – Активност на часу. – Домаћи задаци. – Контролни задаци.	Корелација са српским језиком (писање бројева). Корелација са музичком културом – бројање (тактирање и Корелација са музичком културом (бројање на два ,три и четири).тактови)

	Једнакост разломака. Сабирање и одузимање разломака са једнаким имениоцима. Децимални запис броја са две децимале. Сабирање и одузимање децималних бројева.			
ГЕОМЕТРИЈА	Квадар и коцка.	<u>Облици рада:</u> – фронтални – индивидуални <u>Методе рада:</u> – монолошка – дијалошка – демонстративна	– Иницијално процењивање. – Активност на часу. – Домаћи задаци. -Контролни задаци	Корелација са ликовном културом (облици, знаци и симболи, простор, слагање облика).
МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	Мереће површине (m2, dm2, cm2, mm2, km2, ha, a). Површина квадрата и правоугаоника.	<u>Облици рада:</u> – фронтални – индивидуални	– Активност на часу. – Домаћи задаци. -Контролни задаци	Корелација са природом и друштвом (одреднице за време).

	Површина квадра и коцке. Мерење запремине (m^3, dm^3, cm^3, mm^3). Запремина квадра и коцке.	– рад у пару – групни рад Методе рада: – монолошка – дијалошка – демонстративна – писаних радова		

Кључни појмови:		природни бројеви, декадни систем, својства операција, израз, једначине и неједначине, разломци, децимални запис броја, коцка, квадар, површина и запремина**.**
Активности ученика:		Разговор, слушање, описивање, експериментисање, посматрање, уочавање, израда практичног рада, стварање...
Активности наставника:		Организатор и реализатор наставе, партнер у комуникацији, мотивише ученика, праћење практичног рада, праћење постигнућа ученика...
Међупредметне компетенције	**Бројеви**	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, дигитална компетенција,решавање проблема
	Геометрија	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, естетичка компетенција,дигитална компетенција,решавање проблема
	Мерење и мере	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, дигитална компетенција,решавање проблема,одговоран однос према околини.

Обавезни предмет: ПРИРОДА И ДРУШТВО

Циљ наставе и учења природа и друштво јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

Литература (за наставнике и ученике)

1. Александар Кандић, Гордана Субаков Симић, Жељко Васић, Ивана Петровић, Иван Матејић,,Природа и друштво 4- Уџбеник, Нови Логос, Београд, 2025.

2. Александар Кандић, Гордана Субаков Симић, Жељко Васић, Ивана Петровић, Иван Матејић,,Природа и друштво 4- Радна свеска, Нови Логос,Београд, 2025.

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења остварености исхода	Корелација у предметима и међупредметима
Природнеи друштвенеодликеСрбије	Положај, територија,граница и симболи Србије(грб, застава и химна) инационална валута. Природне карактеристикеСрбије – рељеф, воде, шуме. Типичне, ретке и угроженеврсте биљака и животиња –значај и заштита. Национални паркови Србије. Друштвене карактеристикеСрбије (становништво,насеља и делатности). Грађани Србије (права иобавезе, демократскиодноси иинтеркултуралност). Привредне карактеристикеСрбије (природни ресурси иделатности у различитимкрајевима). Одржива употребаприродних ресурса (извориенергије, чиста вода, чиствздух, плодно земљиште,руде, разноврсност биљног иживотињског света).	<u>Облици рада:</u> – фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад <u>Методе рада:</u> – монолошка – дијалошка – демонстративна – текстуална	– Иницијално процењивање. – Усмена провера. – Контролне вежбе. – Активност на часу. – Практични радови. – Заједничке активности учитеља и ученика.	Корелација са математиком (крива линија, површина, јединице за површину). Корелација са предметом музичка култура (Химна „Боже правде“)
Човек – природно идуштвенобиће	Човек – природно,друштвено и свесно биће. Физичке промене упубертету. Дигитална безбедност ипоследице прекомерногкоришћења информационо-комуникационихтехнологија; непримеренисадржаји.	<u>Облици рада:</u> – фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад <u>Методе рада:</u> – монолошка – дијалошка – демонстративна – текстуална – практични рад	– Иницијално процењивање. – Усмена провера. – Контролне вежбе. – Активност на часу. – Истраживачки задаци. – Практични радови. – Заједничке активности учитеља и ученика.	Лична хигијена корелација са предметом физичко и здравствено васпитање

Материјали	Смеше (течности, храна,земљиште, ваздух). Раздвајање састојака смеше(просејавање, одливање,цеђење, испаравање). Наелектрисавање предметаод различитих материјала. Електрична проводљивост –проводници и изолатори. Рационална потрошњаелектричне енергије иправилно руковањеелектричним апаратима удомаћинству. Магнетна својстваматеријала (природнимагнети, могућностнамагнетисавања тела исвојства које тадаиспољавају). Запаљиви материјали(ознаке за запаљивематеријале). Ваздух – кисеоник каочинилац сагоревања. Опасност и заштита одпожара.	Облици рада: – фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад Методе рада: – монолошка – дијалошка – демонстративна – текстуална – практични рад	– Иницијално процењивање. – Усмена провера. – Контролне вежбе. – Активност на часу. – Истраживачки задаци. – Практични радови. – Заједничке активности учитеља и ученика.	Корелација са Ликовном културом (Материјали и технике)
ПрошлостСрбије	Живот у далекој прошлости(долазак Словена наБалканско полуострво,области које су Србинаселили; начин живота). Српска држава за времевладарске породицеНемањића – успон ислабљење (владари –Стефан Немања, цар Душан,цар Урош; култура, начинживота). Живот под турском влашћу(начин живота, облиципружања отпора). Настанак и развој модернесрпске државе (Први иДруги српски устанак –узрок и ток; вође устанка;култура, начин живота). Србија у савремено доба(Први светски рат, настанакјугословенске државе, Другисветски рат, промена	Облици рада: – фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад Методе рада: – монолошка – дијалошка – демонстративна – текстуална	– Иницијално процењивање. – Усмена провера. – Контролне вежбе. – Активност на часу. – Практични радови. – Заједничке активности учитеља и ученика.	Мерење времена – корелација са математиком (минут, час, дан, седмица, месец);

	обликавладавине, распадјугословенске државе иосамостаљење Србије;култура, начин живота).			

Кључни појмови:		отаџбина, оријентација у времену и простору, интеркултуралност, природни ресурси.
Активности ученика:		Разговор, слушање, описивање, експериментисање, посматрање, уочавање, израда практичног рада, стварање...
Активности наставника:		Организатор и реализатор наставе, партнер у комуникацији, мотивише ученика, праћење практичног рада, праћење постигнућа ученика...
Међупредметне компетенције	**Природнеи друштвенеодлике Србије**	Комуникативна компетенција,компетенција за учење, естетичка компетенција, дигитална компетенција
	Човек –природно идуштвенобиће	Комуникативна компетенција,компетенција за учење,компетенција за сарадњу, дигитална компетенција,одговоран однос према околини.
	Материјали	Комуникативна компетенција,компетенција за учење, естетичка компетенција, дигитална компетенција, решавање проблема, одговоран однос према околини.
	ПрошлостСрбије	Комуникативна компетенција,компетенција за учење, дигитална компетенција.

Обавезни предмет: ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ наставе ликовне културе јесте да се подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Литература (за наставнике и ученике)

1. Милутин Мићић, Гордана Мићић,„Ликовна култура 4 – Уџбеник“, Нови Логос, Београд, 2025.

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења образовних стандарда	Корелација у предметима и међупредметима
Композиција	Елементи композиције – облик, боја, линија, текстура, светлина (валер). Положај елемената у композицији – хоризонтални, вертикални, дијагонални. Материјали и технике – графитна оловка, туш и четка, туш и перо, акварел, гваш, темпере, фротаж, колаж, деколаж, асамблаж, меки материјали.	Облици рада: – фронтални – индивидуални – групни рад Методе рада: – монолошка – дијалошка	– Иницијално процењивање. – Активност на часу. – Естетска анализа. – Практичан рад.	Корелација са природом и друштвом (природни и вештачки материјали).

		– демонстративна – илустративна		
Споразумевање	Хералдика – застава, грб, печат. Пиктограми. Споразумевање сликом.	Облици рада: – фронтални – индивидуални – групни рад Методе рада: – монолошка – дијалошка демонстративна – илустративна	– Активност на часу. – Естетска анализа. – Практичан рад.	Корелација са српским језиком (стварање приче на основу слика).
Наслеђе	Споменици природе и споменици културе у Србији. Археолошки локалитети, замкови и утврђења, манастири, музеји. Познати уметници и најзначајнија дела.	Облици рада: – фронтални – индивидуални – групни рад Методе рада: – монолошка – дијалошка – демонстративна – илустративна	– Активност на часу. – Естетска анализа. – Практичан рад.	Корелација са природом и друштвом (оријентација у простору, жива и нежива природа).
Сцена	Сценографија за позориште, филм и телевизију. Елементи сценографије.	Облици рада: – фронтални – индивидуални – групни рад Методе рада: – монолошка – дијалошка –демонстративна – илустративна	– Активност на часу. – Естетска анализа. – Практичан рад.	Корелација са природом и друштвом (рељеф).

Кључни појмови:		простор, облик, линија, боја, текстура. , светлина.
Активности ученика:		Разговор, слушање, анализирање, описивање, посматрање, уочавање, израда практичног рада, стварање...
Активности наставника:		Организатор и реализатор наставе, партнер у комуникацији, мотивише ученика, праћење практичног рада, праћење постигнућа ученика...
Међупредметне компетенције	Композиција	Комуникативна компетенција,компетенција за учење, естетичка компетенција, дигитална компетенција
	Споразумевање	Комуникативна компетенција,компетенција за учење, естетичка компетенција, дигитална компетенција
	Наслеђе	Комуникативна компетенција,компетенција за учење, естетичка компетенција, дигитална компетенција, решавање проблема, одговоран однос према околини.
	Сцена	Комуникативна компетенција,компетенција за учење, дигитална компетенција.

Обавезни предмет: МУЗИЧКА КУЛТУРА

Циљ наставе музичке културе јесте дакод ученика развија интересовање за музику, музичку осетљивост и креативност,да оспособи ученике да разумеју музику и да се музички изразе,, да развију осећај за музичке вредности кроз упознавање уметничке традиције свога и других народа.

Литература (за наставнике и ученике)

1. Драгана Михајловић Бокан, Марина Иљац,,Музичка култура 4- Уџбеник“, Нови Логос,Београд, 2025.

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења образовних стандарда	Корелација у предметима и међупредметима
Слушање музике	Композиције различитог карактера. Елементи музичке изражајности (инструмент, глас, мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). Вокална и инструментална музика (композиције домаћих и страних композитора). Дела фолклорне традиције српског и других народа. Музичка прича. Музика у служби других медија. Музички бонтон. Музика и здравље.	**Облици рада:** – фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад **Методе рада:** – монолошка – дијалошка –демонстративна	Иницијално процењивање. – Активност на часу, певање песама. – Усмено излагање. – Прављење инструмената.	Химна Светом Сави – корелација са српским језиком (химна и текстови о Светом Сави); музичке игре – корелација са физичким васпитањем (развијање моторике, овладавање кретним формама које су саставни део традиционалне игре); песме о животињама и годишњим добима – корелација са природом и друштвом (карактеристике животиња, окружење,годишња доба); бројање – корелација са математиком (осмишљавање задатака са рачунским операцијама). Народне песме – корелација са српским језиком (Вук Караџић – развијање свести о значају дела, записивач народних умотворина, обичаја...).
Извођење музике	Музичке игре (дидактичке). Певање песама различитог садржаја и карактера по слуху.	**Облици рада:** – фронтални	Иницијално процењивање. – Активност на часу,	Песме – корелација са српским језиком

	Певање и свирање песама из нотног текста. Свирање песама по слуху на дечјим инструментима и/или на другим инструментима. Народни инструменти нашег и других народа. Музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим инструментима и на алтернативним изворима звука. Динамика (крешендо, декрешендо). Темпо (Andante. Moderato. Allegro). Боја (различити гласови и инструменти). Трајање (цела нота и пауза. нота четвртине са тачком). Савладавање тонске висине и солмизације у обиму це1 - це2 . Тактирање у 3/4 и 4/4 такту. Це-дур лествица. Репетиција, прима и секонда волта	– индивидуални – рад у пару – групни рад **Методе рада:** – монолошка – дијалошка –демонстративна	певање песама. – Усмено излагање. – Прављење инструмената.	(вежбе дикције, богаћење речника) и корелација са математиком(разломци – математички однос 1/4 = 2/8, 2/4 = 4/8, 3/4= 6/8).
Музичко стваралаштво	**J**едноставна ритмичка и мелодијска пратња. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. Звучна прича на основу познатих музичких садржаја, звучне ономатопеје и илустрације на краћи литерарни текст (учење у контексту). Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Креирање мелодије на одабрани текст	**Облици рада:** – фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад **Методе рада:** – монолошка – дијалошка –демонстративна	Иницијално процењивање. – Активност на часу, певање песама. – Усмено излагање. – Прављење инструмената.	Писање кратких стихова – корелација са српским језиком (писање кратких прича, подстицање ученика на литерарно стваралаштво); израда дечјих инструмената – корелација са ликовном културом (израда инструмената, слика као подстицај за састављање приче, народна шара као елемент дизајна, реквизити за сцену). Импровизација дечје мелодије на властити или од учитеља предложен стих – корелација са српским језиком (писање кратких прича, подстицање ученика на литерарно стваралаштво).

Кључни појмови:		певање, свирање, слушање, музичке игре, музички бонтон, лествица, темпо, репетиција.
Активности ученика:		Разговор, слушање, анализирање, певање, свирање, описивање, посматрање, уочавање, израда практичног рада, стварање...
Активности наставника:		Организатор и реализатор наставе, партнер у комуникацији, мотивише ученика, праћење практичног рада, праћење постигнућа ученика...
Међупредметне компетенције	Слушање музике	Компетенција за учење, естетичка компетенција, дигитална компетенција.

	Извођење музике	Компетенција за учење, компетенција за сарадњу, естетичка компетенција, дигитална компетенција.
	Музичко стваралаштво	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, естетичка компетенција, дигитална компетенција, решавање проблема.

Обавезни предмет: ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

Циљ наставе физичког и здравственог васпитања је да разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитнообразовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности детета - ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Литература (за наставнике и ученике)

1. Габриела Крагујевић, *Физичко васпитање, Приручник за учитеље*, Завод за уџбенике, Београд

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења образовних стандарда	Корелација у предметима и међупредметима
ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	Вежбе за развој снаге са реквизитима и без реквизита. Вежбе за развој покретљивости са реквизитима и без реквизита. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине и експлозивне снаге. Вежбе за развој координације. Национална батерија тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности. Моторичке вештине и игре у развоју моторичих способности	Облици рада: – фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад Методе рада: – монолошка – дијалошка –демонстративна	Иницијално процењивање, посматрање, разговор, записивање и описно оцењивање; мерење физичких способности и кретне издржљивости; ангажовање и понашање на часу; познавање и поштовање правила игара.	Корелација са природом и друштвом (кретање, простор), музичком културом (народне игре, брзо и споро извођење, ходање и пљескање).
МОТОРИЧКЕ	Технике трчања. Истрајно трчање. Скок удаљ згрчном техником.	Облици рада:	Иницијално	Корелација са природом

ВЕШТИНЕ, СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	Бацање лоптице из залета. Скок увис прекорачном техником. Тробој Основни садржаји Вежбе на тлу: вежбе и комбинације. Прескоци и скокови (прескок разношка). Вежбе у вису, вежбе у упору и вежбе са променама висова и упора. Вежбе равнотеже на шведској клупи и ниској греди. Проширени садржаји Вежбе на тлу: – летећи колут из места. – састав. Мини–рукомет. Футсал – „мали фудбал”. Основни елементи кошарке и мини-кошарка. Основни елементи одбојке. Јацент Вежбе са вијачом. Вежбе са лоптом. Вежбе са обручем. Народно коло „Моравац”. Народно коло из краја у којем се школа налази. Основна обука пливања. Скок на ноге. Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима.	– фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад <u>Методе рада:</u> – монолошка – дијалошка –демонстративна	процењивање, посматрање, разговор, записивање и описно оцењивање; мерење физичких способности и кретне издржљивости; ангажовање и понашање на часу; познавање и поштовање правила игара.	и друштвом (вучење, гурање и подизање предмета).
ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	Основна правила вежбања. Основна правила мини- – рукомета, футсала, кошарке, мини-кошарке и одбојке. Понашање према осталим учесницима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара. Постављање, склањање и чување справа и реквизита неопходних за вежбање. „Ферплеј” (навијање, победа, пораз, толеранција). Значај вежбања у породици. Вежбање у слободно време. Правилно држање тела и здравље. Значај вежбања за правилан рад срца и плућа. Мишићи и зглобови тела. Хигијена простора за вежбање. Исхрана и вежбање. Значај лекарских прегледа за вежбање. Поступање у случају повреде (обавестити наставника и др.).	<u>Облици рада:</u> – фронтални – индивидуални – рад у пару – групни рад <u>Методе рада:</u> – монолошка – дијалошка –демонстративна	Иницијално процењивање, посматрање, разговор, записивање и описно оцењивање; мерење физичких способности и кретне издржљивости; ангажовање и понашање на часу; познавање и поштовање правила игара.	Корелација са природом и друштвом (вучење, гурање и подизање предмета).

Кључни појмови:		физичке способности, моторичке вештине, здравље, плес и игра.
Активности ученика:		Разговор, слушање, анализирање, певање, играње, опонашање, описивање, посматрање, уочавање,
Активности наставника:		Организатор и реализатор наставе, партнер у комуникацији, мотивише ученика, праћење постигнућа ученика...
Међупредметне компетенције	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	Компетенција за учење,одговоран однос према околини.
	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ, СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ	Компетенција за учење, компетенција за сарадњу, естетичка компетенција, дигитална компетенција.
	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, естетичка компетенција, дигитална компетенција,одговоран однос према околини.

Обавезни предмет: ДИГИТАЛНИ СВЕТ

Циљ наставе и учења предмета Дигитлнисвет јесте развијање дигиталне компетенције ученика неопходне за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развијање основа алгоритамског начина размишљања.

Литература (за наставнике и ученике)

1. Марина Иљац „Дигитални свет 4 - Уџбеник“, Нови Логос,Београд, 2025.

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења образовних стандарда	Корелација у предметима и међупредметима
ДИГИТАЛНО ДРУШТВО	Селектовање и основно формирање текста (величина и боја слова, подебљање, искошавање и подвлачење текста). Селектовање, копирање/исецавање и лепљење текста. Уметање слике у текст, додавање оквира, позиционирање слике у одноу на текст. Креирање и уређивање текстова за позату публику. Пројектни задатак који подразумева: - претраживање интернета (пробрани елементи напредне претраге); - израду или прилагођавање графике у складу са темом; - креирање текстуалног докумета који садржи слике.	**-методе рада**: монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, решавање проблема-хеуристички приступ. **-облик рада**: фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални	контролне вежбе, усмено одговарање, полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима, домаћи задатак.	Дигитални правопис са правописом из српског језика, дигитални речник са богаћењем речника из српског језика, уметање слике у текст са ликовном културом распоред елемената у композицији
БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА	Припрема и организација школског догађаја за ученике млађих разреда којим се промовише безбедно и одговорно понашање приликом коришћења интернета.	**-методе рада**: монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, решавање проблема-хеуристички приступ. **-облик рада**: фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални	контролне вежбе, усмено одговарање, полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима, домаћи задатак.	Буди одговоран на интернету са природом и друштвом дигитална безбедност.

АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА	Променљиве. Израда програма који садржи гранање, понављање и променљиве.	**-методе рада**: монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, метода писаних радова, решавање проблема-хеуристички приступ. **-облик рада**: фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални	контролне вежбе, усмено одговарање, полугодишњи тест, завршни тест, активности на часовима, домаћи задатак.	Карел математичар/ Карел подели изразе са математичким изразима из математике.

Кључни појмови:		уређивање текста, пројектни задатак, дигитални материјал, алгоритам, програмирање у визуелном програмском језику.
Активности ученика:		слуша, посматра, црта, учествује у изради пројекта, решава задатке.
Активности наставника:		усмерава, наводи, сугерише, подстиче, дискутује, анализира, мотивише, координира, поставља проблем, оцењује
Међупредметне компетенције	**ДИГИТАЛНО ДРУШТВО**	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, дигитална компетенција, решавање проблема.
	БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА	Комуникативна компетенција, компетенција за учење, компетенција за сарадњу, дигитална компетенција, одговоран однос према околини.
	АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА	Комуникативна компетенција, компетенција за учење,дигитална компетенција, решавање проблема.

10. 2. Назив предмета: Енглески језик

Разред: први
Годишњи фонд часова: 72
Недељни фонд часова: 2

Циљеви и задаци предмета енглески језик су:
Развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, у складу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима; подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика; оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења;оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот;развијање свести о државној и националној припадности, неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина;омогућавање укључивања у процесе европског и међународног повезивања; развијање свести о значају заштите и очувања природе и животне средине; усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократски уређеног, хуманог и толерантног друштва;уважавање плурализма вредности и омогућавање, подстицање и изградња сопственог система вредности и вредносних ставова који се темеље на начелима различитости и добробити за све;
развијање код деце и ученика радозналости и отворености за културе традиционалних цркава и верских заједница, као и етничке и верске толеранције, јачање поверења међу децом и ученицима и спречавање понашања која нарушавају остваривање права на различитост;поштовање права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски уређеном друштву; развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности.
Циљ
Циљ наставе страног језика на млађем школском узрасту је да оспособи ученика да комуницира на основном нивоу страним језиком, у усменом и писаном облику о темема из његовог непосредног окружења.
Настава страног језика треба да : подстакне потребу за учењем страних језика, подстакне развијање свести о сопственом напредовању ради јачања мотивације за учење језика, олакша разумевање других и различитих култура и традиција, стимулише машту,креативност и радозналост, подстиче употребу страног језика у личне сврхе и из задовољства.
Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
први	2	72
други	2	72
трећи	2	72
четврти	2	72

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК
Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)
Општа предметна компетенција или вишејезична комуникативна компетенција обухвата поседовање свести о језицима као комуникационим средствима, стицање основне језичке писмености и њено континуирано развијање, као и схватање повезаности између језика и култура. Она омогућава ученицима да се користе језичким средствима у циљу обављања усмене и писане комуникације на језицима које уче, у приватном, јавном и образовном контексту. Поседовање вишејезичне комуникативне компетенције ученицима омогућава проналажење, прикупљање, обрађивање, критичку обраду и коришћење извора и садржаја информација примерених узрасту, потребама и интересовањима. Знања, умења и ставови који чине вишејезичну комуникативну компетенцију чине основ за развој критичког мишљења и расуђивања, креативности и естетичког осећаја. Она омогућава ученицима постепено укључивање у разноврсне активности интеркултурног карактера, уз поштовање индивидуалних, групних и колективних идентитета и различитости и развијање емпатије и друштвено одговорног деловања. Учењем страних језика, користећи различите технике, ученици унапређују стратегије учења, развијају функционалну и дигиталну писменост и оспособљавају се за целоживотно учење и употребу страних језика у разноврсним комуникативним контекстима.

Основни ниво
Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)
Ученици углавном исправно артикулишу већину гласова и гласовних група, уз ограничења акценатско-интонацијске природе. Ученици исправно записују већину гласова и гласовних комбинација и познају основна правописна правила. Познају најфреквентније основне морфолошке облике и једноставније синтаксичке структуре. Користе ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за реализацију основних комуникативних активности у школском и ваншколском контексту. Познају основне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју вербалне и невербалне елементе једноставних порука на страном језику. Разумеју главне сличности и разлике најфреквентнијих лексичких елемената матерњег и страних језика из приватног и образовног домена. Ученици поседују основна знања о разликама у свакодневном животу сопствене и културе страног језика и разумеју да су разлике последица сложености и разноликости култура. Познају и разумеју основне појаве и процесе који одликују свакодневицу културâ језика који уче, као и најзначајније природне и друштвене специфичности културâ језика који уче.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)
Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставних порука на страном језику и примењују основне стратегије и средства комуникације, укључујући дигиталне алате. Разумеју важне појмове и једноставне информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, ослањајући се на знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селектују, прикупљају, обрађују и повезују језичке, културолошке и друге информације из различитих извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања из различитих области личних и образовних интересовања.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)
Ученици учествују у рутинским и увежбаним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју фреквентне речи, изразе, фразе и краће усмене исказе и једноставне текстове на познате теме, реализују кратке и увежбане видове писане и усмене продукције и интеракције, уз употребу познатих и рутинских фраза и формулација (постављање питања и давање одговора, саопштавање и размена ограниченог спектра информација) у приватном, јавном и образовном домену. Ученици учествују у основној интеркултурној комуникацији, негујући позитиван и отворен став према

различитостима, препознају и избегавају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. На једноставан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и основне стратегије учења и рада.

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици углавном правилно изговарају све гласове и гласовне групе, уз поштовање акценатско-интонацијске природе, уз евентуалне неправилности које не ометају комуникацију. Познају и примењују фреквентна правописна правила. Записују речи и изразе с релативном ортографском тачношћу, тако да не долази до неспоразума. Познају и користе одређени број сложенијих граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које повремено ремете комуникацију. Познају кључне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју главне сличности и разлике фреквентнијих лексичких елемената и (морфосинтаксичких) конструкција матерњег и страних језика. Познају и разумеју релевантне сличности и разлике између своје и културâ језика који уче и препознају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. Ученици поседују најопштија знања о свакодневном животу, друштву и развоју циљне културе, разумеју утицај основних природних и друштвених појава на процесе у властитој и циљној култури, као и положај земаља и заједница циљног језика у свету и њихову везу са властитом културом.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставнијих порука на страном језику и процењују релевантност језичких елемената у комуникативном чину. Ради остваривања комуникативне намере примењују кључне стратегије и средства, укључујући дигиталне алате. Разумеју појмове, идеје и информације из усмених, писаних и мултимедијалних текстова у школском и ваншколском контексту и разликују њихова експлицитна и/или имплицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, примењујући по потреби знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селектују, прикупљају, обрађују, класификују и повезују језичке, културолошке и друге информације и критички одабирају различите врсте извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања у приватном и образовном домену.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у уобичајеним, свакодневним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју једноставније писане и усмене исказе, као и кратке текстове о познатим и блиским темама, појавама и догађајима, реализују узрасно и искуствено примерене видове писане и усмене продукције и интеракције (давање и тражење, тј. размена информација о личностима, догађајима, појавама, једноставно исказивање идеја и мишљења) уз успостављање базичног али ефикасног социјалног контакта. Ученици прихватају разлике које постоје између властите и културе језикâ које уче и умеју да прилагоде понашање основним конвенцијама у комуникацији. Негују став отворености према култури страног језика и поседују основне вештине за критичко истраживање и разумевање појава властите културе и културе (културâ) језика који (које) уче. На сврсисходан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и адекватне стратегије учења и рада.

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици углавном правилно изговарају све гласове и гласовне групе, чак и у тежим и неувежбаним комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско- интонацијске природе, или уз евентуалне мање неправилности које не угрожавају комуникацију. Познају и примењују фреквентна правописна правила. Записују речи и изразе с релативном ортографском тачношћу, тако да не долази до неспоразума. Познају и користе одређени број сложенијих граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које углавном не ремете комуникацију. Познају различите стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју главне сличности и разлике фреквентних лексичких елемената и (морфосинтаксичких) конструкција матерњег и страних језика. Разумеју, прихватају и знају да објасне разлике које постоје између властите и културâ језика који уче и знају да прилагоде понашање основним конвенцијама. Ученици поседују темељна знања о свакодневном животу, друштву и развоју стране културе, разумеју утицај природних и друштвених појава на процесе у властитој и култури страног језика, као и положај земаља и заједница циљног језика у свету и њихову везу са властитом културом и другим најближим културама.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају, схватају и интерпретирају вербалне и невербалне садржаје порука на страном језику и процењују релевантност језичких елемената у комуникативном чину. Ради остваривања комуникативне намере примењују различите стратегије и средства, укључујући дигиталне алате. Разумеју појмове, идеје и информације из усмених, писаних и мултимедијалних текстова школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна и/или имплицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, повезујући га са знањима и вештинама из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селектују, прикупљају, обрађују, класификују и повезују језичке, културолошке и друге информације и критички приступају различитим врстама извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања у приватном, јавном и образовном домену.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у разноврсним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју тематски и узрасно адекватне писане и усмене исказе, као и текстове о блиским темама, појавама и догађајима, реализују узрасно примерене видове писане и усмене продукције и интеракције (садржајна размена информација о личностима, догађајима, појавама, исказивање ставова, идеја и мишљења, допадања и недопадања) уз релативно спонтано успостављање ефикасног социјалног контакта. Прихватају и поштују разлике које постоје између властите културе и културе/културâ језика који/које уче и умеју да прилагоде вербално и невербално понашање основним конвенцијама. Негују став отворености и радозналости према култури језика који уче и поседују узрасно адекватне вештине за критичко истраживање и разумевање појава властите културе и културе (културâ) језика који (које) уче. На сврсисходан и делотворан начин приступају обради информација, развијају и унапређују функционалну и дигиталну писменост и комплексније стратегије учења и рада.

Енглески језик – 1. разред

Циљ: Основни циљ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Посебни стандарди

Разумевање говора
Ученик разуме и реагује на краћи усмени текст у вези са познатим темама.
Усмено изражавање
Ученик усмено изражава садржаје у вези са познатим темама, самостално или уз помоћ наставника.
Интеракција
Ученик остварује комуникацију и са саговорницима размењује кратке информације у вези са познатим темама.
Знања о језику
Препознаје основне принципе граматичке и социолингвистичке компетенције уочавајући значај личног залагања у процесу учења страног језика.

Задаци на нивоу језичких вештина
Разумевање говора
Ученик треба да:
- разликује језик који учи од других језика;
- препознаје гласове (посебно оне којих нема у матерњем језику) у говорном ланцу, акценат, ритам и интонацију;
- разуме вербални садржај уз помоћ облика невербалне комуникације;
- разуме кратке дијалоге, приче и песме о познатим темама, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа;
разуме и реагује на одговарајући начин на кратке усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на игру, заповест, упутство итд.);
- развија способност и навику слушања са разумевањем.
Усмено изражавање
Ученик треба да:
- разговетно изговара гласове, научене речи и изразе, акцентује речи, поштује ритам и интонацију;
- даје основне информације о себи и свом окружењу, самостално и уз наставникову помоћ;
- описује кратким и једноставним језичким структурама себе и друге у познатим ситуацијама;
- именује ствари из непосредног окружења у вези са темама које се обрађују;
- репродукује, сам или у групи, кратке рецитације и бројалице и пева познате песмице.
Интеракција
Ученик треба да:
- реагује вербално и невербално на упутства и постављена питања о познатим темама;
- поставља једноставна питања;
- изражава допадање и недопадање;
- учествује у игри и комуникацији на часу (у пару, у групи, итд.).
Знања о језику
- препознаје шта је ново научио;
- препознаје, на елементарном нивоу, гласовну структуру језика који учи и уочава разлику у односу на матерњи језик;
- користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости);
- разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима.

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**Welcome**	-поздраве и отпоздраве користећи најједноставнија језичка средства -разумеју кратка и једноставна упутства и налоге и реагују нна њих -представе себе
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ1.OO.O.1.1. Познају основне интонацијске схеме и углавном разумљиво изговарају већину гласова и најчешће гласовне групе уз интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може да отежава разумљивост порука и комуникацију. – CJ1.OO.O.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које могу да ометају разумевање. – CJ1.OO.O.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста	– CJ1.OO.O.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставних усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз одговарајућу подршку. – CJ1.OO.O.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији прибегавајући, по потреби, основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. – CJ1.OO.O.2.3.	– CJ1.OO.O.3.1. Разумеју фреквентне речи и изразе у јасно контекстуализованом говору, као и у кратким саопштењима на блиске теме. – CJ1.OO.O.3.2. Разумеју једноставне усмене савете и упутства која се односе на личне информације, непосредне потребе и блиско окружење уз подршку визуелних елемената (оријентација у простору, употреба апарата, правила игре). – CJ1.OO.O.3.3. Разумеју глобални смисао кратких, спорим ритмом изговорених и јасно артикулисаних монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ1.OO.O.3.4. Разумеју предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, о познатим/блиским темама, непосредном друштвеном	**Let's start** **My family** **My school** **My room** **My pets**	-понове једноставне речи именују неколико свакодневних предмета разумеју и понове бројеве 1-6 -именују свакодневне предмете -одговоре на питање What's this? -разумеју једноставну илустровану причу -разумеју и користе боје -разумеју позиве и реагују на њих -реагују на питање са yes и no -поздраве и отпоздраве -представе чланове породице -разумеју и реагују на једноставне молбе -упуте кратке једноставне молбе -искажу захвалност на једноставан начин -препознају и именују жива бића и предмете на једноставан начин -разумеју једноставне описе живих бића и предмета -опишу жива бића и предмете користећи једноставна језичка средства -разумеју једноставне налоге и реагују на њих (open, close, draw) -разумеју јасна, једноставна питања личне природе и одговарају на њих -дају кратка једноставна упутства и налоге -разумеју јасна, једноставна питања колико нечега има

речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – СЈ1.ОО.О.1.4. Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – СЈ1.ОО.О.1.5. Разумеју и користе најједноставнији и најфреквентнији вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију – СЈ1.ОО.О.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и	Претражују, идентификују по релевантности и користе једноставне текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и процењују њихов значај за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – СЈ1.ОО.О.2.4. Интерпретирају значења једноставне усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). – СЈ1.ОО.О.2.5. Учествују у интеркултурној комуникацији, размењујући основне информације и ставове	окружењу, природној средини. – СЈ1.ОО.О.3.5. Разумеју основни смисао и појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у кратким и једноставнијим рекламним порукама на познате теме, уколико не садрже игру речи или неко конотативно / скривено / метафорично значење. – СЈ1.ОО.О.3.6. Разумеју појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у популарној музици. – СЈ1.ОО.О.3.7. Разумеју кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (писма, мејлови, СМС...). – СЈ1.ОО.О.3.8. Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.).	**My food** **My music** **Celebrations** **Songs and games** **My green passport**	и одговарају на њих -описују играчке, предмете -разумеју једноставне исказе којима се исказује припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање -упућују једноставне молбе -разумеју свакодневне исказе о потребама и осетима -изразе основне потребе и осете -разумеју једноставне исказе о допадању/недопадању и реагују на њих -траже мишљење и изражавају допадање/недопадање једноставним језичким средствима -разумеју исказе о времену и дају једноставне исказе о времену -употребе све претходно научено

разлике између заједницâ које користе циљни и матерњи језик. – СЈ1.ОО.О.1.7. Поседују основна знања у вези са властитом и културама језикâ које уче, разумеју најфреквентније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције, о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем у оквиру вршњачке групе.	у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање основних правила учтивости. – СЈ1.ОО.О.2.6. Идентификују и пореде значајне појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – СЈ1.ОО.О.2.7. Промишљају улогу језикâ у свакодневним активностима из домена личног интересовања и користе страни језик за проучавање главних природних и друштвених феномена и за релативно успешно решавање задатака у вези са садржајима школских предмета.	– СЈ1.ОО.О.3.9. Разумеју општи смисао и важније информације у једноставнијим врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче). – СЈ1.ОО.О.3.10. Разумеју и проналазе важније информације из инфографикона и других једноставнијих визуелно-текстуалних приказа (табела, дијаграма, мапа, формулара, формула...). – СЈ1.ОО.О.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. – СЈ1.ОО.О.3.12. Успостављају и накратко одржавају друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима, обавезама,		

		услугама. – СЈ1.ОО.О.3.13. Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје, уз помоћ наставника или саговорника и евентуалне краће паузе/застајкивања.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– СЈ1.ОО.С.1.1. Разумљиво изговарају већину гласова и гласовних група, уз могућу интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што повремено може да отежава разумљивост порука и комуникацију. – СЈ1.ОО.С.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да	– СЈ1.ОО.С.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу с текстуалном врстом и комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). – СЈ1.ОО.С.2.2. Користе страни језик у једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено на	– СЈ1.ОО.С.3.1. Разумеју основни смисао и кључне појединости у кратким саопштењима на блиске теме. – СЈ1.ОО.С.3.2. Разумеју краће усмене савете, упутства, молбе итд. који се тичу личних потреба и интересовања (нпр. оријентација у простору, сналажење на јавним местима, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.) који су, по потреби, праћени визуелним елементима. – СЈ1.ОО.С.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и		

ометају разумевање. – СЈ1.ОО.С.1.3. Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију. – СЈ1.ОО.С.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да повремено ремете комуникацију. – СЈ1.ОО.С.1.5. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које	стратегије компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз употребу релевантних дигиталних алата. – СЈ1.ОО.С.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – СЈ1.ОО.С.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају основне хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери, ослањајући се на невербалну комуникацију, односно на	прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – СЈ1.ОО.С.3.4. Разумеју основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. – СЈ1.ОО.С.3.5. Разумеју основни смисао и главне информације краћих медијских садржаја (радио и телевизијских емисија, подкаста или других аудио-визуелних записа, као и краћих рекламних порука које не садрже игру речи или неко конотативно/ скривено / метафорично значење) о блиским темама, као и тему и основну поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама. – СЈ1.ОО.С.3.6. Разумеју општи смисао и фреквентне фразе, формулације и изразе у текстовима популарне музике. – СЈ1.ОО.С.3.7. Разумеју		

могу повремено да ремете комуникацију. – СЈ1.ОО.С.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, најмаркантније сличности и разлике између заједницâ које користе циљни и матерњи језик. – СЈ1.ОО.С.1.7. Поседују знања у вези са властитом и културама језикâ које уче, разумеју и објашњавају важније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). – СЈ1.ОО.С.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију и размењују основне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање фреквентнијих правила учтивости. – СЈ1.ОО.С.2.6. Идентификују, анализирају и пореде значајније појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – СЈ1.ОО.С.2.7. Промишљају улогу језикâ у свакодневним активностима и користе страни језик за	општи смисао и релевантне информације на блиске теме у краћим текстовима једноставне садржине, порукама, писмима, мејловима о познатим и узрасно адекватним темама. – СЈ1.ОО.С.3.8. Разумеју општи смисао, важније идеје и поруке једноставних линеарних и хипертекстуалних врста (адаптирани, поједностављени и скраћени информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, кратке репортаже, кратки прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима. – СЈ1.ОО.С.3.9. Разумеју општи смисао, информације, главне идеје и поруке једноставнијих фикционалних прича и других форми из области књижевности за младе прилагођених узрасту и интересовањима. – СЈ1.ОО.С.3.10. Разумеју и селектују потребне информације из инфографикона и других		

	проучавање природних и друштвених феномена и релативно успешно решавање задатака у приватном, јавном и образовном домену.	визуелно-текстуалних приказа (табела, дијаграма, мапа, формулара, формула...). – CJ1.OO.C.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из једноставнијих извора информација са циљем претраживања (онлајн) речника, енциклопедија, брошура и интернет страница. – CJ1.OO.C.3.12. Иницирају и/или одржавају разговор и интеракцију са једним саговорником или више саговорника на блиске и познате теме. Уз минималну помоћ саговорника, траже одређени предмет, услугу, објашњење планова и обавеза, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину. – CJ1.OO.C.3.13. Описују себе и своје непосредно окружење, школски контекст и приватан живот, свакодневне активности и навике, искуства из прошлости, претходне и планиране активности и догађаје, уз евентуалне краће паузе у говору. На		

		једноставан начин и укратко излажу на задату тему или резимирају краћи текст (прочитан или одслушан), ослањајући се по потреби и на језичка средства која се у њему појављују. – СЈ1.ОО.С.3.14. Постављају неколико повезаних питања у низу, у вези с личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, и одговарају на слична питања саговорника. – СЈ1.ОО.С.3.15. Исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења, упутства, захтеве, савете, забране, образлажући своје ставове и мишљење једноставнијим језичким средствима. – СЈ1.ОО.С.3.16. Састављају краће сажете текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота, пореде људе, ствари и појаве користећи фреквентне кохезивне елементе. Писаним путем траже и преносе детаљније информације, обавештења		

		или податке о себи и другима.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– СЈ1.ОО.Н.1.1. Исправно изговарају већину гласова и гласовних група, уз евентуалне утицаје других језика које користе, првенствено матерњег и повремена одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације). – СЈ1.ОО.Н.1.2. Познају правописна правила и примењују их у писаној	– СЈ1.ОО.Н.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања различитих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са текстуалном врстом и комуникативном намером, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). – СЈ1.ОО.Н.2.2. Користе страни језик у	– СЈ1.ОО.Н.3.1. Разумеју смисао и важне информације у краћим усменим саопштењима на блиске и узрасно релевантне теме. – СЈ1.ОО.Н.3.2. Разумеју усмена упутства, препоруке, савете који се односе на сналажење на јавним местима (нпр. руковање апаратима и уређајима, упозорења, безбедносне информације и сл.) уколико се говори разговетно и умереним темпом.		

продукцији. – СЈ1.ОО.Н.1.3. Познају и користе ограничен репертоар правила и образаца за грађење граматичких облика који укључују и најфреквентија одступања од морфолошких правила и правила творбе речи. – СЈ1.ОО.Н.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и фреквентних правилно формираних синтаксичких структура у циљу кохерентне комуникације. – СЈ1.ОО.Н.1.5. Разумеју и користе релативно адекватан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена. – СЈ1.ОО.Н.1.6. Познају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, важније	усменој и писаној комуникацији користећи креативно стратегије компензације и примењујући различите стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз употребу релевантних дигиталних алата. – СЈ1.ОО.Н.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и селективно користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост, за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – СЈ1.ОО.Н.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају хипотезе и изводе	– СЈ1.ОО.Н.3.3. Разумеју основни смисао и релевантне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме (из домена науке, уметности, економије, технологије и осталих области људског деловања), уз одговарајућу визуелну подршку. Идентификују идеје, интерпретације, узрочно-последичне везе, разликују чињенице од мишљења и ставова. – СЈ1.ОО.Н.3.4. Разумеју општи смисао, кључне информације, позиције, идеје и ставове из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. – СЈ1.ОО.Н.3.5. Разумеју основни смисао и могу да издвоје главне информације из аутентичних медијских садржаја (подкаста, радио и телевизијских емисија о познатим, друштвено и узрасно адекватним темама – нпр. репортажа, научно-популарних,		

сличности и разлике између заједницâ које користе циљни и матерњи језик. – СЈ1.ОО.Н.1.7. Поседују темељна знања у вези са властитом и културама језикâ које уче, разумеју, тумаче и пореде појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	закључке о комуникативној намери у складу са њеним друштвеним, културним, временским и просторним контекстом. – СЈ1.ОО.Н.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију, размењују релевантне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање правила учтивости. – СЈ1.ОО.Н.2.6. Идентификују, анализирају и тумаче појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације. – СЈ1.ОО.Н.2.7. Промишљају улогу језикâ у разноврсним	документарних, играних, анимираних филмова, едукативних садржаја и спотова) које слушају/гледају у смисленим целинама. Разумеју општи смисао и упадљиве детаље рекламних порука и препознају ставове и тачке гледишта изречене у њима, предрасуде, стереотипе, као и различите облике медијске манипулације и убеђивања. – СЈ1.ОО.Н.3.6. Разумеју општи смисао, фреквентне фразе и изразе сложенијих, разговетних текстова популарне музике. – СЈ1.ОО.Н.3.7. Разумеју општи смисао и могу да издвоје релевантне информације у порукама, писмима и имејловима о блиским темама које се односе на различите узрасно адекватне теме и на актуелне друштвено релевантне теме од значаја за њихово непосредно школско окружење, ужу или ширу заједницу. – СЈ1.ОО.Н.3.8. Разумеју општи смисао, идеје, детаље, информације и поруке различитих врста текстова (прилагођени		

	друштвеним активностима и користе страни језик у циљу решавања проблема и повезивање знања у приватном, јавном и образовном домену.	информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, репортаже, прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима, откривајући значења непознатих речи и конструкција на основу смисла читавог текста и садржаја појединачних делова. Идентификују идеје, интерпретације, узрочно-последичне везе, разликују чињенице од мишљења, препознају предрасуде, стереотипе, као и најупадљивије начине медијске манипулације и убеђивања. – СЈ1.ОО.Н.3.9. Разумеју општи смисао, детаље, идеје, експлицитно изражена осећања, жеље, расположења и поруке, идентификују и анализирају идеје и ставове аутора, интерпретације, различите перспективе, предрасуде, стереотипе, у узрасно примереним књижевним текстовима и прилагођеним и адаптираним верзијама белетристике за младе.		

		– СЈ1.ОО.Н.3.10. Разумеју, проналазе, селектују, интерпретирају и евалуирају информације из различитих визуелно-текстуалних приказа (инфографикона, табела, дијаграма, графикона, мапа, формулара, формула...). – СЈ1.ОО.Н.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из различитих извора информација критички процењујући релевантност, поузданост и кредибилност извора. – СЈ1.ОО.Н.3.12. Спонтано учествују у једноставнијој интеракцији са двоје или више саговорника у оквиру дијалога, дискусија и дебата, разматрају различите перспективе, исказују своје мишљење пружајући објашњења и поткрепљујући га аргументима, излажу ставове и идеје у вези са блиским, релевантним (личним и друштвеним) темама прилагођеним узрасту и интересовањима, поштујући друштвено прихваћене норме комуникације.		

		– СЈ1.ОО.Н.3.13. Релативно течно и с одређеном лакоћом описују себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, искуства/догађаје из прошлости и планове за будућност. Спонтано и детаљно излажу на задату тему (из узрасно и интересно примерених и блиских области људског деловања) и одговарају на питања која се односе на смисао и значај теме, кључне информације и податке, основне поруке и једноставне интерпретације, користећи разноврсна језичка средства. – СЈ1.ОО.Н.3.14. Учествују у неформалном и формалном разговору (нпр. са наставницима, службеним лицима и сл.), постављају по неколико питања у низу (у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама) и одговарају на њих, уз евентуалну помоћ и понављање. – СЈ1.ОО.Н.3.15. Комплекснијим језичким средствима исказују		

		допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе, извињења, упутства, савете, захтеве, забране, упутства; износе образложења, ставове, мишљење, аргументацију, по потреби тражећи помоћ саговорника (вербалним и невербалним средствима). – СЈ1.ОО.Н.3.16. Пишу краће текстове/приче од неколико логички повезаних реченица на реалан или фикционалан начин о узрасно релевантним темама од локалног, националног и глобалног значаја (о себи, аспектима приватног и школског живота као и о друштвеном и природном окружењу). Резимирају и/или парафразирају одслушан или прочитан адаптиран или прилагођен текст (на једноставне и узрасно примерене теме из домена науке, уметности, економије, технологије и осталих области људског деловања), ослањајући се и на језичка средства која се у њему појављују. Описују и тумаче податке из табела, графикона, инфографика, брошура и сл. – СЈ1.ОО.Н.3.17. Прецизно		

		описују искуства, активности и догађаје из садашњости и прошлости у виду дескриптивних и наративних текстова користећи познате сложеније језичке структуре и адекватну лексику. Пишу обична и електронска писма у којима са пријатељима и познаницима договарају активности и обрађују узрасно релевантне теме поштујући друштвено прихваћене норме комуникације, различите културолошке особености и мултикултуралност. Описују себе, околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности, искуства и догађаје, резимирају или препричавају краћи (прочитан или одслушан) текст, у извесној мери користећи и језичка средства која се у њему појављују. – СЈ1.ОО.Н.3.18. На страном језику у сажетом виду саопштавају информације добијене од трећег лица или пренете путем писаних или		

		усмених текстова у вези с релативно блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама. – СЈ1.ОО.Н.3.19. На матерњем језику саопштавају смисао, тему и детаљније информације усменог исказа или писаног текста (новинског, књижевног, интернет прилога), примереног узрасту и интересовањима, као и информације, упутства, молбе, савете и сл. добијене од трећег лица.		

Међупредметне компетенције:
Компетенција за учење
Одговорно учешће у демократском друштву
Естетичка компетенција, Комуникација
Одговоран однос према околини
Одговоран однос према здрављу
Рад са подацима и информацијама
Решавање проблема, Сарадња
Дигитална компетенција

Корелација:

Предмет	Садржај
Енглески језик / Српски језик	Препознавање реченице, речи, гласа и слова
Енглески језик – Српски језик	Боје, играчке, предмети,предмети у учионици
Енглески језик / Математика	Numbers 1-10 / Бројеви 1-10
Енглески језик / Свет око нас Енглески језик / Свет око нас	My family / Моја породица Animals/ Животиње
Енглески језик / Свет око нас	Храна – врсте хране

	Временске прилике
Енглески језик / Свет око нас	Делови тела
Енглески језик / Музичка култура	Song/ Певање по слуху

Начин остваривања програма:

-методе рада: Комбиновани метод рада (демонстративни, монолошки, дијалошки, рад на тексту, практичан рад, игровне активности), интерактивни

-облик рада: Комбиновани облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи

Активности:

-наставника: организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, сугерише одговоре, подстиче, дискутује, мотивише, вреднује рад, објашњава, показује, настоји да ученици стекну и задрже добре навике у изговору, слуша и прати излагања ученика

-ученика:понављају, посматрају, уочавају, наводе и употребљавају речи, препознају,изражајно читају и казују, учествује у активностима на часу, пишу и читају запажају значајне појединости

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда:

-иницијални, полугодишњи и завршни тест

- свакодневно праћење ученика на часовима
- повремене провере на крају часа путем усмених или кратких писмених одговора,
- провера знања путем контролних вежби и тестова
- праћење реализације домаћих и писмених задатака

Школски програм прилагођава захтеве, темпо рада и наставни материјал могућностима ученика и њиховим индивидуалним карактеристикама. Ученици раде по ИОП1, ИОП2, ИОП3 и индивидуализацији. Такође се примењујеиндивидуални приступ за ученике из осетљивих група и програм рада са надареном децом.

Литература (за наставнике и ученике):

- Jenny Dooley: Smiles 1 , Freska, Express Publishing, 2021. (student's book, activity book, teacher's book, audio CD, flashcards, story cards, posters)

Енглески језик – 2. разред

Циљеви и задаци програма образовања су:

- оспособи ученика да комуницира на основном нивоу страним језиком, уусменом и писаном облику о темама из његовог непосредног окружења.

Настава страног језика треба да:

- -подстакне потребу за учењем страних језика,
- -подстакне развијање свести о сопственом напредовању ради јачања мотивације за учење језика,
- -олакша разумевање других и различитих култура и традиција,
- -стимулише машту,креативност и радозналост,
- -подстиче употребу страног језика у личне сврхе и из задовољства

<table>
<tr><th colspan="3">ИСХОДИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</th><th>ОБЛАСТ/ ТЕМА</th><th>САДРЖАЈИ</th></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="2">Let’s start

My family

My house

My birthday

My animals

My toys

My holidays

Songs and games

Celbrations

My green</td><td rowspan="2">Ученици обрађују:
- поздраве (Hello, Hi, Goodbye)
- језик у учионици и једноставна упутства
- бројеве 1–10
- школски прибор
- боје
- представљање себе и других

Ученици обрађују:
- вокабулар за играчке (старе и нове)
- школски вокабулар и боје
- вокабулар: придеви
- фразу What’s this?и кратке одговоре (Yes, No)
- разумевање и опис једноставне илустроване приче
- краће описе предмета и реакцију на позиве

Ученици обрађују:
- вокабулар: чланови породице и кућни љубимци
- фразе have got, this is...
- представљање породице
- љубазне форме(Please, Thank you)
- кратке описе уз помоћ наученог вокабулара

Ученици обрађују и понављају:
- ученици понављају и утврђују садржај из претходне две наставне јединице</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>– СЈ1.ОО.О.1.1. Познају основне интонацијске схеме и углавном разумљиво изговарају већину гласова и најчешће гласовне групе уз интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може да отежава разумљивост порука и комуникацију.
– СЈ1.ОО.О.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које могу да ометају разумевање.
– СЈ1.ОО.О.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине</td><td>– СЈ1.ОО.О.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставних усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз одговарајућу подршку.
– СЈ1.ОО.О.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији прибегавајући, по потреби, основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата.
– СЈ1.ОО.О.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе једноставне текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и процењују њихов значај за потребе информисања, естетског</td><td>– СЈ1.ОО.О.3.1. Разумеју фреквентне речи и изразе у јасно контекстуализованом говору, као и у кратким саопштењима на блиске теме.
– СЈ1.ОО.О.3.2. Разумеју једноставне усмене савете и упутства која се односе на личне информације, непосредне потребе и блиско окружење уз подршку визуелних елемената (оријентација у простору, употреба апарата, правила игре).
– СЈ1.ОО.О.3.3. Разумеју глобални смисао кратких, спорим ритмом изговорених и јасно артикулисаних монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања.
– СЈ1.ОО.О.3.4. Разумеју предмет краће
усмене интеракције о личним и породичним стварима, о познатим/блиским темама, непосредном друштвеном окружењу, природној средини.
– СЈ1.ОО.О.3.5. Разумеју основни смисао и појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у кратким и једноставнијим</td></tr>
</table>

именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – СЈ1.ОО.О.1.4. Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – СЈ1.ОО.О.1.5. Разумеју и користе најједноставнији и најфреквентнији вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију – СЈ1.ОО.О.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и разлике између заједницâ које користе циљни и матерњи језик. – СЈ1.ОО.О.1.7.	доживљаја, забаве и решавања проблема. – СЈ1.ОО.О.2.4. Интерпретирају значења једноставне усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). – СЈ1.ОО.О.2.5. Учествују у интеркултурној комуникацији, размењујући основне информације и ставове у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање основних правила учтивости. – СЈ1.ОО.О.2.6. Идентификују и пореде значајне појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – СЈ1.ОО.О.2.7. Промишљају улогу језикâ у	рекламним порукама на познате теме, уколико не садрже игру речи или неко конотативно / скривено / метафорично значење. – СЈ1.ОО.О.3.6. Разумеју појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у популарној музици. – СЈ1.ОО.О.3.7. Разумеју кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (писма, мејлови, СМС...). – СЈ1.ОО.О.3.9. Разумеју општи смисао и важније информације у једноставнијим врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче). – СЈ1.ОО.О.3.10. Разумеју и проналазе важније информације из инфографикона и других једноставнијих визуелно-текстуалних приказа (табела, дијаграма, мапа, формулара, формула...). – СЈ1.ОО.О.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. – СЈ1.ОО.О.3.12. Успостављају и накратко одржавају друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања,	passport	Ученици обрађују: - вокабулар: делови тела и глаголи радње - изразе*: have got, can/can't* - постављање и одговарање на питања о томе шта неко уме/не уме - једноставне инструкције за радње (*close, clap, move*…) - описивање људи и радњи уз помоћ наученог вокабулара - понављање боја и бројава Ученици обрађују: - вокабулар: храна и пиће - једноставне инструкције за радње - изразе *I like/ I don't like, hungry, thirsty* - питања и одговоре у вези хране (*Do you like...?)* - разговор о омиљеној храни и оброцима Ученици обрађују и понављају: Ученици понављају и вежбају садржај из претходне две наставне јединице Ученици обрађују : - вокабулар: животиње, инсекти, природа, парк - употребу члана *a/an*

Поседују основна знања у вези са властитом и културама језикâ које уче, разумеју најфреквентније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције, о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем у оквиру вршњачке групе.	свакодневним активностима из домена личног интересовања и користе страни језик за проучавање главних природних и друштвених феномена и за релативно успешно решавање задатака у вези са садржајима школских предмета.	добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима, обавезама, услугама. – СЈ1.ОО.О.3.13. Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје, уз помоћ наставника или саговорника и евентуалне краће паузе/застајкивања		- питања и кратке одговоре (*What can you see? Is it a …? Yes, it is/ No, it isn't)* - описивање животиња и окружења уз помоћ наученог вокабулара Ученици обрађују: -вокабулар: одећа и осећања - фразе: I'm wearing… I'm happy… - изражавање допадања и недопадања - одећа за посебне прилике, костими Ученици обрађују и понављају: Ученици понављају и вежбају садржај из претходне две наставне јединице
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– СЈ1.ОО.С.1.1. Разумљиво изговарају већину гласова и гласовних група, уз могућу интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што повремено може да отежава разумљивост порука и комуникацију. – СЈ1.ОО.С.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их	– СЈ1.ОО.С.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу с текстуалном врстом и комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). – СЈ1.ОО.С.2.2. Користе страни језик у једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено на стратегије	– СЈ1.ОО.С.3.1. Разумеју основни смисао и кључне појединости у кратким саопштењима на блиске теме. – СЈ1.ОО.С.3.2. Разумеју краће усмене савете, упутства, молбе итд. који се тичу личних потреба и интересовања (нпр. оријентација у простору, сналажење на јавним местима, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.) који су, по потреби, праћени визуелним елементима. – СЈ1.ОО.С.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације		Ученици обрађују: -вокабулар: празници, распуст - годишња доба и временске прилике - једноставне исказе о времену и распусту - описивање слика уз помоћ наученог вокабулара

у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разумевање. – СЈ1.ОО.С.1.3. Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију. – СЈ1.ОО.С.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да повремено ремете комуникацију. – СЈ1.ОО.С.1.5. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз	компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз употребу релевантних дигиталних алата. – СЈ1.ОО.С.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – СЈ1.ОО.С.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају основне хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери, ослањајући се на невербалну комуникацију, односно на карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). – СЈ1.ОО.С.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију и размењују основне информације и ставове, као и лична уверења	споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – СЈ1.ОО.С.3.4. Разумеју основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. – СЈ1.ОО.С.3.5. Разумеју основни смисао и главне информације краћих медијских садржаја (радио и телевизијских емисија, подкаста или других аудио-визуелних записа, као и краћих рекламних порука које не садрже игру речи или неко конотативно/ скривено / метафорично значење) о блиским темама, као и тему и основну поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама. – СЈ1.ОО.С.3.6. Разумеју општи смисао и фреквентне фразе, формулације и изразе у текстовима популарне музике. – СЈ1.ОО.С.3.7. Разумеју општи смисао и релевантне информације на блиске теме у краћим текстовима једноставне садржине, порукама, писмима, мејловима о познатим и узрасно адекватним темама.		

грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. – СЈ1.ОО.С.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, најмаркантније сличности и разлике између заједницâ које користе циљни и матерњи језик. – СЈ1.ОО.С.1.7. Поседују знања у вези са властитом и културама језикâ које уче, разумеју и објашњавају важније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање фреквентнијих правила учтивости. – СЈ1.ОО.С.2.6. Идентификују, анализирају и пореде значајније појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – СЈ1.ОО.С.2.7. Промишљају улогу језикâ у свакодневним активностима и користе страни језик за проучавање природних и друштвених феномена и релативно успешно решавање задатака у приватном, јавном и образовном домену.	– СЈ1.ОО.С.3.9. Разумеју општи смисао, информације, главне идеје и поруке једноставнијих фикционалних прича и других форми из области књижевности за младе прилагођених узрасту и интересовањима. – СЈ1.ОО.С.3.10. Разумеју и селектују потребне информације из инфографикона и других визуелно-текстуалних приказа (табела, дијаграма, мапа, формулара, формула...). – СЈ1.ОО.С.3.12. Иницирају и/или одржавају разговор и интеракцију са једним саговорником или више саговорника на блиске и познате теме. Уз минималну помоћ саговорника, траже одређени предмет, услугу, објашњење планова и обавеза, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину. –СЈ1.ОО.С.3.14. Постављају неколико повезаних питања у низу, у вези с личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, и одговарају на слична питања саговорника. – СЈ1.ОО.С.3.15. Исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења, упутства, захтеве, савете, забране, образлажући своје ставове и мишљење једноставнијим језичким средствима.		

НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– СЈ1.ОО.Н.1.1. Исправно изговарају већину гласова и гласовних група, уз евентуалне утицаје других језика које користе, првенствено матерњег и повремена одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације). – СЈ1.ОО.Н.1.2. Познају правописна правила и примењују их у писаној продукцији. – СЈ1.ОО.Н.1.3. Познају и користе ограничен репертоар правила и образаца за грађење граматичких облика који укључују и најфреквентија одступања од морфолошких правила и правила творбе речи. – СЈ1.ОО.Н.1.4. Познају и користе ограничени	– СЈ1.ОО.Н.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања различитих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са текстуалном врстом и комуникативном намером, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). – СЈ1.ОО.Н.2.2. Користе страни језик у усменој и писаној комуникацији користећи креативно стратегије компензације и примењујући различите стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз употребу релевантних дигиталних алата. – СЈ1.ОО.Н.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и селективно користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост, за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и	– СЈ1.ОО.Н.3.1. Разумеју смисао и важне информације у краћим усменим саопштењима на блиске и узрасно релевантне теме. – СЈ1.ОО.Н.3.2. Разумеју усмена упутства, препоруке, савете који се односе на сналажење на јавним местима (нпр. руковање апаратима и уређајима, упозорења, безбедносне информације и сл.) уколико се говори разговетно и умереним темпом. – СЈ1.ОО.Н.3.3. Разумеју основни смисао и релевантне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме (из домена науке, уметности, економије, технологије и осталих области људског деловања), уз одговарајућу визуелну		

репертоар основних и фреквентних правилно формираних синтаксичких структура у циљу кохерентне комуникације. – СЈ1.ОО.Н.1.5. Разумеју и користе релативно адекватан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена. – СЈ1.ОО.Н.1.6. Познају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, важније сличности и разлике између заједницâ које користе циљни и матерњи језик.	решавања проблема. – СЈ1.ОО.Н.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери у складу са њеним друштвеним, културним, временским и просторним контекстом. – СЈ1.ОО.Н.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију, размењују релевантне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање правила учтивости. – СЈ1.ОО.Н.2.6. Идентификују, анализирају и тумаче појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације. – СЈ1.ОО.Н.2.7. Промишљају улогу језикâ у	подршку. Идентификују идеје, интерпретације, узрочно-последичне везе, разликују чињенице од мишљења и ставова. – СЈ1.ОО.Н.3.4. Разумеју општи смисао, кључне информације, позиције, идеје и ставове из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. – СЈ1.ОО.Н.3.7. Разумеју општи смисао и могу да издвоје релевантне информације у порукама, писмима и имејловима о блиским темама које се односе на различите узрасно адекватне теме и на актуелне друштвено релевантне теме од значаја за њихово непосредно школско окружење, ужу или ширу заједницу. – СЈ1.ОО.Н.3.10. Разумеју, проналазе, селектују, интерпретирају и евалуирају информације из различитих визуелно-		

	разноврсним друштвеним активностима и користе страни језик у циљу решавања проблема и повезивање знања у приватном, јавном и образовном домену.	текстуалних приказа (инфографикона, табела, дијаграма, графикона, мапа, формулара, формула...). – СЈ1.ОО.Н.3.15. Комплекснијим језичким средствима исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе, извињења, упутства, савете, захтеве, забране, упутства; износе образложења, ставове, мишљење, аргументацију, по потреби тражећи помоћ саговорника (вербалним и невербалним средствима). – СЈ1.ОО.Н.3.18. На страном језику у сажетом виду саопштавају информације добијене од трећег лица или пренете путем писаних или усмених текстова у вези с релативно блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.		

Међупредметне компетенције:

• рад с подацима и информацијама, комуникација
• решавање проблема, сарадња,

•компетенције за целоживотно учење,
• одговорно учешће у демократском друштву,
• естетичка комперенција.

Начин остваривања програма:

-**методе рада**: Комбиновани метод рада (демонстративни, монолошки, дијалошки, рад на тексту, практичан рад, игровне активности), интерактивни

-**облик рада**: Комбиновани облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи

Активности**:**

-**наставника:** организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, сугерише одговоре, подстиче, дискутује,мотивише, вреднује рад, објашњава, показује, настоји да ученици стекну и задрже добре навике у изговору, слуша и прати излагања ученика

-**ученика**: понављају, посматрају, уочавају, наводе и употребљавају речи, препознају, изражајно казују, учествује у активностима начасу, цртају запажају значајне појединости

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда:

- свакодневно праћење ученика на часовима
- повремене провере на крају часа путем усмених или кратких писмених одговора у виду цртежа и бројева
- провера знања путем контролних вежби и тестова
- праћење реализације домаћих задатака

Корелација:

Предмет	Садржај
Енглески језик / Математика	бројеве 1–10
Енглески језик / Српски језик	Глагол, именице, придеви, предлози за место
Енглески језик / Веронаука	Празници
Енглески језик / Свет око нас	Основне животне намирнице,животне средине и окружења(језеро, трава, дрвеће…), животиње, инсекти, дан, ноћ, годишња доба
Енглески језик / Физичко васпитање	активности на одмору, различити облици кретања
Енглески језик / Музичка култура	Слушање музика, инструменти, песмице

Литература (за наставнике и ученике):

Уџбеник “Smiles 2” (аутор Jenny Dooley, Freska, Express Publishing, 2021), радна свеска “ Smiles 2” (аутор: Jenny Dooley; издавач: Freska, Express Publishing, 2021), дигитални, аудио и онлајн материјали.

Енглески језик – 3. разред

Циљеви и задаци програма образовања су:

- оспособи ученика да комуницира на основном нивоу страним језиком, уусменом и писаном облику о темема из његовог непосредног окружења.

Настава страног језика треба да:
- -подстакне потребу за учењем страних језика,
- -подстакне развијање свести о сопственом напредовању ради јачања мотивације за учење језика,
- -олакша разумевање других и различитих култура и традиција,
- -стимулише машту,креативност и радозналост,
- -подстиче употребу страног језика у личне сврхе и из задовољства

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			Starter unit School again Come and play Fun time Nice bed I can… It’s a monster It’s snowing Flying kites Time to eat Every day	Ученици обрађују: - бројеве 11–20 - школски прибор - фразе за изражавање поседовања и количине - описивање предмета - дељење информација о себи Ученици обрађују: - вокабулар за личне предмете и школски прибор - фразе за изражавање поседовања - вокабулар: придеви - описивање људи - фразе за изражавање основних информација о себи и другима - описивање слике Ученици обрађују: - вокабулар: предмети и намештај у кући - фразе за изражавање локације људи и предмета - предлози за место - начини становања у различитим културама - давање предлога Ученици обрађују: - домаће животиње
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– СЈ1.ОО.О.1.1. Познају основне интонацијске схеме и углавном разумљиво изговарају већину гласова и најчешће гласовне групе уз интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може да отежава разумљивост порука и комуникацију. – СЈ1.ОО.О.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које могу да ометају разумевање. – СЈ1.ОО.О.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и	– СЈ1.ОО.О.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставних усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз одговарајућу подршку. – СЈ1.ОО.О.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији прибегавајући, по потреби, основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. – СЈ1.ОО.О.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе	– СЈ1.ОО.О.3.1. Разумеју фреквентне речи и изразе у јасно контекстуализованом говору, као и у кратким саопштењима на блиске теме. – СЈ1.ОО.О.3.2. Разумеју једноставне усмене савете и упутства која се односе на личне информације, непосредне потребе и блиско окружење уз подршку визуелних елемената (оријентација у простору, употреба апарата, правила игре). – СЈ1.ОО.О.3.3. Разумеју глобални смисао кратких, спорим ритмом изговорених и јасно артикулисаних монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – СЈ1.ОО.О.3.4. Разумеју предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, о познатим/блиским темама,		

образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – СЈ1.ОО.О.1.4. Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – СЈ1.ОО.О.1.5. Разумеју и користе најједноставнији и најфреквентнији вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију – СЈ1.ОО.О.1.6. Препознају основне принципе функционисања	једноставне текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и процењују њихов значај за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – СЈ1.ОО.О.2.4. Интерпретирају значења једноставне усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). – СЈ1.ОО.О.2.5. Учествују у интеркултурној комуникацији, размењујући основне информације и ставове у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање основних правила учтивости. – СЈ1.ОО.О.2.6. Идентификују и пореде значајне појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ	непосредном друштвеном окружењу, природној средини. – СЈ1.ОО.О.3.5. Разумеју основни смисао и појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у кратким и једноставнијим рекламним порукама на познате теме, уколико не садрже игру речи или неко конотативно / скривено / метафорично значење. – СЈ1.ОО.О.3.6. Разумеју појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у популарној музици. – СЈ1.ОО.О.3.7. Разумеју кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (писма, мејлови, СМС...). – СЈ1.ОО.О.3.8. Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.). – СЈ1.ОО.О.3.9. Разумеју општи смисао и важније	Celebrations My green passport	- фразе за изражавање локације - описивање - фразе за изражавање чулних опажаја - тражење и давање информација Ученици обрађују: - вокабулар: фразе које се односе на активности, глагол *play* - постављање и одговарање на питања о томе шта неко уме/не уме - разговор о томе шта неко уме/не уме - вокабулар: инструменти - слушање музике - прихватање и одбијање позива Ученици обрађују: - вокабулар: храна - питања и одговори који се односе на различите радње - глаголи који се односе на кување - постављање и одговарање на питања о кувању - постављање и одговарање на питања о томе шта неко ради - вокабулар: основне животне намирнице, воће, поврће Ученици обрађују: - вокабулар: активности на одмору - фразе које се односе на изражавање жеље - вокабулар: временски периоди у оквиру дана (пре подне, поподне, увече, ноћу) - постављње и одговарање на питања која се односе на жеље - постављање и одговарање на питања која се односе на активности на одмору - безбедност на одмору

језичких система и разлике између заједницâ које користе циљни и матерњи језик. – СЈ1.ОО.О.1.7. Поседују основна знања у вези са властитом и културама језикâ које уче, разумеју најфреквентније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције, о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем у оквиру вршњачке групе.	заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – СЈ1.ОО.О.2.7. Промишљају улогу језикâ у свакодневним активностима из домена личног интересовања и користе страни језик за проучавање главних природних и друштвених феномена и за релативно успешно решавање задатака у вези са садржајима школских предмета.	информације у једноставнијим врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче). – СЈ1.ОО.О.3.10. Разумеју и проналазе важније информације из инфографикона и других једноставнијих визуелно-текстуалних приказа (табела, дијаграма, мапа, формулара, формула...). – СЈ1.ОО.О.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. – СЈ1.ОО.О.3.12. Успостављају и накратко одржавају друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима, обавезама, услугама. – СЈ1.ОО.О.3.13. Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби,		- изражавање шта ученици више воле, шта им се свиђа/не свиђа Ученици понављају и вежбају садржај обрађен током школске године Ученици обрађују и понављају: - вокабулар: прославе, животне средине (пустиња, џунгла, океан…), морске животиње, небеска тела, дан, ноћ

		места, уобичајене активности, догађаје, уз помоћ наставника или саговорника и евентуалне краће паузе/застајкивања.		

СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– СЈ1.ОО.С.1.1. Разумљиво изговарају већину гласова и гласовних група, уз могућу интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што повремено може да отежава разумљивост порука и комуникацију. – СЈ1.ОО.С.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разумевање. – СЈ1.ОО.С.1.3. Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика промењивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију. – СЈ1.ОО.С.1.4. Познају	– СЈ1.ОО.С.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу с текстуалном врстом и комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). – СЈ1.ОО.С.2.2. Користе страни језик у једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено на стратегије компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз употребу релевантних дигиталних алата. – СЈ1.ОО.С.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема.	– СЈ1.ОО.С.3.1. Разумеју основни смисао и кључне појединости у кратким саопштењима на блиске теме. – СЈ1.ОО.С.3.2. Разумеју краће усмене савете, упутства, молбе итд. који се тичу личних потреба и интересовања (нпр. оријентација у простору, сналажење на јавним местима, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.) који су, по потреби, праћени визуелним елементима. – СЈ1.ОО.С.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – СЈ1.ОО.С.3.4. Разумеју основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. – СЈ1.ОО.С.3.5. Разумеју основни смисао и главне		

и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да повремено ремете комуникацију. – СЈ1.ОО.С.1.5. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. – СЈ1.ОО.С.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, најмаркантније сличности и разлике између заједницâ које користе циљни и матерњи језик. – СЈ1.ОО.С.1.7. Поседују знања у вези са властитом и	– СЈ1.ОО.С.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају основне хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери, ослањајући се на невербалну комуникацију, односно на карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). – СЈ1.ОО.С.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију и размењују основне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање фреквентнијих правила учтивости. – СЈ1.ОО.С.2.6. Идентификују, анализирају и пореде значајније појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и	информације краћих медијских садржаја (радио и телевизијских емисија, подкаста или других аудио-визуелних записа, као и краћих рекламних порука које не садрже игру речи или неко конотативно/ скривено / метафорично значење) о блиским темама, као и тему и основну поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама. – СЈ1.ОО.С.3.6. Разумеју општи смисао и фреквентне фразе, формулације и изразе у текстовима популарне музике. – СЈ1.ОО.С.3.7. Разумеју општи смисао и релевантне информације на блиске теме у краћим текстовима једноставне садржине, порукама, писмима, мејловима о познатим и узрасно адекватним темама. – СЈ1.ОО.С.3.8. Разумеју општи смисао, важније идеје и поруке једноставних линеарних и хипертекстуалних врста (адаптирани, поједностављени и скраћени информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, кратке		

културама језикâ које уче, разумеју и објашњавају важније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	одговарајућу подршку. – CJ1.OO.C.2.7. Промишљају улогу језикâ у свакодневним активностима и користе страни језик за проучавање природних и друштвених феномена и релативно успешно решавање задатака у приватном, јавном и образовном домену.	репортаже, кратки прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима. – CJ1.OO.C.3.9. Разумеју општи смисао, информације, главне идеје и поруке једноставнијих фикционалних прича и других форми из области књижевности за младе прилагођених узрасту и интересовањима. – CJ1.OO.C.3.10. Разумеју и селектују потребне информације из инфографикона и других визуелно-текстуалних приказа (табела, дијаграма, мапа, формулара, формула...). – CJ1.OO.C.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из једноставнијих извора информација са циљем претраживања (онлајн) речника, енциклопедија, брошура и интернет страница. – CJ1.OO.C.3.12. Иницирају и/или одржавају разговор и интеракцију са једним саговорником или више саговорника на блиске и		

		познате теме. Уз минималну помоћ саговорника, траже одређени предмет, услугу, објашњење планова и обавеза, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину. – СЈ1.ОО.С.3.13. Описују себе и своје непосредно окружење, школски контекст и приватан живот, свакодневне активности и навике, искуства из прошлости, претходне и планиране активности и догађаје, уз евентуалне краће паузе у говору. На једноставан начин и укратко излажу на задату тему или резимирају краћи текст (прочитан или одслушан), ослањајући се по потреби и на језичка средства која се у њему појављују. – СЈ1.ОО.С.3.14. Постављају неколико повезаних питања у низу, у вези с личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, и одговарају на слична питања саговорника. – СЈ1.ОО.С.3.15. Исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења, упутства, захтеве, савете, забране, образлажући своје ставове и мишљење једноставнијим		

		језичким средствима. – СЈ1.ОО.С.3.16. Састављају краће сажете текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота, пореде људе, ствари и појаве користећи фреквентне кохезивне елементе. Писаним путем траже и преносе детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима.		

НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– СЈ1.ОО.Н.1.1. Исправно изговарају већину гласова и гласовних група, уз евентуалне утицаје других језика које користе, првенствено матерњег и повремена одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације). – СЈ1.ОО.Н.1.2. Познају правописна правила и примењују их у писаној продукцији. – СЈ1.ОО.Н.1.3. Познају и користе ограничен репертоар правила и образаца за грађење граматичких облика који укључују и најфреквентија одступања од морфолошких правила и правила творбе речи. – СЈ1.ОО.Н.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и фреквентних правилно формираних синтаксичких структура у циљу кохерентне комуникације.	– СЈ1.ОО.Н.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања различитих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са текстуалном врстом и комуникативном намером, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). – СЈ1.ОО.Н.2.2. Користе страни језик у усменој и писаној комуникацији користећи креативно стратегије компензације и примењујући различите стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз употребу релевантних дигиталних алата. – СЈ1.ОО.Н.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и селективно користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост, за потребе информисања, естетског	– СЈ1.ОО.Н.3.1. Разумеју смисао и важне информације у краћим усменим саопштењима на блиске и узрасно релевантне теме. – СЈ1.ОО.Н.3.2. Разумеју усмена упутства, препоруке, савете који се односе на сналажење на јавним местима (нпр. руковање апаратима и уређајима, упозорења, безбедносне информације и сл.) уколико се говори разговетно и умереним темпом. – СЈ1.ОО.Н.3.3. Разумеју основни смисао и релевантне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме (из домена науке, уметности, економије, технологије и осталих области људског деловања), уз одговарајућу визуелну подршку. Идентификују идеје, интерпретације, узрочно-последичне везе, разликују чињенице од мишљења и ставова. – СЈ1.ОО.Н.3.4. Разумеју општи смисао, кључне		

– СЈ1.ОО.Н.1.5. Разумеју и користе релативно адекватан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена. – СЈ1.ОО.Н.1.6. Познају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, важније сличности и разлике између заједницâ које користе циљни и матерњи језик. – СЈ1.ОО.Н.1.7. Поседују темељна знања у вези са властитом и културама језикâ које уче, разумеју, тумаче и пореде појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	доживљаја, забаве и решавања проблема. – СЈ1.ОО.Н.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери у складу са њеним друштвеним, културним, временским и просторним контекстом. – СЈ1.ОО.Н.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију, размењују релевантне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање правила учтивости. – СЈ1.ОО.Н.2.6. Идентификују, анализирају и тумаче појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације.	информације, позиције, идеје и ставове из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. – СЈ1.ОО.Н.3.5. Разумеју основни смисао и могу да издвоје главне информације из аутентичних медијских садржаја (подкаста, радио и телевизијских емисија о познатим, друштвено и узрасно адекватним темама – нпр. репортажа, научно-популарних, документарних, играних, анимираних филмова, едукативних садржаја и спотова) које слушају/гледају у смисленим целинама. Разумеју општи смисао и упадљиве детаље рекламних порука и препознају ставове и тачке гледишта изречене у њима, предрасуде, стереотипе, као и различите облике медијске манипулације и убеђивања. – СЈ1.ОО.Н.3.6. Разумеју општи смисао, фреквентне фразе и изразе сложенијих, разговетних текстова популарне музике. – СЈ1.ОО.Н.3.7. Разумеју општи смисао и могу да издвоје релевантне информације у порукама,		

	– CJ1.OO.H.2.7. Промишљају улогу језикâ у разноврсним друштвеним активностима и користе страни језик у циљу решавања проблема и повезивање знања у приватном, јавном и образовном домену.	писмима и имејловима о блиским темама које се односе на различите узрасно адекватне теме и на актуелне друштвено релевантне теме од значаја за њихово непосредно школско окружење, ужу или ширу заједницу. – CJ1.OO.H.3.8. Разумеју општи смисао, идеје, детаље, информације и поруке различитих врста текстова (прилагођени информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, репортаже, прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима, откривајући значења непознатих речи и конструкција на основу смисла читавог текста и садржаја појединачних делова. Идентификују идеје, интерпретације, узрочно-последичне везе, разликују чињенице од мишљења, препознају предрасуде, стереотипе, као и најупадљивије начине медијске манипулације и убеђивања. – CJ1.OO.H.3.9. Разумеју општи смисао, детаље, идеје,		

		експлицитно изражена осећања, жеље, расположења и поруке, идентификују и анализирају идеје и ставове аутора, интерпретације, различите перспективе, предрасуде, стереотипе, у узрасно примереним књижевним текстовима и прилагођеним и адаптираним верзијама белетристике за младе. – СЈ1.ОО.Н.3.10. Разумеју, проналазе, селектују, интерпретирају и евалуирају информације из различитих визуелно- текстуалних приказа (инфографикона, табела, дијаграма, графикона, мапа, формулара, формула...). – СЈ1.ОО.Н.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из различитих извора информација критички процењујући релевантност, поузданост и кредибилност извора. – СЈ1.ОО.Н.3.12. Спонтано учествују у једноставнијој интеракцији са двоје или више саговорника у оквиру дијалога, дискусија и дебата, разматрају различите перспективе, исказују своје мишљење пружајући		

		објашњења и поткрепљујући га аргументима, излажу ставове и идеје у вези са блиским, релевантним (личним и друштвеним) темама прилагођеним узрасту и интересовањима, поштујући друштвено прихваћене норме комуникације. – СЈ1.ОО.Н.3.13. Релативно течно и с одређеном лакоћом описују себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, искуства/догађаје из прошлости и планове за будућност. Спонтано и детаљно излажу на задату тему (из узрасно и интересно примерених и блиских области људског деловања) и одговарају на питања која се односе на смисао и значај теме, кључне информације и податке, основне поруке и једноставне интерпретације, користећи разноврсна језичка средства. – СЈ1.ОО.Н.3.14. Учествују у неформалном и формалном разговору (нпр. са наставницима, службеним лицима и сл.), постављају по неколико питања у низу (у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама,		

		жељама) и одговарају на њих, уз евентуалну помоћ и понављање. – СЈ1.ОО.Н.3.15. Комплекснијим језичким средствима исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе, извињења, упутства, савете, захтеве, забране, упутства; износе образложења, ставове, мишљење, аргументацију, по потреби тражећи помоћ саговорника (вербалним и невербалним средствима). – СЈ1.ОО.Н.3.16. Пишу краће текстове/приче од неколико логички повезаних реченица на реалан или фикционалан начин о узрасно релевантним темама од локалног, националног и глобалног значаја (о себи, аспектима приватног и школског живота као и о друштвеном и природном окружењу). Резимирају и/или парафразирају одслушан или прочитан адаптиран или прилагођен текст (на једноставне и узрасно примерене теме из домена науке, уметности, економије, технологије и осталих области људског деловања), ослањајући се и на језичка средства која се у		

		њему појављују. Описују и тумаче податке из табела, графикона, инфографика, брошура и сл. – СЈ1.ОО.Н.3.17. Прецизно описују искуства, активности и догађаје из садашњости и прошлости у виду дескриптивних и наративних текстова користећи познате сложеније језичке структуре и адекватну лексику. Пишу обична и електронска писма у којима са пријатељима и познаницима договарају активности и обрађују узрасно релевантне теме поштујући друштвено прихваћене норме комуникације, различите културолошке особености и мултикултуралност. Описују себе, околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности, искуства и догађаје, резимирају или препричавају краћи (прочитан или одслушан) текст, у извесној мери користећи и језичка средства која се у њему појављују. – СЈ1.ОО.Н.3.18. На страном језику у сажетом виду саопштавају информације добијене од трећег лица или		

		пренете путем писаних или усмених текстова у вези с релативно блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама. – СЈ1.ОО.Н.3.19. На матерњем језику саопштавају смисао, тему и детаљније информације усменог исказа или писаног текста (новинског, књижевног, интернет прилога), примереног узрасту и интересовањима, као и информације, упутства, молбе, савете и сл. добијене од трећег лица.		

Међупредметне компетенције:
• рад с подацима и информацијама,
• комуникација
• решавање проблема,
•сарадња,
•компетенције за целоживотно учење,
• одговорно учешће у демократском друштву,
• естетичка комперенција.

Начин остваривања програма:
-**методе рада**: Комбиновани метод рада (демонстративни, монолошки, дијалошки, рад на тексту, практичан рад, игровне активности), интерактивни
-**облик рада**: Комбиновани облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи

Активности**:**

-**наставника:** организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, сугерише одговоре, подстиче, дискутује,мотивише, вреднује рад, објашњава, показује, настоји да ученици стекну и задрже добре навике у изговору, слуша и прати излагања ученика
-**ученика**: понављају, посматрају, уочавају, наводе и употребљавају речи, препознају, изражајно казују, учествује у активностима начасу, цртају запажају значајне појединости

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда:
- свакодневно праћење ученика на часовима
- повремене провере на крају часа путем усмених или кратких писмених одговора у виду цртежа и бројева
- провера знања путем контролних вежби и тестова
- праћење реализације домаћих задатака

Корелација:

Предмет	**Садржај**
Енглески језик / Математика	бројеве 11–20
Енглески језик / Српски језик	Глагол, именице, придеви, времена, предлози за место
Енглески језик / Веронаука	Празници
Енглески језик / Свет око нас	Дани у седмици, основне животне намирнице, животне средине (пустиња, џунгла, океан…), морске животиње, небеска тела, дан, ноћ
Енглески језик / Физичко васпитање	активности на одмору
Енглески језик / Музичака култура	Слушање музика, инструменти, песмице

Литература (за наставнике и ученике):
Уџбеник „Smiles 3” (аутор: Jenny Dooley; издавач: Freska, Express Publishing), радна свеска „Smiles 3” (аутор: Jenny Dooley; издавач: Freska, Express Publishing), дигитални, аудио и онлајн материјали.

Енглески језик – 4. разред

Циљеви и задаци програма образовања су:

- оспособи ученика да комуницира на основном нивоу страним језиком, уусменом и писаном облику о темема из његовог непосредног окружења.
Настава страног језика треба да:
- подстакне потребу за учењем страних језика,
- подстакне развијање свести о сопственом напредовању ради јачања мотивације за учење језика,
- олакша разумевање других и различитих култура и традиција,
- стимулише машту,креативност и радозналост,
- подстиче употребу страног језика у личне сврхе и из задовољства

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:			ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
ОСНОВНИ НИВО			Starter unit	Поздрављање бројеви од 1 до 100; неодређени члан A/AN; спеловање;
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– СЈ1.ОО.О.1.1. Познају основне интонацијске схеме и углавном разумљиво изговарају већину гласова и најчешће гласовне групе уз интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може да отежава разумљивост порука и комуникацију. – СЈ1.ОО.О.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које могу да ометају разумевање. – СЈ1.ОО.О.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине	– СЈ1.ОО.О.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставних усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз одговарајућу подршку. – СЈ1.ОО.О.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији прибегавајући, по потреби, основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. – СЈ1.ОО.О.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе	– СЈ1.ОО.О.3.1. Разумеју фреквентне речи и изразе у јасно контекстуализованом говору, као и у кратким саопштењима на блиске теме. – СЈ1.ОО.О.3.2. Разумеју једноставне усмене савете и упутства која се односе на личне информације, непосредне потребе и блиско окружење уз подршку визуелних елемената (оријентација у простору, употреба апарата, правила игре). – СЈ1.ОО.О.3.3. Разумеју глобални смисао кратких, спорим ритмом изговорених и јасно артикулисаних монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – СЈ1.ОО.О.3.4. Разумеју предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, о	**A Big Family** Water sports Where is…? A green	Земље и националности предлози за место; породично стабло дани у недељи садашње време глагола BE глаголски облик за припадност HAVE\HAS GOT; присвојни придеви HIS\HER Називи школских предмета изражавање припадности(HAVE GOT/HAS GOT) боје; придеви-синоними и антоними; делови тела; усвоје нова културолошка знања о школама у Британији(Schools in England and Wales) Садашње просто времеу сва три облика свакодневне рутине и навике; изражавањетачног времена називи оброка називи спортоваи музичких инструмената Делови собе, кућеи града изражавање једнине и множине -израз за множину именица; израз за превозна средства, описивање положаја предмета(у,на,испод..);

именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – CJ1.OO.O.1.4. Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – CJ1.OO.O.1.5. Разумеју и користе најједноставнији и најфреквентнији вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију – CJ1.OO.O.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и разлике између заједницâ које користе циљни и матерњи језик. – CJ1.OO.O.1.7.	једноставне текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и процењују њихов значај за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – CJ1.OO.O.2.4. Интерпретирају значења једноставне усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). – CJ1.OO.O.2.5. Учествују у интеркултурној комуникацији, размењујући основне информације и ставове у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање основних правила учтивости. – CJ1.OO.O.2.6. Идентификују и пореде значајне појаве и процесе у контексту (властите)	познатим/блиским темама, непосредном друштвеном окружењу, природној средини. – CJ1.OO.O.3.5. Разумеју основни смисао и појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у кратким и једноставнијим рекламним порукама на познате теме, уколико не садрже игру речи или неко конотативно / скривено / метафорично значење. – CJ1.OO.O.3.6. Разумеју појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у популарној музици. – CJ1.OO.O.3.7. Разумеју кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (писма, мејлови, СМС...). – CJ1.OO.O.3.8. Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и	day Funny clothes A fruit salad A great zoo Sorry, Miss! A funny day Holidays Celebrations My green passport	изражавање способности и умећа подаци о Британији кроз занимљивости из културе; куће у Британији; историја Делови одеће; придеви за описивање физиког изгледа људи као и њихове гардеробе; HAVE GOT vs. BE; садашње просто и трајно времеосновне разлике у употреби као и у грађењу ова два времена; ликовна уметност

Поседују основна знања у вези са властитом и културама језикâ које уче, разумеју најфреквентније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције, о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем у оквиру вршњачке групе.	културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – CЈ1.ОО.О.2.7. Промишљају улогу језикâ у свакодневним активностима из домена личног интересовања и користе страни језик за проучавање главних природних и друштвених феномена и за релативно успешно решавање задатака у вези са садржајима школских предмета.	интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.). – CЈ1.ОО.О.3.9. Разумеју општи смисао и важније информације у једноставнијим врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче). – CЈ1.ОО.О.3.10. Разумеју и проналазе важније информације из инфографикона и других једноставнијих визуелно-текстуалних приказа (табела, дијаграма, мапа, формулара, формула...). – CЈ1.ОО.О.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. – CЈ1.ОО.О.3.12. Успостављају и накратко одржавају		

		друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима, обавезама, услугама. – СЈ1.ОО.О.3.13. Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје, уз помоћ наставника или саговорника и евентуалне краће паузе/застајкивања		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– СЈ1.ОО.С.1.1. Разумљиво изговарају већину гласова и гласовних група, уз могућу интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских	– СЈ1.ОО.С.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу с текстуалном врстом и комуникативном	– СЈ1.ОО.С.3.1. Разумеју основни смисао и кључне појединости у кратким саопштењима на блиске теме. – СЈ1.ОО.С.3.2. Разумеју краће усмене савете, упутства, молбе		

дужина, интонације), што повремено може да отежава разумљивост порука и комуникацију. – СЈ1.ОО.С.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разумевање. – СЈ1.ОО.С.1.3. Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију. – СЈ1.ОО.С.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да повремено ремете комуникацију. – СЈ1.ОО.С.1.5. Разумеју и користе	намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). – СЈ1.ОО.С.2.2. Користе страни језик у једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено на стратегије компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз употребу релевантних дигиталних алата. – СЈ1.ОО.С.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – СЈ1.ОО.С.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају основне хипотезе и	итд. који се тичу личних потреба и интересовања (нпр. оријентација у простору, сналажење на јавним местима, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.) који су, по потреби, праћени визуелним елементима. – СЈ1.ОО.С.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – СЈ1.ОО.С.3.4. Разумеју основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. – СЈ1.ОО.С.3.5. Разумеју основни смисао и главне информације краћих медијских садржаја (радио и телевизијских емисија, подкаста или		

једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. – СЈ1.ОО.С.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, најмаркантније сличности и разлике између заједницâ које користе циљни и матерњи језик. – СЈ1.ОО.С.1.7. Поседују знања у вези са властитом и културама језикâ које уче, разумеју и објашњавају важније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	изводе закључке о комуникативној намери, ослањајући се на невербалну комуникацију, односно на карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). – СЈ1.ОО.С.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију и размењују основне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање фреквентнијих правила учтивости. – СЈ1.ОО.С.2.6. Идентификују, анализирају и пореде значајније појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. – СЈ1.ОО.С.2.7. Промишљају улогу језикâ	других аудио-визуелних записа, као и краћих рекламних порука које не садрже игру речи или неко конотативно/ скривено / метафорично значење) о блиским темама, као и тему и основну поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама. – СЈ1.ОО.С.3.6. Разумеју општи смисао и фреквентне фразе, формулације и изразе у текстовима популарне музике. – СЈ1.ОО.С.3.7. Разумеју општи смисао и релевантне информације на блиске теме у краћим текстовима једноставне садржине, порукама, писмима, мејловима о познатим и узрасно адекватним темама. – СЈ1.ОО.С.3.8. Разумеју општи смисао, важније идеје и поруке једноставних линеарних и хипертекстуалних врста (адаптирани, поједностављени и скраћени информативни		

	у свакодневним активностима и користе страни језик за проучавање природних и друштвених феномена и релативно успешно решавање задатака у приватном, јавном и образовном домену.	и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, кратке репортаже, кратки прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима. – СЈ1.ОО.С.3.9. Разумеју општи смисао, информације, главне идеје и поруке једноставнијих фикционалних прича и других форми из области књижевности за младе прилагођених узрасту и интересовањима. – СЈ1.ОО.С.3.10. Разумеју и селектују потребне информације из инфографикона и других визуелно-текстуалних приказа (табела, дијаграма, мапа, формулара, формула...). – СЈ1.ОО.С.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из једноставнијих извора информација са циљем претраживања (онлајн) речника,		

		енциклопедија, брошура и интернет страница. – СЈ1.ОО.С.3.12. Иницирају и/или одржавају разговор и интеракцију са једним саговорником или више саговорника на блиске и познате теме. Уз минималну помоћ саговорника, траже одређени предмет, услугу, објашњење планова и обавеза, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину. – СЈ1.ОО.С.3.13. Описују себе и своје непосредно окружење, школски контекст и приватан живот, свакодневне активности и навике, искуства из прошлости, претходне и планиране активности и догађаје, уз евентуалне краће паузе у говору. На једноставан начин и укратко излажу на задату тему или резимирају краћи текст (прочитан или одслушан), ослањајући се по потреби и на језичка средства која се у њему појављују. – СЈ1.ОО.С.3.14.		

		Постављају неколико повезаних питања у низу, у вези с личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, и одговарају на слична питања саговорника. – CJ1.OO.C.3.15. Исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења, упутства, захтеве, савете, забране, образлажући своје ставове и мишљење једноставнијим језичким средствима. – CJ1.OO.C.3.16. Састављају краће сажете текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота, пореде људе, ствари и појаве користећи фреквентне кохезивне елементе. Писаним путем траже и преносе детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима.		

НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– СЈ1.ОО.Н.1.1. Исправно изговарају већину гласова и гласовних група, уз евентуалне утицаје других језика које користе, првенствено матерњег и повремена одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације). – СЈ1.ОО.Н.1.2. Познају правописна правила и примењују их у писаној продукцији. – СЈ1.ОО.Н.1.3. Познају и користе ограничен репертоар правила и образаца за грађење граматичких облика који укључују и најфреквентија одступања од морфолошких правила и правила творбе речи. – СЈ1.ОО.Н.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и фреквентних правилно формираних синтаксичких структура у циљу кохерентне комуникације. – СЈ1.ОО.Н.1.5.	– СЈ1.ОО.Н.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања различитих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са текстуалном врстом и комуникативном намером, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). – СЈ1.ОО.Н.2.2. Користе страни језик у усменој и писаној комуникацији користећи креативно стратегије компензације и примењујући различите стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз употребу релевантних дигиталних алата. – СЈ1.ОО.Н.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и селективно користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост, за потребе	– СЈ1.ОО.Н.3.1. Разумеју смисао и важне информације у краћим усменим саопштењима на блиске и узрасно релевантне теме. – СЈ1.ОО.Н.3.2. Разумеју усмена упутства, препоруке, савете који се односе на сналажење на јавним местима (нпр. руковање апаратима и уређајима, упозорења, безбедносне информације и сл.) уколико се говори разговетно и умереним темпом. – СЈ1.ОО.Н.3.3. Разумеју основни смисао и релевантне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме (из домена науке, уметности, економије, технологије и осталих области људског деловања), уз одговарајућу визуелну подршку. Идентификују идеје, интерпретације, узрочно-последичне везе, разликују чињенице од мишљења и ставова.		

Разумеју и користе релативно адекватан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена. – СЈ1.ОО.Н.1.6. Познају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, важније сличности и разлике између заједницâ које користе циљни и матерњи језик. – СЈ1.ОО.Н.1.7. Поседују темељна знања у вези са властитом и културама језикâ које уче, разумеју, тумаче и пореде појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – СЈ1.ОО.Н.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери у складу са њеним друштвеним, културним, временским и просторним контекстом. – СЈ1.ОО.Н.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију, размењују релевантне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање правила учтивости. – СЈ1.ОО.Н.2.6. Идентификују, анализирају и тумаче појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз	– СЈ1.ОО.Н.3.4. Разумеју општи смисао, кључне информације, позиције, идеје и ставове из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. – СЈ1.ОО.Н.3.5. Разумеју основни смисао и могу да издвоје главне информације из аутентичних медијских садржаја (подкаста, радио и телевизијских емисија о познатим, друштвено и узрасно адекватним темама – нпр. репортажа, научно-популарних, документарних, играних, анимираних филмова, едукативних садржаја и спотова) које слушају/гледају у смисленим целинама. Разумеју општи смисао и упадљиве детаље рекламних порука и препознају ставове и тачке гледишта изречене у њима, предрасуде, стереотипе, као и различите облике медијске манипулације и убеђивања. – СЈ1.ОО.Н.3.6. Разумеју		

	примену традиционалних и савремених видова комуникације. – СЈ1.ОО.Н.2.7. Промишљају улогу језикâ у разноврсним друштвеним активностима и користе страни језик у циљу решавања проблема и повезивање знања у приватном, јавном и образовном домену.	општи смисао, фреквентне фразе и изразе сложенијих, разговетних текстова популарне музике. – СЈ1.ОО.Н.3.7. Разумеју општи смисао и могу да издвоје релевантне информације у порукама, писмима и имејловима о блиским темама које се односе на различите узрасно адекватне теме и на актуелне друштвено релевантне теме од значаја за њихово непосредно школско окружење, ужу или ширу заједницу. – СЈ1.ОО.Н.3.8. Разумеју општи смисао, идеје, детаље, информације и поруке различитих врста текстова (прилагођени информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, репортаже, прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима, откривајући значења непознатих речи и конструкција на основу смисла читавог текста и		

		садржаја појединачних делова. Идентификују идеје, интерпретације, узрочно-последичне везе, разликују чињенице од мишљења, препознају предрасуде, стереотипе, као и најупадљивије начине медијске манипулације и убеђивања. – СЈ1.ОО.Н.3.9. Разумеју општи смисао, детаље, идеје, експлицитно изражена осећања, жеље, расположења и поруке, идентификују и анализирају идеје и ставове аутора, интерпретације, различите перспективе, предрасуде, стереотипе, у узрасно примереним књижевним текстовима и прилагођеним и адаптираним верзијама белетристике за младе. – СЈ1.ОО.Н.3.10. Разумеју, проналазе, селектују, интерпретирају и евалуирају информације из различитих визуелно-текстуалних приказа (инфографикона, табела, дијаграма, графикона, мапа, формулара, формула...). – СЈ1.ОО.Н.3.11.		

		Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из различитих извора информација критички процењујући релевантност, поузданост и кредибилност извора. – СЈ1.ОО.Н.3.12. Спонтано учествују у једноставнијој интеракцији са двоје или више саговорника у оквиру дијалога, дискусија и дебата, разматрају различите перспективе, исказују своје мишљење пружајући објашњења и поткрепљујући га аргументима, излажу ставове и идеје у вези са блиским, релевантним (личним и друштвеним) темама прилагођеним узрасту и интересовањима, поштујући друштвено прихваћене норме комуникације. – СЈ1.ОО.Н.3.13. Релативно течно и с одређеном лакоћом описују себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике,		

		искуства/догађаје из прошлости и планове за будућност. Спонтано и детаљно излажу на задату тему (из узрасно и интересно примерених и блиских области људског деловања) и одговарају на питања која се односе на смисао и значај теме, кључне информације и податке, основне поруке и једноставне интерпретације, користећи разноврсна језичка средства. – СЈ1.ОО.Н.3.14. Учествују у неформалном и формалном разговору (нпр. са наставницима, службеним лицима и сл.), постављају по неколико питања у низу (у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама) и одговарају на њих, уз евентуалну помоћ и понављање. – СЈ1.ОО.Н.3.15. Комплекснијим језичким средствима исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе, извињења, упутства, савете, захтеве, забране, упутства; износе образложења, ставове,		

		мишљење, аргументацију, по потреби тражећи помоћ саговорника (вербалним и невербалним средствима). – СЈ1.ОО.Н.3.16. Пишу краће текстове/приче од неколико логички повезаних реченица на реалан или фикционалан начин о узрасно релевантним темама од локалног, националног и глобалног значаја (о себи, аспектима приватног и школског живота као и о друштвеном и природном окружењу). Резимирају и/или парафразирају одслушан или прочитан адаптиран или прилагођен текст (на једноставне и узрасно примерене теме из домена науке, уметности, економије, технологије и осталих области људског деловања), ослањајући се и на језичка средства која се у њему појављују. Описују и тумаче податке из табела, графикона, инфографика, брошура и сл. – СЈ1.ОО.Н.3.17. Прецизно описују искуства, активности и догађаје из садашњости и		

		прошлости у виду дескриптивних и наративних текстова користећи познате сложеније језичке структуре и адекватну лексику. Пишу обична и електронска писма у којима са пријатељима и познаницима договарају активности и обрађују узрасно релевантне теме поштујући друштвено прихваћене норме комуникације, различите културолошке особености и мултикултуралност. Описују себе, околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности, искуства и догађаје, резимирају или препричавају краћи (прочитан или одслушан) текст, у извесној мери користећи и језичка средства која се у њему појављују. – СЈ1.ОО.Н.3.18. На страном језику у сажетом виду саопштавају информације добијене од трећег лица или пренете путем писаних или усмених текстова у вези с релативно блиским		

		комуникативним ситуацијама и познатим темама. – СЈ1.ОО.Н.3.19. На матерњем језику саопштавају смисао, тему и детаљније информације усменог исказа или писаног текста (новинског, књижевног, интернет прилога), примереног узрасту и интересовањима, као и информације, упутства, молбе, савете и сл. добијене од трећег лица.		

Међупредметне компетенције:
• рад с подацима и информацијама,
• комуникација
• решавање проблема,
•сарадња,
•компетенције за целоживотно учење,
• одговорно учешће у демократском друштву,
• естетичка комперенција.

Начин остваривања програма:
-**методе рада**: Комбиновани метод рада (демонстративни, монолошки, дијалошки, рад на тексту, практичан рад, игровне активности), интерактивни
-**облик рада**: Комбиновани облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи

Активности**:**

-наставника: организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, сугерише одговоре, подстиче, дискутује,мотивише, вреднује рад, објашњава, показује, настоји да ученици стекну и задрже добре навике у изговору, слуша и прати излагања ученика
-ученика: понављају, посматрају, уочавају, наводе и употребљавају речи, препознају, изражајно казују, учествује у активностима начасу, цртају запажају значајне појединости

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда:
- свакодневно праћење ученика на часовима
- повремене провере на крају часа путем усмених или кратких писмених одговора у виду цртежа и бројева
- провера знања путем контролних вежби и тестова
- праћење реализације домаћих задатака

Корелација:

Предмет	Садржај
Енглески језик / Српски језик	Adjectives / Придеви
Енглески језик / Српски језик	Plurals / Множина именица
Енглески језик / Српски језик	The Present Simple Tenese / Садашње време
Енглески језик / Математика	Numbers / рачунске операције
Енглески језик / Природа и друштво	Geography: the world (countries and nationalities) / Моја домовина, део света
Енглески језик / Природа и друштво	History:Towns and cities / Начин живота у средњем веку
Енглески језик / Природа и друштво	Culture: Sport / Слободно време и рекреација
Енглески језик / Музичка култура	Music: Musical instruments / Музички инструменти
Енглески језик /Грађанско васпитање	Helping each other (project) / тимски рад

Литература (за наставнике и ученике):
Уџбеник“Smiles 4” (аутор: Jenny Dooley; издавач: Freska, Express Publishing, 2023), радна свеска “ Smiles 4, Express Publishing ” (аутор: Jenny Dooley; издавач: Freska, Express Publishing, 2023),дигитални, аудио и онлајн материјали

10.3. Изборни предмет: ВЕРСКА НАСТАВА

Циљ учења *православног катихизиса (веронауке)* у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православни поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот (будућу димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктриниране поставке спроведу у свим сегментима живота (однос с Богом, са светом, с другим људима и са собом).

Садржаји наставе православног катихизиса распоређени су по линеарно-концентричном принципу. У сваком разреду изабирају се раније уведени садржаји, а затим се, у оквиру сваке теме, врши активизација претходно стечених знања и формираних умења.

Разред: ПРВИ

Литература (за наставнике и ученике)

1. Игњатије Мидић: *Црквени словар – Православни катихизис за први разред*, Завод за уџбенике, Београд, 2001.

Наставна тема	Начин остваривања принципа и циљева образовања и васпитања	Начин примене и праћења стандарда постигнућа
1. Увод – учимо о нашој вери 2. Заједница као основ живота – Моја породица. – Моја школа и другари. – Ми смо део Божје породице. 3. Заједница љубави, Бога, човека и природе – Послушност. Даривање. Оче наш. – Цео свет на дар. 4. Неизмерна љубав Божја – Христос се роди! – Божић у мом дому. – Свети Сава у школи и мојој породици. 5. Црква – заједница са Богом – Бог ствара свет. – Прихватамо дарове Божје. – Христова вечера са ученицима. – Литургија – окупљање Божје породице. – Пост – стаза љубави. 6. Христова љубав према човеку и свету – Христова љубав према свету и човеку. – Христос васкрсе! 7. Наша брига о свету – Човек домаћин у свету. – Радост служења. – Љубав према људима и природи је љубав према Богу. – Сваки човек је за нас Христос.	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту	Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса група располаже. Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. Оцењивање – усмено испитивање – писмено испитивање – активност на часу

Наставна тема	Хоризонтална међупредметна корелација
Заједница као основ живота	Моја породица. Моја школа и другари – корелација са светом око нас (Породица. Мој дом).
Неизмерна љубав Божја – Христос се роди!	Божић у мом дому. Како је Растко постао Свети Сава– корелација са српским језиком (*Свети Сава и ђаци*, народна прича), музичком културом (*Химна Светом Сави; Божић, Божић, благи дан; Ој, бадњаче, бадњаче...).*
Заједница љубави, човека и природе	Цео свет на дар – корелација са српским језиком (*Ал' је леп овај свет*, Ј. Ј. Змај), музичком културом (*Нек свуд љубав сја*).
Христова љубав према човеку и свету	Христос васкрсе! – корелација са музичком културом (*Ускршња песма*, С. Милић).

Разред: ДРУГИ

Литература (за наставнике и ученике)
1. Игњатије Мидић: *Православни катихизис за други разред*, Завод за уџбенике, Београд, 2003.

Наставна тема	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења стандарда постигнућа
1. Увод 2. Моје место у цркви – Крштење. Црква – заједница. – Храм. Литургија. 3. Литургијске службе – Литургијске службе: епископ, свештеник и ђакон. – Монаси. 4. Живот у цркви – лепота празника – Пресвета Богородица – мајка Христова. – Божић – Христос се роди! – Богојављење. – Свети Сава и Свети Симеон. 5. Трпеза Господња – Литургија. Литургијски предмети. – Слава у мојој породици. 6. Света литургија – прослава васкрсења – Причешће. Васкрсење Христово. 7. Икона – прозор у вечност – Православни храм. – Икона – прозор у Царство Божје. – Царство Божје у светима.	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту	Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса група располаже. Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. Оцењивање – усмено испитивање – писмено испитивање – активност на часу

Наставна тема	Хоризонтална међупредметна корелација	Вертикална међупредметна корелација
Моје место у цркви	Црква – заједница – корелација са српским језиком (*Седам прутова*, народна приповетка)	
Живот у цркви – лепота празника	Божић. Богојављење. Свети Сава и Свети Симеон – корелација са српским језиком (*Свети Сава, отац и син*, народна приповетка), музичком културом (песме о Светом Сави, *Божићна песма*).	Божић, Христос се роди! – корелација са музичком културом (*Божић, Божић, благи дан; Ој, бадњаче, бадњаче*...).
Света литургија – прослава васкрсења		Васкрсење Христово – корелација са музичком културом (*Ускршња песма*, С. Милић).

Разред: ТРЕЋИ

Литература (за наставнике и ученике)

1. Игњатије Мидић: *Православни катихизис за трећи разред*, Завод за уџбенике, Београд, 2003.

Наставна тема	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења стандарда постигнућа
1. Увод 2. Бог ствара свет и човека – Свето писмо нам сведочи о настанку света. 3. Бог нас воли – Бог ствара свет из љубави. – Бог, људи и природа. – Свет не може без Бога. – Божићни весници. 4. Заједница Бога и света кроз човека. – Човек домаћин и свештеник у свету. – Свети Сава брине о нама. – Радост служења. 5. Литургија – преображени свет – Литургија – преображај света. – Васкрсење Лазарево. – Васкрсење Христово. 6. Човек и природа – Све чека на љубав човека. – Чувамо дарове Божје љубави. – Стварање света у православној иконографији. – Икона света створеног за мене.	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту	Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса група располаже. Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. Оцењивање – усмено испитивање – писмено испитивање – активност на часу

Наставна тема	Хоризонтална међупредметна корелација	Вертикална међупредметна корелација
Бог нас воли	Бог ствара свет из љубави – корелација са српским језиком (*Љубавна песма,* Милован Данојлић; *Себични џин*, Оскар Вајлд).	Божићни весници – корелација са музичком културом (*Божић, Божић, благи дан; Ој, бадњаче, бадњаче;Нек свуд љубав сја*).
Заједница Бога и света кроз човека	Свети Сава брине о нама – корелација са српским језиком (*Свети Сава и сељак без среће*, народна приповетка), музичком културом (*Химна Светом Сави*).	Свети Сава брине о нама – корелација са српским језиком (Савине задужбине).
Човек и природа	Све чека на љубав човека – корелација са српским језиком (*Радуј се* – Моша Одаловић).	
Литургија – преображени свет		Васкрсење Христово – корелација са музичком културом (*Ускршња песма*, С. Милић).

Разред: **ЧЕТВРТИ**

Литература (за наставнике и ученике)

1. Игњатије Мидић: *Православни катихизис за четврти разред*, Завод за уџбенике, Београд, 2005.

Наставна тема	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења стандарда постигнућа
1. Увод 2. Црква је наш избор – Заједница је основ живота. – Црква је наш избор. – Свет у заједници са Богом. 3. Христос нас све зове – Христос позива апостоле. – Вера – основ заједнице. – Апостоли позивају свет. – Божић. 4. Диван је Бог у светима својим – Светитељи – сведоци Божје љубави. – Свети Сава – путеводитељ у живот вечни. – Свети Симеон. – Литургијско путовање заједнице свих светих. 5. Значај врлинског живота – На путу светости. – Пут ка вечности. – Хришћанске врлине. 6. Са нама је Бог – Васкрсење и Педесетница. – Црква је икона Царства Божјег. – Црквена уметност.	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту	– иницијално процењивање – активност и рад на часу

Наставна тема	Хоризонтална међупредметна корелација	Вертикална међупредметна корелација
Христос нас зове	Човек само срцем јасно види – корелација са српским језиком (*Мали Принц* (одломак), Антоан де Сент Егзипери), Свети Сава – путеводитељ у живот вечни – корелација са српским језиком (*Са пашњака до научењака*, одломак о вери и Светом Сави), М. Пупин; *Књига за Марка* (одломци), Светлана Велмар Јанковић).	
Са нама је Бог		Васкрсење – корелација са музичком културом (*Ускршња песма*, С. Милић; *Херувимска песма*).

Активности које доминирају у раду

Наставника	Организује наставни процес; демонстрира и пружа помоћ и подршку. Упознаје ученике са животом у цркви. Подстиче ученике; даје савете; уводи ученике у нове термине. Приближава апстрактне појмове; јасно формулише проблеме и задатке. Објашњава. Врши проверу. Даје смернице за рад.
Ученика	Слушају излагање. Бележе основне појмове, учествују у разговору, посматрају, користе и практично примењују нова сазнања и појмове.

11. ПРОГРАМИ ОСТАЛИХ ОБЛИКА ОБРАЗОВНОВАСПИТНОГ РАДА КОЈИМА СЕ ОСТВАРУЈУ ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ, ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ И АКТИВНОСТИ У ПРВОМ ЦИКЛУСУ

11.1. Програм одељењског старешине

Одељењски старешина упознаје ученике са правилима школског живота и рада и помаже им да својим понашањем не нарушавају, већ, напротив, уважавају и даље изграђују норме хуманог понашања.

Одељењски старешина нарочито указује на чување школске имовине и средстава рада, а утиче и на формирање навика чувања материјалних добара школе. Он помаже да ученици заузимају критички однос према ученицима који се немарно односе према друштвеној имовини и настоји да код ученика формира позитиван став према другим ученицима, одраслима и имовини. На тај начин одељењски старешина активно утиче на формирање моралних ставова и уверења код ученика.

У сарадњи са предметним наставницима и психологом, одељењски старешина настоји да се кроз све активности које организује Школа, код ученика развија тачност, уредност, истрајност, упорност, марљивост и друге особине позитивног односа према раду.

Улогаодељењскогстарешинеуостваривањузадатакафизичкогиестетскогваспитањаогледасеуформирањукултурно-хигијенскихиздравственихнавикаученика. Одељењски старешина упућује ученике како да одржавају хигијену и уредност свог радног простора, учионице, кабинета, лабораторије и других школских просторија.

У формирању одељењске заједнице одељењски старешина својим ставовима, односима и схватањима ствара повољну атмосферу за успостављање социјалних односа од којих зависи квалитет и степен развоја ученичког колектива.

Одељењски старешина руководи радом у свом одељењу са наглашеном организационом, административноми педагошком улогом. Своје активности одељењски старешина остварује координирајући рад и сарадњу ученика у одељењу, наставника који предају у том одељењу, стручних сарадника и родитеља ученика.

Рад одељењског старешине обухвата следеће организационе послове:

– планирање и програмирање рада;
– руковођење радом одељењског већа;
– координација рада у одељењу и свих чинилаца васпитања ученика;
– формирање одељења и рад на развијању одељењске заједнице;
– пружање помоћи ученицима при опредељивању за ваннаставне активности;
– успостављање сарадње са стручним сарадницима;
– унапређивање васпитнообразовног рада у одељењу;

Поред наведених послова одељењски старешина ради:

– програм одељењског већа;
– програм одељењског старешине;
– програм рада са родитељима;
– програм рада професионалне оријентације.

Одељењски старешина је дужан да се припрема за час одељењског старешине, тј. да пише скице и води евиденцију о раду.

Одељењски старешина води евиденцију о ангажовању ученика у допунској и додатној настави и ваннаставним активностима и брине о редовној уплати ученика за школску кухињу.

Разред: ПРВИ

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Први	1	36

Циљ: Развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности. Развој и изградња сазнања, умења, способности и вредности за формирање одговорне и креативне личности свесне себе и света у коме живи.

Теме	Активности		Облици рада	Начини и поступци остваривања планираног
	наставника	ученика		
Школска правила и друштвене норме: Упознавање са правилима школског живота и рада. Развијање одговорности према школској имовини. Подстицање узајамног поштовања ученика и одраслих. **Здрави стилови живота и хигијена:** Усвајање правилних хигијенских навика. Промоција значаја здраве и балансиране исхране кроз едукативне радионице. **Екологија и заштита животне средине:** Развијање еколошке свести и позитивног односа према природи, животињама и очувању планете. **Ненасилна комуникација и**	– упознаје ученике са темама о којима ће разговарати на часовима одељењског старешине – води ученике у обилазак школе и школског дворишта – упознаје децу са њховим правима, подстиче хуманост, поштовање разлика и разумевање туђих потреба, развија такмичарски дух ученика – подстиче ученике да причају о својим активностима	– дискускутују о понуђеним темама, предлажу нове – причају о позитивним и негативним примерима из личног искуства – учествују у предвиђеним акцијама – наводе примере из свакодневног живота – каче цртеже и новогодишње украсе по учионици – играју, певају, забављају се,	фронтални, индивидуални, рад у пару, групни рад	– повезивање садржај рада са ситуацијама из свакодневног живота у школи и ван ње; – одабир и коришћење одговарајућих метода и техника рада; – организовање истраживачких активности; – оцењивање позитивних страна

толеранција: Превенција насиља. Развијање емпатије, конструктивног решавања сукоба и неговања толеранције међу вршњацима. **Безбедност ученика:** Едукација о реаговању у ванредним ситуацијама. Сарадња са локалном заједницом и стручњацима (МУП, Ватрогасно-спасилачке јединице). **Праћење развоја ученика:** Континуирана анализа успеха, дисциплине и редовности похађања наставе (евиденција изостанака). **Обележавање значајних датума из календара здравља и екологије** (Дан планете Земље, Дан толеранције, Дан здраве хране, Дан књиге, Светски дан животиња и др.).	– подстиче ученике да говоре о примерима из личног искуства – помаже ученицима – даје упутства за рад на припремљеном материјалу, координира рад ученика – подстиче дискусију о узроцима и последицама глобалног загађења.	– учествују у изради пројеката, – праве плакате		понашања и рада и како се могу још побољшати; – израда паноа; – организовање радионица.

Програм одељењског старешине ДРУГОГ РАЗРЕДА

Теме	Активности		Облици рада
	наставника	ученика	
− Кућни ред школе и упознавање са мерама заштите од вируса − Опремљеност уџбеницима и прибором − Уређујемо своју околину − Како да безбедно стигнемо до школе. Понашање ван школе − Обележавамо Дечју недељу − Развијање културних навика − Моје хигијенске навике − Шта ми се у школи допада, а шта не − Правилна исхрана	– саопштава наставне садржаје – организује и усмерава процес учења – процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања – преноси културне	– усвајање знања – понављање – опажање – откривање и увиђање законитости и процеса – вежбање	фронтални рад у пару, индивидуални, групни

− Крв живот значи − Толеранција према разликама − Дечја права − Другарство у одељењу − Уређујемо нашу учионицу − Прочитали смо из дечје штампе − Како да поправимо успех − Прослава Нове године − Које смо књиге прочитали − Помозимо другу у учењу − Обележавање Дана Светог Саве − Обележавамо Дан без дуванског дима − Негујмо српски језик − Безбедно користимо интернет − Весели одељењски састанак – прослава 8. марта − Занимање мојих родитеља − Припрема за школско такмичење у рецитовању − Како се односимо према школској имовини − Час у школској библиотеци − Припремамо се за излет − Однос према природи, животињама и људима − Зашто је опасно играти се са ватром? − Заштитимо птице у насељу − Моја породица − Агресивно понашање: претње, уцене, физички обрачуни − Покажи шта знаш − Договор о задацима у новој школској години	вредности – преноси теоријска и практична знања – формира правилан поглед на свет – развија карактер ученика и црте личности – упознаје ученике са методама и техникама учења	– израда и презентовање самосталних радова – посматрање – стварање – изражавање својих мисли,осећања,закључака – учешће у дискусији – анализирање података,чињеница и информација	

Програм одељењског старешине ТРЕЋЕГ РАЗРЕДА

Теме	Активности		Облици рада
	наставника	ученика	
–Кућни ред Школе –Опремљеност уџбеницима и прибором –Како да безбедно стигнемо до Школе –Наше обавезе, наше одговорности –У сусрет Дечјој недељи –Упознавање са Конвенцијом дечјих права –Да ли се правилно хранимо –И бес је део мене –Уређујемо своју околину –Којим занимањем се баве људи у суседству –Агресивно испољавање и вређање других; претње, физички обрачуни, непожељна понашања – Како користим слободно време –Моје хигијенске навике –Уређујемо нашу учионицу –Прочитали смо из дечје штампе –Развијање радних навика (радионица са психологом) –Прослава Нове године – весело одељењско дружење –Успех и дисциплина ученика – Обележавамо дан Светог Саве –Које смо књиге прочитали – Дан матерњег језика –Живот у одељењу – однос дечака и девојчица –Осми март – Дан жена	– саопштава наставне садржаје – организује и усмерава процес учења – процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања – преноси културне вредности – преноси теоријска и практична знања – формира правилан поглед на свет – развија карактер ученика и црте личности – упознаје ученике са методама и техникама	– усвајање знања – понављање – опажање – откривање и увиђање законитости и процеса – вежбање – израда и презентовање самосталних радова – посматрање – стварање – изражавање својих мисли, осећања, закључака – учешће у дискусији	фронтални рад у пару, индивидуални, групни

–Припрема за школско такмичење у рецитовању –Како се односимо према школској имовини –Наш однос према природи – Светски дан воде –Помажемо другу – другарици у учењу –Моја породица –Шта ми се у школи допада, а шта не –Светски дан планете Земље –Покажи шта знаш – певамо, рецитујемо, играмо, стварамо –Припремамо се за излет –Лажи и ситне крађе прерастају у порок –Помажемо једни другима да поправимо успех –Договор о задацима у новој школској години – Крв живот значи – Стиже распуст – ведар одељенски час		– анализирање података, чињеница и информација	

ПРОГРАМ И ПЛАН ЧАСА ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ – ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

Теме	Активности		Облици рада
	наставника	ученика	
−Обавезе, права и дужности ученика −Уређујемо своју околину −Мој однос према другу, учењу, игри −У сусрет Дечјој недељи −Тумачимо Буквар дечјих права −Да ли се правилно хранимо −И ја умем да решим проблем – програм заштите деце од насиља −Учествујемо у прослави Дана Школе −Агресивно испољавање и вређање других; претње, физички обрачуни, непожељна понашања – програм заштите деце од насиља −Бонтон – лепо понашање −Постављање циљева учења (радионица са психологом) −Хајде да заједно уредимо нашу учионицу −Читамо дечју штампу −На прагу пубертета −Како, ко и колико учи – програм за подршку ученицима у процесу учења −Прослава Нове године – весело одељењско дружење −Обележавамо Дан Светог Саве −Ризична понашања: болести зависности (пушење, алкохолизам, наркоманија) – превентивне активности −Како сам провео/-ла зимски распуст −Лепа реч и гвоздена врата отвара −Осми март – како ћу обрадовати маму и баку −Припрема за школско такмичење у рецитовању −Како користим слободно време −Живот у одељењу – однос дечака и девојчица	организује; реализује; мотивише ученике; упознаје ученике са понушеним темама. – подстиче ученике да причају о својим активностима – подстиче ученике да говоре о примерима из личног искуства – помаже ученицима – даје упутства за рад на припремљеном материјалу, координира рад ученика .	слушају; разговарају; описују; читају и рецитују; примењују усвојено градиво дискускутују о понуђеним темама, предлажу нове – причају о позитивним и негативним примерима из личног искуства – учествују у предвиђеним акцијама – наводе примере из свакодневног живота – каче цртеже и новогодишње украсе по учионици – играју, певају, забављају се, – праве плакатеадиво...	фронтални; индивидуални; групни; рад у пару

−Час у библиотеци −Васкршње радости −Сачувајмо нашу планету – пројекат одрживог развоја −Припремамо се за излет −Шта да учинимо да нам успех буде бољи −Прелазак са разредне на предметну наставу −Шта очекујемо у петом разреду −Покажи шта знаш −Шта ми се у школи допада, а шта не −Крв живот значи −Стиже распуст – весели одељењски састанак			

11.2. Програм допунске наставе

Циљдопунске наставе је да помогне у савлађивању градива ученицима који у редовној настави не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја из следећих субјективних или објективних разлога:

- дужег одсуства због болести;
- преласка из друге школе, односно средине;
- субјективних сметњи: болести или смрти у породици, развода...
- показују тешкоће у савладавању градива;
- ученици преведени или који су постигли једва задовољавајући успех;
- ученици који су на претходном класификационом периоду имали недовољне оцене.

Допунска настава организујесезависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика или узрока заостајања. На основу претходног испитивања тешкоћа и узрока, за сваку групу се ствара посебан, одговарајући план рада, чијим ће се савладавањем отклонити испољени недостаци у знању, умењу и вештини ученика. Допунска настава претпоставља и специфичне облике у савладавању одређених програмских садржаја (индивидуализација наставе, предавања с друкчијим, очигледнијим примерима; посебни групни и индивидуални задаци и др.). Нарочито треба водити рачуна о одмерености захтева, као и о стимулисању ученика за показане резултате (похвале, награде, позитивна оцена).

Допунска настава организује се током целе наставне године**,** тј. чим се уоче тешкоће појединих ученика у усвајању програмских садржаја. Чим савлада одређену тешкоћу или отклони недостатак, ученик престаје с допунским радомван редовне наставе. Током даље редовне наставе такве ученике не треба испуштати из вида, него диференцирањем редовне наставе омогућити ученицима да градиво савладају на редовним часовима. Од I до VIII разреда ученик може бити ангажован са једним часом допунског рада недељно. О редовном похађању допунске наставе водиће рачуна предметни наставник и одељењски старешина и о томе обавестити родитеље и одељењска већа.

Наставни предмети: СРПСКИ ЈЕЗИК и МАТЕМАТИКА

Разред: ПРВИ

Циљ и задаци допунске наставе српског језика и математике су: спречавање застоја у напредовању; примене индивидуализоване наставе, тј. издиференцираних захтева у зависности од ученика; подстицање и мотивисање ученика да усвоје предвиђене наставне садржаје, отклањање неуспеха у учењу; навикавање ученика на самосталан рад и активно учење у заједничком раду и разговору; развијати памћење, мишљење, логичко мишљење и повезивање.

Теме	Активности		Облици рада
	наставника	ученика	
1. Почетно читање и писање	Чита, усмено излаже, описује, образлаже, демонстрира, мотивише ученике, врши праћење постигнућа ученика, врши подстицање на стваралачки рад...	– именује и чита слова – прави речи од слова – прави од речи реченице – чита текстове	индивидуални, фронтални
2. Језик (Граматика, правопис и ортоепија)		– игра се мењајући гласове у речима – вежба у изговарању обавештења, питања и заповести – вежба у изговору и писање гласова ч, ћ, ђ, х, р – започиње реченицу великим словом – пише лична имена и презимена и једночлана имена насеља – употребљава тачку, упитник и узвичник – пише по диктату краће реченице	индивидуални, рад у пару, фронтални
3. Књижевност		– чита текстове – увежбава логичко читање – препознаје књижевна дела и њихове основне карактеристике – доживљава и разумева садржај књижевних текстова	рад у пару, фронтални, индивидуални

4. Језичка култура Говорење, слушање, писање		– активно учествује у причању – слободно и умерено препричава, прича – рецитује – пише по диктату	индивидуални, фронтални
Геометрија Положај, величина и облик предмета Линије	Планира активности, креира наставни процес, организује час који мора бити добро планиран, осмишљен и занимљив, продубљује интересовања, припрема различит динамички материјал, пружа помоћ и подршку, ствара позитивну атмосферу у одељењу, упућује на примену знања у свакодневном животу, уважава индивидуалне способности и могућности ученика.	– запажање – уочавање – разликује – именује – открива релације и изражава их – упоређује	индивидуални, фронтални
Бројеви		– запажање – уочавање – сабира – одузима – упоређује	индивидуални, фронтални, у пару
Мерење и мере		– упоређује – мери и процењује – примењује стечен – прави моделе	индивидуални, фронтални

НАЧИНИ ПРОВЕРЕ ПОСТИГНУЋА И НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (српски језик)

Проверавање постигнућа и праћење напредовања ученика вршиће се редовно на часовима допунске наставе усмено и писменодиференцираним прилагођеним захтевима. Усмено проверавање вршиће се кроз вештине изражавања (причање, препричавање, описивање), ортоепске вежбе, лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке, казивање напамет научених текстова (лирских и драмских), читање и тумачење текста, разумевање прочитаног. Писмено проверавање ученичких постигнућа вршиће се кроз индивидуализоване наставне листиће, ортографске вежбе, диктате, лексичке и семантичке вежбе, синтаксичке и стилске вежбе, домаће задатке. Пратиће се ангажовање ученика кроз однос према раду, однос према постављеним задацима, учествовање у процесу учења, сарадња са другима и исказано интересовање.

НАЧИНИ ПРОВЕРЕ ПОСТИГНУЋА И НАПРЕДОВАЊА УЧЕНИКА (математика)

Праћење и вредновање, постигнућа и напредовања ученика вршиће се континуирано на часовима допунске наставе, уважавајући интересовања и активности ученика у процесу учења, а у складу са индивидуалним развојним способностима. Праћење и вредновање вршиће се усмено, писмено и кроз практичне задатке.Оцењивање се врши описно. Часови допунске наставе треба да

делује подстицајно на ученика, користећи интересантне начине рада, и диференциране задатке. Усмене провере – ученик решава задатке пред таблом- самостално или уз помоћ наставника, писмене провере петнестоминутне вежбе путем наставних листића.

Разред: ДРУГИ

Теме	Исходи	Активности		Начини и поступци остваривања програма
		наставника	ученика	
ЈЕЗИК Врсте речи: именице (властите и заједничке); род и број именица; глаголи;глаголска времена: прошло, садашње, будуће време; потврднии одрични глаголски облици; придеви(описни);бројеви (основни и редни); Реченице: обавештајне, упитне, заповеднеи узвичне. Потврдне и одричне реченице; Велико слово: писање назива држава,градова и села(једночланих и вишечланих) и једночланих географских назива; **ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА** Друго писмо (латиница): штампана и писана слова; Разумевање прочитаног кроз одговоре на питања; Лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица, опис бића и предмета; **КЊИЖЕВНОСТ** Тема, место и време збивања, редослед догађаја; Главни и споредни лик (изглед, основне особине и поступци).	– поштује и примењује основна правописна правила; – разликује глас и слог и препознајесамогласнике и сугласнике; – разликује реченице по облику и значењу; – чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; – изражајно рецитује песму; – влада основном техником читања и писања латиничког текста; – правилно састави дужу и потпуну реченицу и споји више реченица у краћу целину; – уочи главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; – одреди главни догађај, време и место дешавања у прочитаном тексту; – одреди редослед догађаја у тексту.	Организује; реализује; мотивише ученике; врши праћење постигнућа ученика.	Слушају; разговарају; примењују усвојено градиво.	Врсте речи уочавати најпре на изолованим примерима, а затимувежбавати и у оквиру реченице. Усвајати нове садржаје путемразличитих вежбања како на нивоу речи тако и на нивоуреченице. Увежбавати јасно, прецизно и разговетно изговарање реченице, поштовање интонације и правилно акцентовање у реченицама. Реализовати различите програмске вежбе (правописне, језичке, лексичко-семантичке). Ученици се мотивишу на читав низ стварал. активности које настају поводом дела. Ученик треба да разликује опис, приповедање, дијалог.

БРОЈЕВИ Сабирање и одузимање са преласком. Једначине са једномоперацијом (сабирање или одузимање). Римске цифре I, V, X, L, C. Множење и дељење (таблично). Редослед рачунских операција. Бројевни изрази. Формирање израза на основу реалистичних ситуација. **ГЕОМЕТРИЈА** Дуж, права и полуправа, Тачка и права. Отворена и затворена изломљена линија. Графичко надовезивање дужи. Дужина изломљене линије. Обим геометријских фигура без употребе формула. **МЕРЕЊЕ И МЕРЕ** Мерење дужине стандардним мерним јединицама (m, dm, cm). Мерење времена (дан, месец, година, час, минут).	– усмено сабира и одузимабројеве до 100; – усмено множи и дели у оквиру прве стотине; – израчуна вредност бројевног израза са највише две операције; – одреди непознати број у једначини са једном аритметичком операцијом; – прочита број записанримским цифрама и напише дати број римским цифрама, – разликује дуж, полуправу и праву; – одреди дужину изломљене линије (графички и рачунски); –нацрта правоугаоник, квадрат и троугао на квадратној мрежи и тачкастој мрежи; – изрази дужину у различитим јединицама за мерење дужине; – измери дужину дужи и нацрта дуж дате дужине; – чита и запише време са часовника.	Организује; реализује; мотивише ученике; врши праћење постигнућа ученика.	Слушају; разговарају; примењују усвојено градиво.	Визуелизација бројева и места броја у бројевном низу,увежбавање технике рачунања,инсистирање на усменом објашњењу поступка решавања, разумевање појма разломка радити кроз игровне активности,упућивање ученика како да самостално вежбају,. Примена игровних активности мерење дужине). Решавање једноставних задатака. Цртање и препознавање геометријских фигура. Подстицање ученика да правилно користе лењир и шестар. Упознавање са стандардним мерним јединицама применом очигледних средстава. Решавање једноставнијих задатака повезивањем са свакодневним ситуацијама, самостално мерење различитих предмета из окружења.

Допунска настава ТРЕЋИ РАЗРЕД

Теме	Циљеви	Активности		Облици рада
		наставника	ученика	
1. Реченице по значењу и облику 2. Глаголи 3. Именице (врсте, род и број) 4. Правопис (речца *ли* и *не*, управни говор, писање слова *Ј*) 5. Придеви (врста, род и број) 6. Латиница	–Усвајање наставних садржаја које ученици нису усвојили током редовне наставе. – Пружање индивидуалне помоћи ученицима у учењу и бољем разумевању наставних садржаја.	Организује; реализује; мотивише ученике; врши праћење постигнућа ученика.	Слушају; разговарају; примењују усвојено градиво.	фронтални, индивидуални
1. Сабирање и одузимање до 1000 2. Римске цифре 3. Права, полуправа, угао 4. Множење и дељење до 1000 5. Круг и кружница 6. Обим правоугаоника, квадрата, троугла 7. Разломци	–Усвајање наставних садржаја које ученици нису усвојили током редовне наставе. – Пружање индивидуалне помоћи ученицима у учењу и бољем разумевању наставних садржаја.	Организује; реализује; мотивише ученике; врши праћење постигнућа ученика.	Слушају; разговарају; примењују усвојено градиво.	фронтални, индивидуални

ДОПУНСКА НАСТАВА
Српски језик и Математика

Разред: ЧЕТВРТИ

Теме	Циљеви	Активности		Облици рада
		наставника	ученика	
1. Граматика 2. Правопис 3. Читање текстова 4. Латиница	–Усвајање наставних садржаја које ученици нису усвојили током редовне наставе. –Пружање индивидуалне помоћи ученицима у учењу и бољем разумевању наставних садржаја.	Организује; реализује; мотивише ученике; врши праћење постигнућа ученика.	Слушају; разговарају; примењују усвојено градиво.	фронтални, индивидуални
1. Бројеви до милион 2. Јединице за површину 3. Квадрат и правоугаоник 4. Сабирање и одузимање у скупу N 5. Коцка и квадар 6. Множење и дељење природних бројева 7. Разломци	–Усвајање наставних садржаја које ученици нису усвојили током редовне наставе. – Пружање индивидуалне помоћи ученицима у учењу и бољем разумевању наставних садржаја.	Организује; реализује; мотивише ученике; вршипраћење постигнућа ученика.	Слушају; разговарају; примењују усвојено градиво.	фронтални, индивидуални

11.3. Програм додатне наставе

Основни смисао и организација извођења додатног рада је да обезбеди оптимални развој даровитих ученика, што потпунији развој њихових општих и посебних способности у функцији бржег напредовања и учења.

1. За додатни рад опредељују се ученици III и IV разреда изнад просечних способности и посебних интересовања, односно за продубљивање и проширивање знања из свих или само појединих програмско-тематских подручја редовне наставе. То су они ученици чија се знања, интересовања и даровитост изразитије испољавају већ у I, II, III и IV разреду. Такве ученике уочавају, прате и подстичу наставници разредне наставе и педагошко-психолошка служба школе све до IV разреда када се први пут организује додатни рад (изводи се све до завршног разреда).

2. Време реализације: додатни рад се организује и изводи за ученике **III и IV** разреда; један час недељно током целе наставне године.Изузетно је важно да се започета динамика додатног рада одржи док се не реализује утврђени програм. Уколико се додатни рад организује само у једном делу наставне године, пожељно је да се интересовање даровитих ученика за овај рад каније не гаси, односно да се они подстичу на самостални рад другим формама рада (на пример: појачаном индивидуализацијом рада у редовној настави, давањем посебних задатака, ангажовањем у одговарајућим слободним активностима и др.).

3. Задаци додатног рада:

–непосредније активирање и оспособљавање ученика за самообразовање;

–развијање маште код ученика;

–подстицање на стваралачки рад;

–упућивање на самостално коришћење различитих извора сазнања.

Под руководством наставника ученици се у додатном раду самостално служе књижевном и некњижевном грађом (у учењу и истраживању), те припремају и излажу своје радове (усмене, писмене, практичне) пред својом групом, разредом или целом школом. Знања, вештине и умења које су стекли истраживачким, индивидуалним и групним радом ученици користе у редовној настави, ваннаставним активностима и у другим приликама (конкурси, такмичења, школске и друге приредбе). Ученике који се посебно истичу у додатном раду треба и посебно стимулисати (похвале, награде, стипендије за даље школовање, упис у одговарајућу средњу школу и др.).

4. Уочавање потенцијално даровитих ученика остварује се непосредним праћењем од стране наставника разредне и предметне наставе, анализом радова ученика, остварених резултата на такмичењима, смотрама; интервјуисањем ученика и родитеља и применом одређених инструмената од стране школског психолога. На основу добијених резултата праћења и испитивања наставник заједно са ученицима утврђује (конкретизује) програм додатног рада с групама или појединим даровитим ученицима. Програмом рада обухватају се сегменти оријентационих садржаја програма зависно од интересовања и жеља ученика. То значи да наставник није обавезан да са појединцем или групом ученика оствари оријентационе програмске садржаје у целини, већ да планирани програмски садржаји буду у складу са интересовањима ученика и са расположивим годишњим фондом часова.

5. Улога наставника у додатном раду је специфична. Реализујући програм додатног рада, наставник за сваку од одабраних тема проналази и примењује најпогодније облике и методе рада, пре свега оне које у највећој могућој мери активирају све потенцијале

ученика, а нарочито оне које у највећој мери омогућавају развој креативности ученика. Током додатног рада наставник се поставља као сарадник који стручно помаже рад појединца или групе: упућује и усмерава, помаже да се дође до правих решења, закључака и генерализација. Однос ученика и наставника у додатном раду је сарадднички, непосреднији и ближи него у редовној настави, заснован на узајамном поверењу и поштовању.

6. Циљеви додатног рада су:

–праћење и евидентирање развоја и напредовања ученика;

–усавршавање утврђеног програма;

–откривање нових могућности индивидуализације рада (проблемски задаци, истраживачки радови, програмиране и полупрограмиране секвенце, коришћење књижевне и некњижевне грађе и разних апарата и техничких помагала и др.);

–уопштавање и примена стечених знања и вештина у различитим ситуацијама;

–обезбеђивање укључивања ученика у организоване облике рада ван школе (конкурси, смотре, такмичења).

7. Формирање група ученика за додатни рад врши се према самосталном опредељењу ученика (могу бити мотивисани, али никако присиљени на то). Приликом опредељивања ученика за додатни рад објективно треба проучити мотиве који су утицали на њихову одлуку (у обзир долазе само надарени ученици, а жеље родитеља и ученика не представљају пресудан фактор, јер не мора у сваком одељењу да буде даровитих ученика за неки предмет). Ученик остаје укључен у додатни рад онолико времена (година) колико жели. Посебно треба водити рачуна да се даровити ученици не оптерећују изнад њихових стварних могућности и жеља.

Евиденција о додатном раду водиће се у дневницима образовновaспитног рада.

Додатна настава ТРЕЋИ РАЗРЕД

Наставна тема/област	Садржаји	Исходи По завршеној теми ученик ће бити у стању да:	Начин и поступци за остваривање наставне теме
Бројеви	Бројеви прве хиљаде. Сабирање и одузимање (усмени и писмени поступак). Множење једноцифреним бројевима и бројем 10 и дељење бројевима прве десетице са и без остатка (усмени и писмени поступак). Зависност резултата од промене компонената. Једначине облика: a + x = b, a – x = b, x – a = b, a × x = b. Неједначине облика: a ± x < b, a ± x > b, x – a < b, x – a > b. Римске цифре D, M. Упоређивање разломака са једнаким	- прочита, запише и упореди бројеве прве хиљаде и прикаже их на бројевној правој; - прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама (до 1.000); - изврши четири основне рачунске операције, писмено и усме- но (до 1.000); - подели број бројем прве десетице, са и без остатка, и провери резултат; - процени вредност израза са једном рачунском операцијом; - израчуна вредност бројевног израза са	фронтални, индивидуални

	имениоцима. Децимални запис броја са једном децималом.	највише три рачунске операције; – одреди десетице и стотине најближе датом броју; – реши једначину са једном рачунском операцијом; – одреди и запише скуп решења неједначине са сабирањем и одузимањем; – реши проблемски задатак користећи бројевни израз или једначину; – уочи делове целине и запише разломке облика $\frac{m}{n}$ $(m \leq n \leq 10)$; – упореди разломке облика $\frac{m}{n}$ са – упореди разломке облика са једнаким имениоцима; – резултат мерења дужине запише децималним бројем са једном децималом; – уочи и речима опише правило за настајање бројевног низа; – чита и користи податке представљене табеларно или графички (стубичасти дијаграм и сликовни дијаграм); – црта паралелне и нормалне праве, правоугаоник и квадрат; – конструише троугао и круг; – именује елементе угла, правоугаоника, квадрата, троугла и круга; – разликује врсте углова и троуглова; – одреди обим правоугаоника, квадрата и троугла, применом обрасца; – опише особине правоугаоника и квадрата; – преслика геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатог упутства; – користи геометријски прибор и	
Геометрија	Узајамни положаји правих (паралелне праве и праве које се секу). Угао, врсте углова. Троугао, врсте троуглова. Кружница и круг. Правоугаоник и квадрат. Обим троугла, квадрата и правоугаоника. Цртање паралелних и нормалних правих помоћу лењира. Конструкције троугла и кружнице. Пресликавање геометријских фигура на квадратној мрежи.		фронтални, индивидуални
Мерење и мере	Мерење масе (kg, g, t). Мерење времена (деценија, век, секунд). Мерење дужине (mm, km). Мерење запремине течности (l, dl, cl, ml, hl). Мерење површине геометријских фигура задатом мером		фронтални, индивидуални

		софтверске алате за цртање; - чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена; - упореди величине (дужина, маса, запремина течности и време); - измери површину геометријске фигуре задатом мером (право- угаоником, квадратом и троуглом); примењује концепт мерења у једноставним реалним ситуацијама.	

ДОДАТНА НАСТАВА

Математика

Разред: ЧЕТВРТИ

Теме	Циљеви	Активности		Облици рада
		наставника	ученика	
1. Природни бројеви 2. Правоугаоник и квадрат 3. Дешифровање 4. Квадар и коцка 5. Задаци са такмичења 6. Математичке игре	– Проширивање и продубљивање знања из редовне наставе, развијање способности и прецизности. – Мотивација ученика да развијају математичко мишљење.	Организује; реализује; мотивише ученике; врши праћење постигнућа ученика.	Слушају; разговарају; примењују усвојено градиво.	фронтални, индивидуални

11.4. ЛИТЕРАРНО-РЕЦИТАТОРСКА СЕКЦИЈА

Разред: ПРВИ

Литерарно-рецитаторска секција формирана је са циљем да окупи ученике који желе да се баве ваннаставним литерарно-рецитаторским активностима.

Ученици према својим способностима могу да учествују у раду секције као рецитатори и као љубитељи лепе речи, да се упознају са стваралаоцима и њиховим делима.

Циљеви:

- Развијање осећаја за лепо.
- Развијање осећаја за књижевност.
- Неговање лепе говорне речи.
- Оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене комуникације.
- Развијање способности за правилно, течно и уверљиво усмено изражавање.
- Подстицање развоја културолошких потреба.
- Развој креативности и стваралаштва.
- Развијање способности изражавања, стварања, доживљавања и вредновања уметничког дела

Теме	Активности		Облици рада	Међупредметне компетенције
	наставника	ученика		
1. Уводни део – формирање секције и договор о раду. 2. Изражајно рецитовање (слушање и рецитовање). 3. Литерарни покушаји. 4. Читање песама и ученичких састава. 5. Избор текстова за прославу Дана школе и Савиндана – подела задужења. 6. Илустрација текстова. 7. Дечја штампа.	– упућује – организује – даје упутства – усклађује рад са индивидуалним способностима ученика – охрабрује – мотивише	– презентује – рецитује – пише – повезује – разуме – заузима став – решава проблеме – играње улога – уређује пано	– фронтални – рад у пару – индивидуални – групни	Естетичка компетенција (ученичке свеске), сарадња (рад у пару, групни рад), комуникација, компетенције за учење, дигитална компетенција (слушање звучних записа, видео-записи).

Литература:

У раду ће користити наставна средства којима школа располаже:

- звучне читанке од првог до четвртог разреда;
- пригодни текстови;
- лектира од првог до четвртог разреда;
- дечја штампа.

1. Приредба, Гвидо Тартаља, Bookland, Београд, 2011.
2. Рецитаторска читанка, Гордана Милетић, Bookland, Београд, 2011.

11.5. ДРАМСКА СЕКЦИЈА

Разред: ДРУГИ

Теме	Циљеви	Активности		Облици рада
		наставника	ученика	
1. Уводни део – формирање секције и договор о раду. 2. Драмски текст, гледалиште, публика. 3. Читање по улогама. 5. Избор текстова за прославу Дана школе, Нове године, Савиндана, Осмог марта, завршетка школске године – подела задужења. 6. Извођење скечева.	– развијање осећаја за лепо – развијање осећаја за књижевност – неговање лепе говорне речи – подстицање развоја културолошких потреба – развој креативности и стваралаштва – развијање способности изражавања, стварања, доживљавања и вредновања уметничког дела – упознавање са културом драмског стваралаштва	– упућује –организује и усмерава –процењује и оцењује ниво и квалитет усвојености знања –преноси културне вредности –преноси теоријска и практична знања	–усвајање знања –понављање –вежбање –стварање –изражавање својих мисли,осећања,закључака –учешће у дискусији	–фронтални –рад у пару – индивидуални –групни

11.6. Драмско-рецитаторска секција

Теме	Циљеви	Активности		Облици рада
		наставника	ученика	
1. Уводни део – формирање секције и договор о раду. 2. Драмски текст, гледалиште, публика. 3. Читање по улогама. 5. Избор текстова за прославу Дана школе, Нове године, Савиндана, Осмог марта, завршетка школске године – подела задужења. 6. Извођење скечева. 7. Рецитовање одабраних песама и припрема за такмичење у рецитовању.	– развијање осећаја за лепо – развијање осећаја за књижевност – неговање лепе говорне речи – подстицање развоја културолошких потреба – развој креативности и стваралаштва – развијање способности изражавања, стварања, доживљавања и вредновања уметничког дела – упознавање са културом драмског стваралаштва	– упућује – организује и усмерава – процењује и оцењује ниво и квалитет усвојеност и знања – преноси културне вредности – преноси теоријска и практична знања	– усвајање знања – понављање – вежбање – стварање – изражавање својих мисли, осећања, закључака – учешће у дискусији	–фронтални –рад у пару – индивидуални –групни

12. ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА, ИЗБОРНИХ ПРОГРАМА И АКТИВНОСТИ У ДРУГОМ ЦИКЛУСУ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Програми обавезних предмета у другом циклусу

12.1.Обавезни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИКИ КЊИЖЕВНОСТ

Фонд часова

ПЕТИ	
недељни	годишњи
5	**180**

Циљ наставе српског језика: Оспособљавање ученика да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; да кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање, подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области,

1. **Литература (за наставнике и ученике):**

1. Расковник, читанка за 5. Разред, Зона Мркаљ, Зорица Несторовић Сувајџић, Клет, Београд, 2023.
2. Граматика за пети разред, Весна Ломпар, Клет, Београд, 2025.
3. Радна свеска за пети разред, Весна Ломпр, Зона Мркаљ, Зорица Несторовић, Клет, Београд, 2025.
4. Митар Пешикан, Јован Јерковић, Мато Пижурица: *Правопис српскога језика*, Београд, 2010.

5. Зона Мркаљ: Наставна теорија и пракса I, Klett, Београд, 2008.

6. Зона Мркаљ:Методичка слагалица 5, Klett, Београд, 2013.

7. Душка Кликовац, Весна Ломпар, Збирка задатака из граматике српског језика за основну школу, Српска школска књига, Београд,
2005.

8. Милија Николић, Методика наставе српског језика и књижевности, Завод за уџбенике, Београд, 2006.
9. Зона Мркаљ, Наставно проучавање народних приповедака и предања, Друштво за српски језик и књижевност Србије, Београд, 2008.
10. Школски час српског језика и књижевности, ИП Ваша књига, Београд

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења остварености исхода	Корелација у предметима и међупредметима
КЊИЖЕВНОСТ	Лирика 1. Народна песма: *Вила зида град* 2. Народне лирске песме о раду и народне лирске породичне песме (избор) 3. Бранко Радичевић: *Певам дању, певам ноћу* 4. Милица Стојадиновић Српкиња: *Певам песму* 5. Душан Васиљев: *Домовина* 6. Војислав Илић: *Зимско јутро* 7. Милован Данојлић: *Шљива* 8. Пеђа Трајковић: *Кад књиге буду у моди* Епика 1. Народна песма: *Свети Саво* 2. Народна песма: *Женидба Душанова* 3. Народна приповетка: *Ерo с онога свијета* 4. Народна новела: *Дјевојка цара надмудрила* 5. Милован Глишић: *Прва бразда* 6. Стеван Сремац: *Чича Јордан*	- методе рада: Комбиновани метод рада (метода рада на тексту, дијалошка, монолошка, демонстративна и проблемска метода, аналитичко-синтетичка метода) - облик рада: Комбиновани облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи	Посматрање активности ученика, усмено испитивање, анализа и интерпретација књижевеног текста, читање са разумевањем, писмене провере и домаћи задаци. Иниијални, полугодишњи и завршни тест, плакати, илустрације и презентације сегмената програма, свакодневно праћење ученика на часовима, индивидуални захтеви. Вођење дневника напредовања и вредновања ученика, у коме се током школске године уносе забелешке о напредовању ученика, добрим или бољим постигнућима, као и о њиховим пропустима или недостацима	*Ерo с онога свијета*, шаљива народна приповетка Историја: време ропства под Турцима; Веронаука: онај свет; Музичка култура: Јаков Готовац, Ерo с онога свијета *Дјевојка цара надмудрила*, народна новела Ликовна култура: илустровање текста; Народна традиција: реалије – слике из живота нашег народа у прошлости: врсте послова, поштовање родитеља и др. *Небеска Река,* Гроздана Олујић Географија: реке (планинске, равничарске, понорнице) *Поход на Мјесец*, Бранко Ћопић Географија: Грмеч; Ликовна култура: илустровање текста; Народна традиција: побратим, мотиви из живота нашег народа у прошлости: врсте послова на селу и др. *Зимско јутро*, Војислав Илић Ликовна култура: Сликање пејзажа *Епске песме о Немањићима и Мрњавчевићима* Информатика и рачунарство употреба интернета и програма за представљање наставног материјала. Историја: Немањићи и Мрњавчевићи *Породичне лирске народне песме;* ***успаванке,*** *избор* Музичка култура: Тијо ноћи

	(одломак) 7. Бранко Ћопић: *Поход на Мјесец* 8. Иво Андрић: *Мостови* 9. Данило Киш: *Дечак и пас* 10. Горан Петровић: *Месец над тепсијом* (одломак) 11. Антон Павлович Чехов: *Шала* Драма 1. Бранислав Нушић: *Кирија* 2. Душан Радовић: *Капетан Џон Пиплфокс* 3. Љубиша Ђокић: *Биберче* Научнопопуларни и информативни текстови 1. Вук Ст. Караџић: *Моба и прело* (одломак из дела *Живот и обичаји народа српскога*) 2. Милутин Миланковић: *Успомене, доживљаји, сазнања* (одломак) Домаћа лектира 1. *Епске народне песме* (о Немањићима и Мрњавчевићима – преткосовски тематски круг) 2. *Народне бајке, новеле, шаљиве народне приче* (избор); *кратке фолклорне форме* (питалице, брзалице, пословице, загонетке) 3. Бранислав Нушић: *Хајдуци* 4. Марк Твен: *Доживљаји Тома Сојера*			*Прва бразда,* Милован Глишић Верска настава: часни пост, Преображење, Петровдан, благи дан, крсно име, чесница

	5. Избор ауторских бајки (Гроздана Олујић) 6. Игор Коларов: *Аги и Ема* 7. Избор из савремене поезије за децу (Александар Вучо, Мирослав Антић, Драгомир Ђорђевић, Владимир Андрић, Дејан Алексић...) Избор 1. Ј. Ј. Змај: *Песмо моја* 2. Иван Цанкар: *Десетица* 3. Вида Огњеновић: *Путовање у путопис (одломак)*			
ГРАМАТИКА	Граматика 1. Предикатска реченица – субјекат; предикат; објекат; прилошке одредбе; апозиција; 2. Променљиве и непроменљиве речи; 3. Именице; 4. Основне функције и значења падежа; 5. Придеви; 6. Заменице – личне заменице; 7. Бројеви; 8. Глаголи и гл. облици – инфинитив, презент, перфекат,	- методе рада: Комбиновани метод рада (монолошка, дијалошка, аналитичко-синтетичка, дедуктивна, индуктивна, демонстративна и метода практичних радова) - облик рада: Комбиновани облик рада: фронтални, индивидуални, рад у	Посматрање активности ученика, усмено испитивање, решавање граматичких задатака, писмене провере и домаћи задаци. Иниицјални, полугодишњи и завршни тест, плакати, илустрације и презентације сегмената програма, свакодневно праћење ученика на часовима, индивидуални захтеви. Вођење дневника напредовања и вредновања	

	футур I.	пару и рад у групи	ученика, у коме се током школске године уносе забелешке о напредовању ученика, добрим или бољим постигнућима, као и о њиховим пропустима или недостацима	
ПРАВОПИС И ОРТОЕПИЈА	**Правопис и ортоепија** 1. Велико слово у вишечланим географским називима; у називима институција, предузећа, установа, организација; велико и мало слово у писању присвојних придева. 2. Заменица *Ви* из поштовања. 3. Одрична речца *не*; *нај* у суперлативу; вишечлани бројеви. 4. Интерпункцијски знаци: запета (у набрајању, уз вокатив и апозицију); наводници; црта уместо наводника у управном говору. 5. Место акцента у вишесложним речима. 6. Интонација упитних реченица. 7. Артикулација: гласно читање брзалица (споро, па брзо).	- методе рада: Комбиновани метод рада (монолошка, дијалошка, аналитичко-синтетичка, дедуктивна, демонстративна и метода практичних радова) - облик рада: Комбиновани облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи	Усмено и писмено изражавање, примена правописних правила и ортоепских норми, диктати, правописне вежбе, писмене провере знања и домаћи задаци. Иницијални, полугодишњи и завршни тест, плакати, илустрације и презентације сегмената програма, свакодневно праћење ученика на часовима, индивидуални захтеви. Вођење дневника напредовања и вредновања ученика, у коме се током школске године уносе забелешке о напредовању ученика,	

			добрим или бољим постигнућима, као и о њиховим пропустима или недостацима	
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Језичка култура 1. Препричавање, причање, описивање – говорни и писани језик; писање писма (приватно писмо, имејл). 2. Богаћење речника: синоними и антоними; некњижевне речи и туђице; отклањање безначајних појединости и сувишних речи. 3. Техника израде писменог састава (тежиште теме, избор и распоред грађе, елементи композиције); пасуси као уже тематске целине. 4. Израда домаћих писмених задатака. 5. Четири школска писмена задатка.	- методе рада: Комбиновани метод рада (монолошка, дијалошка, метода рада на тексту, аналитичко-синтетичка, демонстративна и метода практичних радова) - облик рада: Комбиновани облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи	Усмено и писмено изражавање, учежће у разговору, читање и казивање текстова, израда писмених радова, домаћи задаци, израде писмених радова, домаћи задаци и континуирано праћење активности ученика. Вођење дневника напредовања и вредновања ученика, у коме се током школске године уносе забелешке о напредовању ученика, добрим или бољим постигнућима, као и о њиховим пропустима или недостацима	

Кључни појмови:	књижевност, језик, језичка култура
Активности ученика:	Ученик учествује у уводном разговору, интерпретира, развија способност разумевања и доживљавања књижевних дела, усваја знања из свих области предмета, изражајно чита и казује, учествује у активностима на часу, пише и чита самосталне радове, запажа значајне појединости, бележи, слуша коментаре наставника и осталих ученика, формулише и исказује своје мишљење уз изграђену културу комуникације (културу сопственог изражавања, слушања и поштовања туђег мишљења), закључује, негује и развија вештине, стиче способности и умећа за стваралачки рад у складу са узрастом, развија способност вредновања позоришне представе, радио-драме и филма, учествује у изради пројеката, припрема паное и презентације, ради тестове, води Дневник читања домаће лектире, пише осам домаћих и четири писмена задатка, уређује портфолио.
Активности наставника:	Организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, припрема наставни материјал, учествује у изради пројеката, формулише образовно-васпитни циљ сваког часа у наставној теми, обрађује садржаје нових наставних јединица, наводи примере на основу којих објашњава појмове из свих области, проверава и увежбава садржаје из претходних разреда, настоји да ученици стекну и задрже добре навике у изговору, координира у раду целокупног одељења, континуирано вреднује и оцењује стечена знања из свих предметних области, информише ученике о резултатима свих видова писмених и усмених провера знања, ствара пријатну атмосферу у учионици, слуша и прати излагања ученика, бележи, даје одмерене коментаре на изражајност читања и на квалитет одговора, саветује, предлаже, мотивише ученике за читање школске и домаће лектире и других књига као драгоцену помоћ у развијању културе изражавања, усмерава и подстиче у раду, прати постигнућа ученика и индивидуализује рад, организује остале облике образовно-васпитних активности у складу са потребама и интересовањима ученика.
Међупредметне компетенције	Рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција, одговоран однос према здрављу, кометенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према околини, предузимљивост и оријентација ка предузетништву

Обавезни предмет: СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Фонд часова

ШЕСТИ	
недељни	годишњи
4	**144**

Циљ наставе српског језика: Оспособљавање ученика да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно

знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

Литература (за наставнике и ученике):

1. Наташа Станковић Шошо, Бошко Сувајџић, Читанка за 6. разред основне школе „Уметност речи", Нови Логос, 2024.
2. Слађана Савовић, Јелена Срдић, Драгана Ћећез Иљукић, Граматика за 6. разред „Дар речи", Нови Логос, 2023.
3. Наташа Станковић Шошо, Бошко Сувајџић, Слађана Савовић, Јелена Срдић, Драгана Ћећез Иљукић, Радна свеска за 6. разред основне школе, Нови Логос, 2023.
4. Митар Пешикан, Јован Јерковић, Мато Пижурица: *Правопис српскога језика*, Београд, 2010.
5. Зона Мркаљ: *Наставна теорија и пракса II*, Klett, Београд, 2008.
6. Зона Мркаљ: *Методичка слагалица 6*, Klett, Београд, 2013.
7. Душка Кликовац, Весна Ломпар: *Збирка задатака из граматике српског језика за основну школу*, Српска школска књига, Београд, 2005.
8. Милија Николић: *Методика наставе српског језика и књижевности*, Завод за уџбенике, Београд, 2006.
9. Зона Мркаљ: *Наставно проучавање народних приповедака и предања*, Друштво за српски језик и књижевност Србије, Београд, 2008.
10. Милка Андрић: *Наставно проучавање народног песништва*, Завод за уџбенике, Београд, 1997.
11. *Школски час српског језика и књижевности*, ИП Ваша књига, Београд.

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења остварености исхода	Корелација у предметима и међупредметима
КЊИЖЕВНОСТ	Књижевност 1.*Обредне лирске народне песме* (избор) 2. Ђура Јакшић: *Вече* 3. Јован Дучић: *Село*	- методе рада: Комбиновани метод рада (метода рада на тексту, дијалошка,	Посматрање активности ученика, усмено испитивање, анализа и интерпретација књижевеног текста,	**Косовски круг песама** **Историја:** Косовска битка, време ропства под Турцима; **Књижевност:** Епске песме косовског круга

	4. Мирослав Антић: *Плава звезда* 5. Вељко Петровић: *Ратар* 6. Војислав Илић: *Свети Сава* 7. Стеван Раичковић: *Хвала сунцу, земљи, трави* 8. Милован Данојлић: *Овај дечак зове се Пепо Крста* 9. Сергеј Јесењин: *Песма о керуши* 10. Народна песма: *Смрт Мајке Југовића* 11. Народна песма: *Марко Краљевић укида свадбарину* 12. Петар Кочић: *Јаблан* 13. Бранко Ћопић: *Чудесна справа* 14. Иво Андрић: *Аска и вук* 15. Антон Павлович Чехов: *Ванька* 16. Светлана Велмар Јанковић: *Сироmo ждребе* (из Књиге за Марка) 17. Коста Трифковић :*Избирачица* (одломак 18. Миодраг Станисављевић: *И ми трку за коња имамо*(одломак) 19. Бранислав Нушић: *Аналфабета* (одломак) 20. Владимир Хулпах: *Смедервска тврђава* 21. Никола Тесла: *Моји изуми* (поглавље по избору) 22. *Епске народне песме о Косовском боју* (избор) 23. *Епске народне песме о Марку Краљевићу* (избор) 24. Бранислав Нушић: *Аутобиографија*	монолошка, демонстративна и проблемска метода, аналитичко-синтетичка метода) - облик рада: Комбиновани облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи	читање са разумевањем, писмене провере и домаћи задаци. Иницијални, полугодишњи и завршни тест, плакати, илустрације и презентације сегмената програма, свакодневно праћење ученика на часовима, индивидуални захтеви. Вођење дневника напредовања и вредновања ученика, у коме се током школске године уносе забелешке о напредовању ученика, добрим или бољим постигнућима, као и о њиховим пропустима или недостацима	***Смрт Мајке Југовића***, епска народна песма **Историја:** Догађаји након Косовског боја 1389. ***Избирачица*, Коста Трифковић** Позоришна уметност ***Плава звезда*, М. Антић** Музичка култура и ликовна култура/ појам сањати, маштати... ***Вече,Ђура* Јакшић** Књижевност: дела са дескриптивном тематиком; Ликовна култура: пејзаж **Круг песама о Марку Краљевићу** Информатика и рачунарство употреба интернета и програма за представљање наставног материјала. **Историја:** Србија под турском влашћу Свети Сава у народној традицији и ауторској књижевности **Историја и Верска настава:** Св. Сава; **Музичка култура:** Химна Св. Сави ***Моји изуми*, Никола Тесла** **Физика:** Рад Николе Тесле

	25. Анђела Нанети: *Мој дека је био трешња* 26. Весна Алексић: *Каљави коњ* 27. Бранко Ћопић: *Орлови рано лете* 28. Ференц Молнар: *Дечаци Павлове улице*			
ГРАМАТИКА	1. Подела речи по настанку: просте речи и творенице; породица речи, уочавање корена речи. Начини грађења речи. 2. Настанак гласова и говорни органи; подела гласова. Подела сугласника по звучности и по месту изговора. Подела речи на слогове; слоготворно р. 3. Гласовне промене – уочавање у грађењу и промени речи: непостојано а; промена л у о; палатализација; сибиларизација; јотовање; једначење сугласника по звучности; једначење сугласника по месту изговора; губљење сугласника. 4. Заменице: неличне именичке заменице ;придевске заменице. Граматичке категорије заменица: род, број, падеж и лице. 5. Грађење и основна значења глаголских времена: аорист, имперфекат ,плусквамперфекат. 6. Независне предикатске реченице	- методе рада: Комбиновани метод рада (монолошка, дијалошка, аналитичко-синтетичка, дедуктивна, индуктивна, демонстративна и метода практичних радова) - облик рада: Комбиновани облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи	Посматрање активности ученика, усмено испитивање, решавање граматичких задатака, писмене провере и домаћи задаци. Иницијални, полугодишњи и завршни тест, плакати, илустрације и презентације сегмената програма, свакодневно праћење ученика на часовима, индивидуални захтеви. Вођење дневника напредовања и вредновања ученика, у коме се током школске године уносе забелешке о напредовању ученика, добрим или бољим постигнућима, као и о њиховим пропустима или недостацима	

	– појам комуникативне функције; подела на обавештајне, упитне, заповедне, жељне и узвичне реченице.			
ПРАВОПИС И ОРТОЕПИЈА	1. Писање имена васионских тела. 2. Растављање речи на крају реда (основна правила). 3. Правописна решења у вези са гласовним променама. 4. Писање именичких и придевских одричних заменица са предлозима. Писање заменице Ваш великим почетним словом. 5. Правописна решења у вези са писањем обрађених глаголских облика. 6. Дуги и кратки акценти 7. Правилан изговор гласова ђ, ћ, ч, р	- методе рада: Комбиновани метод рада (монолошка, дијалошка, аналитичко-синтетичка, дедуктивна, демонстративна и метода практичних радова) - облик рада: Комбиновани облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи	Усмено и писмено изражавање, примена правописних правила и ортоепских норми, диктати, правописне вежбе, писмене провере знања и домаћи задаци. Иниијални, полугодишњи и завршни тест, плакати, илустрације и презентације сегмената програма, свакодневно праћење ученика на часовима, индивидуални захтеви. Вођење дневника напредовања и вредновања ученика, у коме се током школске године уносе забелешке о напредовању ученика, добрим или бољим постигнућима, као и о њиховим пропустима или недостацима	

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	1. Текстови у функцији унапређивања језичке културе 2. Анализирање снимљених казивања и читања (звучна читанка). 3. Говорне вежбе на унапред одређену тему. 4. Учтиве форме обраћања. 5. Лексикологија: аугментативи са пејоративима, деминутиви са хипокористицима 6. Правописне вежбе: диктат; допуњавање текста; уочавање и објашњавање научених правописних правила у тексту. 7. Богаћење речника: лексичко-семантичке вежбе, стилске вежбе. 8. Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу. 9. Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту (један час за израду задатка и два за анализу и писање унапређене верзије састава).	- методе рада: Комбиновани метод рада (монолошка, дијалошка, метода рада на тексту, аналитичко-синтетичка, демонстративна и метода практичних радова) - облик рада: Комбиновани облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи	Усмено и писмено изражавање, учешће у разговору, читање и казивање текстова, израда писмених радова, домаћи задаци, израде писмених радова, домаћи задаци и континуирано праћење активности ученика. Вођење дневника напредовања и вредновања ученика, у коме се током школске године уносе забелешке о напредовању ученика, добрим или бољим постигнућима, као и о њиховим пропустима или недостацима	

Кључни појмови:	књижевност, језик, језичка култура
Активности ученика:	Ученик учествује у уводном разговору, интерпретира, развија способност разумевања и доживљавања књижевних дела, усваја знања из свих области предмета, изражајно чита и казује, учествује у активностима на часу, пише и чита самосталне радове, запажа значајне појединости, бележи, слуша

	коментаре наставника и осталих ученика, формулише и исказује своје мишљење уз изграђену културу комуникације (културу сопственог изражавања, слушања и поштовања туђег мишљења), закључује, негује и развија вештине, стиче способности и умећа за стваралачки рад у складу са узрастом, развија способност вредновања позоришне представе, радио-драме и филма, учествује у изради пројеката, припрема паное и презентације, ради тестове, води Дневник читања домаће лектире, пише осам домаћих и четири писмена задатка, уређује портфолио.
Активности наставника:	Организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, припрема наставни материјал, учествује у изради пројеката, формулише образовно-васпитни циљ сваког часа у наставној теми, обрађује садржаје нових наставних јединица, наводи примере на основу којих објашњава појмове из свих области, проверава и увежбава садржаје из претходних разреда, настоји да ученици стекну и задрже добре навике у изговору, координира у раду целокупног одељења, континуирано вреднује и оцењује стечена знања из свих предметних области, информише ученике о резултатима свих видова писмених и усмених провера знања, ствара пријатну атмосферу у учионици, слуша и прати излагања ученика, бележи, даје одмерене коментаре на изражајност читања и на квалитет одговора, саветује, предлаже, мотивише ученике за читање школске и домаће лектире и других књига као драгоцену помоћ у развијању културе изражавања, усмерава и подстиче у раду, прати постигнућа ученика и индивидуализује рад, организује остале облике образовно-васпитних активности у складу са потребама и интересовањима ученика.
Међупредметне компетенције	Рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција, одговоран однос према здрављу, кометенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према околини, предузимљивост и оријентација ка предузетништву

Обавезни предмет:**СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ**

Фонд часова

СЕДМИ	
недељни	годишњи
4	**144**

Циљ наставе српског језика: Оспособљавање ученикада правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно

знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмереноприступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

Литература (за наставнике и ученике):

1. Зона Мркаљ, Зорица Несторовић, Читанка за 7. разред основне школе „Плетисанка", Клет, 2025.
2. Весна Ломпар, Граматика за 7. разред основне школе, Клет, 2025.
3. Весна Ломпар, Зона Мркаљ, Зорица Несторовић, Радна свеска за 7. разред основне школе, Клет, 2025.
4. Митар Пешикан, Јован Јерковић, Мато Пижурица:*Правопис српскога језика*, Београд, 2010.
5. Зона Мркаљ:*Наставна теорија и пракса III*, Klett, Београд, 2010.
6. Зона Мркаљ:*Методичка слагалица 7*, Klett, Београд, 2015.
7. Душка Кликовац, Весна Ломпар:*Збирка задатака из граматике српског језика за основну школу*, Српска школска књига, Београд, 2005.
8. Милија Николић:*Методика наставе српског језика и књижевности*, Завод за уџбенике, Београд, 2006.
9. Зона Мркаљ:*Наставно проучавање народних приповедака и предања*, Друштво за српски језик и књижевност Србије, Београд, 2008.
10. Милка Андрић:*Наставно проучавање народног песништва*, Завод за уџбенике, Београд, 1997.
11. *Школски час српског језика и књижевности*, ИП Ваша књига, Београд.

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења остварености исхода	Корелација у предметима и међупредметима
КЊИЖЕВНОСТ	Лирика 1. Јован Дучић: *Подне* 2. Милан Ракић: *Божур* 3. Владислав Петковић Дис: *Међу својима* 4. Милутин Бојић: *Плава гробница* 5. Десанка Максимовић: *Крвава бајка* 6. Стеван Раичковић: *После кише*	- методе рада: Комбиновани метод рада (метода рада на тексту, дијалошка, монолошка, демонстративна и проблемска метода,	Посматрање активности ученика, усмено испитивање, анализа и интерпретација књижевеног текста, читање са разумевањем, писмене провере и домаћи задаци. Иниијални, полугодишњи	Божур, Милан Ракић Историја: Косовска битка, време ропства под Турцима; Књижевност: Епске песме косовског круга Плава гробница, Милутин Бојић Историја: Први светски рат Крвава бајка, Десанка Максимовић Историја: Други светски рат

	7. Јован Јовановић Змај*: Јутутунска јухахаха* 8. Рабиндранат Тагоре: *Папирни бродови* 9. Вислава Шимборска: *Облаци* Епика 1. Народна бајка (једна по избору) 2. Стефан Митров Љубиша: *Кањош Мацедоновић* (одломак) 3. Радоје Домановић: *Вођа* (одломак) 4. Петар Кочић: *Кроз мећаву* 5. Иво Андрић: *Јелена, жена које нема* (одломак) 6. Данило Киш: *Еолска харфа* 7. Алфонс Доде: *Последњи час* *8.* Владимир Набоков: *Лош дан* 8. *Дневник Ане Франк* (одломак) 9. Ефраим Кишон: *Код куће је најгоре* (једна прича по избору) 10. Афоризми (Душан Радовић и други) Драма 1. Бранислав Нушић: *Власт* (одломак) 2. Вида Огњеновић: *Кањош Мацедоновић* (одломак) Научнопопуларни и информативни текстови 1. Михајло Пупин: *Са пашњака до научењака* (одломак) 2. Милош Црњански: *Наша небеса* („Крф, плава гробница” –	аналитичко-синтетичка метода) - облик рада: Комбиновани облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи	и завршни тест, плакати, илустрације и презентације сегмената програма, свакодневно праћење ученика на часовима, индивидуални захтеви. Вођење дневника напредовања и вредновања ученика, у коме се током школске године уносе забелешке о напредовању ученика, добрим или бољим постигнућима, као и о њиховим пропустима или недостацима	Јутутунска јухахаха, Јован Јовановић Змај Историја: Владавина Обреновића; Књижевност: дела са сатиричном тематиком Кроз мећаву, Петар Кочић Књижевност: дела са дескриптивном тематиком; Ликовна култура: пејзаж Епске песме покосовског, хајдучког и ускочког круга Информатика и рачунарство употреба интернета и програма за представљање наставног материјала. Историја: Пропадање српских средњовековних држава, хајдуци, ускоци Свети Сава у књижевности Историја и Верска настава: Св. Сава; Музичка култура: Химна Св. Сави Кањош Мацедоновић, С. М. Љубиша Верска настава: Живот у врлини

	одломак) 3. Светлана Велмар Јанковић: *Српски Београд деспота Стефана* Домаћа лектира 1. Епске народне песме покосовског тематског круга (*Смрт војводе Приједзе, Диоба Јакшића*) *2*. Епске народне песме о хајдуцима и ускоцима (*Мали Радојица, Стари Вујадин, Старина Новак и кнез Богосав; Иво Сенковић и ага од Рибника, Ропство Јанковић Стојана)* 3. *Свети Сава у књижевности:* – одломак из *Житија Светог Симеона* – избор из народних прича и предања (на пример *Свети Сава и ђаво*, легенде о Светом Сави); – избор из ауторске поезије о Св. Сави (Матија Бећковић: *Прича о Светом Сави*) 4. Мирослав Антић: *Плави чуперак* и *Шашава књига* (избор) 5. Антоан де Сент Егзипери: *Мали Принц;* Момо Капор: 6. Јован Стерија Поповић: *Покондирена тиква* 7. Душан Ковачевић: *Свемирски змај* 8. Дејан Алексић: *Ципела на крају света* Избор 1. Антон Павлович Чехов: *Чиновникова смрт*			

	2. Јанко Веселиновић*: Хајдук Станко* (одломак из првог дела романа) 3. Урош Петровић: *Загонетне приче*			
ГРАМАТИКА	1. Грађење и основна значења глаголских облика: футур II, импера- тив, потенцијал; трпни гл. придев, гл. прилог садашњи и гл. прилог прошли. Подела глаголских облика на просте и сложене и на личне (времена и начини) и неличне. 2. Непроменљиве врсте речи: везници, речце, узвици. 3. Појам синтагме (главни члан и зависни чланови); врсте синтагми: именичке, придевске, прилошке и глаголске. Атрибут у оквиру синтагме. 4. Логички субјекат. Сложени глаголски предикат. 5. Напоредни односи међу реченичним члановима – саставни, раставни и супротни. 6. Појам комуникативне и предикатске реченице. 7. Независне предикатске	- методе рада: Комбиновани метод рада (монолошка, дијалошка, аналитичко-синтетичка, дедуктивна, индуктивна, демонстративна и метода практичних радова) - облик рада: Комбиновани облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи	Посматрање активности ученика, усмено испитивање, решавање граматичких задатака, писмене провере и домаћи задаци. Иницијални, полугодишњи и завршни тест, плакати, илустрације и презентације сегмената програма, свакодневно праћење ученика на часовима, индивидуални захтеви. Вођење дневника напредовања и вредновања ученика, у коме се током школске године уносе забелешке о напредовању ученика, добрим или бољим постигнућима, као и о њиховим пропустима или недостацима	

	реченице – напоредни односи међу независним реченицама (саставни, раставни, супротни). 8. Зависне предикатске реченице (изричне, односне, месне, времен-ске, узрочне, условне, допусне, намерне, последичне и поредбене). 9. Реченични чланови исказани речју, предлошко-падежном конструкцијом, синтагмом и реченицом. 10. Конгруенција			
ПРАВОПИС И ОРТОЕПИЈА	1. Правописна решења у вези са обрађеним глаголским облицима. Интерпункција у вези са зависним реченицама (запета, тачка и запета). Писање скраћеница, правописних знакова. 2. Дугоузлазни и дугосилазни акценат.	- методе рада: Комбиновани метод рада (монолошка, дијалошка, аналитичко-синтетичка, дедуктивна, демонстративна и метода практичних радова) - облик рада: Комбиновани облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи	Усмено и писмено изражавање, примена правописних правила и ортоепских норми, диктати, правописне вежбе, писмене провере знања и домаћи задаци. Иницијални, полугодишњи и завршни тест, плакати, илустрације и презентације сегмената програма, свакодневно праћење ученика на часовима, индивидуални захтеви. Вођење дневника напредовања и вредновања ученика, у коме се током школске године уносе забелешке о напредовању ученика,	

			добрим или бољим постигнућима, као и о њиховим пропустима или недостацима	
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	1. Књижевни и остали типови текстова у функцији унапређивања језичке културе. 2. Књижевноуметнички и публицистички текстови. 3. Усмени и писмени састави према унапред задатим смерницама (ограничен број речи; задата лексика; одређени граматички модели и сл.). 4. Текст заснован на аргументима. 5. Технички и сугестивни опис. 6. Репортажа. 7. Цитати и фусноте из различитих књижевних и неуметничких текстова. 8. Нелинеарни текстови: табеле, легенде, графикони, мапе ума и друго. 9. Говорне вежбе: интерпретативно-уметничке (изражајно читање, рецитовање); вежба аргументовања (дебатни	- методе рада: Комбиновани метод рада (монолошка, дијалошка, метода рада на тексту, аналитичко-синтетичка, демонстративна и метода практичних радова) - облик рада: Комбиновани облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи	Усмено и писмено изражавање, учежће у разговору, читање и казивање текстова, израда писмених радова, домаћи задаци, израде писмених радова, домаћи задаци и континуирано праћење активности ученика. Вођење дневника напредовања и вредновања ученика, у коме се током школске године уносе забелешке о напредовању ученика, добрим или бољим постигнућима, као и о њиховим пропустима или недостацима	

	разговор). 10. Правописне вежбе: диктат, исправљање правописних грешака у тексту; запета у зависносложеним реченицама; глаголски облици; електронске поруке. 11. Језичке вежбе: допуњавање текста различитим облицима променљивих речи; допуњавање текста непроменљивим речима; обележавање комуникативне реченице у тексту; исказивање реченичног члана на више начина (реч, синтагма, предлошко-падежна конструкција, реченица); фразеологизми (разумевање и употреба) и друге. 12. Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа на часу. 13. Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту.			

Кључни појмови:	књижевност, језик, језичка култура
Активности ученика:	Ученик учествује у уводном разговору, интерпретира, развија способност разумевања и доживљавања књижевних дела, усваја знања из свих области предмета, изражајно чита и казује, учествује у активностима на часу, пише и чита самосталне радове, запажа значајне појединости, бележи, с1луша коментаре наставника и осталих ученика, формулише и исказује своје мишљење уз изграђену културу комуникације (културу сопственог изражавања, слушања и поштовања туђег мишљења), закључује, негује и развија вештине, стиче способности и умећа за стваралачки рад у складу са узрастом, развија способност вредновања позоришне представе, радио-драме и филма, учествује у изради пројеката,

	припрема паное и презентације, ради тестове, води Дневник читања домаће лектире, пише осам домаћих и четири писмена задатка, уређује портфолио.
Активности наставника:	Организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, припрема наставни материјал, учествује у изради пројеката, формулише образовно-васпитни циљ сваког часа у наставној теми, обрађује садржаје нових наставних јединица, наводи примере на основу којих објашњава појмове из свих области, проверава и увежбава садржаје из претходних разреда, настоји да ученици стекну и задрже добре навике у изговору, координира у раду целокупног одељења, континуирано вреднује и оцењује стечена знања из свих предметних области, информише ученике о резултатима свих видова писмених и усмених провера знања, ствара пријатну атмосферу у учионици, слуша и прати излагања ученика, бележи, даје одмерене коментаре на изражајност читања и на квалитет одговора, саветује, предлаже, мотивише ученике за читање школске и домаће лектире и других књига као драгоцену помоћ у развијању културе изражавања, усмерава и подстиче у раду, прати постигнућа ученика и индивидуализује рад, организује остале облике образовно-васпитних активности у складу са потребама и интересовањима ученика.
Међупредметне компетенције	Рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција, одговоран однос према здрављу, кометенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према околини, предузимљивост и оријентација ка предузетништву

Обавезни предмет: **СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ**

Фонд часова

ОСМИ	
недељни	годишњи
4	**136**

Циљ наставе српског језика: Оспособљавање ученика да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању; да кроз читање и тумачење књижевних дела развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање; подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у култури, као и о медијској писмености; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

Литература (за наставнике и ученике):

1. Зона Мркаљ, Зорица Несторовић, Српски језик и књижевност 8, Читанка *Цветник* за осми разред, Клет, Београд, 2025.
2. Весна Ломпар, Српски језик и књижевност 8, Граматика за осми разред, Клет, Београд, 2025.
3. Весна Ломпар, Зона Мркаљ, Зорица Несторовић, Српски језик и књижевност 8, Радна свеска за осми разред, Клет, Београд, 2025.
4. Митар Пешикан, Јован Јерковић, Мато Пижурица: *Правопис српскога језика*, Београд, 2010.
5. Зона Мркаљ: *Планирање у настави,* Klett, Београд, 2008.
6. Зона Мркаљ: *Методичка слагалица 8*, Klett, Београд, 2015.
7. Душка Кликовац, Весна Ломпар: *Збирка задатака из граматике српског језика за основну школу*, Српска школска књига, Београд, 2005.
8. Милија Николић: *Методика наставе српског језика и књижевности*, Завод за уџбенике, Београд, 2006.
9. Зона Мркаљ: *Наставно проучавање народних приповедака и предања*, Друштво за српски језик и књижевност Србије, Београд, 2008.
10. Милка Андрић: *Наставно проучавање народног песништва*, Завод за уџбенике, Београд, 1997.
11. *Школски час српског језика и књижевности*, ИП Ваша књига, Београд

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења остварености исхода	Корелација у предметима и међупредметима
КЊИЖЕВНОСТ	Лирика 1. Ђура Јакшић: „*Отаџбина*” 2. Јован Јовановић Змај: „*Светли гробови*” 3. Јован Јовановић Змај: „*Ђулићи*” (избор) 4. Десанка Максимовић: *„Пролетња песма” / „Опомена*” 5. Момчило Настасијевић: „*Труба*” 6. Иван В. Лалић: „*Ветар*” 7. Марина Цветајева: „*Месечев сјај*”	- методе рада: Комбиновани метод рада (метода рада на тексту, дијалошка, монолошка, демонстративна и проблемска метода, аналитичко-синтетичка метода) - облик рада: Комбиновани облик рада:	Посматрање активности ученика, усмено испитивање, анализа и интерпретација књижевеног текста, читање са разумевањем, писмене провере и домаћи задаци. Иниијални, полугодишњи и завршни тест, плакати, илустрације и презентације сегмената програма, свакодневно	**Народне епске песме новијих времена** Историја: Први српски устанак; Сеча кнезова, историјске личности Географија: кнезови, кнежине; нахије, дахије Ликовна култура: портрет, стрип ***„ Житије Ајдук Вељка Петровића»,*** **Вук Стефановић Караџић** Историја: Први српски устанак, одбрана Неготина; Географија: географске одредницеМузичка култура: Стеван Мокрањац, Шеста руковет Ликовна култура: „Хајдук Вељко на топу”, слика Стевана Тодоровића; портрет, стрип **Језик Словена у прапостојбини; сеобе**

	Епско-лирске врсте 1. Бранко Радичевић: „*Ђачки растанак*“ (одломак „*Ој Карловци, место моје драго...”)* 2. Народна епско--лирска песма: „*Женидба Милића Барјактара*“ Епика 1. Вук Стефановић Караџић: „*О народним певачима*“ 2. Вук Стефановић Караџић: *„Житије Ајдук Вељка Петровића*“ (одломак) 3. Доситеј Обрадовић: „*Живот и прикључења”* (одломак) 4. Прота Матеја Ненадовић: „*Мемоари“* (одломак) 5. Петар Петровић Његош: „*Горски вијенац*“ (одломак „*Бадње вече*”) 6. Симо Матавуљ: „*Пилипенда*” 7. Лаза Лазаревић: „*Све ће то народ позлатити*” 8. Милош Црњански: „*Сеобе*“ (одломак) / *Роман о Лондону* (одломак) 9. Бранимир Ћосић: „*Покошено поље*“ (одломак) 10. Дино Буцати: „*Колумбар*” 11. Херман Хесе: „*Магија књиге*” / Нил Гејмен: „*Зашто наша будућност зависи од библиотека, читања и*	фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи	праћење ученика на часовима, индивидуални захтеви. Вођење дневника напредовања и вредновања ученика, у коме се током школске године уносе забелешке о напредовању ученика, добрим или бољим постигнућима, као и о њиховим пропустима или недостацима	**Словена и стварање словенских језика** Историја: Велика сеоба народа; Насељавање Словена на Балканско полуострво; Рана писменост и култура јужних Словена Географија: словенске земље на карти Европе, изворни називи држава и њихових главних градова **Старословенски језик и писма** Историја: Мисија Ћирила и Методија; Рана писменост и култура јужних Словена Географија: пут Солунске браће од Солуна до Моравске **Вукова реформа језика и правописа** Историја: Историјске прилике у време Вуковог деловања **„Живот и прикључења», Доситеј Обрадовић** Историја: Први српски устанак Географија: карта Доситејевих путовања **«Мемоари», Прота Матеја Ненадовић** Географија: Тамнавско-посавска кнежина; Подгорска кнежина; Ваљево Историја: Први српски устанак; Сеча кнезова, историјске личности (Ненадовић и Илија Бирчанин). Ликовна култура: портрет, стрип **„Усуд“, Народна приповетка** Верска настава: поуздање у божју помоћ, **Народне лирске песме** Музичка култура: музичка обрада љубавних и обичајних песама **«Горски вијенац», Петар Петровић Његош** Историја: исламизација становништва, губитак националног идентитета Географија:

	сањарења” Драма 1. Данило Киш: „*Ноћ и магла*“ (одломак) 2. Петар Кочић: „*Јазавац пред судом*“ (одломак) 3. Жан Батист Поклен Молијер: „*Грађанин племић*“(одломак) Научнопопуларни и информативни текстови 1.Хилда Дајч: „*Писма“* – одломак Домаћа лектира 1. Народне епске песме новијих времена (*„Почетак буне против дахија“, „Бој на Мишару“, „Бој на Чокешини“)* 2. Љубавне лирске народне песме *(„Српска дјевојка“, „Љубавни растанак*“) и обичајне лирске песме (избор) 3. Давид Албахари: „*Мамац“* (одломак) 4. Клод Кампањ: *„Због мојих петнаест година“* 5. Избор из српске савремене поезије (Васко Попа: *„Очију твојих да није“)* 6. Иво Андрић: *„Деца“* 7. Бранислав Нушић: *„Сумњиво лице“* Допунски избор лектире 1. Народна приповетка: *Усуд*			Црна Гора, Цетиње Верска настава: хришћански празници: Света Тројица (Духови), Мала госпојина, Божић, Бадње вече, Бадњи дан **«Ђулићи», Јован Јовановић Змај** Музичка култура: музичке обраде Змајевих песама Ликовна култура: илустровање песама или песничких мотива **«Сеобе», Милош Црњански** Историја: Сеоба Срба 1690. и 1739; Успон Срба у Хабзбуршкој монархији Географија: географске одреднице сеоба Ликовна култура: Паја Јовановић, Скица за Сеобу Србаља **«Отаџбина», Ђура Јакшић** Историја: припрема Србије за ослободилачки рат против Турака; босанско-херцеговачки устанак Ликовна култура: тематска и мотивска повезаност између слика и песама Ђуре Јакшића: Аутопортрет, Девојка у плавом, Кнез Лазар, Ноћна стража **«Светли гробови», Јован Јовановић Змај** Грађанско васпитање: дух времена, идеали Ликовна култура: споменици Ђури Јакшићу и Змају: скулптуре и бисте. **„Пилипенда“, Симо Матавуљ** Историја: унијаћење православних Срба у Далмацији Географија: Горња Далмација, Петрово поље, општина дрнишка, Дрниш, Динара, село К. (Кричке) Верска настава: српски Христ, бакљ(ин)а, пирг(а), магарац, Кљако (хроми) Ликовна култура: ентеријер, екстеријер, пејзаж

	2. Вук Стефановић Караџић: *Српски рјечник* (избор, нпр. „Отмица”...); 3. Милорад Павић: *Хазарски речник*, одреднице о Ћирилу и Методију (одломци) 4. Душан Ковачевић: *Ко то тамо пева* 5. Књижевни термини и појмови ситуација. Драма у ужем смислу. Стилска средства: анафора и епифора, апострофа. Лирске врсте: народне љубавне песме, обичајне песме (сватовске, тужбалице и здравице); љубавна песма (ауторска). Епско-лирске врсте: поема, балада. Драмски спев. Мемоари. Биографија.			**«Све ће то народ позлатити», Лаза Лазаревић** Историја: Велика источна криза (1875–1878); Србија у доба Обреновића (српско-турски ратови 1876−1878); небрига државе о материјалној и здравственој заштити тешких ратних инвалида који су страдали за домовину. Систематизација претходно обрађених садржаја из фонетике, морфологије и синтаксе Предметна повезаност: Српски језик и књижевност: примери из књижевних текстова **«Јазавац пред судом», Петар Кочић** Историја: анексија БиХ, Босна под влашћу Аустроугарске **«Труба», Момчило Настасијевић** Историја: Први светски рат **«Писма» , Хилда Дајч** **«Ноћ и магла», Данило Киш** Историја: нацизам у Другом светском рату, Холокауст, Гестапо, логор, Старо сајмиште «**Ђачки растанак», Бранко Радичевић** Историја: друштвено-историјске и културне прилике у Бранково доба; услови школовања српске деце у Војводини и Србији. Географија: Сремски Карловци, Дунав Ликовна култура: илустровање песничких мотива Музичка култура: музичка обрада песме Девојка на студенцу **«Ветар», Иван В. Лалић** Географија: ветар као струјање ваздуха, врсте ветра

				Ликовна култура: илустровање песничких мотива ветра, куће у планини, борова Музичка култура: звуци ветра, шуме, ноћи **„Деца“ , Иво Андрић** Верска настава: Велика недеља, Велики четвртак, Јевреји. Грађанско васпитање: идентитет јединке у дружини, вршњачко насиље и прихватање различитости **«Сумњиво лице», Бранислав Нушић** Историја: грађанска и бирократска Србија у време Обреновића Грађанско васпитање: представницилокалне и државне власти, управне области некад и сад
ГРАМАТИКА	Језик Словена у прапостојбини; сеобе Словена и стварање словенских језика. Мисија Ћирила и Методија. Почетак писмености код Срба. Старословенски језик и писма (глагољица и ћирилица). Развој српског књижевног језика: српскословенски, рускословенски, славеносрпски језик. Вук Караџић – реформа језика, писма и правописа. Књижевни језик код Срба од	- методе рада: Комбиновани метод рада (монолошка, дијалошка, аналитичко-синтетичка, дедуктивна, индуктивна, демонстративна и метода практичних радова) - облик рада: Комбиновани	Посматрање активности ученика, усмено испитивање, решавање граматичких задатака, писмене провере и домаћи задаци. Иницијални, полугодишњи и завршни тест, плакати, илустрације и презентације сегмената програма, свакодневно праћење ученика на часовима, индивидуални	

	Вука до данас (основни подаци). Основне језичке групе у Европи и место српског језика у породици словенских језика. Дијалекти српског језика: екавски (призренско-тимочки, косовско-ресавски, шумадијско-војвођански) и ијекавски (зетско-рашки и источнохерцеговачки). Народни језик (језик као скуп дијалеката) и књижевни (нормирани) језик. Службена употреба језика и писма према Уставу. Језици националних мањина (основни подаци). Језик – основне особине говорног и писаног језика. Грађење речи: – основни модели: извођење, слагање, префиксација; просте речи и творенице (изведенице, сложенице, префиксалне творенице); састав твореница: корен, творбена основа, префикс, суфикс. Систематизација претходно обрађених садржаја из фонетике, морфологије и синтаксе. Фонетика: подела гласова и гласовне промене. Морфологија: врсте и подврсте речи и њихове категорије.	облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи	захтеви. Вођење дневника напредовања и вредновања ученика, у коме се током школске године уносе забелешке о напредовању ученика, добрим или бољим постигнућима, као и о њиховим пропустима или недостацима	

	Синтакса: реченични чланови (састав и функција); независне и зависне реченице; слагање реченичних чланова.			
ПРАВОПИС И ОРТОЕПИЈА	Писање имена из страних језика са акцентом на њихову промену. Спојено и одвојено писање речи (сложенице, полусложенице, синтагме). Генитивни знак. Црта и цртица; други интерпункцијски и правописни знаци. Краткоузлазни и краткосилазни акценат; правила о распореду акцената и неакцентованих дужина (основни појмови).	- методе рада: Комбиновани метод рада (монолошка, дијалошка, аналитичко-синтетичка, дедуктивна, демонстративна и метода практичних радова) - облик рада: Комбиновани облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи	Усмено и писмено изражавање, примена правописних правила и ортоепских норми, диктати, правописне вежбе, писмене провере знања и домаћи задаци. Иницијални, полугодишњи и завршни тест, плакати, илустрације и презентације сегмената програма, свакодневно праћење ученика на часовима, индивидуални захтеви. Вођење дневника напредовања и вредновања ученика, у коме се током школске године уносе забелешке о напредовању ученика, добрим или бољим постигнућима, као и о	

			њиховим пропустима или недостацима	
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	Књижевни и остали типови текстова у функцији унапређивања језичке културе. Текстови писани различитим функционалним стиловима: публицистички стил (репортажа, интервју); административни стил (молба, жалба, уплатница, обрасци, радна биографија; бирократски језик); научни стил (примери из текстова у уџбеницима других наставних предмета; употреба термина). Лексикологија: – једнозначност и вишезначност речи; – лексичка метафора и лексичка метонимија као механизми остваривања вишезначности; – синонимија, антонимија и хомонимија; – застареле речи; нове речи – неологизми; – речник, лексикон, енциклопедија. Пропагандни текстови (рекламе	- методе рада: Комбиновани метод рада (монолошка, дијалошка, метода рада на тексту, аналитичко-синтетичка, демонстративна и метода практичних радова) - облик рада: Комбиновани облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи	Усмено и писмено изражавање, учешће у разговору, читање и казивање текстова, израда писмених радова, домаћи задаци, израде писмених радова, домаћи задаци и континуирано праћење активности ученика. Вођење дневника напредовања и вредновања ученика, у коме се током школске године уносе забелешке о напредовању ученика, добрим или бољим постигнућима, као и о њиховим пропустима или недостацима	

	и слично). Расправа и есеј на задату тему. Приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.). Говорне вежбе: интерпретативно-уметничке (изражајно читање, рецитовање); анализа снимљеног разговора; интервју; расправа (дискусија); презентовање чињеница и коментара. Правописне вежбе: диктат, уочавање и објашњавање правописних грешака у тексту; писање имена из страних језика; писање позајмљеница (информатички термини, мејл и сл.); писање сложеница, полусложеница и синтагми; писање црте и цртице; запета у независносложеним реченицама. Лексичко-семантичке вежбе: допуњавање реченица хомонимима (хомоними и акценти); проналажење одговарајућег синонима; антонимски ланац; одређивање значења метафоре и метонимије у тексту; тумачење застарелих речи и неологизама; дефинисање лексема. Писмене вежбе и домаћи задаци и њихова анализа начасу.			

	Четири школска писмена задатка – по два у сваком полугодишту.			

Кључни појмови:	**књижевност, језик, језичка култура**
Активности ученика:	Ученик учествује у уводном разговору, интерпретира, развија способност разумевања и доживљавања књижевних дела, усваја знања из свих области предмета, изражајно чита и казује, учествује у активностима на часу, пише и чита самосталне радове, запажа значајне појединости, бележи, с1луша коментаре наставника и осталих ученика, формулише и исказује своје мишљење уз изграђену културу комуникације (културу сопственог изражавања, слушања и поштовања туђег мишљења), закључује, негује и развија вештине, стиче способности и умећа за стваралачки рад у складу са узрастом, развија способност вредновања позоришне представе, радио-драме и филма, учествује у изради пројеката, припрема паное и презентације, ради тестове, води Дневник читања домаће лектире, пише осам домаћих и четири писмена задатка, уређује портфолио.
Активности наставника:	Организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, припрема наставни материјал, учествује у изради пројеката, формулише образовно-васпитни циљ сваког часа у наставној теми, обрађује садржаје нових наставних јединица, наводи примере на основу којих објашњава појмове из свих области, проверава и увежбава садржаје из претходних разреда, настоји да ученици стекну и задрже добре навике у изговору, координира у раду целокупног одељења, континуирано

	вреднује и оцењује стечена знања из свих предметних области, информише ученике о резултатима свих видова писмених и усмених провера знања, ствара пријатну атмосферу у учионици, слуша и прати излагања ученика, бележи, даје одмерене коментаре на изражајност читања и на квалитет одговора, саветује, предлаже, мотивише ученике за читање школске и домаће лектире и других књига као драгоцену помоћ у развијању културе изражавања, усмерава и подстиче у раду, прати постигнућа ученика и индивидуализује рад, организује остале облике образовно-васпитних активности у складу са потребама и интересовањима ученика.
Међупредметне компетенције	Рад са подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција, одговоран однос према здрављу, кометенција за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација, одговоран однос према околини, предузимљивост и оријентација ка предузетништву

12.2. Назив предмета: Енглески језик

Циљ учења **страног језика** је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења ст дности и омогућавање, подстицање и изградња сопственог система вредности и вредносних ставова који се темеље на начелима различитости и добробити за све; развијање код деце и ученика радозналости и отворености за културе традиционалних цркава и верских заједница, као и етничке и верске толеранције, јачање поверења међу децом и ученицима и спречавање понашања која нарушавају остваривање права на различитост;поштовање раног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

Циљ наставе је и да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији образовних стандарда постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим сизуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развијају мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, овладају комуникативним вештинама.

Циљеви предмета енглески језик су: развој интелектуалних капацитета и знања деце и ученика нужних за разумевање природе, друштва, себе и света у коме живе, у складу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима; подстицање и развој физичких и здравствених способности деце и ученика; оспособљавање за рад, даље образовање и самостално учење, у складу са начелима сталног усавршавања и начелима доживотног учења; оспособљавање за самостално и одговорно доношење одлука које се односе на сопствени развој и будући живот; развијање свести о државној и националној припадности, неговање српске традиције и културе, као и традиције и културе националних мањина; омогућавање укључивања у процесе европског и међународног повезивања; развијање свести о значају заштите и очувања природе и животне средине; усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности демократски уређеног, хуманог и толерантног друштва; уважавање плурализма вре права деце, људских и грађанских права и основних слобода и развијање способности за живот у демократски уређеном друштву; развијање и неговање другарства и пријатељства, усвајање вредности заједничког живота и подстицање индивидуалне одговорности.

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Општа предметна компетенција или вишејезична комуникативна компетенција обухвата поседовање свести о језицима као комуникационим средствима, стицање основне језичке писмености и њено континуирано развијање, као и схватање повезаности између језика и култура. Она омогућава ученицима да се користе језичким средствима у циљу обављања усмене и писане комуникације на језицима које уче, у приватном, јавном и образовном контексту. Поседовање вишејезичне комуникативне компетенције ученицима омогућава проналажење, прикупљање, обрађивање, критичку обраду и коришћење извора и садржаја информација примерених узрасту, потребама и интересовањима. Знања, умења и ставови који чине вишејезичну комуникативну компетенцију чине основ за развој критичког мишљења и расуђивања, креативности и естетичког осећаја. Она омогућава ученицима постепено укључивање у разноврсне активности интеркултурног карактера, уз поштовање индивидуалних, групних и колективних идентитета и различитости и развијање емпатије и друштвено одговорног деловања. Учењем страних језика, користећи различите технике, ученици унапређују стратегије учења, развијају функционалну и дигиталну писменост и оспособљавају се за целоживотно учење и употребу страних језика у разноврсним комуникативним контекстима.

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици углавном исправно артикулишу већину гласова и гласовних група, уз ограничења акценатско-интонацијске природе. Ученици исправно записују већину гласова и гласовних комбинација и познају основна правописна правила. Познају најфреквентније основне морфолошке облике и једноставније синтаксичке структуре. Користе ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за реализацију основних комуникативних активности у школском и ваншколском контексту. Познају основне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју вербалне и невербалне елементе једноставних порука на страном језику. Разумеју главне сличности и разлике најфреквентнијих лексичких елемената матерњег и страних језика из приватног и образовног домена. Ученици поседују основна знања о разликама у свакодневном животу сопствене и културе страног језика и разумеју да су разлике последица сложености и разноликости култура. Познају и разумеју основне појаве и процесе који одликују свакодневицу културâ језика који уче, као и најзначајније природне и друштвене специфичности културâ језика који уче.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставних порука на страном језику и примењују основне стратегије и средства комуникације, укључујући дигиталне алате. Разумеју важне појмове и једноставне информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, ослањајући се на знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селектују, прикупљају, обрађују и повезују језичке, културолошке и друге информације из различитих извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања из различитих области личних и образовних интересовања.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у рутинским и увежбаним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју фреквентне речи, изразе, фразе и краће усмене исказе и једноставне текстове на познате теме, реализују кратке и увежбане видове писане и усмене продукције и интеракције, уз употребу познатих и рутинских фраза и формулација (постављање питања и давање одговора, саопштавање и размена ограниченог спектра информација) у приватном, јавном и образовном домену. Ученици учествују у основној интеркултурној комуникацији, негујући позитиван и отворен став према различитостима, препознају и избегавају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. На једноставан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и основне стратегије учења и рада.

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици углавном правилно изговарају све гласове и гласовне групе, уз поштовање акценатско-интонацијске природе, уз евентуалне неправилности које не ометају комуникацију. Познају и примењују фреквентна правописна правила. Записују речи и изразе с релативном ортографском тачношћу, тако да не долази до неспоразума. Познају и користе одређени број сложенијих граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које повремено ремете комуникацију. Познају кључне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју главне сличности и разлике фреквентнијих лексичких елемената и (морфосинтаксичких) конструкција матерњег и страних језика. Познају и разумеју релевантне сличности и разлике између своје и културâ језика који уче и препознају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. Ученици поседују најопштија знања о свакодневном животу, друштву и развоју циљне културе, разумеју утицај основних природних и друштвених појава на процесе у властитој и циљној култури, као и положај земаља и заједница циљног језика у свету и њихову везу са властитом културом.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставнијих порука на страном језику и процењују релевантност језичких елемената у комуникативном чину. Ради остваривања комуникативне намере примењују кључне стратегије и средства, укључујући дигиталне алате. Разумеју појмове, идеје и информације из усмених, писаних и мултимедијалних текстова у школском и ваншколском контексту и разликују њихова експлицитна и/или имплицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, примењујући по потреби знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селектују, прикупљају, обрађују, класификују и повезују језичке, културолошке и друге информације и критички одабирају различите врсте извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања у приватном и образовном домену.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у уобичајеним, свакодневним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју једноставније писане и усмене исказе, као и кратке текстове о познатим и блиским темама, појавама и догађајима, реализују узрасно и искуствено примерене видове писане и усмене продукције и интеракције (давање и тражење, тј. размена информација о личностима, догађајима, појавама, једноставно исказивање идеја и мишљења) уз успостављање базичног али ефикасног социјалног контакта. Ученици прихватају разлике које постоје између властите и културе језикâ које уче и умеју да прилагоде понашање основним конвенцијама у комуникацији. Негују став отворености према култури страног језика и поседују основне вештине за критичко истраживање и разумевање појава властите културе и културе (културâ) језика који (које) уче. На сврсисходан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и адекватне стратегије учења и рада.

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици углавном правилно изговарају све гласове и гласовне групе, чак и у тежим и неувежбаним комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско- интонацијске природе, или уз евентуалне мање неправилности које не угрожавају комуникацију. Познају и примењују фреквентна правописна правила. Записују речи и изразе с релативном ортографском тачношћу, тако да не долази до неспоразума. Познају и користе одређени број сложенијих граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које углавном не ремете

комуникацију. Познају различите стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју главне сличности и разлике фреквентних лексичких елемената и (морфосинтаксичких) конструкција матерњег и страних језика. Разумеју, прихватају и знају да објасне разлике које постоје између властите и културâ језика који уче и знају да прилагоде понашање основним конвенцијама. Ученици поседују темељна знања о свакодневном животу, друштву и развоју стране културе, разумеју утицај природних и друштвених појава на процесе у властитој и култури страног језика, као и положај земаља и заједница циљног језика у свету и њихову везу са властитом културом и другим најближим културама.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају, схватају и интерпретирају вербалне и невербалне садржаје порука на страном језику и процењују релевантност језичких елемената у комуникативном чину. Ради остваривања комуникативне намере примењују различите стратегије и средства, укључујући дигиталне алате. Разумеју појмове, идеје и информације из усмених, писаних и мултимедијалних текстова школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна и/или имплицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, повезујући га са знањима и вештинама из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селектују, прикупљају, обрађују, класификују и повезују језичке, културолошке и друге информације и критички приступају различитим врстама извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања у приватном, јавном и образовном домену.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у разноврсним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју тематски и узрасно адекватне писане и усмене исказе, као и текстове о блиским темама, појавама и догађајима, реализују узрасно примерене видове писане и усмене продукције и интеракције (садржајна размена информација о личностима, догађајима, појавама, исказивање ставова, идеја и мишљења, допадања и недопадања) уз релативно спонтано успостављање ефикасног социјалног контакта. Прихватају и поштују разлике које постоје између властите културе и културе/културâ језика који/које уче и умеју да прилагоде вербално и невербално понашање основним конвенцијама. Негују став отворености и радозналости према култури језика који уче и поседују узрасно адекватне вештине за критичко истраживање и разумевање појава властите културе и културе (културâ) језика који (које) уче. На сврсисходан и делотворан начин приступају обради информација, развијају и унапређују функционалну и дигиталну писменост и комплексније стратегије учења и рада.

Разред: **Пети**

Фонд часова:

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
пети	2	72

<u>Циљеви наставе енглеског језика у петом разреду је да:</u>

- оспособи ученика да комуницира на основном нивоу страним језиком, у усменом и писаном облику о темама из његовог непосредног окружења.

Настава страног језика треба да:

- подстакне потребу за учењем страних језика,
- подстакне развијање свести о сопственом напредовању ради јачања мотивације за учење језика,
- олакша разумевање других и различитих култура и традиција,
- стимулише машту, креативност и радозналост,
- подстиче употребу страног језика у личне сврхе и из задовољства.

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ / ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			Introduction My life Animals	Поздрављање; представљање себе и других и тражење/ давање информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту; описивање способности у садашњости; описивање живих бића, предмета и места и положаја у простору; изражавање припадања и поседовања; изражавање молби и захтева. Описивање догађаја у садашњости; давање информација о себи и тражење/давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту; изражавање хронолошког времена (сати и минути, дани у недељи, датуми); изражавање допадања/недопадања; описивање и честитање празника и рођендана. Описивање догађаја у садашњости, тренутних и сталних/уобичајених догађаја/активности; описивање догађаја у причама; изрицање обавеза; изражавање интересовања, допадања/недопадања Описивање догађаја и способности у
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
СЈ1.ОО.О.1.1. Познају основне интонацијске схеме и углавном разумљиво изговарају већину гласова и најчешће гласовне групе уз интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може да отежава разумљивост порука и комуникацију. СЈ1.ОО.О.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које могу да ометају разумевање. СЈ1.ОО.О.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за	СЈ1.ОО.О.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставних усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз одговарајућу подршку. СЈ1.ОО.О.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији прибегавајући, по потреби, основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата.	СЈ1.ОО.О.3.1. Разумеју фреквентне речи и изразе у јасно контекстуализованом говору, као и у кратким саопштењима на блиске теме. СЈ1.ОО.О.3.2. Разумеју једноставне усмене савете и упутства која се односе на личне информације, непосредне потребе и блиско окружење уз подршку визуелних елемената (оријентација у простору, употреба апарата, правила игре). СЈ1.ОО.О.3.3. Разумеју глобални смисао кратких, спорим ритмом изговорених и јасно артикулисаних монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања.		

грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. СЈ1.ОО.О.1.4. Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. СЈ1.ОО.О.1.5. Разумеју и користе најједноставнији и најфреквентнији вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију СЈ1.ОО.О.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и разлике између заједницâ које користе циљни и матерњи језик. СЈ1.ОО.О.1.7. Поседују основна знања у вези са властитом и културама језикâ које уче, разумеју најфреквентније појаве и процесе из свакодневне	СЈ1.ОО.О.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе једноставне текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и процењују њихов значај за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – СЈ1.ОО.О.2.4. Интерпретирају значења једноставне усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). – СЈ1.ОО.О.2.5. Учествују у интеркултурној комуникацији, размењујући основне информације и ставове у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање основних правила учтивости. – СЈ1.ОО.О.2.6. Идентификују и пореде значајне појаве и процесе у контексту (властите)	СЈ1.ОО.О.3.4. Разумеју предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, о познатим/блиским темама, непосредном друштвеном окружењу, природној средини. – СЈ1.ОО.О.3.5. Разумеју основни смисао и појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у кратким и једноставнијим рекламним порукама на познате теме, уколико не садрже игру речи или неко конотативно / скривено / метафорично значење. – СЈ1.ОО.О.3.6. Разумеју појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у популарној музици. – СЈ1.ОО.О.3.7. Разумеју кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (писма, мејлови, СМС...). – СЈ1.ОО.О.3.8. Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће	Holidays Food The world Entertainment	прошлости. Исказивање потреба, осета и осећања; изражавање присуства/одсуства нечега; изражавање допадања/недопадања; изражавање молби, захтева, захвалности; исказивање количина и цена; изражавање упутства (рецепт за припремање хране) Описивање карактеристика места; изражавање положаја у простору; описивање живих бића; исказивање метеоролошког времена; Исказивање жеља, планова и намера; изрицање обавеза; позив на заједничку активност; исказивање предлога;

културе и традиције, о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем у оквиру вршњачке групе.	културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. СЈ1.ОО.О.2.7. Промишљају улогу језикâ у свакодневним активностима из домена личног интересовања и користе страни језик за проучавање главних природних и друштвених феномена и за релативно успешно решавање задатака у вези са садржајима школских предмета.	илустративне елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.). СЈ1.ОО.О.3.9. Разумеју општи смисао и важније информације у једноставнијим врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче). СЈ1.ОО.О.3.10. Разумеју и проналазе важније информације из инфографикона и других једноставнијих визуелно-текстуалних приказа (табела, дијаграма, мапа, формулара, формула...). СЈ1.ОО.О.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. СЈ1.ОО.О.3.12. Успостављају и накратко одржавају друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене		

		основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима, обавезама, услугама. СЈ1.ОО.О.3.13. Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје, уз помоћ наставника или саговорника и евентуалне краће паузе/застајкивања		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
СЈ1.ОО.С.1.1. Разумљиво изговарају већину гласова и гласовних група, уз могућу интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што повремено може да отежава разумљивост порука и комуникацију. СЈ1.ОО.С.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разумевање. СЈ1.ОО.С.1.3. Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца	СЈ1.ОО.С.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу с текстуалном врстом и комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). СЈ1.ОО.С.2.2. Користе страни језик у једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено на стратегије компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз	СЈ1.ОО.С.3.1. Разумеју основни смисао и кључне појединости у кратким саопштењима на блиске теме. СЈ1.ОО.С.3.2. Разумеју краће усмене савете, упутства, молбе итд. који се тичу личних потреба и интересовања (нпр. оријентација у простору, сналажење на јавним местима, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.) који су, по потреби, праћени визуелним елементима. СЈ1.ОО.С.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о		

за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију. СЈ1.ОО.С.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да повремено ремете комуникацију. СЈ1.ОО.С.1.5. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. СЈ1.ОО.С.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, најмаркантније сличности и разлике између заједницâ које користе циљни и	употребу релевантних дигиталних алата. СЈ1.ОО.С.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – СЈ1.ОО.С.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају основне хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери, ослањајући се на невербалну комуникацију, односно на карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). – СЈ1.ОО.С.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију и размењују основне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и	познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. СЈ1.ОО.С.3.4. Разумеју основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. – СЈ1.ОО.С.3.5. Разумеју основни смисао и главне информације краћих медијских садржаја (радио и телевизијских емисија, подкаста или других аудио-визуелних записа, као и краћих рекламних порука које не садрже игру речи или неко конотативно/ скривено / метафорично значење) о блиским темама, као и тему и основну поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама. – СЈ1.ОО.С.3.6. Разумеју општи смисао и фреквентне фразе, формулације и изразе у текстовима популарне музике. – СЈ1.ОО.С.3.7. Разумеју општи смисао и релевантне информације на блиске теме		

матерњи језик. СЈ1.ОО.С.1.7. Поседују знања у вези са властитом и културама језикâ које уче, разумеју и објашњавају важније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	уважавање фреквентнијих правила учтивости. СЈ1.ОО.С.2.6. Идентификују, анализирају и пореде значајније појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. СЈ1.ОО.С.2.7. Промишљају улогу језикâ у свакодневним активностима и користе страни језик за проучавање природних и друштвених феномена и релативно успешно решавање задатака у приватном, јавном и образовном домену.	у краћим текстовима једноставне садржине, порукама, писмима, мејловима о познатим и узрасно адекватним темама. – СЈ1.ОО.С.3.8. Разумеју општи смисао, важније идеје и поруке једноставних линеарних и хипертекстуалних врста (адаптирани, поједностављени и скраћени информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, кратке репортаже, кратки прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима. СЈ1.ОО.С.3.9. Разумеју општи смисао, информације, главне идеје и поруке једноставнијих фикционалних прича и других форми из области књижевности за младе прилагођених узрасту и интересовањима. СЈ1.ОО.С.3.10. Разумеју и селектују потребне информације из инфографикона и других визуелно-текстуалних приказа (табела, дијаграма, мапа, формулара, формула...). СЈ1.ОО.С.3.11.		

		Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из једноставнијих извора информација са циљем претраживања (онлајн) речника, енциклопедија, брошура и интернет страница. СЈ1.ОО.С.3.12. Иницирају и/или одржавају разговор и интеракцију са једним саговорником или више саговорника на блиске и познате теме. Уз минималну помоћ саговорника, траже одређени предмет, услугу, објашњење планова и обавеза, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину. СЈ1.ОО.С.3.13. Описују себе и своје непосредно окружење, школски контекст и приватан живот, свакодневне активности и навике, искуства из прошлости, претходне и планиране активности и догађаје, уз евентуалне краће паузе у говору. На једноставан начин и укратко излажу на задату тему или резимирају краћи текст (прочитан или одслушан), ослањајући се по потреби и на језичка средства која се у		

		њему појављују. СЈ1.ОО.С.3.14. Постављају неколико повезаних питања у низу, у вези с личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, и одговарају на слична питања саговорника. СЈ1.ОО.С.3.15. Исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења, упутства, захтеве, савете, забране, образлажући своје ставове и мишљење једноставнијим језичким средствима. СЈ1.ОО.С.3.16. Састављају краће сажете текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота, пореде људе, ствари и појаве користећи фреквентне кохезивне елементе. Писаним путем траже и преносе детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		

СЈ1.ОО.Н.1.1. Исправно изговарају већину гласова и гласовних група, уз евентуалне утицаје других језика које користе, првенствено матерњег и повремена одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације). СЈ1.ОО.Н.1.2. Познају правописна правила и примењују их у писаној продукцији. СЈ1.ОО.Н.1.3. Познају и користе ограничен репертоар правила и образаца за грађење граматичких облика који укључују и најфреквентија одступања од морфолошких правила и правила творбе речи. СЈ1.ОО.Н.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и фреквентних правилно формираних синтаксичких структура у циљу кохерентне комуникације. СЈ1.ОО.Н.1.5. Разумеју и користе релативно адекватан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена. СЈ1.ОО.Н.1.6. Познају	СЈ1.ОО.Н.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања различитих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са текстуалном врстом и комуникативном намером, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). СЈ1.ОО.Н.2.2. Користе страни језик у усменој и писаној комуникацији користећи креативно стратегије компензације и примењујући различите стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз употребу релевантних дигиталних алата. СЈ1.ОО.Н.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и селективно користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост, за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – СЈ1.ОО.Н.2.4. Интерпретирају значења	СЈ1.ОО.Н.3.1. Разумеју смисао и важне информације у краћим усменим саопштењима на блиске и узрасно релевантне теме. СЈ1.ОО.Н.3.2. Разумеју усмена упутства, препоруке, савете који се односе на сналажење на јавним местима (нпр. руковање апаратима и уређајима, упозорења, безбедносне информације и сл.) уколико се говори разговетно и умереним темпом. СЈ1.ОО.Н.3.3. Разумеју основни смисао и релевантне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме (из домена науке, уметности, економије, технологије и осталих области људског деловања), уз одговарајућу визуелну подршку. Идентификују идеје, интерпретације, узрочно-последичне везе, разликују чињенице од мишљења и ставова. – СЈ1.ОО.Н.3.4. Разумеју општи смисао, кључне информације, позиције, идеје и ставове из разговора		

основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, важније сличности и разлике између заједницâ које користе циљни и матерњи језик. СЈ1.ОО.Н.1.7. Поседују темељна знања у вези са властитом и културама језикâ које уче, разумеју, тумаче и пореде појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери у складу са њеним друштвеним, културним, временским и просторним контекстом. СЈ1.ОО.Н.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију, размењују релевантне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање правила учтивости. СЈ1.ОО.Н.2.6. Идентификују, анализирају и тумаче појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације. СЈ1.ОО.Н.2.7. Промишљају улогу језикâ у разноврсним друштвеним активностима и користе страни језик у циљу решавања проблема и	двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. – СЈ1.ОО.Н.3.5. Разумеју основни смисао и могу да издвоје главне информације из аутентичних медијских садржаја (подкаста, радио и телевизијских емисија о познатим, друштвено и узрасно адекватним темама – нпр. репортажа, научно-популарних, документарних, играних, анимираних филмова, едукативних садржаја и спотова) које слушају/гледају у смисленим целинама. Разумеју општи смисао и упадљиве детаље рекламних порука и препознају ставове и тачке гледишта изречене у њима, предрасуде, стереотипе, као и различите облике медијске манипулације и убеђивања. – СЈ1.ОО.Н.3.6. Разумеју општи смисао, фреквентне фразе и изразе сложенијих, разговетних текстова популарне музике. СЈ1.ОО.Н.3.7. Разумеју општи смисао и могу да издвоје релевантне информације у порукама, писмима и имејловима о		

	повезивање знања у приватном, јавном и образовном домену.	блиским темама које се односе на различите узрасно адекватне теме и на актуелне друштвено релевантне теме од значаја за њихово непосредно школско окружење, ужу или ширу заједницу. СЈ1.ОО.Н.3.8. Разумеју општи смисао, идеје, детаље, информације и поруке различитих врста текстова (прилагођени информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, репортаже, прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима, откривајући значења непознатих речи и конструкција на основу смисла читавог текста и садржаја појединачних делова. Идентификују идеје, интерпретације, узрочно-последичне везе, разликују чињенице од мишљења, препознају предрасуде, стереотипе, као и најупадљивије начине медијске манипулације и убеђивања. СЈ1.ОО.Н.3.9. Разумеју општи смисао, детаље, идеје, експлицитно		

		изражена осећања, жеље, расположења и поруке, идентификују и анализирају идеје и ставове аутора, интерпретације, различите перспективе, предрасуде, стереотипе, у узрасно примереним књижевним текстовима и прилагођеним и адаптираним верзијама белетристике за младе. СЈ1.ОО.Н.3.10. Разумеју, проналазе, селектују, интерпретирају и евалуирају информације из различитих визуелно- текстуалних приказа (инфографикона, табела, дијаграма, графикона, мапа, формулара, формула...). СЈ1.ОО.Н.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из различитих извора информација критички процењујући релевантност, поузданост и кредибилност извора. СЈ1.ОО.Н.3.12. Спонтано учествују у једноставнијој интеракцији са двоје или више саговорника у оквиру дијалога, дискусија и дебата, разматрају различите перспективе, исказују своје мишљење пружајући објашњења и поткрепљујући		

		га аргументима, излажу ставове и идеје у вези са блиским, релевантним (личним и друштвеним) темама прилагођеним узрасту и интересовањима, поштујући друштвено прихваћене норме комуникације. СЈ1.ОО.Н.3.13. Релативно течно и с одређеном лакоћом описују себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, искуства/догађаје из прошлости и планове за будућност. Спонтано и детаљно излажу на задату тему (из узрасно и интересно примерених и блиских области људског деловања) и одговарају на питања која се односе на смисао и значај теме, кључне информације и податке, основне поруке и једноставне интерпретације, користећи разноврсна језичка средства. СЈ1.ОО.Н.3.14. Учествују у неформалном и формалном разговору (нпр. са наставницима, службеним лицима и сл.), постављају по неколико питања у низу (у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама,		

		жељама) и одговарају на њих, уз евентуалну помоћ и понављање. СЈ1.ОО.Н.3.15. Комплекснијим језичким средствима исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе, извињења, упутства, савете, захтеве, забране, упутства; износе образложења, ставове, мишљење, аргументацију, по потреби тражећи помоћ саговорника (вербалним и невербалним средствима). СЈ1.ОО.Н.3.16. Пишу краће текстове/приче од неколико логички повезаних реченица на реалан или фикционалан начин о узрасно релевантним темама од локалног, националног и глобалног значаја (о себи, аспектима приватног и школског живота као и о друштвеном и природном окружењу). Резимирају и/или парафразирају одслушан или прочитан адаптиран или прилагођен текст (на једноставне и узрасно примерене теме из домена науке, уметности, економије, технологије и осталих области људског деловања), ослањајући се и на језичка средства која се у		

		њему појављују. Описују и тумаче податке из табела, графикона, инфографика, брошура и сл. СЈ1.ОО.Н.3.17. Прецизно описују искуства, активности и догађаје из садашњости и прошлости у виду дескриптивних и наративних текстова користећи познате сложеније језичке структуре и адекватну лексику. Пишу обична и електронска писма у којима са пријатељима и познаницима договарају активности и обрађују узрасно релевантне теме поштујући друштвено прихваћене норме комуникације, различите културолошке особености и мултикултуралност. Описују себе, околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности, искуства и догађаје, резимирају или препричавају краћи (прочитан или одслушан) текст, у извесној мери користећи и језичка средства која се у њему појављују. СЈ1.ОО.Н.3.18. На страном језику у сажетом виду		

		саопштавају информације добијене од трећег лица или пренете путем писаних или усмених текстова у вези с релативно блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама. СЈ1.ОО.Н.3.19. На матерњем језику саопштавају смисао, тему и детаљније информације усменог исказа или писаног текста (новинског, књижевног, интернет прилога), примереног узрасту и интересовањима, као и информације, упутства, молбе, савете и сл. добијене од трећег лица.		

Поред сазнања о основним чињеницама везаним за историју, географију, културу и уметност земаља чији језик учи, ученик треба да стекне увид, у оквиру поља свог интересовања и искуства, у сличности и разлике у навикама (вербална и невербална комуникација), обичајима, менталитету и институцијама између наше земље и земаља чији језик учи.

Међупредметне компетенције:

- рад с подацима и информацијама,
- решавање проблема,
- сарадња,
- компетенције за цедложивотно учење,
- одговорно учешће у демократском друштву,
- естетичка компетенција,
- комуникација.

Начин остваривања програма:

- **методе рада**: Комбиновани метод рада (демонстративни, монолошки, дијалошки, рад на тексту, практичан рад, игровне активности), интерактивни
- **облик рада**: Комбиновани облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи

Активности:

Наставника: организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, сугерише одговоре, подстиче, дискутује, мотивише, вреднује рад, објашњава, показује, настоји да ученици стекну и задрже добре навике у изговору, слуша и прати излагања ученика

Ученика: понављају, посматрају, уочавају, наводе и употребљавају речи, препознају, изражајно читају и казују, учествује у активностима на часу, пишу и читају запажају значајне појединости.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда:

- иницијални, полугодишњи и завршни тест
- свакодневно праћење ученика на часовима
- повремене провере на крају часа путем усмених или кратких писмених одговора,
- провера знања путем контролних вежби и тестова
- праћење реализације домаћих и писмених задатака

Корелација са другим предметима:

1. Cardinal numbers - математика (бројеви до 100 и рачунске операције)
2. Countries and nationalities- географија (државе и главни градови)
3. House features - ТИТ (делови куће), Plurals - српски језик (множина именица)
4. Free time activities - српски језик (прилошке одредбе учесталости и упитне речи), физичко васпитање (спортови и спортисти);
5. Food and drinks - српски језик (бројиве и небројиве именице, детерминатори), географија (храна у различитим земљама);
6. On holiday - географија (географски називи, временске прилике, земље енглеског језика);
7. Animals - биологија (животиње), Past Simple -српски језик (прошло време)

Школски програм прилагођава захтеве, темпо рада и наставни материјал могућностима ученика и њиховим индивидуалним карактеристикама. Ученици раде по ИОП1, ИОП2, ИОП3 и индивидуализацији. Такође се примењује индивидуални приступ за ученике из осетљивих група и програм рада са надареном децом.

Литература (за наставнике и ученике):

Уџбеник “Right on 1 ” (аутор: Jenny Dooley; издавач: Freska, Express Publishing 2024), радна свеска “ Right on 1 ” (аутор: Jenny Dooley; издавач: Freska, Express Publishing 2024), дигитални, аудио и онлајн материјали

Разред: ШЕСТИ

Фонд часова:

Разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
шести	2	72

Циљеви учења **енглеског језика** јесте да ученици усвоје језик који се користи приликом разговора на наведене теме,уз употребу одговарајућег облика садашњег,прошлог и будућег времена; да науче да читајући или слушајући текст издвоје тражену информацију; да вежбају рад у групи, и у пару, кроз размену идеја у оквиру пројеката и науче да процењују свој напредак.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:			ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ
ОСНОВНИ НИВО			**Starter**	- разумеју једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација о себи и другима; - поздраве и отпоздраве, представе себе и другог користећи једноставнија језичка средства; - поставе и одговоре на сложенија питања личне природе; - у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима; - разумеју једноставније текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње; - размене информације које се односе на дате комуникативне ситуације; - опишу сталне, уобичајене и тренутне догађаје / активности и способности користећи неколико везаних исказа; - разумеју и примењују правила учтиве комуникације.
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
СЈ1.ОО.О.1.1. Познају основне интонацијске схеме и углавном разумљиво изговарају већину гласова и најчешће гласовне групе уз интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може да отежава разумљивост порука и комуникацију. СЈ1.ОО.О.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које могу да ометају разумевање. СЈ1.ОО.О.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста	СЈ1.ОО.О.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставних усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз одговарајућу подршку. СЈ1.ОО.О.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији прибегавајући, по потреби, основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. – СЈ1.ОО.О.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе једноставне текстуалне, визуелно-текстуалне и	СЈ1.ОО.О.3.1. Разумеју фреквентне речи и изразе у јасно контекстуализованом говору, као и у кратким саопштењима на блиске теме. СЈ1.ОО.О.3.2. Разумеју једноставне усмене савете и упутства која се односе на личне информације, непосредне потребе и блиско окружење уз подршку визуелних елемената (оријентација у простору, употреба апарата, правила игре). СЈ1.ОО.О.3.3. Разумеју глобални смисао кратких, спорим ритмом изговорених и јасно артикулисаних монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. СЈ1.ОО.О.3.4. Разумеју предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, о познатим/блиским темама, непосредном друштвеном окружењу, природној средини. СЈ1.ОО.О.3.5. Разумеју основни смисао и појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у кратким и једноставнијим рекламним порукама на познате теме, уколико не садрже игру речи или неко конотативно / скривено / метафорично значење.	**My world**	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - поставе и одговоре на једноставнија питања личне природе; - у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима; - разумеју једноставније текстове у којима се описују догађаји у прошлости; - размене информације у вези са

речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. СЈ1.ОО.О.1.4. Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. СЈ1.ОО.О.1.5. Разумеју и користе најједноставнији и најфреквентнији вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију СЈ1.ОО.О.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и разлике између	мултимедијалне изворе и садржаје и процењују њихов значај за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. СЈ1.ОО.О.2.4. Интерпретирају значења једноставне усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). СЈ1.ОО.О.2.5. Учествују у интеркултурној комуникацији, размењујући основне информације и ставове у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање основних правила учтивости. СЈ1.ОО.О.2.6. Идентификују и пореде значајне појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских	СЈ1.ОО.О.3.6. Разумеју појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у популарној музици. СЈ1.ОО.О.3.7. Разумеју кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (писма, мејлови, СМС...). СЈ1.ОО.О.3.8. Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.). СЈ1.ОО.О.3.9. Разумеју општи смисао и важније информације у једноставнијим врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче). СЈ1.ОО.О.3.10. Разумеју и проналазе важније информације из инфографикона и других једноставнијих визуелно-текстуалних приказа (табела, дијаграма, мапа, формулара, формула...). СЈ1.ОО.О.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. СЈ1.ОО.О.3.12. Успостављају и накратко одржавају друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом	Fit for life **Fun time**	догађајима у прошлости; - опишу у неколико везаних исказа догађај из прошлости/историјску личност и сл. - разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на изражавање допадања/недопадања; - размене информације које се односе на допадање/недопадање уз образложење; - разумеју предлоге и одговоре на њих; - упуте предлоге и реагују на предлоге пружајући одговарајући изговор или одговарајуће оправдање на прикладан начин; - опишу сличности и разлике у породичном животу у ВБ и код нас. - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове који се односе на исказивање предвиђања, понуда/одлука, планова и намера у будћности; - разумеју и размене информације које се односе на предвиђање, нуђење услуге/одлуке, и намере у будућности; - изразе своја и туђа предвиђања, одлуке, и намере у будћности; - понуде/прихвате/одбију услугу на прикладан начин; - уоче и опишу сличности и разлике у прослави рођендана у ВБ и код нас. - разумеју једноставније текстове у

заједницâ које користе циљни и матерњи језик. СЈ1.ОО.О.1.7. Поседују основна знања у вези са властитом и културама језикâ које уче, разумеју најфреквентније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције, о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем у оквиру вршњачке групе.	предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. СЈ1.ОО.О.2.7. Промишљају улогу језикâ у свакодневним активностима из домена личног интересовања и користе страни језик за проучавање главних природних и друштвених феномена и за релативно успешно решавање задатака у вези са садржајима школских предмета.	поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима, обавезама, услугама. СЈ1.ОО.О.3.13. Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје, уз помоћ наставника или саговорника и евентуалне краће паузе/застајкивања	All things high tech	којима се описују догађаји из прошлости; - размене једноставније информације у вези са догађајима у прошлости; - опишу у неколико везаних исказа догађаје из прошлости; - опишу историјске догађаје циљне културе користећи једноставнија језичка средства; - разумеју и реагују на једноставније исказе који се односе на допадање/недопадање; - изразе допадање/недопадање једноставнијим језичким средствима; - израчунају време у ВБ, Аустралији, САД у односу на Србију.
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
СЈ1.ОО.С.1.1. Разумљиво изговарају већину гласова и гласовних група, уз могућу интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што повремено може да отежава разумљивост порука и комуникацију. СЈ1.ОО.С.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној	СЈ1.ОО.С.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу с текстуалном врстом и комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). СЈ1.ОО.С.2.2. Користе страни језик у једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено	СЈ1.ОО.С.3.1. Разумеју основни смисао и кључне појединости у кратким саопштењима на блиске теме. СЈ1.ОО.С.3.2. Разумеју краће усмене савете, упутства, молбе итд. који се тичу личних потреба и интересовања (нпр. оријентација у простору, сналажење на јавним местима, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.) који су, по потреби, праћени визуелним елементима. СЈ1.ОО.С.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним	**Be green**	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставнији опис места (знаменитости, институције и сл.); - упореде и опишу карактеристике места, користећи једноставнија језичка средства; - опишу места користећи једноставнија језичка средства (знаменитости, занимљивости и сл.); - разумеју појединачне и везане исказе који се односе на просторне односе и смер кретања; - питају и кажу где се нешто налази користећи једноставнија језичка средства; - затраже и у неколико везаних исказа саопште смер кретања; - разумеју и опишу искуство/догађај из прошлости користећи једноставнија језичка средства;

продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разумевање. СЈ1.ОО.С.1.3. Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију. СЈ1.ОО.С.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да повремено ремете комуникацију. СЈ1.ОО.С.1.5. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које	на стратегије компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз употребу релевантних дигиталних алата. СЈ1.ОО.С.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. СЈ1.ОО.С.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају основне хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери, ослањајући се на невербалну комуникацију, односно на карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). СЈ1.ОО.С.2.5. Успостављају	тема, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. СЈ1.ОО.С.3.4. Разумеју основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. СЈ1.ОО.С.3.5. Разумеју основни смисао и главне информације краћих медијских садржаја (радио и телевизијских емисија, подкаста или других аудио-визуелних записа, као и краћих рекламних порука које не садрже игру речи или неко конотативно/ скривено / метафорично значење) о блиским темама, као и тему и основну поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама. СЈ1.ОО.С.3.6. Разумеју општи смисао и фреквентне фразе, формулације и изразе у текстовима популарне музике. СЈ1.ОО.С.3.7. Разумеју општи смисао и релевантне информације на блиске теме у краћим текстовима једноставне садржине, порукама, писмима, мејловима о познатим и узрасно адекватним темама. СЈ1.ОО.С.3.8. Разумеју општи смисао, важније идеје и поруке једноставних линеарних и хипертекстуалних врста (адаптирани, поједностављени и скраћени информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти,	**Round we go**	- разумеју и реагују на предлоге и сугестије уз образложење; - саопште предлоге и сугестије; - разумеју једноставније исказе који се односе на планове за будућност; - у неколико везаних исказа саопште планове/договоре за будућност; - разумеју и поштују правила учтиве комуникације; - опишу значајније градове циљних култура и њихове знаменитости и занимљивости (Лондон, Њујорк); - опишу значајни историјски догађај циљних култура - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове који се односе на описивање искуства у прошлости; - размене информације у вези са искуствима из прошлости; - опишу у неколико везаних исказа своја и туђа искуства из прошлости користећи једноставнија језичка средства; - разумеју краће и дуже исказе који се односе на жеље и амбиције; - изразе своје и туђе жеље и амбиције једноставнијим језичким средствима; - разумеју једноставније текстове који се односе на упозорења; - саопште упозорења; - разумеју текст о значајнијим историјским личностима из ВБ и опишу значајније историјске личности користећи једноставнија језичка средства.

могу повремено да ремете комуникацију. СЈ1.ОО.С.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, најмаркантније сличности и разлике између заједницâ које користе циљни и матерњи језик. СЈ1.ОО.С.1.7. Поседују знања у вези са властитом и културама језикâ које уче, разумеју и објашњавају важније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	интеркултурну комуникацију и размењују основне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање фреквентнијих правила учтивости. СЈ1.ОО.С.2.6. Идентификују, анализирају и пореде значајније појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. СЈ1.ОО.С.2.7. Промишљају улогу језикâ у свакодневним активностима и користе страни језик за проучавање природних и друштвених феномена и релативно успешно решавање задатака у приватном, јавном и образовном домену.	кратке репортаже, кратки прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима. СЈ1.ОО.С.3.9. Разумеју општи смисао, информације, главне идеје и поруке једноставнијих фикционалних прича и других форми из области књижевности за младе прилагођених узрасту и интересовањима. СЈ1.ОО.С.3.10. Разумеју и селектују потребне информације из инфографикона и других визуелно-текстуалних приказа (табела, дијаграма, мапа, формулара, формула...). СЈ1.ОО.С.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из једноставнијих извора информација са циљем претраживања (онлајн) речника, енциклопедија, брошура и интернет страница. СЈ1.ОО.С.3.12. Иницирају и/или одржавају разговор и интеракцију са једним саговорником или више саговорника на блиске и познате теме. Уз минималну помоћ саговорника, траже одређени предмет, услугу, објашњење планова и обавеза, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину. СЈ1.ОО.С.3.13. Описују себе и своје непосредно окружење, школски контекст и приватан живот, свакодневне активности и навике, искуства из прошлости, претходне и		- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју и реагују на свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним потребама, осетима и осећањима; - изразе основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима; - разумеју и реагују на савете, присуство/одсуство обавезе; - размене информације које се односе на савете, забране, присуство/одсуство обавезе; - саопште савете, забране, присуство/одсуство обавезе користећи одговарајућа језичка средства; -разумеју и формулишу исказе којима се тражи мишљење, изражава слагање/неслагање.

		планиране активности и догађаје, уз евентуалне краће паузе у говору. На једноставан начин и укратко излажу на задату тему или резимирају краћи текст (прочитан или одслушан), ослањајући се по потреби и на језичка средства која се у њему појављују. СЈ1.ОО.С.3.14. Постављају неколико повезаних питања у низу, у вези с личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, и одговарају на слична питања саговорника. СЈ1.ОО.С.3.15. Исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења, упутства, захтеве, савете, забране, образлажући своје ставове и мишљење једноставнијим језичким средствима. СЈ1.ОО.С.3.16. Састављају краће сажете текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота, пореде људе, ствари и појаве користећи фреквентне кохезивне елементе. Писаним путем траже и преносе детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		

СЈ1.ОО.Н.1.1. Исправно изговарају већину гласова и гласовних група, уз евентуалне утицаје других језика које користе, првенствено матерњег и повремена одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације). СЈ1.ОО.Н.1.2. Познају правописна правила и примењују их у писаној продукцији. СЈ1.ОО.Н.1.3. Познају и користе ограничен репертоар правила и образаца за грађење граматичких облика који укључују и најфреквентија одступања од морфолошких правила и правила творбе речи. СЈ1.ОО.Н.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и фреквентних правилно формираних синтаксичких структура у циљу кохерентне комуникације. СЈ1.ОО.Н.1.5. Разумеју и користе релативно	СЈ1.ОО.Н.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања различитих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са текстуалном врстом и комуникативном намером, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). СЈ1.ОО.Н.2.2. Користе страни језик у усменој и писаној комуникацији користећи креативно стратегије компензације и примењујући различите стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз употребу релевантних дигиталних алата. СЈ1.ОО.Н.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и селективно користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост, за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. СЈ1.ОО.Н.2.4.	СЈ1.ОО.Н.3.1. Разумеју смисао и важне информације у краћим усменим саопштењима на блиске и узрасно релевантне теме. СЈ1.ОО.Н.3.2. Разумеју усмена упутства, препоруке, савете који се односе на сналажење на јавним местима (нпр. руковање апаратима и уређајима, упозорења, безбедносне информације и сл.) уколико се говори разговетно и умереним темпом. СЈ1.ОО.Н.3.3. Разумеју основни смисао и релевантне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме (из домена науке, уметности, економије, технологије и осталих области људског деловања), уз одговарајућу визуелну подршку. Идентификују идеје, интерпретације, узрочно-последичне везе, разликују чињенице од мишљења и ставова. СЈ1.ОО.Н.3.4. Разумеју општи смисао, кључне информације, позиције, идеје и ставове из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. СЈ1.ОО.Н.3.5. Разумеју основни смисао и могу да издвоје главне информације из аутентичних медијских садржаја (подкаста, радио и телевизијских емисија о познатим, друштвено и узрасно адекватним темама – нпр. репортажа, научно-популарних, документарних, играних,		

адекватан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена. СЈ1.ОО.Н.1.6. Познају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, важније сличности и разлике између заједницâ које користе циљни и матерњи језик. СЈ1.ОО.Н.1.7. Поседују темељна знања у вези са властитом и културама језикâ које уче, разумеју, тумаче и пореде појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери у складу са њеним друштвеним, културним, временским и просторним контекстом. СЈ1.ОО.Н.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију, размењују релевантне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање правила учтивости. СЈ1.ОО.Н.2.6. Идентификују, анализирају и тумаче појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације. СЈ1.ОО.Н.2.7.	анимираних филмова, едукативних садржаја и спотова) које слушају/гледају у смисленим целинама. Разумеју општи смисао и упадљиве детаље рекламних порука и препознају ставове и тачке гледишта изречене у њима, предрасуде, стереотипе, као и различите облике медијске манипулације и убеђивања. СЈ1.ОО.Н.3.6. Разумеју општи смисао, фреквентне фразе и изразе сложенијих, разговетних текстова популарне музике. СЈ1.ОО.Н.3.7. Разумеју општи смисао и могу да издвоје релевантне информације у порукама, писмима и имејловима о блиским темама које се односе на различите узрасно адекватне теме и на актуелне друштвено релевантне теме од значаја за њихово непосредно школско окружење, ужу или ширу заједницу. СЈ1.ОО.Н.3.8. Разумеју општи смисао, идеје, детаље, информације и поруке различитих врста текстова (прилагођени информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, репортаже, прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима, откривајући значења непознатих речи и конструкција на основу смисла читавог текста и садржаја појединачних делова. Идентификују идеје, интерпретације, узрочно-		

	Промишљају улогу језикâ у разноврсним друштвеним активностима и користе страни језик у циљу решавања проблема и повезивање знања у приватном, јавном и образовном домену.	последичне везе, разликују чињенице од мишљења, препознају предрасуде, стереотипе, као и најупадљивије начине медијске манипулације и убеђивања. СЈ1.ОО.Н.3.9. Разумеју општи смисао, детаље, идеје, експлицитно изражена осећања, жеље, расположења и поруке, идентификују и анализирају идеје и ставове аутора, интерпретације, различите перспективе, предрасуде, стереотипе, у узрасно примереним књижевним текстовима и прилагођеним и адаптираним верзијама белетристике за младе. СЈ1.ОО.Н.3.10. Разумеју, проналазе, селектују, интерпретирају и евалуирају информације из различитих визуелно- текстуалних приказа (инфографикона, табела, дијаграма, графикона, мапа, формулара, формула...). СЈ1.ОО.Н.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из различитих извора информација критички процењујући релевантност, поузданост и кредибилност извора. СЈ1.ОО.Н.3.12. Спонтано учествују у једноставнијој интеракцији са двоје или више саговорника у оквиру дијалога, дискусија и дебата, разматрају различите перспективе, исказују своје мишљење пружајући објашњења и поткрепљујући га аргументима, излажу ставове и идеје у вези са блиским, релевантним		

		(личним и друштвеним) темама прилагођеним узрасту и интересовањима, поштујући друштвено прихваћене норме комуникације. СЈ1.ОО.Н.3.13. Релативно течно и с одређеном лакоћом описују себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, искуства/догађаје из прошлости и планове за будућност. Спонтано и детаљно излажу на задату тему (из узрасно и интересно примерених и блиских области људског деловања) и одговарају на питања која се односе на смисао и значај теме, кључне информације и податке, основне поруке и једноставне интерпретације, користећи разноврсна језичка средства. СЈ1.ОО.Н.3.14. Учествују у неформалном и формалном разговору (нпр. са наставницима, службеним лицима и сл.), постављају по неколико питања у низу (у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама) и одговарају на њих, уз евентуалну помоћ и понављање. СЈ1.ОО.Н.3.15. Комплекснијим језичким средствима исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе, извињења, упутства, савете, захтеве, забране, упутства; износе образложења, ставове, мишљење, аргументацију, по потреби тражећи помоћ саговорника (вербалним и невербалним		

		средствима). СЈ1.ОО.Н.3.16. Пишу краће текстове/приче од неколико логички повезаних реченица на реалан или фикционалан начин о узрасно релевантним темама од локалног, националног и глобалног значаја (о себи, аспектима приватног и школског живота као и о друштвеном и природном окружењу). Резимирају и/или парафразирају одслушан или прочитан адаптиран или прилагођен текст (на једноставне и узрасно примерене теме из домена науке, уметности, економије, технологије и осталих области људског деловања), ослањајући се и на језичка средства која се у њему појављују. Описују и тумаче податке из табела, графикона, инфографика, брошура и сл. СЈ1.ОО.Н.3.17. Прецизно описују искуства, активности и догађаје из садашњости и прошлости у виду дескриптивних и наративних текстова користећи познате сложеније језичке структуре и адекватну лексику. Пишу обична и електронска писма у којима са пријатељима и познаницима договарају активности и обрађују узрасно релевантне теме поштујући друштвено прихваћене норме комуникације, различите културолошке особености и мултикултуралност. Описују себе, околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности, искуства и догађаје, резимирају или		

		препричавају краћи (прочитан или одслушан) текст, у извесној мери користећи и језичка средства која се у њему појављују. СЈ1.ОО.Н.3.18. На страном језику у сажетом виду саопштавају информације добијене од трећег лица или пренете путем писаних или усмених текстова у вези с релативно блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама. СЈ1.ОО.Н.3.19. На матерњем језику саопштавају смисао, тему и детаљније информације усменог исказа или писаног текста (новинског, књижевног, интернет прилога), примереног узрасту и интересовањима, као и информације, упутства, молбе, савете и сл. добијене од трећег лица.		

Међупредметне компетенције:

- Компетенција за учење
- Одговорно учешће у демократском друштву
- Естетичка компетенција
- Комуникација
- Одговоран однос према околини
- Одговоран однос према здрављу
- Рад са подацима и информацијама
- Решавање проблема
- Сарадња
- Дигитална компетенција

Корелација са другим предметима:

Увод: Countries and nationalities- географија (државе и националности), Numbers(ordinal and cardinal, ages)- математика (основни и редни бројеви), Plurals -српски језик (множина именица);

- My world- српски језик (садашње време и прошло време), грађанско васпитање (понашање и осећања)
- Fit for life -билогија (делови тела, повреде, болести, третман), физичко васпитање (спортске активности и спортска опрема)

- Round we go- ТиИО (саобраћај и транспорт), географија (природне непогоде, клима);
- Fun time - музичко (музички инструменти, српски језик (будуће време)
- All things high tech - ТиИО (компјутери и компјутерски језик) српски језик (инфинитив)
- Be green - биологија (заштита животне средине, дивље животиње), српски језик (односне заменице)

Начин остваривања програма:

- **методе рада**: Комбиновани метод рада (демонстративни, монолошки, дијалошки, рад на тексту, практичан рад, игровне активности), интерактивни
- **облик рада**: Комбиновани облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи

Активности:

Наставника: организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, сугерише одговоре, подстиче, дискутује, мотивише, вреднује рад, објашњава, показује, настоји да ученици стекну и задрже добре навике у изговору, слуша и прати излагања ученика

Ученика: понављају, посматрају, уочавају, наводе и употребљавају речи, препознају, изражајно читају и казују, учествује у активностима на часу, пишу и читају запажају значајне појединости.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда:

- иницијални, полугодишњи и завршни тест
- свакодневно праћење ученика на часовима
- повремене провере на крају часа путем усмених или кратких писмених одговора,
- провера знања путем контролних вежби и тестова
- праћење реализације домаћих и писмених задатака

Школски програм прилагођава захтеве, темпо рада и наставни материјал могућностима ученика и њиховим индивидуалним карактеристикама. Ученици раде по ИОП1, ИОП2, ИОП3 и индивидуализацији. Такође се примењује индивидуални приступ за ученике из осетљивих група и програм рада са надареном децом.

Литература (за наставнике и ученике):

Jenny Dooley: Right on 2, Serbian edition , Freska, Express Publishing, 2025. (student's book, activity book, teacher's book, audio CD, digital book)

Разред: СЕДМИ

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
седми	2	72

Циљеви учења **енглеског језика** јесте да ученици усвоје језик који се користи приликом разговора на наведене теме,уз употребу одговарајућег облика садашњег,прошлог и будућег времена; да науче да читајући или слушајући текст издвоје тражену информацију; да вежбају рад у групи, и у пару, кроз размену идеја у оквиру пројеката и науче да процењују свој напредак.

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ / ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**Starter** **Our world** **Me and the others** **What if…?** **Arts and festivals** **Health is wealth** **In the news**	По завршетку теме ученици ће бити у стању да: - разумеју једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; - размене појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости; - разумеју једноставније текстове који се односе на опис радњи, стања и збивања; - опишу и упореде радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - опишу радње користећи неколико везаних исказа; - разумеју једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагују на њих; - изражавају мишљење, слагање/неслагање и дају кратко образложење; - разумеју једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагују на њих; - размене једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; - саопште шта он/она или неко други планира, намерава, предвиђа; - разумеју једноставније предлоге и позиве на заједничке активности и одговоре на њих уз одговарајуће образложење; - упуте предлоге и позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе; - затраже и пруже додатне информације у вези са предлозима и позивима на заједничке активности; - разумеју сличности и разлике у школским и
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
СЈ1.ОО.О.1.1. Познају основне интонацијске схеме и углавном разумљиво изговарају већину гласова и најчешће гласовне групе уз интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може да отежава разумљивост порука и комуникацију. СЈ1.ОО.О.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које могу да ометају разумевање. СЈ1.ОО.О.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за	СЈ1.ОО.О.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставних усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз одговарајућу подршку. СЈ1.ОО.О.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији прибегавајући, по потреби, основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. – СЈ1.ОО.О.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе	СЈ1.ОО.О.3.1. Разумеју фреквентне речи и изразе у јасно контекстуализованом говору, као и у кратким саопштењима на блиске теме. СЈ1.ОО.О.3.2. Разумеју једноставне усмене савете и упутства која се односе на личне информације, непосредне потребе и блиско окружење уз подршку визуелних елемената (оријентација у простору, употреба апарата, правила игре). СЈ1.ОО.О.3.3. Разумеју глобални смисао кратких, спорим ритмом изговорених и јасно артикулисаних монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. СЈ1.ОО.О.3.4. Разумеју предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, о познатим/блиским темама, непосредном друштвеном		

време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – СЈ1.ОО.О.1.4. Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – СЈ1.ОО.О.1.5. Разумеју и користе најједноставнији и најфреквентнији вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију – СЈ1.ОО.О.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и разлике између заједницâ које користе циљни и матерњи језик. СЈ1.ОО.О.1.7. Поседују основна знања у вези са властитом и културама језикâ које уче, разумеју најфреквентније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције, о којима се обавештавају	једноставне текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и процењују њихов значај за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – СЈ1.ОО.О.2.4. Интерпретирају значења једноставне усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). – СЈ1.ОО.О.2.5. Учествују у интеркултурној комуникацији, размењујући основне информације и ставове у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање основних правила учтивости. СЈ1.ОО.О.2.6. Идентификују и пореде значајне појаве и процесе у контексту (властите)	окружењу, природној средини. – СЈ1.ОО.О.3.5. Разумеју основни смисао и појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у кратким и једноставнијим рекламним порукама на познате теме, уколико не садрже игру речи или неко конотативно / скривено / метафорично значење. – СЈ1.ОО.О.3.6. Разумеју појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у популарној музици. – СЈ1.ОО.О.3.7. Разумеју кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (писма, мејлови, СМС...). СЈ1.ОО.О.3.8. Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.).		ваншколским активностима у ВБ и код нас. По завршетку теме ученици ће бити у стању да: - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове у којима се описују догађаји, способности и обавезе у прошлости; - размене појединачне информације и/или неколико информација у низу о догађајима, способностима и обавезама у прошлости; - опишу у неколико краћих, везаних исказа догађај из прошлости; - опишу неки историјски догађај, историјску личност и слично; - размене једноставније информације личне природе; - у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима; - разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опишу и упореде жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - разумеју уобичајене молбе и захтеве и реагују на њих; - упуте уобичајене молбе и захтеве; - разумеју једноставније исказе који се односе на дозволе и реагују на њих; - размене једноставније информације које се односе на дозволе. По завршетку теме ученици ће бити у стању да:

усменим, писаним и дигиталним путем у оквиру вршњачке групе.	културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. СЈ1.ОО.О.2.7. Промишљају улогу језикâ у свакодневним активностима из домена личног интересовања и користе страни језик за проучавање главних природних и друштвених феномена и за релативно успешно решавање задатака у вези са садржајима школских предмета.	СЈ1.ОО.О.3.9. Разумеју општи смисао и важније информације у једноставнијим врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче). СЈ1.ОО.О.3.10. Разумеју и проналазе важније информације из инфографикона и других једноставнијих визуелно-текстуалних приказа (табела, дијаграма, мапа, формулара, формула...). СЈ1.ОО.О.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација. СЈ1.ОО.О.3.12. Успостављају и накратко одржавају друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима, обавезама,		- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове у којима се описују искуства и догађаји у прошлости; - размене појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима и догађајима у прошлости; - опишу у неколико краћих, везаних исказа искуства и догађаје из прошлости; - разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опишу и упореде жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - захвале и извине се користећи мање сложена језичка средства; - разумеју и примењују правила учтиве комуникације са одраслима; - уоче сличности и разлике у навикама читања младих у ВБ и код нас. По завршетку теме ученици ће бити у стању да: - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа, предмета, места и појава; - опишу и упореде жива бића, предмете, места и појаве користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније предлоге и савете и одговоре на њих; - упуте предлоге и савете користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе;

		услугама. СЈ1.ОО.О.3.13. Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје, уз помоћ наставника или саговорника и евентуалне краће паузе/застајкивања		- затраже и пруже додатне информације у вези са предлозима и саветима; - разумеју и изразе претпоставке; - разумеју једноставније исказе који се односе на количину; - размене информације у вези са количином; - разумеју уобичајене изразе у вези са жељама и осећањима и реагују на њих; - изразе жеље и осећања једноставнијим језичким средствима; - разумеју исказе којима се изражава слагање или неслагање и реагују на њих; - изразе слагање и неслагање једноставнијим језичким средствима; - опишу популарне спортове у ВБ. По завршетку теме ученици ће бити у стању да: - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове у којима се описују догађаји и радње у садашњости и прошлости; - размене појединачне информације и/или неколико информација у низу о догађајима и радњама у садашњости и прошлости; - опишу догађаје и радње у садашњости и прошлости користећи неколико везаних исказа; - разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа и појава; - опишу жива бића и појаве користећи једноставнија језичка средства; - разумеју молбе, наредбе и савете и реагују на њих; - изразе своје и пренесу туђе молбе, наредбе и савете; - разумеју и опишу легенде и историјске личности и догађаје везане за циљну културу

				По завршетку теме ученици ће бити у стању да: - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове који се односе на описивање радњи, стања и појава у садашњости, прошлости и будућности; - опишу у неколико везаних исказа стања и појаве у садашњости, прошлости и будућности; - разумеју уобичајене изразе који се односе на осећања; - изразе осећања једноставнијим језичким средствима; - разумеју и опишу основне одлике регија и животне услове у државама циљне културе По завршетку теме ученици ће бити у стању да: - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и реагују на њих; - размене једноставније исказе у вези са обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима; - разумеју једноставнија питања која се односе на оријентацију/положај предмета, бића и места у простору и правац кретања и одговоре на њих; - затраже и разумеју обавештења о положају предмета, бића и места у простору и правцу кретања; - опишу правац кретања и просторне односе једноставнијим, везаним исказима; - у неколико везаних исказа саопште

				информације о себи и другима; - разумеју и следе једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; - пруже једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота; - разумеју сличности и разлике у начину провођења слободног времена у ВБ и код нас.
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
СЈ1.ОО.С.1.1. Разумљиво изговарају већину гласова и гласовних група, уз могућу интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што повремено може да отежава разумљивост порука и комуникацију. СЈ1.ОО.С.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разумевање. СЈ1.ОО.С.1.3. Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике	СЈ1.ОО.С.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу с текстуалном врстом и комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). СЈ1.ОО.С.2.2. Користе страни језик у једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено на стратегије компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз употребу релевантних дигиталних алата. СЈ1.ОО.С.2.3.	СЈ1.ОО.С.3.1. Разумеју основни смисао и кључне појединости у кратким саопштењима на блиске теме. СЈ1.ОО.С.3.2. Разумеју краће усмене савете, упутства, молбе итд. који се тичу личних потреба и интересовања (нпр. оријентација у простору, сналажење на јавним местима, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.) који су, по потреби, праћени визуелним елементима. СЈ1.ОО.С.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и		

правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију. СЈ1.ОО.С.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да повремено ремете комуникацију. СЈ1.ОО.С.1.5. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. СЈ1.ОО.С.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, најмаркантније сличности и разлике између заједницâ које користе циљни и	Претражују, идентификују по релевантности и користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. СЈ1.ОО.С.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају основне хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери, ослањајући се на невербалну комуникацију, односно на карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). СЈ1.ОО.С.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију и размењују основне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице, уз примену	понављања. СЈ1.ОО.С.3.4. Разумеју основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. СЈ1.ОО.С.3.5. Разумеју основни смисао и главне информације краћих медијских садржаја (радио и телевизијских емисија, подкаста или других аудио-визуелних записа, као и краћих рекламних порука које не садрже игру речи или неко конотативно/ скривено / метафорично значење) о блиским темама, као и тему и основну поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама. СЈ1.ОО.С.3.6. Разумеју општи смисао и фреквентне фразе, формулације и изразе у текстовима популарне музике. СЈ1.ОО.С.3.7. Разумеју општи смисао и релевантне информације на блиске теме у краћим текстовима једноставне садржине,		

матерњи језик. СЈ1.ОО.С.1.7. Поседују знања у вези са властитом и културама језикâ које уче, разумеју и објашњавају важније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	вишејезичних ресурса и уважавање фреквентнијих правила учтивости. СЈ1.ОО.С.2.6. Идентификују, анализирају и пореде значајније појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. СЈ1.ОО.С.2.7. Промишљају улогу језикâ у свакодневним активностима и користе страни језик за проучавање природних и друштвених феномена и релативно успешно решавање задатака у приватном, јавном и образовном домену.	порукама, писмима, мејловима о познатим и узрасно адекватним темама. СЈ1.ОО.С.3.8. Разумеју општи смисао, важније идеје и поруке једноставних линеарних и хипертекстуалних врста (адаптирани, поједностављени и скраћени информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, кратке репортаже, кратки прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима. СЈ1.ОО.С.3.9. Разумеју општи смисао, информације, главне идеје и поруке једноставнијих фикционалних прича и других форми из области књижевности за младе прилагођених узрасту и интересовањима. СЈ1.ОО.С.3.10. Разумеју и селектују потребне информације из инфографикона и других визуелно-текстуалних приказа (табела, дијаграма, мапа, формулара, формула...).		

		СЈ1.ОО.С.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из једноставнијих извора информација са циљем претраживања (онлајн) речника, енциклопедија, брошура и интернет страница. СЈ1.ОО.С.3.12. Иницирају и/или одржавају разговор и интеракцију са једним саговорником или више саговорника на блиске и познате теме. Уз минималну помоћ саговорника, траже одређени предмет, услугу, објашњење планова и обавеза, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину. СЈ1.ОО.С.3.13. Описују себе и своје непосредно окружење, школски контекст и приватан живот, свакодневне активности и навике, искуства из прошлости, претходне и планиране активности и догађаје, уз евентуалне краће паузе у говору. На једноставан начин и укратко излажу на задату тему или резимирају краћи текст (прочитан или		

		одслушан), ослањајући се по потреби и на језичка средства која се у њему појављују. СЈ1.ОО.С.3.14. Постављају неколико повезаних питања у низу, у вези с личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, и одговарају на слична питања саговорника. СЈ1.ОО.С.3.15. Исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења, упутства, захтеве, савете, забране, образлажући своје ставове и мишљење једноставнијим језичким средствима. СЈ1.ОО.С.3.16. Састављају краће сажете текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота, пореде људе, ствари и појаве користећи фреквентне кохезивне елементе. Писаним путем траже и преносе детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима.		
НАПРЕДНИ НИВО				

СПК 1	СПК 2	СПК 3		
СЈ1.ОО.Н.1.1. Исправно изговарају већину гласова и гласовних група, уз евентуалне утицаје других језика које користе, првенствено матерњег и повремена одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације). СЈ1.ОО.Н.1.2. Познају правописна правила и примењују их у писаној продукцији. СЈ1.ОО.Н.1.3. Познају и користе ограничен репертоар правила и образаца за грађење граматичких облика који укључују и најфреквентија одступања од морфолошких правила и правила творбе речи. СЈ1.ОО.Н.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и фреквентних правилно формираних синтаксичких структура у циљу кохерентне комуникације. СЈ1.ОО.Н.1.5. Разумеју и користе релативно адекватан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној	СЈ1.ОО.Н.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања различитих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са текстуалном врстом и комуникативном намером, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). СЈ1.ОО.Н.2.2. Користе страни језик у усменој и писаној комуникацији користећи креативно стратегије компензације и примењујући различите стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз употребу релевантних дигиталних алата. СЈ1.ОО.Н.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и селективно користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост, за потребе	СЈ1.ОО.Н.3.1. Разумеју смисао и важне информације у краћим усменим саопштењима на блиске и узрасно релевантне теме. СЈ1.ОО.Н.3.2. Разумеју усмена упутства, препоруке, савете који се односе на сналажење на јавним местима (нпр. руковање апаратима и уређајима, упозорења, безбедносне информације и сл.) уколико се говори разговетно и умереним темпом. СЈ1.ОО.Н.3.3. Разумеју основни смисао и релевантне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме (из домена науке, уметности, економије, технологије и осталих области људског деловања), уз одговарајућу визуелну подршку. Идентификују идеје, интерпретације, узрочно-последичне везе, разликују чињенице од мишљења и ставова. СЈ1.ОО.Н.3.4. Разумеју		

комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена. СЈ1.ОО.Н.1.6. Познају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, важније сличности и разлике између заједницâ које користе циљни и матерњи језик. СЈ1.ОО.Н.1.7. Поседују темељна знања у вези са властитом и културама језикâ које уче, разумеју, тумаче и пореде појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.	информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. СЈ1.ОО.Н.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери у складу са њеним друштвеним, културним, временским и просторним контекстом. СЈ1.ОО.Н.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију, размењују релевантне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање правила учтивости. СЈ1.ОО.Н.2.6. Идентификују, анализирају и тумаче појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз	општи смисао, кључне информације, позиције, идеје и ставове из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. СЈ1.ОО.Н.3.5. Разумеју основни смисао и могу да издвоје главне информације из аутентичних медијских садржаја (подкаста, радио и телевизијских емисија о познатим, друштвено и узрасно адекватним темама – нпр. репортажа, научно-популарних, документарних, играних, анимираних филмова, едукативних садржаја и спотова) које слушају/гледају у смисленим целинама. Разумеју општи смисао и упадљиве детаље рекламних порука и препознају ставове и тачке гледишта изречене у њима, предрасуде, стереотипе, као и различите облике медијске манипулације и убеђивања. СЈ1.ОО.Н.3.6. Разумеју општи смисао, фреквентне фразе и изразе сложенијих, разговетних текстова		

	примену традиционалних и савремених видова комуникације. СЈ1.ОО.Н.2.7. Промишљају улогу језикâ у разноврсним друштвеним активностима и користе страни језик у циљу решавања проблема и повезивање знања у приватном, јавном и образовном домену.	популарне музике. СЈ1.ОО.Н.3.7. Разумеју општи смисао и могу да издвоје релевантне информације у порукама, писмима и имејловима о блиским темама које се односе на различите узрасно адекватне теме и на актуелне друштвено релевантне теме од значаја за њихово непосредно школско окружење, ужу или ширу заједницу. СЈ1.ОО.Н.3.8. Разумеју општи смисао, идеје, детаље, информације и поруке различитих врста текстова (прилагођени информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, репортаже, прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима, откривајући значења непознатих речи и конструкција на основу смисла читавог текста и садржаја појединачних делова. Идентификују идеје, интерпретације, узрочно-последичне везе, разликују чињенице од мишљења, препознају		

		предрасуде, стереотипе, као и најупадљивије начине медијске манипулације и убеђивања. СЈ1.ОО.Н.3.9. Разумеју општи смисао, детаље, идеје, експлицитно изражена осећања, жеље, расположења и поруке, идентификују и анализирају идеје и ставове аутора, интерпретације, различите перспективе, предрасуде, стереотипе, у узрасно примереним књижевним текстовима и прилагођеним и адаптираним верзијама белетристике за младе. СЈ1.ОО.Н.3.10. Разумеју, проналазе, селектују, интерпретирају и евалуирају информације из различитих визуелно-текстуалних приказа (инфографикона, табела, дијаграма, графикона, мапа, формулара, формула...). СЈ1.ОО.Н.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из различитих извора информација критички процењујући релевантност, поузданост и кредибилност извора.		

		СЈ1.ОО.Н.3.12. Спонтано учествују у једноставнијој интеракцији са двоје или више саговорника у оквиру дијалога, дискусија и дебата, разматрају различите перспективе, исказују своје мишљење пружајући објашњења и поткрепљујући га аргументима, излажу ставове и идеје у вези са блиским, релевантним (личним и друштвеним) темама прилагођеним узрасту и интересовањима, поштујући друштвено прихваћене норме комуникације. СЈ1.ОО.Н.3.13. Релативно течно и с одређеном лакоћом описују себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, искуства/догађаје из прошлости и планове за будућност. Спонтано и детаљно излажу на задату тему (из узрасно и интересно примерених и блиских области људског деловања) и одговарају на питања која се односе на смисао и значај теме, кључне информације и податке, основне поруке и једноставне		

		интерпретације, користећи разноврсна језичка средства. СЈ1.ОО.Н.3.14. Учествују у неформалном и формалном разговору (нпр. са наставницима, службеним лицима и сл.), постављају по неколико питања у низу (у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама) и одговарају на њих, уз евентуалну помоћ и понављање. СЈ1.ОО.Н.3.15. Комплекснијим језичким средствима исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе, извињења, упутства, савете, захтеве, забране, упутства; износе образложења, ставове, мишљење, аргументацију, по потреби тражећи помоћ саговорника (вербалним и невербалним средствима). СЈ1.ОО.Н.3.16. Пишу краће текстове/приче од неколико логички повезаних реченица на реалан или фикционалан начин о узрасно релевантним темама од локалног, националног и глобалног значаја (о себи,		

		аспектима приватног и школског живота као и о друштвеном и природном окружењу). Резимирају и/или парафразирају одслушан или прочитан адаптиран или прилагођен текст (на једноставне и узрасно примерене теме из домена науке, уметности, економије, технологије и осталих области људског деловања), ослањајући се и на језичка средства која се у њему појављују. Описују и тумаче податке из табела, графикона, инфографика, брошура и сл. СЈ1.ОО.Н.3.17. Прецизно описују искуства, активности и догађаје из садашњости и прошлости у виду дескриптивних и наративних текстова користећи познате сложеније језичке структуре и адекватну лексику. Пишу обична и електронска писма у којима са пријатељима и познаницима договарају активности и обрађују узрасно релевантне теме поштујући друштвено прихваћене норме комуникације, различите културолошке особености и мултикултуралност.		

		Описују себе, околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности, искуства и догађаје, резимирају или препричавају краћи (прочитан или одслушан) текст, у извесној мери користећи и језичка средства која се у њему појављују. СЈ1.ОО.Н.3.18. На страном језику у сажетом виду саопштавају информације добијене од трећег лица или пренете путем писаних или усмених текстова у вези с релативно блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама. СЈ1.ОО.Н.3.19. На матерњем језику саопштавају смисао, тему и детаљније информације усменог исказа или писаног текста (новинског, књижевног, интернет прилога), примереног узрасту и интересовањима, као и информације, упутства, молбе, савете и сл. добијене од трећег лица.		

Корелација са другим предметима:

Увод: Starter -српски језик (бројиве и небројиве именице, множина, детерминатори); Грађанско васпитање (зелена околина).

1. Our world -географија(стране света, знаменитости наше и других земаља), српски језик (садашња времена)
2. Me and the others- Српски језик (прошло време), грађанско васпитање (пристојно обраћање, навике у слободно време),
3. What if…? Биологија (угрожене животињске врсте, занимања у области екологије), грађанско васпитање (организација слободног времена), географија (време и временске непогоде), српски језик (условне реченице, будуће време)
4. Arts and festivals хемија (рециклирање), српски језик (пасив, компаратив и суперлатив, врсте романа), музичка култура (музички жанрови)
5. Health is wealth Биологија/екологија (повреде и незгоде, здравствени проблеми и њихово лечење, здрава исхрана), српски језик (множина именица, повратне заменице), грађанско васпитање (проблеми тинејџера и савети sa њихово решавање)
6. In the news Грађанско васпитање (лепи манири) , српски језик (индиректни говор), техника и технологија (употреба друштвених медија)

Међупредметне компетенције:

- Компетенција за учење
- Одговорно учешће у демократском друштву
- Естетичка компетенција
- Комуникација
- Одговоран однос према околини
- Одговоран однос према здрављу
- Предузимљивост и оријентација ка предузетништву
- Рад са подацима и информацијама
- Решавање проблема
- Сарадња
- Дигитална компетенција

Начин остваривања програма:

-методе рада: Комбиновани метод рада (демонстративни, монолошки, дијалошки, рад на тексту, практичан рад, игровне активности), интерактивни

-облик рада: Комбиновани облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи

Активности:

Наставника: организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, сугерише одговоре, подстиче, дискутује, мотивише, вреднује рад, објашњава, показује, настоји да ученици стекну и задрже добре навике у изговору, слуша и прати излагања ученика

Ученика: понављају, посматрају, уочавају, наводе и употребљавају речи, препознају, изражајно читају и казују, учествује у активностима на часу, пишу и читају запажају значајне појединости**.**

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда:

- иницијални, полугодишњи и завршни тест
- свакодневно праћење ученика на часовима
- повремене провере на крају часа путем усмених или кратких писмених одговора,
- провера знања путем контролних вежби и тестова

- праћење реализације домаћих и писмених задатака

Школски програм прилагођава захтеве, темпо рада и наставни материјал могућностима ученика и њиховим индивидуалним карактеристикама. Ученици раде по ИОП1, ИОП2, ИОП3 и индивидуализацији. Такође се примењује индивидуални приступ за ученике из осетљивих група и програм рада са надареном децом.

Литература (за наставнике и ученике):

Jenny Dooley: Right on 3, Sebian edition , Express Publishing, 2025. (student's book, activity book, teacher's book, audio CD, digital book)

Разред: **ОСМИ**

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
осми	2	68

Циљеви учења **енглеског језика** јесте да ученици усвоје језик који се користи приликом разговора на наведене теме,уз употребу одговарајућег облика садашњег,прошлог и будућег времена; да науче да читајући или слушајући текст издвоје тражену информацију; да вежбају рад у групи, и у пару, кроз размену идеја у оквиру пројеката и науче да процењују свој напредак.

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**Starter**	По завршетку теме ученици ће бити у стању да: - препознају и именују појмове који се односе на тему - разумеју једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости; - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање радњи и ситуација у садашњости; - размене неколико информација у низу које се односе на радње и ситуације у садашњости; - поштују правила учтиве комуникације - разумеју једноставније текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; - поздраве и отпоздраве, представе себе и другог користећи једноставнија језичка средства; - размене једноставније информације личне природе; - у неколико везаних исказа саопште информације о себи и другима; - разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања.
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
СЈ1.ОО.О.1.1. Познају основне интонацијске схеме и углавном разумљиво изговарају већину гласова и најчешће гласовне групе уз интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може да отежава разумљивост порука и комуникацију. СЈ1.ОО.О.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији	СЈ1.ОО.О.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставних усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз одговарајућу подршку. СЈ1.ОО.О.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији прибегавајући, по потреби, основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз одговарајућу подршку и	СЈ1.ОО.О.3.1. Разумеју фреквентне речи и изразе у јасно контекстуализованом говору, као и у кратким саопштењима на блиске теме. СЈ1.ОО.О.3.2. Разумеју једноставне усмене савете и упутства која се односе на личне информације, непосредне потребе и блиско окружење уз подршку визуелних елемената (оријентација у простору, употреба апарата, правила игре). СЈ1.ОО.О.3.3. Разумеју глобални смисао кратких, спорим ритмом изговорених и јасно артикулисаних монолошких прилога уз		

уз неправилности које могу да ометају разумевање. СЈ1.ОО.О.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – СЈ1.ОО.О.1.4. Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – СЈ1.ОО.О.1.5. Разумеју и користе најједноставнији и најфреквентнији вокабулар у усменој, писаној и	употребу дигиталних алата. – СЈ1.ОО.О.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе једноставне текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и процењују њихов значај за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – СЈ1.ОО.О.2.4. Интерпретирају значења једноставне усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). – СЈ1.ОО.О.2.5. Учествују у интеркултурној комуникацији, размењујући основне информације и ставове у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање основних правила учтивости. – СЈ1.ОО.О.2.6. Идентификују и пореде значајне појаве и процесе у	одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. СЈ1.ОО.О.3.4. Разумеју предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, о познатим/блиским темама, непосредном друштвеном окружењу, природној средини. – СЈ1.ОО.О.3.5. Разумеју основни смисао и појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у кратким и једноставнијим рекламним порукама на познате теме, уколико не садрже игру речи или неко конотативно / скривено / метафорично значење. – СЈ1.ОО.О.3.6. Разумеју појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у популарној музици. – СЈ1.ОО.О.3.7. Разумеју кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (писма, мејлови, СМС...). – СЈ1.ОО.О.3.8. Разумеју	**Everyday life**	По завршетку теме ученици ће бити у стању да: - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање искустава, и догађаја у прошлости; - размене неколико информација у низу о искуствима, и догађајима у прошлости; - опишу искуства и догађаје из прошлости повезујући неколико краћих исказа у смислену целину; - разумеју једноставније текстове који се односе на описивање способности у садашњости; - саопште своје и туђе способности у садашњости; - размене неколико информација о способностима у садашњости; - опишу историјски догађај из циљне културе; - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на осећања; - размене неколико повезаних информација у вези са осећањима; - искажу и образложе осећања. По завршетку теме ученици ће бити у стању да: - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју једноставније текстове у којима се описују искуства и догађаји у прошлости; - размене појединачне информације и/или неколико информација у низу о искуствима и догађајима у прошлости; - опишу у неколико краћих, везаних исказа искуства и догађаје из прошлости; - разумеју једноставније текстове који се односе

мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију – СЈ1.ОО.О.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и разлике између заједницâ које користе циљни и матерњи језик. – СЈ1.ОО.О.1.7. Поседују основна знања у вези са властитом и културама језикâ које уче, разумеју најфреквентније појаве и процесе из свакодневне културе и традиције, о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем у оквиру вршњачке групе.	контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. СЈ1.ОО.О.2.7. Промишљају улогу језикâ у свакодневним активностима из домена личног интересовања и користе страни језик за проучавање главних природних и друштвених феномена и за релативно успешно решавање задатака у вези са садржајима школских предмета.	општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.). СЈ1.ОО.О.3.9. Разумеју општи смисао и важније информације у једноставнијим врстама књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима (прозни и поетски текстови, кратке приче). СЈ1.ОО.О.3.10. Разумеју и проналазе важније информације из инфографикона и других једноставнијих визуелно-текстуалних приказа (табела, дијаграма, мапа, формулара, формула...). СЈ1.ОО.О.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација.	**Travel the world** **What's next?** **Can we help?**	на опис особа, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опишу и упореде жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - захвале и извине се користећи мање сложена језичка средства; - разумеју и примењују правила учтиве комуникације са одраслима; - уоче сличности и разлике у навикама читања младих у ВБ и код нас. По завршетку теме ученици ће бити у стању да: - препознају и именују појмове који се односе на тему; По завршетку теме ученици ће бити у стању да: - повежу неколико исказа у краћи текст којим се описују бића, места и предмети и дају препоруке; - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на будуће радње и предвиђања; - размене неколико исказа у вези са будућим радњама и предвиђањима; - саопште будуће радње и предвиђања; - разумеју једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагују на њих; - изразе допадање и недопадање уз једноставније образложење; - разумеју једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагују на њих; - изражавају мишљење, слагање/неслагање и дају кратко образложење По завршетку теме ученици ће бити у стању да:

		СЈ1.ОО.О.3.12. Успостављају и накратко одржавају друштвени контакт користећи једноставна језичка средства приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, размене основних информација о личности и непосредном окружењу, плановима, обавезама, услугама. СЈ1.ОО.О.3.13. Користећи једноставна језичка средства, укратко описују или представљају људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности, догађаје, уз помоћ наставника или саговорника и евентуалне краће паузе/застајкивања	Breakthroughs **For all tastes**	- препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на описивање бића, предмета и места; - опишу догађаје из прошлости повезујући неколико краћих исказа у смислену целину; - размене неколико информација у низу о карактеристикама бића, предмета и места; - разумеју једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - опишу и упореде жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства; - разумеју једноставније предлоге, савете и позиве на заједничке активности и одговоре на њих уз одговарајуће образложење; - разумеју једноставније текстове који се односе на исказивање могућности и хипотетичких ситуација; - размене неколико информација у низу о могућностима и хипотетичким ситуацијама. По завршетку теме ученици ће бити у стању да: - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на осећања; - размене неколико повезаних информација у вези са осећањима; - искаже и образложе осећања; - разумеју једноставније текстове који се односе на могућности; - размене неколико информација које се односе на могућности;

				- разумеју једноставније текстове који се односе на способности, обавезе, предлоге и савете, и реагује на њих; - размене неколико информација које се односе на способности, обавезе, предлоге и савете; - разумеју једноставније исказе који се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе и реагују на њих; - размене једноставније информације које се односе на дозволе, забране, упозорења, правила понашања и обавезе код куће, у школи и на јавном месту. По завршетку теме ученици ће бити у стању да: - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју краће низове исказа који се односе на количине и цене; - размене информације у вези са количинама ценама; - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на изражавање мишљења и давање препорука; - размене информације које се односе на изражавање мишљења и давање препорука; - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на опис предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; - размене информације које се односе на опис бића, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања; По завршетку теме ученици ће бити у стању да: - препознају и именују појмове који се односе на тему; - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на опис

				појава и догађаја; - размене информације које се односе на опис појава и догађаја; - повежу неколико исказа у краћи текст којим се описују појаве и догађаји - разумеју општи смисао и главне информације из текстова који се односе на прошлост; размене неколико информација у низу о догађајима у прошлости; - опишу догађаје из прошлости повезујући неколико краћих исказа у смислену целину; - разумеју једноставније текстове који се односе на изражавање мишљења, планова и намера; - саопште своја и туђа мишљења, планове и намере; - разумеју једноставније текстове који се односе на исказивање могућности и хипотетичких ситуација; - размене неколико информација у низу о могућностима и хипотетичким ситуацијама.
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
СЈ1.ОО.С.1.1. Разумљиво изговарају већину гласова и гласовних група, уз могућу интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што повремено може да отежава	СЈ1.ОО.С.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу с текстуалном врстом и комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). СЈ1.ОО.С.2.2. Користе страни језик у	СЈ1.ОО.С.3.1. Разумеју основни смисао и кључне појединости у кратким саопштењима на блиске теме. СЈ1.ОО.С.3.2. Разумеју краће усмене савете, упутства, молбе итд. који се тичу личних потреба и интересовања (нпр. оријентација у простору, сналажење на јавним местима, употреба уређаја и апарата,		

разумљивост порука и комуникацију. СЈ1.ОО.С.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разумевање. СЈ1.ОО.С.1.3. Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију. СЈ1.ОО.С.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу	једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено на стратегије компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз употребу релевантних дигиталних алата. СЈ1.ОО.С.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. СЈ1.ОО.С.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају основне хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери, ослањајући се на невербалну комуникацију, односно на карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл). СЈ1.ОО.С.2.5. Успостављају	правила игре и сл.) који су, по потреби, праћени визуелним елементима. СЈ1.ОО.С.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. СЈ1.ОО.С.3.4. Разумеју основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. СЈ1.ОО.С.3.5. Разумеју основни смисао и главне информације краћих медијских садржаја (радио и телевизијских емисија, подкаста или других аудио-визуелних записа, као и краћих рекламних порука које не садрже игру речи или неко конотативно/ скривено / метафорично значење) о блиским темама, као и тему и основну поруку кратких телевизијских репортажа		

да повремено ремете комуникацију. CJ1.OO.C.1.5. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. CJ1.OO.C.1.6. Препознају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, најмаркантније сличности и разлике између заједницâ које користе циљни и матерњи језик. CJ1.OO.C.1.7. Поседују знања у вези са властитом и културама језикâ које уче, разумеју и објашњавају важније појаве и процесе из свакодневне културе	интеркултурну комуникацију и размењују основне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање фреквентнијих правила учтивости. CJ1.OO.C.2.6. Идентификују, анализирају и пореде значајније појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и одговарајућу подршку. CJ1.OO.C.2.7. Промишљају улогу језикâ у свакодневним активностима и користе страни језик за проучавање природних и друштвених феномена и релативно успешно решавање задатака у приватном, јавном и образовном домену.	и документарних филмова помажући се визуелним информацијама. CJ1.OO.C.3.6. Разумеју општи смисао и фреквентне фразе, формулације и изразе у текстовима популарне музике. CJ1.OO.C.3.7. Разумеју општи смисао и релевантне информације на блиске теме у краћим текстовима једноставне садржине, порукама, писмима, мејловима о познатим и узрасно адекватним темама. CJ1.OO.C.3.8. Разумеју општи смисао, важније идеје и поруке једноставних линеарних и хипертекстуалних врста (адаптирани, поједностављени и скраћени информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, кратке репортаже, кратки прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима. CJ1.OO.C.3.9. Разумеју		

и традиције о којима се обавештавају усменим, писаним и дигиталним путем.		општи смисао, информације, главне идеје и поруке једноставнијих фикционалних прича и других форми из области књижевности за младе прилагођених узрасту и интересовањима. СЈ1.ОО.С.3.10. Разумеју и селектују потребне информације из инфографикона и других визуелно-текстуалних приказа (табела, дијаграма, мапа, формулара, формула...). СЈ1.ОО.С.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и потребне информације из једноставнијих извора информација са циљем претраживања (онлајн) речника, енциклопедија, брошура и интернет страница. СЈ1.ОО.С.3.12. Иницирају и/или одржавају разговор и интеракцију са једним саговорником или више саговорника на блиске и познате теме. Уз минималну помоћ саговорника, траже одређени предмет, услугу, објашњење		

		планова и обавеза, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину. СЈ1.ОО.С.3.13. Описују себе и своје непосредно окружење, школски контекст и приватан живот, свакодневне активности и навике, искуства из прошлости, претходне и планиране активности и догађаје, уз евентуалне краће паузе у говору. На једноставан начин и укратко излажу на задату тему или резимирају краћи текст (прочитан или одслушан), ослањајући се по потреби и на језичка средства која се у њему појављују. СЈ1.ОО.С.3.14. Постављају неколико повезаних питања у низу, у вези с личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, и одговарају на слична питања саговорника. СЈ1.ОО.С.3.15. Исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе и извињења, упутства, захтеве, савете, забране, образлажући своје ставове и мишљење		

		једноставнијим језичким средствима. СЈ1.ОО.С.3.16. Састављају краће сажете текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота, пореде људе, ствари и појаве користећи фреквентне кохезивне елементе. Писаним путем траже и преносе детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
СЈ1.ОО.Н.1.1.	СЈ1.ОО.Н.2.1. Примењују	СЈ1.ОО.Н.3.1. Разумеју		

Исправно изговарају већину гласова и гласовних група, уз евентуалне утицаје других језика које користе, првенствено матерњег и повремена одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације). СЈ1.ОО.Н.1.2. Познају правописна правила и примењују их у писаној продукцији. СЈ1.ОО.Н.1.3. Познају и користе ограничен репертоар правила и образаца за грађење граматичких облика који укључују и најфреквентија одступања од морфолошких правила и правила творбе речи. СЈ1.ОО.Н.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и фреквентних правилно формираних	основне стилове и стратегије разумевања различитих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са текстуалном врстом и комуникативном намером, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета). СЈ1.ОО.Н.2.2. Користе страни језик у усменој и писаној комуникацији користећи креативно стратегије компензације и примењујући различите стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере, уз употребу релевантних дигиталних алата. СЈ1.ОО.Н.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и селективно користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост, за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. СЈ1.ОО.Н.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и	смисао и важне информације у краћим усменим саопштењима на блиске и узрасно релевантне теме. СЈ1.ОО.Н.3.2. Разумеју усмена упутства, препоруке, савете који се односе на сналажење на јавним местима (нпр. руковање апаратима и уређајима, упозорења, безбедносне информације и сл.) уколико се говори разговетно и умереним темпом. СЈ1.ОО.Н.3.3. Разумеју основни смисао и релевантне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме (из домена науке, уметности, економије, технологије и осталих области људског деловања), уз одговарајућу визуелну подршку. Идентификују идеје, интерпретације, узрочно-последичне везе, разликују чињенице од мишљења и ставова. СЈ1.ОО.Н.3.4. Разумеју општи смисао, кључне информације, позиције,		

синтаксичких структура у циљу кохерентне комуникације. СЈ1.ОО.Н.1.5. Разумеју и користе релативно адекватан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена. СЈ1.ОО.Н.1.6. Познају основне принципе функционисања језичких система и језичког раслојавања, улоге језика у језичкој заједници, важније сличности и разлике између заједницâ које користе циљни и матерњи језик. СЈ1.ОО.Н.1.7. Поседују темељна знања у вези са властитом и културама језикâ које уче, разумеју, тумаче и пореде појаве и процесе из свакодневне културе и традиције о којима се обавештавају	писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери у складу са њеним друштвеним, културним, временским и просторним контекстом. СЈ1.ОО.Н.2.5. Успостављају интеркултурну комуникацију, размењују релевантне информације и ставове, као и лична уверења у вези са културом свакодневице, уз примену вишејезичних ресурса и уважавање правила учтивости. СЈ1.ОО.Н.2.6. Идентификују, анализирају и тумаче појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру личних интересовања и садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације. СЈ1.ОО.Н.2.7. Промишљају улогу језикâ у разноврсним друштвеним активностима и користе страни језик у циљу решавања проблема и	идеје и ставове из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. СЈ1.ОО.Н.3.5. Разумеју основни смисао и могу да издвоје главне информације из аутентичних медијских садржаја (подкаста, радио и телевизијских емисија о познатим, друштвено и узрасно адекватним темама – нпр. репортажа, научно-популарних, документарних, играних, анимираних филмова, едукативних садржаја и спотова) које слушају/гледају у смисленим целинама. Разумеју општи смисао и упадљиве детаље рекламних порука и препознају ставове и тачке гледишта изречене у њима, предрасуде, стереотипе, као и различите облике медијске манипулације и убеђивања. СЈ1.ОО.Н.3.6. Разумеју општи смисао, фреквентне фразе и изразе сложенијих,		

усменим, писаним и дигиталним путем.	повезивање знања у приватном, јавном и образовном домену.	разговетних текстова популарне музике. СЈ1.ОО.Н.3.7. Разумеју општи смисао и могу да издвоје релевантне информације у порукама, писмима и имејловима о блиским темама које се односе на различите узрасно адекватне теме и на актуелне друштвено релевантне теме од значаја за њихово непосредно школско окружење, ужу или ширу заједницу. СЈ1.ОО.Н.3.8. Разумеју општи смисао, идеје, детаље, информације и поруке различитих врста текстова (прилагођени информативни и књижевни текстови, новинске вести, брошуре, проспекти, репортаже, прилози на друштвеним мрежама) са интернета или из других писаних медија у складу са узрастом и интересовањима, откривајући значења непознатих речи и конструкција на основу смисла читавог текста и садржаја појединачних делова. Идентификују идеје, интерпретације,		

		узрочно-последичне везе, разликују чињенице од мишљења, препознају предрасуде, стереотипе, као и најупадљивије начине медијске манипулације и убеђивања. СЈ1.ОО.Н.3.9. Разумеју општи смисао, детаље, идеје, експлицитно изражена осећања, жеље, расположења и поруке, идентификују и анализирају идеје и ставове аутора, интерпретације, различите перспективе, предрасуде, стереотипе, у узрасно примереним књижевним текстовима и прилагођеним и адаптираним верзијама белетристике за младе. СЈ1.ОО.Н.3.10. Разумеју, проналазе, селектују, интерпретирају и евалуирају информације из различитих визуелно-текстуалних приказа (инфографикона, табела, дијаграма, графикона, мапа, формулара, формула...). СЈ1.ОО.Н.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи и		

		потребне информације из различитих извора информација критички процењујући релевантност, поузданост и кредибилност извора. СЈ1.ОО.Н.3.12. Спонтано учествују у једноставнијој интеракцији са двоје или више саговорника у оквиру дијалога, дискусија и дебата, разматрају различите перспективе, исказују своје мишљење пружајући објашњења и поткрепљујући га аргументима, излажу ставове и идеје у вези са блиским, релевантним (личним и друштвеним) темама прилагођеним узрасту и интересовањима, поштујући друштвено прихваћене норме комуникације. СЈ1.ОО.Н.3.13. Релативно течно и с одређеном лакоћом описују себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, искуства/догађаје из прошлости и планове за будућност. Спонтано и детаљно излажу на задату		

		тему (из узрасно и интересно примерених и блиских области људског деловања) и одговарају на питања која се односе на смисао и значај теме, кључне информације и податке, основне поруке и једноставне интерпретације, користећи разноврсна језичка средства. СЈ1.ОО.Н.3.14. Учествују у неформалном и формалном разговору (нпр. са наставницима, службеним лицима и сл.), постављају по неколико питања у низу (у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама) и одговарају на њих, уз евентуалну помоћ и понављање. СЈ1.ОО.Н.3.15. Комплекснијим језичким средствима исказују допадање и недопадање, слагање и неслагање, молбе, извињења, упутства, савете, захтеве, забране, упутства; износе образложења, ставове, мишљење, аргументацију, по потреби тражећи помоћ саговорника (вербалним и		

		невербалним средствима). СЈ1.ОО.Н.3.16. Пишу краће текстове/приче од неколико логички повезаних реченица на реалан или фикционалан начин о узрасно релевантним темама од локалног, националног и глобалног значаја (о себи, аспектима приватног и школског живота као и о друштвеном и природном окружењу). Резимирају и/или парафразирају одслушан или прочитан адаптиран или прилагођен текст (на једноставне и узрасно примерене теме из домена науке, уметности, економије, технологије и осталих области људског деловања), ослањајући се и на језичка средства која се у њему појављују. Описују и тумаче податке из табела, графикона, инфографика, брошура и сл. СЈ1.ОО.Н.3.17. Прецизно описују искуства, активности и догађаје из садашњости и прошлости у виду дескриптивних и наративних текстова користећи познате сложеније језичке		

		структуре и адекватну лексику. Пишу обична и електронска писма у којима са пријатељима и познаницима договарају активности и обрађују узрасно релевантне теме поштујући друштвено прихваћене норме комуникације, различите културолошке особености и мултикултуралност. Описују себе, околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности, искуства и догађаје, резимирају или препричавају краћи (прочитан или одслушан) текст, у извесној мери користећи и језичка средства која се у њему појављују. СЈ1.ОО.Н.3.18. На страном језику у сажетом виду саопштавају информације добијене од трећег лица или пренете путем писаних или усмених текстова у вези с релативно блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама. СЈ1.ОО.Н.3.19. На матерњем језику		

		саопштавају смисао, тему и детаљније информације усменог исказа или писаног текста (новинског, књижевног, интернет прилога), примереног узрасту и интересовањима, као и информације, упутства, молбе, савете и сл. добијене од трећег лица.		

Корелација са другим предметима:

Увод: Starter : српски језик и књижевност (бројиве и небројиве именице, множина именица, неодрежене заменице, биологија (храна и пиће), физичко васпитање (спортови)

1. Everyday life физичко васпитање (спортови), српски језик и књижевност (садашње време, односне заменице, поређење), грађанско васпитање (типови личности, гест и мимика, различите животне фазе)
2. Travel the world српски језик и књижевност (прошла времена), географија (временске прилике, превозна средства, познате туристичке дестинације)
3. What's next? српски језик и књижевност (будуће време), географија (свемир)
4. Can we help? српски језик и књижевност (префикси) , грађанско васпитање (друштвени проблеми)
5. Breakthroughs српски језик и књижевност (префикси, пасив), техника и технологија (савремена технологија), историја (открића)
6. For all tastes музичко (музички бендови), ликовна култура (опис уметничких дела)

Међупредметне компетенције:

- Компетенција за учење
- Одговорно учешће у демократском друштву
- Естетичка компетенција, Комуникација
- Одговоран однос према околини
- Одговоран однос према здрављу

- Предузимљивост и оријентација ка предузетништву
- Рад са подацима и информацијама
- Решавање проблема, Сарадња
- Дигитална компетенција

Начин остваривања програма:

- **Методе рада**: Комбиновани метод рада (демонстративни, монолошки, дијалошки, рад на тексту, практичан рад, игровне активности), интерактивни
- **Облик рада**: Комбиновани облик рада: фронтални, индивидуални, рад у пару и рад у групи

Активности:

Наставника: организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, сугерише одговоре, подстиче, дискутује, мотивише, вреднује рад, објашњава, показује, настоји да ученици стекну и задрже добре навике у изговору, слуша и прати излагања ученика

Ученика: понављају, посматрају, уочавају, наводе и употребљавају речи, препознају, изражајно читају и казују, учествује у активностима на часу, пишу и читају запажају значајне појединости

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда:

- иницијални, полугодишњи и завршни тест
- свакодневно праћење ученика на часовима
- повремене провере на крају часа путем усмених или кратких писмених одговора,
- провера знања путем контролних вежби и тестова
- праћење реализације домаћих и писмених задатака

Школски програм прилагођава захтеве, темпо рада и наставни материјал могућностима ученика и њиховим индивидуалним карактеристикама. Ученици раде по ИОП1, ИОП2, ИОП3 и индивидуализацији. Такође се примењује индивидуални приступ за ученике из осетљивих група и програм рада са надареном децом.

Остваривање наставе и учења:

Комуникативна настава језик сматра средством комуникације. Стога је и програм усмерен ка исходима који указују на то шта је ученик у комуникацији у стању да разуме и продукује. Табеларни приказ наставника постепено води од комуникативне функције као области, преко активности које у настави оспособљавају ученика да комуницира и користи језик у свакодневном животу, у приватном, јавном или образовном домену. Примена овог приступа у настави страних језика заснива се на настојањима да се доследно спроводе и примењују следећи ставови:

- циљни језик употребљава се у учионици у добро осмишљеним контекстима од интереса за ученике, у пријатној и опуштеној атмосфери;
- говор наставника прилагођен је узрасту и знањима ученика;
- наставник мора бити сигуран да је схваћено значење поруке укључујући њене културолошке, васпитне и социјализирајуће елементе;
- битно је значење језичке поруке;
- знања ученика мере се јасно одређеним релативним критеријумима тачности и зато узор није изворни говорник;
- са циљем да унапреди квалитет и обим језичког материјала, настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици и ван ње спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем;
- наставник упућује ученике у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа;

- сви граматички садржаји уводе се индуктивном методом кроз разноврсне контекстуализоване примере у складу са нивоом, а без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају, а њихово познавање се вреднује и оцењује на основу употр ебе у одговарајућем комуникативном контексту.

Комуникативно-интерактивни приступ у настави страних језика укључује и следеће категорије:

- усвајање језичког садржаја кроз циљано и осмишљено учествовање у друштвеном чину;
- поимање наставног програма као динамичне, заједнички припремљене и прилагођене листе задатака и активности;
- наставник треба да омогући приступ и прихватање нових идеја;
- ученици се посматрају као одговорни, креативни, активни учесници у друштвеном чину;
- уџбеници представљају извор активности и морају бити праћени употребом додатних аутентичних материјала;
- учионица је простор који је могуће прилагођавати потребама наставе из дана у дан;
- рад на пројекту као задатку који остварује корелацију са другим предметима и подстиче ученике на студиозни и истраживачки рад;
- за увођење новог лексичког материјала користе се познате граматичке структуре и обрнуто.

Литература (за наставнике и ученике):

Jenny Dooley: Right on 4, Serbian edition , Freska, Express Publishing, 2024. (student's book, activity book, teacher's book, audio CD, digital book)

Обавезни предмет: ИСТОРИЈА

Циљ учења *историје* је да ученик, изучавајући историјске догађаје, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

Разред: ПЕТИ

Литература (за наставнике и ученике)

1. Душко Лопандић, Ивана Петровић: *Историја 5* (уџбеник са одабраним историјским изворима за пети разред основне школе), Нови Логос, Београд, 2018.

Програм је израђен према одредбама чланова 60. и 61. ЗОСОВ-а (88/2017) и чланова 26/а и 28. Закона о основном образовању у васпитању (Просветни гласник бр. 9. од 30. октобра 2017, стране 85-88.)

А коригован је у складу са ЗОСОВ-ом од "Службени гласник РС", бр. 88 од 29. септембра 2017, 27 од 6. априла 2018 - др. закони, 10 од

15. фебруара 2019, 6 од 24. јануара 2020, 129 од 28. децембра 2021, 92 од 27. октобра 2023, **19 од 6. марта 2025.**

Циљеви образовања и васпитања ЗОСОВ

Члан 8.

Основни циљеви образовања и васпитања су:

1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју детета, ученика и одраслог;

2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој детета, ученика и одраслог, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;

3) шири обухват деце предшколским васпитањем и образовањем и свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;

4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;

5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;

6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;

7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;

8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета, ученика и одраслог, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;

9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, међупредметних компетенција и стручних компетенција у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада и развојем савремене науке и технологије;

10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;

11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;

12) развијање позитивних људских вредности;

13) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;

14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;

15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавање различитости;

16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;

17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;

18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

Историја за пети разред основне школе

Редни број	ТЕМА	Месец										О	У	П	С	Укупно
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI					
1.	Основи проучавања прошлости	4										3	1			4
2.	Праисторија		3									2		1		3
3.	Стари исток		1	4	1							3	2	1		6
4.	Античка Грчка				3	2	3	2				6	2	1	1	10
5.	Антички Рим							3	4	4		6	3	1	1	11
	Стари век-систематизација										2				2	2
Укупно		4	4	4	4	2	3	5	4	4	2	20	9	4	4	36

* О- обрада; у -утврђивање; п-провера знања; с-систематизација

ПРАВИЛНИК
о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања
"Службени гласник РС", број 104 од 25. децембра 2024.

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици учењем историје:
стичу знања о прошлости и садашњости и развијају вештине и ставове;
оспособљавају се да ефикасно и одговорно комуницирају о историјским и другим темама у различитим ситуацијама школског и ваншколског окружења;
развијају основне аналитичке вештине неопходне за критичко сагледавање савременог света, његових историјских корена и актуелних цивилизацијских токова.
Настава историје омогућава ученицима:
овладавање основним научним принципима у истраживању и њиховој даљој примени у различитим ситуацијама,
као и да, посредством специфичних историјских знања и вештина, комуникације на матерњем, али и употребом страних језика, пре свега у претраживању извора и информација на интернету, развијају лични и групне идентитете (национални, државни, европски).
Настава и учење историје припрема ученике за одговорно учешће у демократском друштву брзих политичко-социјалних, технолошких и економских промена, оспособљава их да самостално, као и кроз удруживање и сарадњу, развијају способност комуникације
и да на креативан и предузимљив начин доприносе да се, у складу са узрастом, одговори на савремене изазове на локалном, регионалном, европском и глобалном нивоу.
Учење историје:
омогућава упознавање са историјским и савременим променама
и изградњу историјске свести утемељене у резултатима историјске науке;
подстиче изградњу демократских вредности које подразумевају поштовање људских права, и
сказивање иницијативе и проактивног приступа у унапређивању интеркултуралног дијалога и сарадње,
одговорног односа према разноврсној културно-историјској баштини, као и толерантности према другачијим ставовима и погледима на свет.

Специфичне предметне компетенције су инкорпориране кроз исходе и стандарде.

Предметни исходи	Стандарди	Компетенције Опште међупредметне компетенције	Назив теме / садржај	Кључни појмови	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)	*Начин провере остварености исхода*
- Ученици класификују историјске изворе и описују њихову улогу у реконструкцији прошлости; -Именују раздобља прошлости, историјске периоде и уређују их према хронолошком редоследу; - Ученици разумеју различита значења појма историја и објашњавају повезаност историје са другим наукама (археологија, географија, хронологија) и резултатима њиховог изучавања; -Користе основне појмове из историје цивилизације: век, деценија, миленијум, ера, праисторија, историја, историјски периоди -Објашњавају значај историје, као наставног предмета и као науке -Веронаука: моћи да објасни да је рођење Христово догађај који дели историју на стару и нову еру	– ИСТ.ОО.О.1.3. Разликују и именују основне временске одреднице и наводе раздобља прошлости и историјске периоде према хронолошком редоследу. – ИСТ.ОО.О.1.4. Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру и рачунају временску удаљеност између догађаја. – ИСТ.ОО.О.2.1. Именују историјске изворе према основној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости. – ИСТ.ОО.О.3.1. Разликују историју као науку, наставни предмет и раздобље прошлости и објашњавају повезаност историје са другим наставним предметима ИСТ.ОО.С.2.1. Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају (музеј, архив, библиотека, место постанка)	**- Компетенција за учење** **- Рад са подацима и информацијама** **-Комуникација**	**Основи проучавања прошлости (3о+1у=4)** Основни садржаји Појам прошлости и историја као наука о прошлости људског друштва. Хронологија – рачунање времена. Подела прошлости и периодизација историје. Историјски извори – дефиниција, основна подела и установе у којима се чувају. Проширени садржаји Сродне науке и помоћне историјске науке. Историја око нас. Историјско наслеђе – тековине.	Историјски извори, хронологија, историја, век, деценија, миленијум, ера, архив, музеј	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона, ППТ Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима, историјском архиву, евентуално виртуелна посета музеју, локалитету... Увођење ученика у главне појмове историје као науке: ера, датум, век, деценија, миленијум, прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика Вежбање рачунања времена и препознавања врсте ист. извора на датим примерима Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др.	*Иницијално тестирање* *Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика* *Самоевалуацију и евалуација на крају месеца и током појединих часова* *Домаћи задатак- рачунање времена; историјски извори .* *Писана провера- вежба 10-15 мин*

- Читају податке са карте (Винча, Лепенски вир, реке, мора) и табела (подела праисторије и њене карактеристике); - Издвајају, у изворима информација (нпр. пећинско сликарство, уџбеник-одабрани текстови, слика ватре, точка, карикатура), табела (подела и карактеристике праисторијских периода), податке који су кључни за тему на којој раде; - Издвајају репрезентативне примере културно-историјског наслеђа сопственог (Винча, Лепенски вир, Рудна глава) народа -Користе основне појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације у образовном и свакодневном контексту (подела прошлости, подела праисторије, Винча, Лепенски вир, ватра, точак, писмо) -Процењују значај историјских појава (ватра, точак, писмо, земљорадња, сточарство, занатство) и повезују их са одговарајућим хронолошким и просторним оквиром; – музичко: – МУЗ.ОО.С.1.2. Представљају кључне карактеристике одређеног музичког стила/ правца у контексту друштвено- историјских прилика. – ликовно: – ЛИК.ОО.Н.1.1. Објашњавају кључне карактеристике епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима. – веронаука: моћи да преприча библијску причу о Постању и доживи је као дело љубави Божије	– ИСТ.ОО.О.2.3. Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда), табеле. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава из националне (Лепенски вир и Винча) и опште историје (Африка, Средоземље, Дунав). – ИСТ.ОО.О.1.8. Наводе кључне научно- технолошке изуме (ватра, точак, писмо) и објашњавају њихов значај за развој цивилизације. – ИСТ.ОО.С.1.1. Издвајају и описују специфичности основних појмова историјске науке (палеолит, неолит, метално доба, Лепенски вир, Винча) и појмова из историје цивилизације (точак, ватра, писмо) – ИСТ.ОО.Н.1.6. Аргументовано објашњавају, на примерима (ватра, точак, писмо, занатство, земљорадња, сточарство, род), узроке и последице промена које су кроз историју доживљавала друштва, привреде, културе и народи.	**Рад са подацима и информацијама** **Комуникација** **Компетенција за учење;** **Естетичка компетенција;**	**Праисторија** **(2о+1п=3)** Основни садржаји Основне одлике праисторије (начин живота људи, проналасци). Подела праисторије (камено, метално доба). Проширени садржаји Најважнији праисторијски локалитети у Европи и Србији (Ласко, Алтамира, Лепенски Вир, Винча, Рудна глава...)	Ватра, точак, друштво-род, праисторија, Винча, Лепенски вир, камено, метално доба	Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: анализа слика са праисторијских локалитета (Ласко, Алтамира, Винча, Лепенски вир), ППТ, видео материјали, пројектна настава. Обезбеђивање корелације са сродним предметима: географија-Дунав, Винча, Лепенски вир; ликовно-скулптуре Лепенског вира и Винче, музичко васпитање-бубњеви, верска настава-постанак човека, грађанско васпитање-подела друштва по својини. Стално коришћење историјске карте и историјског атласа Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, табела, ППТ, питања... Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима, историјском архиву или видео материјал Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова-квизова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика* *Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова* *Домаћи задатак* *Писана провера* *Карта-Винча, Лепенски вир, места постанка првобитних људи*

- Користи основне историјске појмове: Египат, Месопотамија, Феникија-алфабет, Вавилон-Хамураби-Хамурабијев законик; Јудаизам-Библија, Мојсије, Јевреји, Јерусалим; - Планирају и спроводе истраживање на одређену тему: мит о постанку света, Вавилонској кули, Мојсију, Давиду и др. - Ученици издвајају специфичности појмова из историје цивилизације (монотеизам-политеизам, Јудаизам, Јевреји, Мојсије, Библија, алфабет, Јерусалим, Месопотамија, Египат, пирамиде) и повезују их са појмовима из других наставних предмета: веронаука; географија, математика и др. -Читају податке са карте, из графикона-шема друштвене лествице; -Издвајају репрезентативне примере културно-историјског наслеђа других народа: алфабет, пирамиде, Библија, Хамурабијев законик, Јудаизам; - Доводе у везу и објашњавају међусобни утицај географских карактеристика, друштвених и културних појава: Источно Средоземље, велике реке: Тигар, Еуфрат, Нил и настанак држава. – српски: – СРП.ОО1.С.1.9. Примењују стратегије читања и разумевања прочитаног. – географија: – ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата. – ликовно: – ЛИК.ОО.Н.1.1. Објашњавају кључне карактеристике епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима. – веронаука: моћи да наведе неке од карактеристика политеистичких религија и култура Старог века – веронаука: моћи да разликује Стари и Нови завет и моћи да преприча библијски опис давања десет Божијих заповести Мојсију – музичко:– МУЗ.ОО.С.1.2. Представљају кључне карактеристике одређеног музичког стила/ правца у контексту друштвено- историјских прилика.	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из опште историје: монотеизам, политеизам, Стари Исток, Египат, Месопотамија, Рамзес II, Хамураби, роб-робовласник, пирамида – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из опште историје: Стари Исток, Египат, Вавилон Месопотамија, Јерусалим – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица из догађаја из опште историје (проналазак алфабета, ширење држава, писма, Јудаизам, Библија) – ИСТ.ОО.О.1.8. Наводе кључне научно- технолошке изуме (писмо, Јудаизам-монотеизам, Хамурабијев законик) и објашњавају њихов значај за развој цивилизације. – ИСТ.ОО.О.2.3. Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда), шеме друштвене лествице – ИСТ.ОО.С.1.1. Издвајају и описују специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације: Стари исток, Месопотамија, монотеизам, политеизам, Јудаизам. – ИСТ.ОО.С.1.2. Повезују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације са појмовима из других наставних предмета: пирамида, Јерусалим, Египат, Вавилон, алфабет, Јудаизам и др. – ИСТ.ОО.Н.2.3. Реконструишу промене на историјско-географском простору поређењем савремених политичких карата са историјским картама других периода: Старог истока ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из опште историје (политеизам, монотеизам, фараон, пирамида, хамурабијев законик, Библија, алфабет, друштвени положаји и др.)	**Рад са подацима и информацијама** **Комуникација** **Компетенција за учење;** **Естетичка компетенција;**	**Стари исток** **(3о+2у+1п=6)** Основни садржаји Појам Старог истока – географске одлике, најзначајније цивилизације (Месопотамија, Египат, Јудеја, Феникија). Друштвени односи (робовласничко и теократско друштво) и државно уређење (монархија – царства/краљевства) у цивилизацијама Старог истока. Основне одлике привреде и свакодневни живот – обичаји, занимања, култура исхране и становања. Култура и историјско наслеђе народа Старог истока – религија (монотеизам и политеизам), писмо, књижевност, уметност, наука, цивилизацијске тековине (математика, архитектура, календар, иригациони систем, саобраћајна средства, медицина, закони...). Проширени садржаји Специфичности египатске религије. Специфичности религија цивилизација Месопотамије. Основне одлике јудаизма. Најважније цивилизације Далеког истока (Индија, Кина)	Стари век, држава, друштво, монотеизам, политеизам, писмо, Јудазам, алфабет, роб, Стари исток, Стари завет, Хамурабијев законик, пирамида, Месопотамија, Египат	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада Обезбеђивање корелације са сродним предметима: географија-Мала Азија, Нил, Тигар, Еуфрат, ликовно (писма, пирамиде) и музичко васпитање, верска настава-политеизам,Јудаизам-Јевреји, Мојсије; грађанско васпитање-однос владара и поданика... Коришћење историјских текстова и њихова анализа (Хамурабијев законик, Херодот-подизање пирамида, опис Вавилона, Библијске приче о Мојсију, Давиду и Соломону, Сумерски ђак о школи...) Стално коришћење историјске карте и историјског атласа Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација (пирамиде, хијероглифи, клинасто, алфабет, слике различитих друштвених група), шеме друштвене лествице, питања, ППТ, видео-записа Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова-квизова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика* *Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова* *Писана провера* *Карта – појмови везани за Стари исток* *Домаћи задатак: Индивидуални рад - мини истраживање-пројектни задатак: митови о постанку света и Вавилонској кули, приче о Соломону, Давиду, Мојсију*

- Користи основне историјске појмове: Античка Грчка, демократија, Александар Македонски, хеленизам, позориште, Зевс, Атина, Спарта, Маратон, грађански рат, Александрија-библиотека - Планирају и спроводе истраживање на одређену тему; - Ученици издвајају специфичности појмова из историје цивилизације (демократија, грађански рат, Маратон, стубови, епови) и повезују их са појмовима из других наставних предмета: грађанско, физичко, архитектура, веронаука, српски и др. -Читају податке са карте, из мапе ума; Грчка култура и др. -Издвајају репрезентативне примере културно-историјског наслеђа других народа: алфабет, светска чуда античког света, позориште, Олимпијске игре, Маратон, демократија, Епови-Илијада и Одисеја, лавиринт, филозофија и др. -Разликују митове, легенде и уметничке представе од историјских чињеница; - Разликују узроке од последица кључних догађаја: Грчко-персијски, Пелопонески ратови, Тројански рат, ратовање А. Македонског. – ликовно: – ЛИК.ОО.Н.1.1. Објашњавају кључне карактеристике епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима. – географија:ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата. – српски: – СРП.ОО1.С.3.8. Формирају етичке и естетско-емоционалне вредности, развијају емпатију. – грађанско: проналази примере моралних поступака у делима које чита – веронаука: моћи да именије неке политеистичке религије; моћи да наведе неке од карактеристика политеистичких религија и културе Старог века	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из опште историје: Атина-демократија, Тројански рат-епови Хомер: Илијада и одисеја; ОИ; грађански рат, Грчко-персијски рат (Маратон, Термопили-Леонида); веровања-Зевс – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из опште историје: Маратон, Термопили, Спарта, Атина, држава Александра Македонског – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица из догађаја из опште историје – ИСТ.ОО.О.1.8. Наводе кључне научно- технолошке изуме (позориште, еп, историја, ОИ, стубови)) и објашњавају њихов значај за развој цивилизације. – ИСТ.ОО.О.2.3. Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда), мапу ума Грчка култура, ленту времена – ИСТ.ОО.С.1.1. Издвајају и описују специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације: Атина, демократија, маратон, Тројански рат, Хомерови епови, А. Македонски – ИСТ.ОО.С.1.2. Повезују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације са појмовима из других наставних предмета: епови, ОИ, Грчко-персијски ратови, Пелопонески ратови, А. Македонски, Аристотел ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их у прецизне хронолошке и/или просторне оквире. – ИСТ.ОО.О.3.5. Наводе и примерима илуструју културно-историјско наслеђе сопственог и других народа	**Рад са подацима и информацијама** Дигитална компетенција **Комуникација** **Компетенција за учење;** **Естетичка компетенција;**	**Античка Грчка (6о+2у+1с+1п=10)** Појам античке Грчке – географске одлике. Најстарији период грчке историје (Минојска цивилизација). Грчки митови (појам, примери, Ахил, Зевс, Херакле) и хомерски епови. Колонизација и основне одлике привреде. Полиси – Спарта и Атина (појам полиса, структура друштва, државно уређење). Грчко-персијски ратови. Пелопонески рат – узроци и последице. Култура и свакодневни живот (религија, Олимпијске игре, митологија, уметност, наука, обичаји, занимања). Хеленистичко доба и његова култура. Историјско наслеђе (институције, закони, књижевност, позориште, филозофија, демократија, медицина, уметност, архитектура, беседништво, Олимпијске игре). Проширени садржаји Пелопонески рат (ток рата, најважнији догађаји и личности). Најистакнутије личности: Дракон, Перикле, Филип II, Аристотел, Архимед... Грчка митологија, пантеон. Седам светских чуда античког доба	Демокреатија, ОИ, мит, Илијада, Грчко-персијски ратови, позориште, филозофија, држава, Атина, хеленистичка култура, Александар Македонски	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада Обезбеђивање корелације са сродним предметима: географија (Атина, Спарта, Персија, Александрија) ликовно (архитектура, стилови) и музичко васпитање, верска настава-политеизам, грађанско васпитање- демократија, српски (позориште, трагедија, комедија)... Коришћење историјских текстова и њихова анализа (Хомер-Илијада, Херодот-Грчко-персијски ратови, битка на Термопилском кланцу, опис битака Александра Македонског, Аријан) Стално коришћење историјске карте и историјског атласа Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација (Бацач диска, стубови, митски прикази на вазама), шеме друштвене лествиц и мапа ума Грчка култур; ленте времена, питања, ППТ, видео-записи... Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова-квизова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика; сумирање постигнућа усменог ангажовања крајем децембра; самоевалуација на крају месеца и током појединих часова; домаћи задатак; писана провера. Карта- појмови из Старе Грчке-током године и на крају шк. године Индивидуални рад, пројектни задаци: панои, ППТ - мини истраживање: митови, личности, догађаји Античке Грчке.*

- Користи основне историјске појмове: Античка Грчка, демократија, Александар Македонски, хеленизам, позориште, Зевс, Атина, Спарта, Маратон, грађански рат, Александрија-библиотека - Планирају и спроводе истраживање на одређену тему; - Ученици издвајају специфичности појмова из историје цивилизације (абеседа, латиница, право) и повезују их са појмовима из других наставних предмета: грађанско, физичко, архитектура, веронаука, српски и др. -Читају податке са карте, из мапе ума; Грчка култура и др. -Издвајају репрезентативне примере културно-историјског наслеђа других народа: алфабет, светска чуда античког света, позориште, Олимпијске игре, Маратон, демократија, Епови-Илијада и Одисеја, лавиринт, филозофија и др. -Разликују митове, легенде и уметничке представе од историјских чињеница; - Разликују узроке од последица кључних догађаја: ширење Античког Рима, пропадање Античког Рима, настанак и ширење хришћанства - Објашњавају утицај кључних појава, догађаја, процеса и личности на развој друштва, државе, привреде и културе у прошлости и садашњости: настанак хришћанства, Константин, Константинопољ – ликовно:– ЛИК.ОО.Н.1.1. Објашњавају кључне карактеристике епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима. српски: – СРП.ОО1.Н.1.2. Читају и критички промишљају, издвајају и повезују релевантне изворе и информације, уочавају различите перспективе и гледишта аутора, као и сврху текста. – СРП.ОО1.С.3.8. Формирају етичке и естетско-емоционалне вредности, развијају емпатију. – грађанско: проналази примере моралних поступака у делима које чита анализира сукобе из различитих углова – веронаука: моћи да именује неке политеистичке религије; моћи да наведе неке од карактеристика политеистичких религија и културе Старог века –ГЕО.ОО.О.2.3. Очитавају податке са графикона, табела и тематских карата.	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из опште историје: Цезар, Ханибал, Октавијан, Константин – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из опште историје: ширење Античког Рима, Пунски ратови, Римско наслеђе у Србији: Сирмијум, Сингидунум, Наисус, Гамзиград, Виминацијум – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица из догађаја из опште историје – ИСТ.ОО.О.1.8. Наводе кључне научно- технолошке изуме (путеви, Колосеум, терме, Римско право) и објашњавају њихов значај за развој цивилизације. – ИСТ.ОО.О.2.3. Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда), мапу ума Римска култура, ленту времена – ИСТ.ОО.С.1.1. Издвајају и описују специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације: Рим, република, право, римска освајања – ИСТ.ОО.С.1.2. Повезују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације са појмовима из других наставних предмета: календар, називи планета, абеседа, латиница, називи места ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из опште историје: Пунски ратови, Цезар, Октавијан, Константин, Исус Христос – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их у прецизне хронолошке и/или просторне оквире. – ИСТ.ОО.О.3.5. Наводе и примерима илуструју културно-историјско наслеђе сопственог и других народа	**Рад са подацима и информацијама** Дигитална компетенција **Комуникација** **Компетенција за учење;** **Естетичка компетенција;**	**Антички Рим (6о+3у+1с+1п=11)** Основни садржаји Појам античког Рима – географске одлике и периодизација. Оснивање Рима (легенда о Ромулу и Рему). Структура друштва и уређење Римске републике. Ширење Римске државе (освајања и провинције, привреда). Рим у доба царства – принципат и доминат. Култура и свакодневни живот (религија, уметност, наука, обичаји, занимања). Хришћанство – појава и ширење. Пад Западног римског царства (почетак Велике сеобе народа, подела царства и пад Западног царства). Историјско наслеђе (абеседа, календар, медицина, уметност, архитектура, путеви, водовод, канализација, терме, римски бројеви, хришћанство, римско наслеђе на територији Србије). Проширени садржаји Етрурци. Римска војска. Римски градови на територији Србије. Најистакнутије личности: Ханибал, Цицерон, Јулије Цезар, Клеопатра, Октавијан Август, Константин Велики...). Римски пантеон. Гладијаторске борбе.	Република, Ханибал, хришћанство, Исус Христос, Библија, Рим, римско наслеђе на тлу Србије, Константин Велики, римско наслеђе уопште, робовласништво, Рим-Константинопоље	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења и предзнањима ученика, коришћење уџбеника. Користити разноврсне технике/методе и облике рада Обезбеђивање корелације са сродним предметима: географија (Рим, Средоземно море, Балканско полуострво-римске провинције, градови: Ниш, Београд, Сремска Митровица, Гамзиград), ликовно (тријумфална капија, палате, амфитеатар), верска настава-развој хришћанства, грађанско васпитање (права робова, државно уређење)... Коришћење историјских текстова (Постанак Рима, Пунски ратови, Галски ратови...) и њихова анализа Стално коришћење историјске карте и историјског атласа Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, шеме-мапе ума из уџбеника, табеле, ППТ, видео записи и др. Упућивање ученика на коришћење додатне литературе, интернета, енциклопедија... Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова-квизова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Израђује помоћна наставна средства: паное, карте, шеме, лозе... Истражује и излаже биографије познатих личности-Константин, Исус Христ, Цезар, Ханибал	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика;, сумирање постигнућа усменог ангажовања крајем маја ; Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова; Писана провера-провера градива из Старог Рима Карта; Домаћи задатак: Индивидуални рад, пројектни задаци-панои, мини предавања: римско наслеђе на тлу Србије, Константин Велики, Рим , биографије Константина Великог, Исуса Христа и др.*

-Користе основне појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације у образовном контексту; -Именују раздобља прошлости, историјске периоде и уређују их према хронолошком редоследу; - Показују историјски простор на историјској карти; - Представљају резултате истраживања усмено, писано у различитим симболичким модалитетима	– ИСТ.ОО.О.1.1. Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења. – ИСТ.ОО.О.1.2. Користе основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације, у дискусији, дијалогу или дебати о историјским темама уз уважавање мишљења саговорника. – ИСТ.ОО.О.1.3. Разликују и именују основне временске одреднице и наводе раздобља прошлости и историјске периоде према хронолошком редоследу. – ИСТ.ОО.О.1.4. Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру, а појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период или век и рачунају временску удаљеност између догађаја. – ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.С.1.3. Прецизно одређују којој деценији, веку, миленијуму и историјском периоду припада одређена личност, појава, догађај и процес. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их упрецизне хронолошке и/или просторне оквире.	**Рад са подацима и информацијама**	**Систематизација Историјска карта, личности, догађаји... (2 с)**	Сви наведени до сада	Коришћење разноврсних техника сумирања градива: ленте времена, мапе ума, табеле Проверавање знања историјско-географских појмова, кроз испитивање на карти Коришћење е уџбеника, Гугл платформе, кахут квиза и др.	*Карта - провера градива из целокупне историје 5 разреда- извлачење цедуљица са 5 појмова, које треба да покажу за 1 минут* *Прегледање свески Израда ленти времена* *Самоевалуација и евалуација* *Провера - уколико план провера то омогући*

Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ
Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика

Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине и извођење радних задатака.	Оцену одличан (5) добија ученик који: − у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; − лако логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године
			-Комисија ученика и наставница	Учесталост јављања на часу по месецима	Пресек стања на полугодишту (сваких 16 часова)
		Оцену врло добар (4) добија ученик који: − у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;	- Усмено одговарање	Свеобухватност одговора Хронолошка и појмовна прецизност Сналажење на карти Хоризонтално и вертикално повезивање градива Самосталност у одговарању	По потреби, бар једном у полугодишту
			-Редовност доношења домаћег-Гугл учионица	За редовно доношење домаћег задатка оцене 1-5	Свакодневно током године, праћење/ пресек стања на полугодишту
		Оцену добар (3) добија ученик који: − у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; − у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; − већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; − у довољној мери критички расуђује;	Квиз на кахуу, или други он-лајн квиз	Првопласирани +5 Другопласирани ++ Трећепласирани +	По једном у полугодишту
			Прегледање свески	Уредност Све забележено са часова	На крају наставне године
				Бодовање:	Два пута по полугодишту: (4

		Оцену довољан (2) добија ученик који: − знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; − у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; − понекад је самосталан у решавању проблема и у	- Писане провере Ученици дају самопроцену оцене	40-54%-2 55-69%-3 70-84%-4 85-100%-5	провере које се раде цео час) - по две у полугодишту, а у ванредној ситуацији по једна

		недовољној мери критички расуђује;	Израда разних пројектних задатака: презентација, ленти времена, паноа,	По задатом критеријуму постављеном на Гугл учионици, јер овде нема места	По потреби
		Недовољан (1) добија ученик који: – знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; – не изводи закључке који се заснивају на подацима; – критички не расуђује; .	- Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе	По потреби
			- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих	Прва три пара која прваураде задатак добијају +5 Сви парови којиураде задатак добијају +	По потреби
			-Сналажење на карти	За показаних 5 појмова за један минут - оцена 5 За 4 -4 3-3 2-2	На крају школске године
Ангажовање ученика у настави	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	– показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (5)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима) -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти) -Учешћу на такмичењима -Посета културно-историјским институцијама и догађајима -Несебичном пружању помоћи другим ученицима	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано -Учесталост јављања и активност по месецима -Учествује и израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима	-Пресек стања по тромесечјима
		– показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања (4)			
		– показује делимични степен активности и ангажовања (3)			
		– показује мањи степен активности и ангажовања (2)			

		– не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање (1)	-Израда паноа, ППТ, различитих врста излагања	(такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)	

Разред: **ШЕСТИ**
НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: Историја

ШЕСТИ	
недељни	годишњи
2	**72**

Циљ наставе: Циљ учења Историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности,стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичкогмишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

(Израђен је на основу програма наставе и учења за 6. разред ОШ, у Просветном гласнику број 15, од 30. августа 2018. године)
А коригован је у складу са ЗОСОВ-ом од "Службени гласник РС", бр. 88 од 29. септембра 2017, 27 од 6. априла 2018 - др. закони, 10 од 15. фебруара 2019, 6 од 24.
јануара 2020, 129 од 28. децембра 2021, 92 од 27. октобра 2023, **19 од 6. марта 2025.**

ЗОСОВ

Циљеви образовања и васпитања

Члан 8.

Основни циљеви образовања и васпитања су:

1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју детета, ученика и одраслог;

2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој детета, ученика и одраслог, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;

3) шири обухват деце предшколским васпитањем и образовањем и свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;

4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;

5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;

6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;

7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;

8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета, ученика и одраслог, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;

9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, међупредметних компетенција и стручних компетенција у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада и развојем савремене науке и технологије;

10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;

11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;

12) развијање позитивних људских вредности;

13) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;

14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;

15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавање различитости;

16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;

17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;

18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

ПРАВИЛНИК
о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања
"Службени гласник РС", број 104 од 25. децембра 2024.

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици учењем историје:
стичу знања о прошлости и садашњости и развијају вештине и ставове;
оспособљавају се да ефикасно и одговорно комуницирају о историјским и другим темама у различитим ситуацијама школског и ваншколског окружења;
развијају основне аналитичке вештине неопходне за критичко сагледавање савременог света, његових историјских корена и актуелних цивилизацијских токова.

Настава историје омогућава ученицима:
овладавање основним научним принципима у истраживању и њиховој даљој примени у различитим ситуацијама,
као и да, посредством специфичних историјских знања и вештина, комуникације на матерњем, али и употребом страних језика, пре свега у претраживању извора и информација на интернету, развијају лични и групне идентитете (национални, државни, европски).
Настава и учење историје припрема ученике за одговорно учешће у демократском друштву брзих политичко-социјалних, технолошких и економских промена, оспособљава их да самостално, као и кроз удруживање и сарадњу, развијају способност комуникације
и да на креативан и предузимљив начин доприносе да се, у складу са узрастом, одговори на савремене изазове на локалном, регионалном, европском и глобалном нивоу.

Учење историје:
омогућава упознавање са историјским и савременим променама
и изградњу историјске свести утемељене у резултатима историјске науке;
подстиче изградњу демократских вредности које подразумевају поштовање људских права, и
сказивање иницијативе и проактивног приступа у унапређивању интеркултуралног дијалога и сарадње,
одговорног односа према разноврсној културно-историјској баштини, као и толерантности према другачијим ставовима и погледима на свет.
Специфичне предметне компетенције су инкорпориране кроз исходе и стандарде.

Редни број	ТЕМА	Месец										О	У	П	С	Укупно
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI					
1.	Основи проучавања прошлости	3										2	1			3
2.	Европа, Средоземље и српске земље у раном средњем веку	4	8	8								10	8	1	1	20
3.	Европа, Средоземље и српске земље у позном средњем веку				8	4	8	8				14	10	2	2	28
4.	Европа, свет и српске земље у раном новом веку (Прединдустријско доба)								7	8	3	9	6	1	2	18
	Уводни и завршни часови (иницијално тестирање, закључивање оцена...)	1			1						1				3	3
Укупно		8	8	8	9	5	8	8	7	8	4	35	25	4	8	72

* О- обрада; у -утврђивање; п-провера знања; с-систематизација

Предметни исходи	Стандарди	Компетенције Опште међупредметне компетенције	Назив теме / садржај	Кључни појмови садржаја	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)	*Начин провере остваренос и исхода*
- Ученици класификују историјске изворе и описују њихову улогу у реконструкцији прошлости; -Именују раздобља прошлости, историјске периоде и уређују их према хронолошком редоследу; -Користе основне појмове из историје цивилизације: век, историја, историјски периоди, Стари век, Средњи век, Нови век, житије, повеља.	– ИСТ.ОО.О.1.3. Наводе раздобља прошлости и историјске периоде према хронолошком редоследу. – ИСТ.ОО.О.2.1. Именују историјске изворе према основној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости. ИСТ.ОО.С.2.1. Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају (музеј, архив, библиотека, место постанка)	**- Компетенција за учење - Рад са подацима и информацијама -Комуникација**	**1. тема Основи проучавања прошлости (2о+1у=3)** Основне одлике периода средњег века и новог века (појмови *средњи век*, *нови век*, *прединдустријско доба*, хронолошки и просторни оквири). Историјски извори за историју средњег века и раног новог века и њихова сазнајна вредност (писани и материјални).	Историјски извори, хронологија, историјски периоди, архив, музеј, житије, минијатура, повеља, иконе, фреске и др.	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема-лента времена, уџбеника Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима, историјском архиву,евентуално виртуелна посета музеју, локалитету... Самостално проналажење примера извора за средњи век од стране ученика Коришћење БИГЗ-овог е -уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др.	*Иницијално тестирање Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак*

- Читају податке са карте (Велика сеоба народа, Византија, Срби у раном ср. веку) и табела и шема (црквена хијерархија, родослови, ленте времена); - Издвајају, у изворима информација (сликарство-иконе, фреске, минијатуре, уџбеник-одабрани текстови, слике К. Великог, крштење Хлодовехово, Јустинијан и Теодора, Мухамед, одломци писаних извора), табела и шема, податке који су кључни за тему на којој раде; - Издвајају репрезентативне примере културно-историјског наслеђа сопственог (Јустинијана прима, Петрова црква, Мирослављево јеванђеље) и других народа (Цариград, Мека) -Користе основне појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације у образовном и свакодневном контексту (видети кључне појмове) -Процењују значај историјских појава (Велика сеоба народа, Раскол хр. Цркве, појава ислама, христијанизација) и повезују их са одговарајућим хронолошким и просторним оквиром; - Препознају историјске корене у савременим друштвеним појавама:раскол цркве, ширење ислама - Разликују узроке од последица кључних догађаја: ВСН, раскол, појава ислама музичко: – МУЗ.ОО.С.1.2. Представљају кључне карактеристике одређеног музичког стила/ правца у контексту друштвено- историјских прилика. ликовно: – ЛИК.ОО.Н.1.1. Објашњавају кључне карактеристике епохе, стила, правца или покрета у визуелним уметностима. - веронаука: објашњава раскол хришћанске цркве	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје (покрштавање), процесе и личности из националне (Ћирило и Методије, Властимир, Часлав, Владимир, Михајло Војислављевић) и опште историје (Раскол, ислам, Мухамед, Јустинијан, Карло Велики). – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава из националне (српске земље у раном ср. веку) и опште историје (ВСН, Раскол, појава Ислама, Византија, Франачка,). – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. – ИСТ.ОО.О.2.2. Прикупљају информације из различитих извора и издвајају кључне податке у вези са одређеном темом (есеј, ППТ, разне вежбе на часу) – ИСТ.ОО.О.2.3. Проналазе и читају једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте (наведена легенда). – ИСТ.ОО.С.1.1. Издвајају и описују специфичности основних појмова историјске науке (наведени у кључним појмовима) и појмова из историје цивилизације. – ИСТ.ОО.Н.1.6. Аргументовано објашњавају, на примерима (ВСН, Раскол хр. цркве, појава ислама, христијанизација, феудализам), узроке и последице промена које су кроз историју доживљавала друштва, привреде, културе и народи. – ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе: Дан словенске писмености-Ћирило и Методије	**Рад са подацима и информацијама** **Комуникација** **Компетенција за учење;** **Естетичка компетенција;**	2. тема **Европа, Средоземље и српске земље у раном средњем веку** (10о+8у+1п+1с) Велика сеоба народа и стварање нових држава у Европи (германска и словенска племена, Бугари, Мађари, Викинзи). Најзначајније државе раног средњег века (Франачка држава, Византијско царство, Арабљани). Религија у раном средњем веку (христијанизација и хришћанска црква, Велики раскол, ислам). Феудално друштво (структура, друштвене категорије, вазални односи). Српске земље и Балканско полуострво (досељавање Срба и Хрвата, односи са староседеоцима и суседима, формирање српских земаља, христијанизација, ширење писмености). Истакнуте личности: Јустинијан, Карло Велики, кнез Властимир, цар Симеон, Ћирило и Методије,	Феудализам, Велика сеоба народа, хришћанство, раскол, ислам, Словени, Срби у раном средњем веку, Властимир, Часлав, Ћирило и Методије, Византија, Мирослављево јеванђеље, црква Светих Петра и Павла, 863.	Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: анализа слика, историјске карте, историјских извора, различитих графичких организатора, ППТ, видео материјали, пројектна настава; израда шема и др. Корелација са сродним предметима: географија (подела Словена, Средоземље), веронаука (православна, католичка црква, ислам), ликовно (минијатуре, заставице, иконе, арабеске), музичко, грађанско, српски језик кроз интегративну наставу и тематско повезивање Стално коришћење историјске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, табела, ППТ, питања Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима, историјском архиву,евентуално виртуелна посета Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Обележавање Дана словенске писмености (у мају)	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Процењивање рада у пару и у групи Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Писана провера Есеј, прича-Ја Словен у VI веку*

– образложи узроке и последице историјских догађаја на конкретним примерима: Србија у доба Немањића и Лазаревића, долазак Турака на Балкан, крсташки ратови); – пореди историјске појаве (републику, монархију); – на основу датих примера, изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском (раскол хр. Цркве, односи са Византијом, Дубровником, Венецијом, долазак Турака)); – сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту (Свети Сава, Стефан Немања, Стефан Немањић, Стефан Душан, кнез Лазар, деспот Стефан и др.) – приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена (ширење Србије у ср. веку и долазак Турака на Балкан); – на историјској карти лоцира правце миграција и простор насељен Србима и њиховим суседима у позном средњем веку; – идентификује разлике између типова државног уређења у периоду средњег века; – изводи закључак о значају српске средњовековне државности и издваја најистакнутије владарске породице; – пореди положај и начин живота жена и мушкараца, различитих животних доби, припадника постојећих друштвених слојева, у средњем веку; – на понуђеним примерима, разликује легенде и митове од историјских чињеница, као и историјске од легендарних личности; – идентификује основне одлике и промене у начину производње у средњем веку; – илуструје примерима значај прожимања различитих цивилизација; – разликује споменике различитих епоха, са посебним освртом на оне у локалној средини- Никола Алтомановић-Стари град и Бела црква Каранска, Милешева и Свети Арханђели, Рача); – илуструје примерима важност утицаја политичких, привредних, научних и културних тековина средњег и раног новог века у савременом друштву; – користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе; – повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); – учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања: Савиндан., Видовдан	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. – ИСТ.ОО.С.3.4. Идентификују улогу митова и легенди у изградњи идентитета. – ИСТ.ОО.О.3.5. Наводе и примерима илуструју културно-историјско наслеђе сопственог (манастири, житија, Душанов законик, фреске иконе, Свети Сава) – ИСТ.ОО.О.3.6. Препознају и описују утицај културно-историјске баштине на изградњу идентитета. – ИСТ.ОО.С.1.3. Прецизно одређују којој деценији, веку, миленијуму и историјском периоду припада одређена личност, појава, догађај и процес. – ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе – ИСТ.ОО.С.2.6. Разликују митове и легенде од историјских чињеница. – ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их упрецизне хронолошке и/или просторне оквире. – ИСТ.ОО.Н.1.3. Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. – ИСТ.ОО.Н.2.3. Реконструишу промене на историјско-географском простору поређењем савремених политичких карата са историјским картама других периода. – ИСТ.ОО.Н.2.4. Постављају хипотезу о разлозима за појаву разлика у тумачењима исте историјске појаве, догађаја или личности у различитим изворима информација. – ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе:Савиндан, Видовдан	**Дигитална компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама; Сарадња; Естетичка компетенција; Комуникација**	**3. тема Европа, Средоземље и српске земље у позном средњем веку** (14о+10у+2п+2с) Државно уређење (типови европских монархија; република). Сусрети и прожимања цивилизација и народа (хришћанство, ислам, јудаизам, Крсташки ратови, најзначајнији путописци и њихова путовања – Марко Поло, Ибн Батута и др). Српске земље и суседи (краљевина и царство, деспотовина, аутокефална црква, односи са Византијом, Угарском, Бугарском, Венецијом, османска освајања у југоисточној Европи). Свакодневни живот у Европи и српским земљама (двор и дворски живот, живот на селу и граду – занимања, родни односи, правоверје и јереси, куга). Опште одлике средњовековне културе (верски карактер културе, витешка култура, културне области, школе и универзитети, проналасци; писана и визуелна култура код Срба, легенде – Косовска, о краљу Артуру...). Истакнуте личности: Фридрих Барбароса, Ричард Лавље Срце, Саладин, Стефан Немања, Стефан Првовенчани, Сава Немањић, краљ Милутин, Стефан Душан, кнез Лазар и кнегиња Милица, Твртко I Котроманић, Стефан Лазаревић, деспот Ђурађ, султанија Мара, Ђурађ Кастриот Скендербег, Балшићи, Црнојевићи, Мехмед II Освајач.	Душанов законик, Косовски бој, 1217, 1219, 1346, 1371, 1389, 1402, 1459, 1463.	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада Корелација са сродним предметима: географија, ликовно и музичко васпитање, верска настава, грађанско васпитање, кроз интегративну наставу и тематско повезивање Коришћење уџбеничких текстова, историјских извора и њихова анализа Стално коришћење историјске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, шеме друштвене лествице, питања, ППТ, шеме Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Коришћење БИГЗ-овог е -уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Коришћење ресурса локалне историје-Стари град, Бела црква Каранска Савиндан, Видовдан	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика* *Процењивање рада у пару и групи* *Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова* *Домаћи задаци* *Писана провера* *Вежба 15 минута* *Индивидуални рад: мини истраживање, панои и др.* *Сумативно оцењивање*

– образложи узроке и последице историјских догађаја на конкретним примерима; – пореди историјске појаве; – на основу датих примера, изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском (на плану политике, економских прилика, друштвених и културних појава); – сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту (М.Лутер, Арсеније III, Арсеније IV, хајдуци, ускоци); – приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена (ВГО, Сеоба Срба,, Војна крајина); – на историјској карти лоцира правце миграција и простор насељен Србима и њиховим суседима у раном новом веку; – идентификује разлике између типова државног уређења у периоду средњег и раног новог века; – пореди положај и начин живота жена и мушкараца, различитих животних доби, припадника постојећих друштвених слојева, у средњем и раном новом веку; – разликује основна обележја и идентификује најзначајније последице настанка и ширења различитих верских учења у раном новом веку; – на понуђеним примерима, разликује легенде и митове од историјских чињеница, као и историјске од легендарних личности; – образлаже најважније последице научно-техничких открића у периоду раног новог века; – идентификује основне одлике и промене у начину производње у средњем и раном новом веку; – разликује споменике различитих епоха, са посебним освртом на оне у локалној средини-манастир Рујно; – илуструје примерима важност утицаја политичких, привредних, научних и културних тековина раног новог века у савременом друштву (асимилација, колонизација); – користећи ИКТ, самостално или у групи, презентује резултате елементарног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе; – повезује визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни); – учествује у организовању и спровођењу заједничких школских активности везаних за развој културе сећања.	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне (Сеобе Срба, спаљене мошти Св.Саве, Војна крајина) и/или опште историје (реформација, ВГО). – ИСТ.ОО.О.1.8. Наводе кључне научно-технолошке изуме (каравела, компас, часовник) и уметничка дела и објашњавају њихов значај за развој цивилизације. – ИСТ.ОО.О.3.2. Препознају на карактеристичним примерима историјске корене у савременим друштвеним појавама и институцијама. – ИСТ.ОО.С.1.3. Прецизно одређују којој деценији, веку, миленијуму и историјском периоду припада одређена личност, појава, догађај и процес. – ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе – ИСТ.ОО.С.2.8. Планирају и спроводе истраживање одређеног историјског догађаја/појаве/личности. – ИСТ.ОО.С.2.9. Представљају резултате истраживања на различите начине и уз коришћење дигиталних технологија – ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.3. Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. – ИСТ.ОО.Н.2.3. Реконструишу промене на историјско-географском простору поређењем савремених политичких карата са историјским картама других периода. – ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе: хајдуци и ускоци, Рујанско четворојеванђеље и др	**Рад са подацима и информацијама** **Дигитална компетенција; Комуникација** **Компетенција за учење;** **Естетичка компетенција;**	**4. тема Европа, свет и српске земље у раном новом веку (Прединдустријско доба)** (9о+6у+1п+2с) Прединдустријско доба (хронолошки оквири, научна и техничка открића, штампа, промене у начину производње, банкарство, успон градова – примери Фиренце, Венеције, Антверпена...). Велика географска открића и колонизација (истакнути морепловци и њихова путовања, сусрет са ваневропским цивилизацијама – Северна и Јужна Америка, Индија, Африка, Кина, Јапан, Аустралија; последице). Опште одлике културе раног новог века (основна обележја хуманизма и ренесансе; књижевност, политичка мисао, промене у свакодневном животу, обичаји и веровања...). Реформација и противреформација (узроци, протестантизам, католич-ка реакција – улога језуита; верски сукоби и ратови). Појава апсолутистичких монархија (промене у државном уређењу, централизација државе, положај владара). Врхунац моћи Османског царства (освајања, држава и друштво). Живот Срба под османском, хабзбуршком и млетачком влашћу (обнова Пећке патријаршије; мењање верског и културног идентитета – исламизација, покатоличавање, унијаћење; учешће у ратовима, отпори и сеобе, положај и привилегије, Војна крајина). Истакнуте личности: Јохан Гутенберг, Изабела Кастиљска, Кристифор Колумбо, Фернандо Магелан, Леонардо да Винчи, Микеланђело Буонароти, Николо Макијавели, Никола Коперник, Исак Њутн, Мартин Лутер, Карло V и Филип II Хабзбуршки, Елизабета I, Вилијам Шекспир, Луј XIV, Сулејман Величанствени, Мехмед-паша Соколовић, Арсеније III Црнојевић, Арсеније IV Јовановић.	Црква-реформација (М.Лутер), хуманизам и ренесанса, географска открића и технички проналасци, сеобе Срба, прожимање цивилизација, Војна крајина, Пећка патријаршија, Арсеније III, хајдуци, ускоци, раја, султан	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада, Корелација са сродним предметима: географија (ВГО), ликовно (ХиР) и музичко васпитање (опера), верска настава (реформација), грађанско васпитање, кроз интегративну наставу и тематско повезивање Коришћење уџбеничких текстова, историјских извора и њихова анализа Стално коришћење историјске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, шема развоја држ. и друштв. уређења кроз време, питања, ППТ, шеме Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Коришћење ресурса локалне историје	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Процењивање рада у пару и групи Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова Домаћи задатак Писана провера Карта Индивидуални рад: панои, ППТ - мини истраживање: личности. догађаји Сумативно оцењивање*

-Користе основне појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације у образовном контексту; - Показују историјски простор на историјској карти; - Представљају резултате истраживања усмено, писано у различитим симболичким модалитетима	– ИСТ.ОО.О.1.1. Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења. – ИСТ.ОО.О.1.2. Користе основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације, у дискусији, дијалогу или дебати о историјским темама уз уважавање мишљења саговорника. – ИСТ.ОО.О.1.4. Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру, а појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период или век и рачунају временску удаљеност између догађаја. – ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их упрецизне хронолошке и/или просторне оквире.	**Рад са подацима и информацијама**	**Систематизација Историјска карта, личности, догађаји... (3 с)**	Сви наведени	Коришћење разноврсних техника сумирања градива: ленте времена, мапе ума, табеле Проверавање знања историјско-географских појмова, кроз испитивање на карти Коришћење: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања, тестова (кахут и др.), домаћих задатака, појмова за карту и др.	*Карта - провера градива из целокупне историје 5 разреда- извлачење цедуљица са 5 појмова, које треба да покажу за 1 минут Прегледање свески Израда ленти времена Самоевалуацијa и евалуација Писана провера градива*

Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ
Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика

Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање технологијама и извођење радних задатака.	Оцену одличан (5) добија ученик који: – у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; – лако логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године
			-Комисија ученика и наставница	Активност на часу (учесталост и квалитет јављања на часу по месецима)	Пресек стања по тромесечју (сваких 16-17 часова)
			- Усмено одговарање	Свеобухватност одговора Хронолошка и појмовна прецизност Сналажење на карти Хоризонтално и вертикално повезивање градива Самосталност у одговарању	По потреби, бар један у полугодишту
		Оцену врло добар (4) добија ученик који: – у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;	-Сумативно оцењивање	На основу целокупног рада ученика током полугодишта	На крају полугодишта и школске године
			-Редовност доношења домаћег на Гугл учионици	За редовно доношење домаћег задатка оцене од 1-5	Праћење током године/ пресек стања на полугодишту
			Квиз на кахуу, или други он-лајн квиз	Првопласирани +5 Другопласирани ++ Трећепласирани +	По једном у полугодишту
		Оцену добар (3) добија ученик који: – у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; – у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; – већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално	Прегледање свески	Уредност Све забележено са часова	На крају наставне године

		решава поједине проблеме; – у довољној мери критички расуђује;		Бодовање: 40-54%-2 55-69%-3	4 провере које се раде цео час - по две у полугодишту, а

		Оцену довољан (2) добија ученик који: – знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; – у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; – понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;	- Писане провере Ученици дају самопроцену оцене	70-84%-4 85-100%-5	по једна током ванредне ситуације.
			- Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада, продуката група (пано, табела...)	По потреби
		Недовољан (1) добија ученик који: – знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; – не изводи закључке који се заснивају на подацима; – критички не расуђује;	- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Прва три пара која прва ураде задатак добијају +5 Сви парови који ураде задатак добијају + Парови који не раде задато на часу добијају -	По потреби
			-Сналажење на карти	За показаних 5 појмова за један минут - оцена 5 За 4 -4 3-3 2-2 1-1	На крају школске године
Ангажовање ученика у настави	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и	– показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (5) – показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања (4) – показује делимични степен активности и ангажовања (3) – показује мањи степен активности и ангажовања (2)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима) -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти) _ Пројектне активности -Учешћу на такмичењима -Посета културно-историјским	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано -Учесталост јављања и активност по месецима -Учествује и израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација, пројектне	-Пресек стања по тромесечјима

		– не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање (1)	институцијама и догађајима -Несебичном пружању помоћи другим ученицима	активности...) -Спреман је да помогне другима -Иницијатива и квалитет продукта	

12.3.Разред: **СЕДМИ**

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: Историја

Циљ наставе Циључења Историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности,стекне знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

А коригован је у складу са ЗОСОВ-ом од "Службени гласник РС", бр. 88 од 29. септембра 2017, 27 од 6. априла 2018 - др. закони, 10 од 15. фебруара 2019, 6 од 24. јануара 2020, 129 од 28. децембра 2021, 92 од 27. октобра 2023, **19 од 6. марта 2025.**

ЗОСОВ

Циљеви образовања и васпитања

Члан 8.

Основни циљеви образовања и васпитања су:

1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју детета, ученика и одраслог;

2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој детета, ученика и одраслог, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;

3) шири обухват деце предшколским васпитањем и образовањем и свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;

4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;

5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;

6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;

7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;

8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета, ученика и одраслог, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;

9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, међупредметних компетенција и стручних компетенција у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада и развојем савремене науке и технологије;

10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;

11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;

12) развијање позитивних људских вредности;

13) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;

14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;

15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавање различитости;

16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;

17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;

18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

ПРАВИЛНИК
о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања
"Службени гласник РС", број 104 од 25. децембра 2024.

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици учењем историје:
стичу знања о прошлости и садашњости и развијају вештине и ставове;
оспособљавају се да ефикасно и одговорно комуницирају о историјским и другим темама у различитим ситуацијама школског и ваншколског окружења; развијају основне аналитичке вештине неопходне за критичко сагледавање савременог света, његових историјских корена и актуелних цивилизацијских токова. **Настава историје омогућава ученицима:**
овладавање основним научним принципима у истраживању и њиховој даљој примени у различитим ситуацијама,
као и да, посредством специфичних историјских знања и вештина, комуникације на матерњем, али и употребом страних језика, пре свега у претраживању извора и информација на интернету, развијају лични и групне идентитете (национални, државни, европски).
Настава и учење историје припрема ученике за одговорно учешће у демократском друштву брзих политичко-социјалних, технолошких и економских промена, оспособљава их да самостално, као и кроз удруживање и сарадњу, развијају способност комуникације
и да на креативан и предузимљив начин доприносе да се, у складу са узрастом, одговори на савремене изазове на локалном, регионалном, европском и глобалном нивоу.
Учење историје:
омогућава упознавање са историјским и савременим променама
и изградњу историјске свести утемељене у резултатима историјске науке;
подстиче изградњу демократских вредности које подразумевају поштовање људских права, и сказивање иницијативе и проактивног приступа у унапређивању интеркултуралног дијалога и сарадње,
одговорног односа према разноврсној културно-историјској баштини, као и толерантности према другачијим ставовима и погледима на свет.

.

Редни број	ТЕМА	Месец										О	У	П	С	Укупно
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI					
1.	Основи проучавања прошлости	3									1	2	1		1	4
2.	Европа, свет и српски народ на почетку индустријског доба (од средине XVIII до средине XIX века)	4	5	1,5	5,5	0,5		1			1	9	5	2	2,5	18,5
3.	Европа, свет и српски народ у другој половини XIX века		3	7,5	2,5	3,5	6	3		0,5	0,5	14	9	1	2,5	26,5
4.	Европа, свет и српски народ на почетку XX века							5	7	6,5	0,5	10	6	1	2	19
	Уводни и завршни часови (иницијално тестирање, закључивање оцена...)	1			1					1	1				4	4
Укупно		8	8	9	9	4	6	9	7	8	4	35	21	4	12	72

* О- обрада; у -утврђивање; п-провера знања; с-систематизација

Предметни исходи	Стандарди	Опште међупредметне компетенције	Назив теме / садржај	Кључни појмови садржаја	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)	*Начин провере остварености исхода*
- Ученици класификују историјске изворе и описују њихову улогу у реконструкцији прошлости; -Именују историјске периоде и уређују их према хронолошком редоследу; -Користе основне појмове из историје цивилизације: век, историја, историјски периоди, Стари век, Средњи век, Нови век, Савремено доба хронолошке границе периода	– ИСТ.ОО.О.1.1. Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења. – ИСТ.ОО.О.1.3. Наводе историјске периоде према хронолошком редоследу. – ИСТ.ОО.О.2.1. Именују историјске изворе према основној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости. ИСТ.ОО.С.2.1. Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају (музеј, архив, библиотека, место постанка)	**- Компетенција за учење** **- Рад са подацима и информацијама -Комуникација**	**1. тема Основи проучавања прошлости** **(2о+1у=3)** Основне одлике, хронолошки и просторни оквири периода од Индустријске револуције до завршетка Првог светског рата. Историјски извори за изучавање периода од Индустријске револуције до завршетка Првог светског рата и њихова сазнајна вредност (материјални, писани, аудио и визуелни).	Историјски извори, историјски периоди, архив, музеј, Нови век	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: уџбеника, илустрација, шема, графикона Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима новог века, историјском архиву, евентуално виртуелна посета музеју, локалитету из новог века... Проналажење примера извора за период Новог векаод стране ученика Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др.	*Иницијално тестирање* *Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика посматрањем наставника* *Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова* *Домаћи задатак*

- Користи основне историјске појмове - Сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту (Наполеон, Карађорђе. Милош Обреновић, Петровићи) -Повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени) - Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима: Прва инд.револуција, Француска револуција, Први српски устанак - Приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у Новом веку (Источно питање, Српска револуција) - Препознаје основне карактеристике различитих идеологија: национализам -Поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи -Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност -Изражава своје ставове на аргументован начин -Препознаје историјску подлогу савремених инситуција и друштвених појава (грађанска права, парламентаризам, уставност) -Наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку: просветитељство, парламентаризам, људска права - Анализирајући дате примере уочава утицај научно-технолошког развоја на промене у друштвеним и привредним односима и природном окружењу - Пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених слојева и група у индустријско доба - Изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском, на основу датих примера - Уочава пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора - Анализира и процењује ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја - Упоређује, анализира и уочава разлике између свог и ставова других - Уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом свету: људска права, идеје просветитељства, одвајање цркве од државе. -Употреби податке у једноставном истраживању -Презентује самостално или у групи резултате једноставног истраживања, заснованог на коруишћењу одабраних историјских извора и литературе, користећи ИКТ	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. – ИСТ.ОО.О.2.6. Препознају историјске теме у књижевним и уметничким делима и идентификују сличности и разлике у њиховој научној и уметничкој интерпретацији. – ИСТ.ОО.О.3.3. Наводе и објашњавају значај кључних појава, догађаја, процеса и личности за развој људских права и друштва заснованог на њиховом поштовању. – ИСТ.ОО.О.3.5. Наводе и примерима илуструју културно-историјско наслеђе сопственог народа (Ћеле кула, Орашац, Таково) – ИСТ.ОО.О.3.6. Препознају и описују утицај културно-историјске баштине на изградњу идентитета. – ИСТ.ОО.С.1.3. Прецизно одређују којој деценији, веку, миленијуму и историјском периоду припада одређена личност, појава, догађај и процес. – ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе. – ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмовима историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их упрецизне хронолошке и/или просторне оквире. – ИСТ.ОО.Н.1.3. Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. – ИСТ.ОО.Н.2.3. Реконструишу промене на историјско-географском простору поређењем савремених политичких карата са историјским картама других периода. – ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе-Сретење	**Рад са подацима и информацијама** **Комуникација** **Компетенција за учење;** **Естетичка компетенција;**	**2. тема Европа, свет и српски народ на почетку индустријског доба (од средине XVIII до средине XIX века)** (11о+6у+2п+2,5с=21.5) Индустријска револуција (парна машина и њена примена; промене у друштву – јачање грађанске и појава радничке класе). Политичке револуције (узроци, последице и обележја, европске монархије уочи револуција, просветитељске идеје, примери америчке и француске револуције; појмови уставности и поделе власти, Декларација о правима човека и грађанина, укидање феудализма). Наполеоново доба (Наполеонова владавина, ратови, тековине, Бечки конгрес). Свакодневни живот и култура (промене у начину живота). Источно питање и балкански народи (политика великих сила, борба балканских народа за ослобођење). Живот Срба под османском и хабзбуршком влашћу. Српска револуција 1804–1835 (основна обележја, ток Првог и Другог српског устанка, последице и значај). Развој модерне српске државе (аутономија Кнежевине Србије, успостава државе, оснивање образовних и културних установа). Црна Гора у доба владичанства (основна обележја државног и друштвеног уређења). Истакнуте личности: Џејмс Ват, Волтер, Катарина II, Марија Терезија, Робеспјер, Наполеон Бонапарта, вожд Карађорђе, кнез Милош, кнегиња Љубица, Доситеј Обрадовић, Вук Караџић, прота Матеја Ненадовић, Петар I и Петар II Петровић Његош, Сава Текелија, митрополит Стефан Стратимировић.	Револуција (индустријска, политичка, национална: Први и Други српски устанак), индустријско доба, Источно питање, људска права, уставност, Сретењски устав, уставна и парламентарна монархија, република, либерализам, национализам	Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: анализа слика, историјске карте, историјских извора, различитих графичких организатора, ППТ, видео материјали, пројектна настава; израда шема и др. Корелација са сродним предметима: српским језиком (Почетак буне на дахије, Бој на Мишару) географија (Европе и Србије), веронаука (покатоличавање, унијаћење, исламизација), ликовно (мотиви Наполеона, подизање устанака и др.), музичко (Ероика), грађанско (људска права, национално ослобођење) кроз интегративну наставу и тематско повезивање Стално коришћење историјске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура (Наполеон, Источно питање), илустрација (Прва индустријска рев.), карикатура, ППТ, квиз на кахуу и др. Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима, историјском архиву, евентуално виртуелна посета Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернет страница (Српска историјска читанка) , енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Обележавање Првог и Другог српског устанка Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Хибридна настава.	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика* *Посматрање наставника* *Процењивање рада у пару и у групи* *Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова* *Дебата* *Учествовање у неговању сећања* *Мини истраживачки задаци (пројктни задаци)* *Домаћи задатак* *Писана провера* *Есеј, прича*

-Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима: Источно питање, Берлински конгрес, Централне силе, уједињење Немачке и Италије -Изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском на основу датих примера : Велика источна криза, Берлински конгрес -Препознаје основне карактеристике различитих идеологија: расизам, социјализам -Анализира процес настанка модерних нација и наводи њихове основне карактеристике -Користи основне историјске појмове (наведене) - На карти показује места где су се десили одређени догађаји: Берлински конгрес, ширење граница земаља на Балкану - Сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту: Ото фон Бизмарк, Михаило, Милан и Александар Обреновић, Никола Петровић - Самостално или у групи реализује једноставне задатке - Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима: Велика источна криза, Централне силе - Приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у новом веку: колонијализам, ослобађање балканских државица, урицај Русије и А-У - Пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених слојева и група у индустријско доба - Уочава пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора - Анализира и процењује ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја - Упоређује, анализира и уочава разлике између свог и ставова других - Уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом свету -Употреби податке из табеле у једноставном истраживању: демографски подаци и др. -Наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку - Анализирајући дате примере уочава утицај научно-технолошког развоја на промене у друштвеним и привредним односима и природном окружењу -Повезује визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни): карикатуре везане за колонијализам -Презентује самостално или у групи резултате једноставног истраживања, заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе, користећи ИКТ	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. – ИСТ.ОО.О.2.4. Препознају и описују пристрасности, стереотипе или пропаганду у садржајима извора и/или њиховом тумачењу. – ИСТ.ОО.О.2.5. Пореде различите изворе о истој историјској појави, догађају и/ или личности и идентификују сличности и разлике у њиховом представљању и/ или интерпретацији. – ИСТ.ОО.О.3.6. Препознају и описују утицај културно-историјске баштине на изградњу идентитета: краљевина, химна – ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе. – ИСТ.ОО.С.2.8. Планирају и спроводе истраживање одређеног историјског догађаја/појаве/личности. – ИСТ.ОО.С.2.9. Представљају резултате истраживања на различите начине и уз коришћење дигиталних технологија – ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их упрецизне хронолошке и/или просторне оквире. – ИСТ.ОО.Н.1.3. Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. – ИСТ.ОО.Н.2.3. Реконструишу промене на историјско-географском простору поређењем савремених политичких карата са историјским картама других периода. – ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе-Независност Србије	**Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама; Естетичка компетенција; Сарадња; Дигитална компетенција; Комуникација; Одговоран однос према здрављу;**	**3. тема Европа, свет и српски народ у другој половини XIX века** (12о+8,5у+1п+2,5с=24) Рађање модерних држава, међународни односи и кризе (револуције 1848/49 – „пролеће народа", политичке идеје, настанак модерне Италије и Немачке, успон САД и грађански рат, борба за колоније у Африци и Азији, Персија, Индија, Кина, опадање Османског царства). Промене у привреди, друштву и култури (Друга индустријска револуција, људска права и слободе – право гласа, укидање робовласништва, положај деце и жена; култура, наука, образовање, свакодневни живот). Кнежевина и Краљевина Србија и њено окружење (развој државних установа и политичког живота, унутрашња и спољна политика, међународно признање – Берлински конгрес; културна и просветна политика, свакодневни живот; положај Срба под хабзбуршком и османском влашћу). Истакнуте личности: Ђузепе Гарибалди, Ото фон Бизмарк, Наполеон III, краљица Викторија, Абрахам Линколн, Карл Маркс, браћа Лимијер, Алфред Нобел, кнез Александар Карађорђевић, кнез Михаило, краљ Милан, краљица Наталија и краљ Александар Обреновић, књаз Никола Петровић, Илија Гарашанин, Јован Ристић, Никола Пашић, Стојан Новаковић, патријарх Јосиф Рајачић, Катарина Ивановић, Светозар Милетић, Бењамин Калај, Алекса Шантић	Друга индустријска револуција, социјализам, колонијализам, империјализам, расизам, уставност, парламентаризам, национализам,људска права, расизам, антисемитизам, Берлински конгрес, Независност Србије и Црне Горе, 1878, Источно питање.	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада Корелација са сродним предметима: географија (колоније, Балкан), ликовно (карикатуре, романтизам, импресионизам) и музичко васпитање, верска настава, грађанско васпитање, кроз интегративну наставу и тематско повезивање Коришћење уџбеничких текстова, историјских извора и њихова анализа Стално коришћење историјске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура (односи између великих сила), илустрација (Друга индустријска револуција), питања, филмова (Пролазак воза кроз станицу), ППТ, шеме Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Коришћење ресурса локалне историје: Ткачница и Хидроцентрала, чесма на Краљевим водама Обележавање добијања Независности Србије на Берлинском конгресу Хибридна настава.	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика* *Процењивање рада у пару и групи (нпр пројектна настава, активности...)* *Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова* *Домаћи задаци* *Писана провера* *Вежба 15 минута* *Индивидуални рад: мини истраживање (пројектни задаци), панои, предавања и др.* *Учествовање у неговању сећања* *Посматрање наставника* *Сумативно оцењивање*

- Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима:Анексиона криза, Балкански ратови, Сарајевски атентат, Први светски рат - Користи основне историјске појмове - Сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту: Петар I и Александар Карађорђевић, Николај II Романов, Вилхелм II, Вудро Вилсон - Наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у новом веку: интереси великих сила и савеза; Балкански ратови, Први светски рат - Уочава везу између развоја српске државности током новог века и савремене српске државе - Анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја - Уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву: односи између великих сила, позиција Србије - Пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности: уметничке слике илустрације, текстове, карикатуре, разгледнице и др. - Препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне личности и догађаје из историје државе и друштва: споменичко наслеђе Балканских ратова, 11. новембар - Приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у новом веку: Балкански ратови и Први светски рат, Србија, Краљевина СХС - Уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву - Повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом: прелазак Срба преко Албаније и др. - Уочава улогу књижевних и уметничких дела на формирање националног идентитета у прошлости: "Тамо далеко", *Време смрти*, *Дан шести* и др. - Раздваја битно од небитног у историјској нарацији - Презентује самостално, или у групи , резултате једноставног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе користећи ИКТ :	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. – ИСТ.ОО.О.2.4. Препознају и описују пристрасности, стереотипе или пропаганду у садржајима извора и/или њиховом тумачењу. – ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе. – ИСТ.ОО.С.2.3. Разврставају историјске информације у различитим симболичким модалитетима према релевантности за тему истраживања. – ИСТ.ОО.С.2.8. Планирају и спроводе истраживање одређеног историјског догађаја/појаве/личности. – ИСТ.ОО.С.2.9. Представљају резултате истраживања на различите начине и уз коришћење дигиталних технологија – ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их упрецизне хронолошке и/или просторне оквире. – ИСТ.ОО.Н.1.3. Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. – ИСТ.ОО.Н.2.1. Анализирају значај историјских догађаја, појава, личности на основу мерила вредности времена одигравања, а не на основу савременог контекста. – ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе-Балкански ратови, Први светски рат	**Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција; Комуникација; Одговорно учешће у демократском друштву; Естетичка компетенција;**	**4. тема Европа, свет и српски народ на почетку XX века** (110+5,5у+1п+3с=20,5) Међународни односи и кризе (формирање савеза, сукоби око колонија, Руско-јапански рат, Мароканска криза, Анексиона криза, Либијски рат, балкански ратови). Култура, наука и свакодневни живот (Светска изложба у Паризу, примена научних достигнућа, положај жена). Краљевина Србија и њено окружење (Мајски преврат, политички живот, унутрашња и спољна политика; појава југословенства, наука, култура, свакодневни живот, положај Срба под аустроугарском и османском влашћу, Црна Гора – доношење устава, проглашење краљевине; учешће Србије и Црне Горе у балканским ратовима). Велики рат (узроци и повод, савезништва и фронтови, Србија и Црна Гора у рату; преломнице, ток и последице рата; аспекти рата – технологија рата, пропаганда, губици и жртве, глад и епидемије; човек у рату – живот у позадини и на фронту; живот под окупацијом и у избеглиштву; Велики рат у сећању). Истакнуте личности: Алберт Ајнштајн, Пјер и Марија Кири, Сигмунд Фројд, Михајло Пупин, Никола Тесла, Хенри Форд, Вилхелм II, Николај II Романов, Вудро Вилсон, краљ Петар и престолонаследник Александар Карађорђевић, Јован Цвијић, Надежда Петровић, Арчибалд Рајс, Милунка Савић, Флора Сендс, Радомир Путник, Степа Степановић, Живојин Мишић, Петар Бојовић, Јанко Вукотић, Драгутин Димитријевић Апис.	Колонијализам, империјализам, Балкански ратови, Антанта, Централне силе, Цер, Колубара, Велики рат, људска права, Церска битка, Колубарска битка, Албанска Голгота, споменичко наслеђе, Дан примирја	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада.. Корелација са сродним предметима: географија (Европа, Србија), ликовно (слике Првог светског рата) и музичко васпитање (Марш на Дрину, Тамо далеко), верска настава, грађанско васпитање (људска права, право на слободу), српски језик (Плава гробница) кроз интегративну наставу и тематско повезивање Коришћење уџбеничких текстова, историјских извора и њихова анализа Стално коришћење историјске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, филмова (Крунисање Петра I, Први светски рат), ППТ, шеме Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања, ППТ Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Коришћење ресурса локалне историје: 29. октобра ослобођење Ужица у Првом светском рату, 15. децембра помен испред споменика 1300 каплара. Обележавање победе Србије у Првом светском рату-11. новембар Хибридна настава.	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика* *Процењивање рада у пару и групи* *Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова* *Домаћи задатак* *Писана провера* *Карта* *Индивидуални рад: панои, ППТ - мини истраживање (пројектни задаци):Моја породица у Првом светском рату; личности. догађаји* *Учествовање у неговању сећања* *Посматрање наставника* *Сумативно оцењивање*

-Користе основне појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације у образовном контексту; - Показују историјски простор на историјској карти; - Представљају резултате истраживања усмено, писано у различитим симболичким модалитетима	– ИСТ.ОО.О.1.1. Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења. – ИСТ.ОО.О.1.2. Користе основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације, у дискусији, дијалогу или дебати о историјским темама уз уважавање мишљења саговорника. – ИСТ.ОО.О.1.4. Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру, а појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период или век и рачунају временску удаљеност између догађаја. – ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их упрецизне хронолошке и/или просторне оквире.	**Рад са подацима и информацијама, Комуникација**	**Систематизација Историјска карта, личности, догађаји... (3 с)**	Сви наведени	Коришћење разноврсних техника сумирања градива: ленте времена, мапе ума, табеле Проверавање знања историјско-географских појмова, кроз испитивање на карти Коришћење е уџбеника, Гугл платформе, кахут квиза и др.	*Иницијално тестирање Карта - провера градива из целокупне историје 7. разреда- извлачење цедуљица са 5 појмова, које треба да покажу за 45 секунди Прегледање свески Израда ленти времена Самоевалуација и евалуација*

Неки од препоручених начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка, као и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ
Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика

Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака.	Оцену одличан (5) добија ученик који: − у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; − лако логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника -Комисија ученика и наставница	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор - Учесталост јављања и распоред јављања по месецима	Свакодневно бележење током године Пресек стања по тромесечју
		Оцену врло добар (4) добија ученик који: − у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;	- Усмено одговарање	Свеобухватност одговора Хронолошка прецизност Сналажење на карти Хоризонтално и вертикално повезивање градива	По потреби, бар једном у полугодишту
			-Редовност доношења домаћег-Гугл учионица	За редовно доношење домаћег задатка оцене 1-5	Током године, праћење/ пресек стања на полугодишту
		Оцену добар (3) добија ученик који: − у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; − у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; − већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; − у довољној мери критички расуђује;	Прегледање свески	Уредност Све забележено са часова	На крају наставне године
		Оцену довољан (2) добија ученик који: − знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; − у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; − понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;	- Писане провере - Ученици дају самопроцену оцене	Бодовање: 40-54%-2 55-69%-3 70-84%-4 85-100%-5	4 пута годишње, по две по полугодишту (у ванредној ситуацији по 1 контролна по пол.)
			- Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...)	По потреби

		Недовољан (1) добија ученик који: – знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене;	- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Прва три пара којаураде добијају +5 Остали који успешноураде + Ометају друге и не раде задато -	По потреби

		– не изводи закључке који се заснивају на подацима; – критички не расуђује;	-Сналажење на карти	За показаних 5 појмова -5 за 45 секунди За 4 -4 3-3 2-2 1-1	На крају школске године
Ангажовање ученика у настави.	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	– показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (5) – показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања (4) – показује делимични степен активности и ангажовања (3) – показује мањи степен активности и ангажовања (2) – не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање (1)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима) -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти) -Учешћу на такмичењима -Посета културно-историјским институцијама и догађајима, Данима сећања, обележавању важних датума -Несебичном пружању помоћи другим ученицима -Израда паноа, ППТ, различитих врста излагања --Пројектне активности	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано -Учесталост јављања и активност по месецима -Учествује и израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација,...) -Спреман је да помогне другима -Иницијатива и квалитет продукта -Сећање на важне догађаје -иницира и учествује	-Пресек стања по тромесечјима

<u>Разред:</u> ОСМИ

(Израђен је на основу програма наставе и учења за 8. разред ОШ, у Просветном гласнику број 11, од 15. августа 2019. године)
А коригован је у складу са ЗОСОВ-ом од "Службени гласник РС", бр. 88 од 29. септембра 2017, 27 од 6. априла 2018 - др. закони, 10 од 15. фебруара 2019, 6 од 24. јануара 2020, 129 од 28. децембра 2021, 92 од 27. октобра 2023, **19 од 6. марта 2025.**

ЗОСОВ

Циљеви образовања и васпитања

Члан 8.

Основни циљеви образовања и васпитања су:

1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју детета, ученика и одраслог;

2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој детета, ученика и одраслог, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;

3) шири обухват деце предшколским васпитањем и образовањем и свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;

4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;

5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;

6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;

7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;

8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета, ученика и одраслог, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;

9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, међупредметних компетенција и стручних компетенција у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада и развојем савремене науке и технологије;

10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;

11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;

12) развијање позитивних људских вредности;

13) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;

14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;

15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавање различитости;

16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;

17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;

18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

ПРАВИЛНИК
о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања
"Службени гласник РС", број 104 од 25. децембра 2024.

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици учењем историје:
стичу знања о прошлости и садашњости и развијају вештине и ставове;
оспособљавају се да ефикасно и одговорно комуницирају о историјским и другим темама у различитим ситуацијама школског и ваншколског окружења;
развијају основне аналитичке вештине неопходне за критичко сагледавање савременог света, његових историјских корена и актуелних цивилизацијских токова. **Настава историје омогућава ученицима:**
овладавање основним научним принципима у истраживању и њиховој даљој примени у различитим ситуацијама,
као и да, посредством специфичних историјских знања и вештина, комуникације на матерњем, али и употребом страних језика, пре свега у претраживању извора и информација на интернету, развијају лични и групне идентитете (национални, државни, европски).
Настава и учење историје припрема ученике за одговорно учешће у демократском друштву брзих политичко-социјалних, технолошких и економских промена, оспособљава их да самостално, као и кроз удруживање и сарадњу, развијају способност комуникације
и да на креативан и предузимљив начин доприносе да се, у складу са узрастом, одговори на савремене изазове на локалном, регионалном, европском и глобалном нивоу.
Учење историје:
омогућава упознавање са историјским и савременим променама
и изградњу историјске свести утемељене у резултатима историјске науке;
подстиче изградњу демократских вредности које подразумевају поштовање људских права, и
сказивање иницијативе и проактивног приступа у унапређивању интеркултуралног дијалога и
сарадње,
одговорног односа према разноврсној културно-историјској баштини, као и толерантности према другачијим ставовима и погледима на свет.

Специфичне предметне компетенције су инкорпориране кроз исходе и стандарде.

Редни број	ТЕМА	Месец										О	У	П	С	Укупно
		IX	**X**	**XI**	**XII**	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**					
1.	Основи проучавања прошлости	3		0,5								2	1	0,5		3,5
2.	Европа, свет и српски народ у југословенској држави у периоду између два светска рата	4	8	7,5	0,5							10	8	1	1	20
3.	Други светски рат			1	7,5	2	4	0,5				7	6	1	1	15
4.	Европа, свет и српски народ у југословенској држави у периоду хладног рата						3	8,5	2	0,5		7	5	1	1	14
5.	Европа, свет и српска држава и народ у савременим процесима								4	7,5		5	5	0,5	1	11,5
	Уводни и завршни часови (иницијално тестирање, историјска карта, закључивање оцена...)	1			1						2				4	4
Укупно		8	8	9	9	2	7	9	6	8	2	31	25	4	8	68

* О- обрада; у -утврђивање; п-провера знања; с-систематизација

Предметни исходи	Стандарди	Опште међупредметне компетенције	Назив теме / садржај	Кључни појмови садржаја	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)	*Начин провере остварености исхода*
- Ученици класификују историјске изворе и описују њихову улогу у реконструкцији прошлости; -Именују историјске периоде и уређују их према хронолошком редоследу; -Користе основне појмове из историје цивилизације: век, историја, историјски периоди, Стари век, Средњи век, Нови век, Савремено доба хронолошке границе периода	– ИСТ.ОО.О.1.1. Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења. – ИСТ.ОО.О.1.3. Наводе историјске периоде према хронолошком редоследу. – ИСТ.ОО.О.2.1. Именују историјске изворе према основној подели и наводе њихову улогу у реконструкцији прошлости. ИСТ.ОО.С.2.1. Селектују историјске изворе према основној подели и повезују их са местима где се чувају (музеј, архив, библиотека, место постанка)	**- Компетенција за учење; Дигитална компетенција;** **- Рад са подацима и информацијама -Комуникација**	**1. тема Основи проучавања прошлости** **(2о+1у+0,5п=3,5)** Основне одлике периода од завршетка Првог светског рата до наших дана. Историјски извори за изучавање периода од завршетка Првог светског рата до наших дана и њихова сазнајна вредност (материјални, писани, аудио-визуелни, усмена сведочанства, дигитални)	Историјски извори, историјски периоди, архив, музеј, Савремено доба	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: уџбеника, илустрација, шема, графикона Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима савременог доба, историјском архиву, евентуално виртуелна посета музеју, локалитету из савременог доба... Проналажење примера извора за период Савременог доба од стране ученика Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника, Гугл учионице: тестови, видео записи са питањима и др.	*Иницијално тестирање* *Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика* *Посматрањем наставника* *Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова* *Истраживачки задаци везани за ист.изворе из Савременог доба* *Домаћи задатак*

- Користи основне историјске појмове (наведене у садржају теме) - Сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту (наведене у садржају теме) -Повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени)-на пример: грб, химна и застава Краљевине СХС; ознаке фашизма, нацизма и др. -Поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи -Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност -Изражава своје ставове на аргументован начин - Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима: крај Првог светског рата и Версајски мир, јачање тоталитаризма - Приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у савременом добу: Европе пре и након Првог светског рата, Русија-СССР - Препознаје основне карактеристике различитих идеологија: фашизам, нацизам, диктатура, тоталитаризам. - Изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском, на основу датих примера - Уочава пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора - Анализира и процењује ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја - Упоређује, анализира и уочава разлике између свог и ставова других - Уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом свету -Употреби податке из табеле у једноставном истраживању -Наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у савременом добу - Анализирајући дате примере уочава утицај научно-технолошког развоја на промене у друштвеним и привредним односима и природном окружењу: филм, покретна трака, пеницилин - Идентификује основне карактеристике тоталитарних идеологија и наводи њихове последице у историјском и савременом контексту -Уочи елементе континуитета и дисконтинуитета српске државности -Наведе примере како су идеје о родној верској и етничкој равноправности утицале на савремене политичке прилике и развој друштва;	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. – ИСТ.ОО.О.2.4. Препознају и описују пристрасности, стереотипе или пропаганду у садржајима извора и/или њиховом тумачењу. – ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе. – ИСТ.ОО.С.1.6. Објашњавају узроке и последице кључних појава, догађаја и процеса из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.С.1.7. Доводе у међусобну везу друштвене, културне, научно-технолошке и уметничке појаве у националној и општој историји. – ИСТ.ОО.С.2.4. Анализирају стереотипе, пропаганду и пристрасност у изворима доводећи их у везу са историјским контекстом. – ИСТ.ОО.С.2.8. Планирају и спроводе истраживање одређеног историјског догађаја/појаве/личности. – ИСТ.ОО.С.2.9. Представљају резултате истраживања на различите начине и уз коришћење дигиталних технологија – ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их упрецизне хронолошке и/или просторне оквире. – ИСТ.ОО.Н.1.3. Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. – ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе-Први светски рат, Марсељски атентат	**Одговорно учешће у демократском друштву;** **Рад са подацима и информацијама;** **Комуникација** **Компетенција за учење;** **Естетичка компетенција;**	**2. тема Европа, свет и српски народ у југословенској држави у периоду између два рата** (10о+8у+1п+1с=20) Последице Великог рата (демографски и материјални губици, одраз рата у друштвеном и културном животу, Мировна конференцијау Паризу – нова карта Европе и света). Револуције у Русији и Европи (узроци, ток и последице). Стварање југословенске државе (југословенска идеја, процес и носиоци уједиња, међународно признање и границе). Политичке и друштвено-економске прилике у Европи и свету (либералне демократије, тоталитарне идеологије економске кризе; култура, наука и уметност, свакодневни живот). Југословенска краљевина (простор, становништво и друштво; конституисање државе, политички живот; међународни положај економске прилике; култура, улога двора; национално и верско питање). Истакнуте личности: Николај II Романов, Владимир Иљич Лењин, Роза Луксембург, Александар Флеминг, Пабло Пикасо, Волт Дизни, Чарли Чаплин, Сергеј Ејзенштајн, Бенито Мусолини, Адолф Хитлер, Јосиф Стаљин, Френклин Рузвелт, Александар I, Марија, Петар II и Павле Карађорђевић,Никола Пашић Стјепан Радић, Милан Стојадиновић, Драгиша Цветковић, Влатко Мачек, Слободан Јовановић, Милутин Миланковић, Исидора Секулић, Ксенија Атанасијевић, Милена Павловић Барили, Иван Мештровић	Октобарска револуција, версајски уговор, Друштво народа, тоталитарне идеологије, фашизам, нацизам, комунизам, милитаризам, антисемитизам, Велика економска криза, стварање Југославије, Шестојануарска диктатура, пеницилин	Користити методе/технике и облике рада, које активирају ученике и у којима су самосталнији у раду: анализа слика, историјске карте, историјских извора, различитих графичких организатора, ППТ, видео материјали, пројектна настава; израда шема и др. Корелација са сродним предметима: српским језиком (Дучић, Нушић) географија (Европе, Света, Југославије), веронаука, ликовно (споменичко наслеђе међуратног периода, Дали, Пикасо, М.П. Барили), музичко (Химна Југославије), грађанско (људска права, тоталитарне идеологије) кроз интегративну наставу и тематско повезивање. Стално коришћење историјске карте. Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура (Друштво народа, тоталитарне идеологије), илустрација (плакати), ППТ, видео записа (убиство краља Александра у Марсеју и др.), квиз на кахуу и др. Посета локалном музеју и културно-историјским споменицима, историјском архиву, евентуално виртуелна посета Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернет страница, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Хибридна настава Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Коришћење ресурса локалне историје: 29. октобра ослобођење Ужица у Првом светском рату, 9. октобар- чесма на Поповој води посвећена смрти краља Александра Обележавање победе Србије у Првом светском рату-11. новембар	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Посматрање наставника Процењивање рада у пару и у групи Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова Дебата Мини истраживачки задаци (пројектни задаци, породична и локална историја) Домаћи задатак-редовност Писана провера Показивање на карти*

-Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима: Први и Други светски рат, војно-политички савези, Дражa-Тито -Изводи закључак о повезаности националне историје са регионалном и европском на основу датих примера : покрети отпора у Југославији -Користи основне историјске појмове (наведени у садржају теме) -На карти показује места где су се десили одређени догађаји (развој војних операција у Европи, Равна Гора, Техеран) - Приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена (војне опреације у Др. св. рату) - Сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту (наведене у садржају теме) - Самостално или у групи реализује једноставне задатке - Препознаје основне карактеристике различитих идеологија - Пореди положај и начин живота припадника различитих друштвених слојева и група у рату: Јевреји, Срби у НДХ, Роми, Руси и др. - Уочава пристрасност, пропаганду и стереотипе у садржајима историјских извора - Анализира и процењује ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја - Упоређује, анализира и уочава разлике између свог и ставова других - Уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом свету: нестанак многих монархија, поларизација света, развој оружја... -Употреби податке из графичких организатора у једноставном истраживању -Повезује визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом (хронолошки, политички, друштвени, културни)-четници, партизани, исповести, слике потерница геноцид, Холокауст, логори и др. -Уочи одраз историјских догађаја и појава у књижевним и уметничким делима -Објасни значење појмова геноцид и Холокауст -Препозна пропаганду, стереотипе, идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији - Идентификује узроке, елементе и последице историјских сукоба и ратова и дискутује о могућим начинима превенције конфликта -Повезују културно-историјску баштину са историјским и савременим контекстом и учествују у организовању и спровођењу активности усмерених на развој културе сећања, уз поштовање традиције и културног идентитета различитих заједница	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. – ИСТ.ОО.О.2.4. Препознају и описују пристрасности, стереотипе или пропаганду у садржајима извора и/или њиховом тумачењу. – ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе. – ИСТ.ОО.С.1.6. Објашњавају узроке и последице кључних појава, догађаја и процеса из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.С.1.7. Доводе у међусобну везу друштвене, културне, научно-технолошке и уметничке појаве у националној и општој историји. – ИСТ.ОО.С.2.4. Анализирају стереотипе, пропаганду и пристрасност у изворима доводећи их у везу са историјским контекстом. – ИСТ.ОО.С.2.8. Планирају и спроводе истраживање одређеног историјског догађаја/појаве/личности. – ИСТ.ОО.С.2.9. Представљају резултате истраживања на различите начине и уз коришћење дигиталних технологија – ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их упрецизне хронолошке и/или просторне оквире. – ИСТ.ОО.Н.1.3. Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља. – ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе- 21. октобар; 22. април-Дан сећања на жртве геноцида	**Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама; Естетичка компетенција; Сарадња; Дигитална компетенција; Комуникација; Одговорно учешће у демократском друштву**	**3. тема Други светски рат** (7о+6у+1п+1с=15) Свет у рату –узроци, међународне кризе, сукоби и освајајачка политика тоталитарних држава; почетак и ток рата, зараћене стране, савезништва, фронтови, најважније операције, нови начини ратовања, ратна свакодневица; страдање цивила и ратни злочини; крај рата и победа Антифашистичке коалиције. Југославија и српски народ у рату-улазак у рат, војни пораз, окупација, подела, квислиншке творевине; геноцид и злочини; устанак, антифашистичка борба и грађански рат; војне операције, живот у рату. Последице рата-људски и материјални губици; демографске и друштвене промене, миграције, уништавање културног наслеђа; суђења за ратне злочине, стварање ОУН. Истакнуте личности: Френклин Рузвелт, Винстон Черчил, Јосиф Стаљин, Адолф Хитлер, Бенито Мусолини, цар Хирохито, Франциско Франко, Мао Цедунг, Ана Франк, Петар II Карађорђевић, Драгољуб Михаиловић, Јосип Броз Тито, Милан Недић, Анте Павелић, Диана Будисављевић.	Други светски рат, гето, Холокауст, геноцид, Аушвиц, Јасеновац, људска права, расизам, антисемитизам, антифашизам	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада Корелација са сродним предметима: географија (фронтови, битке: Свет, Европа, Југославија), ликовно (карикатуре, плакати) и грађанско васпитање (људска права, савези), кроз интегративну наставу и тематско повезивање Коришћење уџбеничких текстова, историјских извора и њихова анализа Стално коришћење историјске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура (односи између великих сила), илустрација (плакати), питања, филмова (нпр. Дечак у пругастој пиџами, Дара из Јасеновца и др.), ППТ, шеме и табеле Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Хибридна настава: Коришћење БИГЗ-овог е -уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Коришћење ресурса локалне историје Обележавање места великих страдања српског и других народа у Другом светском рату (21. октобар, 27. јануар, 22. април...и др.) Филмови: Дара из Јасеновца, Дечак у пругастој пиџами, Операција Халијард...	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика* *Процењивање рада у пару и групи (нпр пројектна настава, активности...)* *Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова* *Домаћи задаци* *Писана провера* *Вежба 15 минута* *Индивидуални рад: мини истраживање (пројектни задаци-Моја породица у Другом светском рату и др.), панои, предавања и др.* *Учествовање у неговању сећања* *Посматрање наставника* *Сумативно оцењивање*

- Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима - Користи основне историјске појмове (дати у садржају теме) - Сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту (дати у садржају теме) - Наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у Савременом добу - Анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја - Уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву: односи између великих сила, позиција Србије и Југославије - Пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности - Приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у савременом добу - Уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву: међународне кризе, Хладни рат - Повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом: карикатуре Хладног рата, Черчилов говор у Фултону - Презентује самостално, или у групи , резултате једноставног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе користећи ИКТ - Анализира историјске догађаје и појаве на основу доступног аудио-визуелног материјала: Голи оток, Слет-штафета; -Препозна на примерима из савремене историје важност поштовања људских права -Препозна пропаганду, стереотипе, идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији	– ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. – ИСТ.ОО.О.2.4. Препознају и описују пристрасности, стереотипе или пропаганду у садржајима извора и/или њиховом тумачењу. – ИСТ.ОО.С.1.4. Описују кључне карактеристике појава, догађаја, процеса и личности и објашњавају њихов утицај на развој друштва, државе, привреде и културе. – ИСТ.ОО.С.1.6. Објашњавају узроке и последице кључних појава, догађаја и процеса из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.С.1.7. Доводе у међусобну везу друштвене, културне, научно-технолошке и уметничке појаве у националној и општој историји. – ИСТ.ОО.С.2.4. Анализирају стереотипе, пропаганду и пристрасност у изворима доводећи их у везу са историјским контекстом. – ИСТ.ОО.С.2.8. Планирају и спроводе истраживање одређеног историјског догађаја/појаве/личности. – ИСТ.ОО.С.2.9. Представљају резултате истраживања на различите начине и уз коришћење дигиталних технологија ИСТ.ОО.С.3.3. Илуструју, на примерима из прошлости и садашњости, последице различитих врста манипулације на појединца, групе и друштво – ИСТ.ОО.Н.1.1. Наводе и објашњавају специфичности основних појмова историјске науке и појмова из историје цивилизације, кључних појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их упрецизне хронолошке и/или просторне оквире. – ИСТ.ОО.Н.1.3. Процењују значај појава, догађаја, процеса и личности из националне и опште историје уз навођење специфичних детаља.	**Компетенција за учење;** **Комуникација;** **Рад са подацима и информацијама;** **Одговорно учешће у демократском друштву;** **Естетичка компетенција;** **Дигитална компетенција;**	**4. тема Европа, свет и српски народ у југословенској држави у периоду Хладног рата** (7о+5у+1п+1с=14) Свет после Другог светског рата – блоковска подела, трка у наоружању, глобална димензија хладног рата, ратна жаришта и кризе, деколонизација, европске интеграције, покрети еманципације-покрети за женска и мањинска права, антиратни и антирасни покрети; научна достигнућа, освајање свемира, медији, популарна култура. Југославија и српски народ после Другог светског рата-изградња новог државног и друштвеног уређења, једнопартијски систем, однос власти према политичким противницима, међународни положај, економске и културне прилике, самоуправљање, несврстаност, свакодневица, популарна култура, нове тенденције у култури. Истакнуте личности: Џон Кенеди, Никита Хрушчов, Махатма Ганди, Голда Меир, Мартин Лутер Кинг, Роза Паркс, Нелсон Мендела, Енди Ворхол, Јосип Броз, Александар Ранковић, Милован Ђилас, Иво Андрић, Милош Црњански, Александар Петровић, Мира Траиловић, Душан Ковачевић.	Хладни рат, блоковска подела, Несврстани, ОУН; деколонизација, људска и мањинска права, атомска енергија, глобализација, СФРЈ, једнопартијски систем	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада Корелација са сродним предметима: географија (ОУН, ЕУ, блоковска подела, несврстани, СФРЈ, Србија), ликовно (плакати, карикатуре) и музичко васпитање (Елвис Присли, Битлси), верска настава, грађанско васпитање (антиратни и антирасни покрети, демократија), српски језик (Иво Андрић) кроз интегративну наставу и тематско повезивање Коришћење уџбеничких текстова, историјских извора и њихова анализа Стално коришћење историјске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, филмова (Европске интеграције, ратна жаришта и др.), ППТ, шеме, табеле.. Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Коришћење ресурса локалне историје: Титов споменик, Кадињача	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика* *Процењивање рада у пару и групи* *Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова* *Домаћи задатак* *Писана провера* *Карта* *Индивидуални рад: панои, ППТ - мини истраживање (пројектни задаци):Моја породица у СФРЈ; личности. догађаји* *Учествовање у неговању сећања* *Посматрање наставника* *Сумативно оцењивање*

- Доводи у везу узроке и последице историјских догађаја, појава и процеса на конкретним примерима: распад Југославије, Бомбардовање Србије - Користи основне историјске појмове - Сагледа значај и улогу истакнутих личности у датом историјском контексту: Путин, Милошевић, Ђинђић - Наведе специфичности друштвених појава, процеса, политичких идеја, ставова појединаца и група насталих у Савременом добу - Анализира и процени ближе хронолошко порекло извора на основу садржаја - Пореди различите историјске изворе и класификује их на основу њихове сазнајне вредности - Препознаје смисао и сврху неговања сећања на важне личности и догађаје из историје државе и друштва - Приказује на историјској карти динамику различитих историјских појава и промена у савременом добу: распадање Југославије, рушење Берлинског зида, ширење ЕУ - Уочава утицај историјских догађаја, појава и процеса на прилике у савременом друштву - Повеже визуелне и текстуалне информације са одговарајућим историјским контекстом - Презентује самостално, или у групи , резултате једноставног истраживања заснованог на коришћењу одабраних историјских извора и литературе користећи ИКТ - Препозна историјску димензију политичких, културних и технолошких промена у савременом свету и републици Србији -Изведе закључке о узроцима, току и последицама ратова условљених распадом СФРЈ користећи изворе различитог порекла и сазнајних вредности - Анализира историјске догађаје и појаве на основу доступног аудио-визуелног материјала -Препозна пропаганду, стереотипе, идеолошку позицију у историјском извору и формулише став који се супротставља манипулацији - Наведе примере како су идеје о родној верској и етничкој равноправности утицале на савремене политичке прилике и развој друштва;	– ИСТ.ОО.О.1.2. Користе основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације, у дискусији, дијалогу или дебати о историјским темама уз уважавање мишљења саговорника. – ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.7. Разликују узроке од последица и описују их на примерима кључних појава, догађаја и процеса из националне и/или опште историје. – ИСТ.ОО.О.2.4. Препознају и описују пристрасности, стереотипе или пропаганду у садржајима извора и/или њиховом тумачењу. – ИСТ.ОО.О.3.8. Учествују у активностима посвећеним очувању културно-историјске баштине у свом окружењу. – ИСТ.ОО.С.2.4. Анализирају стереотипе, пропаганду и пристрасност у изворима доводећи их у везу са историјским контекстом. – ИСТ.ОО.С.3.2. Дискутују или дебатују у различитим окружењима* о историјским и савременим темама уз уважавање разлика у становиштима и мишљењима других. – ИСТ.ОО.С.3.3. Илуструју, на примерима из прошлости и садашњости, последице различитих врста манипулације на појединца, групе и друштво. – ИСТ.ОО.С.3.7. Учествују у организовању и спровођењу заједничких активности у вези са културом сећања и залажу се за равноправност различитих заједница, њихових традиција и културног идентитета. – ИСТ.ОО.Н.3.6. Покрећу и спроводе активности које су усмерене на неговање сећања на значајне личности, појаве и догађаје из прошлости локалне средине/народа/државе -5. август-Олуја, 24. март-почетак бомбардовања	**Компетенција за учење; Рад са подацима и информацијама; Естетичка компетенција; Дигитална компетенција; Комуникација; Одговорно учешће у демократском друштву;**	**5. тема Европа, свет и српска држава и народ у савременим процесима** (5о+5у+0,5п+1с=11,5) Свет после Хладног рата –пад Берлинског зида; слом комунизма у Европи, распад СССР-а, нова политичка карта Европе, стварање Европске уније, доминација САД, локални конфликти и интервенције великих сила, процеси глобализације, Четврта индустријска револуција (дигитални медији, интернет, друштвене мреже и мобилна телефонија), претња тероризма, миграције, савремени културни покрети. Српски народ на крају XX и на почетку XXI века-криза СФРЈ 80-их година, међунационалне тензије, увођење вишестраначког политичког система, распад СФРЈ, грађански рат и стварање нових држава, интернационализација сукоба и међународне интервенције, економске прилике и свакодневни живот, ратни злочини, страдање цивилног становништва, разарање културног наслеђа, НАТО агресија на СРЈ, последице ратова, политичке промене 2000.године, република Србија као самостална држава, питање статуса Косова и Метохије, односи у региону, српски народ у дијаспори и региону, процес придруживања ЕУ, култура и спорт. Истакнуте личности: Роналд Реган, Михаил Горбачов, Маргарет Тачер, Бил Гејтс, Владимир Путин, Ангела Меркел, Слободан Милошевић, Фрањо Туђман, Алија Изетбеговић, Зоран Ђинђић, Војислав Коштуница	Република Србија, транзиција, тероризам, дигитална револуција, популарна култура, миграције, НАТО бомбардовање, операције Олуја и Бљесак, Дејтонски споразум, Косово и Метохија, 1991-1995, 1999, 2004, 2008, 2006.	Припремање наставника за часове, водећи рачуна о особеностима одељења Користити разноврсне технике/методе и облике рада Корелација са сродним предметима: географија (пад Берлинског зида, ЕУ, Распад СФРЈ, Србија), ликовно (плакати, карикатуре), грађанско васпитање (тероризам), биологија (еколошки покрети), информатика (интернет, Четврта индустријска револуција, мобилна телефонија, апликације) кроз интегративну наставу и тематско повезивање Коришћење уџбеничких текстова, историјских извора и њихова анализа Стално коришћење историјске карте Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: карикатура, илустрација, филмова (НАТО агресија 1999, Распад СФРЈ и др.), ППТ, шеме, табеле.. Упућивање ученика на коришћење уџбеника, додатне литературе, интернета, енциклопедија, ради израде паноа, кратких записа, кратких излагања Хибридна настава: Коришћење БИГЗ-овог е - уџбеника: ГУГЛ учионице и других платформи ради постављања: записа у свесци, тестова (кахут и др.), видео записа са питањима, ППТ, домаћих задатака и др. Постављање ученика у различите ситуације евалуације и самоевалуације Коришћење ресурса локалне историје: споменик жртвама бомбардовања код цркве Филм: Олуја	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика* *Процењивање рада у пару и групи* *Самоевалуација на крају месеца и током појединих часова* *Домаћи задатак* *Писана провера* *Карта* *Индивидуални рад: панои, ППТ - мини истраживање (пројектни задаци):нпр. Моја породица 90-их и 00-их; личности. догађаји* *Учествовање у неговању сећања* *Посматрање наставника* *Сумативно оцењивање*

-Користе основне појмове из историје цивилизације у излагању историјске нарације у образовном контексту; - Показују историјски простор на историјској карти; - Представљају резултате истраживања усмено, писано у различитим симболичким модалитетима	– ИСТ.ОО.О.1.1. Именују основне појмове историјске науке и појмове из историје цивилизације и повезују их са описима њиховог значења. – ИСТ.ОО.О.1.4. Смештају годину у одговарајућу деценију, век, миленијум, еру, а појаву, догађај и личност у одговарајући историјски период или век и рачунају временску удаљеност између догађаја. – ИСТ.ОО.О.1.5. Наводе и описују кључне појаве, догађаје, процесе и личности из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.О.1.6. Лоцирају на историјској карти простор одигравања појава, процеса и догађаја из националне и опште историје. – ИСТ.ОО.Н.1.2. Повезују личности, појаве, догађаје и процесе и смештају их упрецизне хронолошке и/или просторне оквире.	**Рад са подацима и информацијама, Комуникација**	**Иницијално тестирање, Систематизација Историјска карта, личности, догађаји... (4 с)**	Сви наведени	Коришћење разноврсних техника сумирања градива: ленте времена, мапе ума, табеле Проверавање знања историјско-географских појмова, кроз испитивање на карти Коришћење е уџбеника, Гугл платформе, кахут квиза и др.	*Иницијално тестирање Карта - провера градива из целокупне историје 8. разреда- извлачење цедуљица са 5 појмова, које треба да покажу за 45 секунди Прегледање свески Израда ленти времена Самоевалуација и евалуација*

Неки од препоручених начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка, као и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ
Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика

Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака.	Оцену одличан (5) добија ученик који: − у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; − лако логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника -Комисија ученика и наставница	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор - Учесталост јављања и распоред јављања по месецима	Свакодневно бележење током године Пресек стања по тромесечју
		Оцену врло добар (4) добија ученик који: − у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;	- Усмено одговарање	Свеобухватност одговора Хронолошка прецизност Сналажење на карти Хоризонтално и вертикално повезивање градива	По потреби, бар једном у полугодишту
			-Редовност доношења домаћег-Гугл учионица	За редовно доношење домаћег задатка оцене 1-5	Током године, праћење/ пресек стања на полугодишту
		Оцену добар (3) добија ученик који: − у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; − у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; − већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; − у довољној мери критички расуђује;	Прегледање свески	Уредност Све забележено са часова	На крају наставне године
		Оцену довољан (2) добија ученик који: − знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; − у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; − понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;	- Писане провере Ученици дају самопроцену оцене	Бодовање: 40-54%-2 55-69%-3 70-84%-4 85-100%-5	4 пута годишње, по две по полугодишту, а по 1 у ванредној ситуацији.
			- Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...)	По потреби

		Недовољан (1) добија ученик који: – знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене;	- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Прва три пара којаураде добијају +5 Остали који успешноураде + Ометају друге и не раде задато -	По потреби

		– не изводи закључке који се заснивају на подацима; – критички не расуђује;	-Сналажење на карти	За показаних 5 појмова -5 за 45 секунди За 4 -4 3-3 2-2 1-1	На крају школске године
Ангажовање ученика у настави.	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	– показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (5) – показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања (4) – показује делимични степен активности и ангажовања (3) – показује мањи степен активности и ангажовања (2) – не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање (1)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима) -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти) -Учешћу на такмичењима -Посета културно-историјским институцијама и догађајима, Данима сећања, обележавању важних датума -Несебичном пружању помоћи другим ученицима -Израда паноа, ППТ, различитих врста излагања --Пројектне активности	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано -Учесталост јављања и активност по месецима -Учествује и израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација,...) -Спреман је да помогне другима -Иницијатива и квалитет продукта - Сећање на важне догађаје -иницира и учествује	-Пресек стања по тромесечјима

12.4. НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: Географија

Пети разред

Циљ наставе географије је да ученик изучавањем географских објеката, појава и процеса у природном и друштвеном окружењу и међусобној повезаности са њима развије одговоран однос према себи, природи и будућности планете Земље.

Литература (за наставнике и ученике):
Географија 5**,** уџбеник за пети разред основне школе, Тања Плазинић, Клет, Београд 2022. година
Приручник за наставнике
Географски атлас

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења остварености исхода	Корелација у предметима и међупредметима
Човек и географија	-Увод у географију -Шта је географија?	Облици рада: - фронтални, индивидуални, рад у пару Наставне методе: - монолошка - дијалошка - рад на тексту - илустративна - демонстративна	- иницијално процењивање - усмена провера - активност на часу	Математика (Ератостеново сито – прости и сложени бројеви) – 5. разред
Васиона и Земља	- Васиона - Сунчев систем - Сателити и мала тела Сунчевог система	Облици рада: - фронтални, индивидуални, групни Наставне методе: - монолошка - дијалошка - рад на тексту - илустративна - демонстративна	- усмена провера - писмена провера - активност на часу	Српски језик – „Поход на Мјесец” – Бранко Ћопић – 5. разред Српски језик – „Успомене, доживљаји и сећања” – Милутин Миланковић – 5. разред Српски језик – Читање и тумачење графикона, табела, дијаграма – 7. разред
Планета Земља - Облик Земље	-Облик и структура Земљине површине	Облици рада: - фронтални,	- усмена провера - писмена провера	Ликовна култура – Облици у природи и око нас - 5. разред

		индивидуални, рад у пару Наставне методе: - монолошка - дијалошка - рад на тексту - илустративна - демонстративна	- активност на часу - сналажење на карти - нема карта	
Планета Земља-Земљина кретања	- Ротација Земље и њене последице - Револуција Земље и њене последице	Облици рада: - фронтални, индивидуални, групни,рад у пару Наставне методе: - монолошка - дијалошка - рад на тексту - илустративна - демонстративна	- усмена провера - писмена провера - активност на часу - сналажење на карти	Свет око нас (Делови дана, седмица, месец и година) Свет око нас (Годишња доба и Човек и годишња доба) Историја – рачунање времена – 5. разред
Планета Земља-Унутрашља грађа и рељеф Земље	- Постанак и унутрашња грађа Земље - Литосферне плоче - Вулкани и земљотреси - Стене - Рељеф - Обликовање рељефа дејством спољашњих сила	Облици рада: - фронтални, индивидуални, рад у пару Наставне методе: - монолошка - дијалошка - рад на тексту - илустративна - демонстративна	- усмена провера - писмена провера - активност на часу - реферат - нема карта - сналажење на карти - пројектни задатак	Свет око нас (Рељеф и облици рељефа, изглед околине) Физика – Сила Земљине теже – 6. разред
Планета Земља-Ваздушни омотач Земље	- Атмосфера - Време и клима - Климатски елементи и фактори - Човек и клима	Облици рада: - фронтални, индивидуални, групни, рад у пару Наставне методе: - монолошка - дијалошка - рад на тексту - илустративна - демонстративна	- усмена провера - писмена провера - активност на часу - сналажење на карти - пројектни задатак	Српски језик „Успомене, доживљаји и сећања“ – Милутин Миланковић – 5. разред Свет око нас (Клима и временске прилике, ваздух и ваздух се креће) Свет око нас (Утицај човека на природу) Физика – Атмосферски притисак-6. разред Физика – Физичке величине и њихова мерења – 6. разред

Планета Земља-Водени омотач Земље	- Светско море - Воде на копну - Човек и вода	Облици рада: - фронтални, индивидуални, групни, рад у пару Наставне методе: - монолошка - дијалошка - рад на тексту - илустративна - демонстративна	- усмена провера - писмена провера - активност на часу - сналажење на карти - нема карта	Техника и технологија-Производња и трансформација електричне енергије, Математика – Разломци – 5. разред Биологија –Дупљари – 8. разред Хемија – Раствори – 8. разред Биологија – Стајаће воде – 8. разред Хемија – Загађивачи вода – 8. Разред Биологија – Цијанобактерије – 6. разред
Планета Земља-Биљни и животињски свет на Земљи	- Распоред биљног и животињског света - Угроженост биљног и животињског света	Облици рада: - фронтални, индивидуални, групни, рад у пару Наставне методе: - монолошка - дијалошка - рад на тексту - илустративна - демонстративна	- усмена провера - активност на часу - сналажење на карти - нема карта	Биологија – Биосфера – 5. разред Биологија – Одрживи развој – 8. разред

Активности ученика:	учествује у уводном разговору, интерпретира, усваја знања из свих области предмета, учествује у активностима на часу, запажа значајне појединости, бележи, слуша коментаре наставника и осталих ученика, формулише и исказује своје мишљење уз изграђену културу комуникације (културу сопственог изражавања, слушања и поштовања туђег мишљења), закључује, негује и развија вештине, стиче способности и умећа за стваралачки рад у складу са узрастом, учествује у изради пројеката, припрема паное и презентације, ради тестове, ради домаће задатке, редовно носи прибор за рад
Активности наставника:	организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, припрема наставни материјал, учествује у изради пројеката, формулише образовно-васпитни циљ сваког часа у наставној теми, обрађује садржаје нових наставних јединица, наводи примере на основу којих објашњава појмове из свих области, проверава и увежбава садржаје из претходних разреда, координира у раду целокупног одељења, континуирано вреднује и оцењује стечена знања из свих предметних области, информише ученике о резултатима свих видова писмених и усмених провера знања, ствара пријатну атмосферу у учионици, слуша и прати излагања ученика, бележи, даје одмерене коментаре на квалитет одговора, саветује, предлаже, усмерава и подстиче у раду, прати постигнућа ученика и индивидуализује рад, организује остале облике образовно-васпитних активности у складу са потребама и интересовањима ученика

Међупредметне компетенције:	Компетенција за учење Одговоран однос према околини Рад са подацима и информацијама Комуникација Дигитална компетенција Естетичка компетенција Сарадња Решавање проблема

Географија
Шести разред

Циљ наставе географије је да ученик појмовно и структурно овлада природногеографским, демографским, насеобинским, политичкогеографским, економскогеографским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

Литература (за наставнике и ученике):
Географија 6**,** уџбеник за шести разред основне школе, Снежана Вујадиновић, Рајко Голић, Дејан Шабић, Логос, Београд 2019. година
Приручник за наставнике
Географски атлас

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења остварености исхода	Корелација у предметима и међупредметима
Друштво и географија	-Увод у друштвену географију	Облици рада: - фронтални, индивидуални, рад у пару Наставне методе: - монолошка - дијалошка - рад на тексту -илустративна -демонстративна	- иницијално процењивање - усмена провера -активност на часу	Географија-Шта је географија-5. разред
Географска карта	-Географска и картографска мрежа -Географска ширина и географска дужина, часовне зоне -Појам географске карте -Елементи карте (математички, географски и допунски) - Методе за представљање рељефа на карти -Подела карата према садржају и величини размера -Оријентација у простору и оријентација карте	Облици рада: - фронтални, индивидуални, групни, рад у пару Наставне методе: - монолошка - дијалошка - рад на тексту - илустративна - демонстративна	- усмена провера - писмена провера - активност на часу -сналажење на карти -нема карта -пројектни задатак	Математика-Разломци-5. Разред Математика- Размера-5. Разред Математика- Растојање између две тачке у координатном систему-7. Разред Ликовна култура-Контура и контурна линија-5. разред
Становништво	-Основни појмови о становништву: демографски развитак и извори података о становништву -Број и распоред становништва на	Облици рада: - фронтални, индивидуални, рад у пару, групни Наставне методе:	- усмена провера - писмена провера - активност на часу - сналажење на карти	Историја-Велика сеоба народа-6. разред Историја-Насељавање Словена на Балканско

	Земљи -Природно кретање становништва -Миграције становништва -Структуре становништва: биолошке и друштвено-економске -Савремени демографски процеси у Србији, Европи и свету	- монолошка - дијалошка - рад на тексту - илустративна - демонстративна	- нема карта	полуострво-6. Разред Историја-Средњевековне монархије-6. разред Математика-Разломци-5. разред
Насеља	-Појам и настанак првих насеља -Положај и географски размештај насеља -Величина и функције насеља, Типови насеља, Урбанизација -Град - унутрашња структура и односи са околним простором -Село и рурални процеси	Облици рада: - фронтални, индивидуални, групни,рад у пару Наставне методе: - монолошка - дијалошка - рад на тексту - илустративна - демонстративна	- усмена провера - писмена провера - активност на часу - сналажење на карти	Историја-Стари Рим-5. Разред Историја- Грчки полиси-Спарта и Атина-5. разред
Привреда	-Привреда, привредне делатности и сектори привреде -Пољопривреда и географски простор -Индустрија и географски простор -Саобраћај, туризам и географски простор -Ванпривредне делатности -Развијени и неразвијени региони и државе -Концепт одрживог развоја	Облици рада: - фронтални, индивидуални, рад у пару, групни Наставне методе: - монолошка - дијалошка - рад на тексту - илустративна - демонстративна	- усмена провера - писмена провера - активност на часу - реферат - нема карта -сналажење на карти - пројектни задатак	Техника и технологија-Обновљиви и необновљиви извори енергије-6. разред Техника и технологија-Рециклажа и заштита животне средине-5. разред
Држава и интеграциони процеси	-Појам и настанак првих држава -Географски положај државе -Величина и компактност територије државе -Појам и функција државних граница, -Главни град и облик владавине -Политичкогеографска карта Европе и света после Другог светског рата -Интеграциони процеси	Облици рада: - фронтални, индивидуални, групни, рад у пару Наставне методе: - монолошка - дијалошка - рад на тексту - илустративна - демонстративна	- усмена провера - писмена провера - активност на часу - сналажење на карти - нема карта	Историја-Средњевековне монархије-6. Разред Историја-Стари Рим-5. Разред Историја- Грчки полиси-Спарта и Атина-5. разред
Географија Европе	-Географске регије и регионална географија - Положај и границе Европе -Природне карактеристике Европе -Друштвено-економске	Облици рада: - фронтални, индивидуални, групни, рад у пару Наставне методе: - монолошка	- усмена провера - писмена провера - активност на часу - сналажење на карти - нема карта	Историја-Велика сеоба народа-6. разред Историја-Средњевековне монархије-6. разред Свет око нас- Положај и

	карактеристике Европе -Географске регије Европе	- дијалошка - рад на тексту - илустративна - демонстративна	- пројектни задатак	природне одлике Србије-4. разред Историја-Грчки полиси – Спарта и Атина-5. разред Информатика и рачунарство-Израда презентација у Power Point – у-6. разред

Активности ученика:	учествује у уводном разговору, интерпретира, усваја знања из свих области предмета, учествује у активностима на часу, запажа значајне појединости, бележи, слуша коментаре наставника и осталих ученика, формулише и исказује своје мишљење уз изграђену културу комуникације (културу сопственог изражавања, слушања и поштовања туђег мишљења), закључује, негује и развија вештине, стиче способности и умећа за стваралачки рад у складу са узрастом, учествује у изради пројеката, припрема паное и презентације, ради тестове, ради домаће задатке, редовно носи прибор за рад
Активности наставника:	организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, припрема наставни материјал, учествује у изради пројеката, формулише образовно-васпитни циљ сваког часа у наставној теми, обрађује садржаје нових наставних јединица, наводи примере на основу којих објашњава појмове из свих области, проверава и увежбава садржаје из претходних разреда, координира у раду целокупног одељења, континуирано вреднује и оцењује стечена знања из свих предметних области, информише ученике о резултатима свих видова писмених и усмених провера знања, ствара пријатну атмосферу у учионици, слуша и прати излагања ученика, бележи, даје одмерене коментаре на квалитет одговора, саветује, предлаже, усмерава и подстиче у раду, прати постигнућа ученика и индивидуализује рад, организује остале облике образовно-васпитних активности у складу са потребама и интересовањима ученика
Међупредметне компетенције:	Компетенција за учење Одговоран однос према околини Рад са подацима и информацијама Комуникација Дигитална компетенција Естетичка компетенција Сарадња Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву

Географија
Седми разред

Циљ наставе географије је да ученик појмовно и структурно овлада природногеографским, демографским, насеобинским, политичкогеографским, економскогеографским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

Литература (за наставнике и ученике):
Географија 7**,** уџбеник за седми разред основне школе, Мирослав Грујић, Александра Остојин, Вулкан издаваштво, Београд 2024. година
Приручник за наставнике
Географски атлас

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења остварености исхода	Корелација у предметима и међупредметима
Регионална географија	-Регионална географија, принципи регионализације -Хомогеност и хетерогеност географског простора	Облици рада: - фронтални, индивидуални, рад у пару Наставне методе: - монолошка - дијалошка - рад на тексту -илустративна -демонстративна	- иницијално процењивање - усмена провера -активност на часу	Географија-Шта је географија-5. разред Географија-Друштвена географија-6. разред
Географске регије Европе	-Јужна Европа-физичко-географске и друштвено-економске одлике, политичка подела - Државе бивше СФРЈ, Италија, Шпанија и Грчка- основне географске карактеристике -Средња Европа-физичко-географске и друштвено-економске одлике, политичка подела -Немачка – основне географске карактеристике -Западна Европа-физичко-	Облици рада: - фронтални, индивидуални, групни, рад у пару Наставне методе: - монолошка - дијалошка - рад на тексту -илустративна -демонстративна -разговор	- усмена провера - писмена провера - активност на часу -сналажење на карти -нема карта -пројектни задатак	Историја-Велика географска открића-6. разред Историја-Праисторија-5. Разред Географија- Литосферне плоче-5. разред Географија-Клима и основни типови климе- 5. разред Географија-Биљни и животињски свет-5. разред Информатика и рачунарство-Израда презентација у Power Point – у-6. разред Географија-Структуре становништва-6. разред Географија-Привреда и привредне

	географске и друштвено-економске одлике, политичка подела -Француска и Уједињено Краљевство - основне географске карактеристике -Северна Европа-природно-географске и друштвено-економске одлике, политичка подела -Норвешка - основне географске карактеристике -Источна Европа-природно-географске и друштвено-економске одлике, политичка подела -Руска федерација - основне географске карактеристике Европска унија – пример интеграционих процеса			делатности-6. разред
Азија	-Географски положај, границе и величина Азије. -Физичко-географске одлике Азије -Друштвено-економске одлике Азије -Политичка и регионална подела -Југозападна Азија-природно-географске и друштвено-економске одлике, политичка подела -Јужна Азија-природно-географске и друштвено-економске одлике, политичка подела -Југоисточна Азија-природно-географске и друштвено-економске одлике, политичка подела -Источна Азија-природно-географске и друштвено-економске одлике, политичка	Облици рада: - фронтални, индивидуални, рад у пару, групни Наставне методе: - монолошка - дијалошка - рад на тексту -илустративна -демонстративна	- усмена провера - писмена провера - активност на часу - сналажење на карти - нема карта - пројектни задатак	Историја- Велика географска открића-6. разред Историја- Стари Исток-5. разред Историја-Праисторија-5. Разред Географија- Литосферне плоче-5. разред Географија-Клима и основни типови климе- 5. разред Географија-Биљни и животињски свет-5. разред Информатика и рачунарство-Израда презентација у Power Point – у-6. разред Географија-Структуре становништва-6. разред Географија-Привреда и привредне делатности-6. разред

	подела -Централна Азија-природно-географске и друштвено-економске одлике, политичка подела			
Африка	-Географски положај, границе и велина Африке -Физичко-географске одлике Африке -Друштвено-економске одлике Африке -Политичка и регионална подела -Сахарска Африка-природно-географске и друштвено-економске одлке, политичка подела -Подсахарска Африка-природно-географске и друштвено-економске одлике, политичка подела	Облици рада: - фронтални, индивидуални, групни,рад у пару Наставне методе: - монолошка - дијалошка - рад на тексту -илустративна -демонстративна	- усмена провера - писмена провера - активност на часу - сналажење на карти - нема карта	Историја –Праисторија, homo sapiens-5. разред Историја-Велика географска открића-6. разред Историја-Арапи и Копти-6. разред Историја- Стари Египат-5. разред Географија- Литосферне плоче-5. разред Географија-Клима и основни типови климе- 5. разред Географија-Биљни и животињски свет-5. разред Информатика и рачунарство-Израда презентација у Power Point – у-6. разред Географија-Структуре становништва-6. разред Географија-Привреда и привредне делатности-6. разред
Северна Америка	-Географски положај, границе, величина и регионална подела Северне Америке. -Физичко-географске одлике Северне и Средње Америке -Друштвено-економске одлике Северне и Средње Америке, политичка подела	Облици рада: - фронтални, индивидуални, рад у пару, групни Наставне методе: - монолошка - дијалошка - рад на тексту -илустративна -демонстративна	- усмена провера - писмена провера - активност на часу - нема карта -сналажење на карти	Историја-Велика географска открића-6. разред Историја- Укидање ропства-6. разред Историја -Грађански рат у САД-7. разред Географија- Литосферне плоче-5. разред Географија-Клима и основни типови климе- 5. разред Географија-Биљни и животињски свет-5. разред Информатика и рачунарство-Израда презентација у Power Point – у-6. разред Географија-Структуре становништва-6. разред

				Географија-Привреда и привредне делатности-6. разред
Јужна Америка	-Географски положај, границе, величина Јужне Америк -Физичко-географске одлике одлике Јужне Америке -Друштвено-економске одлике Јужне Америке, политичка подела	Облици рада: - фронтални, индивидуални, групни, рад у пару Наставне методе: - монолошка - дијалошка - рад на тексту -илустративна -демонстративна	- усмена провера - писмена провера - активност на часу - сналажење на карти - нема карта - пројектни задатак	Историја-Велика географска открића-6. разред Биологија-Биодиверзитет-5. разред Географија- Литосферне плоче-5. разред Географија-Клима и основни типови климе- 5. разред Географија-Биљни и животињски свет-5. разред Информатика и рачунарство-Израда презентација у Power Point – у-6. разред Географија-Структуре становништва-6. разред Географија-Привреда и привредне делатности-6. разред
Аустралија и Океанија	-Географски положај, границе и величина Аустралије и Океаније -Физичко-географске одлике Аустралије -Друштвено-економске одлике Аустралије, политичка подела -Основне географске одлике Океаније	Облици рада: - фронтални, индивидуални, групни, рад у пару Наставне методе: - монолошка - дијалошка - рад на тексту -илустративна -демонстративна	- усмена провера - писмена провера - активност на часу - сналажење на карти - нема карта	Историја-Велика географска открића-6. разред Биологија-Биодиверзитет-5. разред Географија- Литосферне плоче-5. разред Географија-Клима и основни типови климе- 5. разред Географија-Биљни и животињски свет-5. разред Информатика и рачунарство-Израда презентација у Power Point – у-6. разред Географија-Структуре становништва-6. разред Географија-Привреда и привредне делатности-6. разред

Поларне области	-Основне географске одлике Антарктика- откриће, назив, географски положај, природне одлике, природни ресурси и научна истраживања -Основне географске одлике Арктика- откриће, назив, географски положај, природне одлике, природни ресурси и савремена научна истраживања	Облици рада: - фронтални, индивидуални, групни, рад у пару Наставне методе: - монолошка - дијалошка - рад на тексту -илустративна -демонстративна	- усмена провера - писмена провера - активност на часу - сналажење на карти - нема карта - пројектни задатак	Историја-Велика географска открића-6. разред Географија- Литосферне плоче-5. разред Географија-Клима и основни типови климе- 5. разред Географија-Биљни и животињски свет-5. разред Информатика и рачунарство-Израда презентација у Power Point – у-6. разред Географија-Привреда и привредне делатности-6. разред

Активности ученика:	учествује у уводном разговору, интерпретира, усваја знања из свих области предмета, учествује у активностима на часу, запажа значајне појединости, бележи, слуша коментаре наставника и осталих ученика, формулише и исказује своје мишљење уз изграђену културу комуникације (културу сопственог изражавања, слушања и поштовања туђег мишљења), закључује, негује и развија вештине, стиче способности и умећа за стваралачки рад у складу са узрастом, учествује у изради пројеката, припрема паное и презентације, ради тестове, ради домаће задатке, редовно носи прибор за рад
Активности наставника:	организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, припрема наставни материјал, учествује у изради пројеката, формулише образовно-васпитни циљ сваког часа у наставној теми, обрађује садржаје нових наставних јединица, наводи примере на основу којих објашњава појмове из свих области, проверава и увежбава садржаје из претходних разреда, координира у раду целокупног одељења, континуирано вреднује и оцењује стечена знања из свих предметних области, информише ученике о резултатима свих видова писмених и усмених провера знања, ствара пријатну атмосферу у учионици, слуша и прати излагања ученика, бележи, даје одмерене коментаре на квалитет одговора, саветује, предлаже, усмерава и подстиче у раду, прати постигнућа ученика и индивидуализује рад, организује остале облике образовно-васпитних активности у складу са потребама и интересовањима ученика
Међупредметне компетенције:	Компетенција за учење Одговоран однос према околини Рад са подацима и информацијама Комуникација Дигитална компетенција Естетичка компетенција Сарадња Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву

Географија

Осми разред

Циљ наставе географије је да ученицима пружи знања и објашњења о географским појавама, објектима и процесима на територији наше државе, Републике Србије. Ослањајући се на претходно стечена знања и умења ученика, настава географије омогућава да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету, уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

Литература (за наставнике и ученике):
Географија 8**,** уџбеник за осми разред основне школе, Драгана Милошевић, Мирослав Грујић, Вулкан издаваштво, Београд 2025. година
Приручник за наставнике
Географски атлас

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења остварености исхода	Корелација у предметима и међупредметима
Географски положај, границе и величина територије Србије	-Југоисточна Европа -Географски положај Србије -Историјско-географски развој Србије -Симболи Србије -Границе и проблеми пограничних крајева	Облици рада: - фронтални, индивидуални, рад у пару Наставне методе: - монолошка - дијалошка - рад на тексту -илустративна -демонстративна	- иницијално процењивање - усмена провера -активност на часу	Историја-Настанак Југославије-8. разред Историја-Краљевина СХС-8. разред Историја-Разбијање и распад југословенске државе-8. разред Музичка култура-Химна Боже правде-8. разред Географија-Република Србија-7. разред
Физичко-географске одлике Србије	-Геотектонски процеси у Србији -Сеизмизам Србије -Тектонски облици рељефа -Падински процеси и рељеф настао деловањем воде -Рељеф настао деловањем леда, ветра и човека -Утицаји ерозивних и акумулативних процеса на човека -Климатски фактори и елементи	Облици рада: - фронтални, индивидуални, групни, рад у пару Наставне методе: - монолошка - дијалошка - рад на тексту -илустративна -демонстративна -разговор	- усмена провера - писмена провера - активност на часу -сналажење на карти -нема карта -пројектни задатак	Географија- Литосферне плоче-5. разред Географија-Клима и основни типови климе-5. разред Географија-Биљни и животињски свет-5. разред Географија-Хидросфера-5. разред Географија-Биосфера-5. разред Физика-Физичке величине и њихова мерења-6. разред Информатика и рачунарство-Израда презентација у Power Point – у-6. разред Биологија-Мочварни екосистем-7. разред

	-Климатске области у Србији -Подземне воде -Реке Србије -Језера Србије -Заштита вода и заштита од вода -Земљишта Србије -Распрострањеност биљног и животињског света.			Биологија-Језерски екосистем-8. разред Биологија-Степски екосистем-8.разред Биологија- Национални паркови-8. разред Хемија-загађивање ваздуха, земљишта и вода-7. разред Техника и технологија-Рециклажа и заштита животне средине-6. разред
Друштвено-географске одлике Србије	-Кретање броја становника и њихов просторни размештај -Природно кретање -Миграциони процеси - Структуре становништва -Демографски проблеми и популациона политика -Прва насеља у Србији -Село и рурални процеси -Урбанизација и проблеми урбаног развоја -Београд -Природни ресурси и привредни развој -Друштвени услови привредног развоја и промене у структури привреде -Пољопривреда и географски простор -Индустрија и географски простор -Саобраћај и географски простор -Туризам и трговина -Делатности квартарног сектора	Облици рада: - фронтални, индивидуални, рад у пару, групни Наставне методе: - монолошка - дијалошка - рад на тексту -илустративна -демонстративна	- усмена провера - писмена провера - активност на часу - сналажење на карти - нема карта - пројектни задатак	Информатика и рачунарство-Израда презентација у Power Point – у-6. разред Географија-Структуре становништва-6. разред Географија-Привреда и привредне делатности-6. разред Информатика и рачунарство-Табеларно приказивање података, израда графикона-8. разред Хемија-Гвожђе, бакар, алуминијум, цинк и олово-8. разред Хемија-Хемијски симболи-7. разред Хемија-Неметали-8.разред Техника и технологија-Обновљиви извори електричне енергије-8. разред Историја-Сеобе Срба крајем средњег века Историја-Индустријска револуција
Природна и културна баштина Србије	-Природна баштина Србије -Културна баштина Србије -Светска баштина под заштитом Унеска у Србији	Облици рада: - фронтални, индивидуални, групни,рад у пару Наставне методе: - монолошка	- усмена провера - писмена провера - активност на часу - сналажење на карти	Географија-Биљни и животињски свет-5. разред Биологија-Мочварни екосистем-7. разред Биологија-Језерски екосистем-8. разред Биологија-Степски екосистем-8.разред Биологија- Национални паркови-8. разред

		- дијалошка - рад на тексту -илустративна -демонстративна		Биологија-Заштићена природна добра-5. разред
Географија завичаја	-Појам и географски положај завичаја -Природне карактеристике -Друштвене карактеристике	Облици рада: - фронтални, индивидуални, рад у пару, групни Наставне методе: - монолошка - дијалошка - рад на тексту -илустративна -демонстративна	- усмена провера - писмена провера - активност на часу -пројектни задатак	Информатика и рачунарство-Израда презентација у Power Point – у-6. раз
Срби у региону и дијаспори	-Срби у Црној Гори -Срби у БиХ- Република Српска -Срби у Хрватској -Срби у осталим суседним државама -Срби у дијаспори	Облици рада: - фронтални, индивидуални, групни, рад у пару Наставне методе: - монолошка - дијалошка - рад на тексту -илустративна -демонстративна	- усмена провера - писмена провера - активност на часу - сналажење на карти	Историја-Настанак Југославије-8. разред Историја-Краљевина СХС-8. разред Историја-Разбијање и распад југословенске државе-8. разред Историја-Сеобе Срба крајем средњег века

Активности ученика:	учествује у уводном разговору, интерпретира, усваја знања из свих области предмета, учествује у активностима на часу, запажа значајне појединости, бележи, слуша коментаре наставника и осталих ученика, формулише и исказује своје мишљење уз изграђену културу комуникације (културу сопственог изражавања, слушања и поштовања туђег мишљења), закључује, негује и развија вештине, стиче способности и умећа за стваралачки рад у складу са узрастом, учествује у изради пројеката, припрема паное и презентације, ради тестове, ради домаће задатке, редовно носи прибор за рад
Активности наставника:	организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, припрема наставни материјал, учествује у изради пројеката, формулише образовно-васпитни циљ сваког часа у наставној теми, обрађује садржаје нових наставних јединица, наводи примере на основу којих објашњава појмове из свих области, проверава и увежбава садржаје из претходних разреда, координира у раду целокупног одељења, континуирано вреднује и оцењује стечена знања из свих предметних области, информише ученике о резултатима свих видова писмених и усмених провера знања, ствара пријатну атмосферу у учионици, слуша и прати излагања ученика, бележи, даје одмерене коментаре на квалитет одговора, саветује, предлаже, усмерава и подстиче у раду, прати постигнућа ученика и индивидуализује рад, организује остале облике образовно-васпитних активности у складу са потребама и интересовањима ученика

Међупредметне компетенције:	Компетенција за учење Одговоран однос према околини Рад са подацима и информацијама Комуникација Дигитална компетенција Естетичка компетенција Сарадња Решавање проблема Одговорно учешће у демократском друштву

12.5. ШКОЛСКИ ПРОГРАМ
Обавезни наставни предмет: **БИОЛОГИЈА**

Обавезни предмет: Биологија **Разред:** пети **Годишњи фонд часова**: 72

Циљ наставе : Циљ наставе и учења биологије је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином и биолошких процеса развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

Литература (за наставнике и ученике)
1. Милица Маркелић, Ива Лакић, Катарина Зељић, Невена Кузмановић: Биологија 5 (уџбеник), Вулкан издаваштво, Београд, 2022.
2. Катарина Шубоњ,Оливера Пешић Тењовић:Методички приручник за наставнике

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења остварености исхода	Корелација у предметима и међупредметима
1. Порекло и разноврсност живог света	1. Порекло и разноврсност живота. 2. Жива бића, особине живих бића. 3. Једноћелијски и вишећелијски организми. 4. Основе класификације; груписање живих бића. 5. Исхрана. Храна као извор енергије. 6. Дисање као размена	**Облици рада:** -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару **Наставне методе:** – монолошка – дијалошка -демонстративна -метода рада на тексту	**Формативно оцењивање (Оцењивање за учење)** -Иницијални тестови; -Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе); -Посматрање ангажованости ученика (активност на часу, учешћа у дебати и дискусији, учешћа у групном раду и пројектима, израда плаката/паноа, семинарски радови,	Особине живих бића – корелација са природом и друштвом 4. разреда Геометријска тела – корелација са математиком Језичка култура – корелација са српским језиком и књижевности

	гасова. 6. Излучивање. 7. Надражљивост. 8. Покретљивост – кретање. 9. Размножавање. 10. Раст и развиће. Дужина живота.	-метода практичних радова -метода инидивидуализованог приступа -метода образовних игара -истраживачка метода	пп презентација...), и уредно вођене свеске за рад, -Ученички радови и продукти ученичких активности; -Истраживачки,експериментални, проблемски и домаћи задаци; -Запажени резултати на националним и међународним такмичењима и ваннаставним активностима (иницијатива, акција); -Пројекти, продукти групних радова, вршњачкои самооцењивање, праћењенапредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфоли* о раду **Сумативно оцењивање (Оцењивање наученог)** -усмено испитивање -писмене провере	Арабеска –корелација са ликовном културом
2. Јединство грађе и функције као основе живота	1. Живот у копненој и воденој средини. 2. Живот на копну. 3. Живот у води. 4. Живот под земљом.	**Облици рада:** -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару **Наставне методе:** – монолошка – дијалошка -демонстративна -метода рада на тексту -метода практичних радова рр -метода инидивидуализованог приступа -метода образовних игара	**Формативно оцењивање (Оцењивање за учење)** -Иницијални тестови; -Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе); -Посматрање ангажованости ученика (активност на часу, учешћа у дебати и дискусији, учешћа у групном раду и пројектима, израда плаката/паноа, семинарски радови, пп презентација...),и уредновођене свеске за рад, -Ученички радови и продукти ученичких активности; -Истраживачки,експериментални, проблемски и домаћи задаци; -Запажени резултати на националним и међународним такмичењима и ваннаставним	Особине живих бића – корелација са природом и друштвом 4. раз. Геометријска тела-корелација са математиком Језичка култура- корелација са српским језиком и књижевности Арабеска-корелација са ликовном културом

		-истраживачка метода	активностима (иницијатива, акција); -Пројекти,продукти групних радова, вршњачкои самооцењивање, праћењенапредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфоли* о раду **Сумативно оцењивање (Оцењивање наученог)** -усмено испитивање -писмене провере	
3. Наслеђивање и еволуција	1. Преношење особина с родитеља на потомке. 2. Разлике полног и бесполног размножавања. 3. Варијабилност.	**Облици рада:** -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару **Наставне методе:** – монолошка – дијалошка -демонстративна -метода рада на тексту -метода практичних радова рр -метода инидивидуализованог приступа -метода образовних игара -истраживачка метода	**Формативно оцењивање (Оцењивање за учење)** -Иницијални тестови; -Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе); -Посматрање ангажованости ученика (активност на часу, учешћа у дебати и дискусији, учешћа у групном раду и пројектима, израда плаката/паноа, семинарски радови, пп презентација...),и уредновођене свеске за рад, -Ученички радови и продукти ученичких активности; -Истраживачки,експериментални, проблемски и домаћи задаци; -Запажени резултати на националним и међународним такмичењима и ваннаставним активностима (иницијатива, акција); -Пројекти,продукти групних радова, вршњачкои самооцењивање, праћењенапредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфоли* о раду **Сумативно оцењивање**	Геометријска тела-корелација са математиком Језичка култура- корелација са српским језиком и књижевности Арабеска-корелација са ликовном културом

			(Оцењивање наученог) -усмено испитивање -писмене провере	
4.Живот у екосистему	1. Жива бића из непосредног окружења. 2. Позитиван и негативан утицај људи на жива бића и животну средину. 3. Заштита живих бића. 4. Пројекат очувања природе. 5. Дивље животиње као кућни љубимци – да или не. 6. Значај врста за човека	**Облици рада:** -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару **Наставне методе:** – монолошка – дијалошка -демонстративна -метода рада на тексту -метода практичних радова рр -метода инидивидуализованог приступа -метода образовних игара -истраживачка метода	**Формативно оцењивање** **(Оцењивање за учење)** -Иницијални тестови; -Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе); -Посматрање ангажованости ученика (активност на часу, учешћа у дебати и дискусији, учешћа у групном раду и пројектима, израда плаката/паноа, семинарски радови, пп презентација...),и уредновођене свеске за рад, -Ученички радови и продукти ученичких активности; -Истраживачки,експериментални, проблемски и домаћи задаци; -Запажени резултати на националним и међународним такмичењима и ваннаставним активностима (иницијатива, акција); -Пројекти,продукти групних радова, вршњачкои самооцењивање, праћењенапредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфоли* о раду **Сумативно оцењивање** **(Оцењивање наученог)** -усмено испитивање	Особине живих бића-корелација са-природом и друштвом 4 разреда Коришћење едукативних софтвера-информатика и рачунарство Географске карте.Биоми- корелација са географијом Језичка култура- корелација са српским језиком и књижевности Арабеска-корелација са ликовном културом

			-писмене провере	
5.Човек и здравље	1. Здрава исхрана и унос воде. 2. Штетност дуванског дима. 3. Физичка активност и здравље. 4. Промене у пубертету и последице прераног ступања у сексуалне односе.	**Облици рада:** -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару **Наставне методе:** – монолошка – дијалошка -демонстративна -метода рада на тексту -метода практичних радова рр -метода инидивидуализованог приступа -метода образовних игара -истраживачка метода	**Формативно оцењивање (Оцењивање за учење)** -Иницијални тестови; -Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе); -Посматрање ангажованости ученика (активност на часу, учешћа у дебати и дискусији, учешћа у групном раду и пројектима, израда плаката/паноа, семинарски радови, пп презентација...),и уредновођене свеске за рад, -Ученички радови и продукти ученичких активности; -Истраживачки,експериментални, проблемски и домаћи задаци; -Запажени резултати на националним и међународним такмичењима и ваннаставним активностима (иницијатива, акција); -Пројекти,продукти групних радова, вршњачкои самооцењивање, праћењенапредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфоли* о раду **Сумативно оцењивање (Оцењивање наученог)** -усмено испитивање -писмене провере	Особине живих бића – корелација са природом и друштвом 4 разреда Језичка култура- корелација са српским језиком и књижевности Арабеска-корелација са ликовном културом Значај здравља и физичка активност – корелација са физичким и здравственим васпитањем

Кључни појмови:		истраживање, разноврсност живих бића, прилагођеност на услове животне средине, варијабилност у оквиру врсте, наследне особине, брига о живим бићима и животној средини.
Активности ученика:		Описивање, посматрање, разговор, мозгалица, истраживање, цртање, микроскопирање, извештавање, записивање, илустровање, сажимање, дискусија...
Активности наставника:		Организује рад на часу, посматра, записује,илуструје, објашњава, евидентира, мотивишеученике, демонстрира, прати, усмерава...
Међупредметне компетенције	**1. Порекло и разноврсност живог света**	-Учење -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Комуникација -Одговоран однос према здрављу - Сарадња
	2.Јединство грађе и функције као основе живота	-Учење -Комуникација - Рад са подацима и информацијама - Дигитална - Сарадња -Одговоран однос према околини -Решавање проблема
	3.Наслеђивање и еволуција	-Учење - Комуникација - Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Сарадња
	4.Живот у екосистему	-Учење -Комуникација - Сарадња -Рад са подацима и информацијама -Одговоран однос према околини -Решавање проблема -Естетичка
	5.Човек и здравље	- Учење -Комуникација -Рад са подацима и информацијама - Сарадња -Одговоран однос према здрављу - Дигитална -Решавање проблема

Обавезни предмет: Биологија **Разред:** шести **Годишњи фонд часова**: 72

Циљ наставе : Циљ наставе и учења биологије је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином и биолошких процеса развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развој

Литература (за наставнике и ученике)

1. Милица Маркелић, Ива Лакић, Катарина Зељић, Невена Кузмановић: Биологија 6 (уџбеник), Вулкан издаваштво, Београд, 2019.
2. Катарина Шубоњ,Оливера Пешић Тењовић:Методички приручник за наставнике

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења остварености исхода	Корелација у предметима и међупредметима
1.Јединство грађе и функције као основе живота	1. Грађа живих бића – спољашња и унутрашња. Грађа људског тела: хијерархијски низ од организма до ћелије. 2. Једноћелијски организми – бактерија, амеба, ћелија квасца. 3. Вишећелијски организми – одабрани примери гљива, биљака и животиња. 4. Основне животне функције на нивоу организма: исхрана, дисање, транспорт и елиминација штетних супстанци, размножавање. 5. Разлике у грађи биљака, гљива и животиња и начину функционисања, као и сличности и разлике у обављању основних животних процеса. 6. Откриће ћелије и микроскопа. 7. Основна грађа ћелије 8. Разлика између бактеријске и биљне и	**Облици рада:** -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару **Наставне методе:** – монолошка – дијалошка -демонстративна -метода рада на тексту -метода практичних радова рр -метода инидивидуализованог приступа -метода образовних игара -истраживачка метода	**Формативно оцењивање (Оцењивање за учење)** -Иницијални тестови; -Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе); -Посматрање ангажованости ученика (активност на часу, учешћа у дебати и дискусији, учешћа у групном раду и пројектима, израда плаката/паноа, семинарски радови, пп презентација...),и уредновођене свеске за рад, -Ученички радови и продукти ученичких активности; -Истраживачки,експериментални, проблемски и домаћи задаци; -Запажени резултати на националним и међународним такмичењима и ваннаставним активностима (иницијатива, акција); -Пројекти,продукти групних радова, вршњачкои самооцењивање, праћењенапредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфоли* о раду **Сумативно оцењивање (Оцењивање наученог)**	Језичка култура –корелација са српским језиком и књижевности Животни процеси –корелација са биологијаом 5разреда Геометријска тела-корелација са математиком Техника и технологија Арабеска –корелациј са ликовном културом Креирање презентација -корелација са информатиком и рачунарством

	животињске ћелије. Ћелијско дисање, стварање енергије, основне чињенице о фотосинтези.		-усмено испитивање -писмене провере	
2.Живот у екосистему	1. Популација, станиште, екосистем, еколошке нише, адаптације, животне форме, трофички односи – ланци исхране. 2. Абиотички и биотички фактори. Значај абиотичких и биотичких фактора. 3. Антропогени фактор и облици загађења. 4. Угрожавање живих бића и њихова заштита.	**Облици рада:** -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару **Наставне методе:** – монолошка – дијалошка -демонстративна -метода рада на тексту -метода практичних радова рр -метода инидивидуализованог приступа -метода образовних игара -истраживачка метода	**Формативно оцењивање (Оцењивање за учење)** -Иницијални тестови; -Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе); -Посматрање ангажованости ученика (активност на часу, учешћа у дебати и дискусији, учешћа у групном раду и пројектима, израда плаката/паноа, семинарски радови, пп презентација...),и уредновођене свеске за рад, -Ученички радови и продукти ученичких активности; -Истраживачки,експериментални, проблемски и домаћи задаци; -Запажени резултати на националним и међународним такмичењима и ваннаставним активностима (иницијатива, акција); -Пројекти,продукти групних радова, вршњачкои самооцењивање, праћењенапредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфоли* о раду **Сумативно оцењивање (Оцењивање наученог)** -усмено испитивање	Језичка култура -корелација са српским језиком Арабеска -корелација са ликовном културом Животна средина- корелација са биологијом 5разред Воде на Земљи, заштита вода од загађења, утицај човека на биљни и животињски свет, угроженост и заштита живог света- корелација са географијом

			-писмене провере	
3.Наслеђивање и еволуција	1. Наследни материјал (ДНК, гени). Телесне и полне ћелије. Пренос наследног материјала. 2. Наследне особине (веза између гена и особина, утицај спољашње средине). 3. Индивидуална варијабилност. 4. Природна селекција на одабраним примерима. Вештачка селекција. 5. Значај гајених биљака и припитомљених животиња за човека.	**Облици рада:** -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару **Наставне методе:** – монолошка – дијалошка -демонстративна -метода рада на тексту -метода практичних радова рр -метода инидивидуализованог приступа -метода образовних игара -истраживачка метода	**Формативно оцењивање (Оцењивање за учење)** -Иницијални тестови; -Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе); -Посматрање ангажованости ученика (активност на часу, учешћа у дебати и дискусији, учешћа у групном раду и пројектима, израда плаката/паноа, семинарски радови, пп презентација...),и уредновођене свеске за рад, -Ученички радови и продукти ученичких активности; -Истраживачки,експериментални, проблемски и домаћи задаци; -Запажени резултати на националним и међународним такмичењима и ваннаставним активностима (иницијатива, акција); -Пројекти,продукти групних радова, вршњачкои самооцењивање, праћењенапредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфоли* о раду **Сумативно оцењивање (Оцењивање наученог)** -усмено испитивање -писмене провере	Језичка култура- корелација са српским језиком Арабеска- корелација са ликовном културом Наслеђивање и еволуција-корелација са биологијом 5разред Скупови.Венови дијаграми-корелација са математиком Обрада података -корелација са информатиком и рачунарством

4. Порекло и разноврсност живота	1. Постанак живота на Земљи (прве ћелије без једра, постанак ћелија са једром и појава вишећеличности). 2. „Дрво живота” (заједничко порекло и основни принципи филогеније, сродност и сличност). 3. Организми без једра. Организми са једром. 4. Положај основних група једноћелијских и вишећелијских организама на „дрвету живота”.	**Облици рада:** -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару **Наставне методе:** – монолошка – дијалошка -демонстративна -метода рада на тексту -метода практичних радова рр -метода инидивидуализованог приступа -метода образовних игара -истраживачка метода	**Формативно оцењивање (Оцењивање за учење)** -Иницијални тестови; -Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе); -Посматрање ангажованости ученика (активност на часу, учешћа у дебати и дискусији, учешћа у групном раду и пројектима, израда плаката/паноа, семинарски радови, пп презентација...),и уредновођене свеске за рад, -Ученички радови и продукти ученичких активности; -Истраживачки,експериментални, проблемски и домаћи задаци; -Запажени резултати на националним и међународним такмичењима и ваннаставним активностима (иницијатива, акција); -Пројекти,продукти групних радова, вршњачкои самооцењивање, праћењенапредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфоли* о раду **Сумативно оцењивање (Оцењивање наученог)** -усмено испитивање -писмене провере	Језичка култура- корелација са српским језиком Арабеска -корелација са ликовном културом Порекло и разноврсност живота-корелација са биологијом 5разред Праисторија:начин живота људи-корелација са историјом
5. Човек и здравље	1. Обољења која изазивају, односно преносе бактерије и животиње. 2. Бактерије и антибиотици. Путеви преношења заразних болести.	**Облици рада:** -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару **Наставне методе:** – монолошка – дијалошка -демонстративна	**Формативно оцењивање (Оцењивање за учење)** -Иницијални тестови; -Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе); -Посматрање ангажованости ученика (активност на часу, учешћа у дебати и дискусији, учешћа у групном раду и пројектима, израда плаката/паноа, семинарски радови, пп	Језичка култура- корелација са српским језиком Арабеска- корелација са ликовном културом Човек и здравље-корелација са биологијом 5разред

	3. Повреде и прва помоћ: повреде коже, убоди инсеката и других бескичмењака, тровање храном, сунчаница, топлотни удар. 4. Превенција и понашање у складу са климатским параметрима. 5. Последице болести зависности – алкохолизам.	-метода рада на тексту -метода практичних радова рр -метода инидивидуализованог приступа -метода образовних игара -истраживачка метода	презентација...),и уредновођене свеске за рад, -Ученички радови и продукти ученичких активности; -Истраживачки,експериментални, проблемски и домаћи задаци; -Запажени резултати на националним и међународним такмичењима и ваннаставним активностима (иницијатива, акција); -Пројекти,продукти групних радова, вршњачкои самооцењивање, праћењенапредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфоли* о раду **Сумативно оцењивање (Оцењивање наученог)** -усмено испитивање -писмене провере	Физичка активност и здравље, значај вежбања, лична и колективна хигијена, правилна исхрана- корелација са физичким и здравственим васпитањем

Кључни појмови:		научни метод, грађа живих бића, животне функције, популација, екосистем, еколошки фактори, еколошка ниша, наследни материјал, селекција, „дрво живота”, хигијена, болести зависности, здравље, заштита животне средине
Активности ученика:		Описивање, посматрање, разговор, мозгалица, истраживање, цртање, микроскопирање, извештавање, записивање, илустровање, сажимање, дискусија...
Активности наставника:		Организује рад на часу, посматра, записује,илуструје, објашњава, евидентира, мотивишеученике, демонстрира, прати, усмерава..
Међупредметне компетенције	**1.Јединство грађе и функције као основе живота**	-Учење -Рад са подацима и информацијама -Решавањепроблема -Комуникација -Сарадња -Дигитална -Одговоран однос према здрављу

	2.Живот у екосистему	-Учење -Комуникација -Рад са подацима и информацијама -Дигитална -Сарадња -Одговорноучешће у демократском друштву -Одговоранодноспремаз дрављу - Одговоран однос према околини
	3.Наслеђивање и еволуција	-Учење -Комуникација -Сарадња -Рад са подацима и информацијама -Решавањепроблема
	4. Порекло и разноврсност живота	-Учење -Комуникација -Сарадња -Рад са подацима и информацијама -Дигитална -Решавање проблема
	5. Човек и здравље	-Учење -Комуникација -Рад са подацима и информацијама -Сарадња -Одговоранодноспрема околини -Одговорноучешће у демократском друштву - Одговоран однос према здрављу

Обавезни предмет: Биологија **Разред:** седми **Годишњи фонд часова**: 72

Циљ наставе : Ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином и биолошких процеса развија одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем

Литература (за наставнике и ученике)

1. Милица Маркелић, Ива Лакић, Катарина Зељић, Невена Кузмановић: Биологија 7(уџбеник), Вулкан издаваштво, Београд, 2021.
2. Живаадинка Јовановић Милићевић,Катарина Шубоњ,Снежана Скендерија Булић:Методички приручник за наставнике

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења остварености исхода	Корелација у предметима и међупредметима
1.Наслеђивање и еволуција	1.Улога и значај једра у метаболизму ћелије. Деоба ћелије (хромозоми, настајање телесних и полних ћелија). 2.ДНК и појам гена (алел, генотип, фенотип) 3.Прво Менделово правило, крвне групе, трансфузија и трансплантација. 4.Наслеђивање пола. 5.Наследне болести. 6.Животни циклуси биљака и животиња. Смена генерација. 7.Једнополни и двополни организми. Значај и улога полног размножавањава живих бића, 8.Наследне болести	**Облици рада:** -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару **Наставне методе:** – монолошка – дијалошка -демонстративна -метода рада на тексту -метода практичних радова рр -метода инидивидуализованог приступа -метода образовних игара -истраживачка метода	**Формативно оцењивање (Оцењивање за учење)** -Иницијални тестови; -Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе); -Посматрање ангажованости ученика (активност на часу, учешћа у дебати и дискусији, учешћа у групном раду и пројектима, израда плаката/паноа, семинарски радови, пп презентација...),и уредновођене свеске за рад, -Ученички радови и продукти ученичких активности; -Истраживачки,експериментални, проблемски и домаћи задаци; -Запажени резултати на националним и међународним такмичењима и ваннаставним активностима (иницијатива, акција); -Пројекти,продукти групних радова, вршњачкои самооцењивање, праћењенапредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфоли* о раду **Сумативно оцењивање (Оцењивање наученог)** -усмено испитивање -писмене провере	Грађа ћелије-корелација сабиологијаом 5 и 6 разреда Језичка култура-корелација сасрпскимјезиком и књижевности Арабеска-корелација са ликовном културом Рад са табелама, табеларно и графичко приказивање резултата-корелација са математиком

2.Јединство грађе и функције као основе живота	1.Основни принципи организације живих бића. Појам симетрије – типични примери код једноћелијских и вишећелијских организама; биолошки значај. 2.Организација Протиста, Ћелијска грађа 3.Организација биљака, основни вегетативни - животни процеси 4.Присуство/одсуство биљних органа, (симетрија и сегментација код биљака животни процеси,размножавање,покретљивост, заштита тела 5.Организација животиња,животни процеси:потпора,покретљивост,чула, реакција на дражи,исхрана,дисање,циркулација, излучивање,размножавање ,развиће 6.Организација гљива,исхрана ,размножавање,значај 7.Грађа и улога ткива, органа, органских система и значај за функционисање организма. 8.Компаративни преглед грађе главних група биљака, гљива и животиња – сличности и разлике у обављању	**Облици рада:** -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару **Наставне методе:** – монолошка – дијалошка -демонстративна -метода рада на тексту -метода практичних радова рр -метода инидивидуализованог приступа -метода образовних игара -истраживачка метода	**Формативно оцењивање (Оцењивање за учење)** -Иницијални тестови; -Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе); -Посматрање ангажованости ученика (активност на часу, учешћа у дебати и дискусији, учешћа у групном раду и пројектима, израда плаката/паноа, семинарски радови, пп презентација...),и уредновођене свеске за рад, -Ученички радови и продукти ученичких активности; -Истраживачки,експериментални, проблемски и домаћи задаци; -Запажени резултати на националним и међународним такмичењима и ваннаставним активностима (иницијатива, акција); -Пројекти,продукти групних радова, вршњачкои самооцењивање, праћењенапредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфоли* о раду **Сумативно оцењивање (Оцењивање наученог)** -усмено испитивање -писмене провере	Грађа ћелије-корелација сабиологијаом 5 и 6 разреда Језичка култура-корелација сасрпским језиком и књижевности Атоми и молекули. Водоник, кисеоник и њихова једињења; процес оксидације; значај правилног чувања хране-корелација са хемијом Светлосни зрак.Звук-корелација са физиком Коришћење едукативних софтвера- корелација са информатиком и рачунарством Арабеска-корелација са ликовном културом Представљање група организама Веновим дијаграмима; израчунавање вредности бројног исказа; табеларно и графичко приказивање резултата-корелација са математиком

	основних животних процеса на методски одабраним представницима.			Коришћење едукативних софтвера-корелација са информатиком и рачунарством
3.Порекло и разноврсност живота	1.Основни принципи систематике (Карл Лине, биномна номенклатура). Приказ разноврсности живота кроз основне систематске категорије до нивоа кола и класе. 2.Докази еволуције, фосили и тумачење филогенетских низова (предачке и потомачке форме, прелазни фосили).	**Облици рада:** -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару **Наставне методе:** – монолошка – дијалошка -демонстративна -метода рада на тексту -метода практичних радова рр -метода инидивидуализованог приступа -метода образовних игара -истраживачка метода	**Формативно оцењивање (Оцењивање за учење)** -Иницијални тестови; -Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе); -Посматрање ангажованости ученика (активност на часу, учешћа у дебати и дискусији, учешћа у групном раду и пројектима, израда плаката/паноа, семинарски радови, пп презентација...),и уредновођене свеске за рад, -Ученички радови и продукти ученичких активности; -Истраживачки,експериментални, проблемски и домаћи задаци; -Запажени резултати на националним и међународним такмичењима и ваннаставним активностима (иницијатива, акција); -Пројекти,продукти групних радова, вршњачкои самооцењивање, праћењенапредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфоли* о раду **Сумативно оцењивање (Оцењивање наученог)** -усмено испитивање -писмене провере	Порекло и разноврсност живота - корелација са биологијаом 5 и 6 разреда Језичка култура-корелација сасрпским језиком и књижевности Арабеска-корелација са ликовном Коришћење едукативних софтвера-корелација са информатиком и рачунарством

4.Живот у екосистему	1.Састав и структура популација. Популациона динамика (природни прираштај и миграције). 2.Мреже исхране Основне животне области на Земљи 3.Абиотички фактори и биотички односи као чиниоци природне селекције (адаптације). 4.Конвергенција и дивергенција животних форми. 5.Угроженост и заштита биодиверзитета	**Облици рада:** -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару **Наставне методе:** – монолошка – дијалошка -демонстративна -метода рада на тексту -метода практичних радова рр -метода инидивидуализованог приступа -метода образовних игара -истраживачка метода	**Формативно оцењивање (Оцењивање за учење)** -Иницијални тестови; -Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе); -Посматрање ангажованости ученика (активност на часу, учешћа у дебати и дискусији, учешћа у групном раду и пројектима, израда плаката/паноа, семинарски радови, пп презентација...),и уредновођене свеске за рад, -Ученички радови и продукти ученичких активности; -Истраживачки,експериментални, проблемски и домаћи задаци; -Запажени резултати на националним и међународним такмичењима и ваннаставним активностима (иницијатива, акција); -Пројекти,продукти групних радова, вршњачкои самооцењивање, праћењенапредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфоли* о раду **Сумативно оцењивање (Оцењивање наученог)** -усмено испитивање -писмене провера	Живот у екосистему-корелација са биологијаом 5 и 6 разреда Језичка култура-корелација сасрпскимјезиком и књижевности Арабеска-корелација са ликовном културом Рад са табелама, табеларно и графичко приказивање резултата-корелација са математиком Географске карте. Биоми-корелација са географијом Коришћење едукативних софтвера-корелација са информатиком и рачунарство

5.Човек и здравље	1.Примери наследних болести. 2.Особине и грађа вируса. Болести изазване вирусима. 3.Имунитет, вакцине. 4.Пулс и крвни притисак. 5.Прва помоћ: повреде крвних судова (практичан рад). 6.Принципи уравнотежене исхране и поремећаји у исхрани. 7.Значај правилног чувања, припреме и хигијене намирница; тровање храном. 8.Промене у адолесценцији. 9.Здрави стилови живота (сан, кондиција, итд.). 10.Последице болести зависности – наркоманија	**Облици рада:** -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару **Наставне методе:** – монолошка – дијалошка -демонстративна -метода рада на тексту -метода практичних радова рр -метода инидивидуализованог приступа -метода образовних игара -истраживачка метода	**Формативно оцењивање (Оцењивање за учење)** -Иницијални тестови; -Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе); -Посматрање ангажованости ученика (активност на часу, учешћа у дебати и дискусији, учешћа у групном раду и пројектима, израда плаката/паноа, семинарски радови, пп презентација...),и уредновођене свеске за рад, -Ученички радови и продукти ученичких активности; -Истраживачки,експериментални, проблемски и домаћи задаци; -Запажени резултати на националним и међународним такмичењима и ваннаставним активностима (иницијатива, акција); -Пројекти,продукти групних радова, вршњачкои самооцењивање, праћењенапредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфоли* о раду **Сумативно оцењивање (Оцењивање наученог)** -усмено испитивање -писмене провере	Човек и здравље -корелација са биологијаом 5 и 6 разреда Језичка култура-корелација сасрпским језиком и књижевности Арабеска-корелација са ликовном Коришћење едукативних софтвера-корелација са информатиком и рачунарством Значај правилног чувања хране-корелација са хемијом Физичка активност и здравље, правилна исхрана- корелација са физичким и здравственим васпитањем

Кључни појмови:		правила наслеђивања особина, принципи грађе и функције, систематика, докази еволуције, структура популације, адаптације, мреже исхране, вируси, уравнотежена исхрана, прва помоћ, адолесценција, животне области, заштита биодиверзитета.
Активности ученика:		Организује рад на часу, посматра, записује,илуструје, објашњава, евидентира, мотивишеученике, демонстрира, прати, усмерава...
Активности наставника:		Организује рад на часу, посматра, записује,илуструје, објашњава, евидентира, мотивишеученике, демонстрира, прати, усмерава...
Међупредметне компетенције	**1.Наслеђивање и еволуција**	-Учење -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Комуникација -Одговоран однос према здрављу
	2.Јединство грађе и функције као основе живота	-Учење -Комуникација -Рад са подацима и информацијама -Дигитална -Сарадња - Одговоран однос према околини -Решавањепроблема
	3.Порекло и разноврсност живота	-Учење -Комуникација -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Сарадња
	4.Живот у екосистему	-Учење -Комуникација -Сарадња -Рад са подацима и информацијама -Одговоран однос према околини -Решавањепроблема -Естетичка
	5.Човек и здравље	-Учење -Комуникација -Рад са подацима и информацијама -Сарадња -Одговоран однос према здрављу -Дигитална -Решавањепроблема

Обавезни предмет: Биологија **Разред:** осми **Годишњи фонд часова**: 72

Циљ наставе: Ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином и биолошких процеса развија одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем

Литература (за наставнике и ученике)

1. Милица Маркелић, Ива Лакић, Катарина Зељић, Невена Кузмановић: Биологија 8 (уџбеник), Вулкан издаваштво, Београд, 2020.
2. Неда Шутић,Катарина Шубоњ,Снежана Скендерија Булић: Методички приручник за наставнике

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења остварености исхода	Корелација у предметима и међупредметима
1.Јединство грађе и функције као основе живота	1. Организација ћелије животиња и биљака 2.Ћелијски метаболизам 3.Ћелије и ткива животиња веза грађе и функције 4.Матичне ћелије 5. Ћелије и ткива биљака веза грађе и функције 6. Економчност грађе и функције живих бића 7.Нервни систем 8.Чулни систем 9.ендокрини систем 10.Поремећај функције чулног,нервног и ендокриног система 11. Хомеостаза	**Облици рада:** -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару **Наставне методе:** – монолошка – дијалошка -демонстративна -метода рада на тексту -метода практичних радова рр -метода инидивидуализованог приступа -метода	**Формативно оцењивање (Оцењивање за учење)** -Иницијални тестови; -Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе); -Посматрање ангажованости ученика (активност на часу, учешћа у дебати и дискусији, учешћа у групном раду и пројектима, израда плаката/паноа, семинарски радови, пп презентација...),и уредновођене свеске за рад, -Ученички радови и продукти ученичких активности; -Истраживачки,експериментални, проблемски и домаћи задаци; -Запажени резултати на националним и међународним такмичењима и ваннаставним активностима	Грађа ћелије-корелација са биологијаом 5 ,6 и 7 разреда Језичка култура-корелација сасрпским језиком и књижевности Атоми и молекули. Водоник, кисеоник и њихова једињења; процес оксидације. Биолошки важна органска једињења; -корелација са хемијом Коришћење едукативних софтвера-корелација са информатиком и рачунарством

		образовних игара -истраживачка метода	(иницијатива, акција); -Пројекти,продукти групних радова, вршњачкои самооцењивање, праћењенапредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфоли* о раду **Сумативно оцењивање (Оцењивање наученог)** -усмено испитивање -писмене провере	Арабеска-корелација са ликовном културом Однос површине и запремине у биолошким системима-корелација са математиком Светлосни зрак.Звук.Нервни импулс, Закон одржања енергије, притисак и брзина струјања течности-корелација са физиком
2. Човек и здравље	1.Резултати стандардних лабораторијских анализа крви и урина 2.Узроци промена у адолесценцији 3.Заштита од полно преносивих болестии контрацепција 4. Полни и родни идентитет 5.Одговорност за сопствено здравље	**Облици рада:** -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару **Наставне методе:** – монолошка – дијалошка -демонстративна -метода рада на тексту -метода практичних радова рр -метода инидивидуализованог приступа -метода образовних игара -истраживачка метода	**Формативно оцењивање (Оцењивање за учење)** -Иницијални тестови; -Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе); -Посматрање ангажованости ученика (активност на часу, учешћа у дебати и дискусији, учешћа у групном раду и пројектима, израда плаката/паноа, семинарски радови, пп презентација...),и уредновођене свеске за рад, -Ученички радови и продукти ученичких активности; -Истраживачки,експериментални, проблемски и домаћи задаци; -Запажени резултати на националним и међународним такмичењима и ваннаставним активностима (иницијатива, акција); -Пројекти,продукти групних радова, вршњачкои самооцењивање, праћењенапредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфоли* о раду	Човек и здравље -корелација са биологијаом 5 ,6 и 7 разреда Језичка култура-корелација сасрпским језиком и књижевности Арабеска-корелација са ликовном културом Коришћење едукативних софтвера-корелација са информатиком и рачунарством Хормони,ензими-корелација са хемијом Физичка активност и здравље, правилна исхрана.Здрави стилови живота -корелација са физичким и здравственим васпитањем Коришћење едукативних софтвера-корелација са информатиком и рачунарством

			Сумативно оцењивање (Оцењивање наученог) -усмено испитивање -писмене провере	
3.Порекло и разноврсност живог света	1.Клендра живота 2.Излазак из воде на копно	**Облици рада:** -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару **Наставне методе:** – монолошка – дијалошка -демонстративна -метода рада на тексту -метода практичних радова рр -метода инидивидуализованог приступа -метода образовних игара -истраживачка метода	**Формативно оцењивање (Оцењивање за учење)** -Иницијални тестови; -Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе); -Посматрање ангажованости ученика (активност на часу, учешћа у дебати и дискусији, учешћа у групном раду и пројектима, израда плаката/паноа, семинарски радови, пп презентација...),и уредновођене свеске за рад, -Ученички радови и продукти ученичких активности; -Истраживачки,експериментални, проблемски и домаћи задаци; -Запажени резултати на националним и међународним такмичењима и ваннаставним активностима (иницијатива, акција); -Пројекти,продукти групних радова, вршњачкои самооцењивање, праћењенапредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфоли* о раду **Сумативно оцењивање (Оцењивање наученог)** -усмено испитивање -писмене провере	Порекло и разноврсност живог света-корелациј са биологијаом 5,6,7 разреда Језичка култура-корелација са српским језиком и књижевности Арабеска-корелација са ликовном културом Праисторија. Антропогенеза и развој цивилизације -корелација са историјом Коришћење едукативних софтвера-корелација са информатиком и рачунарством

4.Наслеђивање и еволуција	1. Промене током животног циклусаи њихова регулација 2.Теорија еволуције -како настају врсте 3.Еволуција човека	**Облици рада:** -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару **Наставне методе:** – монолошка – дијалошка -демонстративна -метода рада на тексту -метода практичних радова рр -метода инидивидуализованог приступа -метода образовних игара -истраживачка метода	**Формативно оцењивање (Оцењивање за учење)** -Иницијални тестови; -Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе) -Посматрање ангажованости ученика (активност на часу, учешћа у дебати и дискусији, учешћа у групном раду и пројектима, израда плаката/паноа, семинарски радови, пп презентација...),и уредновођене свеске за рад, -Ученички радови и продукти ученичких активности; -Истраживачки,експериментални, проблемски и домаћи задаци; -Запажени резултати на националним и међународним такмичењима и ваннаставним активностима (иницијатива, акција); -Пројекти,продукти групних радова, вршњачкои самооцењивање, праћењенапредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфоли* о раду **Сумативно оцењивање (Оцењивање наученог)** -усмено испитивање -писмене провере	Порекло и разноврсност живог света.Наслеђивање и еволуција-корелација са биологијаом 5,6,7 Језичка култура-корелација са српским језиком и књижевности Арабеска-корелација са ликовном културом Еколошко право –корелација са грађанским васпитањем Праисториј. Антропогенеза и развој цивилизације -корелација са историјом Коришћење едукативних софтвера-корелација са информатиком и рачунарством
5.Живот у екосистему	1. Екосистем 2.Кружење основних супстанциу природи 3.Позитивни односи организама у биоценозама 4.Одрживи развој 5.Нестанак врста и фактори угрожавања	**Облици рада:** -фронтални -индивидуални -групни -рад у пару **Наставне методе:** – монолошка – дијалошка -демонстративна -метода рада на	**Формативно оцењивање (Оцењивање за учење)** -Иницијални тестови; -Усмена и писана провера (тестови знања, 15-минутне контролне вежбе); -Посматрање ангажованости ученика (активност на часу, учешћа у дебати и дискусији, учешћа у групном раду и пројектима, израда плаката/паноа, семинарски радови, пп	Живот у екосистему-корелација са биологијаом 5,6,7 разреда Језичка култура-корелација са српским језиком и књижевности Арабеска-корелација са ликовном културом

	6.Типични екосистеми Србије 7.Ретке и угрожене врсте Србије 8.Инвазивне врсте 9.Глобалне последице загађивања животне средине	тексту -метода практичних радова рр -метода инидивидуализованог приступа -метода образовних игара -истраживачка метода	презентација...),и уредновођене свеске за рад, -Ученички радови и продукти ученичких активности; -Истраживачки,експериментални, проблемски и домаћи задаци; -Запажени резултати на националним и међународним такмичењима и ваннаставним активностима (иницијатива, акција); -Пројекти,продукти групних радова, вршњачкои самооцењивање, праћењенапредовања по исходима. Користи се *педагошка свеска* као извор података и показатеља о напредовању ученика као и *лични професионални портфоли* о раду **Сумативно оцењивање (Оцењивање наученог)** -усмено испитивање -писмене провере	Утицај човека на биљни и животињски свет, угроженост и заштита живог света, Биоми; Пољопривреда, биогеографија и еколошки проблеми света -корелација са географијом Коришћење едукативних софтвера-корелација са информатиком и рачунарством

Кључни појмови:		ћелијски метаболизам, хомеостаза, здрави стилови живота, адолесценција, „календар живота“, теорија еволуције, циклуси кружења супстанце, капацитет средине, глобалне промене, инвазивне врсте.
Активности ученика:		Описивање, посматрање, разговор, мозгалица, истраживање, цртање, микроскопирање, извештавање, записивање, илустровање, сажимање, дискусија...
Активности наставника:		Организује рад на часу, посматра, записује,илуструје, објашњава, евидентира, мотивишеученике, демонстрира, прати, усмерава...
Међупредметне компетенције	**1.Јединство грађе и функције као основе живота**	-Учење -Рад са подацима и информацијама -Решавање проблема -Комуникација -Сарадња -Дигитална

	2. Човек и здравље	-Учење -Комуникација -Рад са подацима и информацијама -Дигитална -Сарадња -Одговорно учешће у демократском друштву -Одговоран однос према здрављу
	3.Порекло и разноврсност живог света	-Учење -Комуникација -Рад са подацима и информацијама -Дигитална -Сарадња -Одговорно учешће у демократском друштву -Одговоран однос према здрављу
	4.Наслеђивање и еволуција	-Учење -Комуникација -Сарадња -Рад са подацима и информацијама -Дигитална -Решавањепроблема
	5.Живот у екосистему	-Учење -Комуникација -Радсаподацима и информацијама -Сарадња -Одговоран однос према околини -Одговорно учешће у демократском друштву

12.6. Предмет: Математика

Циљ наставе **математике** у основној школи јесте да ученици усвоје елементрана математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву, да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање, као и да доприносе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развитку личности ученика.

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици усвајају основне математичке концепте и знања, груписане у три велике међусобно повезане области: бројеви и алгебра (А), геометрија и мерење (Г), обрада података и случајност (С), развијају математичку функционалну писменост, критичко мишљење и стичу основе апстрактног мишљења, чиме постају припремљени за даље образовање. Оспособљени су да комуницирају користећи математички језик и симболе, као и за тумачење природних и друштвених појава и процеса са становишта математике. Решавају проблеме из свакодневног живота, доносе и образлажу одлуке, користећи математику, индивидуално или у сарадњи са другима. Ученици развијају истраживачки дух и креативност. Мотивисани су да уче, напредују и изграђују позитивне ставове према математици и науци уопште. Развијају ставове о значају математичко-логичког резоновања као основе за доношење личних, друштвених, финансијских, еколошких и других одлука. Одговорно користе дигиталне технологије и податке за учење и решавање проблема. Прикупљају податке из поузданих извора, обрађују их, изводе закључке и презентују добијене резултате.

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици су овладали базичним знањима из области бројеви и алгебра, геометрија и мерење, обрада података и случајност, што чини најнужнија знања потребна за свакодневни живот и даље школовање. Ученици су усвојили основне појмове у вези са природним, целим и рационалним бројевима и одређују вредности једноставнијих израза. Изводе основне поступке при раду са именованим бројевима, што им омогућује да разумеју квантитативне одлике објеката и процеса. Ученици су овладали техником рада са основним алгебарским формама, одређују и проверавају решења једноставне линеарне једначине и неједначине, разликују директну и обрнуту пропорционалност и примењују својства пропорције. Објекте са заједничком особином представљају као скупове и елементарно користе скуповне операције и Венове дијаграме при закључивању. Као основ за разумевање односа објеката у реалном окружењу, ученици препознају и представљају геометријске објекте у равни и простору, познају и разликују њихова својства и односе припадања, одређују и упоређују мере. Користе Питагорину теорему у једноставнијим примерима. Усвојили су концепт подударности и симетричности и елементарно их користе. Једноставним анализама обрађују прикупљене нумеричке податке, одређују и приказују основне статистичке карактеристике. Разумеју концепт случајног догађаја и вероватноћу као меру случајности (неизвесности).

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици су овладали основним способностима комуникације користећи математички језик и симболе. Усвајају математичке појмове и концепте као менталне слике, користе конкретизацију, повезују познате чињенице на логичан начин. Учествују у методи вођеног откривања и едукативним играма које помажу и подстичу развој основних математичких вештина. Правилно користе геометријски прибор, калкулатор и едукативне софтвере на основном нивоу. Учећи математичке садржаје развијају систематичност, упорност и стичу одговорност према сопственом напретку у учењу.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Овладавањем основним математичким знањима и вештинама ученици су оспособљени за сналажење у свакодневним ситуацијама (управљање новцем, мерење, сналажење у простору, тумачење статистичких информација и сл.) и уједно припремљени за даље школовање у областима које захтевају само основне математичке компетенције. Свесни су примене математике у другим дисциплинама и значаја математике за развој логичког, апстрактног и критичког мишљења сваког појединца.

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици су овладали ширим знањима из области бројеви и алгебра, геометрија и мерење, обрада података и случајност, и примењују их за решавање разноврсних математичких проблема. Уочавају бијекцију између скупа реалних бројева и бројевне праве. Заокругљују реалне

бројеве и процењују грешку заокругљивања. Израчунавају и процењују вредност бројевног израза. Овладали су појмовима у вези са дељивошћу и примењују правила дељивости. Овладали су техником рада са сложенијим алгебарским формама: трансформишу целе алгебарске изразе, решавају линеарне једначине и неједначине, као и системе линеарних једначина. Разумеју појам линеарне зависности променљивих. Примењују тврђења о односима страница и углова троугла. Примењују Питагорину теорему на различите геометријске фигуре. Усвојили су концепт сличности. Врше основне конструкције и изометријске трансформације геометријских фигура. Сабирају и одузимају векторе. Одређују и процењују мере геометријских објеката у равни и простору. Анализирају и графички представљају прикупљене податке. Израчунавају вероватноћу догађаја у једноставнијим случајевима.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)
Ученици су математички функционално писмени. Користе аналогију за повезивање сличних математичких ситуација и проналажење решења у различитим, али сродним проблемима. Користе индуктивно закључивање, прелазе са конкретног на апстрактно мишљење. Развијају аналитичке вештине, логичко и критичко размишљање. Истражују различите приступе проблему уз подршку наставника или вршњака. Индивидуално и тимски реализују једноставније пројекте, користе одговарајуће софтвере у циљу усвајања, проширивања или продубљивања математичког знања. Ученици су отворени за критичко преиспитивање свог и туђег рада у циљу унапређења понуђених/добијених решења.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)
Ученици су оспособљени да адекватно користе математички језик у научној комуникацији, примењују математику при изучавању других наука (наставних предмета), доносе математички засноване одлуке у различитим областима личног и друштвеног контекста. Имају развијене математичке компетенције на нивоу који им омогућава успешан наставак школовања.

Напредни ниво
Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)
Ученици су овладали напредним знањима из области бројеви и алгебра, геометрија и мерење, обрада података и случајност. Оспособљени су за решавање сложенијих математичких проблема, показују дубље разумевање математичких појмова и концепата, као и прецизност у раду. Трансформишу сложеније целе алгебарске изразе. Проблеме из свакодневног живота решавају примењујући сложеније линеарне једначине, неједначине, системе и продужене пропорције. Интерпретирају својства линеарне функције задате аналитички или графички. Користећи својства геометријских објеката и тврђења о њиховим међусобним односима, доказују подударност и сличност троуглова, врше сложеније конструкције. Одређују квантитативна својства изучаваних геометријских објеката у равни и простору када потребни елементи нису непосредно дати. Прикупљају податке из поузданих извора, обрађује их, изводе закључке и презентују добијене резултате. Примењују основне особине вероватноће.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)
Ученици користе генерализацију, примењују анализу и синтезу за решавање комплекснијих математичких проблема, користе аналогију у односу на објекте, својства и поступке, као и апстракцију без ослањања на конкретизацију. Користе ИКТ алате за решавање сложенијих математичких задатака. Реализују пројекте где повезују различите дисциплине кроз једноставне математичке моделе. Заинтересовани су за учење математике и доживљавају га као интелектуални изазов.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)
Ученици јасно изражавају своје математичке мисли и идеје. Примењују аналитичке и логичке вештине у сложеним животним ситуацијама. Примењују сложенија математичка знања и вештине засноване на апстрактном закључивању при решавању проблема. Припремљени су за

наставак образовања у дисциплинама које захтевају висок ниво математичких компетенција. Имају развијено апстрактно и критичко мишљење, аналитички расуђују, спроводе анализе података у контексту других области и доносе одговарајуће закључке. Користе математичко-логичка знања у конструктивном дијалогу о различитим друштвеним и природним појавама. Показују интелектуалну радозналост и љубав према математици.

Разред: Пети
Предмет: Математика

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
пети	4	144

Циљеви наставе математике у петом разреду према стандардима квалитета рада:

Ученике треба оспособити да:

- умеју да формирају и графички приказују скупове и њихове подскупове;
- изводе скуповне операције и правилно употребљавају одговарајуће ознаке;
- схватају смисао речи „и", „или", „не", „сваки", „неки";
- схвате познате геометријске фигуре (права, дуж, полуправа, раван, кружница, круг, угао и др.) и као скупове тачака, уз њихово адекватније описивање, примењујући при томе скуповне операције и ознаке;
- знају да пресликају дати геометријски објекат централном симетријом и транслацијом;
- упознају углове уз трансверзалу паралелних правих, углове са паралелним крацима и њихова својства, као и да умеју да цртају праву паралелну датој правој;
- упознају дељивост природних бројева и основна правила дељивости
- умеју да одређују најмањи заједнички садржалац и највећи заједнички делилац;
- схвате појам разломка, умеју да га записују на разне начине и врше прелаз с једног начина на други;
- умеју да упоређују разломке и да их илуструју на бројевној правој;
- стекну довољну увежбаност у извођењу основних рачунских операција с разломцима (у оба записа);
- могу да читају, састављају и израчунавају мање сложене бројевне изразе;
- умеју да реше једноставније једначине и неједначине у вези са разломцима;
- увиђају математички садржај у текстуалним задацима и да га могу изразити математичким језиком;
- упознају осну симетрију и њена својства, као и да умеју да изводе конструкције симетрале дужи, симетрале угла и нормале на дату праву кроз дату тачку.

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:			ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ
ОСНОВНИ НИВО			**Природни бројеви и дељивост**	- Први део - Својства операција сабирања, множења, одузимања и дељења у
СПК 1	СПК 2	СПК 3		

МАТ.А.ОО.О.1.1. 1. Усвојили су појам скупа и изводе једноставне скуповне операције са два задата скупа. 2. Знају да је скуп одређен својим елементима, умеју да запишу и Веновим дијаграмом представе скуп на основу особине његових елемената, знају шта је празан скуп. 3. Познају релације бити подскуп и једнакост скупова, тј. уочавају скупове који су у тим релацијама. 4. Одређују комплемент скупа у односу на задати скуп, који је његов надскуп. 5. Елементарно изводе скуповне операције пресек и унија за два скупа са малим бројем елемената. 6. Користе уређене парове.	МАТ.ОО.О.2.1. Усвајају математичке концепте користећи менталне слике. МАТ.ОО.О.2.4. Примењују једноставне математичке процедуре при решавању математичког захтева једноставног познатог контекста. МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор. МАТ.ОО.О.2.10. Схватају да грешке нису неуспех, већ део процеса учења.	МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. МАТ.ОО.О.3.4. Разумеју да је математичко знање важно за друге дисциплине и науке.		скупу N_0. - Дељење са остатком у скупу N_0 (једнакост $a = bq + r$, $0 \leq r < b$). - Својства дељивости; чиниоци и садржаоци природног броја. - Дељивост са 2, 5 и декадним јединицама. - Дељивост са 4 и 25. - Дељивост са 3 и 9. - Скупови и скуповне операције: унија, пресек и разлика. - Други део - Прости и сложени бројеви. - Ератостеново сито - Растављање природних бројева на просте чиниоце. - Заједнички делилац и највећи заједнички делилац. Еуклидов алгоритам за налажење НЗД. - Заједнички садржалац и најмањи заједнички садржалац. Веза између НЗД и НЗС.

МАТ.А.ОО.О.1.2. 1. Извршавају и правилно користе рачунске операције, њихова својства и релације у скупу природних, целих и рационалних бројева. 2. У једноставнијим случајевима усмено извршавају рачунске операције са природним бројевима користећи њихова својства. 3. Деле са остатком једноцифреним бројем и утврђују дељивост. 4. Примењују правила дељивости са 2, 5 и декадним јединицама.	МАТ.ОО.О.2.4. Примењују једноставне математичке процедуре при решавању математичког захтева једноставног познатог контекста. МАТ.ОО.О.2.10. Схватају да грешке нису неуспех, већ део процеса учења.	МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема. МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.А.ОО.С.1.1. Формирају скупове према датим захтевима, и изводе скуповне операције у изразима са два скупа или више скупова. 1.1. Одређују скуп на основу више заједничких особина његових елемената. 1.2. Извршавају куповне операције у изразима са два или више скупова. 1.3. Користе Винове дијаграме при закључивању.	МАТ.ОО.С.2.2. Разлажу математички проблем на његове саставне делове (анализа), а затим те делове повезују у целовито решење (синтеза), што им омогућава да разумеју како различити делови математичких задатака међусобно утичу један на други и како се решења могу интегрисати у целину. МАТ.ОО.С.2.5. Истражују различите приступе проблему, уз подршку наставника или вршњака.	МАТ.ОО.С.3.1. Адекватно користе математички језик и разумеју његову улогу у научној комуникацији. МАТ.ОО.С.3.2. Приступају проблемима у свакодневним ситуацијама логично и систематски.		

МАТ.А.ОО.С.1.2. Имају шира знања о својствима природних, целих и рационалних бројева и усвојили су појам реалног броја, укључујући разлику између рационалних и ирационалних бројева. 2.1. Утврђују да ли је дати природан број прост или сложен. 2.2. Одређују НЗС и НЗД за два природна броја. 2.3. Примењују критеријуме дељивости природних бројева са 4, 25, 3 и 9.	МАТ.ОО.С.2.2. Разлажу математички проблем на његове саставне делове (анализа), а затим те делове повезују у целовито решење (синтеза), што им омогућава да разумеју како различити делови математичких задатака међусобно утичу један на други и како се решења могу интегрисати у целину.	МАТ.ОО.С.3.1. Адекватно користе математички језик и разумеју његову улогу у научној комуникацији. МАТ.ОО.С.3.2. Приступају проблемима у свакодневним ситуацијама логично и систематски. МАТ.ОО.С.3.4. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за дубљим разумевањем алгебре и геометрије.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.А.ОО.Н.1.1. Користе скупове, скуповне операције и релације у садржајима из геометрије и алгебре. 1.1. Геометријске фигуре и тела схватају као скупове тачака и примењују на њих одговарајуће скуповне операције и релације. МАТ.А.ОО.Н.1.3. Оспособљени су за једноставно математичко моделирање у познатом контексту. 3.1. Примењују тврђења о дељивости у проблемским ситуацијама. 3.2. Примењују Еуклидов алгоритам.	МАТ.ОО.Н.2.2. Користе анализу и синтезу за решавање комплекснијих математичких проблема. МАТ.ОО.Н.2.8. Показују радозналост за апстрактне математичке концепте и виде их као интелектуални изазов.	МАТ.ОО.Н.3.1. Користе математички језик строго поштујући његову семантику и синтаксу. МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје. МАТ.ОО.Н.3.4. Припремљени су за наставак образовања у дисциплинама које захтевају висок ниво математичких компетенција. – МАТ.ОО.Н.3.8. Имају развијену интелектуалну радозналост и љубав према математици.		

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**	**ОБЛАСТ / ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО	**Основни**	- Тачке и праве; односи

СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.О.1.6. Препознају основне геометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства. 6.1. Владају појмовима: дуж, полуправа, права, раван, угао, круг и кружница (кружна линија); уочавају њихове моделе у реалним ситуацијама. 6.2. Уочавају односе правих у равни, паралелне и нормалне праве. 6.3. Уочавају односе праве и кружнице. 6.5. За дати вектор уочавају и именују његове елементе (правац, смер и интензитет као дужину одговарајуће дужи). 6.6. Међу датим векторима препознају једнаке и супротне векторе. МАТ.Г.ОО.О.1.9. Изводе најједноставније геометријске конструкције. 9.1 Конструишу круг датог полупречника. 9.2 Конструишу подударне дужи (преносе дужи) и конструкцијски сабирају дужи. МАТ.Г.ОО.О.1.10Препознају подударне и симетричне геометријске фигуре у равни. 10.3 Препознају централносиметричне фигуре, налазе центар симетрије. 10.4 На квадратној мрежи цртају осно и централносиметричне фигуре,	МАТ.ОО.О.2.1. Усвајају математичке концепте користећи менталне слике. МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор.	МАТ.ОО.О.3.3. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима. МАТ.ОО.О.3.4. Разумеју да је математичко знање важно за друге дисциплине и науке. МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину, уметничка дела, архитектонска остварења и сл. МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.	**појмови геометрије**	припадања и распореда. - Однос правих у равни; паралелност. - Мерење дужине и једнакост дужи. - Кружница и круг. Кружница и права. - Преношење и надовезивање дужи. - Централна симетрија. - Вектор и транслација.

пресликавају фигуре осном или централном симетријом.				
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.С.1.9. Знају и користе основне изометријске трансформације и пресликавају фигуре конструкцијски или уз помоћ дате квадратне мреже. 9.1. Пресликавају фигуру осном и централном симетријом. 9.2. Транслирају фигуру за дати вектор.	МАТ.ОО.С.2.9. Отворени су за критичко преиспитивање сопствених решења, али и за расправу о различитим методама решавања математичких проблема.			

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО				- Угао, централни угао; једнакост углова. - Надовезивање углова
СПК 1	СПК 2	СПК		

МАТ.Г.ОО.О.1.6. Препознају основне геометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства. 6.1. Владају појмовима: дуж, полуправа, права, раван, угао, круг и кружница (кружна линија); уочавају њихове моделе у реалним ситуацијама. 6.4. Разликују врсте углова (оштри, прави, тупи).	МАТ.ОО.О.2.1. Усвајају математичке концепте користећи менталне слике. МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор.	МАТ.ОО.О.3.3. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима. МАТ.ОО.О.3.4. Разумеју да је математичко знање важно за друге дисциплине и науке. МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину, уметничка дела, архитектонска остварења и сл. МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.	**Угао**	(суседни углови, конструктивно упоређивање, сабирање и одузимање углова). - Упоредни углови; врсте углова. - Мерење углова, сабирање и одузимање мере углова. - Угао између две праве; нормалне праве; унакрсни углови. - Углови на трансверзали. - Транслација и углови.
МАТ.Г.ОО.О.1.8. Користе јединице мере за дужину, површину, запремину, масу, време и углове. 8.1. Користе основне јединице мере за дужину, површину, запремину, масу и углове (степена мера).	МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. МАТ.ОО.О.2.4. Примењују једноставне математичке процедуре при решавању математичког захтева једноставног познатог контекста.	МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. МАТ.ОО.О.3.2. Стичу основне вештине које ће им бити корисне у свакодневним ситуацијама, као што су: мерење, управљање новцем и доношење одлука уопште. МАТ.ОО.О.3.4. Разумеју да је математичко знање важно за друге дисциплине и науке. МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје		

		математичке способности за решавање реалних проблема. МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност		
МАТ.Г.ОО.О.1.9. Изводе најједноставније геометријске конструкције 9.2 Конструишу подударне дужи (преносе дужи) и конструкцијски сабирају дужи. 9.3 Конструишу подударне углове (преносе углове).	МАТ.ОО.О.2.1. Усвајају математичке концепте користећи менталне слике. МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор.	МАТ.ОО.О.3.3. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима. МАТ.ОО.О.3.4. Разумеју да је математичко знање важно за друге дисциплине и науке. МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину, уметничка дела, архитектонска остварења и сл. МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		

МАТ.Г.ОО.С.1.5. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката, користе разлагања на једноставније објекте, служе се различитим јединицама мере. 5.1. Сабирају и одузимају углове када су мере углова цели степени. 5.8. Пореде величине које су изражене различитим мерним јединицама и рачунају са њима.	МАТ.ОО.С.2.2. Разлажу математички проблем на његове саставне делове (анализа), а затим те делове повезују у целовито решење (синтеза), што им омогућава да разумеју како различити делови математичких задатака међусобно утичу један на други и како се решења могу интегрисати у целину.	МАТ.ОО.С.3.1. Адекватно користе математички језик и разумеју његову улогу у научној комуникацији. МАТ.ОО.С.3.2. Приступају проблемима у свакодневним ситуацијама логично и систематски.		
МАТ.Г.ОО.С.1.8. Конструишу једноставне геометријске фигуре. 8.1. Конструкцијски сабирају и одузимају углове.	МАТ.ОО.С.2.9. Отворени су за критичко преиспитивање сопствених решења, али и за расправу о различитим методама решавања математичких проблема.			
ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**Разломци**	- Први део - Појам разломка облика a/b ($a, b \in N$). - Придруживање тачака бројевне полуправе разломцима. - Проширивање, скраћивање и упоређивање разломака. - Децимални запис разломка и превођење у запис облика a/b ($b \neq 0$). Упоређивање бројева у децималном запису. - Заокругљивање бројева. - Други део - Основне рачунске операције с разломцима (у
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.А.ОО.О.1.2. Извршавају и правилно користе рачунске операције, њихова својства и релације у скупу природних, целих и рационалних бројева. 2.1. Упоређују по величини бројеве истог записа, помажући се сликом (бројевном правом) кад је то потребно.	МАТ.ОО.О.2.4. Примењују једноставне математичке процедуре при решавању математичког захтева једноставног познатог контекста. МАТ.ОО.О.2.10. Схватају да грешке нису неуспех, већ део процеса учења.	МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема. МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		

МАТ.Г.ОО.С.1.5. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката, користе разлагања на једноставније објекте, служе се различитим јединицама мере. 5.9. Дату физичку величину исказују приближном вредношћу за изабрану јединицу мере.	– МАТ.ОО.С.2.2. Разлажу математички проблем на његове саставне делове (анализа), а затим те делове повезују у целовито решење (синтеза), што им омогућава да разумеју како различити делови математичких задатака међусобно утичу један на други и како се решења могу интегрисати у целину.	– МАТ.ОО.С.3.1. Адекватно користе математички језик и разумеју његову улогу у научној комуникацији. – МАТ.ОО.С.3.2. Приступају проблемима у свакодневним ситуацијама логично и систематски.		оба записа) и њихова својства. Изрази. - Једначине и неједначине у скупу разломака. - Трећи део - Примене разломака (проценти, аритметичка средина, размера). Основна неједнакост $p < (p+q)/2 < q$.

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ / ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**Осна симетрија**	- Осна симетрија у равни и њене особине. - Оса симетрије фигуре. - Симетрала дужи и конструкција нормале. - Симетрала угла.
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.О.1.9.Изводе најједноставније геометријске конструкције 9.4 Конструишу нормалу на дату праву кроз дату тачку. 9.5 Конструишу праву паралелну датој кроз дату тачку. МАТ.Г.ОО.О.1.10.Препознају подударне и симетричне геометријске фигуре у равни. 10.2 Препознају осносиметричне фигуре, налазе осе симетрије. 10.4 На квадратној мрежи цртају осно и централносиметричне фигуре, пресликавају фигуре осном или централном симетријом.	МАТ.ОО.О.2.1. Усвајају математичке концепте користећи менталне слике. МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор.	МАТ.ОО.О.3.3. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима. МАТ.ОО.О.3.4. Разумеју да је математичко знање важно за друге дисциплине и науке. МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину, уметничка дела, архитектонска остварења и сл. – МАТ.ОО.О.3.8. Развијају		

		уредност, систематичност и прецизност.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.С.1.8. Конструишу једноставне геометријске фигуре. 8.2. Конструишу симетрале дужи и углова. МАТ.Г.ОО.С.1.9. Знају и користе основне изометријске трансформације и пресликавају фигуре конструкцијски или уз помоћ дате квадратне мреже. 9.1. Пресликавају фигуру осном и централном симетријом.	МАТ.ОО.С.2.9. Отворени су за критичко преиспитивање сопствених решења, али и за расправу о различитим методама решавања математичких проблема.			

Међупредметне компетенције	
Природни бројеви и дељивост	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, рад с подацима и информацијама, решавање проблема.
Основни појмови геометрије	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, рад с подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема.
Угао	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, рад с подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема.
Разломци	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, рад с подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема.
Осна симетрија	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, рад с подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема.

Кључни појмови: операције са природним бројевима, скуповне операције, НЗС и НЗД, врсте углова и операције са угловима, операције са разломцима, проценат, симетрије и транслација.

Начин остваривања програма

- **Методе рада**: монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ, комбинована

- **Облик рада**: фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности:

Активности наставника: организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје.

Активности ученика: активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу, практична примена стечених знања,активно учешће у раду,самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује,организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији,самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест, писмени задаци, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда).

Корелација са другим предметима	
ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ	Српски језик - читање са разумевањем различитих врста текстова и коментарисање истих у складу са узрастом Историја - Основи проучавања прошлости (разликовање основних временских одредница (година, деценија, век, миленијум, ера); лоцирање одређене временске одреднице на временској ленти; разврставање историјских извора према њиховој основној подели; израчунавање временске удаљености између појединих догађаја) Биологија - Порекло и разноврсност живота (груписање живих бића према њиховим заједничким особинама) - Наслеђивање и еволуција (груписање података о варијабилности организама унутар једне врсте) - Човек и здравље (здрава исхрана – груписање намирница) Ликовна култура - Визуелно споразумевање (комуникација путем бројева и симбола) Музичка култура - Музички инстументи (класификовање инструмената по начину настанка звука) Техника и технологија - Саобраћај (класификовање врста саобраћаја и саобраћајних средстава према намени) - Ресурси и производња (Повезивање својстава природних материјала са применом) Информатика и рачунарство - Рачунарство (скупови и скуповне операције, математичко-логички смисао речи „и“, „или“, „не“, „сваки“, „неки“, израза „ако...онда“; алгоритми аритметике (сабирање, множење, дељење с остатком, Еуклидов алгоритам) и њихова интерпретација - навођење редоследа корака у решавању једноставног логичког проблема)
ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ	Српски језик - читање са разумевањем различитих врста текстова и коментарисање истих у складу са узрастом Географија - Облик земље (појам круга) Ликовна култура - Линија (права, дуж, полуправа, раван)

	- Облик (свођење неправилних облика на геометријске) Техника и технологија - Техничка и дигитална писменост (примена различитих врста линија на техничком цртежу; цртање различитих геометријских облика) - Конструктивно моделовање (мерење и обележавање предмета/модела)
УГАО	Српски језик - читање са разумевањем различитих врста текстова и коментарисање истих у складу са узрастом Физичко и здравствено васпитање - Атлетика (бацање кугле)
РАЗЛОМЦИ	Српски језик - читање са разумевањем различитих врста текстова и коментарисање истих у складу са узрастом Биологија - Порекло и разноврсност живота; Јединство грађе и функције као основа живота; Наслеђивање и еволуција (примене разломака – проценти, аритметичка средина, размера) Музичка култура - Музичко стваралаштво (подела на половине, четвртине, осмине...) Техника и технологија - Техничка и дигитална писменост (цртање једноставних предмета у одговарајућој размери) Физичко и здравствено васпитање - Атлетика (дециман број / мерење – трчање, скок у вис, скок у даљ)
ОСНА СИМЕТРИЈА	Српски језик - читање са разумевањем различитих врста текстова и коментарисање истих у складу са узрастом Географија - Земљина кретања (ротација, револуција) Ликовна култура - Облик (обликовање и преобликовање предмета) Техника и технологија - Осна симетрија / Техничка и дигитална писменост (примена симетрале дужи, симетричности фигура)

Литература за ученике и наставнике:

1. Математика 5, уџбеник за 5. разред основне школе, Небојша Икодиновић, Слађана Димитријевић Издавачка кућа Клетт, Београд, 2022;
2. Математика 5, збирка задатака са решењима за пети разред основне школе, Бранислав Поповић, Марија Станић, Сања Милојевић, Ненад Вуловић, Издавачка кућа Клетт, Београд, 2022.

ПРАВИЛНИК о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања, "Службени гласник РС", број 104 од 25. децембра 2024.

Разред: Шести

Предмет: Математика

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
шести	4	144

Циљеви наставе математике у шестом разреду према стандардима квалитета рада:

Ученике треба оспособити да:

- схвате потребу увођења негативних бројева, структуру скупова целих и рационалних бројева, те појмове супротног броја, реципрочног броја и апсолутне вредности броја;
- усвоје основне рачунске операције у скуповима Z и Q и довољно увежбају извођење тих операција, уз коришћење њихових својстава;
- могу да читају, састављају разне једноставније изразе са рационалним бројевима и израчунају њихову вредност;
- упознају и умеју да решавају једноставније једначине и неједначине у скупу рационалних бројева;
- упознају правоугли координатни систем и његову примену;
- умеју да састављају разне таблице и цртају одговарајуће графиконе-дијаграме разних стања, појава и процеса;
- добро упознају директну и обрнуту пропорционалност и практичне примене
- разумеју процентни начин изражавања и могу да га примењују у практичним задацима;
- познају класификацију троуглова и четвороуглова и знају њихова основна својства;
- схвате релацију подударности и њена својства и умеју да је примењују у извођењу основних конструкција троугла и четвороугла;
- схвате једнакост површи геометријских фигура и правила о израчунавању површина троуглова, паралелограма и других четвороуглова;
- примењују правила за израчунавање површине троугла и четвороугла у разним практичним задацима;
- усвајају елементе дедуктивног закључивања (правилно формулисање исказа; правилно коришћење речи „ако... тада" и „ако и само ако";
- увиђају потребу за доказивањем и умеју да изводе неке једноставније доказе).

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ / ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**Цели бројеви**	- Скуп целих бројева (Z). - Супротан број. Апсолутна вредност целог броја. - Приказ целих бројева на бројевној правој. - Упоређивање целих бројева. - Основне рачунске операције у скупу Z и
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.А.ОО.О.1.2. Извршавају и правилно користе рачунске операције, њихова својства и релације у скупу природних, целих и рационалних бројева.	МАТ.ОО.О.2.1. Усвајају математичке концепте користећи менталне слике. МАТ.ОО.О.2.2. Користе конкретизацију како би разумели апстрактне математичке појмове.	МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. МАТ.ОО.О.3.2. Стичу основне вештине које ће им бити корисне у свакодневним		

2.1. Упоређују по величини бројеве истог записа, помажући се сликом (бројевном правом) кад је то потребно. 2.7. Одређују супротан број, реципрочну вредност броја и апсолутну вредност броја.	МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. МАТ.ОО.О.2.4. Примењују једноставне математичке процедуре при решавању математичког захтева једноставног познатог контекста. МАТ.ОО.О.2.5. Учествују у методи вођеног откривања дајући одговоре на једноставна питања која их воде ка решењу. МАТ.ОО.О.2.6. Учествују у играма које помажу да развију основне математичке вештине, а чине да градиво ученицима постане приступачно и учење занимљиво. МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор. МАТ.ОО.О.2.10. Схватају да грешке нису неуспех, већ део процеса учења.	ситуацијама, као што су: мерење, управљање новцем и доношење одлука уопште. МАТ.ОО.О.3.3. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима. МАТ.ОО.О.3.4. Разумеју да је математичко знање важно за друге дисциплине и науке. МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема. МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.		њихова својства. - Изрази са целим бројевима.
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.А.ОО.С.1.2. Имају шира знања о својствима природних, целих и рационалних бројева и	МАТ.ОО.С.2.1. Користе аналогију како би повезали сличне математичке ситуације и пронашли решење у	МАТ.ОО.С.3.1. Адекватно користе математички језик и разумеју његову улогу у научној		

усвојили су појам реалног броја, укључујући разлику између рационалних и ирационалних бројева. 2.8. Израчунавају вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа, а који може да укључује и апсолутну вредност.	различитим, али сродним проблемима. МАТ.ОО.С.2.3. Користе индуктивно закључивање за откривање правила/тврђења. МАТ.ОО.С.2.4. Прелазе са конкретног на апстрактно мишљење. МАТ.ОО.С.2.5. Истражују различите приступе проблему, уз подршку наставника или вршњака. МАТ.ОО.С.2.7. Користе игре за дубље разумевање математичких појмова, развијање аналитичких вештина и логичког размишљања.	комуникацији. МАТ.ОО.С.3.2. Приступају проблемима у свакодневним ситуацијама логично и систематски. МАТ.ОО.С.3.3. Доносе математички засноване одлуке у вези са новчаним, еколошким и здравственим питањима. МАТ.ОО.С.3.4. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за дубљим разумевањем алгебре и геометрије. МАТ.ОО.С.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и другим областима. МАТ.ОО.С.3.8. Имају развијену свест о сопственим аналитичким способностима.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.А.ОО.Н.1.2. Ефика сно манипулишу бројевним и целим алгебарским изразима. 2.2.Одређују вредност сложенијег бројевног израза који може да садржи и вишеструке заграде, као и апсолутну	МАТ.ОО.Н.2.2. Користе анализу и синтезу за решавање комплекснијих математичких проблема. МАТ.ОО.Н.2.8. Показују радозналост за апстрактне математичке концепте и виде их као интелектуални изазов.	МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје. МАТ.ОО.Н.3.3. Користе аналитичке и логичке вештине у сложенијим животним ситуацијама. МАТ.ОО.Н.3.8. Имају		

вредност.		развијену интелектуалну радозналост и љубав према математици.		

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ / ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**Троугао**	- Први део - Појам троугла. Обим троугла. - Једнакокраки и једнакостранични троуглови. - Висина троугла. - Углови троугла. Збир углова троуглова. Врсте троуглова према угловима. - Однос између страница и углова троугла. Неједнакост троугла. - Конструкције неких углова (60°, 120°, 30°, 45°, 75°, 135°) - Други део - Основне конструкције троуглова. - Појам подударности и ставови подударности. - Централна симетрија и подударност. - Осна симетрија и подударност. - Центар описане и уписане кружнице троугла
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.О.1.6. Пре познају основне геометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства. 6.7. Прецизно описују и класификују геометријске фигуре: троугао, четвороугао (квадрат, правоугаоник, паралелограм, ромб, трапез, делтоид), круг, и уочавају њихове основне особине. МАТ.Г.ОО.О.1.7. Израчунавају мерне величине једноставних геометријских објеката користећи одговарајуће формуле и Питагорину теорему. 7.1 Усвојили су појам обима геометријске фигуре.	МАТ.ОО.О.2.1. Усвајају математичке концепте користећи менталне слике. МАТ.ОО.О.2.2. Користе конкретизацију како би разумели апстрактне математичке појмове. МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. МАТ.ОО.О.2.4. Примењују једноставне математичке процедуре при решавању математичког захтева једноставног познатог контекста. МАТ.ОО.О.2.5. Учествују у методи вођеног откривања дајући одговоре на једноставна питања која их воде ка решењу. МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. – МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор. – МАТ.ОО.О.2.10. Схватају да грешке нису неуспех, већ део	МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. МАТ.ОО.О.3.3. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима. МАТ.ОО.О.3.4. Разумеју да је математичко знање важно за друге дисциплине и науке. МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину, уметничка дела, архитектонска остварења и сл. МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних		

МАТ.Г.ОО.О.1.8. Кор исте јединице мере за дужину, површину, запремину, масу, време и углове. 8.1. Користе основне јединице мере за дужину, површину, запремину, масу и углове (степена мера). 8.2. Претварају веће јединице дужине, масе и времена у мање и обрнуто. МАТ.Г.ОО.О.1.9. Изв оде најједноставније геометријске конструкције. 9.6 Конструишу једнакостранични троугао и квадрат са датом страницом, концентричне кругове са датим полупречницима. МАТ.Г.ОО.О.1.10.Пре познају подударне и симетричне геометријске фигуре у равни. 10.1 Усвојили су појам подударности, тј. појам подударних фигура као оних које се (просторним) кретањем без деформација могу	процеса учења.	проблема. МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.		

довести до поклапања; уочавају подударне троуглове.				
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.С.1.5. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката, користе разлагања на једноставније објекте, служе се различитим јединицама мере. 5.8. Пореде величине које су изражене различитим мерним јединицама и рачунају са њима. МАТ.Г.ОО.С.1.7. Знај у и користе основна тврђења (ставове подударности и сличности, итд.) о геометријским фигурама (угао, троугао, четвороугао, многоугао и круг) у једноставнијим проблемима. 7.2. Одређују однос	МАТ.ОО.С.2.1. Користе аналогију како би повезали сличне математичке ситуације и пронашли решење у различитим, али сродним проблемима. МАТ.ОО.С.2.2. Разлажу математички проблем на његове саставне делове (анализа), а затим те делове повезују у целовито решење (синтеза), што им омогућава да разумеју како различити делови математичких задатака међусобно утичу један на други и како се решења могу интегрисати у целину. МАТ.ОО.С.2.3. Користе индуктивно закључивање за откривање правила/тврђења. МАТ.ОО.С.2.4. Прелазе са конкретног на апстрактно мишљење. МАТ.ОО.С.2.5. Истражују различите приступе проблему, уз подршку наставника или вршњака. МАТ.ОО.С.2.9. Отворени су за критичко преиспитивање сопствених решења, али и за	МАТ.ОО.С.3.1. Адекватно користе математички језик и разумеју његову улогу у научној комуникацији. МАТ.ОО.С.3.4. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за дубљим разумевањем алгебре и геометрије. МАТ.ОО.С.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и другим областима. МАТ.ОО.С.3.8. Имају развијену свест о сопственим аналитичким способностима.		

углова и страница у троуглу. 7.4. Директно примењују ставове подударности троуглова (нпр. доказују једнакост углова на основици једнакокраког троугла). МАТ.Г.ОО.С.1.8. Кон струишу једноставне геометријске фигуре. 8.3. Конструишу четири карактеристичне тачке троугла. 8.4. Изводе једноставније конструкције троуглова које су директна последица ставова подударности.	расправу о различитим методама решавања математичких проблема.			
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.Н.1.6. Док азују геометријска тврђења, по потреби примењујући више познатих тврђења (Питагорина теорема и њен обрат, Талесова теорема, ставови подударности и сличности, значајне	МАТ.ОО.Н.2.1. Користе генерализацију за формирање тврђења, које потом доказују. МАТ.ОО.Н.2.2. Користе анализу и синтезу за решавање комплекснијих математичких проблема. МАТ.ОО.Н.2.3. Користе аналогију у односу на објекте, својства и поступке (не само за сличност између једноставних	МАТ.ОО.Н.3.1. Користе математички језик строго поштујући његову семантику и синтаксу. МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје. МАТ.ОО.Н.3.4. Припремљени су за наставак образовања у		

тачке троугла, збир углова многоугла, и друго). 6.2. Примењују подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката. 6.5. Доказују једноставнија геометријска тврђења.	проблема). МАТ.ОО.Н.2.8. Показују радозналост за апстрактне математичке концепте и виде их као интелектуални изазов.	дисциплинама које захтевају висок ниво математичких компетенција. МАТ.ОО.Н.3.5. Спроводећи поступке доказивања, развијају способност критичког мишљења и аналитичког расуђивања. МАТ.ОО.Н.3.8. Имају развијену интелектуалну радозналост и љубав према математици.		

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ / ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**Рационални бројеви**	- Први део - Скуп рационалних бројева. - Супротан број. Апсолутна вредност рационалног броја. - Приказ рационалних бројева на бројевној правој. - Упоређивање рационалних бројева. - Основне рачунске операције у скупу Q и њихова својства. - Изрази са рационалним бројевима. - Једначине и неједначине: $ax + b = c$; $ax + b \leq c$; $ax + b < c$; $ax + b \geq c$; $ax + b > c$
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.А.ОО.О.1.2Извршавају и правилно користе рачунске операције, њихова својства и релације у скупу природних, целих и рационалних бројева. 2.1. Упоређују по величини бројеве истог записа, помажући се сликом (бројевном правом) кад је то потребно. 2.2. Преводе децимални запис рационалног броја у	МАТ.ОО.О.2.1. Усвајају математичке концепте користећи менталне слике. МАТ.ОО.О.2.2. Користе конкретизацију како би разумели апстрактне математичке појмове. МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. МАТ.ОО.О.2.4. Примењују једноставне математичке процедуре при решавању математичког захтева једноставног познатог контекста. МАТ.ОО.О.2.5. Учествују у	МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. МАТ.ОО.О.3.3. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима. МАТ.ОО.О.3.4. Разумеју да је математичко знање важно за друге дисциплине и науке. МАТ.ОО.О.3.6. Користе информације и статистичке податке за		

разломак и обратно, у једноставнијим случајевима. 2.7. Одређују супротан број, реципрочну вредност броја и апсолутну вредност броја. 2.8. Извршавају једну основну рачунску операцију са рационалним бројевима. 2.9. Одређују задати проценат неке величине. МАТ.А.ОО.О.1.4. Користе директну и обрнуту пропорционалност у познатом контексту. 4.1. Одређују непознати члан дате пропорције. 4.2. У једноставним случајевима познатог контекста уочавају директно и обрнуто пропорционалне величине и формулом описују ту зависност. МАТ.А.ОО.О.1.5. Решавају једноставне линеарне једначине и неједначине. 5.1. Утврђују да ли је дати број решење задате једначине или	методи вођеног откривања дајући одговоре на једноставна питања која их воде ка решењу. – МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор. – МАТ.ОО.О.2.10. Схватају да грешке нису неуспех, већ део процеса учења.	доношење личних одлука. МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема. МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.		(a, b, c Î Q, a ≠ 0). - Други део - Координатни систем. - Приказ података у координатном систему. - Приказ зависности међу величинама. - Размере, пропорције и проценти. - Директна пропорционалност. - Обрнута пропорционалност.

неједначине. 5.2. Решавају основне типове линеарних једначина и неједначина; скуп решења неједначине представљају на бројевној правој. МАТ.С.ОО.О.1.11.Елементарно тумаче табеларно или графички представљене податаке. 11.1 Изражавају положај објеката у табели сврставајући их у врсте и колоне. 11.2 Одређују положај тачке у првом квадранту правоуглог координатног система ако су дате координате и обратно.				
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.А.ОО.С.1.2. Имај у шира знања о својствима природних, целих и рационалних бројева и усвојили су појам реалног броја, укључујући разлику између рационалних и ирационалних бројева.	МАТ.ОО.С.2.1. Користе аналогију како би повезали сличне математичке ситуације и пронашли решење у различитим, али сродним проблемима. МАТ.ОО.С.2.3. Користе индуктивно закључивање за откривање правила/тврђења. МАТ.ОО.С.2.4. Прелазе са	МАТ.ОО.С.3.1. Адекватно користе математички језик и разумеју његову улогу у научној комуникацији. МАТ.ОО.С.3.2. Приступају проблемима у свакодневним ситуацијама логично и систематски. МАТ.ОО.С.3.4. Имају		

2.8. Израчунавају вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа, а који може да укључује и апсолутну вредност. 2.9. Примењују процентни рачун у сложеним ситуацијама. МАТ.А.ОО.С.1.3. Реша вају линеарне једначине и неједначине, као и системе линеарних једначина са две непознате. 3.1. Састављају одговарајућу пропорцију за директно и обрнуто пропорционалне величине и одређују непознати члан пропорције. 3.2. Решавају сложеније линеарне једначине и неједначине примењујући правила која произлазе из својстава рачунских	конкретног на апстрактно мишљење. МАТ.ОО.С.2.5. Истражују различите приступе проблему, уз подршку наставника или вршњака.	темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за дубљим разумевањем алгебре и геометрије. МАТ.ОО.С.3.5. Интегришу своје математичко знање у друге предмете, посебно у природним наукама, што им омогућава боље разумевање тих садржаја. МАТ.ОО.С.3.7. Схватају употребу статистичких података у природним и друштвеним наукама. МАТ.ОО.С.3.8. Имају развијену свест о сопственим аналитичким способностима.		

операција. MAT.C.OO.C.1.10.Ана лизирају и графички представљају једноставније скупове података. 10.1. Одређују положај тачке у координатном систему ако су дате координате и обратно. 10.2. Дате/прикупљене податке о једном обележју сортирају, састављају одговарајуће табеле, и приказују одговарајућим графиконом (ручно, у једноставнијим случајевима или користећи софтвер, у случају већих скупова података). 10.5. Примењују процентни рачун.				
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
MAT.A.OO.H.1.2. Ефи касно манипулишу бројевним и целим алгебарским изразима. 2.2. Одређују вредност сложенијег бројевног израза који може да садржи и вишеструке заграде, као и	MAT.OO.H.2.2. Користе анализу и синтезу за решавање комплекснијих математичких проблема. MAT.OO.H.2.6. Реализују пројекте у којима повезују различите дисциплине кроз једноставне математичке моделе.	MAT.OO.H.3.1. Користе математички језик строго поштујући његову семантику и синтаксу. MAT.OO.H.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје. MAT.OO.H.3.3. Користе		

апсолутну вредност. МАТ.С.ОО.Н.1.7. Анализирају сложеније скупове прикупљених података. 7.1. Анализирају карактеристике датог дијаграма (који може да садржи информације и о више обележја, нпр. стубични дијаграм који истовремено показује податке о обележју за оба пола, за различите градове, државе и слично) и доносе одговарајуће закључке. 7.2. Према природи података цртају (ручно и помоћу софтвера) одговарајуће дијаграме, који могу садржати информације о једном или два обележја.	МАТ.ОО.Н.2.8. Показују радозналост за апстрактне математичке концепте и виде их као интелектуални изазов.	аналитичке и логичке вештине у сложенијим животним ситуацијама. МАТ.ОО.Н.3.4. Припремљени су за наставак образовања у дисциплинама које захтевају висок ниво математичких компетенција. МАТ.ОО.Н.3.8. Имају развијену интелектуалну радозналост и љубав према математици.		

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ / ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**Четвороугао**	- Четвороугао. Углови четвороугла. Збир углова
СПК 1	СПК 2	СПК 3		

МАТ.Г.ОО.О.1.6Препознају основне геометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства. 6.7. Прецизно описују и класификују геометријске фигуре: троугао, четвороугао (квадрат, правоугаоник, паралелограм, ромб, трапез, делтоид), круг, и уочавају њихове основне особине. МАТ.Г.ОО.О.1.7. Израчунавају мерне величине једноставних геометријских објеката користећи одговарајуће формуле и Питагорину теорему. 7.1 Усвојили су појам обима геометријске фигуре. МАТ.Г.ОО.О.1.8. Користе јединице мере за дужину, површину, запремину, масу, време и углове. 8.1. Користе основне	МАТ.ОО.О.2.1. Усвајају математичке концепте користећи менталне слике. МАТ.ОО.О.2.2. Користе конкретизацију како би разумели апстрактне математичке појмове. МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. МАТ.ОО.О.2.4. Примењују једноставне математичке процедуре при решавању математичког захтева једноставног познатог контекста. МАТ.ОО.О.2.5. Учествују у методи вођеног откривања дајући одговоре на једноставна питања која их воде ка решењу. МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор. МАТ.ОО.О.2.10. Схватају да грешке нису неуспех, већ део процеса учења.	МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. МАТ.ОО.О.3.3. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима. МАТ.ОО.О.3.4. Разумеју да је математичко знање важно за друге дисциплине и науке. МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину, уметничка дела, архитектонска остварења и сл.. МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема. МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.		четвороугла. - Паралелограм. - Особине паралелограма. Услови да четвороугао буде паралелограм. Ромб, правоугаоник и квадрат. - Конструкција паралелограма. - Сабирање и одузимање вектора. Множење вектора бројем. - Трапез. Особине трапеза. - Средња линија троугла и трапеза. Конструкције трапеза. - Делтоид

јединице мере за дужину, површину, запремину, масу и углове (степена мера). 8.2. Претварају веће јединице дужине, масе и времена у мање и обрнуто. МАТ.Г.ОО.О.1.9. Изводе најједноставније геометријске конструкције. 9.6. Конструишу једнакостранични троугао и квадрат са датом страницом, концентричне кругове са датим полупречницима.				
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.С.1.5. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката, користе разлагања на једноставније објекте, служе се различитим јединицама мере. 5.2. Израчунавају обиме и површине паралелограма, ромба, трапеза и делтоида	МАТ.ОО.С.2.1. Користе аналогију како би повезали сличне математичке ситуације и пронашли решење у различитим, али сродним проблемима. МАТ.ОО.С.2.2. Разлажу математички проблем на његове саставне делове (анализа), а затим те делове повезују у целовито решење (синтеза), што им омогућава да разумеју како различити делови математичких задатака међусобно утичу један на други и како се решења могу	МАТ.ОО.С.3.1. Адекватно користе математички језик и разумеју његову улогу у научној комуникацији. МАТ.ОО.С.3.4. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за дубљим разумевањем алгебре и геометрије. МАТ.ОО.С.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и		

када су неопходни елементи непосредно дати у задатаку. 5.8. Пореде величине које су изражене различитим мерним јединицама и рачунају са њима. МАТ.Г.ОО.С.1.7. Знају и користе основна тврђења (ставове подударности и сличности, итд.) о геометријским фигурама (угао, троугао, четвороугао, многоугао и круг) у једноставнијим проблемима. 7.5. Користе битна својства паралелограма, ромба, трапеза и делтоида при решавању задатака. МАТ.Г.ОО.С.1.8. Конструишу једноставне геометријске фигуре. 8.5. Сабирају и одузимају векторе (правило паралелограма).	интегрисати у целину. МАТ.ОО.С.2.3. Користе индуктивно закључивање за откривање правила/тврђења. МАТ.ОО.С.2.4. Прелазе са конкретног на апстрактно мишљење. МАТ.ОО.С.2.5. Истражују различите приступе проблему, уз подршку наставника или вршњака. МАТ.ОО.С.2.9. Отворени су за критичко преиспитивање сопствених решења, али и за расправу о различитим методама решавања математичких проблема.	другим областима. МАТ.ОО.С.3.8. Имају развијену свест о сопственим аналитичким способностима.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.Н.1.5. Конструишу геометријске фигуре, по потреби	МАТ.ОО.Н.2.1. Користе генерализацију за формирање тврђења, које потом доказују.	МАТ.ОО.Н.3.1. Користе математички језик строго поштујући његову		

примењујући више познатих тврђења. 5.2. Примењују својства троуглова и четвороуглова у сложенијим конструкцијским задацима, односно при конструисању троуглова и четвороуглова на основу елемената који нису непосредно дати у формулацији задатка.	МАТ.ОО.Н.2.2. Користе анализу и синтезу за решавање комплекснијих математичких проблема. МАТ.ОО.Н.2.3. Користе аналогију у односу на објекте, својства и поступке (не само за сличност између једноставних проблема). МАТ.ОО.Н.2.8. Показују радозналост за апстрактне математичке концепте и виде их као интелектуални изазов.	семантику и синтаксу. МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје. МАТ.ОО.Н.3.4. Припремљени су за наставак образовања у дисциплинама које захтевају висок ниво математичких компетенција. МАТ.ОО.Н.3.5. Спроводећи поступке доказивања, развијају способност критичког мишљења и аналитичког расуђивања. МАТ.ОО.Н.3.8. Имају развијену интелектуалну радозналост и љубав према математици.		

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ / ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**Површина троуглова и Четвороуглова**	- Појам површине фигуре, површина правоугаоника и квадрата. - Једнакост површина подударних фигура. - Површина паралелограма, троугла, трапеза. - Површина четвороугла с нормалним дијагоналама
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.О.1.Израчунавају мерне величине једноставних геометријских објеката користећи одговарајуће формуле и Питагорину теорему.	МАТ.ОО.О.2.1. Усвајају математичке концепте користећи менталне слике. МАТ.ОО.О.2.2. Користе конкретизацију како би разумели апстрактне математичке појмове.	МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. МАТ.ОО.О.3.2. Стичу основне вештине које ће им бити корисне у свакодневним ситуацијама, као што су: мерење, управљање		

7.2 Усвојили су појам површине геометријске фигуре. 7.3 Израчунавају обим и површину квадрата, правоугаоника, троугла и круга на основу елемената који су непосредно дати. 7.4 За геометријску фигуру дату у квадратној мрежи процењују површину. МАТ.Г.ОО.О.1.8. Кори сте јединице мере за дужину, површину, запремину, масу, време и углове. 8.1. Користе основне јединице мере за дужину, површину, запремину, масу и углове (степена мера). 8.2. Претварају веће јединице дужине, масе и времена у мање и обрнуто.	МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. МАТ.ОО.О.2.4. Примењују једноставне математичке процедуре при решавању математичког захтева једноставног познатог контекста. МАТ.ОО.О.2.5. Учествују у методи вођеног откривања дајући одговоре на једноставна питања која их воде ка решењу. МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. – МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор. МАТ.ОО.О.2.10. Схватају да грешке нису неуспех, већ део процеса учења.	новцем и доношење одлука уопште. МАТ.ОО.О.3.3. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима. МАТ.ОО.О.3.4. Разумеју да је математичко знање важно за друге дисциплине и науке. МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину, уметничка дела, архитектонска остварења и сл. – МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема. МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.		
СРЕДЊИ НИВО				

СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.С.1.5. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката, користе разлагања на једноставније објекте, служе се различитим јединицама мере. 5.2. Израчунавају обиме и површине паралелограма, ромба, трапеза и делтоида када су неопходни елементи непосредно дати у задатаку. 5.8. Пореде величине које су изражене различитим мерним јединицама и рачунају са њима.	МАТ.ОО.С.2.1. Користе аналогију како би повезали сличне математичке ситуације и пронашли решење у различитим, али сродним проблемима. МАТ.ОО.С.2.2. Разлажу математички проблем на његове саставне делове (анализа), а затим те делове повезују у целовито решење (синтеза), што им омогућава да разумеју како различити делови математичких задатака међусобно утичу један на други и како се решења могу интегрисати у целину. МАТ.ОО.С.2.3. Користе индуктивно закључивање за откривање правила/тврђења. МАТ.ОО.С.2.4. Прелазе са конкретног на апстрактно мишљење. МАТ.ОО.С.2.5. Истражују различите приступе проблему, уз подршку наставника или вршњака. МАТ.ОО.С.2.9.	МАТ.ОО.С.3.1. Адекватно користе математички језик и разумеју његову улогу у научној комуникацији. МАТ.ОО.С.3.2. Приступају проблемима у свакодневним ситуацијама логично и систематски. МАТ.ОО.С.3.3. Доносе математички засноване одлуке у вези са новчаним, еколошким и здравственим питањима. МАТ.ОО.С.3.4. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за дубљим разумевањем алгебре и геометрије. МАТ.ОО.С.3.5. Интегришу своје математичко знање у друге предмете, посебно у природним наукама, што им омогућава боље разумевање тих садржаја. МАТ.ОО.С.3.8. Имају развијену свест о сопственим аналитичким способностима.		

	Отворени су за критичко преиспитивање сопствених решења, али и за расправу о различитим методама решавања математичких проблема.			
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.Н.1.4. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката када потребни елементи нису непосредно дати. 4.4. Одређују или процењују површине произвољних геометријских фигура. 4.5. Израчунавају површину и запремину сложених фигура и тела насталих комбиновањем основних фигура и тела.	МАТ.ОО.Н.2.1. Користе генерализацију за формирање тврђења, које потом доказују. МАТ.ОО.Н.2.2. Користе анализу и синтезу за решавање комплекснијих математичких проблема. МАТ.ОО.Н.2.3. Користе аналогију у односу на објекте, својства и поступке (не само за сличност између једноставних проблема). МАТ.ОО.Н.2.4. Користе апстракцију без ослањања на конкретизацију. МАТ.ОО.Н.2.8. Показују радозналост за апстрактне математичке концепте	МАТ.ОО.Н.3.1. Користе математички језик строго поштујући његову семантику и синтаксу. МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје. МАТ.ОО.Н.3.3. Користе аналитичке и логичке вештине у сложенијим животним ситуацијама. МАТ.ОО.Н.3.4. Припремљени су за наставак образовања у дисциплинама које захтевају висок ниво математичких компетенција. МАТ.ОО.Н.3.5. Спроводећи поступке доказивања, развијају способност критичког мишљења и аналитичког		

	и виде их као интелектуални изазов.	расуђивања. МАТ.ОО.Н.3.8. Имају развијену интелектуалну радозналост и љубав према математици.		

Кључни појмови: цео број, апсолутна вредност, рационалан број, изрази, једначине и неједначине, координатни систем, пропорција, конструкције углова, троуглова и четвороуглова, паралелограм, ромб, трапез, делтоид, центар описаног и уписаног круга, површине троуглова и четвороуглова.

Међупредметне компетенције	
Цели бројеви	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, рад с подацима и информацијама, решавање проблема.
Троугао	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, рад с подацима и информацијама, решавање проблема.
Рационални бројеви	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, рад с подацима и информацијама, решавање проблема.
Четвороугао	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, рад с подацима и информацијама, решавање проблема.
Површина троуглова и четвороуглова	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, рад с подацима и информацијама, решавање проблема.

Начин остваривања програма:

- **Методе рада**: монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ, комбинована
- **Облик рада**: фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности:

Наставника:организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје

Ученика: активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу, практична примена стечених знања,активно учешће у раду,самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује,организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест, писмени задаци, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда)

Корелација са другим предметима	
Цели бројеви	Српски језик - читање са разумевањем различитих врста текстова и коментарисање истих у складу са узрастом Информатика и рачунарство - Рачунарство (коришћење математичких израза за израчунавање у једноставнијим програмима)
Троугао	Српски језик - читање са разумевањем различитих врста текстова и коментарисање истих у складу са узрастом Ликовна култура - Боја (обликовање предмета, положај и величина предмета) Техника и технологија - Техничка и дигитална писменост (техничко цртање у грађевинарству) Физичко и здравствено васпитање - Основе тимских и спортских игара (сарадња играча у троуглу у рукомету, кошарци...)
Рационални бројеви	Српски језик - читање са разумевањем различитих врста текстова и коментарисање истих у складу са узрастом Географија - (Координатни систем; Приказ података у координатном систему; Приказ зависности међу величинама; Размере, пропорције и проценти) / Географска карта (одређивање математичко - географског положаја на земљи; оријентација у простору коришћењем географске карте) Физика - Кретање (решавање квалитативних, квантатативних и графичких задатака који се односе на кретање и брзину тела) - Сила (решавање графичких и рачунских задатака; примена пропорције) - Мерење (превођење веће мерне јединице у мању и обрнуто; одређивање средње вредности мерене величине и грешке мерења) - Маса и густина (решавање задатака повезано са основним рачунским операцијама у скупу рационалних бројева) - Притисак (решавање задатака усвајањем појмова директне и обрнуте пропорционалности) - (Вектори) / Сила (слагање сила истог правца) Биологија - Јединство грађе и функције као основа живота (тумачење података приказаних табелом и графички; табеларно и графичко представљање података и извођење закључака) - Живот у екоситему (тумачење података приказаних табелом и графички; табеларно и графичко представљање података и извођење закључака)

	- Наслеђивање и еволуција (тумачење података приказаних табелом и графички; табеларно и графичко представљање података и извођење закључака) - Порекло и разноврсност живота (тумачење података приказаних табелом и графички; табеларно и графичко представљање података и извођење закључака)
Четвороугао	Српски језик - читање са разумевањем различитих врста текстова и коментарисање истих у складу са узрастом Ликовна култура - Боја (обликовање предмета, положај и величина предмета) Техника и технологија - Техничка и дигитална писменост (техничко цртање у грађевинарству)
Површина троуглова и четвороуглова	Српски језик - читање са разумевањем различитих врста текстова и коментарисање истих у складу са узрастом

Литература (за наставнике и ученике)

1. Математика 6 : уџбеник за 6. разред основне школе / Небојша Икодиновић, Слађана Димитријевић – Београд : Клетт, 2023;
2. Математика 6 : збирка задатака са решењима за шести разред основне школе / Бранислав Поповић, Марија Станић, Сања Милојевић, Ненад Вуловић – Београд : Клетт, 2023.

ПРАВИЛНИК о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања, "Службени гласник РС", број 104 од 25. децембра 2024.

Разред: Седми

Предмет: Математика

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
седми	4	144

Циљеви наставе математике у седмом разреду према стандардима квалитета рада:

Ученике треба оспособити да:

- схвате појам квадрата рационалног броја и квадратног корена;
- умеју да одреде приближну вредност броја $\sqrt{a}$ $(a \in Q,\ a > 0)$;
- схватају реалне бројеве као дужинске мере, односно као тачке на бројевној правој одређене дужима које представљају такву меру;
- упознају појам степена и операције са степенима (изложилац степена природан број);
- умеју да изводе основне рачунске операције с полиномима, као и друге идентичне трансформације ових израза (назначене у програму)

- упознају правоугли координатни систем и растојање између тачака у координатном систему;
- упознају директну пропорционалност и продужену пропорцију;
- знају Питагорину теорему и умеју да је примене код свих изучаваних геометријских фигура у којима се може уочити правоугли троугао;
- познају најважнија својства многоугла и круга; умеју да конструишу поједине правилне многоуглове (са 3, 4, 6, 8 и 12 страница) и да цртају друге правилне многоуглове рачунајући централни угао и преносећи га угломером;
- знају најважније обрасце у вези с многоуглом и кругом и да умеју да их примене у одговарајућим задацима;
- знају да пресликају дати геометријски објекат ротацијом;
- схвате релацију подударности и њена својства и умеју да је примењују у извођењу сложенијих конструкција троугла;
- пројектни задатак – обрада података (средња вредност, медијана и мод).

<table>
<tr><th colspan="3">ИСХОДИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</th><th>ОБЛАСТ / ТЕМА</th><th>САДРЖАЈИ</th></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="3">Реални бројеви</td><td rowspan="3">– Квадрат рационалног броја.
– Решавање једначине $x^2 = a(a \geq 0)$;
– постојање ирационалних бројева (на пример решавање једначине $x^2 = 2$).
– Реални бројеви и бројевна права.
– Квадратни корен, једнакост $\sqrt{a^2} = |a|$.
– Децимални запис реалног броја; приближна вредност реалног броја; апсолутна грешка.Основна својства операција с реалним бројевима.
– Функција директне пропорционалности $y = kx$, $k \in R\setminus\{0\}$.</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>МАТ.А.ОО.О.1.2. Извршавају и правилно користе рачунске операције, њихова својства и релације у скупу природних, целих и рационалних бројева.
2.1.Упоређују по величини бројеве истог записа, помажући се сликом (бројевном правом) кад је то потребно.
2.3. Одређују приближну вредност рационалног броја и процењују апсолутну грешку.
2.7. Одређују супротан број, реципрочну вредност броја и апсолутну вредност броја.
2.8. Извршавају једну основну рачунску операцију са рационалним бројевима.
МАТ.А.ОО.О.1.4. Користе директну и обрнуту пропорционалност у познатом контексту.</td><td>МАТ.ОО.О.2.1. Усвајају математичке концепте користећи менталне слике.
МАТ.ОО.О.2.4. Примењују једноставне математичке процедуре при решавању математичког захтева једноставног познатог контекста.
МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор.
МАТ.ОО.О.2.10. Схватају да грешке нису неуспех, већ део</td><td>МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик.
МАТ.ОО.О.3.4. Разумеју да је математичко знање важно за друге дисциплине и науке.
МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема.
МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.</td></tr>
</table>

4.1. Одређују непознати члан дате пропорције. 4.2. У једноставним случајевима познатог контекста уочавају директно и обрнуто пропорционалне величине и формулом описују ту зависност.	процеса учења.			– Продужена пропорција.
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.А.ОО.С.1.2. Имају шира знања о својствима природних, целих и рационалних бројева и усвојили су појам реалног броја, укључујући разлику између рационалних и ирационалних бројева. 2.5. Позитивне реалне бројеве идентификују са мерним бројевима дужина дужи и умеју да објасне да постоје дужи чије дужине нису рационални бројеви (нпр. дијагонала јединичног квадрата). 2.6. Користе бројевну праву за представљање реалних бројева (уочавају бијекцију између скупа реалних бројева и бројевне праве). 2.7. Упоређују по величини реалне бројеве, који могу бити записани у различитим облицима. 2.10. Одређују приближну вредност реалног броја или бројевног израза и процењују	МАТ.ОО.С.2.5. Истражују различите приступе проблему, уз подршку наставника или вршњака. МАТ.ОО.С.2.9. Отворени су за критичко преиспитивање сопствених решења, али и за расправу о различитим методама решавања математичких проблема.	МАТ.ОО.С.3.1. Адекватно користе математички језик и разумеју његову улогу у научној комуникацији. МАТ.ОО.С.3.2. Приступају проблемима у свакодневним ситуацијама логично и систематски. МАТ.ОО.С.3.4. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за дубљим разумевањем алгебре и геометрије.		

апсолутну грешку. 2.12. У једноставнијим случајевима одређују квадратни корен броја који није потпуни квадрат (квадратни корен производа и количника). МАТ.А.ОО.С.1.4. Уочавају зависност међу променљивим величинама и примењују линеарну функцију. 4.2. Уочавају зависност међу променљивама облика $y = ax$ и повезују је са директном пропорционалн.				
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.А.ОО.Н.1.2. Ефикасно манипулишу бројевним и целим алгебарским изразима. 2.4. Примењују тврђења о дељивости при доказивању, нпр. у доказу да је √2 ирационалан број.	МАТ.ОО.Н.2.2. Користе анализу и синтезу за решавање комплекснијих математичких проблема.	МАТ.ОО.Н.3.1. Користе математички језик строго поштујући његову семантику и синтаксу. МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје. МАТ.ОО.Н.3.4. Припремљени су за наставак образовања у дисциплинама које захтевају висок ниво математичких компетенција. МАТ.ОО.Н.3.8. Имају развијену интелектуалну радозналост и љубав према математици.		
ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ / ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**Питагорина**	– Питагорина теорема

СПК 1	СПК 2	СПК 3	**теорема**	(директна и обратна). Важније примене Питагорине теореме. – Конструкције тачака на бројевној правој које одговарају ирационалним бројевима – Растојање између две тачке у координатном систему.
МАТ.Г.ОО.О.1.7. Израчунавају мерне величине једноставних геометријских објеката користећи одговарајуће формуле и Питагорину теорему. 7.10 Израчунавају непознату страницу правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему на основу елемената који су непосредно дати.	МАТ.ОО.О.2.1. Усвајају математичке концепте користећи менталне слике. МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор.	МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. МАТ.ОО.О.3.3. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима. МАТ.ОО.О.3.4. Разумеју да је математичко знање важно за друге дисциплине и науке. МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.С.1.6. Користе Питагорину теорему за одређивање елемената геометријских фигура и тела. 6.1. Одређују дужину дужи у правоуглом координатном систему користећи Питагорину теорему. 6.2. Примењују Питагорину теорему на једнакокраки и једнакостранични троугао. 6.3. Примењују Питагорину теорему на паралелограм, ромб, трапез и делтоид.	МАТ.ОО.С.2.1. Користе аналогију како би повезали сличне математичке ситуације и пронашли решење у различитим, али сродним проблемима. МАТ.ОО.С.2.9. Отворени су за критичко преиспитивање сопствених решења, али и за расправу о различитим методама решавања математичких	МАТ.ОО.С.3.1. Адекватно користе математички језик и разумеју његову улогу у научној комуникацији. МАТ.ОО.С.3.4. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за дубљим разумевањем алгебре и геометрије		

	проблема.			
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.Н.1.4. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката када потребни елементи нису непосредно дати. 4.1. Користе Питагорину теорему и основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза у сложенијим ситуацијама (нпр. одређују дужину ортогоналне пројекције дужи, рачунају обиме и површине геометријских фигура на основу елемената који нису непосредно дати у формулацији задатка, и друго). МАТ.Г.ОО.Н.1.6. Доказују геометријска тврђења, по потреби примењујући више познатих тврђења (Питагорина теорема и њен обрат, Талесова	МАТ.ОО.Н.2.3. Користе аналогију у односу на објекте, својства и поступке (не само за сличност између једноставних проблема).	МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје. МАТ.ОО.Н.3.8. Имају развијену интелектуалну радозналост и љубав према математици.		

теорема, ставови подударности и сличности, значајне тачке троугла, збир углова многоугла, и друго). 6.4. Примењују Питагорину теорему на круг.				

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ / ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**Цели алгебарски изрази**	– Први део – Степен чији је изложилац природан број; степен декадне јединице чији је изложилац цео број; операције са степенима; степен производа, количника и степена. – Други део – Алгебарски изрази. Полиноми и операције (мономи, сређен облик, трансформације збира, разлике и производа полинома у сређени облик полинома). Квадрат бинома и разлика квадрата. Растављање полинома на чиниоце коришћењем дистрибутативног закона, формуле за квадрат бинома и разлику квадрата. Примене.
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.А.ОО.О.1. Извршавају и правилно користе рачунске операције, њихова својства и релације у скупу природних, целих и рационалних бројева. 2.10. Израчунавају степен датог броја у једноставним случајевима, посебно квадрат и куб броја. 2.11. Извршавају једну основну операцију са степенима у једноставним случајевима (множе и деле степене истих основа). 2.12. Рачунају усмено квадратни корен потпуних квадрата прве стотине. МАТ.А.ОО.О.1.3 Изводе основне поступке при раду са општим бројевима. 3.1. По потреби трансформишу (преводе у сређен облик) једноставније целе алгебарске изразе, тако што сабирају, одузимају и множе мономе.	МАТ.ОО.О.2.1. Усвајају математичке концепте користећи менталне слике. МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. МАТ.ОО.О.2.4. Примењују једноставне математичке процедуре при решавању математичког захтева једноставног познатог контекста. МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор.	МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. МАТ.ОО.О.3.3. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима. МАТ.ОО.О.3.4. Разумеју да је математичко знање важно за друге дисциплине и науке. МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину, уметничка дела, архитектонска остварења и сл. МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.		

3.2. Израчунавају вредности једноставних целих алгебарских израза када се општим бројевима доделе конкретне вредности.				
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.А.ОО.С.1.2. Имају шира знања о својствима природних, целих и рационалних бројева и усвојили су појам реалног броја, укључујући разлику између рационалних и ирационалних бројева. 2.8. Израчунавају вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа, а који може да укључује и апсолутну вредност. 2.11. Израчунавају израз који укључује више операција са степенима (степен производа, степен количника, степен степена). МАТ.А.ОО.С.1.4. Уочавају зависност међу променљивим величинама и примењују линеарну функцију. 4.1. Сабирају, одузимају и множе полиноме.	МАТ.ОО.С.2.2. Разлажу математички проблем на његове саставне делове (анализа), а затим те делове повезују у целовито решење (синтеза), што им омогућава да разумеју како различити делови математичких задатака међусобно утичу један на други и како се решења могу интегрисати у целину. МАТ.ОО.С.2.9. Отворени су за критичко преиспитивање сопствених решења, али и за расправу о различитим методама решавања математичких проблема.	МАТ.ОО.С.3.1. Адекватно користе математички језик и разумеју његову улогу у научној комуникацији. МАТ.ОО.С.3.2. Приступају проблемима у свакодневним ситуацијама логично и систематски. МАТ.ОО.С.3.4. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за дубљим разумевањем алгебре и геометрије. МАТ.ОО.С.3.5. Интегришу своје математичко знање у друге предмете, посебно у природним наукама, што им омогућава боље разумевање тих садржаја.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		

МАТ.А.ОО.Н.1.2. Ефикасно манипулишу бројевним и целим алгебарским изразима. 2.1. Одређују вредност, примењујући својства операција, сложенијег бројевног израза који поред основних рачунских операција укључује и степене и корене. 2.2. Одређују вредност сложенијег бројевног израза који може да садржи и вишеструке заграде, као и апсолутну вредност. 2.3. Према потреби трансформишу целе алгебарске изразе (примењују дистрибутивни закон, као и формуле за квадрат бинома и разлику квадрата).		МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје.		

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ / ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**Многоугао**	– Појам многоугла. Врсте многоуглова. – Збир углова многоугла. Број дијагонала многоугла. Правилни многоуглови (појам, својства, конструкције). Обим и површина многоугла. – Тежишна дуж троугла. Ортоцентар и тежиште троугла. – Сложеније примене ставова подударности.
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.О.1.7. Израчунавају мерне величине једноставних геометријских објеката користећи одговарајуће формуле и Питагорину теорему. 7.1 Усвојили су појам обима геометријске фигуре. 7.2 Усвојили су појам површине геометријске фигуре. МАТ.Г.ОО.О.1.8. Користе јединице мере за дужину, површину, запремину, масу, време и углове.	МАТ.ОО.О.2.1. Усвајају математичке концепте користећи менталне слике. МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. МАТ.ОО.О.2.4. Примењују једноставне математичке процедуре	МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема. МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.		

8.2. Претварају веће јединице дужине, масе и времена у мање и обрнуто. МАТ.Г.ОО.О.1.10. Препознају подударне и симетричне геометријске фигуре у равни. 10.1 Усвојили су појам подударности, тј. појам подударних фигура као оних које се (просторним) кретањем без деформација могу довести до поклапања; уочавају подударне троуглове.	при решавању математичког захтева једноставног познатог контекста. МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. МАТ.ОО.О.2.10. Схватају да грешке нису неуспех, већ део процеса учења.			
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.С.1.7. Знају и користе основна тврђења (ставове подударности и сличности, итд.) о геометријским фигурама (угао, троугао, четвороугао, многоугао и круг) у једноставнијим проблемима. 7.1. Уочавају углове на трансверзали и њихове међусобне односе; разликују суплементне, комплементне, упоредне, унакрсне углове. 7.6. Разликују врсте многоуглова (према броју темена, правилне многоуглове, конвексне и неконвексне) и примењују основна тврђења о угловима и дијагоналама многоуглова. 7.7. Разликују централне и периферијске углове круга, уочавају одговарајуће парове тих углова и користе основна својства њихових мера.	МАТ.ОО.С.2.2. Разлажу математички проблем на његове саставне делове (анализа), а затим те делове повезују у целовито решење (синтеза), што им омогућава да разумеју како различити делови математичких задатака међусобно утичу један на други и како се решења могу интегрисати у целину.	МАТ.ОО.С.3.1. Адекватно користе математички језик и разумеју његову улогу у научној комуникацији. МАТ.ОО.С.3.2. Приступају проблемима у свакодневним ситуацијама логично и систематски.		

НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.Н.1.4. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката када потребни елементи нису непосредно дати. 4.2. Уочавају карактеристичне троуглове за правилне многоуглове и одређују њихове елементе, а на основу тога површине правилних многоуглова, као и елементе уписаних и описаних кругова око тих многоуглова. 4.4. Одређују или процењују површине произвољних геометријских фигура.	МАТ.ОО.Н.2.3. Користе аналогију у односу на објекте, својства и поступке (не само за сличност између једноставних проблема).	МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје.		

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ / ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.О.1.6.Препознају основне геометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства. 6.1. Владају појмовима: дуж, полуправа, права, раван, угао, круг и кружница (кружна линија); уочавају њихове моделе у реалним ситуацијама. 6.7. Прецизно описују и класификују геометријске фигуре: троугао, четвороугао (квадрат, правоугаоник, паралелограм, ромб, трапез,	МАТ.ОО.О.2.1. Усвајају математичке концепте користећи менталне слике. МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор.	МАТ.ОО.О.3.3. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима. МАТ.ОО.О.3.4. Разумеју да је математичко знање важно за друге дисциплине и науке. МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање	**Круг**	– Централни и периферијски угао у кругу. – Обим круга, број π. Дужина кружног лука. – Површина круга, кружног исечка и кружног прстена. – Ротација.

делтоид), круг, и уочавају њихове основне особине. МАТ.Г.ОО.О.1.7. Израчунавају мерне величине једноставних геометријских објеката користећи одговарајуће формуле и Питагорину теорему. 7.3 Израчунавају обим и површину квадрата, правоугаоника, троугла и круга на основу елемената који су непосредно дати. МАТ.Г.ОО.О.1.9. Изводе најједноставније геометријске конструкције 9.1 Конструишу круг датог полу.	МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор.	облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину, уметничка дела, архитектонска остварења и сл. МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.Н.1.4. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката када потребни елементи нису непосредно дати. 4.3. Одређују дужину кружног лука, површину кружног исечка и кружног прстена.	МАТ.ОО.Н.2.3. Користе аналогију у односу на објекте, својства и поступке (не само за сличност између једноставних проблема).	МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје.		

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ / ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**Обрада података**	– Средња вредност, медијана и мод.
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		

МАТ.С.ОО.О.1.11.Елементарно тумаче табеларно или графички представљене податаке. 11.3 Читају податак са графикона, дијаграма или из табеле, и одреде минимум или максимум приказане зависне величине. 11.4 Израчунавају мере централне тенденције (средња вредност, медијана и мод) за дате податке (у случају мањег броја података).	МАТ.ОО.О.2.1. Усвајају математичке концепте користећи менталне слике. МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор.	МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.С.ОО.С.1.10.Анализирају и графички представљају једноставније скупове података. 10.2. Дате/прикупљене податке о једном обележју сортирају, састављају одговарајуће табеле, и приказују одговарајућим графиконом (ручно, у једноставнијим случајевима или користећи софтвер, у случају већих скупова података).	МАТ.ОО.С.2.1. Користе аналогију како би повезали сличне математичке ситуације и пронашли решење у различитим, али сродним проблемима.	МАТ.ОО.С.3.7. Схватају употребу статистичких података у природним и друштвеним наукама.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	**СПК 2**	**СПК 3**		
МАТ.С.ОО.Н.1.7. Анализирају сложеније скупове прикупљених података.		МАТ.ОО.Н.3.7. Спроводе анализу података у контексту других области		

7.1. Анализирају карактеристике датог дијаграма (који може да садржи информације и о више обележја, нпр. стубични дијаграм који истовремено показује податке о обележју за оба пола, за различите градове, државе и слично) и доносе одговарајуће закључке. 7.2. Према природи података цртају (ручно и помоћу софтвера) одговарајуће дијаграме, који могу садржати информације о једном или два обележја. 7.3. За тему из познатог контекста самостално прикупљају и обрађују податке, састављају табеле и цртају дијаграме (ручно или помоћу софтвера).		и доносе закључке.		

Кључни појмови: реални број, степен, квадратни корен, Питагорина теорема, полином, многоугао, ортоцентар и тежиште, круг, број π, ротација и средња вредност.

Међупредметне компетенције	
Реални бројеви	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, рад с подацима и информацијама, решавање проблема.
Питагорина теорема	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, рад с подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема.
Цели алгебарски изрази	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, рад с подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема.
Многоугао	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, рад с подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема.
Круг	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, рад с подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема.
Обрада података	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, рад с подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема.

Начин остваривања програма

- **Методе рада**: монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ, комбинована
- **Облик рада**: фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности:

Активности наставника: организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје.

Активности ученика: активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу, практична примена стечених знања,активно учешће у раду,самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује,организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији,самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест, писмени задаци, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда).

Корелација са другим предметима	
Реални бројеви	Српски језик - читање са разумевањем различитих врста текстова и коментарисање истих у складу са узрастом Хемија - продужена пропорција - израчунавања у хемији (израчунавања у вези с масеним процентним саставом раствора; израчунавања на основу једначина хемијских реакција – стехиометрија) Ликовна култура - простор и композиција (обликовање композиције применом основних знања о пропорцији) Музичка култура - Ухвати ритам (изговарање бројалице у ритму) Физика - цила и кретање (анализирање зависности брзине и пређеног пута од времена код праволинијског кретања са сталним убрзањем; решавање квалитативних, квантитивних и графичких задатака) - примена приликом решавања задатака
Питагорина теорема	Српски језик - читање са разумевањем различитих врста текстова и коментарисање истих у складу са узрастом Физика - Сила и кретање (стрма раван)
Цели алгебарски изрази	Српски језик - читање са разумевањем различитих врста текстова и коментарисање истих у складу са узрастом
Многоугао	Српски језик - читање са разумевањем различитих врста текстова и коментарисање истих у складу са узрастом

	Ликовна култура - простор и композиција (орнамент и арабеска – мотиви геометрије) Техника и технологија - техничка и дигитална писменост (ортогонално и просторно приказивање предмета скицом и техничким цртежом) Информатика и рачунарство - рачунарство (цртање сложенијих објеката)
Круг	Српски језик - читање са разумевањем различитих врста текстова и коментарисање истих у складу са узрастом Ликовна култура - простор и композиција (орнамент и арабеска – мотиви геометрије) Техника и технологија - техничка и дигитална писменост (ортогонално и просторно приказивање предмета скицом и техничким цртежом) Информатика и рачунарство - рачунарство (цртање основних геометријских облика – круг, кружница; цртање сложенијих облика – кружни лук, исечак, прстен)
Обрада података	Српски језик - читање са разумевањем различитих врста текстова и коментарисање истих у складу са узрастом Хемија - средња вредност - израчунавања у хемији (израчунавање релативне атомске масе) Физика - сила и кретање (прикупљање података мерењем) Биологија - наслеђивање и еволуција (прикупљање и анлизирање података о животним циклусима почевши од оплођења) Историја - употреба података из графикона и табела у елементарном истраживању Физичко и здравствено васпитање - физичке способности (упоређивање резултата тестирања са вредностима за одговарајући узраст)

Литература за ученике и наставнике:

1. Математика 7, уџбеник за 7. разред основне школе, Небојша Икодиновић, Слађана Димитријевић Издавачка кућа Клетт, Београд, 2024;
2. Математика 7, збирка задатака са решењима за 7. разред основне школе, Бранислав Поповић, Марија Станић, Сања Милојевић, Ненад Вуловић, Издавачка кућа Клетт, Београд, 2024.

ПРАВИЛНИК о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања, "Службени гласник РС", број 104 од 25. децембра 2024.

Разред: Осми

Предмет: Математика

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
осми	4	136

Циљеви наставе математике у осмом разреду према стандардима квалитета рада:

Ученике треба оспособити да:

- схвате појам размере дужи и својства пропорције;
- примени Талесову теорему у геометријским задацима и реалном контексту;
- примени сличност троуглова у геометријским задацима и реалном контексту.
- умеју да преведу на математички језик и реше једноставније текстуалне задатке;
- користе елементе дедуктивног закључивања (и изводе једноставније доказе у оквиру изучаваних садржаја).
- схвате основна својства једнакости и неједнакости;
- умеју да решавају линеарне једначине (неједначине) и системе линеарних једначина с једном и две непознате на основу еквивалентних трансформација, као и да решења тумаче графички;
- могу да изразе математичким језиком и реше одговарајуће текстуалне задатке (нарочито помоћу једначина);
- могу да уоче функционалне зависности у разним областима и да их приказују на различите начине, а нарочито - да потпуније схвате појам функције и њеног графика;
- прошире и продубе знање о функцијама упознавањем линеарне функције и њених својстава, тако да могу поуздано да цртају и читају разне графике у вези с том функцијом;
- схвате међусобне односе тачака, правих и равни у простору;
- упознају најбитније чињенице о пројекцијама на раван;
- упознају геометријска тела (призму, пирамиду, ваљак, купу и лопту), њихове елементе и својства; умеју да цртају мреже и да израчунавају површину и запремину тела;
- примењују знања о геометријским телима у пракси, повезујући садржаје математике и других области, па тако стичу одређену политехничку културу;

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ / ТЕМА	САДРЖАЈИ
ОСНОВНИ НИВО		– Пропорционалне величине.

СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.О.1.6. Препознају основне геометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства. 6.1. Владају појмовима: дуж, полуправа, права, раван, угао, круг и кружница (кружна линија); уочавају њихове моделе у реалним ситуацијама. 6.2. Уочавају односе правих у равни, паралелне и нормалне праве.	МАТ.ОО.О.2.1. Усвајају математичке концепте користећи менталне слике. МАТ.ОО.О.2.2. Користе конкретизацију како би разумели апстрактне математичке појмове. МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. МАТ.ОО.О.2.5. Учествују у методи вођеног откривања дајући одговоре на једноставна питања која их воде ка решењу. МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. МАТ.ОО.С.2.9. Отворени су за критичко преиспитивање сопствених решења, али и за расправу о различитим методама решавања математичких проблема	МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. МАТ.ОО.О.3.3. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима. МАТ.ОО.О.3.4. Разумеју да је математичко знање важно за друге дисциплине и науке. МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину, уметничка дела, архитектонска остварења и сл МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема. МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.	**Сличност**	– Талесова теорема. – Сличност троуглова. – Примене сличности.
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		

МАТ.Г.ОО.С.1.7. Знају и користе основна тврђења (ставове подударности и сличности, итд.) о геометријским фигурама (угао, троугао, четвороугао, многоугао и круг) у једноставнијим проблемима. 7.3. Уочавају сличне фигуре као оне које имају исти облик, тј. које се једна из друге могу добити пропорционалним умањењем или увећањем; уочавају сличне троуглове.	МАТ.ОО.С.2.1. Користе аналогију како би повезали сличне математичке ситуације и пронашли решење у различитим, али сродним проблемима. МАТ.ОО.С.2.2. Разлажу математички проблем на његове саставне делове (анализа), а затим те делове повезују у целовито решење (синтеза), што им омогућава да разумеју како различити делови математичких задатака међусобно утичу један на други и како се решења могу интегрисати у целину. МАТ.ОО.С.2.3. Користе индуктивно закључивање за откривање правила/тврђења. МАТ.ОО.С.2.4. Прелазе са конкретног на апстрактно мишљење. МАТ.ОО.С.2.5. Истражују различите приступе проблему, уз подршку наставника или вршњака. МАТ.ОО.С.2.6. Индивидуално и тимски реализују краће пројекте у којима решавају проблеме везане за реалне ситуације. МАТ.ОО.С.2.7. Користе игре за дубље разумевање математичких појмова, развијање аналитичких	МАТ.ОО.С.3.1. Адекватно користе математички језик и разумеју његову улогу у научној комуникацији. МАТ.ОО.С.3.2. Приступају проблемима у свакодневним ситуацијама логично и систематски. МАТ.ОО.С.3.4. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за дубљим разумевањем алгебре и геометрије. МАТ.ОО.С.3.5. Интегришу своје математичко знање у друге предмете, посебно у природним наукама, што им омогућава боље разумевање тих садржаја. МАТ.ОО.С.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и другим областима. – МАТ.ОО.С.3.8. Имају развијену свест о сопственим аналитичким способностима.		

	вештина и логичког размишљања. МАТ.ОО.С.2.8. Користе одговарајуће софтвере за решавање задатака и усвајање математичких концепата. МАТ.ОО.С.2.9. Отворени су за критичко преиспитивање сопствених решења, али и за расправу о различитим методама решавања математичких проблема.			
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.Н.1.6. Доказују геометријска тврђења, по потреби примењујући више познатих тврђења (Питагорина теорема и њен обрат, Талесова теорема, ставови подударности и сличности, значајне тачке троугла, збир углова многоугла, и друго). 6.2. Примењују подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката. 6.3.	МАТ.ОО.Н.2.1. Користе генерализацију за формирање тврђења, које потом доказују. МАТ.ОО.Н.2.2. Користе анализу и синтезу за решавање комплекснијих математичких проблема. МАТ.ОО.Н.2.3. Користе аналогију у односу на објекте, својства и поступке (не само за сличност између једноставних проблема). МАТ.ОО.Н.2.4. Користе апстракцију без ослањања на конкретизациј МАТ.ОО.Н.2.6. Реализују пројекте у којима повезују различите дисциплине кроз једноставне математичке моделе.	МАТ.ОО.Н.3.1. Користе математички језик строго поштујући његову семантику и синтаксу. МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје. МАТ.ОО.Н.3.3. Користе аналитичке и логичке вештине у сложенијим животним ситуацијама. МАТ.ОО.Н.3.4. Припремљени су за наставак образовања у дисциплинама које захтевају висок ниво математичких компетенција. МАТ.ОО.Н.3.5. Спроводећи поступке		

Користе Талесову теорему.	МАТ.ОО.Н.2.7. Користе игре у циљу развоја способности апстрактног и креативног размишљања, као и способности критичке анализе и решавања проблема. МАТ.ОО.Н.2.8. Показују радозналост за апстрактне математичке концепте и виде их као интелектуални изазов.	доказивања, развијају способност критичког мишљења и аналитичког расуђивања. МАТ.ОО.Н.3.6. Користе математичко- логичка знања и вештине у критичком и конструктивном дијалогу у вези са различитим друштвеним и природним појавама. МАТ.ОО.Н.3.7. Спроводе анализу података у контексту других области и доносе закључке. МАТ.ОО.Н.3.8. Имају развијену интелектуалну радозналост и љубав према математици.		

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ / ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**Тачка, права, раван**	– Однос тачке и праве, тачке и равни. Односи правих; мимоилазне праве. Односи праве и равни, нормала на раван, растојање тачке од равни. Односи две равни. – Ортогонална пројекција на раван (тачке, дужи и праве). Угао између праве и равни. – Полиедар.
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.О.1.6. Препознају основне геометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства. 6.1. Владају појмовима: дуж, полуправа, права, раван, угао, круг и кружница	МАТ.ОО.О.2.1. Усвајају математичке концепте користећи менталне слике. МАТ.ОО.О.2.2. Користе конкретизацију како би разумели апстрактне математичке појмове. МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне	МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. МАТ.ОО.О.3.3. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима.		

(кружна линија); уочавају њихове моделе у реалним ситуацијама. 6.2. Уочавају односе правих у равни, паралелне и нормалне праве.	закључке. МАТ.ОО.О.2.4. Примењују једноставне математичке процедуре при решавању математичког захтева једноставног познатог контекста. МАТ.ОО.О.2.5. Учествују у методи вођеног откривања дајући одговоре на једноставна питања која их воде ка решењу. МАТ.ОО.О.2.6. Учествују у играма које помажу да развију основне математичке вештине, а чине да градиво ученицима постане приступачно и учење занимљиво. МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. МАТ.ОО.О.2.8. Користе едукативне софтвере и апликације које пружају интерактивно искуство учења математике и решавања задатака.	МАТ.ОО.О.3.4. Разумеју да је математичко знање важно за друге дисциплине и науке. – МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину, уметничка дела, архитектонска остварења и сл – МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема. – МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.С.1.7. Знају и користе основна тврђења (ставове подударности и сличности, итд.) о	МАТ.ОО.С.2.1. Користе аналогију како би повезали сличне математичке ситуације и пронашли решење у различитим, али	МАТ.ОО.С.3.1. Адекватно користе математички језик и разумеју његову улогу у научној комуникацији.		

геометријским фигурама (угао, троугао, четвороугао, многоугао и круг) у једноставнијим проблемима. 7.1. Уочавају углове на трансверзали и њихове међусобне односе; разликују суплементне, комплементне, упоредне, унакрсне углове. 7.3. Уочавају сличне фигуре као оне које имају исти облик, тј. које се једна из друге могу добити пропорционалним умањењем или увећањем; уочавају сличне троуглове.	сродним проблемима. МАТ.ОО.С.2.2. Разлажу математички проблем на његове саставне делове (анализа), а затим те делове повезују у целовито решење (синтеза), што им омогућава да разумеју како различити делови математичких задатака међусобно утичу један на други и како се решења могу интегрисати у целину. МАТ.ОО.С.2.3. Користе индуктивно закључивање за откривање правила/тврђења. МАТ.ОО.С.2.4. Прелазе са конкретног на апстрактно мишљење. МАТ.ОО.С.2.5. Истражују различите приступе проблему, уз подршку наставника или вршњака. МАТ.ОО.С.2.6. Индивидуално и тимски реализују краће пројекте у којима решавају проблеме везане за реалне ситуације. МАТ.ОО.С.2.7. Користе игре за дубље разумевање математичких појмова, развијање аналитичких вештина и логичког размишљања. МАТ.ОО.С.2.9. Отворени су за критичко преиспитивање сопствених решења, али и за	МАТ.ОО.С.3.2. Приступају проблемима у свакодневним ситуацијама логично и систематски. МАТ.ОО.С.3.4. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за дубљим разумевањем алгебре и геометрије. МАТ.ОО.С.3.5. Интегришу своје математичко знање у друге предмете, посебно у природним наукама, што им омогућава боље разумевање тих садржаја. МАТ.ОО.С.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и другим областима. – МАТ.ОО.С.3.8. Имају развијену свест о сопственим аналитичким способностима.		

	расправу о различитим методама решавања математичких проблема.			
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.Н.1.4. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката када потребни елементи нису непосредно дати. 4.1. Користе Питагорину теорему и основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза у сложенијим ситуацијама (нпр. одређују дужину ортогоналне пројекције дужи, рачунају обиме и површине геометријских фигура на основу елемената који нису непосредно дати у формулацији задатка, и друго). МАТ.Г.ОО.Н.1.6. Доказују геометријска тврђења, по потреби примењујући више познатих тврђења (Питагорина теорема и њен обрат, Талесова теорема, ставови	МАТ.ОО.Н.2.2. Користе анализу и синтезу за решавање комплекснијих математичких проблема. МАТ.ОО.Н.2.3. Користе аналогију у односу на објекте, својства и поступке (не само за сличност између једноставних проблема). МАТ.ОО.Н.2.4. Користе апстракцију без ослањања на конкретизацију МАТ.ОО.Н.2.6. Реализују пројекте у којима повезују различите дисциплине кроз једноставне математичке моделе. МАТ.ОО.Н.2.7. Користе игре у циљу развоја способности апстрактног и креативног размишљања, као и способности критичке анализе и решавања проблема. МАТ.ОО.Н.2.8. Показују радозналост за апстрактне математичке концепте и виде их као интелектуални изазов.	МАТ.ОО.Н.3.1. Користе математички језик строго поштујући његову семантику и синтаксу. МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје. МАТ.ОО.Н.3.3. Користе аналитичке и логичке вештине у сложенијим животним ситуацијама. МАТ.ОО.Н.3.4. Припремљени су за наставак образовања у дисциплинама које захтевају висок ниво математичких компетенција. МАТ.ОО.Н.3.5. Спроводећи поступке доказивања, развијају способност критичког мишљења и аналитичког расуђивања. МАТ.ОО.Н.3.6. Користе математичко- логичка знања и вештине у критичком и конструктивном дијалогу у вези са		

подударности и сличности, значајне тачке троугла, збир углова многоугла, и друго). 6.1. Уочавају односе правих и равни у простору. 6.2. Примењују подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката.		различитим друштвеним и природним појавама. МАТ.ОО.Н.3.7. Спроводе анализу података у контексту других области и доносе закључке. МАТ.ОО.Н.3.8. Имају развијену интелектуалну радозналост		

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ / ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.А.ОО.О.1.5. Решавају једноставне линеарне једначине и неједначине. 5.1. Утврђују да ли је дати број решење задате једначине или неједначине. 5.2. Решавају основне типове линеарних једначина и неједначина; скуп решења неједначине представљају на бројевној правој.	МАТ.ОО.С.2.2. Разлажу математички проблем на његове саставне делове (анализа), а затим те делове повезују у целовито решење (синтеза), што им омогућава да разумеју како различити делови математичких задатака међусобно утичу један на други и како се решења могу интегрисати у целину. МАТ.ОО.О.2.4. Примењују једноставне математичке процедуре при решавању математичког захтева једноставног познатог контекста. МАТ.ОО.О.2.5. Учествују у методи вођеног откривања	МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. МАТ.ОО.С.3.2. Приступају проблемима у свакодневним ситуацијама логично и систематски. МАТ.ОО.О.3.4. Разумеју да је математичко знање важно за друге дисциплине и науке.	**Линеарне једначине и неједначине са једном непознатом**	– Линеарна једначина. – Решавање линеарних једначина с једном непознатом. – Линеарна неједначина. Решавање линеарних неједначина с једном непознатом. – Примена у реалним ситуацијама

	дајући одговоре на једноставна питања која их воде ка решењу. МАТ.ОО.О.2.6. Учествују у играма које помажу да развију основне математичке вештине, а чине да градиво ученицима постане приступачно и учење занимљиво МАТ.ОО.С.2.9. Отворени су за критичко преиспитивање сопствених решења, али и за расправу о различитим методама решавања математичких проблема.			
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.А.ОО.Н.1.1. Користе скупове, скуповне операције и релације у садржајима из геометрије и алгебре. 1.2. Дискутују о скупу решења линеарне једначине у зависности од вредности коефицијената.	МАТ.ОО.Н.2.1. Користе генерализацију за формирање тврђења, које потом доказују. МАТ.ОО.Н.2.2. Користе анализу и синтезу за решавање комплекснијих математичких проблема. МАТ.ОО.Н.2.3. Користе аналогију у односу на објекте, својства и поступке (не само за сличност између једноставних проблема). МАТ.ОО.Н.2.4. Користе апстракцију без ослањања на конкретизациј МАТ.ОО.Н.2.6. Реализују пројекте у којима повезују различите дисциплине кроз једноставне математичке	МАТ.ОО.Н.3.1. Користе математички језик строго поштујући његову семантику и синтаксу. МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје. МАТ.ОО.Н.3.3. Користе аналитичке и логичке вештине у сложенијим животним ситуацијама. МАТ.ОО.Н.3.4. Припремљени су за наставак образовања у дисциплинама које захтевају висок ниво математичких компетенција.		

	моделе. МАТ.ОО.Н.2.7. Користе игре у циљу развоја способности апстрактног и креативног размишљања, као и способности критичке анализе и решавања проблема. МАТ.ОО.Н.2.8. Показују радозналост за апстрактне математичке концепте и виде их као интелектуални изазов.	МАТ.ОО.Н.3.5. Спроводећи поступке доказивања, развијају способност критичког мишљења и аналитичког расуђивања. МАТ.ОО.Н.3.6. Користе математичко- логичка знања и вештине у критичком и конструктивном дијалогу у вези са различитим друштвеним и природним појавама. МАТ.ОО.Н.3.7. Спроводе анализу података у контексту других области и доносе закључке. МАТ.ОО.Н.3.8. Имају развијену интелектуалну радозналост		

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**Призма**	– Призма: појам, врсте, елементи. – Мрежа праве призме. Површина праве призме. – Запремина праве призме.
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.О.1.6. Препознају основне геометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства. 6.8. Прецизно описују и на основу битних својстава класификују	МАТ.ОО.О.2.1. Усвајају математичке концепте користећи менталне слике. МАТ.ОО.С.2.2. Разлажу математички проблем на његове саставне делове (анализа), а затим те делове повезују у целовито решење (синтеза), што им омогућава да разумеју како различити	МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. МАТ.ОО.С.3.2. Приступају проблемима у свакодневним ситуацијама логично и систематски. МАТ.ОО.О.3.3. Имају темеље за даље		

геометријска тела: коцка, квадар, права призма, права пирамида, прави ваљак, права купа, лопта. МАТ.Г.ОО.О.1.7. Израчунавају мерне величине једноставних геометријских објеката користећи одговарајуће формуле и Питагорину теореме 7.5 Усвојили су појам мреже и површине геометријског тела. 7.6 Рачунају површину коцке и квадра на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку. 7.7 Уочавају осне пресеке коцке и квадра и рачунају њихове елементе и површину на основу елемената тих тела који су непосредно дати. 7.8 Усвојили су појам запремине геометријског тела. 7.9 Рачунају запремину коцке и квадра на основу елемената који непосредно фигуришу	делови математичких задатака међусобно утичу један на други и како се решења могу интегрисати у целину. МАТ.ОО.О.2.5. Учествују у методи вођеног откривања дајући одговоре на једноставна питања која их воде ка решењу. МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор. – МАТ.ОО.О.2.10. Схватају да грешке нису неуспех, већ део процеса учења.	школовање, у којем ће имати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима. МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину, уметничка дела, архитектонска остварења и сл. МАТ.ОО.О.3.7. Развијају самопоуздање у своје математичке способности за решавање реалних проблема. – МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.		

у датом задатку. МАТ.Г.ОО.О.1.8. Користе јединице мере за дужину, површину, запремину, масу, време и углове. 8.1. Користе основне јединице мере за дужину, површину, запремину, масу и углове (степена мера).				
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.С.1.5. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката, користе разлагања на једноставније објекте, служе се различитим јединицама мере. 5.3. Скицирају мреже тростране и четворостране призме, и израчунавају површину и запремину у једноставнијим случајевима. МАТ.Г.ОО.С.1.6. Корисите Питагорину теорему за одређивање елемената геометријских фигура и тела. 6.4. Примењују	МАТ.ОО.С.2.1. Користе аналогију како би повезали сличне математичке ситуације и пронашли решење у различитим, али сродним проблемима. МАТ.ОО.С.2.2. Разлажу математички проблем на његове саставне делове (анализа), а затим те делове повезују у целовито решење (синтеза), што им омогућава да разумеју како различити делови математичких задатака међусобно утичу један на други и како се решења могу интегрисати у целину. –МАТ.ОО.С.2.4. Прелазе са конкретног на апстрактно мишљење. МАТ.ОО.С.2.5. Истражују различите приступе проблему, уз подршку наставника или	МАТ.ОО.С.3.1. Адекватно користе математички језик и разумеју његову улогу у научној комуникацији. МАТ.ОО.С.3.2. Приступају проблемима у свакодневним ситуацијама логично и систематски. МАТ.ОО.С.3.4. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за дубљим разумевањем алгебре и геометрије. МАТ.ОО.С.3.5. Интегришу своје математичко знање у друге предмете, посебно у природним наукама, што им омогућава боље разумевање тих		

Питагорину теорему на призму, пирамиду, ваљак и купу у једноставнијим типичним случајевима, када су потребни подаци непосредно дати.	вршњака. МАТ.ОО.С.2.9. Отворени су за критичко преиспитивање сопствених решења, али и за расправу о различитим методама решавања математичких проблема.	садржаја. МАТ.ОО.С.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и другим областима. МАТ.ОО.С.3.8. Имају развијену свест о сопственим аналитичким способностима.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.Н.1.4. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката када потребни елементи нису непосредно дати. 4.1. Користе Питагорину теорему и основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза у сложенијим ситуацијама (нпр. одређују дужину ортогоналне пројекције дужи, рачунају обиме и површине геометријских фигура на основу елемената који нису непосредно дати у формулацији задатка, и друго).	МАТ.ОО.Н.2.1. Користе генерализацију за формирање тврђења, које потом доказују. МАТ.ОО.Н.2.2. Користе анализу и синтезу за решавање комплекснијих математичких проблема. МАТ.ОО.Н.2.3. Користе аналогију у односу на објекте, својства и поступке (не само за сличност између једноставних проблема). МАТ.ОО.Н.2.4. Користе апстракцију без ослањања на конкретизациј МАТ.ОО.Н.2.6. Реализују пројекте у којима повезују различите дисциплине кроз једноставне математичке моделе. МАТ.ОО.Н.2.7. Користе игре у циљу развоја способности апстрактног и креативног размишљања, као и способности критичке	МАТ.ОО.Н.3.1. Користе математички језик строго поштујући његову семантику и синтаксу. МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје. МАТ.ОО.Н.3.3. Користе аналитичке и логичке вештине у сложенијим животним ситуацијама. МАТ.ОО.Н.3.4. Припремљени су за наставак образовања у дисциплинама које захтевају висок ниво математичких компетенција.МАТ.ОО.Н.3.5. Спроводећи поступке доказивања, развијају способност критичког мишљења и аналитичког расуђивања.		

	анализе и решавања проблема. МАТ.ОО.Н.2.8. Показују радозналост за апстрактне математичке концепте и виде их као интелектуални изазов.	МАТ.ОО.Н.3.6. Користе математичко- логичка знања и вештине у критичком и конструктивном дијалогу у вези са различитим друштвеним и природним појавама. МАТ.ОО.Н.3.7. Спроводе анализу података у контексту других области и доносе закључке. МАТ.ОО.Н.3.8. Имају развијену интелектуалну радозналост и љубав према математици.		

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ / ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.О.1.6. Препознају основне геометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства. 6.8. Прецизно описују и на основу битних својстава класификују геометријска тела: коцка, квадар, права призма, права пирамида, прави ваљак, права	МАТ.ОО.О.2.1. Усвајају математичке концепте користећи менталне слике. МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. МАТ.ОО.О.2.5. Учествују у методи вођеног откривања дајући одговоре на једноставна питања која их воде ка решењу. МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор.	МАТ.ОО.С.3.1. Адекватно користе математички језик и разумеју његову улогу у научној комуникацији. МАТ.ОО.С.3.2. Приступају проблемима у свакодневним ситуацијама логично и систематски. МАТ.ОО.О.3.3. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за	**Пирамида**	– Пирамида; појам, врсте, елементи. – Мрежа пирамиде. Површина пирамиде. – Запремина пирамиде.

купа, лопта. МАТ.Г.ОО.О.1.7Израчунавају мерне величине једноставних геометријских објеката користећи одговарајуће формуле и Питагорину теореме 7.5 Усвојили су појам мреже и површине геометријског тела. 7.8 Усвојили су појам запремине геометријског тела. МАТ.Г.ОО.О.1.8. Користе јединице мере за дужину, површину, запремину, масу, време и углове. 8.1. Користе основне јединице мере за дужину, површину, запремину, масу и углове (степена мера).	МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор.	базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима. МАТ.ОО.О.3.4. Разумеју да је математичко знање важно за друге дисциплине и науке. МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину, уметничка дела, архитектонска остварења и сл. МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.С.1.5. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката, користе разлагања на једноставније објекте, служе се различитим јединицама мере. 5.4. Скицирају	МАТ.ОО.С.2.1. Користе аналогију како би повезали сличне математичке ситуације и пронашли решење у различитим, али сродним проблемима. МАТ.ОО.С.2.4. Прелазе са конкретног на апстрактно мишљење. МАТ.ОО.С.2.5. Истражују	МАТ.ОО.С.3.1. Адекватно користе математички језик и разумеју његову улогу у научној комуникацији. МАТ.ОО.С.3.2. Приступају проблемима у свакодневним ситуацијама логично и систематски.		

мреже тростране и четворостране пирамиде, и израчунавају површину и запремину у једноставнијим случајевима. МАТ.Г.ОО.С.1.6. Користе Питагорину теорему за одређивање елемената геометријских фигура и тела. 6.4. Примењују Питагорину теорему на призму, пирамиду, ваљак и купу у једноставнијим типичним случајевима, када су потребни подаци непосредно дати.	различите приступе проблему, уз подршку наставника или вршњака. МАТ.ОО.С.2.9. Отворени су за критичко преиспитивање сопствених решења, али и за расправу о различитим методама решавања математичких проблема.	МАТ.ОО.С.3.4. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за дубљим разумевањем алгебре и геометрије. МАТ.ОО.С.3.5. Интегришу своје математичко знање у друге предмете, посебно у природним наукама, што им омогућава боље разумевање тих садржаја. МАТ.ОО.С.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и другим областима. МАТ.ОО.С.3.8. Имају развијену свест о сопственим аналитичким способностима		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.Н.1.6. Доказују геометријска тврђења, по потреби примењујући више познатих тврђења (Питагорина теорема и њен обрат, Талесова теорема, ставови подударности и	МАТ.ОО.Н.2.2. Користе анализу и синтезу зарешавање комплекснијих математичких проблема. МАТ.ОО.Н.2.3. Користе аналогију у односу на објекте, својства и поступке (не само за сличност између једноставних проблема).	МАТ.ОО.Н.3.1. Користе математички језик строго поштујући његову семантику и синтаксу. МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје. МАТ.ОО.Н.3.3. Користе		

сличности, значајне тачке троугла, збир углова многоугла, и друго). 6.1. Уочавају односе правих и равни у простору	МАТ.ОО.Н.2.4. Користе апстракцију без ослањања на конкретизациј МАТ.ОО.Н.2.6. Реализују пројекте у којима повезују различите дисциплине кроз једноставне математичке моделе. МАТ.ОО.Н.2.7. Користе игре у циљу развоја способности апстрактног и креативног размишљања, као и способности критичке анализе и решавања проблема. МАТ.ОО.Н.2.8. Показују радозналост за апстрактне математичке концепте и виде их као интелектуални изазов.	аналитичке и логичке вештине у сложенијим животним ситуацијама. МАТ.ОО.Н.3.4. Припремљени су за наставак образовања у дисциплинама које захтевају висок ниво математичких компетенција. МАТ.ОО.Н.3.5. Спроводећи поступке доказивања, развијају способност критичког мишљења и аналитичког расуђивања. МАТ.ОО.Н.3.6. Користе математичко- логичка знања и вештине у критичком и конструктивном дијалогу у вези са различитим друштвеним и природним појавама. МАТ.ОО.Н.3.7. Спроводе анализу података у контексту других области и доносе закључке. МАТ.ОО.Н.3.8. Имају развијену интелектуалну радозналост		
ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**Линеарна функција**	– Линеарна функција ($y = kx + n$). График линеарне функције;
СПК 1	СПК 2	СПК 3		

МАТ.А.ОО.О.1.3. Изводе основне поступке при раду са општим бројевима. 3.3 .Одређују вредност линеарне функције дате таблицом или формулом.	МАТ.ОО.О.2.1. Усвајају математичке концепте користећи менталне слике. МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. МАТ.ОО.О.2.5. Учествују у методи вођеног откривања дајући одговоре на једноставна питања која их воде ка решењу. МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. МАТ.ОО.О.2.8. Користе едукативне софтвере и апликације које пружају интерактивно искуство учења математике и решавања задатака. МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор.	МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик. МАТ.ОО.О.3.3. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима. МАТ.ОО.О.3.4. Разумеју да је математичко знање важно за друге дисциплине и науке. МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину, уметничка дела, архитектонска остварења и сл. МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.		нула и знак функције, монотоност. Имплицитни облик задавања линеарне функције. Цртање и читање графика линеарних функција.
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.А.ОО.С.1.4. Уочавају зависност међу променљивим величинама и	МАТ.ОО.С.2.1. Користе аналогију како би повезали сличне математичке ситуације и пронашли	МАТ.ОО.С.3.1. Адекватно користе математички језик и разумеју његову улогу у		

примењују линеарну функцију. 4.2. Уочавају зависност међу променљивама облика $y = ax$ и повезују је са директном пропорционалношћу. 4.3. Графички интерпретирају монотоност функције $f(x) = ax$. 4.4. У познатом контексту уочавају линеарну зависност међу променљивама облика $y = kx + n$.	решење у различитим, али сродним проблемима. МАТ.ОО.С.2.4. Прелазе са конкретног на апстрактно мишљење. МАТ.ОО.С.2.5. Истражују различите приступе проблему, уз подршку наставника или вршњака. МАТ.ОО.С.2.9. Отворени су за критичко преиспитивање сопствених решења, али и за расправу о различитим методама решавања математичких проблема.	научној комуникацији. МАТ.ОО.С.3.2. Приступају проблемима у свакодневним ситуацијама логично и систематски. МАТ.ОО.С.3.4. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за дубљим разумевањем алгебре и геометрије. МАТ.ОО.С.3.5. Интегришу своје математичко знање у друге предмете, посебно у природним наукама, што им омогућава боље разумевање тих садржаја. МАТ.ОО.С.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и другим областима. МАТ.ОО.С.3.8. Имају развијену свест о сопственим аналитичким способностима.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.А.ОО.Н.1.3. Оспособљени су за елементарно математичко моделирање у познатом	–МАТ.ОО.Н.2.1. Користе генерализацију за формирање тврђења, које потом доказују. МАТ.ОО.Н.2.2. Користе анализу и синтезу за	МАТ.ОО.Н.3.1. Користе математички језик строго поштујући његову семантику и синтаксу. МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно		

контексту. 3.3. За потребе решавања проблемских ситуација састављају и решавају одговарајуће продужене пропорције. 3.4. Графички интерпретирају својства (монотоност, нула и знак) линеарне функције $f(x) = kx + n$.	решавање комплекснијих математичких проблема. МАТ.ОО.Н.2.3. Користе аналогију у односу на објекте, својства и поступке (не само за сличност између једноставних проблема). МАТ.ОО.Н.2.4. Користе апстракцију без ослањања на конкретизациј МАТ.ОО.Н.2.6. Реализују пројекте у којима повезују различите дисциплине кроз једноставне математичке моделе. МАТ.ОО.Н.2.7. Користе игре у циљу развоја способности апстрактног и креативног размишљања, као и способности критичке анализе и решавања проблема. МАТ.ОО.Н.2.8. Показују радозналост за апстрактне математичке концепте и виде их као интелектуални изазов.	изражавају своје математичке мисли и идеје. МАТ.ОО.Н.3.3. Користе аналитичке и логичке вештине у сложенијим животним ситуацијама. МАТ.ОО.Н.3.4. Припремљени су за наставак образовања у дисциплинама које захтевају висок ниво математичких компетенција. МАТ.ОО.Н.3.5. Спроводећи поступке доказивања, развијају способност критичког мишљења и аналитичког расуђивања. МАТ.ОО.Н.3.6. Користе математичко- логичка знања и вештине у критичком и конструктивном дијалогу у вези са различитим друштвеним и природним појавама. МАТ.ОО.Н.3.7. Спроводе анализу података у контексту других области и доносе закључке.		
ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ / ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**Системи**	– Појам линеарне једначине с две

СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.А.ОО.О.1.5. Решавају једноставне линеарне једначине и неједначине. 5.1. Утврђују да ли је дати број решење задате једначине или неједначине. 5.2. Решавају основне типове линеарних једначина и неједначина; скуп решења неједначине представљају на бројевној правој.	МАТ.ОО.О.2.1. Усвајају математичке концепте користећи менталне слике. МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. МАТ.ОО.О.2.8. Користе едукативне софтвере и апликације које пружају интерактивно искуство учења математике и решавања задатака. МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор.	МАТ.ОО.О.3.1. Користе основни математички језик МАТ.ОО.О.3.3. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима. МАТ.ОО.О.3.4. Разумеју да је математичко знање важно за друге дисциплине и науке. МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину, уметничка дела, архитектонска остварења и сл. – МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.	**линеарних једначина са две непознате**	непознате. Појам система од две линеарне једначине с две непознате. – Решавање система методом замене и методом супротних коефицијената; графичка интерпретација система. – Примена у реалним ситуацијама.
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.А.ОО.С.1.3. Решавају линеарне једначине и неједначине, као и	МАТ.ОО.С.2.1. Користе аналогију како би повезали сличне математичке ситуације и пронашли	МАТ.ОО.С.3.1. Адекватно користе математички језик и разумеју његову улогу у		

системе линеарних једначина са две непознате. 3.3. Утврђују да ли је дати уређени пар решење задатог система линеарних једначина са две непознате. 3.4. Решавају систем линеарних једначина са две непознате методом по избору (метода смене или метода супротних коефицијената).	решење у различитим, али сродним проблемима. МАТ.ОО.С.2.4. Прелазе са конкретног на апстрактно мишљење. МАТ.ОО.С.2.5. Истражују различите приступе проблему, уз подршку наставника или вршњака. МАТ.ОО.С.2.9. Отворени су за критичко преиспитивање сопствених решења, али и за расправу о различитим методама решавања математичких проблема.	научној комуникацији. МАТ.ОО.С.3.2. Приступају проблемима у свакодневним ситуацијама логично и систематски. МАТ.ОО.С.3.4. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за дубљим разумевањем алгебре и геометрије. МАТ.ОО.С.3.5. Интегришу своје математичко знање у друге предмете, посебно у природним наукама, што им омогућава боље разумевање тих садржаја. МАТ.ОО.С.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и другим областима. МАТ.ОО.С.3.8. Имају развијену свест о сопственим аналитичким способностима.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.А.ОО.Н.1.3. Оспособљени су за елементарно математичко моделирање у познатом	МАТ.ОО.Н.2.1. Користе генерализацију за формирање тврђења, које потом доказују. МАТ.ОО.Н.2.2. Користе анализу и синтезу за	МАТ.ОО.Н.3.1. Користе математички језик строго поштујући његову семантику и синтаксу. МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно		

контексту. 3.5. За потребе решавања проблемских ситуација, састављају и решавају сложене линеарне једначине, неједначине или системе линеарних једначина са две непознате; проверавају валидност решења. 3.6. Утврђују број решења датог система линеарних једначина са две непознате, по потреби користећи графичку интерпретацију тог система.	решавање комплекснијих математичких проблема. МАТ.ОО.Н.2.3. Користе аналогију у односу на објекте, својства и поступке (не само за сличност између једноставних проблема). МАТ.ОО.Н.2.4. Користе апстракцију без ослањања на конкретизациј МАТ.ОО.Н.2.6. Реализују пројекте у којима повезују различите дисциплине кроз једноставне математичке моделе. МАТ.ОО.Н.2.7. Користе игре у циљу развоја способности апстрактног и креативног размишљања, као и способности критичке анализе и решавања проблема. МАТ.ОО.Н.2.8. Показују радозналост за апстрактне математичке концепте и виде их као интелектуални изазов.	изражавају своје математичке мисли и идеје. МАТ.ОО.Н.3.3. Користе аналитичке и логичке вештине у сложенијим животним ситуацијама. МАТ.ОО.Н.3.4. Припремљени су за наставак образовања у дисциплинама које захтевају висок ниво математичких компетенција. МАТ.ОО.Н.3.5. Спроводећи поступке доказивања, развијају способност критичког мишљења и аналитичког расуђивања. МАТ.ОО.Н.3.6. Користе математичко- логичка знања и вештине у критичком и конструктивном дијалогу у вези са различитим друштвеним и природним појавама. МАТ.ОО.Н.3.7. Спроводе анализу података у контексту других области и доносе закључке. МАТ.ОО.Н.3.8. Имају развијену интелектуалну радозналост и љубав према математици.		

<table>
<tr><th colspan="3">ИСХОДИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</th><th>ОБЛАСТ/ ТЕМА</th><th>САДРЖАЈИ</th></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="6">Ваљак, купа, лопта</td><td rowspan="6">– Ваљак и његови елементи. Мрежа ваљка. Површина и запремина правог ваљка.
– Купа и њени елементи. Мрежа купе. Површина и запремина праве купе.
– Појам лопте и сфере. Пресеци лопте (сфере) и равни. Површина и запремина лопте.</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>МАТ.Г.ОО.О.1.6. Препознају основне геометријске објекте у равни и простору и знају њихова основна својства.
6.8. Прецизно описују и на основу битних својстава класификују геометријска тела: коцка, квадар, права призма, права пирамида, прави ваљак, права купа, лопта.</td><td>МАТ.ОО.О.2.1. Усвајају математичке концепте користећи менталне слике.
МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке.
МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор.
МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор.</td><td>МАТ.ОО.О.3.3. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима.
МАТ.ОО.О.3.4. Разумеју да је математичко знање важно за друге дисциплине и науке.
МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину, уметничка дела, архитектонска остварења и сл.
МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност, систематичност и прецизност.</td></tr>
<tr><td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>МАТ.Г.ОО.С.1.5. Израчунавају и процењују мерне</td><td>МАТ.ОО.С.2.1. Користе аналогију како би повезали сличне математичке</td><td>МАТ.ОО.С.3.1. Адекватно користе математички језик и</td></tr>
</table>

величине геометријских објеката, користе разлагања на једноставније објекте, служе се различитим јединицама мере. 5.5. Користе аналогије између својстава призме и ваљка, односно пирамиде и купе. 5.6. Скицирају мреже ваљка и купе, и израчунавају површину и запремину у једноставнијим случајевима. 5.7. Израчунавају површину и запремину лопте када је дат полупречник. МАТ.Г.ОО.С.1.6. Користе Питагорину теорему за одређивање елемената геометријских фигура и тела. 6.4. Примењују Питагорину теорему на призму, пирамиду, ваљак и купу у једноставнијим типичним случајевима, када су потребни подаци непосредно дати.	ситуације и пронашли решење у различитим, али сродним проблемима. МАТ.ОО.С.2.4. Прелазе са конкретног на апстрактно мишљење. МАТ.ОО.С.2.5. Истражују различите приступе проблему, уз подршку наставника или вршњака. МАТ.ОО.С.2.9. Отворени су за критичко преиспитивање сопствених решења, али и за расправу о различитим методама решавања математичких проблема.	разумеју његову улогу у научној комуникацији. МАТ.ОО.С.3.2. Приступају проблемима у свакодневним ситуацијама логично и систематски. МАТ.ОО.С.3.4. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за дубљим разумевањем алгебре и геометрије. МАТ.ОО.С.3.5. Интегришу своје математичко знање у друге предмете, посебно у природним наукама, што им омогућава боље разумевање тих садржаја. МАТ.ОО.С.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и другим областима. МАТ.ОО.С.3.8. Имају развијену свест о сопственим аналитичким способностима.		
НАПРЕДНИ НИВО				

СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.Г.ОО.Н.1.4. Израчунавају и процењују мерне величине геометријских објеката када потребни елементи нису непосредно дати. 4.1. Користе Питагорину теорему и основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза у сложенијим ситуацијама (нпр. одређују дужину ортогоналне пројекције дужи, рачунају обиме и површине геометријских фигура на основу елемената који нису непосредно дати у формулацији задатка, и друго).	МАТ.ОО.Н.2.1. Користе генерализацију за формирање тврђења, које потом доказују. МАТ.ОО.Н.2.2. Користе анализу и синтезу за решавање комплекснијих математичких проблема. МАТ.ОО.Н.2.3. Користе аналогију у односу на објекте, својства и поступке (не само за сличност између једноставних проблема). МАТ.ОО.Н.2.4. Користе апстракцију без ослањања на конкретизациј МАТ.ОО.Н.2.6. Реализују пројекте у којима повезују различите дисциплине кроз једноставне математичке моделе. МАТ.ОО.Н.2.7. Користе игре у циљу развоја способности апстрактног и креативног размишљања, као и способности критичке анализе и решавања проблема. МАТ.ОО.Н.2.8. Показују радозналост за апстрактне математичке концепте и виде их као интелектуални изазов.	МАТ.ОО.Н.3.1. Користе математички језик строго поштујући његову семантику и синтаксу. МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје. МАТ.ОО.Н.3.3. Користе аналитичке и логичке вештине у сложенијим животним ситуацијама. МАТ.ОО.Н.3.4. Припремљени су за наставак образовања у дисциплинама које захтевају висок ниво математичких компетенција. МАТ.ОО.Н.3.5. Спроводећи поступке доказивања, развијају способност критичког мишљења и аналитичког расуђивања. МАТ.ОО.Н.3.6. Користе математичко- логичка знања и вештине у критичком и конструктивном дијалогу у вези са различитим друштвеним и природним појавама. МАТ.ОО.Н.3.7. Спроводе анализу податка у контексту		

		других области и доносе закључке. МАТ.ОО.Н.3.8. Имају развијену интелектуалну радозналост и љубав према математици.		
ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ / ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**Обрада података и случајност**	– Графикони – Координатни систем – Средња вредност, медијана – Процентни рачун – Размера. Вероватноћа и статистика.
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.С.ОО.О.1.11. Елементарно тумаче табеларно или графички представљене податке. 11.1 Изражавају положај објеката у табели сврставајући их у врсте и колоне. 11.2 Одређују положај тачке у првом квадранту правоуглог координатног система ако су дате координате и обратно. 11.3 Читају податак са графикона, дијаграма или из табеле, и одреде минимум или максимум приказане зависне величине. 11.4 Израчунавају мере централне	МАТ.ОО.О.2.1. Усвајају математичке концепте користећи менталне слике. МАТ.ОО.О.2.3. Повезују познате чињенице како би извукли очигледне закључке. МАТ.ОО.О.2.7. Употребљавају геометријски прибор и калкулатор. МАТ.ОО.О.2.8. Користе едукативне софтвере и апликације које пружају интерактивно искуство учења математике и решавања задатака. МАТ.ОО.О.2.9. Усвајају основне математичке концепте кроз вежбу, упорност, уредност, систематичност и одговарајући интелектуални напор.	МАТ.ОО.О.3.3. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за базичним аритметичким, алгебарским и геометријским знањима. МАТ.ОО.О.3.4. Разумеју да је математичко знање важно за друге дисциплине и науке. МАТ.ОО.О.3.5. Користе знања из алгебре и геометрије за разумевање облика и величина, као и за сналажење у простору, што им помаже да уоче и опишу околину, уметничка дела, архитектонска остварења и сл. МАТ.ОО.О.3.8. Развијају уредност,		

тенденције (средња вредност, медијана и мод) за дате податке (у случају мањег броја података). МАТ.С.ОО.О.1.12. Разуме концепт случајног догађаја и користе класичну дефиницију вероватноће у најједноставнијим примерима. 12.1 Разликују сигуран, немогућ и случајан догађај; случајне догађаје представљају као скупове елементарних исхода посматраног случајног експеримента. 12.2 У познатом једноставном контексту уочавају супротне случајне догађаје и процењују који је вероватнији. 12.3 Знају да је вероватноћа случајног догађаја број из интервала [0, 1], знају да је вероватноћа сигурног догађаја 1 и да је збир вероватноћа супротних догађаја једнак 1.		систематичност и прецизност.		

12.4 У познатом једноставном контексту (бацање једног новчића или једне коцкице за игру) рачунају вероватноће случајних догађаја.				
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.С.ОО.С.1.10. Анализирају и графички представљају једноставније скупове података. 10.1. Одређују положај тачке у координатном систему ако су дате координате и обратно. 10.2. Дате/прикупљене податке о једном обележју сортирају, састављају одговарајуће табеле, и приказују одговарајућим графиконом (ручно, у једноставнијим случајевима или користећи софтвер, у случају већих скупова података). 10.3. Помоћу софтвера рачунају мере	МАТ.ОО.С.2.1. Користе аналогију како би повезали сличне математичке ситуације и пронашли решење у различитим, али сродним проблемима. МАТ.ОО.С.2.4. Прелазе са конкретног на апстрактно мишљење. МАТ.ОО.С.2.5. Истражују различите приступе проблему, уз подршку наставника или вршњака. МАТ.ОО.С.2.9. Отворени су за критичко преиспитивање сопствених решења, али и за расправу о различитим методама решавања математичких проблема.	МАТ.ОО.С.3.1. Адекватно користе математички језик и разумеју његову улогу у научној комуникацији. МАТ.ОО.С.3.2. Приступају проблемима у свакодневним ситуацијама логично и систематски. МАТ.ОО.С.3.3. Доносе математички засноване одлуке у вези са новчаним, еколошким и здравственим питањима. МАТ.ОО.С.3.4. Имају темеље за даље школовање, у којем ће имати потребу за дубљим разумевањем алгебре и геометрије. МАТ.ОО.С.3.5. Интегришу своје математичко знање у друге предмете, посебно у природним наукама, што им омогућава боље		

централне тенденције (средња вредност, медијана, мод) за веће скупове података. 10.4. На основу мера централне тенденције изводе једноставне закључке о прикупљеним подацима и појави коју репрезентују. 10.5. Примењују процентни рачун. МАТ.С.ОО.С.1.11. Примењују класичну дефиницију вероватноће у једноставнијим случајевима. 11.1. У случају коначног броја једнаковероватних исхода разумеју вероватноћу случајног догађаја као однос броја повољних исхода за посматрани догађај и укупног броја могућих исхода. 11.2. Одређују вероватноћу случајног догађаја када је број једнаковероватних исхода мали, а контекст близак искуству ученика.		разумевање тих садржаја. МАТ.ОО.С.3.6. Користе знања из алгебре и геометрије у техничком образовању, уметности и другим областима. МАТ.ОО.С.3.7. Схватају употребу статистичких података у природним и друштвеним наукама. МАТ.ОО.С.3.8. Имају развијену свест о сопственим аналитичким способностима.		
НАПРЕДНИ НИВО				

СПК 1	СПК 2	СПК 3		
МАТ.С.ОО.Н.1.7. Анализирају сложеније скупове прикупљених података. 7.1. Анализирају карактеристике датог дијаграма (који може да садржи информације и о више обележја, нпр. стубични дијаграм који истовремено показује податке о обележју за оба пола, за различите градове, државе и слично) и доносе одговарајуће закључке. 7.2. Према природи података цртају (ручно и помоћу софтвера) одговарајуће дијаграме, који могу садржати информације о једном или два обележја. 7.3. За тему из познатог контекста самостално прикупљају и обрађују податке, састављају табеле и цртају дијаграме (ручно или помоћу софтвера).	МАТ.ОО.Н.2.1. Користе генерализацију за формирање тврђења, које потом доказују. МАТ.ОО.Н.2.2. Користе анализу и синтезу за решавање комплекснијих математичких проблема. МАТ.ОО.Н.2.3. Користе аналогију у односу на објекте, својства и поступке (не само за сличност између једноставних проблема). МАТ.ОО.Н.2.4. Користе апстракцију без ослањања на конкретизациј – МАТ.ОО.Н.2.6. Реализују пројекте у којима повезују различите дисциплине кроз једноставне математичке моделе. МАТ.ОО.Н.2.7. Користе игре у циљу развоја способности апстрактног и креативног размишљања, као и способности критичке анализе и решавања проблема. МАТ.ОО.Н.2.8. Показују радозналост за апстрактне математичке концепте и виде их као интелектуални изазов.	МАТ.ОО.Н.3.1. Користе математички језик строго поштујући његову семантику и синтаксу. МАТ.ОО.Н.3.2. Јасно изражавају своје математичке мисли и идеје. МАТ.ОО.Н.3.3. Користе аналитичке и логичке вештине у сложенијим животним ситуацијама. МАТ.ОО.Н.3.4. Припремљени су за наставак образовања у дисциплинама које захтевају висок ниво математичких компетенција. МАТ.ОО.Н.3.5. Спроводећи поступке доказивања, развијају способност критичког мишљења и аналитичког расуђивања. МАТ.ОО.Н.3.6. Користе математичко- логичка знања и вештине у критичком и конструктивном дијалогу у вези са различитим друштвеним и природним појавама. МАТ.ОО.Н.3.7. Спроводе анализу податка у контексту		

		других области и доносе закључке. МАТ.ОО.Н.3.8. Имају развијену интелектуалну радозналост и љубав према математици.		

Кључни појмови: сличност, линеарна функција, систем линеарних једначина, призма, пирамида, ваљак, купа и лопта.

Међупредметне компетенције	
Сличност	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, рад с подацима и информацијама, решавање проблема.
Тачка,права,раван	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, рад с подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема.
Линеарне једначине и неједначине са једном непознатом	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, рад с подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема.
Призма	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, рад с подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема.
Пирамида	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, рад с подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема.
Линеарна функција	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, рад с подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема.
Системи линеарних једначина са две непознате	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, рад с подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема.
Ваљак, купа, лопта.	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, рад с подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема.
Обрада података и случајност	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња, рад с подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема.

Начин остваривања програма

- **Методе рада**: монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ, комбинована

- **Облик рада**: фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности:

Активности наставника: организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје.

Активности ученика: активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу, практична примена стечених знања,активно учешће у раду,самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује,организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији,самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест, писмени задаци, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда).

Корелација са другим предметима	
СЛИЧНОСТ	Математика / Српски језик - читање са разумевањем различитих врста текстова и коментарисање истих у складу са узрастом Математика / Биологија - Површина и запремина / Јединство грађе и функције као основа живота (однос површине и запремине у биолошким системима)
Тачка,права,раван	Математика / Физичко и здравствено васпитање - Права / Атлектика (праволинијско трчање) - Права / Одбојка (тројни блок) Математика / Физика - Тачка, права, раван / Светлосне појаве (праволинијско простирање светлости; закон одбијања светлости, рефлексија, преламање светлости)
Линеарне једначине и неједначине са једном непознатом	Математика / Српски језик - читање са разумевањем различитих врста текстова и коментарисање истих у складу са узрастом
Призма	Математика / Физика - Призма / Светлосне појаве (преламање светлости кроз призму) Математика / Биологија - Површина и запремина / Јединство грађе и функције као основа живота (однос површине и запремине у биолошким системима)
Пирамида	Математика / Биологија - Површина и запремина / Јединство грађе и функције као основа живота (однос површине и запремине у биолошким системима)
Линеарна функција	Математика / Информатика и рачунарство - Линеарна финкција / Рачунарство (прорачуни)

Системи линеарних једначина са две непознате	Математика / Физика - Системи линеарних једначина с две непознате / решавање проблемских задатака применом система
Ваљак, купа, лопта.	Математика / Физичко и здравствено васпитање - Права / Атлектика (праволинијско трчање) - Лопта / Основе тимских и спортских игара (одбојка, кошарка, рукомет, фудбал) Математика / Физика - Ваљак / Електрична струја (извори струје – Лекланшеов елемент; електрична отпорност проводника)
Обрада података и случајност	Математика / Српски језик - читање са разумевањем различитих врста текстова и коментарисање истих у складу са узрастом

Литература (за наставнике и ученике):

1. Математика 8, уџбеник за осми разред основне школе, Небојша Икодиновић, Слађана Димитријевић, издавачка кућа ‘’Клетт’’ 2020;
2. Математика 8, збирка задатака за осми разред основне школе са решењима уз збирку задатака за осми разред основне школе, Бранислав Поповић, Марија Станић, Ненад Вуловић, Сања Милојевић, издавачка кућа ‘’Клетт’’ 2020.

ПРАВИЛНИК о стандардима образовних постигнућа за крај првог циклуса основног образовања и за крај основног образовања, "Службени гласник РС", број 104 од 25. децембра 2024.

12.7.Обавезни предмет: ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО

Циљ предмета **Информатика и рачунарство** је да ученици изграде позитиван став према коришћењу дигиталне технологије и примењују знања и вештине из ове области у циљу ефикасног обављања различитих послова и задатака из школског и свакодневног живота. Технологију користе на безбедан начин, свесни последица њене непримерене и прекомерне употребе, водећи рачуна о свом физичком и психичком здрављу, о другим корисницима, као и о животној средини. Поседују знања и вештине које им омогућавају да из различитих домаћих и иностраних извора проналазе информације уз свест да неке од њих нису поуздане. Формално и неформално комуницирају коришћењем различитих видова дигиталне комуникације, поштујући правила језичког и дигиталног правописа, пристојне и етичне комуникације. Дигитални садржај и програме користе на етичан начин поштујући ауторска права и интелектуалну својину. Познају поступке за пријављивање непримереног садржаја и понашања на интернету. Уређују и креирају дигиталне садржаје коришћењем одговарајућих уређаја и програма. Прикупљају податке, врше њихову основну обраду, графички их приказују, анализирају и доносе одговарајуће закључке. Применом алгоритамског начина размишљања и програмирања развијају апстрактно мишљење и решавају једноставније проблеме из области математике, физике, хемије и других наука, као и из свакодневног живота. Креирају једноставне програме којима аутоматизују познате поступке, у складу са узрастом. Познају принципе и предности технологијом потпомогнутог сарадничког рада на решавању одређених проблема из школског и друштвеног окружења, чиме се стварају услови за квалитетно функционисање у савременом, информационом друштву, као и за даље школовање и целоживотно учење.

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Ученици су изградили позитиван став према коришћењу дигиталне технологије и примењују знања и вештине из ове области у циљу ефикасног обављања различитих послова и задатака из школског и свакодневног живота. Технологију користе на безбедан начин, свесни последица њене непримерене и прекомерне употребе, водећи рачуна о свом физичком и психичком здрављу, о другим корисницима, као и о животној средини. Поседују знања и вештине које им омогућавају да из различитих домаћих и иностраних извора проналазе информације уз свест да неке од њих нису поуздане. Формално и неформално комуницирају коришћењем различитих видова дигиталне комуникације, поштујући правила језичког и дигиталног правописа, пристојне и етичне комуникације. Дигитални садржај и програме користе на етичан начин поштујући ауторска права и интелектуалну својину. Познају поступке за пријављивање непримереног садржаја и понашања на интернету. Уређују и креирају дигиталне садржаје коришћењем одговарајућих уређаја и програма. Прикупљају податке, врше њихову основну обраду, графички их приказују, анализирају и доносе одговарајуће закључке. Применом алгоритамског начина размишљања и програмирања развијају апстрактно мишљење и решавају једноставније проблеме из области математике, физике, хемије и других наука, као и из свакодневног живота. Креирају једноставне програме којима аутоматизују познате поступке, у складу са узрастом. Познају принципе и предности технологијом потпомогнутог сарадничког рада (нпр. у „облаку") на решавању одређених проблема из школског и друштвеног окружења, чиме се стварају услови за квалитетно функционисање у савременом, информационом друштву, као и за даље школовање и целоживотно учење.

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици имају свест да се дигитални уређаји састоје од хардвера (физичких делова) и софтвера (програма) и да функционишу као јединство ова два елемента. У стању су да самостално или уз помоћ наставника аутоматизују процес извођења основних аритметичких операција над табеларно записаним подацима како би ефикасно вршили потребна израчунавања. Применом алгоритамског начина размишљања, ученици могу да представе решење једноставног проблема издвајајући улазне податке, дефинишући начин њихове обраде и приказујући очекивани резулат.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Користећи одговарајућу дигиталну технологију, ученици самостално креирају и чувају текстуалне, графичке, аудио, видео и мултимедијалне датотеке ради ефикаснијег обављања различитих задатака из школског живота. Формално и неформално комуницирају коришћењем различитих видова дигиталне комуникације, поштујући правила језичког и дигиталног правописа, пристојне и етичне комуникације. Самостално претражују интернет, проналазе информације и преузимају их на свој дигитални уређај ради даље обраде и анализе. У стању су да, логичким мишљењем и анализом, одаберу одговарајући понуђени рачунарски програм који представља аутоматизацију датог алгоритамског решења.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

За потребе решавања задатака ученици проналазе и критички приступају информацијама које се налазе на интернету. Они користе дигиталне технологије како би ефикасно учествовали у групном раду. Обезбеђују дуготрајно функционисање дигиталних уређаја примењујући правила физичке и софтверске заштите. Имајући у виду неопходност заштите животне средине, ученици одлажу неисправне дигиталне уређаје на еколошки начин.

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)
Имајући у виду предности одабраног окружења, ученици су у стању да одаберу одговарајући сервис или софтвер како би задатак решили на ефикасан начин. У стању су да организују податке у дигиталном окружењу на различитим медијумима како би обезбедили њихову адекватну доступност. Како би били у стању да донесу одлуке утемељене на подацима, оспособљени су да у програмима за табеларне прорачуне правилно користе операције и функције. Познајући концепт умрежавања дигиталних уређаја и појам и карактеристике интернета, ученици поседују информатичка знања и дигиталну писменост која им омогућава да из различитих извора проналазе информације уз свест да све оне нису нужно поуздане. Кроз препознавање и навођење ситуација из свакодневног живота, објашњавају појам и улогу вештачке интелигенције у савременом свету. Примењујући и развијајући апстрактно мишљење, аутоматизују алгоритамски осмишљено решење једноставног проблема креирајући програм применом основних елемената синтаксе и семантике одабраног програмског језика.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)
Ученици креирају или спроводе адаптацију текстуалних, графичких и мултимедијалних датотека у одговарајућем софтверу или сервису примењујући акције форматирања, уређивања и уметања различитих додатних елемената у циљу стварања дигиталних продуката за сопствене или потребе познате публике. Користећи одговарајуће опције одабраног програма, графички представљају табеларно записане податке чинећи их читљивијим широј публици. Критички се односе према подацима и информацијама које су пронашли на интернету, у оквиру различитих домаћих и иностраних извора. Дигиталне продукте и програме других аутора користе на етичан начин уз навођење извора и атрибуција, поштујући ауторска права и интелектуалну својину. Путем интернета остварују комуникацију са другим корисницима на безбедан начин, штитећи свој и туђи идентитет, уважавајући правила дигиталног правописа и нетикеције, показујући емпатију и доприносећи решавању конфликата у инклузивном, мултикултуралном и подржавајућем окружењу. Креирају и тестирају рачунарске програме у визуелном и текстуалном програмском језику, аутоматизујући решавања узрасту примерених проблема из школског и свакодневног живота, потенцијално доприносећи порасту квалитета живота у локалној заједници.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)
Проналажењем поузданих података и информација на интернету, ученици продубљују своја знања из свих наставних предмета. Поседују способност да своје закључке презентују у дигиталном формату. Доприносе богатству интернет ресурса јавно делећи резултате свог или групног рада и промовишући националну културу, језик и писмо. У стању су да успоставе везу између отварања података и стварања услова за развој иновација.
Напредни ниво
Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)
Имајући свест о потенцијалу вештачке интелигенције да промени устројство света у коме живимо, ученици критички промишљају о утицају вештачке интелигенције на живот људи. У одабраном визуелном или текстуалном програмском језику смислено користе библиотеке, функције и сложеније типове података за стварање програма који на ефикаснији начин аутоматизују проблеме из школског и свакодневног живота.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)
Самостално или у сарадњи са другима ученици креирају, деле и организују дигиталне садржаје у облаку свесни предности приступа информацијама са било ког места и у било ком тренутку. На основу анализе прикупљених података, ученици су у стању да самостално доносе одговарајуће закључке. Пре него што своје дигиталне продукте поделе јавно путем интернета, лиценцирају их применом Си-си (енгл. Creative Commons) лиценце и на тај начин доприносе етичком коришћењу отворених дигиталних ресурса.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици поседују искуство рада у дигиталном окружењу, у хетерогеним тимовима у оквиру којих су развили вештине комуникације на јасан и ефикасан начин. У стању су да сарадднички осмисле фазе групног рада, организују га и управљају његовим спровођењем, преиспитујући своје одлуке и постигнућа. Кроз групни рад, смисленим и одговорним коришћењем потенцијала дигиталне технологије у узрасту примереној мери, доприносе квалитету живота у локалној заједници.

Разред: ПЕТИ

разред	недељни фонд часова	годишњи фонд часова
Пети	1	36

Фонд часова:

Циљеви наставе информатике и рачунарства у петом разреду према стандардима квалитета рада:

- Управљање информацијама и дигитална комуникација
- Креирање и уређивање дигиталних садржаја (слике, текст, мултимедија)
- Основе програмирања и рачунарског размишљања
- Самостално и тимско коришћење рачунара у свакодневном контексту

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ /ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**ИКТ**	– Информатика и рачунарство – Савремени дигитални уређаји – Иницијални тест – Основна подешавања и рад у оперативном систему – Организација података на рачунару – Цртање и обрада дигиталних слика – Основе рада с текстом – Упознавање с осталим елементима мултимедије – Мултимедијалне презентације – Информационо комуникационе технологије
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ИНФ.ОО.О.1.1.Разликују хардвер од софтвера и именују основне компоненте дигиталних уређаја.	ИНФ.ОО.О.2.1. Креирају, едитују, форматирају и чувају текстуалне, графичке, аудио, видео и мултимедијалн е датотеке. ИНФ.ОО.О.2.2. Самостално претражују интернет, проналазе информације и преузимају их на свој дигитални уређај.			
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ИНФ.ОО.С.1.2. Организују податке у дигиталном	ИНФ.ОО.С.2.1. Креирају или адаптирају датотеке у			

окружењу на различитим медијумима.	одговарајућем софтверу примењујући акције уметања елемената – слике, табеле, графиконе и друге садржаје.			
ОСНОВНИ НИВО			**Дигитална писменост**	– Одговорна и безбедна употреба дигиталних уређаја – Правила безбедног рада на интернету – Претраживање интернета – Заштита здравља и ризици настанка зависности од технологије – Дигитална писменост
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
	ИНФ.ОО.О.2.2. Самостално претражују интернет, проналазе информације и преузимају их на свој дигитални уређај.	ИНФ.ОО.О.3.3. Препознајући штетност електронског отпада, одлажу га на еколошки прихватљив начин.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ИНФ.ОО.С.1.5. Процењују валидност информација пронађених на интернету.	ИНФ.ОО.С.2.3. Информацијама које проналазе на интернету приступају критички. ИНФ.ОО.С.2.4.Информације пронађене на интернету користе у складу са ауторским правима, уз навођење извора и атрибуција.			
ОСНОВНИ НИВО			**Рачунарст**	– Увод у програмирање; блоковско програмирање – Алгоритми – Инсталација Scratch-а; радно окружење Scratch-а; блок-наредбе – Израда твог првог пројекта у Scratch-у – Програмске структуре – Оператори поређења – Логички оператори – Промењљиве
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ИНФ.ОО.О.1.3. Представљају решење једноставног проблема помоћу алгоритма који садржин излистане улазне податке, дефинисаннначин њихове обраде и приказан очекивани резултат (излаз).				
СРЕДЊИ НИВО				

СПК 1	СПК 2	СПК 3	**во**	– Еуклидов алгоритам – Листа – Рачунарство
ИНФ.ОО.С.1.7. Примењују основне елементе синтаксе и семантике одабраног визуалног или текстуалног прогрмског језика.		ИНФ.ОО.С.3.1. Постављају резултате свог или групног рада на интернет ради дељења са другима.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ИНФ.ОО.Н.1.2. Користе библиотеке, функције и сложеније типове података за креирање сложенијих рачунарских програма.				
ОСНОВНИ НИВО			**Пројектни задатак**	– Формирање тимова, избор тема и подела послова; прикупљање и проучавање материјала – Израда задатка и припрема за излагање – Представљање пројектног задатка – Дискусија и процена урађених задатака
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
	ИНФ.ОО.О.2.1. Креирају, едитују, форматирају и чувају текстуалне, графичке, аудио, видео и мултимедијалн е датотеке.	ИНФ.ОО.О.3.1. Користећи дигиталне технологије, ефикасно учествују у групном раду.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ИНФ.ОО.С.1.2. Организују податке у дигиталном окружењу на различитим медијумима.	ИНФ.ОО.С.2.1. Креирају или адаптирају датотеке у одговарајућем софтверу примењујући акције уметања елемената – слике, табеле, графиконе и друге садржаје.	ИНФ.ОО.С.3.1. Постављају резултате свог или групног рада на интернет ради дељења са другима.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ИНФ.ОО.Н.1.2. Користе библиотеке, функције и сложеније типове података за	ИНФ.ОО.Н.2.3. Штите дигиталне продукте свог или тимског рада	ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђују дигитална решења узрасту		

креирање сложенијих рачунарских програма.	одговарајућом Си-си лиценцом.	примерених реалних проблема (еколошких, културолошких, здравствених итд.) и тиме унапређују квалитет живота у локалној заједници		

Међупредметне компетенције	
ИКТ	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, рад с подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема.
Дигитална писменост	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, дигитална компетенција, решавање проблема, одговоран однос према околини.
Рачунарство	Компетенција за целоживотно учење, комуникација.
Пројектни задатак	Комуникација, дигитална компетенција, сарадња.

Начин остваривања програма

- **Методе рада**: монолошка, дијалошка, демонстративна, метода практичног рада
- **Облик рада:** фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални

Активности:

Активности наставника: Пружа примере примене ИКТ-а и подстиче ученике на дискусију, уводи основне појмове (ИКТ, хардвер, софтвер, оперативни систем, кориснички програми) уз објашњења и демонстрације, омогућава кроз вежбе и примере овладавање основним дигиталним алатима, демонстрира рад антивирусних програма и заштитног зида, уводи појмове ауторства, ауторских права и лиценци, подстиче размишљање о еколошким аспектима употребе и одлагања дигиталних уређаја, организује квизове, радионице, симулације и игре улога, упознаје ученике са правилима понашања на интернету, указује на утицај технологије на здравље у корелацији са физичким васпитањем, приказује филмове, анимације и игрице ради мотивације за програмирање, објашњава појмове програма, програмирања и алгоритма, повезује садржаје са математичким и логичким појмовима, усмерава ученике у визуелном програмирању и објашњава блок-наредбе, петље, гранање, променљиве, подстиче критичко размишљање и систематизацију корака, користи дијаграме и интернет изворе за инспирацију, планира и води све фазе пројектног рада (тема, групе, материјали, време, стратегија), иницира дискусију, објашњава кораке, усмерава рад, даје повратне информације и подршку.

Активности ученика: Описују сопствена искуства у коришћењу дигиталних уређаја, дискутују и активно учествују у практичном раду, упознају делове рачунара, њихову функцију и правилно руковање, уче рад са оперативним системом (радна површина, икона, пречица,

подешавања), организују датотеке (чување, проналажење, премештање, брисање), креирају и уређују дигиталне садржаје (слике, текст, аудио, видео, презентације), вежбају селектовање, копирање, лепљење, измене и чување слика, уређују текст уз поштовање правописа, снимају и репродукују звук и видео, креирају презентације и интегришу мултимедијалне садржаје, користе и српске и енглеске термине, размењују искуства у коришћењу веб-прегледача, претраживача и интернета, примењују претрагу и одабир релевантних информација, процењују њихову поузданост, учествују у квизовима, радионицама, симулацијама и играма улога, креирају текстуалне документе на тему безбедног понашања на интернету, развијају свест о здравим навикама и управљању временом, анализирају примере игрица и дискутују о проблемским задацима, креирају сопствене једноставне програмске пројекте, слажу блок-наредбе, постављају догађаје, користе петље, гранање и променљиве, креирају и мењају пројекте, бирају и подешавају објекте и позадине, уређују блокове, тестирају и исправљају грешке, управљају параметрима (позиција, угао, боја), прате извршавање програма, решавају математичке и логичке задатке кроз програмирање, учествују у избору теме и формирању сценарија/алгоритма пројекта, прикупљају и обрађују материјал, израђују мултимедијалне садржаје (текст, слика, видео, стрип, анимација, игрица), тестирају и представљају решење, развијају иницијативу, креативност, сарадњу и вредносне ставове, примењују самовредновање и вршњачко вредновање.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: У процесу вредновања потребно је континуирано пратити рад ученика. На почетку школске године урадити иницијално тестирање. Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, може се обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање).

Препоручује се и оцењивање базирано на практичним радовима и вежбањима. Квизове, тестове знања и слично користити за увежбавање и утврђивање појмова и чињеничних знања, као и за формирање коначних оцена. Препоручено је комбиновање различитих начина оцењивања да би се сагледале слабе и јаке стране сваког свог ученика. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Потребно је да наставник резултате вредновања постигнућа својих ученика континуирано анализира и користи своје наставне праксе.

Корелација са другим предметима	
ИКТ	Енглески језик (терминологија) Техника и технологија (техничка и дигитална писменост) Техника и технологија („Пренос података између ИКТ уређаја“) Техника и технологија („Дигитална обрада слике“); Ликовна култура (цртање) Техника и технологија 5. разред („Креирање документа у програму за обраду текста“; „Обликовање (форматирање) текста. Уметање слике и графике у текст“) Музичка култура Техника и технологија 5. разред („Пројектни задатак“)
Дигитална писменост	Енглески језик (терминологија); Техника и технологија 5. разред („Коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу“, „Управљање отпадом – рециклажа. Заштита животне средине“). Енглески језик (терминологија) Техника и технологија 5. разред („Претрага интернета и приступ онлајн изворима“)

	Физичко и здравствено образовање (вежбе за разгибавање и истезање). Техника и технологија (техничка и дигитална писменост)
Рачунарство	Енглески језик (терминологија); Техника и технологија („Од идеје до реализације“). Математика (цртање геометријске фигуре). Енглески језик („Терминологија“); Математика („Неједнакост“); Географија („Рељеф: планине и равнице“); Биологија („Једноћелијски и вишећелијски организми“); Техника и технологија („Саобраћајна сигнализација“). Музичка култура („Нотни или линијски систем“)
Пројектни задатак	У зависности од изабране теме: Техника и технологија („Управљање отпадом – рециклажа. Заштита животне средине“; „Претрага интернета и приступ онлајн изворима“); Физичко и здравствено васпитање („Утицај здраве исхране на здравље и развој људи“).

Литература за ученике и наставнике: Информатика и рачунарство, уџбеник за 5. разред основне школе, Милош Папић, Далибор Чукљевић, Вулкан знање, дигитални уџбеник.

Разред: **ШЕСТИ**

Фонд часова:

разред	недељни фонд часова	годишњи фонд часова
Шести	1	36

Циљеви наставе информатике и рачунарства у шестом разреду према стандардима квалитета рада:

- Развити способности за самосталну, одговорну и примерену употребу рачунара
- Подстицати креативност, логичко размишљање и алгоритамско решавање проблема
- Подучавање стратегијама решавања проблема (анализа, планирање, избор алата, сарадња)
- Нагласити значај безбедности, приватности и очувања здравља у дигиталном окружењу

<table>
<tr><th colspan="3">ИСХОДИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</th><th>ОБЛАСТ /ТЕМА</th><th>САДРЖАЈИ</th></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="8">ИКТ</td><td rowspan="8">– Дигитални уређаји и кориснички програми
– Управљање дигиталним документима
– Креирање и обрада дигиталних слика
– Рад са текстом
– Рад са осталим елементима мултимедије
– Мултимедијалне презентације</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ИНФ.ОО.О.1.1.Разликују хардвер од софтвера и именују основне компоненте дигиталних уређаја.</td><td>ИНФ.ОО.О.2.1. Креирају, едитују, форматирају и чувају текстуалне, графичке, аудио, видео и мултимедијалн е датотеке.
ИНФ.ОО.О.2.2. Самостално претражују интернет, проналазе информације и преузимају их на свој дигитални уређај.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ИНФ.ОО.С.1.2. Организују податке у дигиталном окружењу на различитим медијумима.</td><td>ИНФ.ОО.С.2.1. Креирају или адаптирају датотеке у одговарајућем софтверу примењујући акције уметања елемената – слике, табеле, графиконе и друге садржаје.</td><td></td></tr>
</table>

<table>
<tr><th colspan="3">ИСХОДИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</th><th>ОБЛАСТ /ТЕМА</th><th>САДРЖАЈИ</th></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="12">Дигитална писменост</td><td rowspan="12">– Дигитални уређаји у мрежном окружењу
– Интернет сервиси
– Претраживање интернета
– Правила безбденог рада на интернету</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td></td><td>ИНФ.ОО.О.2.2. Самостално претражују интернет, проналазе информације и преузимају их на свој дигитални уређај.
ИНФ.ОО.О.2.3. Путем интернета остварују безбедну и примерену комуникацију са другим корисницима.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ИНФ.ОО.С.1.4. Објашњавају концепт умрежавања рачунара и интернета.
ИНФ.ОО.С.1.5. Процењују валидност информација пронађених на интернету.</td><td>ИНФ.ОО.С.2.3. Информацијама које проналазе на интернету приступају критички.
ИНФ.ОО.С.2.4. Информације пронађене на интернету користе у складу са ауторским правима, уз навођење извора и атрибуција.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">НАПРЕДНИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td></td><td>ИНФ.ОО.Н.2.3. Штите дигиталне продукте свог или тимског рада одговарајућом Си-си лиценцом.</td><td></td></tr>
</table>

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	ОБЛАСТ /ТЕМА	САДРЖАЈИ

ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ИНФ.ОО.О.1.3. Представљају решење једноставног проблема помоћу алгоритма који садржин излистане улазне податке, дефинисаннначин њихове обраде и приказанночекивани резултат (излаз).	ИНФ.ОО.О.2.4. Препознају који од понуђених програма (визуелних и текстуалних) је креиран на основу датог алгоритма.		**Рачунарство**	– Текстуално програмирање – Инсталација и развојно окружење програмског језика Python – Основне аритметичке операције – Променљиве – Функције – Рад са текстуалним подацима – Цртање у програму Python – Понављање – Гранање – Логички оператори
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ИНФ.ОО.С.1.7. Примењују основне елементе синтаксе и семантике одабраног визуалног или текстуалног прогрмског језика.	ИНФ.ОО.С.2.6. Креирају и тестирају рачунарски програм, којим аутоматизују решавање проблема примереног узрасту.	ИНФ.ОО.С.3.1. Постављају резултате свог или групног рада на интернет ради дељења са другима.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ИНФ.ОО.Н.1.2. Користе библиотеке, функције и сложеније типове података за креирање сложенијих рачунарских програма.				

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**	**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**

ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ИНФ.ОО.О.1.3. Представљају решење једноставног проблема помоћу алгоритма који садржин излистане улазне податке, дефинисанн начин њихове обраде и приказан очекивани резултат (излаз).		ИНФ.ОО.О.3.1. Користећи дигиталне технологије, ефикасно учествују у групном раду.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ИНФ.ОО.С.1.2. Организују податке у дигиталном окружењу на различитим медијумима.	ИНФ.ОО.О.2.1. Креирају, едитују, форматирају и чувају текстуалне, графичке, аудио, видео и мултимедијалн е датотеке.	ИНФ.ОО.С.3.1. Постављају резултате свог или групног рада на интернет ради дељења са другима.	**Пројектни задатак**	– Формирање тимова и подела послова; – Израда задатка – Представљање пројектног задатка; дискусија и процена урађених задатака
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ИНФ.ОО.Н.1.2. Користе библиотеке, функције и сложеније типове података за креирање сложенијих рачунарских програма.	ИНФ.ОО.Н.2.3. Штите дигиталне продукте свог или тимског рада одговарајућом Си-си лиценцом.	ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђују дигитална решења узрасту примерених реалних проблема (еколошких, културолошких, здравствених итд.) и тиме унапређују квалитет живота у локалној заједници		

Међупредметне компетенције

ИКТ	Компетенција за учење, рад с подацима и информацијама, дигитална компетенција.
Дигитална писменост	Компетенција за учење, рад с подацима и информацијама, дигитална компетенција.
Рачунарство	Компетенција за учење, рад с подацима и информацијама, дигитална компетенција, решавање проблема.
Пројектни задатак	Компетенција за учење, рад с подацима и информацијама , дигитална, решавање проблема, комуникација, сарадња, естетичка, предузимљивост и оријентација ка пред.

Начин остваривања програма:

- **Методе рада**: монолошка, дијалошка, демонстративна, метода практичног рада
- **Облик рада:** фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални

Активности:

Активности наставника: Пружа примере примене ИКТ-а и подстиче ученике на дискусију, уводи основне појмове (ИКТ, хардвер, софтвер, оперативни систем, кориснички програми) уз објашњења и демонстрације, омогућава кроз вежбе и примере овладавање основним дигиталним алатима, демонстрира рад антивирусних програма и заштитног зида, уводи појмове ауторства, ауторских права и лиценци, подстиче размишљање о еколошким аспектима употребе и одлагања дигиталних уређаја, организује квизове, радионице, симулације и игре улога, упознаје ученике са правилима понашања на интернету, указује на утицај технологије на здравље у корелацији са физичким васпитањем, приказује филмове, анимације и игрице ради мотивације за програмирање, објашњава појмове програма, програмирања и алгоритма, повезује садржаје са математичким и логичким појмовима, усмерава ученике у визуелном програмирању и објашњава блок-наредбе, петље, гранање, променљиве, подстиче критичко размишљање и систематизацију корака, користи дијаграме и интернет изворе за инспирацију, планира и води све фазе пројектног рада (тема, групе, материјали, време, стратегија), иницира дискусију, објашњава кораке, усмерава рад, даје повратне информације и подршку.

Активности ученика: Описују сопствена искуства у коришћењу дигиталних уређаја, дискутују и активно учествују у практичном раду, упознају делове рачунара, њихову функцију и правилно руковање, уче рад са оперативним системом (радна површина, икона, пречица, подешавања), организују датотеке (чување, проналажење, премештање, брисање), креирају и уређују дигиталне садржаје (слике, текст, аудио, видео, презентације), вежбају селектовање, копирање, лепљење, измене и чување слика, уређују текст уз поштовање правописа, снимају и репродукују звук и видео, креирају презентације и интегришу мултимедијалне садржаје, користе и српске и енглеске термине, размењују искуства у коришћењу веб-прегледача, претраживача и интернета, примењују претрагу и одабир релевантних информација, процењују њихову поузданост, учествују у квизовима, радионицама, симулацијама и играма улога, креирају текстуалне документе на тему безбедног понашања на интернету, развијају свест о здравим навикама и управљању временом, анализирају примере игрица и дискутују о проблемским задацима, креирају сопствене једноставне програмске пројекте, слажу блок-наредбе, постављају догађаје, користе петље, гранање и променљиве, креирају и мењају пројекте, бирају и подешавају објекте и позадине, уређују блокове, тестирају и исправљају грешке, управљају параметрима (позиција, угао, боја), прате извршавање програма, решавају математичке и логичке задатке кроз програмирање, учествују у избору теме и формирању сценарија/алгоритма пројекта, прикупљају и обрађују материјал, израђују мултимедијалне садржаје (текст, слика, видео, стрип, анимација, игрица), тестирају и представљају решење, развијају иницијативу, креативност, сарадњу и вредносне ставове, примењују самовредновање и вршњачко вредновање.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: У процесу вредновања потребно је континуирано пратити рад ученика. На почетку школске године урадити иницијално тестирање. Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, може се обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање).
Препоручује се и оцењивање базирано на практичним радовима и вежбањима. Квизове, тестове знања и слично користити за увежбавање и утврђивање појмова и чињеничних знања, као и за формирање коначних оцена. Препоручено је комбиновање различитих начина оцењивања да би се сагледале слабе и јаке стране сваког свог ученика. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Потребно је да наставник резултате вредновања постигнућа својих ученика континуирано анализира и користи своје наставне праксе.

Корелација са другим предметима	
ИКТ	Српски језик (усмено описивање дигиталних уређаја и програма) Српски језик (усмено описивање рада у датом програму) Ликовна култура (Цртање и сликање) Српски језик (правилно писање знакова интерпункције) Техника и технологија (склопни цртеж) Српски језик (правопис) Српски језик (усмено излагање) Техника и технологија (Техничка и дигитална писменост – Представљање идеја и решења коришћењем дигиталних презентација) Ликовна култура (боје, контраст) Српски језик (правопис, правила изражавања) Техника и технологија (Техничка и дигитална писменост – Представљање идеја и решења коришћењем дигиталних презентација) Ликовна култура (боје, контраст) Српски језик (правопис, правила изражавања)
Дигитална писменост	Енглески језик (терминологија) Историја (Стари Рим) Техника и технологија (Техничка и дигитална писменост- претраживање интернета)
Рачунарство	Техника и технологија (Конструкторско моделовање -Алгоритам) Математика (бројевни изрази) Математика (апсолутна вредност, цели бројеви) Енглески језик (терминологија) Математика (цртање геометријских фигура) Ликовна култура (цртање облика) Математика (типови задатака са одређеним условом – нпр. сличност троуглова) Математика (скупови)
Пројектни задатак	Техника и технологија 5. разред (Израда пројектног задатка) Српски језик (правила писаног изражавања, правопис)

	Техника и технологија (израда пројектног задатка) Српски језик (правила писаног изражавања, правопис)

Литература за ученике и наставнике: Информатика и рачунарство, уџбеник за 6. разред основне школе, Милош Папић, Далибор Чукљевић, Вулкан знање, дигитални уџбеник.

Разред: **СЕДМИ**

Фонд часова:

разред	недељни фонд часова	годишњи фонд часова
Седми	1	36

Циљеви наставе информатике и рачунарства у седмом разреду према стандардима квалитета рада:

- Ефективно проналажење, обрада и управљање информацијама.
- Сигурна и етичка комуникација у дигиталном окружењу.
- Креирање различитих дигиталних садржаја као што су текстови, графике, анимације, видео снимци, али и једноставни програми.
- Примена рачунарства у решавању стварних, практичних проблема у друштву убрзаних технолошким развојем.

<table>
<tr><th colspan="3">ИСХОДИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</th><th>ОБЛАСТ /ТЕМА</th><th>САДРЖАЈИ</th></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="12">ИКТ</td><td rowspan="12">– Обележавање логичке структуре и генерисање прегледа садржаја текстуалног документа
– Карактеристике рачунарске графике
– Рад у програму за растерску графику
– Рад у програму за векторску графику
– Израда гиф анимација
– Коришћење алата за снимање екрана</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td></td><td>ИНФ.ОО.О.2.1. Креирају, едитују, форматирају и чувају текстуалне, графичке, аудио, видео и мултимедијалне датотеке.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td></td><td>ИНФ.ОО.С.2.1. Креирају или адаптирају датотеке у одговарајућем софтверу примењујући акције уметања елемената – слике, табеле, графиконе и друге садржаје.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">НАПРЕДНИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
</table>

		ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђују дигитална решења узрасту примерених реалних проблема (еколошких, културолошких, здравствених итд.) и тиме унапређују квалитет живота у локалној заједници.		

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ /ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**Дигитална писменост**	– URL, DNS, IP адреса. Хипервеза и хипертекст – Електронска пошта, креирање налога, слање и пријем поште – Електронска пошта (контакти, безбедност, нежељена пошта) – Рад на дељеним документима
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
	ИНФ.ОО.О.2.1. Креирају, едитују, форматирају и чувају текстуалне, графичке, аудио, видео и мултимедијалне датотеке. ИНФ.ОО.О.2.3. Путем интернета остварују безбедну и примерену комуникацију са другим корисницима.			
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
	ИНФ.ОО.С.2.5. На безбедан начин, штитећи лични идентитет, комуницирају путем интернета уважавајући правила дигиталног правописа и нетикеције.	ИНФ.ОО.С.3.1. Постављају резултате свог или групног рада на интернет ради дељења са другима.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		

<table>
<tr><td></td><td>ИНФ.ОО.Н.2.1. Самостално или у сарадњи са другим ученицима креирају, деле и организују дигиталне садржаје у облаку.</td><td></td><td rowspan="16">Рачунарство</td><td rowspan="16">– Синтакса програмског језика Python
– Петље
– Сложене структуре података (листе, торке)
– Сложене структуре података (скупови, речници)
– Графика у Python-у
– Подешавање положаја и избор боје објекта
– Цртање дужи и изломљених линија
– Цртање готових облика
– Цртање комбиновањем облика
– Цртање помоћу релативих координата
– Цртање помоћу петљи
– Додавање текста, слика, звука</td></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ИНФ.ОО.О.1.3. Представљају решење једноставног проблема помоћу алгоритма који садржин излистане улазне податке, дефинисаннначин њихове обраде и приказанночекивани резултат (излаз).</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ИНФ.ОО.С.1.7. Примењују основне елементе синтаксе и семантике одабраног визуалног или текстуалног прогрмског језика.</td><td>ИНФ.ОО.С.2.6. Креирају и тестирају рачунарски програм, којим аутоматизују решавање проблема примереног узрасту.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">НАПРЕДНИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ИНФ.ОО.Н.1.2. Користе библиотеке, функције и сложеније типове података за креирање сложенијих рачунарских</td><td></td><td></td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>програма.</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="11">Пројектни задатак</td><td rowspan="11">– Фазе пројектног задатка од израде плана до представљања решења
– Израда пројектног задатка у корелацији са другим предметима
– Вредновање резултата пројектног задака</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td>ИНФ.ОО.О.3.1. Користећи дигиталне технологије, ефикасно учествују у групном раду.</td></tr>
<tr><td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ИНФ.ОО.С.1.2. Организују податке у дигиталном окружењу на различитим медијумима.</td><td>ИНФ.ОО.С.2.3. Информацијама које проналазе на интернету приступају критички.
ИНФ.ОО.С.2.4. Информације пронађене на интернету користе у складу са ауторским правима, уз навођење извора и атрибуција.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">НАПРЕДНИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td></td><td>ИНФ.ОО.Н.2.3. Штите дигиталне продукте свог или тимског рада одговарајућом Си- си лиценцом.</td><td>ИНФ.ОО.Н.3.1. Израђују дигитална решења узрасту примерених реалних проблема (еколошких, културолошких, здравствених итд.) и тиме унапређују квалитет живота у локалној заједници.</td></tr>
</table>

Међупредметне компетенције	
ИКТ	Дигитална, естетичка, компетенција за учење, комуникација, рад са подацима и информацијама
Дигитална писменост	Дигитална, естетичка, компетенција за учење, комуникација, рад са подацима и информацијама
Рачунарство	Дигитална, естетичка, компетенција за учење, комуникација, рад са подацима и информацијама, решавање проблема
Пројектни задатак	Сарадња, дигитална, естетичка, компетенција за учење, комуникација, рад са подацима и информацијама

Начин остваривања програма:

- **Методе рада**: монолошка, дијалошка, демонстративна, метода практичног рада
- **Облик рада:** фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални

Активности:

Активности наставника: припрема текстуални документ и даје инструкције о даљем раду, представља израду прегледа садржаја, објашњава растерску и векторску графику, представља rgb и cmyk палете боја, појам пиксела и резолуције, разлике између слика за веб и штампу, битмапе и врсте компресије, демонстрира рад у растерском програму (слојеви, текстуални слојеви, селекција, корекција, филтери, трансформације, аутоматска обрада), рад у векторском програму (цртање, трансформација, векторизација), појам покретне слике, принцип филма и анимације, израда 2d анимације и gif-а, чување и уграђивање анимације, снимање кратког видео-туторијала, рад са звуком, појмови url, ip, домен, dns, хипертекст и хипервезе, додавање линкова, е-пошта (налози, слање, прилози), правила нетикете и безбедности, cloud сервиси (google drive, onedrive), рад на заједничким документима и пројектним задацима, фазе пројектног рада, развој креативности, сарадње и критичког мишљења, библиотека за 2d графику у програмирању, графички програми (координате, боје, примитиви, сложени облици, апсолутне и релативне координате), повезивање са математиком, пројектна настава у рачунарству (проблемска и истраживачка).

Активности ученика: проналазе и отварају документ у текст процесору, читају и уређују садржај, додељују стилове тексту, праве преглед садржаја, уче о растерској и векторској графици, палетама боја и резолуцији, упоређују слике за веб и штампу, раде са слојевима (додавање, брисање, скривање, провидност, стапање), користе алате за селекцију и корекције слика, примењују филтере и геометријске трансформације, обрађују више слика одједном, цртају и модификују објекте у векторској графици, векторизују слике, креирају 2d анимације и gif-ове, дискутују о изворима информација, снимају кратке видео-туторијале, користе електронску пошту, пишу поруке, уметају прилоге и хипервезе, поштују правила нетикете и безбедности, користе cloud сервисе за креирање, дељење и сарадњу на документима, креирају и сарађују на различитим типовима фајлова, промовишу пројектне активности на сајту, обнављају програмске технике, користе библиотеке за 2d графику, примењују основне и сложене графичке облике, користе апсолутне и релативне координате, додају звук и текст у графичке апликације, користе петље и насумичне бројеве у програмирању, имају креативну слободу у цртању, решавају проблемске и истраживачке задатке, учествују у пројектним апликацијама и сарадднички примењују нова знања.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: Вредновање ученика треба да буде континуирано и фокусирано на праћење и развој вештина, навика и ставова, а не само на тестирање знања. На почетку школске године врши се иницијално тестирање, а током наставе се прате и процес и продукти учења. Практични радови и вежбања треба да имају предност у оцењивању, док тестови и квизови служе више за увежбавање и утврђивање знања. При тимском раду препоручује се вршњачко оцењивање, а наставник заједно са ученицима дефинише показатеље за праћење напретка. Вредновање треба да пружа повратну информацију, помаже ученицима да побољшају свој рад и омогућава

наставнику да прилагоди наставу. Комбиновање различитих начина оцењивања омогућава сагледавање јачих и слабијих страна сваког ученика, а креирање инструмената за утврђивање знања може бити и у самом ученику, што подстиче учење и развој.

Корелација са другим предметима	
ИКТ	Српски језик (наслов, поднаслов) Математика (табеларни приказ) Српски језик (наслов, поднаслов) Математика (геометријски облици) Техника и технологија (основне компоненте ИКТ уређаја Ликовна култура (контраст, засићење бојом) Техника и технологија (графичко приказивање објекта) Ликовна култура (слојевито сликање) Математика (координатни систем) Техника и технологија (графичко представљање предмета) Техника и технологија (просторно приказивање предмета) Ликовна култура (контуре) Ликовна култура (анимација) Биологија (анатомија – око) Техника и технологија (мултимедијалне презентације)
Дигитална писменост	Техника и технологија (рачунарске мреже) Српски језик (писање поруке) Техника и технологија (сервиси на интернету) Српски језик (писање поруке) Техника и технологија (спољашња меморија, рад са текстом, мултимедијалне презентације)
Рачунарство	Математика (степен и корен броја, заокруживање броја) Енглески језик (терминологија) Математика (степен и корен броја, заокруживање броја) Математика (скупови) Математика (геометрија) Математика (координатни систем) Ликовна култура (системи боја) Математика (тачка, дуж, троугао) Математика (правоугаоник, круг, елипса, кружни лук) Математика (квадрат, кружница) Географија (државни симболи) Математика (координатни систем, квадрат, кружница) Математика (троугао)

	Техника и технологија (меморијски простор)
Пројектни задатак	У зависности од изабране теме (Српски језик, Биологија, Физичко васпитање)

Литература за ученике и наставнике: Информатика и рачунарство, уџбеник за 7. разред основне школе, Милош Папић, Далибор Чукљевић, Вулкан знање, дигитални уџбеник.

Разред: **ОСМИ**

Фонд часова:

разред	недељни фонд часова	годишњи фонд часова
Осми	1	34

Циљеви наставе информатике и рачунарства у осмом разреду према стандардима квалитета рада:

- упознавање ученика са применом рачунара у области табеларних прорачуна и изради графикона;
- упознавање ученика са фазама израде проблемских задатака на рачунару;
- упознавање ученика са основама језика за израду једноставних презентација на мрежи;
- оспособљавање ученика за самосталну израду пројекта применом рачунарских технологија.

<table>
<tr><th colspan="3">ИСХОДИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</th><th>ОБЛАСТ/ ТЕМА</th><th>САДРЖАЈИ</th></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="8">ИКТ</td><td rowspan="8">– Табеларно представљени подаци
– Радно окружење програма за табеларне прорачуне
– Форматирање табела
– Формати података у ћелијама
– Радно окружење, форматирање табела и формати података
– Сортирање и филтрирање података
– Статистичке анализе података
– Сортирање и филтрирање; статистичке анализе
– Груписање података и групна статистика
– Визуелизација података − израда графикона</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ИНФ.ОО.О.1.2. Самостално или уз помоћ наставника, аутоматизују процес извођења основних рачунских операција над табеларно записаним подацима.</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td></td><td>ИНФ.ОО.С.2.2. Табеларно записане податке представљају графиконом користећи одговарајућу опцију програма за табеларне прорачуне.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">НАПРЕДНИ НИВО</td></tr>
</table>

СПК 1	СПК 2	СПК 3		– Груписање података и група статистика; визуелизација података Штампање докумената
ИНФ.ОО.Н.1.2. Користе библиотеке, функције и сложеније типове података за креирање сложенијих рачунарских програма.				
ОСНОВНИ НИВО			**Дигитална писменост**	– Табеле у облаку – Отворени подаци – Заштита личних података
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
		ИНФ.ОО.О.3.1. Користећи дигиталне технологије, ефикасно учествују у групном раду.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ИНФ.ОО.С.1.6. Кроз навођење примера примене својим речима објашњавају појам вештачке интелигенције.		ИНФ.ОО.С.3.2. Успостављају везу између отварања података и стварања услова за развој. ИНФ. ОО.С.3.3. Препознају позитиван утицај вештачке интелигенције на савремен живот људи и умеју да наведу неколико примера.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ИНФ.ОО.Н.1.1. Критички размишљају о утицају вештачке интелигенције на живот људи.				

ИСХОДИ	**ОБЛАСТ**	**САДРЖАЈИ**

<table>
<tr><th colspan="3">По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</th><th>/ТЕМА</th><th></th></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="11">Рачунарство</td><td rowspan="11">– Анализа података у Python-у
– Инсталација Jupyter Notebook-а
– Радно окружење Jupyter Notebook-а
– Анализе појединачних серија података
– Радно окружење, Анализе појединачних серија
– Табеларни подаци у Jupyter-у
– Сортирање и филтрирање табеле
– Статистичке анализе табеларних података
– Групна статистика
– Визуелизација података</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ИНФ.ОО.О.1.3. Представљају решење једноставног проблема
помоћу алгоритма који садржин излистане улазне податке, дефинисанначин њихове обраде и приказанночекивани резултат (излаз).</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ИНФ.ОО.С.1.7. Примењују основне елементе синтаксе и семантике одабраног визуалног или текстуалног прогрмског језика.</td><td>ИНФ.ОО.С.2.6. Креирају и тестирају рачунарски програм, којим аутоматизују решавање проблема примереног узрасту.</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">НАПРЕДНИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td></td><td>ИНФ.ОО.Н.2.2. Коришћењем одговарајућих програма анализирају прикупљене (отворене) податке и доносе одговарајуће закључке.</td><td></td></tr>
</table>

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**	**ОБЛАСТ /ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО	**Пројектн**	– Формирање тимова, избор

СПК 1	СПК 2	СПК 3	**и задатак**	тема и подела послова, Прикупљање података – Обрада података, Анализа и визуелизација података – Припрема за штампу и извоз документа у PDF – Представљање пројектног задатка; – Дискусија и процена урађених задатака
		ИНФ.ОО.О.3.1. Користећи дигиталне технологије, ефикасно учествују у групном раду.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
		ИНФ.ОО.О.3.1. Користећи дигиталне технологије, ефикасно учествују у групном раду.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
	ИНФ.ОО.Н.2.1. Самостално или у сарадњи са другим ученицима креирају, деле и организују дигиталне садржаје у облаку.			

Међупредметне компетенције	
ИКТ	Дигитална компетенција, решавање проблема, компетенција за целоживотно учење, рад с подацима и информацијама.
Дигитална писменост	Дигитална компетенција, компетенција за целоживотно учење учење, комуникација, рад с подацима и информацијама.
Рачунарство	Дигитална, естетичка, компетенција за учење, решавање проблема, рад с подацима и информацијама.
Пројектни задатак	Сарадња, дигитална компетенција, компетенција за учење, комуникација, рад с подацима и информацијама.

Начин остваривања програма:

- **Методе рада**: монолошка, дијалошка, демонстративна, метода практичног рада
- **Облик рада:** фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални

Активности:

Активности наставника: подсећа ученике на основне појмове, води дискусију о прикупљању, обради и представљању података, представља програм за табеларне прорачуне, његове примене и радно окружење, демонстрира унос различитих типова података,

форматирање, сортирање, филтрирање, примену формула и функција, показује начине копирања, премештања и претраге садржаја у табели, објашњава организацију података, планирање и креирање радних табела и радних свесака, демонстрира израду графикона, изведених табела (pivot), груписање и визуелизацију података, упознаје ученике са техникама форматирања и припреме за штампу табела, приказује рад са дељеним табелама у облаку и управљање правима приступа, отвара тему разговором, објашњава природу и злоупотребу личних података, представља права детета у дигиталном окружењу, указује на ризике и кршења права на интернету, подстиче препознавање кршења права од стране одраслих, упознаје са обрадом и отвореним подацима, показује економске и професионалне могућности, објашњава могућности анализе података у програмским језицима и окружењима као што су Jupyter/Python, приказује статистичке операције и визуализацију низова, демонстрира анализу колона и табела, подучава примену скриптова на нове податке и више скупова података.

Активности ученика: обнављају раније научене појмове и учествују у дискусији о значају података, вежбају навигацију кроз табелу и унос различитих типова података, испробавају форматирање ћелија, промену типова података и приказа, креирају радне табеле и радне свеске на основу примера блиских њиховом искуству, сами уносе атрибуте и вредности, сортирају и филтрирају податке, израчунавају елементарне статистике, користе формуле и функције, вежбају релативно и апсолутно адресирање, копирање формула и израчунавање нових колона, креирају и анализирају графиконе и изведене табеле, форматирају табеле ради прегледности и припремају их за штампу, уче да сарађују кроз заједнички рад у дељеним табелама на облаку, учествује у разговору, разуме прикупљање и употребу података, анализира лични интернет профил, препознаје ризике и кршења права, разуме улогу одраслих у заштити права, користи отворене податке и схвата њихов значај за професионалне могућности, прати демонстрације наставника, уноси низове података разних типова, примењује основне статистичке операције на низовима, анализира смисао резултата, визуелизује податке у различитим облицима.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: На почетку школске године наставник врши иницијално тестирање, континуирано прати рад ученика, вреднује процес и продукте учења, прати и оцењује практичне радове и вежбања, организује вршњачко оцењивање и договор са ученицима о показатељима напредка, користи оцењивање као инструмент за напредовање, планира процес учења и бира стратегије учења на основу резултата, упознаје и примењује портфолио као извор података о напретку, комбинује различите методе оцењивања, даје ученицима повратну информацију, анализира резултате вредновања.

Корелација са другим предметима	
ИКТ	Енглески језик (терминологија) Математика („Статистичка анализа података“) Информатика и рачунарство („Табеле у MS Word-у“) Математика (децимални бројеви, типови података) Географија (легенда на географској карти)
Дигитална писменост	Енглески језик (терминологија) Математика („Статистичка анализа података“) Историја (Уједињене нације) Техника и технологија (израда једноставног школског робота сопствене конструкције или из конструкторског комплета управљаним вештачком интелигенцијом)
Рачунарство	Математика („Статистичка обрада података“) Биологија („Екологија – заштита животне средине“)

	Техника и технологија („Обновљиви извори – енергије“) Енглески језик (терминологија) Математика (децимални бројеви, цели бројеви, типови података) Хемија (температура кључања) Техника и технологија („Кућне електричне инсталације и електроинсталациони материјал и прибор“, „Мерење електричних величина мултиметром“, „Основи електронике“) Физика (Омов закон) Физичко и здравствено васпитање („Мерења моторичких способности“) Математика (децимални бројеви, типови података, површина призме, Питагорина теорема, површина трапеза, површина тростране призме, површина и запремина правилне четворостране призме) Техника и технологија (формати папира, потрошња струје, заштита животне средине) Географија (градови Србије, планине Србије, реке Србије) Хемија (метали) Техника и технологија („Потрошња струје“) Географија („Реке Србије“) Географија („рељеф Србије – планинске области“, „климатски елементи, типови климе“, „облик и величина Земље, распоред копна и мора“, легенда на географској карти)
Пројектни задатак	У зависности од изабране теме: Математика („Статистичка анализа података“) Музичка култура (филмска музика) Физичко и здравствено васпитање (кошаркашка статистика)

12.8. ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА

Циљ васпитно-образовног рада је да доприноси техничко - технолошком васпитању и образовању ученика; формирању стваралачке личности; стицању основних техничко - технолошких знања, умења и вештина и оспособљавању за њихову примену у учењу, раду и свакодневном животу; стицању радних навика; развијању интересовања и способности за техничко стваралаштво и проналазаштво; упознавању економских, социјалних, техничко — технолошких, еколошких и етичких аспеката рада и производње и њиховог утицаја на развој друштва.

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања

Општа предметна компетенција (ОПК)

Циљ учења технике и технологије јесте да ученици развију техничко-технолошку писменост и стваралачко и логичко мишљење кроз стицање теоретског и практичног знања израдом практичних радова и пројеката реализованих самостално или тимски, уважавајући личне способности и вештине сваког ученика. Реализацијом практичних вежби ученици развијају фине моторичке вештине, стичу знања о различитим техничким материјалима и принципима рада основних алата и уређаја. Израдом предмета/модела коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата, ученици развијају креативност, иновативност, као и способност за тимски рад, сарадњу, толеранцију, способност слушања мишљења других и конструктивно решавање конфликата. Кроз развој техничког стваралаштва стичу реалне искуствене техничке основе за будуће школовање и живот. Одговорно и флексибилно се односе према одрживом коришћењу постојећих ресурса и разматрају начине за проналажење нових – чистих извора енергије. Воде рачуна о смањењу отпада и емисије штетних гасова, о неопходној

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Познавањем најважнијих достигнућа и личности у техници и технологији, ученици уочавају повезаност техничко-технолошког напретка са развојем друштва и унапређивањем квалитета живота људи. На основу познавања врсте, особина и начина обраде повезују материјале са могућностима њихове употребе у свакодневном животу. На основу врсте машина наводе појам и функцију коју обављају. Наводе конструктивне елементе који чине један грађевински објекат и објашњавају њихову улогу. Ученици разумеју важност заштите животне средине и штетност утицаја загађивача ваздуха, воде и земљишта.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Мере и контролишу основне физичке величине правилном применом прибора и инструмената за мерење и контролу. Праве разлику између правилног и неправилног коришћења електричних уређаја и машина. Цртају једноставне предмете скицом и техничким цртежом примењујући правила техничког цртања. Примењују основна знања из области технике и технологије коришћењем апликација из Office пакета и других доступних апликација. Употребом савремених техничких и технолошких достигнућа увиђају значај технике и технологије у свакодневном животу.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Праћењем техничко-технолошког развоја, развијају радозналост, интересовање за наставак школовања за различита занимања. Стечена знања у руковању алатима и уређајима вешто користе за једноставне поправке примењујући мере заштите на раду. Учествују у активностима које доприносе развоју свести о потреби заштите животне средине и рециклаже, чиме развијају сопствену личност (самопоштовање, иницијативност, очување здравља) и одговорно понашање у друштву. Графичка решења саопштавају путем техничких цртежа. Применом правила рационалног коришћења енергије у домаћинству дају допринос уштеди кућног буџета. Развијају предузетничке вештине, стичу одговоран однос према свом и раду других уважавањем различитости и међусобном толеранцијом.

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици објашњавају начине обраде техничких материјала издвајајући битне карактеристике традиционалне и савремене технологије обраде материјала. На основу стечених знања из електротехнике, рачунарства и мехатронике, анализирају и врше избор дигиталних и техничких уређаја. Користе стечена теоријска и практична знања о деловима и принципима рада малих кућних апарата за њихово одржавање и поправку једноставних кварова. Уважавајући правила унутрашњег и спољашњег уређења грађевинског објекта, ученици објашњавају начин опремања

ентеријера и екстеријера. Анализирају да ли је коришћење одређене технике и технологије у складу са принципима очувања животне средине и природних ресурса на Земљи. Ученици познају примере примене ИКТ-а у области управљања саобраћајним системима и безбедности путника и робе. На основу знања из електротехнике објашњавају начине производње, трансформацију и пренос електричне енергије од места производње до својих крајњих корисника.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

На основу анализе симулиране саобраћајне ситуације увиђају потенцијалне сигурносне ризике за учеснике у саобраћају. Самостално или тимски израђују техничку документацију у оквиру мини пројекта користећи прибор за техничко цртање или рачунарске апликације. На основу техничких цртежа израђују 3Д моделе користећи одговарајуће софтвере. Састављају и симулирају рад једноставних електричних шема ради провере стечених знања о електричним инсталацијама и повезивању саставних електричних елемената. Анализирају примере примене вештачке интелигенције претрагом интернета и других расположивих ресурса.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Конструкторским моделовањем предмета које су сами креирали или по понуђеном конструктивном решењу, презентују моторичке, организацијске вештине, алгоритамски приступ. Применом мера штедње енергије и употребом енергетски ефикасних уређаја стичу корисне навике мотивишући друге да их следе. Анализом техничко-технолошког развоја развијају радозналост и интересовање за наставак школовања за различита занимања. Ученици креирани производ маркетиншки представљају у школи и локалној заједници ради промоције својих предузетничких вештина. Смисао учења садржаја наставног предмета Техника и технологија је, између осталог, повезивање и практична примена стечених знања из различитих предмета. Иницирају и учествују у активностима које доприносе развоју свести о потреби заштите животне средине и рециклаже, чиме развијају сопствену личност (самопоштовање, иницијативност, очување здравља) и одговорно понашање у друштву. Графичка решења саопштавају путем техничких цртежа испољавајући креативност и оригиналност.

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

На основу критичке анализе карактеристика електричних машина и уређаја, ученици креирају иновативне моделе машина и уређаја. Кроз развој техничког стваралаштва повезују конструкцију различитих врста робота са њиховом наменом. Ученици на основу знања о дигиталним и техничким уређајима прате развој основних компоненти рачунара, таблет уређаја и паметних телефона.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

На основу анализе конструкторског модела, предлажу мере за његово унапређење уз уважавање естетских компоненти. Анализирају конструкцију и управљање робота користећи доступан школски рачунарски интерфејс. Састављају и управљају роботом помоћу интерфејса, користећи основе вештачке интелигенције. Уочавају међусобну повезаност најважнијих подсистема (погонски, преносни, управљачки и кочиони) код возила друмског саобраћаја и саобраћајних средстава.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Конструкторским моделовањем предмета које су сами креирали презентују моторичке, организацијске вештине, алгоритамски приступ и др. Креираним моделима могу управљати вештачком интелигенцијом, чиме усвојена знања добијају функционални значај. Анализом техничко - технолошког развоја развијају радозналост и интересовање за наставак школовања за различита занимања

Разред: **Пети**

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
пети	2	72

Циљеви наставе технике и технологије у петом разреду према стандардима квалитета рада:

Ученици треба да се:

- упознају са програмом технике и технологије,
- упознају са организацијом рада у кабинету за технику и технологију и мерама заштите.
- стекну представу о четири основна вида саобраћаја: друмски, железнички, водни и ваздушни,
- стекну знање о начинима регулисања друмског саобраја,
- упознају пут од идеје до реализације,
- упознају елементе техничког цртања,
- науче приказивати своје идеје помоћу скице,
- науче како се врши избор материјала за реализају своје идеје, као и редослед операција и алата при обликовању материјала,
- упознају основну конфигурацију рачунара и науче повезати
- основне елементе конфигурације рачунара,
- науче укључити рачунар у рад и функцију тастатуре, упознају неке могућности употребе рачунара са готовим програмима.
- реализују своју идеју уз примену конструкторских комплета и готових елемената.
- упознају врете и карактеристична својства лако обрадивих ма¬теријала: дрво, картон, кожа, пластичне масе,
- упознају основне принципе механичке обраде материјала,
- науче правилно да користе прибор и алат за механичку обраду
- материјала.
- упознају могућности коришпења енергије сунца, ветра и воде,
- се навикавају на штедњу енергије

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
	ТЕХ.ОО.О.2.5. Употребом савремених техничких и технолошких достигнућа увиђају значај технике и технологије у свакодневном животу.	ТЕХ.ОО.О.3.1. Примењују мере заштите на раду ради сопствене и сигурности осталих учесника у процесу рада. ТЕХ.ОО.О.3.5. Препознају своје		– Појам, улога и значај технике и технологије на развој друштва и животног окружења. – Подручја човековог рада и производње, занимања и послови у области технике и технологије. – Правила понашања и рада у кабинету. – Организација радног места у

		способности и афинитете према различитим занимањима у области технике.	**Животно и радно окружење**	кабинету и примена мера заштите на раду. – Коришћење техничких апарата и ИКТ уређаја у животном и радном окружењу.
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
		ТЕХ.ОО.С.3.4. Повезују стечена знања из технике и технологије са сродним садржајима из других наставних предмета.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ОСНОВНИ НИВО			**Саобраћај**	– Улога, значај и историјски развој саобраћаја. – Врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени. – Професије у подручју рада саобраћај. – Употреба информационих техологија у савременом саобраћају – Саобраћајна сигнализација – изглед и правила поступања. – Правила и прописи кретања пешака, возача бицикла и дечијих возила (ролери, скејт, тротинет) у саобраћају – рачунарска симулација и саобраћајни полигон. – Обавезе и одговорност деце као учесника у саобраћају. –Заштитна опрема потребна за безбедно управљање бициклом и
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
		ТЕХ.ОО.О.3.3. Примењују правила безбедности као активни учесници у саобраћају.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ТЕХ.ОО.С.1.6. Повезују примере примене ИКТ-а у управљању саобраћајним системима са безбедношћу у саобраћају.	ТЕХ.ОО.С.2.1. На основу анализе симулиране саобраћајне ситуације, увиђају потенцијалне сигурносне ризике за учеснике у саобраћају.			
НАПРЕДНИ НИВО				

СПК 1	СПК 2	СПК 3		дечијим возилима.
ОСНОВНИ НИВО			**Техничка и дигитална писменост**	– Прибор за техничко цртање (оловка, гумица, лењир, троугаоници, шестар). Формати цртежа (А3, А4). Размера. – Типови и дебљине линија (пуна дебела линија; пуна танка линија; пуна танка линија извучена слободном руком; испрекидана танка линија; црта-тачка-црта танка линија). – Геометријско цртање (цртање паралелних правих, цртање нормале на дату праву, цртање углова помоћу лењира и троугаоника). – Елементи котирања (помоћна котна линија, котна линија, показна линија, котни завршетак, котни број – вредност). – Цртање техничког цртежа са елементима (типови линија, размера и котирање). – Пренос података између ИКТ уређаја (рачунар, таблет, smartphone, дигитални фотоапарат). – Апликација за дигиталну обраду слике. Операције подешавања осветљености и контраста слике. Промена величине/резолуције слике, издвајање дела слике. – Креирање документа у програму за обраду текста. – Форматирање текста, уметање слике и графике. – Интернет претрага и приступ
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
	ТЕХ.ОО.О.2.3. Цртају једноставне предмете скицом и техничким цртежом примењујући правила техничког цртања.			
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
	ТЕХ.ОО.С.2.2. Самостално или тимски израђују техничку документацију у оквиру мини пројекта користећи прибор за техничко цртање или рачунарске апликације.			
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ТЕХ.ОО.Н.1.3. Познају развој основних компоненти рачунара, таблет уређаја и паметних телефона.				

<table>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td>online ресурсима.</td></tr>
<tr><td colspan="3">ИСХОДИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</td><td>ОБЛАСТ/ ТЕМА</td><td>САДРЖАЈИ</td></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="12">Ресурси и производња</td><td rowspan="12">– Природни ресурси на Земљи: енергија и материјали.
– Управљање отпадом (рециклажа; заштита животне средине).
– Врсте, својства и примена природних материјала.
– Технологија прераде и обраде дрвета.
– Технологија прераде и обраде коже.
– Текстилна технологија.
– Технологија производње папира.
– Поступци ручне обраде и спајања папира, текстила, коже и дрвета – сечење/резање, спајање (лепљење) и заштита (лакирање).
– Коришћење алата и прибора за ручну обраду и спајање наведених материјала – маказе, моделарска тестера, брусни папир, стега.</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ТЕХ ОО.О.1.1. Повезују врсте, својства и начин обраде са употребом материјала.
ТЕХ ОО.О.1.4. Наводе главне загађиваче ваздуха, воде и земљишта и описују њихов утицај на животну средину.</td><td>ТЕХ.ОО.О.2.3. Цртају једноставне предмете скицом и техничким цртежом примењујући правила техничког цртања.
вештина и радних навика.</td><td>ТЕХ.ОО.О.3.2. Израђују једноставне моделе и макете самостално или у тиму, у циљу развоја и усавршавања мануелних</td></tr>
<tr><td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ТЕХ.ОО.С.1.1. Пореде традиционалне и савремене технологије обраде материјала.
ТЕХ.ОО.С.1.5. Анализирају да ли је коришћење одређене технике и технологије у складу са принципима очувања животне средине.</td><td>ТЕХ.ОО.С.2.2. Самостално или тимски израђују техничку документацију у оквиру мини пројекта користећи прибор за техничко цртање или рачунарске апликације.</td><td>ТЕХ.ОО.С.3.5. Иницирају и учествују у активностима рециклаже и заштите животне средине у локалној заједници.</td></tr>
<tr><td colspan="3">НАПРЕДНИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">ИСХОДИ
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:</td><td>ОБЛАСТ/ ТЕМА</td><td>САДРЖАЈИ</td></tr>
</table>

ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ТЕХ ОО.О.1.1. Повезују врсте, својства и начин обраде са употребом материјала.	ТЕХ.ОО.О.2.3. Цртају једноставне предмете скицом и техничким цртежом примењујући правила техничког цртања.	ТЕХ.ОО.О.3.1. Примењују мере заштите на раду ради сопствене и сигурности осталих учесника у процесу рада. ТЕХ.ОО.О.3.2. Израђују једноставне моделе и макете самостално или у тиму, у циљу развоја и усавршавања мануелних вештина и радних навика.	**Конструкторско моделовање**	– – Израда предмета/модела ручном обрадом и спајањем папира и/или дрвета, текстила, коже коришћењем одговарајућих техника, поступака и алата. – Приказивање идеје, поступка израде и решења/производа. – Тимски рад и подела задужења у тиму.
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
	ТЕХ.ОО.С.2.2. Самостално или тимски израђују техничку документацију у оквиру мини пројекта користећи прибор за техничко цртање или рачунарске апликације.	ТЕХ.ОО.С.3.3. Креирају рекламни материјал ради промоције самостално или тимски израђеног пројекта. ТЕХ.ОО.С.3.4. Повезују стечена знања из технике и технологије са сродним садржајима из других наставних предмета.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математика	рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција, одговоран однос према здрављу, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка комперенција, комуникација,одговоран однос према околини

Начин остваривања програма:

- **Методе рада**: монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, комбинована, метода учења путем открића, метода практичног рада, метода графичког рада
- **Облик рада**: фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности

Наставника:организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје

Ученика: активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу, практична примена стечених знања,активно учешће у раду,самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује,организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији,самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест), усмено одговарање, израда техничких цртежа, израда модела, полугодишња провера знања, провера знања на крају школске године.

Корелација са другим предметима :

- Техника и технологија /Математика - Графичке комуникације/Геометрија (угао, оса симетрије)
- Техника и технологија /Географија - Графичке комуникације / Картографија (размера)
- Техника и технологија /Историја - Увод/праисторија
- Техника и технологија /Информатика и рачунарство - Информатичке технологије / Оперативни системи, програм за обраду текста
- Техника и технологија / Енглески језик - Информатичке технологије / Unit 6: (видео игре)
- Техника и технологија /Ликовна култура - Графичке комуникације / Линија, облик

Литература (за наставнике и ученике)

Техника и технологија 5 : уџбеник за 5. разред основне школе /Слађана Матијашевић– Београд : Логос, 2022

Разред: **ШЕСТИ**
Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
шести	2	72

Циљеви наставе технике и технологије у шестом разреду према стандардима квалитета рада:

Ученици треба да се:

- упознају са програмом технике и технологије са организацијом рада у кабинету за технику и технолигију и мерама заштите.
- Упознају се са саобраћајним системима, управљањем и правилима саобраћаја
- упознају елементе техничког цртања у грађевинарству,
- науче приказивати своје идеје помоћу скице,
- науче како се врши избор материјала за реализају своје идеје, као и редослед операција и алата при обликовању материјала,
- упознају основну конфигурацију рачунара и науче повезати основне елементе конфигурације рачунара,
- упознају врете и карактеристична својства грађевинских материјала,
- науче правилно да користе прибор и алат за механичку обраду материјала.
- упознају могућности коришпења енергије сунца, ветра и воде, се навикавају на штедњу енергије**.**

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**Животно и радно окружење**	– Значај и развој грађевинарства. – Просторно и урбанистичко планирање – Култура становања – Кућне инсталације
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
	ТЕХ.ОО.О.2.5. Употребом савремених техничких и технолошких достигнућа увиђају значај технике и технологије у свакодневном животу.			
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ТЕХ.ОО.С.1.4. Познају и поштују правила унутрашњег и спољашњег уређења грађевинског објекта.				
ОСНОВНИ НИВО				– Саобраћајни системи

СПК 1	СПК 2	СПК 3	**Саобраћај**	– Прописна инфраструктура - безбедност учесника – Управљање саобраћајном сигнализацијом – Правила безбедног кретања пешака и возача бицикла у јавном саобраћају
		ТЕХ.ОО.О.3.3. Примењују правила безбедности као активни учесници у саобраћају.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
	ТЕХ.ОО.С.2.1. На основу анализе симулиране саобраћајне ситуације, увиђају потенцијалне ТЕХ.ОО.С.2.2. Самостално или тимски израђују техничку документацију у оквиру мини пројекта користећи прибор за техничко цртање или рачунарске апликације.сигурносне ризике за учеснике у саобраћају.			
ОСНОВНИ НИВО			**Техничка и дигитална писменост**	– Фазе у изградњи грађевинског објекта, ситуациони план – Скица, технички цртеж (ортогонална пројекција и перспектива) – Котирање и симболи – Цртање пресека у грађевинарству – Техничко цртање помоћу рачунара – Представљање идеја и решења уз коришћење дигиталних презентација
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ТЕХ ОО.О.1.3. Препознају основне карактеристике и конструктивне елементе грађевинских објеката.		ТЕХ.ОО.О.2.3. Цртају једноставне предмете скицом и техничким цртежом примењујући правила техничког цртања. ТЕХ.ОО.О.2.4. Примењују основна знања из области технике и технологије коришћењем апликација из Office пакета.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		

	ТЕХ.ОО.С.2.2. Самостално или тимски израђују техничку документацију у оквиру мини пројекта користећи прибор за техничко цртање или рачунарске апликације. ТЕХ.ОО.С.2.3. На основу техничких цртежа израђују 3Д моделе користећи одговарајуће софтвере.			
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
	ТЕХ.ОО.Н.3.2. При реализацији сопствених идеја, претходно представљених техничким цртежом или употребом одговарајуће апликације, користе расположиве интерфејс технологије.			
ОСНОВНИ НИВО			**Ресурси и производња**	– Подела, врсте и карактеристике грађевинских материјала – Техничка средства у грађевинарству – Организација рада у грађевинарству -Рециклажа материјала у грађевинарству и заштита животне средине – Техничка средства у пољопривреди – Организација рада у пољопривреди. – Рециклажа материјала у пољопривреди заштита животне средине, Обновљиви извори енергије
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ТЕХ ОО.О.1.1. Повезују врсте, својства и начин обраде са употребом материјала. ТЕХ ОО.О.1.4. Наводе главне загађиваче ваздуха, воде и земљишта и описују њихов утицај на животну средину.				
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		

ТЕХ.ОО.С.1.1. Пореде традиционалне и савремене технологије обраде материјала.				– Мере за рационално и безбедно коришћење топ. енергије – Моделовање машина и уређаја у грађевинарству, пољопривреди или модела који користи обновљиве изворе енергије
ОСНОВНИ НИВО			**Конструкторско моделовање**	– Израда техничке документације – Израда макете/ модела у грађевинарству, пољопривреди или модела који користи обновљиве изворе енергије – Представљање идеје, поступка израде и решења производа – Одређивање тржишне вредности производа укључујући и оквирну процену трошкова – Представљање производа и креирање дигиталие презентације
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
	ТЕХ.ОО.О.2.3. Цртају једноставне предмете скицом и техничким цртежом примењујући правила техничког цртања.	ТЕХ.ОО.О.3.1. Примењују мере заштите на раду ради сопствене и сигурности осталих учесника у процесу рада.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
	ТЕХ.ОО.С.2.2. Самостално или тимски израђују техничку документацију у оквиру мини пројекта користећи прибор за техничко цртање или рачунарске апликације.	ТЕХ.ОО.С.3.4. Повезују стечена знања из технике и технологије са сродним садржајима из других наставних предмета.		

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математика	рад с подацима и информацијама,мрешавање проблема, сарадња, дигитална компетенција,модговоран однос према здрављу, компетенције за учење,модговорно учешће у демократском друштву, естетичка комперенција, комуникација, одговоран однос према ок.

Начин остваривања програма

- **Методе рада**: монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, комбинована, метода учења путем открића, метода практичног рада, метода графичког рада
- **Облик рада**: фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности

Наставника:организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје

Ученика: активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу, практична примена стечених знања,активно учешће у раду,самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује,организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији,самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест), усмено одговарање, израда техничких цртежа, израда модела, полугодишња провера знања, провера знања на крају школске године.

Корелација са другим предметима :

Техника и технологија /Историја - Основне одлике средњег века

Техника и технологија /Географија - Насеља , Техника и технологија /Ликовно - Топле и хладне боје

Техника и технологија /Ликовна култура - Комплеметарне боје

Литература (за наставнике и ученике): Техника и технологија 6 : уџбеник за 6. разред основне школе / Жељко Васић, Иван Ђисалов, др Дијана Каруовић, Марија Бокан – Београд : Логос, 2019

Разред: **Седми**
Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
седми	2	72

Циљеви наставе технике и технологије у седмом разреду према стандардима квалитета рада:

Ученици треба да се:

- упознају са програмом технике и технологије,
- упознају са организацијом рада у кабинету за технику и технологију и мерама заштите.
- стекну представу о машинама спољашњег и унутрашњег транспорта, подсистемима код возила друмског саобраћаја (погонски, преносни)
- стекну знање о начинима регулисања друмског саобраја,
- упознају специфичности техничких цртежа у машинству, ортогонално и просторно приказивање предмета, коришћење функција и алата програма за CAD и 3D штампе у изради тродимензионалних модела и макета.
- науче како се врши избор материјала за реализају своје идеје, као и редослед операција и алата при обликовању материјала,
- упознају основну конфигурацију рачунара и науче повезати основне елементе конфигурације рачунара,
- реализују своју идеју уз примену конструкторских комплета и готових елемената.
- упознају врете и карактеристична својства машинских материјала
- упознају основне принципе механичке обраде материјала,
- науче правилно да користе прибор и алат за механичку обраду материјала.
- упознају могућности коришпења енергије сунца, ветра и воде,
- се навикавају на штедњу енергије

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ /ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
	ТЕХ.ОО.О.2.2. Праве разлику између правилног и неправилног коришћења електричних уређаја и машина.	ТЕХ.ОО.О.3.5. Препознају своје способности и афинитете према различитим занимањима у области технике.	**Животно**	– Појам, улога и развој машина и механизама. – Енергије у домаћинству и могућности уштеде. – Утицај дизајна и правилне употребе техничких средстава на здравље људи.

СРЕДЊИ НИВО			**и радно окружење**	– Зависност очувања животне средине од технологије. – Професије (занимања) у области производних техника и технологија.
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ТЕХ.ОО.С.1.5. Анализирају да ли је коришћење одређене технике и технологије у складу са принципима очувања животне средине.				
ОСНОВНИ НИВО			**Саобраћај**	– Машине спољашњег и унутрашњег транспорта. – Подсистеми код возила друмског саобраћаја (погонски, преносни, управљачки, кочиони). – Исправан бицикл/мопед као битан предуслов безбедног учешћа у саобраћају
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ТЕХ ОО.О.1.2. Познају основне врсте машина у зависности од функција које обављају.				
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
	ТЕХ.ОО.С.2.1. На основу анализе симулиране саобраћајне ситуације, увиђају потенцијалне сигурносне ризике за учеснике у саобраћају.			
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
	ТЕХ.ОО.Н.2.4. Уочавају међусобну повезаност најважнијих подсистема (погонски, преносни, управљачки и кочиони) код возила друмског саобраћаја и других саобраћајних средстава.			
ОСНОВНИ НИВО				– Специфичности техничких

СПК 1	СПК 2	СПК 3	**Техничка и дигитална писменост**	цртежа у машинству. – Ортогонално и просторно приказивање предмета. – Коришћење функција и алата програма за CAD. – Употреба 3D штампе у изради тродимензионалних модела и макета. – Основне компоненте ИКТ уређаја. – Управљање и контрола коришћењем рачунарске технике и интерфејса. – Вештачка интелигенција - појмови; примери технологија управљаних вештачком интелигенцијом
	ТЕХ.ОО.О.2.3. Цртају једноставне предмете скицом и техничким цртежом примењујући правила техничког цртања. ТЕХ.ОО.О.2.4. Примењују основна знања из области технике и технологије коришћењем апликација из Office пакета.			
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
	ТЕХ.ОО.С.2.2. Самостално или тимски израђују техничку документацију у оквиру мини пројекта користећи прибор за техничко цртање или рачунарске апликације.			
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
		ТЕХ.ОО.Н.3.2. При реализацији сопствених идеја, претходно представљених техничким цртежом или употребом одговарајуће апликације, користе расположиве интерфејс технологије.		
ОСНОВНИ НИВО				– Рационално коришћење ресурса на Земљи и очување и заштита животне
СПК 1	СПК 2	СПК 3		

ТЕХ ОО.О.1.2. Познају основне врсте машина у зависности од функција које обављају. ТЕХ.ОО.О.2.5. Употребом савремених техничких и технолошких достигнућа увиђају значај технике и технологије у свакодневном животу.	ТЕХ.ОО.О.2.1. Мере и контролишу основне физичке величине правилном применом прибора и инструмената за мерење и контролу.		**Ресурси и производња**	средине. – Материјали у машинству (пластика, метали, легуре и др.). – Мерење и контрола – појам и примена мерних средстава (мерила). – Технологија обраде материјала у машинству (обрада материјала са и без скидања струготине, савремене технологије обраде). – Елементи машина и механизама (елементи за везу, елементи за пренос снаге и кретања, специјални елементи). – Производне машине: врсте, принцип рада, појединачна и серијска производња. – Појам, врсте, намена и конструкција робота – (механика, погон и управљање). – Погонске машине – мотори (хидраулични, пнеуматски, топлотни). – Моделовање погонских машина и/или школског мини робота.
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ТЕХ.ОО.С.1.1. Пореде традиционалне и савремене технологије обраде материјала.				
ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
		ТЕХ.ОО.О.3.1. Примењују мере заштите на раду ради сопствене и сигурности осталих учесника у процесу рада. ТЕХ.ОО.О.3.2. Израђују једноставне моделе и макете самостално или у тиму, у циљу развоја и усавршавања мануелних	**Конструкторско моделова**	– Проналажење информација, стварање идеје и дефинисање задатка. – Самосталан/тимски рад на пројекту. – Израда техничке документације изабраног модела ручно или уз помоћ рачунарских апликација. – Реализација пројекта - израда модела коришћењем алата и машина у складу са принципима безбедности на раду. – Представљање идеје, поступака израде и производа.

		вештина и радних навика.	**ње**	– Процена сопственог рада и рада других на основу постављених критеријума. – Употреба електронске коресподенције са циљем унапређења производа. – Одређивање оквирне цене трошкова и вредност израђеног модела
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
	ТЕХ.ОО.С.2.2. Самостално или тимски израђују техничку документацију у оквиру мини пројекта користећи прибор за техничко цртање или рачунарске апликације.			
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
	ТЕХ.ОО.Н.2.1. На основу анализе конструкторског модела, предлажу мере његовог унапређења уз уважавање естетских компоненти.			

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математика	рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција, одговоран однос према здрављу, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка комперенција, комуникација, одговоран однос према околини

Начин остваривања програма:

- **Методе рада**: монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, комбинована, метода учења путем открића, метода практичног рада, метода графичког рада
- **Облик рада**: фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности

Наставника:организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје

Ученика: активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу, практична примена стечених знања,активно учешће у раду,самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује,организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији,самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест), усмено одговарање, израда техничких цртежа, израда модела, полугодишња провера знања, провера знања на крају школске године.

Корелација са другим предметима :

- Техника и технологија /Хемија - Машински материјали у корелацији са садржајем из области метали и легуре
- Техника и технологија /Физика - Мерење у корелацији са садржајем мерење масе, силе, момента
- Техника и технологија /Математика - Техничко цртање у машинству/Геометрија, Многоугао, круг, сличност, перспектива
- Техника и технологија /Информатика и рачунарство - Информатичке технологије/ Израда презентација
- Техника и технологија /Хемија - Материјали/Метали, оксиди метала и хидроксиди, Неметали, оксиди неметала и киселине

Литература (за наставнике и ученике): Техника и технологија 7 : уџбеник за 7. разред основне школе / Иван Ђисалов, др Дијана Каруовић, Иван Палинкаш – Београд : Логос, 2022

Разред: **ОСМИ**
Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
осми	2	68

Циљеви наставе технике и технологије у осмом разреду према стандардима квалитета рада:

Ученици треба да:

- прошире знања о основним командама оперативног система,
- прошире знања о коришћењу интернета и електронске поште,
- прошире знања о коришћењу основних програма за обраду текста, табела и слике,
- обуче се за припрему презентација,
- упознају подсистеме електроенергетског система,
- стекну појам о дистрибуцији електричне енергије,
- упознају електроинсталациони материјал и елементе према стандардима наведених електроматеријала,
- упознају основне електротехничке симболе,
- науче да читају електротехничке шеме, а једноставније да користе у практичном раду,
- стекну основна практична знања и умења у састављању електричних струјних кола,
- упознају основне делове електротермичких и електродинамичких апарата и уређаја у домаћинству,
- науче да правилно користе електричне уређаје и апарате,
- упознају основне електронске елементе,
- науче симболе и шеме у електроници

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
	ТЕХ.ОО.О.2.2. Праве разлику између правилног и неправилног коришћења електричних уређаја и машина.	ТЕХ.ОО.О.3.4. Применом правила рационалног коришћења енергије у домаћинству штеде кућни буџет. ТЕХ.ОО.О.3.5. Препознају своје способности и афинитете према различитим занимањима у	**Животно и радно**	– Увод у електротехнику, рачунарство и мехатронику – Електрична инсталација – опасност и мере заштите – Примена електричних апарата и уређаја у домаћинству, штедња енергије и енергетска ефикасност – Професије (занимања) у

		области технике.	**окружење**	области електротехнике и мехатронике
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
		ТЕХ.ОО.С.3.2. Примењују знање о енергетски ефикасним уређајима при куповини уређаја.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
		ТЕХ.ОО.Н.3.1. Анализирају расположиве информације при куповини техничког уређаја		
ОСНОВНИ НИВО			**Саобраћај**	– Саобраћајна средства на електропогон – врсте и карактеристике. – Хибридна возила. – Електрични и електронски уређаји у саобраћајним средствима. – Основи телекомуникација
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
		ТЕХ.ОО.О.3.3. Примењују правила безбедности као активни учесници у саобраћају.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ТЕХ.ОО.С.1.6. Повезују примере примене ИКТ-а у управљању саобраћајним системима са безбедношћу у саобраћају.				
ОСНОВНИ НИВО				– Основне компоненте ИКТ уређаја

СПК 1	СПК 2	СПК 3	**Техничка и дигитална писменост**	– Управљање процесима и стварима на даљину помоћу ИКТ – Основни симболи у електротехници – Рачунарски софтвери за симулацију рада електричних кола – Израда и управљање електромеханичким моделом
	ТЕХ.ОО.О.2.3. Цртају једноставне предмете скицом и техничким цртежом примењујући правила техничког цртања. ТЕХ.ОО.О.2.4. Примењују основна знања из области технике и технологије коришћењем апликација из Office пакета.			
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
	ТЕХ.ОО.С.2.4. Састављају и симулирају рад једноставних електричних шема ради провере стечених знања о електричним инсталацијама и повезивању саставних електричних елемената.			
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ТЕХ.ОО.Н.1.3. Познају развој основних компоненти рачунара, таблет уређаја и паметних телефона.				
ОСНОВНИ НИВО				– Електроенергетски систем. – Производња, трансформација
СПК 1	СПК 2	СПК 3		

ТЕХ ОО.О.1.4. Наводе главне загађиваче ваздуха, воде и земљишта и описују њихов утицај на животну средину.			**Ресурси и производња**	и пренос електричне енергије. – Обновљиви извори електричне енергије. – Електроинсталациони материјал и прибор. Кућне електричне инсталације. – Састављање електричних кола – Коришћење фазног испитивача и мерење електричних величина мултиметром. – Електричне машине. – Електротехнички апарати и уређаји у домаћинству. – Основни електронике. – Рециклажа електронских компоненти.
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ТЕХ.ОО.С.1.7. Објашњавају начине производње, трансформацију и пренос електричне енергије.				
ОСНОВНИ НИВО			**Конструкторско моделовање**	– Моделовање електричних машина и уређаја – Огледи са електропанелима – Коришћење интерфејса за управљање помоћу рачунара – Израда једноставног школског робота сопствене конструкције или из конструкторског комплета – Рад на пројекту: – израда производа/модела; – управљање моделом; – представљање производа/модела.
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
		ТЕХ.ОО.О.3.2. Израђују једноставне моделе и макете самостално или у тиму, у циљу развоја и усавршавања мануелних вештина и радних навика.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
	ТЕХ.ОО.С.2.2. Самостално или тимски израђују техничку документацију у оквиру мини пројекта користећи прибор за техничко			

	цртање или рачунарске апликације.			

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета математика	рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, дигитална компетенција, одговоран однос према здрављу,компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка комперенција, комуникација, одговоран однос према околини

Начин остваривања програма

- **Методе рада**: монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, комбинована, метода учења путем открића, метода практичног рада, метода графичког рада
- **Облик рада**: фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности

Наставника:организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржаје

Ученика: активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу, практична примена стечених знања,активно учешће у раду,самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује,организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији,самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест), усмено одговарање, израда техничких цртежа, израда модела, полугодишња провера знања, провера знања на крају школске године.

Корелација са другим предметима :

- Техника и технологија /Хемија - Гвожђе, алуминијум и бакар
- Техника и технологија /Физика - Џулов закон
- Техника и технологија /Физика - Магнетно поље
- Техника и технологија /Информатика и рачунарство - Рад са графичким објектима
- Техника и технологија /Ликовна култура - Амблем, симбол, знак

Литература (за наставнике и ученике): Техника и технологија 8 : уџбеник за 8. разред основне школе / Жељко Васић, Борислав Дакић – Београд : Логос, 2022

12.9.ПРЕДМЕТ: ЛИКОВНА КУЛТУРА
РАЗРЕД: ПЕТИ
УКУПНИ БРОЈ ЧАСОВА: 72 **БРОЈ ЧАСОВА НЕДЕЉНО: 2**

ЦИЉ: Циљ учења ликовна култура је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

ТЕМЕ	ИСХОДИ	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА	НАСТАВНА СРЕДСТВА
РИТАМ ЛИНИЈА	По завршетку разреда ученик/ца ће бити у стању да: Опише ритам који уочава у природи, окружењу и уметничким делима Пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте ритма Гради правилан, неправилан и слободан визуелни ритам Направи самостално импровизовани прибор од одабраног материјала Искаже своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност Пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте линија Гради линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и притисак Користи одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналних цртежа Искаже своје мишљењео томе како је развој цивилизације утицао на	- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне -Излагање - Амбијентално учење - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Естетско процењивање	- Ученички радови - Фотографије - Уџбеник -ЦД - Компјутер

ОБЛИК ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ	развој уметности Пореди облике из окружења, уметничких дела и природе према задатим условима Гради апстрактне или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад Наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје ради добијања жељеног тона Обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком Преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност Комбинује ритам, линије и облике стварајући оригинални оранамент дајући му намену Објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене производе Искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно Пореди различите начине комуницирања од праисторије до данас Изрази исту поруку писаном, вербалном, невербалном и визуелном комуникацијом Тумачи једноставне визуелне информације		

Редни број наставне теме	Број часова		НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Временска динамика	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (по реализацији наставне теме ученик ће бити у стању да)
	За обраду	За остале тип			
1.	1	3	Увод у ликовну културу	.	ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике ЛК.1.1.3. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак) ЛК.1.2.1. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак)
2.	5	11	Линија		ЛК.1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима (нпр. костимограф, дизајнер, архитекта...) ЛК1.3.3. познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне
3.	9	23	Облик		уметности (нпр. музеј, галерију, атеље, уметничка радионица...) ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...) ЛК.2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио
4.	5	9	Ритам		неку идеју или концепт ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику) ЛК.3.2.3. користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и
5.	2	4	Визуелно споразумевање		садржају) када образлаже свој рад и радове других ученика ЛК.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и на радовима других

ОБЛАСТ / ТЕМА		МЕСЕЦ										ОБРАДА	ВЕЖБА	ЕВАЛУАЦИЈА	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI				
1.	Увод у ликовну културу	4										1	2	1	4
2.	Линија	4	8	4								5	10	1	16
3.	Облик			6	8	8	4	6				9	22	1	32
4.	Ритам							2	6	6		5	8	1	14
5.	Визуелно споразумевање									2	4	2	3	1	6
УКУПНО		8	8	10	8	8	4	8	6	8	4	22	45	5	72

Кључни појмови садржаја: Простор, облик, линија
ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА (оствареност исхода)- Иницијална процена, посматрање, активност на часу, учествовање у разговору, самосталан рад, рад у групи, естетско процењивање

ПРЕДМЕТ: ЛИКОВНА КУЛТУРА
РАЗРЕД: ШЕСТИ
УКУПНИ БРОЈ ЧАСОВА: 36 **БРОЈ ЧАСОВА НЕДЕЉНО: 1**

ЦИЉ: Циљ учења ликовна култура је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

ТЕМЕ	ИСХОДИ	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА	НАСТАВНА СРЕДСТВА
БОЈА БОЈА И СВЕТЛИНА ТЕКСТУРА	именује, описује и показује сензитивност за основне, изведене, хроматске и ахроматске боје у окружењу и уметности; примењује стечена знања о својствима и врстама боја у, окружењу и уметности приликом решавања проблемских задатака; осмишљава и ствара креативна решења и оригиналне идеје у ликовном раду. показује сензитивност за различите односе боја у окружењу и уметности; посматра, опажа, уочава, упоређује и анализира комплементарне парове боја; самостално примењује темперу, воштани и суви пастел као сликарске технике, именује и описује основне појмове из области ранохришћанске и	- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне -Излагање - Амбијентално учење - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Естетско процењивање	- Фотографије - Слике - Уџбеник - Радна свеска - Краћи текстови - Апликације - Дидактички материјали -ЦД - Компјутер

СВЕТ УОБРАЗИЉЕ У ЛИКОВНИМ ДЕЛИМА КОМУНИКАЦИЈА ПРОСТОР	византијске уметности; посматра, опажа и уочава улогу боја и колористичких односа у делима која припадају ранохришћанској и византијској уметности; именује, описује и показује сензитивност за појмове светлина и сенка; примењује стечена знања о светло-тамном контрасту приликом решавања проблемских задатака кроз израду графике; именује, описује и показује сензитивност за појмове градација светлости и волумен; именује и описује основне појмове из области српске средњовековне уметности; посматра, опажа и уочава улогу маште и имагинације у делима која припадају уметности ренесансе; описује, упоређује и анализира различите мотиве из маште и имагинације, и њихову улогу у уметничким делима из доба ренесансе; примењује стечена знања о ентеријеру, амбијенту и обликовању простора приликом решавања проблемских задатака кроз креирање витража;		

МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) Ученик	б) Наставник		
- Српски језик - Ликовна култура - Музичка култура - Историја - Географија - Биологија -Техника и технологија - Физика - Математика	-Црта, слика, лепи,сече,моделује, отискује - Истражује -Посматра - Именује - Упоређује -Описује - Комбинује -Повезује - Процењује	- Подстиче - Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Демонстрира - Објашњава - Даје упутства - Контролише - Прати - Вреднује	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства - Уџбеници - Искуство ученика - ИКТ Е-уџбеник	- Ученици - Наставници - Родитељи - ПП служба - Директор - Педагошки асистент - Локална заједница

Редни број наставне теме	Број часова		НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Временска динамика	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (по реализацији наставне теме ученик ће бити у стању да)
	За обраду	За остале типове часова			
1.	5	4	БОЈА		ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике ЛК.1.1.3. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак)
2.	5	1	БОЈА И СВЕТЛИНА		ЛК.1.2.1. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак)
3.	4	3	ТЕКСТУРА		ЛК.1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима (нпр. костимограф, дизајнер, архитекта...)
4.	3	1	СВЕТ УОБРАЗИЉЕ У ЛИКОВНИМ ДЕЛИМА		ЛК1.3.3. познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерију, атеље, уметничка радионица...)
5.	4	1	КОМУНИКАЦИЈА		ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...) ЛК.2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку

6.	3	2	ПРОСТОР		идеју или концепт ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику) ЛК.3.2.3. користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других ученика ЛК.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и на радовима других

Кључни појмови садржаја: Боја, светлина, текстура, уобразиља, комуникација, простор
ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА (оствареност исхода)- Иницијална процена, посматрање, активност на часу, учествовање у разговору, самосталан рад, рад у групи, естетско процењивање

ОБЛАСТ / ТЕМА		МЕСЕЦ										ОБРАДА	ВЕЖБА	ЕВАЛУАЦИЈА	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI				
1.	БОЈА	4	5									5	3	1	9
2.	БОЈА И СВЕТЛИНА			4	2							5		1	6
3.	ТЕКСТУРА				2	3	2					4	2	1	7
4.	СВЕТ УОБРАЗИЉЕ У ЛИКОВНИМ ДЕЛИМА							4				3		1	4

5.	КОМУНИКАЦИЈА								4	1		4		1	5
6.	ПРОСТОР									3	2	3	1	1	5
УКУПНО		4	5	4	4	3	2	4	4	4	2	24	6	6	36

ПРЕДМЕТ: ЛИКОВНА КУЛТУРА
РАЗРЕД: СЕДМИ
УКУПНИ БРОЈ ЧАСОВА: 36 **БРОЈ ЧАСОВА НЕДЕЉНО: 1**

ЦИЉ: Циљ учења ликовна култура је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

ТЕМЕ	ИСХОДИ	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА	НАСТАВНА СРЕДСТВА
ПРОСТОР И КОМПОЗИЦИЈА КОМУНИКАЦИЈА УМЕТНОСТ ОКО НАС	По завршетку разреда ученик/ца ће бити у стању да: Користи традиционалне технике и одабрана савремена средства за ликовна изражавања Изражва одабраним ликовним средствима емоције, стања и имагинацију Обликује композицију примењујући основна знања о пропорцијама и перспективи Користи одабране изворе и информације као подстицај за стваралачки рад Разговара о одабраним темама, идејама или мотивима у уметничким остварењима Учествује у заједничком креативном раду који обједињује различите уметности и/или технологију Прави самостално или у тиму презентације о одабраним темама Представи своје и радове других, кратко, аргументовано и афирмативно Предлаже идеје за уметничку рециклажу, хуманитарне акције кроз ликовно стваралаштво или обилазак места и установа културе Разматра своја интересовања и могућности у односу на занимања у	- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне -Излагање - Амбијентално учење - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Естетско процењивање	- Фотографије - Слике - Уџбеник - Краћи текстови - Апликације - Дидактички материјали -ЦД - Компјутер

	визуелним уметностима		

Редни број наставне теме	Број часова		НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Временска динамика	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (по реализацији наставне теме ученик ће бити у стању да)
	За обраду	За остале типове часова			
1.	10	10	ПРОСТОР И КОМПОЗИЦИЈА		ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике ЛК.1.1.3. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак) ЛК.1.2.1. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак) ЛК.1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима (нпр. костимограф, дизајнер, архитекта...) ЛК1.3.3. познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерију, атеље, уметничка радионица...) ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...) ЛК.2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику) ЛК.3.2.3. користи тачне термине (нпр.простор, композиција,комуникација...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других ученика ЛК.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом
2.	8	5	КОМУНИКАЦИЈА		
3.	1	2	УМЕТНОСТ ОКО НАС		

					раду и на радовима других

МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) Ученик	б) Наставник		
- Српски језик - Ликовна култура - Музичка култура - Историја - Географија - Биологија -Техника и технологија - Физика - Математика	-Црта, слика, лепи,сече,моделује, отискује - Истражује -Посматра - Именује - Упоређује -Описује - Комбинује -Повезује - Процењује	- Подстиче - Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Демонстрира - Објашњава - Даје упутства - Контролише - Прати - Вреднује	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства - Уџбеници - Искуство ученика - ИКТ	- Ученици - Наставници - Родитељи - ПП служба - Директор - Педагошки асистент - Локална заједница

Кључни појмови садржаја: Простор, композиција,облик, линија, боја, текстура, комуникација, уметност
ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА (оствареност исхода)- Иницијална процена, посматрање, активност на часу, учествовање у разговору, самосталан рад, рад у групи, естетско процењивање

ОБЛАСТ/ТЕМА		МЕСЕЦ										ОБРАДА	ВЕЖБЕ	ПРОЦЕ-ЊИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI				
1.	ПРОСТОР И КОМПОЗИЦИЈА	5	4	3	5	2						13	2	4	19
2.	КОМУНИКАЦИЈА					1	2	4	4	2		5	6	2	13
3.	УМЕТНОСТ ОКО НАС									2	2	2	1	1	4

УКУПНО	5	4	3	5	3	2	4	4	4	2	20	9	7	36

ПРЕДМЕТ: ЛИКОВНА КУЛТУРА
РАЗРЕД: ОСМИ
УКУПНИ БРОЈ ЧАСОВА: 34 **БРОЈ ЧАСОВА НЕДЕЉНО: 1**

ЦИЉ: Циљ учења ликовна култура је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

ТЕМЕ	ИСХОДИ	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА	НАСТАВНА СРЕДСТВА
КОМПОЗИЦИЈА НАСЛЕЂЕ	По завршетку разреда ученик/ца ће бити у стању да: Бира одговарајући прибор, материјал, технику, уређај и апликативни програм за изражавање идеје, имагинације, емоције, ставова и порука Користи разноврсне податке и информације као подстицај за стваралачки рад Примењује знања о елементима и принципима компоновања Реализује једноставне ликовне пројекте, самостално или у сарадњи са другима Дискутује аргументовано о својим и радовима других уважавајући различита мишљења Прави презентације усклађујући слику и текст и приказујући кључне податке и визуелне информације	- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне -Излагање - Амбијентално учење - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Естетско процењивање	- Фотографије - Слике - Уџбеник - Краћи текстови - Апликације - Дидактички материјали -ЦД - Компјутер

КОМУНИКАЦИЈА	Тумачи садржаје различитих уметничких дела и одабрану визуелну метафорику Разговара о значају културне баштине за лични развој, развој туризма и очување културног идентитета земље		

МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) Ученик	б) Наставник		
- Српски језик - Ликовна култура - Музичка култура - Историја - Географија - Биологија -Техника и технологија - Физика - Математика	-Црта, слика, лепи,сече,моделује, отискује - Истражује -Посматра - Именује - Упоређује -Описује - Комбинује -Повезује - Процењује	- Подстиче - Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Демонстрира - Објашњава - Даје упутства - Контролише - Прати - Вреднује	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства - Уџбеници - Искуство ученика - ИКТ	- Ученици - Наставници - Родитељи - ПП служба - Директор - Педагошки асистент - Локална заједница

Редни број наставне теме	Број часова		НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Временска динамика	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (по реализацији наставне теме ученик ће бити у стању да)
	За обраду	За остале типове часова			
1.	10	5	КОМПОЗИЦИЈА		ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике ЛК.1.1.3. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак) ЛК.1.2.1. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак) ЛК.1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима (нпр. костимограф, дизајнер, архитекта...) ЛК1.3.3. познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерију, атеље, уметничка радионица...) ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...) ЛК.2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику) ЛК.3.2.3. користи тачне термине (нпрпростор, композиција,комуникација...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других ученика ЛК.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и на радовима других
2.	8	4	НАСЛЕЂЕ		
3.	5	2	КОМУНИКАЦИЈА		

Кључни појмови садржаја: Простор, композиција,облик, линија, боја, текстура, комуникација
ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА (оствареност исхода)- Иницијална процена, посматрање, активност на часу, учествовање у разговору, самосталан рад, рад у групи, естетско процењивање

ОБЛАСТ/ТЕМА		МЕСЕЦ										ОБРАДА	ВЕЖБЕ	ПРОЦЕ-ЊИВАЊЕ	СВЕГА
		IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI				
1.	КОМПОЗИЦИЈА	4	1									3	1	1	5
2.	РИТАМ, ГРАДАЦИЈА И КОНТРАСТ		3	3								4	1	1	6
3.	ПРОСТОР И КОМПОЗИЦИЈА			2	3							3	1	1	5
4.	КОМПОНОВАЊЕ И ФАНТАСТИКА				1	2						1	1	1	3
5.	СЛОБОДНО КОМПОНОВАЊЕ						3	1				1	2	1	4
6.	КОМУНИКАЦИЈА							3	2			3	1	1	5
7.	НАСЛЕЂЕ								1	4		4	1	1	6
УКУПНО		4	4	5	4	2	3	4	3	4	1	19	8	7	34

КОРЕЛАЦИЈА ЛИКОВНЕ КУЛТУРЕ СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА

1. Друштвене науке
Историја

- **(Стари век):** Цртање и вајање египатских хијероглифа, месопотамских клинастих писама, израда античких грчких ваза од глине или колажа.
- **(Средњи век):** Проучавање и израда иницијала и илуминација у средњовековним књигама, анализа архитектуре манастира и фрескосликарства, витешки грбови .

Српски језик и књижевност

- **Илустрација књижевних дела:** Визуелно изражавање мотива из народних епских песама, бајки или лектира
- **Стрип и графичка новела:** Креирање стрипа на основу прочитане приповетке или песме.

Географија

- **Картографија и орнамент:** Израда стилизованих географских карата (веза са линијом и бојом).
- **Културна баштина:** Сликање пејзажа и традиционалне архитектуре различитих народа света.
- **Екологија:** Израда скулптура или инсталација од рециклираног материјала (ленд-арт, еколошка свест).

2. Природно-математичке науке
Математика

- **Геометрија:** Примена геометријских тела и фигура у апстрактној уметности .
- **Симетрија и пропорција:** Проучавање златног пресека, симетрије на орнаментима

Биологија

- **Анатомија:** Цртање пропорција људског тела, проучавање мишићне и коштане структуре (у 7. разреду кроз биологију човека).
- **Ботаника и зоологија:** Цртање појединости биљних и животињских ћелија, инсеката, биљака (веза са текстуром и обликом у природи).

Физика и Хемија

- **Оптика и светлост (Физика):** Истраживање спектра боја, разлагање светлости кроз призму, контрасти боја (комплементарни контраст), настанак сенке и полусенке.
- **Технологија материјала (Хемија):** Разумевање хемијског састава боја, пигмената, процеса печења глине или мешања различитих медијума (нпр. уља и воде).

3. Технологија, уметност и изражавање
Музичка култура

- **Сценографија и костимографија:** Дизајнирање костима и сценографије за оперу, балет или позоришну представу која се обрађује на музичком.

- Слушање музике током сликања

Техника и технологија / Информатика
- **Дигитална уметност:** Коришћење рачунарских програма за цртање, 3D моделовање и дигиталну обраду фотографија.
- **Дизајн производа:** Израда техничких цртежа, макета објеката, дизајн амбалаже и индустријски дизајн.
- **Фотографија и филм:** Упознавање са кадром, композицијом, светлом и монтажом кроз медијску културу.

Физичко и здравствено васпитање
- **Покрет и равнотежа:** Естетска анализа покрета људског тела кроз спорт, цртање фигуре у покрету (динамичка линија).

12.10. Разред: Пети
Предмет: Музичка култура

Циљ учења музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.

Предметни исходи	**Стандарди**	**Компетенције** **Опште међупредметне компетенције**	**Назив теме/ садржај (7** **обр. + 3 утврђ.)**	**Кључни појмови**	**Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)**	***Начин провере остварености исхода***
- наведе начине и средства музичког изражавања у праисторији и античком добу; - објасни како друштвени развој утиче на начине и облике музичког изражавања; - искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека; - реконструише у сарадњи са другима начин комуникације кроз музику у смислу ритуалног понашања и пантеизма; - идентификује утицај ритуалног понашања у музици савременог доба (музички елементи, наступ и	МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - историјско–стилских периода - народног стваралаштва Ученик уме да анализира повезаност: МК. 2.1.2. структуре и драматургије одређеног музичког жанра МК. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота МК. 3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка	**-компетенција за учење** **-комуникација** **-естетичка кометенција** **-рад са подацима и информацијама**	**ЧОВЕК И МУЗИКА** <u>Човек у праисторији</u> Улога музике у првобитном друштву; Човек и ритуал: улога музике у ритуалу (музичкоантрополошка истраживања); Магијска моћ музике; Елементи музичког тока: покрет, ритам (ритам као основа ритуала), коло/групни плес; Покрет: порекло плеса; Слушање/доживљај ритма телом; Најстарија фолклорна музичка традиција у Србији и светске баштине. <u>Човек Антике</u> Божанска природа музике: - митолошка свест античког човека; - музички атрибути богова; - музика и држава. Музика у храму и музика на двору;Примери различитих инструмената	покрет, ритам, мелодија	Користити методе/технике и облике рада које Активирају ученикеда буду самосталнији у раду: анализа Музичких примера, фотографија, ППТ, видео матаријала. Инсистирање на корелацији са Другим предметима: историја, ликовна култура, географија. Коришћење Завод-овог е-уџбеника: видео и аудио записи, квизови, ППТ.	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика. Самоевалуација и евалуација на крају полугодишта и током појединих часова*

сл.);	жанра и облика музичког фолклора МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд МК. 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту		и музичких облика у античким цивилизацијама; Улога и место музике у античким цивилизацијама: Индија, Сумер/Вавилон, Кина, Египат, Грчка, Рим; Појава првих нотација, пентатоника;			

- класификује инструменте по начину настанка звука; - опише основне карактеристике удараљки; - препозна везу између избора врсте инструмента и догађаја, односно прилике када се музика изводи; - користи могућности ИКТ-а у примени знања о музичким инструментима (коришћење доступних апликација);	МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - музичких инструмената и састава Ученик уме да анализира повезаност: МК. 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу МК. 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд	**-комуникација** **-естетичка компетенција** **-компетенција за учење** **-рад са подацима и информацијама**	**МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ (2 обр.)** Најстарији инструменти: тело, удараљке, дувачки, жичани; Удараљке - настанак, првобитни облик и развој; Ритмичке удараљке као најједноставнија група инструмената; Мелодијске удараљке;	мелодија, ритам, инструменти	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: видео и звучниј записа, фотографија, ППТ, доступне ИКТ апликације. Користити претходна знања ученика. Повезати са историјским контекстом. Коришћење Заводовог е-уџбеника	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика. Самоевалуација и евалуација на крају полугодишта и током појединих часова*

- изражава се покретима за време слушања музике; - вербализује свој доживљај музике; - идентификује ефекте којима различити елементи музичке изражајности (мелодија, ритам, темпо, динамика) утичу на тело и осећања; - анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте; - илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу (војна музика, обредна музика, музика за забаву...); - критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље; - понаша се у складу са правилима музичког бонтона; - користи	МК. 1.2.1. именује музичке изражајне елементе МК. 1.2.2. именује извођачки састав МК. 1.2.4. именује српски музички фолклор МК. 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра Ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са: МК. 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера МК. 3.2.2. жанровским и историјско–стилским контекстом звучног примера МК. 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора	**-комуникација** **-естетичка компетенција** **-компетенција за учење** **-одговоран однос према здрављу**	**СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ (14обр. + 4утврђ.)** Елементи музичке изражајности - темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената; Слушање вокалних, вокално-инструменталних и кратких инструменталних композиција, домаћих и страних композитора; Слушање дела најстарије фолклорне традиције српског и других народа; Слушање народних и уметничких дела инспирисаних фолклором народа и народности, различитог садржаја, облика и расположења, као и музичких прича;	мелодија, ритам, динамика, темпо, покрет	Основни методски приступ је од звука ка теорији. Јасно формулисати упутства како би ученици знали на шта да усмере пажњу приликом слушања. Постепено проширивати опажајни капацитет код ученика усмеравајући их на специфичности музичког дела пре слушања. Ученичка знања из различитих области повезати и ставити у функцију разумевања дела, подстичући креативност и критичко мишљење. Користити илустрације, ППТ и ИКТ када је могуће. Подстицати ученике на изношење свог мишљења уз аргументовано образлагање.	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора и активности ученика.* *Самоевалуација и евалуација на крају полугодишта и током појединих часова* *Домаћи задатак*

могућности ИКТ-а за слушање музике;						

- пева и свира самостално и у групи; - примењује правилну технику певања (правилно дисање, држање тела, артикулација); - кроз свирање и покрет развија сопствену координацију и моторику; - користи различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције; - искаже своја осећања у току извођења музике; - примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; - учествује у школским приредбама и манифестацијам а;	МК. 1.3.1. пева једноставне дечије, народне или популарне композиције МК. 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инстументу МК. 3.3.1. изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.	**-естетичка компетенција** **-сарадња** **-комуникација** **-одговоран однос према здрављу** **-компетенција за учење**	**ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ (35обр. + 4утврђ + 2сист.)** **Певање** Певање песама по слуху самостално и у групи; Певање песама из нотног текста солмизацијом; Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација певањем; Певање песама у комбинацији са покретом; **Свирање** Свирање песама и лакших инструменталних дела по слуху на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима; Свирање дечјих, народних и уметничких композиција из нотног текста; Извођење дечијих, народних и уметничких игара; Извођење једноставних ритмичких и мелодијских мотива (у стилу) музике старих цивилизација на инструментима или покретом;	мелодија, ритам, динамика, текст, темпо	Користити методе/технике и облике рада који подстичу ученике за самостални рад, рад у пару или групи. Кроз одговарајуће примере музичких вежби и композиција обрадити елементе музичке писмености. Обратити пажњу на правилно дисање, положај тела и дикцију. Узети у обзир гласовне могућности ученика.За инструментално музицирање користити ритмичке и мелодијске инструменте. Могу се користити нотни примери који су солмизацијом обрађени. Примењивати принцип активног учешћа ученика на часу. Коришћење аудио или видео снимака или матрица када је могуће. Посета концерта, у складу са могућностима	*Формативно, свакодневно оцењивање активности ученика, певањем и свирањем. Самоевалуација и евалуација на крају полугодишта и током појединих часова*

- користи могућности ИКТ-а у извођењу музике (коришћење матрица, караоке програма, аудио снимака...);						

- користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; - изражава своје емоције осмишљавањем мањих музичких целина; - комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; - учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; - користи могућности ИКТ-а за музичко стваралаштво.	Ученик уме да: МК. 1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења МК. 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела МК. 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско–ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима МК. 1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст. Ученик уме да: МК. 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте МК. 3.4.2. импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова МК. 3 4.3. осмисли музику за школску представу,	**-естетичка компетенција** **-комуникација** **-сарадња** **-компетенција за учење**	**МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО (1)** Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима, користећи притом различите изворе звука; Креирање покрета уз музику коју ученици изводе; Осмишљавање музичких питања и одговора, ритмичка допуњалка, мелодијска допуњалка са потписаним текстом, састављање мелодије од понуђених мотива; Импровизација мелодије на задати текст; Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструментарија и другим инструментима; Израда једноставних музичких инструмената; Реконструкција музичких догађаја у стилу старих цивилизација.	мелодија, ритам, динамика, тампо	Користити методе/технике и облике рада који подстичу ученике на музичко стваралаштво, самостално, групно и у пару. Користити корелацију са ликовном културом. Креативна употреба мултимедија: ППТ, ИКТ, аудио и видео снимци, мобилни телефони.	*Формативно, свакодневно награђивање ученика за било који облик музичког стваралаштва. Самоевалуација и евалуација на крају полугодишта и током појединих часова*

	приредбу или перформанс.					

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ

Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика

Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању: Сл. гласник РС, бр. 34/2019, 59/2020 и 81/2020

Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака.	Оцену одличан (5) добија ученик који: – у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; – лако логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године
		Оцену врло добар (4) добија ученик који: – у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;	- Усмено одговарање	Свеобухватност одговора Хронолошка прецизност Хоризонтално и вертикално повезивање градива Самосталност у одговарању	По потреби
		Оцену добар (3) добија ученик који: – у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; – у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; – већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; – у довољној мери критички расуђује;	-Редовност доношења домаћег	За три недоношења домаћег -1 у свеску, а након опомене и у дневник За редовно доношење домаћег задатка-5	Свакодневно током године, праћење/ пресек на крају године
			Прегледање свески	Уредност Све забележено са часова	На крају наставне године
			Певање и/или свирање песама и/или композиција	Учесталост активности на часовима Ритмичка и мелодијска прецизност Ангажовање самостално и у пару/групи Активно учешће у раду	Пресек стања сваког месеца

		Оцену довољан (2) добија ученик који: – знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; – у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; – понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;	Препознавање слушаних и обрађених композиција	Прецизни одговори Сакосталност у одговарању	Свакодневно бележење током године
			Музичко стварање	Ангажовање и труд Поштовање задатог материјала и инструкција Сарадња у пару или групи	Свакодневно бележење током године

			- Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе	По потреби
		Недовољан (1) добија ученик који: – знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; – не изводи закључке који се заснивају на подацима; – критички не расуђује	- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова,	Прва три пара која прваураде задатак добијају +5 Сви парови који ураде задатак добијају + Парови који не раде задато на часу	По потреби
Ангажовање ученика у настави	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	веома висок степен ангажовања ученика (5)	Вођење евиденције од стране -Броју јављања на часовима -Броју успешности у групном раду, раду у пару -Учешћу у хору, -Израда паноа, ППТ, различитих врста	-Све што је рађено на часу налази се у свескама -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (приредбе, концерти, наступи, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)	-Пресек стања по
		висок степен ангажовања ученика (4)			
		уз ангажовање ученика (3)			
		ангажовање ученика (2)			

Шести разред

Циљ учења музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народ

Предметни исходи	**Стандарди**	**Компетенције** **Опште међупредметне компетенције**	**Назив теме/ садржај (6 обр.)**	**Кључни**	**Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)**	***Начин провере остварености исхода***
- повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали; - наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период средњег века и ренесансе; - уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у средњем веку и ренесанси; - опише улогу музике у средњовековнојСрбији; - уочи разлике између духовних и световних вокалних композиција средњег века и ренесансе; - издвоји начине коришћења	МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - историјско–стилских периода - народног стваралаштва Ученик уме да анализира повезаност: МК. 2.1.2. структуре и драматургије одређеног музичког жанра МК. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота МК. 3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора	**-компетенција за учење** **-комуникација** **-естетичка компетенција** **-рад са подацима и информацијама** **-сарадња**	**ЧОВЕК И МУЗИКА** Средњи век: Ранохришћанска музика. Византијско певање. Грегоријански корал. Рани облици вишегласја – мотет. Световна музика средњег века: трубадури, трувери минезенгери. Духовна и световна музика у средњовековној Европи и Србији. Музика средњег века као инспирација за уметничку и популарну музику. Ренесанса Развој духовног и световног вишегласја. Мотет, миса, мадригал. Највећи представници ренесансне вокалне музике: Ђ. П. да Палестрина, О. ди Ласо. Инструментална музика ренесансе.	световна музика, духовна музика, вишегласје	Користити методе/технике и облике рада које активирају ученикеда буду самосталнији у раду: анализа музичких примера, фотографија, ППТ, видео матријала. Инсистирање на корелацији са другим предметима: историја, ликовна култура, географија. Коришћење Завод-овог е-уџбеника: видео и аудио записи, квизови, ППТ.	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика. Самоевалуација и евалуација на крају полугодишта и током појединих часова*

изражајних средстава у одабраним музичким примерима; - објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената;	МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд МК. 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту					

-одреди врсту музичког инструмента са диркама по изгледу и звуку; – опише разлику у начину добијања звука код исктрумената са диркама; – препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; – разликује вокално-инструменталне и инструменталне облике средњег века и ренесансе;	МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - музичких инструмената и састава Ученик уме да анализира повезаност: МК. 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу МК. 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд	**-комуникација** **-естетичка компетенција** **-компетенција за учење** **-рад са подацима и информацијама** **-сарадња дигитална компетенција**	**МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ** Инструменти са диркама: оргуље, чембало, клавир, хармоника, челеста. Народни инструменти.	мелодија, ритам, инструменти	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: видео и звучниј записа, фотографија, ППТ, доступне ИКТ апликације. Користити претходна знања ученика. Повезати са историјским контекстом. Коришћење Заводовог е-уџбеника	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика. Самоевалуација и евалуација на крају полугодишта и током појединих часова*

– коментарише слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте ; – идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника средњег века и ренесансе; – уочи сличности и разлике између православне и (римо)католичке духовне музике; – идентификује елементе средњовековне музике као инспирацију у музици савременог доба;	МК. 1.2.1. именује музичке изражајне елементе МК. 1.2.2. именује извођачки састав МК. 1.2.4. именује српски музички фолклор МК. 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра Ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са: МК. 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера МК. 3.2.2. жанровским и историјско–стилским контекстом звучног примера МК. 3.2.3. контекстом настанка и примене	**-комуникација** **-естетичка компетенција** **-компетенција за учење** **-одговоран однос према здрављу**	**СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ** Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске боје разли-читих гласова и инструмената. Слушање световне и духовне средњовековне и ренесансне музике. Слушање вокалних, вокално-иструменталних и инструменталних композиција, домаћих и страних омпозитора. Слушање дела традиционалне народне музике. Слушање дела инспирисаних фолклором.	мелодија, ритам, динамика, темпо, покрет	Основни методски приступ је од звука ка теорији. Јасно формулисати упутства како би ученици знали на шта да усмере пажњу приликом слушања. Постепено проширивати опажајни капацитет код ученика усмеравајући их на специфичности музичког дела пре слушања. Ученичка знања из различитих области повезати и ставити у функцију разумевања дела, подстичући креативност и критичко мишљење. Користити ислустрације, ППТ и ИКТ када је могуће. Подстицати ученике на изношење свог мишљења уз аргументовано образлагање.	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора и активности ученика.* *Самоевалуација и евалуација на крају полугодишта и током појединих часова* *Домаћи задатак*

	различитих облика музичког фолклора					

-изводи музичке примере користећи глас, покрет и традиционалне и/ или електронске инструменте, самостално и у групи; – примењује правилну технику певања; – примењује различита средства изражајног певања и свирања у зави-сности од врсте, намене и карактера композиције; – развије координацију и моторику кроз свирање и покрет; – примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједнич-ком музицирању; – користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; – комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; – учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката	МК. 1.3.1. пева једноставне дечије, народне или популарне композиције МК. 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инстументу МК. 3.3.1. изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.	**-естетичка компетенција** **-сарадња** **-комуникација** **-одговоран однос према здрављу** **-компетенција за учење** **-дигитална кометенција**	**ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ** **Певањеи свирање** Певање песама по слуху самостално и у групи. Певање песама из нотног текста солмизацијом. Извођење (певање или свирање) једноставних ритмичких и мелодиј-ских мотива у стилу музике средњег века и ренесансе. Певање песама у комбинацији са покретом. Свирање по слуху дечјих, народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инстру-ментима. Свирање из нотног текста дечјих, народних и уметничких компози-ција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим нструментима Извођење једноставнијих	мелодија, ритам, динамика, текст, темпо	Користити методе/технике и облике рада који подстичу ученике за самостални рад, рад у пару или групи. Кроз одговарајуће примере музичких вежби и композиција обрадити елементе музичке писмености. Обратити пажњу на правилно дисање, положај тела и дикцију. Узети у обзир гласовне могућности ученика.За инструментално музицирање користити ритмичке и мелодијске инструменте. Могу се користити нотни примери који су солмизацијом обрађени. Примењивати принцип активног учешћа ученика на часу. Коришћење аудио	*Формативно, свакодневно оцењивање активности ученика, певањем и свирањем. Самоевалуација и евалуација на крају полугодишта и током појединих часова*

– критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље; – користи могућности ИКТ- а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво.	Ученик уме да: МК. 1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења МК. 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела МК. 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско–ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима МК. 1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст. Ученик уме да: МК. 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте МК. 3.4.2. импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова МК. 3 4.3. осмисли	**-естетичка компетенција** **-комуникација** **-сарадња** **-компетенција за учење**	**МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО** Креирање пратње за песме ритмичким и звучним ефектима, кори-стећи притом различите изворе звука. Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Стварање мелодије на задати текст. Импровизација дијалога на инструментима Орфовог инструментарија и другим инструментима. Реконструкција музичких догађаја у стилу средњег века и ренесансе.	мелодија, ритам, динамика, тампо	Користити методе/технике и облике рада који подстичу ученике на музичко стваралаштво, самостално, групно и у пару. Користити корелацију са ликовном кутуром. Креативна употреба мултимедија: ППТ, ИКТ, аудио и видео снимци, мобилни телефони.	*Формативно, свакодневно награђивање ученика за било који облик музичког стваралаштва. Самоевалуација и евалуација на крају полугодишта и током појединих часова*

	музику за школску представу, приредбу или перформанс.					

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ

Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика

Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању: Сл. гласник РС, бр. 34/2019, 59/2020 и 81/2020

Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака.	Оцену одличан (5) добија ученик који: − у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; − лако логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године
		Оцену врло добар (4) добија ученик који: − у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; − самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; − решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;	- Усмено одговарање	Свеобухватност одговора Хронолошка прецизност Хоризонтално и вертикално повезивање градива Самосталност у одговарању	По потреби
		Оцену добар (3) добија ученик који: − у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; − у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; − већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; − у довољној мери критички расуђује;	-Редовност доношења домаћег	За три недоношења домаћег -1 у свеску, а након опомене и у дневник	Свакодневно током године, праћење/ пресек на крају године
			Прегледање свески	Уредност Све забележено са часова	На крају наставне године

			Певање и/или свирање песама и/или композиција	Учесталост активности на часовима Ритмичка и мелодијска прецизност Ангажовање самостално и у пару/групи Активно учешће у раду	Пресек стања сваког месеца
		Оцену довољан (2) добија ученик који: − знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; − у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; − понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;	Препознавање слушаних и обрађених композиција	Прецизни одговори Самосталност у одговарању	Свакодневно бележење током године
			Музичко стварање	Ангажовање и труд Поштовање задатог материјала и инструкција Сарадња у пару или групи	Свакодневно бележење током године
			- Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...)	По потреби
		Недовољан (1) добија ученик који: − знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; − не изводи закључке који се заснивају на подацима; − критички не расуђује; .	- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Прва три пара која прваураде задатак добијају +5 Сви парови којиураде задатак добијају + Парови који не раде задато на часу	По потреби

				добијају -	
Анга жова	одгов оран однос прем	− показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.(5)	Вођење евиденције од стране наставника о:	-Све што је рађено на часу налази се у свескама	-Пресек стања по тромесечјима

ње ученика у настави	а раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	− показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања.(4) − показује делимични степен активности и ангажовања (3) − показује мањи степен активности и ангажовања. ((2) − не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање (1)	-Броју јављања на часовима -Броју успешности у групном раду, раду у пару -Учешћу у хору, приредбама, ваннаставним активностима -Несебичном пружању помоћи другим ученицима -Израда паноа, ППТ, различитих врста излагања	-Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (приредбе, концерти, наступи, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)	

Седми разред

Циљ учења предмета Музичка култура је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.

Предметни исходи	**Стандарди**	**Компетенције** **Опште међупредметне компетенције**	**Назив теме/ садржај**	**Кључни**	**Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)**	***Начин провере остварености исхода***

-повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали; – наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристичн а за период барока и класицизма; – уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у бароку и класицизму; – препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; – објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и	МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - историјско– стилских периода - народног стваралашт ва Ученик уме да анализира повезаност: МК. 2.1.2. структуре и драматургије одређеног музичког жанра МК. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота МК. 3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд МК. 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке	**-компетенција за учење** **-комуникација** **-естетичка компетенција** **-рад са подацима и информацијама** **-сарадња**	**ЧОВЕК И МУЗИКА** Барок Рођење опере Клаудио Монтеверди Облици вокално-инструменталне музике (ораторијум, кантата). Инструментална музика: солистичко, камерно и оркестарско музицирање. Инструментални облици: свита, кончерто гросо. Антонио Вивалди, Јохан Себастијан Бах и Георг Фридрих Хендл. Класицизам Појам сонате и симфоније. Жанрови класичне музике – опера, црквени жанрови, симфонијска, концертантна, камерна (посебно гудачки квартет), солистичка музика. Јозеф Хајдн, Волфганг Амадеус Моцарт и Лудвиг ван Бетовен. Развој српске црквене музике.	барок, ораторијум, кантата, свита, кончертгросо, класицизам, соната, симфонија,	Користити методе/технике и облике рада које активирају ученикеда буду самосталнији у раду: анализа музичких примера, фотографија, ППТ, видео матаријала. Инсистирање на корелацији са другим предметима: историја, ликовна култура, географија. Коришћење Заводовог е-уџбеника: видео и аудио записи, квизови, ППТ.	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора и залагања ученика. Самоевалуација и евалуација на крају полугодишта и током појединих часова Домаћи задатак*

техничке могућности инструмената;	елементе у естетичком контексту					

- препозна врсту жичаних инструмента по изгледу и звуку; – опише начин добијања тона код жичаних инструмената; -објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената;	МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - музичких инструмената и састава Ученик уме да анализира повезаност: МК. 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу МК. 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд	**-комуникација** **-естетичка компетенција** **-компетенција за учење** **-рад са подацима и информацијама** **-сарадња** **дигитална компетенција**	**МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ** Жичани: трзалачки и гудачки. Градитељске школе. Појам симфонијског оркестра Српски народни музички инструменти.	мелодија, ритам, инструменти, симфонијски оркестар,	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: видео и звучниј записа, фотографија, ППТ, доступне ИКТ апликације. Користити претходна знања ученика. Повезати са историјским контекстом. Коришћење Заводовог е-уџбеника	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора и залагања ученика. Самоевалуација и евалуација на крају полугодишта и током појединих часова*

– разликује музичке форме барока и класицизма; – идентификује репрезентативне музичке примере најзначајнијих представника барока и класицизма; – идентификује елементе музике барока и класицизма као инспирацију у музици савременог доба;	МК. 1.2.1. именује музичке изражајне елементе МК. 1.2.2. именује извођачки састав МК. 1.2.4. именује српски музички фолклор МК. 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра Ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са: МК. 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера МК. 3.2.2. жанровским и историјско–стилским контекстом звучног примера МК. 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора	**-комуникација** **-естетичка компетенција** **-компетенција за учење** **-одговоран однос према здрављу**	**СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ** Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената. Слушање световне и духовне музике барока и класицизма. Слушање вокалних, вокално-иструменталних и инструменталних композиција, домаћих и страних композитора. Слушање дела традиционалне народне музике.	мелодија, ритам, динамика, темпо, покрет	Основни методски приступ је од звука ка теорији. Јасно формулисати упутства како би ученици знали на шта да усмере пажњу приликом слушања. Постепено проширивати опажајни капацитет код ученика усмеравајући их на специфичности музичког дела пре слушања. Ученичка знања из различитих области повезати и ставити у функцију разумевања дела, подстичући креативност и критичко мишљење. Користити ислустрације, ППТ и ИКТ када је могуће. Подстицати ученике на изношење свог мишљења уз аргументовано образлагање.	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора и активности ученика. Самоевалуација и евалуација на крају полугодишта и током појединих часова*

– изводи музичке примере користећи глас, покрет и инструменте, самостално и у групи; –користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; –комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; –учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; –изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); –учествује у школским приредбама и манифестацијам а;	МК. 1.3.1. пева једноставне дечије, народне или популарне композиције МК. 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инстументу МК. 3.3.1. изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.	**-естетичка компетенција** **-сарадња** **-комуникација** **-одговоран однос према здрављу** **-компетенција за учење** **-дигитална кометенција**	**ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ** Певање песама по слуху и из нотног текста (солмизацијом) самостално и у групи. Певање песама у комбинацији са покретом. Певање и свирање из нотног текста народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима. Извођење једноставнијих музичких примера у вези са обрађеном темом. Извођење (певање или свирање) једноставних ритмичких и мелодијских репрезентативних примера (одломака/тема) у стилу музике барока, класицизма.	мелодија, ритам, динамика, текст, темпо	Користити методе/технике и облике рада који подстичу ученике за самостални рад, рад у пару или групи. Кроз одговарајуће примере музичких вежби и композиција обрадити елементе музичке писмености. Обратити пажњу на правилно дисање, положај тела и дикцију. Узети у обзир гласовне могућности ученика.За инструментално музицирање користити ритмичке и мелодијске инструменте. Могу се користити нотни примери који су солмизацијом обрађени. Примењивати принцип активног учешћа ученика на часу. Коришћење аудио или видео снимака или матрица када је могуће. Посета концерта, у складу са могућностима	*Формативно, свакодневно оцењивање активности ученика, певањем и свирањем. Самоевалуација и евалуација на крају полугодишта и током појединих часова*

–примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; –понаша се у складу са правилима музичког бонтона у различитим музичким приликама;						

– критички просуђује утицај музике на здравље; – користи могућности ИКТ-а за самостално истраживање, извођење и стваралаштво.	Ученик уме да: МК. 1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења МК. 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела МК. 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско–ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима МК. 1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст. Ученик уме да: МК. 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте МК. 3.4.2. импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова МК. 3 4.3. осмисли музику за школску представу, приредбу	**-естетичка компетенција** **-комуникација** **-сарадња** **-компетенција за учење** **-одговоран однос према здрављу**	**МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО** Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Креирање ритмичке пратње. Реконструкција музичких догађаја у стилу барока и класицизма.	мелодија, ритам, динамика, тампо	Користити методе/технике и облике рада који подстичу ученике на музичко стваралаштво, самостално, групно и у пару. Користити корелацију са ликовном кутуром. Креативна употреба мултимедија: ППТ, ИКТ, аудио и видео снимци, мобилни телефони.	*Формативно, свакодневно награђивање ученика за било који облик музичког стваралаштва. Самоевалуација и евалуација на крају полугодишта и током појединих часова*

	или перформанс.					

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ

Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика

Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању: Сл. гласник РС, бр. 34/2019, 59/2020 и 81/2020					
Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором, алатом и	Оцену одличан (5) добија ученик који: – у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; – лако логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5	Свакодневно бележење током године
		Оцену врло добар (4) добија ученик који: – у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;	- Усмено одговарање	Свеобухватност одговора Хронолошка прецизност Хоризонтално и вертикално повезивање градива Самосталност у одговарању	По потреби
		Оцену добар (3) добија ученик који: – у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; – у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; – већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; – у довољној мери критички расуђује;	-Редовност доношења домаћег	За три недоношења домаћег -1 у свеску, а након опомене и у дневник	Свакодневно током године, праћење/ пресек на крају године
			Прегледање свески	Уредност Све забележено са часова	На крају полугодишта и наставне

					године

			Певање и/или свирање песама и/или композиција	Учесталост активности на часовима Ритмичка и мелодијска прецизност Ангажовање самостално и у Активно учешће у раду	Пресек стања сваког месеца
		Оцену довољан (2) добија ученик који: − знања која је остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; − у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; − понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;	Препознавање слушаних и обрађених композиција	Прецизни одговори Самосталност у одговарању	Свакодневно бележење током године
			Музичко стварање	Ангажовање и труд Поштовање задатог материјала и Инструкција Сарадња у пару или групи	Свакодневно бележење током године
			- Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група (пано, табела...)	По потреби
		Недовољан (1) добија ученик који: − знања која је остварио нису ни на нивоу препознавања и не показује способност репродукције и примене; − не изводи закључке који се заснивају на подацима; − критички не расуђује; .	- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Прва три пара која прва ураде задатак добијају +5 Сви парови који ураде задатак + Парови који не раде задато на часу добијају -	По потреби

Ангажовање ученика у настави	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	– показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања.(5) – показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања.(4) – показује делимични степен активности и ангажовања (3) – показује мањи степен активности и ангажовања. ((2) – не показује интересовање за учешће у активностима нити ангажовање (1)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Броју јављања на часовима -Броју успешности у групном раду, раду у пару -Учешћу у хору, приредбама, ваннаставним активностима -Несебичном пружању помоћи другим ученицима -Израда паноа, ППТ, различитих врста излагања	-Све што је рађено на часу налази се у свескама -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (приредбе, концерти, наступи, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)	-Пресек стања по тромесечјима

Осми разред

Циљ учења предмета Музичка култура је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога идругих народа.

Предметни исходи	**Стандарди**	**Компетенције** **Опште међупредметне компетенције**	**Назив теме/ садржај (18обр.+1утвђ.)**	**Кључни**	**Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-методичко упутство)**	***Начин провере остварености исхода***

- повеже различите видове музичког изражавања са друштвено-историјским амбијентом у коме су настали; - уочи основне карактеристике музичког стваралаштва у романтизму, импресионизму и савременом добу; - препознаје националне игре у делима уметничке музике; - наведе изражајна средстава музичке уметности карактеристична за период романтизма, импресионизма и савременог доба; - разликује музичке форме романтизма, импресионизма и савременог доба; - идентификује репрезентат	МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - историјско–стилских периода - народног стваралаштва Ученик уме да анализира повезаност: МК. 2.1.2. структуре и драматургије одређеног музичког жанра МК. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота МК. 3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд МК. 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке	**-компетенцијаза учење** **-комуникација** **-естетичка компетенција** **-рад са подацима и информацијама** **-сарадња**	**ЧОВЕК И МУЗИКА** Романтизам Програмска и апсолутна музика Соло песма Клавирска минијатура Националне и стилизоване игре (полка, мазурка, чардаш, казачок, сиртаки, валцер, танго...) Музичко-сценска дела Сметана, Дворжак, Шопен, Лист, Шуберт, Шуман, Паганини, Верди, Пучини, Росини, Чајковски, Бородин, Мусоргски, Мокрањац Импресионизам Равел, Дебиси Савремено доба Жанрови: Џез, популарна музика, апстрактна музика. Импровизација (појам) Стравински, Прокофјев, Коњовић, Константин Бабић, Вера Миланковић	Романтизам, програмска и апсолутна музика, соло песма, клавирска минијатура,	Користити методе/технике и облике рада које активирају ученике да буду самосталнији у раду: анализа музичких примера, фотографија, ППТ, видео матаријала. Инсистирање на корелацији са другим предметима: историја, ликовна култура, географија. Коришћење Завод-овог е- уџбеника: видеои аудио записи, квизови, ППТ.	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора и залагања ученика. Самоевалуацијаи евалуација накрају полугодишта и током појединих часова Домаћи задатак*

ивне музичке примере најзначајнијих представника романтизма, импресионизма и савременог доба; – идентификује елементе музике ранијих епоха као инспирацију у музици савременог доба;	елементе у естетичком контексту					

-препозна врсту дувачких инструмента по изгледу и звуку; – опише начин добијања тона код дувачких инструмената; – препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила;	МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености МК. 1.1.2. опише основне карактеристике - музичких инструмената и састава Ученик уме да анализира повезаност: МК. 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу МК. 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд	**-комуникација** **-естетичка компетенција** **-компетенцијаза учење** **-рад са подацима и информацијама** **-сарадња дигитална компетенција**	**МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ** Дувачки инструменти	Инструменти, дрвени и лимени дувачки инструменти,	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: видеои звучниј записа, фотографија, ППТ, доступне ИКТ апликације. Користити претходна знања ученика. Повезати са историјским контекстом. Коришћење Завод-овог е-уџбеника	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора и залагања ученика.* *Самоевалуацијаи евалуација накрају полугодишта и током појединих часова*

– препозна инструмент или групу према врсти композиције у оквиру датог музичког стила; – објасни како је музика повезана са другим уметностима и областима ван уметности (музика и религија; технологија записивања, штампања нота; извођачке и техничке могућности инструмената;	МК. 1.2.1. именује музичке изражајне елементе МК. 1.2.2. именује извођачки састав МК. 1.2.4. именујесрпски музички фолклор МК. 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената МК. 2.2.2. препозна структуру одређеногжанра Ученик уме да анализира слушнипример и открије везу опажених карактеристика са:МК. 3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера МК. 3.2.2. жанровским и историјско–стилским контекстом звучног примера МК. 3.2.3. контекстом настанкаи примене	**-комуникација** **-естетичка компетенција** **-компетенцијаза учење** **-одговоран однос према здрављу**	**СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ** Елементи музичке изражајности: темпо, динамика, тонске боје различитих гласова и инструмената. Слушање световне и духовне музике романтизма, импресионизма и савременог доба. Слушање вокалних, вокално- иструменталних и инструменталних композиција, домаћихи страних композитора. Слушање дела традиционалне народне музике**.**	мелодија, ритам, динамика, темпо, покрет	Основни методски приступ је од звука катеорији. Јасно формулисати упутства како би ученици знали на штада усмере пажњу приликом слушања. Постепено проширивати опажајни капацитет код ученика усмеравајући их на специфичности музичког дела пре слушања. Ученичка знања из различитих области повезати и ставити у функцију разумевањадела, подстичући креативност и критичко мишљење. Користити ислустрације, ППТ и ИКТ када је могуће. Подстицати ученике на изношење свог мишљења уз аргументовано образлагање.	*Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора и активности ученика.* *Самоевалуацијаи евалуација накрају полугодишта и током појединих часова*

	различитих облика музичког фолклора					

-изводи музичке примере користећи глас, покрет и инструменте,самостално и у групи; – користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; – комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; – учествује у креирању и реализацији школских приредби, догађаја и пројеката; – изрази доживљај музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовна уметност); – примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у комуникацији и	МК. 1.3.1. пева једноставне дечије, народне или популарне композиције МК. 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инстументу МК. 3.3.1. изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.	**-естетичка компетенција** **-сарадња** **-комуникација** **-одговоран однос према здрављу** **-компетенцијаза учење** **-дигитална кометенција**	**ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ** Певање песама по слуху и изнотног текста (солмизацијом) самостално и у групи. Певање песама у мешовитим тактовима (7/8, 5/8) по слуху. Певање песама у комбинацији са плесним покретом. Певање и свирање из нотног текста народних и уметничких композиција на инструментима Орфовог инструментарија и/или на другим инструментима. Извођење једноставнијих музичких примера у вези са обрађеном темом. Извођење (певање или свирање) једноставних ритмичких и мелодијских репрезентативних примера (одломака/тема) у стилу музике романтизма,	мелодија, ритам, динамика, текст, темпо	Користити методе/технике и облике рада који подстичу ученике за самостални рад, рад у пару или групи. Кроз одговарајуће примере музичких вежби и композиција обрадити елементе музичке писмености. Обратити пажњу на правилно дисање, положај тела и дикцију. Узети у обзир гласовне могућности ученика.За инструментално музицирање користити ритмичке и мелодијске инструменте. Могу се користити нотни примери који су солмизацијом обрађени. Примењивати принцип активног учешћа ученика на часу. Коришћење аудио или видео снимака или матрица када је могуће. Посета концерта, у складу са могућностима	*Формативно, свакодневно оцењивање активности ученика, певањем и свирањем. Самоевалуацијаи евалуација накрају полугодишта и током појединих часова*

заједничком музицирању; – се понаша у складу са правилима музичког бонтона у различитимммузичким приликама;			импресионизма и савременог доба.			

– критички просуђује утицајмузике на здравље; – користи могућности ИКТ-аза самостално истраживање, извођење и стваралаштво.	Ученик уме да: МК. 1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете изокружења МК. 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела МК. 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско–ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима МК. 1.4.4. учествује у одабиру музике за датижанровски и историјскиконтекст. Ученик уме да: МК. 3.4.1. осмишљавапратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте МК. 3.4.2. импровизујеи/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова МК. 3 4.3.	**-естетичка компетенција** **-комуникација** **-сарадња** **-компетенцијаза учење** **-одговоран однос према здрављу**	**МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО** Импровизација Креирање покрета уз музику коју ученици изводе. Креирање ритмичке пратње. Реконструкција музичких догађаја у стилу романтизма, импресионизма и савремене музике. Израда дувачких инструмената од доступних материјала**.**	мелодија, ритам, динамика, тампо	Користити методе/технике и облике рада који подстичу ученикена музичко стваралаштво, самостално, групно и у пару. Користити корелацију са ликовном кутуром. Креативна употреба мултимедија: ППТ, ИКТ, аудио и видео снимци, мобилни телефони.	*Формативно, свакодневно награђивање ученика за било који облик музичког стваралаштва. Самоевалуацијаи евалуација на крају полугодишта и током појединих часова*

	осмисли музику за школску представу, приредбуили перформанс.					

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ

Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика

Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању: Сл. гласник РС, бр. 34/2019, 59/2020 и 81/2020

Шта пратимо	Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време

Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандардапостигнућа у току савладавања програма предмета;	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором, алатом и	Оцену одличан (5) добија ученик који: – у потпуности показује способност трансформацијезнања и примене у новим ситуацијама; – лако логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају наподацима; – решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5	Свакодневно бележење током године
		Оцену врло добар (4) добија ученик који: – у великој мери показује способност применезнања и логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају наподацима; – решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;	- Усмено одговарање	Свеобухватност одговора Хронолошка прецизност Хоризонтално и вертикалноповезивање градива Самосталност у одговарању	По потреби
		Оцену добар (3) добија ученик који: – у довољној мери показује способност употребеинформација у новим ситуацијама; – у знатној мери логички повезује чињенице ипојмове; – већим делом самостално изводи закључке који сезаснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; – у довољној мери критички расуђује;	-Редовност доношења домаћег	За недоношења домаћег - у свеску	Свакодневно праћење током године.
			Прегледање свески	Уредност Све забележено са часова	На крају полугодишта и наставне године

			Певање и/или свирање песама и/или композиција	Учесталост активности на часовима Ритмичка и мелодијска прецизност Ангажовање самостално и у пару/групи Активно учешће у раду	Пресек стања сваког месеца
		Оцену довољан (2) добија ученик који: – знања која је остварио су на нивоу репродукције,уз минималну примену; – у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводизакључке који се заснивају на подацима; – понекад је самосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;	Препознавање слушаних и обрађених композиција	Прецизни одговори Самосталност у одговарању	Свакодневно бележење током године
			Музичко стварање	Ангажовање и труд Поштовање задатог материјала и инструкција Сарадња у пару или групи	Свакодневно бележење током године
			- Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада група(пано, табела...)	По потреби
		Недовољан (1) добија ученик који: – знања која је остварио нису ни на нивоупрепознавања и не показује способност репродукције и примене; – не изводи закључке који се заснивају наподацима; – критички не расуђује; .	- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Прва три пара која прваураде задатакдобијају +5 Сви парови којиураде задатак добијају + Парови који не раде задато на часу	По потреби

				добијају -	

Ангажовање ученика у настави	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу садругима	- показује изузетну самосталност уз изузетно високстепен активности и ангажовања.(5) - показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања.(4) - показује делимични степен активности и ангажовања (3) - показује мањи степен активности и ангажовања. ((2) - не показује интересовање за учешће уактивностима нити ангажовање (1)	Вођење евиденције од стране наставникао: -Броју јављања начасовима -Броју успешности у групном раду, раду упару -Учешћу у хору, приредбама, ваннаставним активностима -Несебичном пружању помоћи другим ученицима -Израда паноа, ППТ,различитих врста излагања	-Све што је рађено на часу налази се усвескама -Број и квалитет добровољног учешћа уразним наставним и ваннаставним активностима (приредбе, концерти, наступи, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)	-Пресек стања по тромесечјима

12.11.<u>Обавезни наставни предмет:</u> ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ 5 ,6 ,7 и 8 РАЗРЕД

Циљ наставе и учења **физичког и здравственог васпитања** је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања
Општа предметна компетенција (ОПК)
Предмет Физичко и здравствено васпитање омогућава ученицима да учествују у разноврсном, безбедном и развојно-прикладном физичком вежбању и физичким активностима, које доприносе њиховом физичком и менталном здрављу, школском постигнућу, стицању социјалних вештина и здравих животних навика. Учењем предмета физичко и здравствено васпитање ученици унапређују физичке способности, стичу разноврсне моторичке вештине и оспособљавају се да их користе у различитим условима и животним ситуацијама. Уче основне кретне концепте и стратегије и принципе вежбања. Оснажују се да постављају личне циљеве у домену физичке форме, физичке активности, исхране и других здравих животних навика, које су неопходне за безбедно и компетентно бављење физичким активностима и за формирање основа здравог животног стила. Учествовањем у разноврсним индивидуалним и групним кретним активностима, ученици изграђују самопоуздање, формирају ставове и систем вредности, развијају сарадничке вештине, емпатију и толеранцију, преузимају иницијативу и одговорност, конструктивно комуницирају и схватају значај фер-плеја. Упознају термине везане за физичку активност и здравље. Охрабрују се да изражавају креативност покретом, да разумеју и вреднују своје културно наслеђе у области спорта, рекреације и плеса и да буду отворени за различите културе и традиције. Решавају проблемске ситуације у контексту физичке активности. Упознају се са научним и технолошким аспектима физичке активности и здравља и критички преиспитују утицај личних и срединских фактора на физичку активност, безбедност, здравље појединаца, група и друштва. Одговорно користе различите изворе информација и дигиталне технологије ради унапређивања личног и јавног здравља, као и заштите животне средине.

Основни ниво
Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)
Ученици успешно тумаче основне препоруке за физичку активност деце и адолесцената и могу да илуструју различите типове физичке активности адекватним примерима. Разумеју тренутне промене у организму настале као последица различитих физичких активности и адекватно реагују на знаке прекомерног физичког оптерећења. Познају правила безбедног извођења једноставних физичких вежбања, од загревања до смиривања функција организма. Демонстрирају добру контролу покрета приликом извођења основних и специфичних моторичких вештина. Придржавају се правила игре/активности и кроз ефективну комуникацију и сарадњу доприносе безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)
Ученици активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. Баве се и физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини. Избором адекватне стратегије решавају различите кретне проблеме. Конструктивно комуницирају са вршњацима и исказују осећања одговарајућим вербалним и невербалним средствима (плес, покрет). Унапређују сопствене моторичке способности редовним учествовањем у различитим вежбањима.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)
Ученици достижу и одржавају оптималан ниво физичке форме повезане са здрављем. Испуњавају минималне здравствене препоруке за физичку активност и вреднују њен значај за здравље. Вешто изводе и комбинују основне моторичке вештине у различитим ситуацијама. Користе типичне вежбе за развој моторичких способности. Примењују основне хигијенске и безбедносне мере током физичке активности и воде рачуна о заштити животне средине. Познају карактеристике правилног обрасца исхране. Адекватно користе основне термине из области физичког вежбања, спорта и физичке активности.

Средњи ниво
Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)
Ученици успешно анализирају користи од редовне физичке активности и значај моторичких способности за добро здравље и учествовање у спорту. Препознају развојне промене и њихов утицај на бављење физичком активношћу. Могу да објасне како промене фреквенције, интензитета, трајања и типа физичке активности утичу на њене ефекте. Анализирају утицај срединских фактора на физичку активност и здравље људи и адекватно користе неопходну опрему за боравак у природи. Успешно демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом вежбања. Познају стручну терминологију у области физичке активности, вежбања и спорта. Користећи основне математичке концепте и научне принципе, ученици изводе једноставна антропометријска и моторичка мерења и анализирају значај моторичких способности за здравље и учествовање у спорту. Успешно објашњавају кључне карактеристике правилног извођења моторичких вештина које демонстрирају у различитим условима у складу са постављеним задацима. Имају добру контролу и координацију покрета приликом извођења и сложенијих специфичних моторичких вештина. Објашњавају основне принципе правилне исхране и препознају штетне утицаје употребе психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића на здравље. Идентификују занимања повезана са здрављем, физичким васпитањем и спортом и елементе националног наслеђа у физичкој активности, спорту и плесу.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)
Приликом учења моторичких вештина могу да идентификују добре и слабе стране извођења, као и да користе повратне информације ради побољшања контроле и координације тела. Аргументовано дискутују о утицају физичке активности на здравље и благостање. Користе концепте мерења да одреде удаљеност, брзину, висину, фреквенцију, број понављања, трајање активности, паузе и сл. приликом вежбања. Анализирају утицај коришћења дигиталних технологија на здравље и благостање деце и адолесцената.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)
Ученици превазилазе минималне здравствене препоруке за физичку активност. Идентификују сопствене потребе и интересовања у домену физичке форме и физичке активности и уз одговарајућу помоћ праве план побољшања. Вешто изводе специфичне моторичке вештине у разноврсним спортским и рекреативним активностима. Примењују поступке прве помоћи приликом спортских повреда. Примењују основне принципе правилне исхране. Показују толеранцију и фер-плеј у контексту физичке активности. Адекватно користе шири вокабулар из области физичког вежбања, спорта и физичке активности у различитим ситуацијама. Укључују се у промоцију физичке активности и здравља у школи. Вреднују национално наслеђе у физичкој активности, спорту и плесу.

Напредни ниво
Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)
Ученици објашњавају повезаност физичке активности, начина исхране и здравља и критички анализирају сопствени образац исхране. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику.
Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)
Безбедно и ефективно користе дигитална, научна и технолошка знања, као и принципе раличитих наука за прикупљање и анализу информација о физичкој активности, исхрани и здрављу, из различитих извора на матерњем и другим језицима. Истражују како учествовање у активностима у природи доприноси личном здрављу и здрављу заједнице. Учествују у организацији школских такмичења и манифестација који промовишу физичку активност и здравље. Вреднују поузданост информација из различитих извора, које се односе на физичку активност, исхрану и здравље.
Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)
Редовно се баве физичком активношћу ради оптимизације здравља. Бирају активности у складу са сопственим потребама и интересовањима и подстичу друге на физичку активност. Полазећи од разноврсних специфичних моторичких вештина, креирају решења у одабраним спортским и рекреативним активностима. Самостално праве лични план побољшања физичке активности и моторичких способности. Користе одговарајуће термине из матерњег и других језика ради претраге дигиталних и других извора информација из области физичке активности и здравља. Укључују се у догађаје и активности промоције физичке активности и здравља у локалној заједници. Доносе одлуке у вези са физичком активношћу, исхраном и здрављем, засноване на релевантним информацијама. Негују толеранцију и фер-плеј и промовишу заштиту животне средине у свом окружењу.

Разред: **ПЕТИ**

Фонд часова

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
пети	2+1.5	126

Циљеви наставе физичког и здравственог васпитања у петом разреду према стандардима квалитета рада:

- Рад на развоју моторичких способности
- Рад на развоју координације
- Рад на развоју снаге
- Упознавање са рукометом као тимском игром и рад на техници и тактици
- Савладавање основа гимнастике на тлу и справама.
- Усавршавање технике трчања, скакачких и бацачких вештина
- Усавршавање технике кретања кроз плес и игру
- Упознавање са здравим навикама исхране и развијањем свести о очувању животне средине
- Развијање фер плеја код деце

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ /ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**Физичке способности**	– Вежбе за развој снаге. – Вежбе за развој гипкости. – Вежбе за развој аеробне издржљивости. – Вежбе за развој брзине. – Вежбе за развој координације. – Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.5. Препознају знаке прекомерног физичког оптерећења и адекватно реагују. ФЗВ.ОО.О.1.9. Придржавају се правила игре/активности и прихватају исход игре/активности. ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.	ФЗВ.ОО.О.2.1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. ФЗВ.ОО.О.2.2. Баве се физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини.	ФЗВ.ОО.О.3.2. Адекватно користе основне термине из области физичког вежбања, спорта и физичке активности у различитим ситуацијама. ФЗВ.ОО.О.3.6. Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања. ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.).		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.С.1.1. Анализирају користи од редовне физичке активности. ФЗВ.ОО.С.1.3.		ФЗВ.ОО.С.3.6. Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој активности и спорту.		

Демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом вежбања.				
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.Н.1.1. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику.				

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ /ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.5. Препознају знаке прекомерног физичког оптерећења и адекватно реагују. ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.1.9. Придржавају се правила игре/активности и прихватају исход игре/активности. ФЗВ.ОО.О.1.10. Ефективно комуницирају и сарађују током физичке активности. ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.	ФЗВ.ОО.О.2.1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. ФЗВ.ОО.О.2.2. Баве се физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини.	ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.).	**Атлетика**	– Обавезни садржаји**:** – Техника истрајног трчања – Истрајно трчање – припрема за крос – Техника спринтерског трчања – Техника високог и ниског старта – Скок увис (прекорачна техника) – Бацање лоптице (до 200 g) – Проширени садржаји – Техника штафетног трчања – Скок удаљ – Бацања кугле 2 kg – Бацање „вортекс-а” – Тробој
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.С.1.1. Анализирају користи од редовне физичке активности.		ФЗВ.ОО.С.3.6. Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој активности и спорту.		

НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.Н.1.1. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику.				

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ /ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.6. Примењују правила безбедног ношења, постављања, коришћења и одлагања опреме и реквизита за вежбање. – ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.			**Спортска гимнастика**	– 0бавезни садржаји: – Вежбе на тлу – Прескоци и скокови – Вежбе у упору – Вежбе у вису – Ниска греда – Гимнастички полигон – Проширени садржаји: – Вежбе на тлу (напредне варијанте) – Прескок – Вежбе у упору (сложенији састав)
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.С.1.3. Демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом вежбања. ФЗВ.ОО.С.1.11. Познају стручну терминологију везану за физичку активност, вежбање и спорт.				

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ /ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**Основе тимских**	– Обавезни садржаји: – Рукомет/минирукомет:
СПК 1	СПК 2	СПК 3		

ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.9. Придржавају се правила игре/активности и прихватају исход игре/активности. ФЗВ.ОО.О.1.10. Ефективно комуницирају и сарађују током физичке активности. ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.	ФЗВ.ОО.О.2.1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера.	ФЗВ.ОО.О.3.6. Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања. ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.).	**и спортских игара Рукомет Мали фудбал**	– Основни елементи технике и правила; – вођење лопте, – хватања и додавања лопте, – шутирања на гол, – финтирање – принципи индивидуалне одбране – основна правила рукомета/минирукомета – Спортски полигон – Препоручени садржаји – Напредни елементи технике, – тактике и правила игре – хватања котрљајућих лопти – дриблинг – шутирања на гол – финтирање – основни принципи колективне одбране – Вођење и контрола лопте – Примање лопте и додавање лопте различитим деловима стопала – Шутирање на гол – Вежбе са два и три играча – Основне игре у нападу и одбрани
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.С.1.11. Познају стручну терминологију везану за физичку активност, вежбање и спорт.		ФЗВ.ОО.С.3.6. Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој активности и спорту. ФЗВ.ОО.С.3.8. Учествују у догађајима који промовишу физичку активност и здравље у школи, при чему се одговорно односе према животној средини.		
ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.1.10. Ефективно комуницирају и сарађују током физичке активности.	ФЗВ.ОО.О.2.1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. ФЗВ.ОО.О.2.5. Користе одговарајућа вербална и невербална средства (плес, покрет) да искажу осећања и комуницирају са вршњацима.	ФЗВ.ОО.О.3.6. Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања. ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.).	**Плес и ритимика**	– Обавезни садржај: – Покрети уз ритам и уз музичку пратњу – Ритмичка вежба без реквизита – Скокови кроз вијачу – Народно коло „Моравац” – Народно коло из краја у којем се школа налази – Основни кораци друштвених плесова – Препоручени садржаји Вежбе са обручем – Вежбе са лоптом – Сложенији скокови кроз вијачу

<table>
<tr><td>ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td><td rowspan="5"></td><td rowspan="5"></td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ФЗВ.ОО.С.1.16. Идентификују елементе националног наслеђа у физичкој активности, спорту и плесу.</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">НАПРЕДНИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>– ФЗВ.ОО.Н.1.1. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику.</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="3">Здравствено васпитање</td><td rowspan="3">– Физичка активност,
– вежбање и здравље
– Основни принципи вежбања и врсте физичке активности Одржавање личне опреме за вежбање и поштовање здравственохигијенских мера пре и после вежбања
– Лична и колективна хигијена пре и после вежбања
– Утицај правилне исхране на здравље и развој људи
– Исхрана пре и после вежбања
– Прва помоћ: – значај прве помоћи, – врсте повреда. Вежбање и играње на чистом ваздуху – чување околине приликом вежбања</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ФЗВ.ОО.О.3.9. Вреднују допринос физичке активности здрављу и благостању.</td><td>ФЗВ.ОО.О.2.1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера.</td><td>ФЗВ.ОО.О.3.3. Пореде карактеристике правилне и неправилне исхране. ФЗВ.ОО.О.3.4. Анализирају и вреднују своју свакодневну физичку активност. ФЗВ.ОО.О.3.6. Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања.</td></tr>
</table>

ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.5. Препознају знаке прекомерног физичког оптерећења и адекватно реагују. ФЗВ.ОО.О.1.6. Примењују правила безбедног ношења, постављања, коришћења и одлагања опреме и реквизита за вежбање. ФЗВ.ОО.О.1.9. Придржавају се правила игре/активности и прихватају исход игре/активности. ФЗВ.ОО.О.1.10. Ефективно комуницирају и сарађују током физичке активности. ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за веж.	ФЗВ.ОО.О.2.2. Баве се физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини.	ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.).		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.С.1.1. Анализирају користи од редовне физичке активности. ФЗВ.ОО.С.1.12. Објашњавају		ФЗВ.ОО.С.3.5. Примењују основне принципе правилне исхране у свакодневном животу.		

основне принципе правилне исхране.		ФЗВ.ОО.С.3.6. Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој активности и спорту. ФЗВ.ОО.С.3.8. Учествују у догађајима који промовишу физичку активност и здравље у школи, при чему се одговорно односе према животној средини		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.Н.1.1. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику. ФЗВ.ОО.Н.1.2. Критички анализирају сопствени образац исхране.	ФЗВ.ОО.Н.2.3. Адекватно користе различите изворе информација о физичкој активности, исхрани и здрављу на страном језику. ФЗВ.ОО.Н.2.4. Учествују у организацији школских такмичења и манифестација који промовишу физичку активност и здравље.	ФЗВ.ОО.Н.3.5. Праве одговорне изборе у вези са физичком активношћу, исхраном и здрављем.		

Планом и програмом предвиђено је иницијално мерење моторичких способности ученика, мерења се спроводе на почетку и на крају сваке школске године. Тестирање се спроводи батеријом тестова одобреном од стране министарства спорта. Добијени резултати се касније обрађују и помно прати напредак ученика током основног образовања. Законом је предвиђено да уколико је ученик ослобођен од практичног дела физичког и здравственог васпитања (на основу препоруке лекара), биће оцењен на основу познавања теоријског дела физичког и здравственог васпитања. Закон предвиђа да из физичког и здравственог васпитања није више могуће остати неоцењен.

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета физичког и здравственог васпитања	Одговорно учешће у демократском друштву, комуникација, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, решавање проблема, сарадња.

Начин остваривања програма

- Методе рада: монолошка, дијалошка, демонстративна, комбинована
- Облик рада: фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности

Наставника: дискусија, анализирање, објашњавање, показивање, поређење, мерење, упоређивања

Ученика: активно учешће у раду,самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује,организује, ослања се на претходно искуство, ходање,трчање, вежбање, анализирање, такмичење, мерење, скакање.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, активности ученика на часу, начин извођења елемената,иницијално тестирање

Корелација са другим предметима	
Атлетика	Историја - Култура Старе Грчке/ атлетика штафетно трчање

	- Грчко - Персијски ратови/атлетика скок у даљ - Култура Старе Грчке/бацања...
Спортска гимнастика	Музичка култура – ритмичка гимнастика Физика – ротације (колут напред-назад, став на шакама, премет странце)
Основе тимских и спортских игара Рукомет Мали фудбал	Физика - Променљиво праволиниско кретање/рукомет –трокорак Физика - Слободан пад/рукомет - додавање лопте Математика - Лопта/Рукомет - контрола лопте
Плес и ритимика	Музичка култура - Вивалди годишња доба/ритм.гимнастика вежбе са обручевима - Моцарт мала ноћна музика/ритм.гимнастика вежбе са вијачим - Народна музика Дивна,Дивна/плес Дивна ,Див
Здравствено васпитање	Биологија – пирамида исхране

Литература: • Вишњић Драгољуб: НАСТАВА ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА од 5. до 8. разреда основне школе, ЗУНС, Београд, 2006. • Обрадовић М: АБЕЦЕДА РУКОМЕТА, Београд • Томић Драго: ОДБОЈКА И 100 ТРЕНИНГА ОДБОЈКЕ, Београд • Јовановић М: КОШАРКА-ТЕОРИЈА И МЕТОДИКА, Ниш • Др Јарослава Радојевић, Миљан Грбовић и Др Јован Петровић: СПОРТСКА ГИМНАСТИКА, Спортска књига, Београд, 1985.

Разред: ШЕСТИ

Фонд часова

разред	**Недељни фонд часова**	**Годишњи фонд часова**
шести	2+1.5	126

Циљеви наставе физичког и здравственог васпитања у шестом разреду према стандардима квалитета рада:

- Рад на развоју моторичких способности
- Рад на развоју снаге
- Упознавање са кошарком као тимском игром и рад на техници и тактици
- Усавршавање основа гимнастике на тлу и справама
- Активно учествују у чувању и помагању приликом вежбања (гимнастика)
- Усавршавање технике трчања, скакачких и бацачких вештина
- Усавршавање технике кретања кроз плес и игру
- Упознавање са здравим навикама исхране и развијањем свести о о чувању животне средине
- Препознају развојне промене и њихов утицај на бављење физичком активношћу
- Узимају учешће у спортским активностима
- Развијање фер плеја код деце

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО				– Вежбе за развој снаге. – Вежбе за развој гипкости.
СПК 1	СПК 2	СПК 3		

ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. – ФЗВ.ОО.О.1.5. Препознају знаке прекомерног физичког оптерећења и адекватно реагују. ФЗВ.ОО.О.1.9. Придржавају се правила игре/активности и прихватају исход игре/активности. ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.	ФЗВ.ОО.О.2.1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. ФЗВ.ОО.О.2.2. Баве се физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини.	ФЗВ.ОО.О.3.2. Адекватно користе основне термине из области физичког вежбања, спорта и физичке активности у различитим ситуацијама. ФЗВ.ОО.О.3.3. Пореде карактеристике правилне и неправилне исхране. – ФЗВ.ОО.О.3.6. Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања. ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.).	**Физичке способности**	– Вежбе за развој аеробне издржљивости. – Вежбе за развој брзине. – Вежбе за развој координације. – Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.С.1.1. Анализирају користи од редовне физичке активности. ФЗВ.ОО.С.1.3. Демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом		ФЗВ.ОО.С.3.6. Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој активности и спорту.		

<table>
<tr><td colspan="3">вежбања.</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">НАПРЕДНИ НИВО</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>ФЗВ.ОО.Н.1.1. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику.</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="2">Атлетика</td><td rowspan="2">–

– Обавезни садржаји:
– Техника истрајног трчања
– Истрајно трчање – припрема за крос
– Техника спринтерског трчања
– Техника високог и ниског старта
– Скок увис (прекорачна техника)
– Бацање лоптице (до 200 g)

– Проширени садржаји
– Техника штафетног трчања
– Скок удаљ
– Бацања кугле 2 kg
– Бацање „вортекс-а”
– Тробој</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања.
ФЗВ.ОО.О.1.5. Препознају знаке прекомерног физичког оптерећења и адекватно реагују.
ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина.
ФЗВ.ОО.О.1.9. Придржавају се правила игре/активности и прихватају исход игре/активности.
ФЗВ.ОО.О.1.10. Ефективно комуницирају и сарађују током физичке активности.
ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи</td><td>ФЗВ.ОО.О.2. 1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера.
ФЗВ.ОО.О.2. 2. Баве се физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини.</td><td>ФЗВ.ОО.О.3. 8. Поштују друге сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.).
ФЗВ.ОО.О.3. 7. Користе и комбинују разноврсне основне моторичке вештине у различитим ситуацијама (игра, спорт, рекреација, свакодневне животне ситуације). учеснике у физичкој активности и</td></tr>
</table>

безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.					
СРЕДЊИ НИВО					
СПК 1	СПК 2	СПК 3			
ФЗВ.ОО.С.1.1. Анализирају користи од редовне физичке активности.	ФЗВ.ОО.С.2.2. Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења.	ФЗВ.ОО.С.3.6. Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој активности и спорту.			
НАПРЕДНИ НИВО					
СПК 1	СПК 2	СПК 3			
ФЗВ.ОО.Н.1.1. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику.					
ОСНОВНИ НИВО					
СПК 1	СПК 2	СПК 3			
ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.6. Примењују правила безбедног ношења, постављања, коришћења и одлагања опреме и реквизита за вежбање. – ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом	ФЗВ.ОО.С.2.2. Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења.		**Спортска гимнастика**	– Обавезни садржаји: – Вежбе на тлу – Прескоци и скокови – Вежбе у упору – Вежбе у вису – Ниска греда – Гимнастички полигон – Проширени садржаји: – Вежбе на тлу (напредне варијанте) – Прескок – Вежбе у упору (сложенији састав)	

извођења основних моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.				
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.С.1.3. Демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом вежбања. ФЗВ.ОО.С.1.11. Познају стручну терминологију везану за физичку активност, вежбање и спорт.				
ОСНОВНИ НИВО			**Основе тимских и спортских игара** **Кошарка** **Мини рукомет**	– Основи садржаји – Основни елементи технике и правила: – кретање у основном ставу у одбрани, – контрола лопте у месту и кретању, – вођење лопте, – дриблинг, – хватања и додавања лопте – шутирања – принципи индивидуалне одбране – откривање и покривање (сарадња играча) – основна правила кошарке – Проширени садржаји – Напредни елементи технике
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.9. Придржавају се правила игре/активности и прихватају исход игре/активности. ФЗВ.ОО.О.1.10. Ефективно комуницирају и сарађују током физичке активности. ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања	ФЗВ.ОО.О.2. 1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера.	ФЗВ.ОО.О.3.6. Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања. – ФЗВ.ОО.О.3.7. Користе и комбинују разноврсне основне моторичке вештине у различитим ситуацијама (игра, спорт, рекреација, свакодневне животне ситуације). ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге учеснике у физичкој		

доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.		активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.).		– тактике и правила игре – дриблинг (сложеније варијанте) – финтирање – Основни принципи колективне одбране и напада. – Мини рукомет – Основи садржаји – Вођење лопте – Хватање и додавање лопте – Шутирање лопте – Финтирање – Принцип индивидуалне одбране – Основна правила мини рукомета
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.С.1.11. Познају стручну терминологију везану за физичку активност, вежбање и спорт.	ФЗВ.ОО.С.2. 2. Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења.	ФЗВ.ОО.С.3.6. Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој активности и спорту. ФЗВ.ОО.С.3.8. Учествују у догађајима који промовишу физичку активност и здравље у школи, при чему се одговорно односе према животној средини.		
ОСНОВНИ НИВО			**Плес и ритимика**	– Основи садржаји – Вежбе са вијачом – Народно коло „Моравац“ – Народно коло из краја у којем се школа налази – Проширени садржаји – Састав са обручем – Састав са лоптом – Кратки састав са вијачом – Енглески валцер.
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.1.10. Ефективно комуницирају и сарађују током физичке активности.	ФЗВ.ОО.О.2. 1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. ФЗВ.ОО.О.2. 5. Користе одговарајућа вербална и невербална средства (плес,	ФЗВ.ОО.О.3.6. Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања. ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.).		

ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.	покрет) да искажу осећања и комуницирај у са вршњацима.			
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.С.1.16. Идентификују елементе националног наслеђа у физичкој активности, спорту и плесу.	ФЗВ.ОО.С.2. 2. Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења.			
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.Н.1.1. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику.				
ОСНОВНИ НИВО			**Здравствено васпитање**	– Физичка активност, вежбање и здравље – Основни принципи вежбања и врсте физичке активности Одржавање личне опреме за вежбање и поштовање здравственохигијенских мера пре и после вежбања Л – ична и колективна хигијена пре и после вежбања – Утицај правилне исхране на здравље и развој људи
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.О.3.9. Вреднују допринос физичке активности здрављу и благостању.	ФЗВ.ОО.О.2. 1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера.	ФЗВ.ОО.О.3.3. Пореде карактеристике правилне и неправилне исхране. ФЗВ.ОО.О.3.4. Анализирају и вреднују своју свакодневну физичку активност. ФЗВ.ОО.О.3.6. Одржавају личну и колективну		

		хигијену током вежбања. – ФЗВ.ОО.О.3.7. Користе и комбинују разноврсне основне моторичке вештине у различитим ситуацијама (игра, спорт, рекреација, свакодневне животне ситуације). ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.). ФЗВ.ОО.О.3.9. Вреднују допринос физичке активности здрављу и благостању.		– Исхрана пре и после вежбања – Прва помоћ: – значај прве помоћи, – врсте повреда. Вежбање и играње на чистом ваздуху – чување околине приликом вежбања
ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.5. Препознају знаке прекомерног физичког оптерећења и адекватно реагују. ФЗВ.ОО.О.1.6. Примењују правила безбедног ношења, постављања, коришћења и одлагања опреме и реквизита за вежбање. ФЗВ.ОО.О.1.9. Придржавају се правила игре/активности и прихватају исход игре/активности. ФЗВ.ОО.О.1.10. Ефективно комуницирају и сарађују током физичке активности. ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.	ФЗВ.ОО.О.2. 2. Баве се физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини.			
СРЕДЊИ НИВО				

СПК 1	СПК 2	СПК 3
ФЗВ.ОО.С.1.1. Анализирају користи од редовне физичке активности. ФЗВ.ОО.С.1.12. Објашњавају основне принципе правилне исхране. ФЗВ.ОО.С.1.15. Идентификују занимања повезана са здрављем, физичким васпитањем и спортом.		ФЗВ.ОО.С.3.5. Примењују основне принципе правилне исхране у свакодневном животу. ФЗВ.ОО.С.3.6. Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој активности и спорту. ФЗВ.ОО.С.3.8. Учествују у догађајима који промовишу физичку активност и здравље у школи, при чему се одговорно односе према животној средини.
НАПРЕДНИ НИВО		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
ФЗВ.ОО.Н.1.1. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику. ФЗВ.ОО.Н.1.2. Критички анализирају сопствени образац исхране.	ФЗВ.ОО.Н.2.3. Адекватно користе различите изворе информација о физичкој активности, исхрани и здрављу на страном језику. ФЗВ.ОО.Н.2.4. Учествују у организацији школских такмичења и манифестација који промовишу физичку	ФЗВ.ОО.Н.3.5. Праве одговорне изборе у вези са физичком активношћу, исхраном и здрављем.

	активност и здравље.			

Планом и програмом предвиђено је иницијално мерење моторичких способности ученика, мерења се спроводе на почетку и на крају сваке школске године. Тестирање се спроводи батеријом тестова одобреном од стране министарства спорта. Добијени резултати се касније обрађују и помно прати напредак ученика током основног образовања. Законом је предвиђено да уколико је ученик ослобођен од практичног дела физичког и здравственог васпитања (на основу препоруке лекара), биће оцењен на основу познавања теоријског дела физичког и здравственог васпитања. Закон предвиђа да из физичког и здравственог васпитања није више могуће остати неоцењен.

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета физичког и здравственог васпитања	Одговорно учешће у демократском друштву, комуникација, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, решавање проблема, сарадња.

Начин остваривања програма

- **Методе рада:** монолошка, дијалошка, демонстративна, комбинована
- **Облик рада:** фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности

Наставника: дискусија, анализирање, објашњавање, показивање, поређење, мерење, упоређивања

Ученика: активно учешће у раду,самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује,организује, ослања се на претходно искуство, ходање,трчање, вежбање, анализирање, такмичење, мерење, скакање.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, активности ученика на часу, начин извођења елемената,иницијално тестирање

Корелација са другим предметима	
Атлетика	Биологија - Срце и крвни систем/трчање
Спортска гимнастика	Музичка култура – ритмичка гимнастика Физика – ротације (колут напред-назад, став на шакама, премет странце)
Основе тимских и спортских игара - Одбојка Мали фудбал	Физика - Узајамно деловање два тела/ кошарка блок у нападу Физика- Узајамно деловање два тела у непосредном додиру деформација сабијање/кошарка наскок код скок – шута Физика - Равнотежа тела,појам врста,равнотежа полуге/кошарка основни кош.став у нападу Физика - Равномерно праволиниско кретање/контранапад кошарка Физика - Променљивио праволинијско кретање/атлетика трћање 30м Математика - Угао/кошарка демаркирање(оштар,туп,прав угао)
Плес и ритимика	Музичка култура - Музика на тлу Србије/плес Моравац - Антонио Вивалди/рит.гимнастика вежбе са вијачом
Здравствено васпитање	Биологија/физичко и здравствено васпитање - Срце и крвни систем/трчање

Литература: • Вишњић Драгољуб: НАСТАВА ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА од 5. до 8. разреда основне школе, ЗУНС, Београд, 2006. • Обрадовић М: АБЕЦЕДА РУКОМЕТА, Београд • Томић Драго: ОДБОЈКА И 100 ТРЕНИНГА ОДБОЈКЕ, Београд • Јовановић М: КОШАРКА-ТЕОРИЈА И МЕТОДИКА, Ниш • Др Јарослава Радојевић, Миљан Грбовић и Др Јован Петровић: СПОРТСКА ГИМНАСТИКА, Спортска књига, Београд, 1985.

Разред: **СЕДМИ**

Фонд часова

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
седми	3	108

Циљеви наставе физичког и здравственог васпитања у седмом разреду према стандардима квалитета рада:

- Рад на развоју моторичких способности
- Рад на развоју снаге
- Упознавање са одбојком као тимском игром и рад на техници и тактици
- Усавршавање сложенијих елемената гимнастике на тлу и справама
- Активно учествују у чувању и помагању приликом вежбања (гимнастика)
- Усавршавање технике трчања, скакачких и бацачких вештина, тробој
- Усавршавање технике кретања кроз плес и игру
- Развијање свести о здравим навикама исхране, и о очувању животне средине
- Критички анализирају сопствени образац исхране
- Препознају развојне промене и њихов утицај на бављење физичком активношћу
- Узимају учешће у спортским активностима
- Развијање фер плеја код деце

ИСХОДИ По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:			ОБЛАСТ /ТЕМА	САДРЖАЈИ
ОСНОВНИ НИВО			**Физичке способности**	– Вежбе за развој снаге. – Вежбе за развој гипкости. – Вежбе за развој аеробне издржљивости. – Вежбе за развој брзине. – Вежбе за развој координације. – Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.О.1.4. емонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.5. Препознају знаке прекомерног физичког оптерећења и адекватно реагују. ФЗВ.ОО.О.1.9. Придржавају се правила игре/активности и прихватају исход игре/активности. ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.	ФЗВ.ОО.О.2.1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. ФЗВ.ОО.О.2.2. Баве се физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини.	ФЗВ.ОО.О.3.2. Адекватно користе основне термине из области физичког вежбања, спорта и физичке активности у различитим ситуацијама. ФЗВ.ОО.О.3.3. Пореде карактеристике правилне и неправилне исхране. ФЗВ.ОО.О.3.6. Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања. ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол,		

		способности и др.).		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.С.1.1. Анализирају користи од редовне физичке активности. ФЗВ.ОО.С.1.3. Демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом вежбања.		ФЗВ.ОО.С.3.6. Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој активности и спорту.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.Н.1.1. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику.				
ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.5. Препознају знаке прекомерног физичког оптерећења и адекватно реагују. ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.1.9. Придржавају се правила игре/активности и прихватају исход игре/активности. ФЗВ.ОО.О.1.10. Ефективно комуницирају	ФЗВ.ОО.О.2.1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. ФЗВ.ОО.О.2.2. Баве се физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини.	ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.). ФЗВ.ОО.О.3.7. Користе и комбинују разноврсне основне моторичке вештине у различитим ситуацијама (игра, спорт, рекреација, свакодневне животне ситуације). учеснике у физичкој активности и	**Атлетика**	– Обавезни садржаји: – Техника спринтерског трчања. – Истрајно трчање – припрема за крос – Техника штафетног трчања – Скок удаљ – Бацања кугле – Скок увис – Бацање „вортекс-а” – Проширени садржаји – Скок увис (леђна техника) – Тробој.

и сарађују током физичке активности. ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.				
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.С.1.1. Анализирају користи од редовне физичке активности.	ФЗВ.ОО.С.2.2. Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења.	ФЗВ.ОО.С.3.6. Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој активности и спорту.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.Н.1.1. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику.				
ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.6. Примењују правила безбедног ношења, постављања, коришћења и одлагања опреме и реквизита за вежбање. – ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.	ФЗВ.ОО.С.2.2. Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења.		**Спортска гимнастика**	– Обавезни садржаји: – Вежбе и комбинације вежби карактеристичних за поједине справе – Тло – Прескок – Вратило – Греда. – Проширени садржаји: – На тлу и справама сложеније вежбе и комбинације вежби.
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		

<table>
<tr><td>ФЗВ.ОО.С.1.3. Демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом вежбања.
ФЗВ.ОО.С.1.11. Познају стручну терминологију везану за физичку активност, вежбање и спорт.</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="6">Основе тимских и спортских игара Одбојка, кошарка, рукомет, мали фудбал</td><td rowspan="6">– Одбојка:
– Основни елементи технике, тактике и правила игре.

– Футсал(мали фудбал):
– Игра уз примену правила.

– Рукомет:
– Игра уз примену правила.

– Кошарка:
– Сложенији елементи технике, тактике и правила игре.
Активност по избору.</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања.
– ФЗВ.ОО.О.1.9. Придржавају се правила игре/активности и прихватају исход игре/активности.
ФЗВ.ОО.О.1.10. Ефективно комуницирају и сарађују током физичке активности.
ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.</td><td>ФЗ.ОО.О.2.1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера.</td><td>ФЗВ.ОО.О.3.6. Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања.
ФЗВ.ОО.О.3.7. Користе и комбинују разноврсне основне моторичке вештине у различитим ситуацијама (игра, спорт, рекреација, свакодневне животне ситуације).
ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.).</td></tr>
<tr><td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ФЗВ.ОО.С.1.11. Познају стручну терминологију везану за физичку активност, вежбање и спорт.</td><td>ФЗВ.ОО.С.2.2. Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења.</td><td>ФЗВ.ОО.С.3.6. Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој активности и спорту.
– ФЗВ.ОО.С.3.8. Учествују у догађајима који промовишу физичку активност и здравље у школи, при чему се одговорно односе према животној средини.</td></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td>Плес и</td><td>– Основни садржаји</td></tr>
</table>

СПК 1	СПК 2	СПК 3	**ритимика**	– Вежбе са вијачом. – Вежбе са обручем. – Вежбе са лоптом. – Народно коло „Моравац”. – Народно коло из краја у којем се школа налази. – Енглески валцер. – Проширени садржаји – Састав са обручем. – Састав са лоптом. – Састав са вијачом. –
ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.1.10. Ефективно комуницирају и сарађују током физичке активности. ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.	ФЗВ.ОО.О.2.1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. ФЗВ.ОО.О.2.5. Користе одговарајућа вербална и невербална средства (плес, покрет) да искажу осећања и комуницирају са вршњацима.	ФЗВ.ОО.О.3.6. Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања. ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.).		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.С.1.16. Идентификују елементе националног наслеђа у физичкој активности, спорту и плесу.	ФЗВ.ОО.С.2.2. Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења.			
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.Н.1.1. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику.				
ОСНОВНИ НИВО			**Здравствено васпитање**	– Основни садржаји Утицај аеробног вежбања (ходања, трчања и др.) на кардио-респираторни систем. – Здравствено-хигијенске мере пре и после вежбања. – Значај употребе воћа и поврћа и градивних материја (протеини и беланчевине) у исхрани. Подела енергетских напитака и последице њиховог прекомерног конзумирања. Прва помоћ након
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.О.3.9. Вреднују допринос физичке активности здрављу и благостању.	ФЗВ.ОО.О.2.1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера.	ФЗВ.ОО.О.3.3. Пореде карактеристике правилне и неправилне исхране. ФЗВ.ОО.О.3.4. Анализирају и вреднују своју свакодневну физичку активност.		

		ФЗВ.ОО.О.3.6. Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања. – ФЗВ.ОО.О.3.7. Користе и комбинују разноврсне основне моторичке вештине у различитим ситуацијама (игра, спорт, рекреација, свакодневне животне ситуације).		површинских повреда (посекотина и одеротина). – Вежбање у различитим временским условима. Ч – ување околине при вежбању. – Последице конзумирања дувана и алкохола. – Додаци исхрани – суплементи. Вежбање и менструални циклус. Значај заштите репродуктивних органа приликом вежбања.
ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.5. Препознају знаке прекомерног физичког оптерећења и адекватно реагују. ФЗВ.ОО.О.1.6. Примењују правила безбедног ношења, постављања, коришћења и одлагања опреме и реквизита за вежбање. ФЗВ.ОО.О.1.9. Придржавају се правила игре/активности и прихватају исход игре/активности. ФЗВ.ОО.О.1.10. Ефективно комуницирају и сарађују током физичке активности. ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за веж	ФЗВ.ОО.О.2.2. Баве се физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини.	ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.). ФЗВ.ОО.О.3.9. Вреднују допринос физичке активности здрављу и благостању.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.С.1.1. Анализирају користи од редовне физичке активности. ФЗВ.ОО.С.1.12. Објашњавају основне		ФЗВ.ОО.С.3.5. Примењују основне принципе правилне исхране у свакодневном животу. ФЗВ.ОО.С.3.6.		

принципе правилне исхране. ФЗВ.ОО.С.1.15. Идентификују занимања повезана са здрављем, физичким васпитањем и спортом.		Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој активности и спорту. ФЗВ.ОО.С.3.8. Учествују у догађајима који промовишу физичку активност и здравље у школи, при чему се одговорно односе према животној средини.
НАПРЕДНИ НИВО		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
ФЗВ.ОО.Н.1.1. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику. ФЗВ.ОО.Н.1.2. Критички анализирају сопствени образац исхране.	ФЗВ.ОО.Н.2.3. Адекватно користе различите изворе информација о физичкој активности, исхрани и здрављу на страном језику. ФЗВ.ОО.Н.2.4. Учествују у организацији школских такмичења и манифестација који промовишу физичку активност и здравље.	ФЗВ.ОО.Н.3.5. Праве одговорне изборе у вези са физичком активношћу, исхраном и здрављем.

Планом и програмом предвиђено је иницијално мерење моторичких способности ученика, мерења се спроводе на почетку и на крају сваке школске године. Тестирање се спроводи батеријом тестова одобреном од стране министарства спорта. Добијени резултати се касније обрађују и помно прати напредак ученика током основног образовања. Законом је предвиђено да уколико је ученик ослобођен од практичног дела физичког и здравственог васпитања (на основу препоруке лекара), биће оцењен на основу познавања теоријског дела физичког и здравственог васпитања. Закон предвиђа да из физичког и здравственог васпитања није више могуће остати неоцењен.

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета физичког и здравственог васпитања	Одговорно учешће у демократском друштву, комуникација, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, решавање проблема, сарадња.

Начин остваривања програма

- **Методе рада:** монолошка, дијалошка, демонстративна, комбинована
- **Облик рада:** фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности

Наставника: дискусија, анализирање, објашњавање, показивање, поређење, мерење, упоређивања

Ученика: активно учешће у раду,самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује,организује, ослања се на претходно искуство, ходање,трчање, вежбање, анализирање, такмичење, мерење, скакање.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, активности ученика на часу, начин извођења елемената,иницијално тестирање

Корелација са другим предметима	
Атлетика	Биологија - Срце и крвни систем/трчање умереним интезитетом Биологија - Систем органа за дисање Физика - Сила земљине теже/атлетика скок у вис

	Физика - Променљиво праволиниско/атлетика трчање 30м
Спортска гимнастика	Музичка култура – ритмичка гимнастика Физика – ротације (колут напред-назад, став на шакама, премет странце) Биологија - Мишићни систем/гимнастика став о шакама
Основе тимских и спортских игара, одбојка, рукомет, кошарка, мали фудбал	Физика - Узајамно деловање два тела/ кошарка блок у нападу Физика- Узајамно деловање два тела у непосредном додиру деформација сабијање/кошарка наскок код скок – шута Физика - Равнотежа тела,појам врста,равнотежа полуге/кошарка основни кош.став у нападу Физика - Сила земљине теже/ Одбојка смеч Физика - Равномерно праволиниско кретање/контранапад кошарка Физика - Променљивио праволинијско кретање/атлетика трћање 30м Математика - Угао/кошарка демаркирање(оштар,туп,прав угао) Математика - Лопта/ Одбојка додавање лопте прсти
Плес и ритимика	Музичка култура - Музика на тлу Србије/плес Моравац - Антонио Вивалди/рит.гимнастика вежбе са вијачом
Здравствено васпитање	Биологија/физичко и здравствено васпитање - Срце и крвни систем/трчање

Разред: **ОСМИ**

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
осми	3	102

Циљеви наставе физичког и здравственог васпитања у осмом разреду према стандардима квалитета рада:

- Рад на развоју моторичких способности
- Рад на развоју снаге
- Упознавање са одбојком као тимском игром и рад на техници и тактици
- Усавршавање сложенијих елемената гимнастике на тлу и справама
- Активно учествују у чувању и помагању приликом вежбања (гимнастика)
- Усавршавање технике трчања, скакачких и бацачких вештина, тробој
- Усавршавање технике кретања кроз плес и игру
- Развијање свести о здравим навикама исхране, и о очувању животне средине
- Критички анализирају сопствени образац исхране
- Препознају развојне промене и њихов утицај на бављење физичком активношћу
- Узимају учешће у спортским активностима
- Развијање фер плеја код деце

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ /ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.5. Препознају знаке прекомерног физичког оптерећења и адекватно реагују. ФЗВ.ОО.О.1.9. Придржавају се правила игре/активности и прихватају исход игре/активности. ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.	ФЗВ.ОО.О.2.1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. ФЗВ.ОО.О.2.2. Баве се физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини. ФЗВ.ОО.О.2.3. Редовно учествују у различитим вежбањима ради унапређивања моторичких способности.	ФЗВ.ОО.О.3.1. Редовно се баве физичком активношћу у складу са препорукама јавног здравља, примењујући основне хигијенске и безбедносне мере. ФЗВ.ОО.О.3.2. Адекватно користе основне термине из области физичког вежбања, спорта и физичке активности у различитим ситуацијама. ФЗВ.ОО.О.3.3. Пореде карактеристике правилне и неправилне исхране. ФЗВ.ОО.О.3.4. Анализирају и вреднују своју свакодневну физичку активност. ФЗВ.ОО.О.3.5. Примењују адекватне вежбе за унапређивање моторичких способности. ФЗВ.ОО.О.3.6. Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања. ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге учеснике у физичкој	**Физичке способности**	– Вежбе за развој снаге. – Вежбе за развој гипкости. – Вежбе за развој аеробне издржљивости. – Вежбе за развој брзине. – Вежбе за развој координације. – Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.

		активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.).ФЗВ.ОО.О.3.9. Вреднују допринос физичке активности здрављу и благостању.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.С.1.1. Анализирају користи од редовне физичке активности. ФЗВ.ОО.С.1.2. Анализирају значај моторичких способности за добро здравље и учествовање у спорту. ФЗВ.ОО.С.1.3. Демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом вежбања. ФЗВ.ОО.С.1.6. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења сложенијих специјализованих моторичких вештина. ФЗВ.ОО.С.1.7. Демонстрирају моторичке вештине у различитим условима у складу са постављеним задацима. ФЗВ.ОО.С.1.8. Објашњавају кључне карактеристике правилног извођења моторичких вештина. ФЗВ.ОО.С.1.12. Објашњавају основне принципе правилне исхране. ФЗВ.ОО.С.1.14. Препознају штетне утицаје употребе	ФЗВ.ОО.С.2.1. Идентификују добре и слабе стране сопственог извођења моторичке вештине ради побољшања извођења. ФЗВ.ОО.С.2.2. Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења.– ФЗВ.ОО.С.2.3. Користе повратне информације ради побољшања контроле и координације тела приликом извођења моторичких вештина.	ФЗВ.ОО.С.3.1. Редовно се баве физичком активношћу на нивоу који превазилази основне препоруке јавног здравља. ФЗВ.ОО.С.3.2. Правилно реагују у случају повреде приликом физичке активности. – ФЗВ.ОО.С.3.4. Критички се односе према употреби психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића. ФЗВ.ОО.С.3.5. Примењују основне принципе правилне исхране у свакодневном животу. ФЗВ.ОО.С.3.6. Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој активности и спорту. ФЗВ.ОО.С.3.8. Учествују у догађајима који промовишу физичку активност и здравље у школи, при чему се одговорно односе према животној средини. ФЗВ.ОО.С.3.9. Вреднују национално наслеђе у физичкој активности, спорту и плесу, као и наслеђе других.		

психоактивних супстанци, допинга и енергетских пића.				
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.Н.1.1. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику. ФЗВ.ОО.Н.1.2. Критички анализирају сопствени образац исхране. ФЗВ ОО.Н.1.3. Објашњавају повезаност физичке активности, начина исхране и здравља.	ФЗВ.ОО.Н.2.4. Учествују у организацији школских такмичења и манифестација који промовишу физичку активност и здравље.	ФЗВ.ОО.Н.3.1. Са самопоуздањем се редовно баве физичком активношћу у складу са сопственим потребама и интересовањима. ФЗВ.ОО.Н.3.3. Учествују у догађајима који промовишу физичку активност, здравље и заштиту животне средине у локалној заједници. ФЗВ.ОО.Н.3.4. Уз одговарајућу помоћ креирају и спроводе план за побољшање или очување сопственог нивоа физичке активности и моторичких способности и прате његове ефекте. ФЗВ.ОО.Н.3.5. Праве одговорне изборе у вези са физичком активношћу, исхраном и здрављем. ФЗВ.ОО.Н.3.6. Подстичу друге да се баве физичком активношћу ради очувања здравља.		
ОСНОВНИ НИВО			**Атлетика**	– Обавезни садржаји: – Техника спринтерског трчања. – Истрајно трчање – припрема за крос – Техника штафетног трчања – Скок удаљ – Бацања кугле – Скок увис – Бацање „вортекс-а” – Проширени садржаји – Скок увис (лења техника) – Тробој.
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.5. Препознају знаке прекомерног физичког оптерећења и адекватно реагују. ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и	ФЗВ.ОО.О.2.1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера. ФЗВ.ОО.О.2.2. Баве се физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини.	ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.). ФЗВ.ОО.О.3.7. Користе и комбинују разноврсне основне моторичке вештине у различитим ситуацијама (игра, спорт, рекреација, свакодневне животне ситуације). учеснике у физичкој активности и		

координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.1.9. Придржавају се правила игре/активности и прихватају исход игре/активности. ФЗВ.ОО.О.1.10. Ефективно комуницирају и сарађују током физичке активности. ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.				
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.С.1.1. Анализирају користи од редовне физичке активности. ФЗВ.ОО.С.1.2. Анализирају значај моторичких способности за добро здравље и учествовање у спорту.	ФЗВ.ОО.С.2.1. Идентификују добре и слабе стране сопственог извођења моторичке вештине ради побољшања извођења. ФЗВ.ОО.С.2.2. Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења.	ФЗВ.ОО.С.3.6. Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој активности и спорту.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.Н.1.1. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику.				
ОСНОВНИ НИВО			**Спортска гимнасти**	– Обавезни садржаји: – Вежбе и комбинације вежби
СПК 1	СПК 2	СПК 3		

ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.6. Примењују правила безбедног ношења, постављања, коришћења и одлагања опреме и реквизита за вежбање. ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.1.8. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења једноставнијих специјализованих моторичких вештина. ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.	ФЗВ.ОО.С.2.2. Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења. ФЗВ.ОО.О.2.3. Редовно учествују у различитим вежбањима ради унапређивања моторичких способности.	ФЗВ.ОО.О.3.5. Примењују адекватне вежбе за унапређивање моторичких способности. ФЗВ.ОО.О.3.6. Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања.	**ка**	карактеристичних за поједине справе – Тло – Прескок – Греда. – Проширени садржаји: – На тлу и справама сложеније вежбе и комбинације вежби.
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.С.1.3. Демонстрирају технике помагања, чувања себе и других приликом вежбања. ФЗВ.ОО.С.1.11. Познају стручну терминологију везану за физичку активност, вежбање и спорт.	ФЗВ.ОО.С.2.3. Користе повратне информације ради побољшања контроле и координације тела приликом извођења моторичких вештина.	ФЗВ.ОО.С.3.8. Учествују у догађајима који промовишу физичку активност и здравље у школи, при чему се одговорно односе према животној средини.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ ОО.Н.1.3.	ФЗВ.ОО.Н.2.2. Истражују како	ФЗВ.ОО.Н.3.3. Учествују у догађајима који промовишу		

<table>
<tr><td>Објашњавају повезаност физичке активности, начина исхране и здравља.</td><td>учествовање у активностима у природи доприноси личном здрављу и здрављу заједнице.
ФЗВ.ОО.Н.2.4. Учествују у организацији школских такмичења и манифестација који промовишу физичку активност и здравље.</td><td>физичку активност, здравље и заштиту животне средине у локалној заједници.</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="4">Основе тимских и спортских игара Одбојка, кошарка, рукомет, мали фудбал</td><td rowspan="4">– Одбојка:
– Основни елементи технике, тактике и правила игре.

– Футсал(мали фудбал):
– Игра уз примену правила.

– Рукомет:
– Игра уз примену правила.

– Кошарка:
– Сложенији елементи технике, тактике и правила игре. Активност по избору.</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања.
ФЗВ.ОО.О.1.9. Придржавају се правила игре/активности и прихватају исход игре/активности.
ФЗВ.ОО.О.1.10. Ефективно комуницирају и сарађују током физичке активности.
ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.</td><td>ФЗВ.ОО.О.2.1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера.</td><td>–ФЗВ.ОО.О.3.6. Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања.
ФЗВ.ОО.О.3.7. Користе и комбинују разноврсне основне моторичке вештине у различитим ситуацијама (игра, спорт, рекреација, свакодневне животне ситуације).
ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.).</td></tr>
<tr><td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ФЗВ.ОО.С.1.11. Познају стручну терминологију везану за физичку активност, вежбање и спорт.</td><td>ФЗВ.ОО.С.2.2. Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења.</td><td>ФЗВ.ОО.С.3.6. Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој активности и спорту.
–ФЗВ.ОО.С.3.8. Учествују у догађајима који промовишу физичку активност и здравље у школи, при чему се одговорно односе према животној средини.</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td colspan="3">НАПРЕДНИ НИВО</td><td rowspan="2"></td><td rowspan="2"></td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td></td><td>ФЗВ.ОО.Н.2.4. Учествују у организацији школских такмичења и манифестација који промовишу физичку активност и здравље.</td><td>ФЗВ.ОО.Н.3.1. Са самопоуздањем се редовно баве физичком активношћу у складу са сопственим потребама и интересовањима.
ФЗВ.ОО.Н.3.2. Решавају проблемске ситуације, креирајући различита решења у одабраним спортским и рекреативним активностима.
ФЗВ.ОО.Н.3.6. Подстичу друге да се баве физичком активношћу ради очувања здравља.</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="3">Плес и ритимика</td><td rowspan="3">– Основни садржаји
– Вежбе са вијачом.
– Вежбе са обручем.
– Вежбе са лоптом.
– Народно коло „Моравац”.
– Народно коло из краја у којем се школа налази.
– Енглески валцер.

– Проширени садржаји
– Састав са обручем.
– Састав са лоптом.
– Састав са вијачом.
– Основни кораци rocknroll.</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања.
ФЗВ.ОО.О.1.7. Демонстрирају добру контролу и координацију покрета приликом извођења основних моторичких вештина.
ФЗВ.ОО.О.1.10. Ефективно комуницирају и сарађују током физичке активности</td><td>ФЗВ.ОО.О.2.1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера.
ФЗВ.ОО.О.2.5. Користе одговарајућа вербална и невербална средства (плес, покрет) да искажу осећања и комуницирају са вршњацима.</td><td>ФЗВ.ОО.О.3.6. Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања.
ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.).</td></tr>
<tr><td>ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td><td rowspan="2"></td><td rowspan="2"></td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>ФЗВ.ОО.С.1.16. Идентификују елементе националног наслеђа у физичкој активности, спорту и плесу.</td><td>ФЗВ.ОО.С.2.2. Дају вршњацима повратне информације о извођењу моторичких вештина ради побољшања извођења.</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">НАПРЕДНИ НИВО</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>ФЗВ.ОО.Н.1.1. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику.</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="3">Здравствено васпитање</td><td rowspan="3">– Основни садржаји Утицај аеробног вежбања (ходања, трчања и др.) на кардио-респираторни систем.
– Здравствено-хигијенске мере пре и после вежбања. Значај употребе воћа и поврћа и градивних материја (протеини и беланчевине) у исхрани. Подела енергетских напитака и последице њиховог прекомерног конзумирања. Прва помоћ након површинских повреда (посекотина и одеротина). Вежбање у различитим временским условима. Чување околине при вежбању. Последице конзумирања дувана и алкохола. Додаци исхрани – суплементи. Вежбање и менструални циклус. Значај заштите репродуктивних органа приликом вежбања.</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>ФЗВ.ОО.О.3.9. Вреднују допринос физичке активности здрављу и благостању.</td><td>ФЗВ.ОО.О.2.1. Активно учествују у разноврсним индивидуалним и групним физичким активностима, сарадничког и такмичарског карактера.</td><td>ФЗВ.ОО.О.3.3. Пореде карактеристике правилне и неправилне исхране.
ФЗВ.ОО.О.3.4. Анализирају и вреднују своју свакодневну физичку активност.
ФЗВ.ОО.О.3.6. Одржавају личну и колективну хигијену током вежбања. –
ФЗВ.ОО.О.3.7. Користе и комбинују разноврсне основне моторичке вештине у различитим ситуацијама (игра, спорт, рекреација, свакодневне животне ситуације).</td></tr>
</table>

ФЗВ.ОО.О.1.4. Демонстрирају правилно загревање на почетку вежбања и смиривање организма на крају вежбања. ФЗВ.ОО.О.1.5. Препознају знаке прекомерног физичког оптерећења и адекватно реагују. ФЗВ.ОО.О.1.6. Примењују правила безбедног ношења, постављања, коришћења и одлагања опреме и реквизита за вежбање. ФЗВ.ОО.О.1.9. Придржавају се правила игре/активности и прихватају исход игре/активности. ФЗВ.ОО.О.1.10. Ефективно комуницирају и сарађују током физичке активности. ФЗВ.ОО.О.1.11. Придржавају се правила понашања доприносећи безбедној и позитивној атмосфери за вежбање.	ФЗВ.ОО.О.2.2. Баве се физичком активношћу у природи при чему се одговорно односе према животној средини.	ФЗВ.ОО.О.3.8. Поштују друге учеснике у физичкој активности и сарађују са њима без обзира на разлике (пол, способности и др.). ФЗВ.ОО.О.3.9. Вреднују допринос физичке активности здрављу и благостању.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.С.1.1. Анализирају користи од редовне физичке активности.		ФЗВ.ОО.С.3.5. Примењују основне принципе правилне исхране у свакодневном животу.		

ФЗВ.ОО.С.1.12. Објашњавају основне принципе правилне исхране. ФЗВ.ОО.С.1.15. Идентификују занимања повезана са здрављем, физичким васпитањем и спортом.		ФЗВ.ОО.С.3.6. Примењују принципе толеранције и фер-плеја у физичкој активности и спорту. ФЗВ.ОО.С.3.8. Учествују у догађајима који промовишу физичку активност и здравље у школи, при чему се одговорно односе према животној средини.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
ФЗВ.ОО.Н.1.1. Познају основну терминологију физичке активности на страном језику. ФЗВ.ОО.Н.1.2. Критички анализирају сопствени образац исхране.	ФЗВ.ОО.Н.2.3. Адекватно користе различите изворе информација о физичкој активности, исхрани и здрављу на страном језику. ФЗВ.ОО.Н.2.4. Учествују у организацији школских такмичења и манифестација који промовишу физичку активност и здравље.	ФЗВ.ОО.Н.3.5. Праве одговорне изборе у вези са физичком активношћу, исхраном и здрављем.		

Планом и програмом предвиђено је иницијално мерење моторичких способности ученика, мерења се спроводе на почетку и на крају сваке школске године. Тестирање се спроводи батеријом тестова одобреном од стране министарства спорта. Добијени резултати се касније обрађују и помно прати напредак ученика током основног образовања. Законом је предвиђено да уколико је ученик ослобођен од практичног дела физичког и здравственог васпитања (на основу препоруке лекара), биће оцењен на основу познавања теоријског дела физичког и здравственог васпитања. Закон предвиђа да из физичког и здравственог васпитања није више могуће остати неоцењен.

Међупредметне компетенције које се могу развити преко наведених исхода и садржаја у оквиру плана наставе и учења наставног предмета физичког и здравственог васпитања	Одговорно учешће у демократском друштву, комуникација, одговоран однос према околини, одговоран однос према здрављу, решавање проблема, сарадња.

Начин остваривања програма

- **Методе рада:** монолошка, дијалошка, демонстративна, комбинована
- **Облик рада:** фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални.

Активности

Наставника: дискусија, анализирање, објашњавање, показивање, поређење, мерење, упоређивања

Ученика: активно учешће у раду,самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује,организује, ослања се на претходно искуство, ходање,трчање, вежбање, анализирање, такмичење, мерење, скакање.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда: свакодневна посматрања, учествовање у разговору и дискусији, самосталан рад, рад у групи, активности ученика на часу, начин извођења елемената,иницијално тестирање

Корелација са другим предметима	
Атлетика	Биологија - Атлетика и трчање - Кардиоваскуларни и респираторни систем

	Вежбе обликовања и растезања - Коштано – зглобно апарат Физика - Сила земљине теже/атлетика скок у вис физика - Бацање кугле, скок у даљ - убрзање при кретању тела под дејством силе теже Физика - Променљиво праволиниско/атлетика трчање 30м
Спортска гимнастика	Физика – ротације (колут напред-назад, став на шакама, премет странце) Физика - Гимнастика и ходање по греди - Равнотежа Биологија - Мишићни систем/гимнастика став о шакама
Основе тимских и спортских игара, одбојка, рукомет, кошарка, мали фудбал	Физика - Узајамно деловање два тела/ кошарка блок у нападу Физика- Узајамно деловање два тела у непосредном додиру деформација сабијање/кошарка наскок код скок – шута Физика - Равнотежа тела,појам врста,равнотежа полуге/кошарка основни кош.став у нападу Физика - Сила земљине теже/ Одбојка смеч Физика - Равномерно праволиниско кретање/контранапад кошарка Физика - Променљивио праволинијско кретање/атлетика трћање 30м Математика - Угао/кошарка демаркирање(оштар,туп,прав угао) Математика - Лопта/ Одбојка додавање лопте прсти
Плес и ритимика	Музичка култура - плес и ритам – народне игре
Здравствено васпитање	Информатика и рачунарство - Иницијална мерења ученика - креирање радне табеле, унос података, функције и графикони

Литература:

- Вишњић Драгољуб: НАСТАВА ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА од 5. до 8. разреда основне школе, ЗУНС, Београд, 2006.
- Обрадовић М: АБЕЦЕДА РУКОМЕТА, Београд
- Томић Драго: ОДБОЈКА И 100 ТРЕНИНГА ОДБОЈКЕ, Београд
- Јовановић М: КОШАРКА-ТЕОРИЈА И МЕТОДИКА, Ниш
- Др Јарослава Радојевић, Миљан Грбовић и Др Јован Петровић: СПОРТСКА ГИМНАСТИКА, Спортска књига, Београд, 1985.

Активности у природи

- Од активности у природи, планирана су три кроса.
- Јесењи школски крос и крос у организацији Црвеног крста (октобар),
- пролећни крос у организацији Спортског савеза Србије и РТС-а (мај)
- посете стадиона у Гучи и Лучанима и спортској хали у Лучанима
- Боравак у природи(шетња до Савине воде).

Школска и друга такмичења

Школа организује и спроводи спортска такмичења као интегрални део процеса физичког васпитања, тј. обавезна унутар школска и међуразредна такмичења у :

- атлетици
- спортским играма, „ игре без граница” где ће бити укључени родитељи ученика и наставници.
- „Игре без граница” са учешћем школа из окружења
- Фудбалу

- Одбојци...

У сарадњи са Спортским савезом Општине Лучани, организују се такмичења међушколског карактера у свим спортсим дисциплинама према календару који прави Министарство просвете и спорта и Спортски савез.

12.12. НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ФИЗИКА

Циљ учења *физике* јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа,да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да упознају природне појаве и основне законе природе, да стекну основну научну писменост, да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, да оформе основу научног метода и да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Разред: ШЕСТИ

Литература (за наставнике и ученике)
1. Уџбеник са збирком задатака и лабораторијским вежбама за шести разред основне школе
2. Аутори: Александар Кандић; Горан Попарић, Логос, 2019.

Наставна област	Наставна тема	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења образовних стандарда
Силе	1. Сила 2. Притисак	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни, рад у пару Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – илустративна метода – демонстрациона метода – метода писаних радова – графичких радова – практични и лабораторијски радови	– иницијално тестирање – активности на часу – демонстрациони огледи – решавање квантитативних и квалитативних задатака – лаборат. вежбе – писмене вежбе – домаћи задаци
Кретање	1. Кретање	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни, рад у пару Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – илустративна метода – демонстрациона метода – метода писаних радова – графичких радова – практични и лабораторијски радови	– иницијално тестирање – активности на часу – демонстрациони огледи – решавање квантитативних и квалитативних задатака – лаборат. вежбе – писмене вежбе – домаћи задаци

Мерење	1. Мерење 2. Маса и густина	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни, рад у пару Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – илустративна метода – демонстрациона метода – метода писаних радова – графичких радова – практични и лабораторијски радови	– иницијално тестирање – активности на часу – демонстрациони огледи – решавање квантитативних и квалитативних задатака – лаборат. вежбе – писмене вежбе – домаћи задаци
Математичке основе физике	1. Кретање 2. Сила 3. Мерење 4. Маса и густина 5. Притисак	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни, рад у пару Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – илустративна метода – демонстрациона метода – метода писаних радова – графичких радова – практични и лабораторијски радови	– иницијално тестирање – активности на часу – демонстрациони огледи – решавање квантитативних и квалитативних задатака – лаборат. вежбе – писмене вежбе – домаћи задаци
Експеримент	1. Кретање 2. Сила 3. Мерење 4. Маса и густина 5. Притисак	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни, рад у пару Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту – илустративна метода – демонстрациона метода – метода писаних радова – графичких радова – практични и лабораторијски радови	– иницијално тестирање – активности на часу – демонстрациони огледи – решавање квантитативних и квалитативних задатака – лаборат. вежбе – писмене вежбе – домаћи задаци

Наставна тема	Хоризонтална међупредметна корелација	Вертикална међупредметна корелација
Кретање	Корелација са математиком– математички изрази за израчунавање брзине кретања, времена кретања, пређеног пута. Графичко представљање зависности брзине од времена кретања.	Корелација са природом и друштвом (кретање), биологијом (хемијски и биолошки процеси, лабораторијски огледи и експерименти).
Мерење и мере	Корелација са математиком– математички изрази, претварање мерних јединица, табеларно приказивање података.	Корелација са природом и друштвом, биологијом, информатиком, техником и технологијом (мерења).
Притисак	Корелација са математиком– математички изрази, биологијом (крвни притисак) и географијом (притисак), српским језиком (претраживање литературе).	Корелација са техником и технологијом, информатиком и рачунарством (решавање рачунских проблема помоћу рачунара, израда презентације или симулације неких природних појава, табеларно приказивање података).

ИСХОДИ, по завршетку разреда ученик ће бити у стању да:
• Разликује врсте кретања према облику путање и према промени брзине и одређује средњу брзину; • Објашњава узајамно деловање тела у непосредном додиру (промена брзине, промена правца и смера кретања, деформација тела) и узајамно деловање тела која нису у непосредном додиру(гравитационо, електрично и магнетно деловање); • Разликује деловање силе Земљине теже од тежине тела; • Повезује масу и инерцију, разликује масу и тежину тела, препознаје их у свакодневном животу и решава различите проблемске задатке (проблем ситуације); • Демонстрира утицај трења и силе отпора средине на кретање тела и примењује добре и лоше стране ових појава у свакодневном животу; • Демонстрира појаву инерција тела, деформација тела под дејством силе,узајамно деловање наелектрисаних тела, узајамно деловање магнета, притисак чврстих тела и течности; • Разликује преношење силе притиска кроз чврста тела и течности и наводи примере примене (хидраулична преса, кочнице аутомобила, ходање по снегу...) • Познаје примену хидростатичког притиска (принцип рада водовода, фонтана); • Изражава физичке величине у одговарајућим мерним јединицама међународног система и разликује основне и изведене физичке величине, претвара веће јединице у мање и обрнуто (користи префиксе микро, мили, кило и мега) • Процењује вредност најмањег подеока код мерних инструмената (тачност мерења) • Мери дужину, тежину, време, запремину и масу и на основу добијених вредности одређује густину и притисак; • Одређује средњу вредност мерене величине и грешку мерења; • Решава квантитативне, квалитативне и графичке задатке (брзина, тежина, густина, притисак чврстих тела и течности)

Разред: Седми
Наставни предмет: ФИЗИКА

Циљ: Циљ учења Физике јесте упознавање ученика са природним појавама и основним законима природе, стицање основе научне писмености, оспособљавање за уочавање и распознавање физичких појава и активно стицање знања о физичким феноменима кроз истраживање, усвајање основа научног метода и усмеравање према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
Редовна настава	2	72
Допунска настава	1	36
Додатна настава		

ПРОГРАМ РЕДОВНЕ НАСТАВЕ

Област /тема	Број часова	Садржај	Очекивани исходи	Међупредметне компетенције	Корелација
Сила и кретање	**25**	Сила као узрок промене брзине тела. Појам убрзања. Успостављање везе између силе, масе тела и убрзања. Други Њутнов закон. Динамичко мерење силе. Међусобно деловање дв ателa – силе акције и реакције. Трећи Њутнов закон. Примери Равномерно промењљиво праволинијско кретање. Интензитет, правац и смер брзине и убрзања. Тренутна и средња брзина тела. Зависност брзине и пута од времена при равномерно промењљивом праволинијском кретању. Графичко представљање зависности брзине тела од времена код равномерно промењљивог праволинијског кретања. ***Демонстрациони огледи:*** - Илустровање инерције тела помоћу папира и тега. - Кретање куглице низ Галилејев жљеб. - Кретање тела под дејством сталне силе. - Мерење силе динамометром. - Илустровање закона акције и реакције помоћу динамометара и колица, колица са опругом и других огледа (реактивно кретање балона и пластичне боце). ***Лабораторијска вежба:*** - Одређивање сталног убрзања при кретању куглице низ жљеб. - Провера Другог Њутновог закона помоћу покретног тела (колица) или помоћу Атвудове машине.	- Разликује скаларне и векторске физичке величине; - Користи и анализира резултате мерења различитих физичких величина и приказује их табеларно и графички; - Анализира зависност брзине и пређено гпута од времена код праволинијских кретања са сталним убрзањем; - Примени Њутнове законе динамике на кретање тела из окружења; - демонстрира појаве: инерције тела, убрзаног кретања, кретање тела под дејством сталне силе, силе трења и сила акције и реакције на примерима из окружења; - самостално изведе експеримент изобласти кинематике и динамике, прикупи податке мерењем, одреди тражену физичку величину и објасни резултате експеримента;	Компетенција за целоживотно учење; Комуникација; Рад с подацима и информацијама; Дигитална компетенција; Решавање проблема; Сарадња. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	Математика

Кретање тела под дејством силе теже. Силе трења	**10**	Убрзање при кретању тела под дејством силе теже. Галилејево глед. Слободно падање тела, бестежинско стање. Хитац навише и хитац наниже. Силе трења и силе отпора средине (трење мировања, клизања и котрљања). Утицај ових сила на кретање тела. ***Демонстрациони огледи:*** – Слободно падање тела различитих облика и маса (Њутнова цев, слободан пад везаних новчића …). – Падање тела у разним срединама. – Бестежинско стање тела (огледи са динамометром, с два тега и папиром између њих, са пластичном чашом која има отвор на дну и напуњена је водом). – Трење на столу, косој подлози и сл. – Мерење силе трења помоћу динамометра. ***Лабораторијска вежбе:*** – Одређивање убрзања тела које слободно пада. – Одређивање коефицијента трења клизања помоћу мензуре.	- Покаже од чега зависи сила трења и на основу тога процени како може променити њено деловање; - демонстрира појаве: кретање тела под дејством силе трења на примерима из окружења; - самостално изведе експеримент изобласти кинематике и динамике, прикупи податке мерењем, одреди тражену физичку величину и објасни резултате експеримента;	Компетенција за целоживотно учење; Комуникација; Рад с подацима и информацијама; Дигитална компетенција; Решавање проблема; Сарадња. Предузимљивост и оријентација ка предузетништву.	Географија Математика
Равнотежа тела	**13**	Деловање две силе на тело, појам резултујуће силе кроз различите примере слагања сила. Разлагање сила. Појам и врсте равнотеже тела. Полуга, момент силе. Равнотежа полуге и њена примена. Сила потиска у течности и гасу. Архимедов закон и његова примена. Пливање и тоњење тела. ***Демонстрациони огледи:*** – Врсте равнотеже помоћу лењира или штапа. – Равнотежа полуге. – Услови пливања тела (тегови и стаклена посуда на води, Картезијански гњурац, суво грожђе у минералној води, свеже јаје уводи и воденом раствору соли, мандарина са кором и без коре у води, пливање коцке леда на води …). ***Лабораторијске вежбе:*** – Одређивање густине чврстог тела применом Архимедовог закона.	- Покаже врсте и услове равнотеже чврстих тела на примеру из окружења; - Наводи примере простих машина које се користе у свакодневном животу; - Прикаже како сила потиска утиче на понашање тела потопљених у течност и наведе услове пливања тела на води.	Компетенција за целоживотно учење; Комуникација; Рад с подацима и информацијама; Дигитална компетенција; Решавање проблема; Сарадња.	Математика

Механички рад и енергија. Снага	**14**	Механички рад. Рад силе. Рад силе теже и силе трења. Квалитативно увођење појма механичке енергије тела. Кинетичка енергија тела. Потенцијална енергија. Гравитациона потенцијална енергија тела. Веза између промене механичке енергије тела и извршеног рада. Закон о одржању механичке енергије. Снага. Коефицијент корисног дејства. ***Демонстрациони огледи:*** – Илустровање рада утрошеног на савладавање силе трења при клизању тела по различитим подлогама, уз коришћење динамометра. – Коришћење потенцијалне енергије воде или енергије надуваног балона за вршење механичког рада. – Примери механичке енергије тела. – Закон о одржању механичке енергије (Галилејев жљеб; математичко клатно; тег са опругом) ***Лабораторијске вежбе:*** – Одређивање рада силе под чијим дејством се тело креће по различитим подлогама. – Провера закона одржања механичке енергије помоћу колица.	- Повеже појмове механички рад, енергија и снага и израчуна рад силе теже и рад силе трења; - Разликује кинетичку и потенцијалну енергију тела и повеже њихове промене са извршеним радом; - Демонстрира важење закона одржања енергије на примерима из окружења; - Решава квалитативне, квантитативне и графичке задатке.	Компетенција за целоживотно учење; Комуникација; Рад с подацима и информацијама; Дигитална компетенција; Решавање проблема; Сарадња	Математика Техничко и информатичко образовање Биологија
Топлотне појаве	**10**	Честични састав супстанције: молекули и њихово хаотично кретање. Топлотно ширење тела. Појам и мерење температуре. Унутрашња енергија и температура. Количина топлоте. Специфични топлотни капацитет. Топлотна равнотежа. Агрегатна стања супстанције. ***Демонстрациони огледи:*** – Дифузија и Брауново кретање. – Ширење чврстих тела, течности и гасова (надувани балон на стакленој посуди – флаши и две посуде са хладном и топлом водом, Гравесандов прстен, издужење жице, капилара ...). ***Лабораторијске вежбе:*** – Мерење температуре мешавине топле и хладне воде после успостављања топлотне равнотеже.	- Разликује појмове температуре и количине топлоте и прикаже различите механизме преноса топлоте са једног тела на друго; - Анализира промене стања тела (димензија, запремине и агрегатног стања) приликом грејања или хлађења; - Наведе методе добијања топлотне енергије и укаже на примере њеног рационалног коришћења.	Компетенција за целоживотно учење; Комуникација; Рад с подацима и информацијама; Дигитална компетенција; Решавање проблема; Сарадња	Математика Биологија Хемија

НАЧИН ДИДАКТИЧКО–МЕТОДИЧКОГ ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА				
Област / тема	**Облици рада**	**Методе и технике**	**Средства**	**Активности ученика**
Сила и кретање	-фронтални - индивидуални -групни	-демонстративна -дијалошка -илустративна -истраживачка -диференцирана -пројектна -хеуристичка -графички радови -ндивидуализована метода -метода писаних радова -интерактивна -текстуална -учење путем открића	-предмети из окружења -уџбеник -збирка задатака -свеска -шестар -лењир -троугао -едукативни софтвери (иинтернет-материјал)	одређује положај - повезује - упоређује, разликује кретање - уочава - упоређује и класификује - закључује - проверава тачност решења и објашњава -активано приступа излагању новог градива и изради задатака на часу -практично примењује стечена знања -активно учествује у раду -самопроцењује напредак
Кретање тела под дејством силе теже. Силе трења	-фронтални -индивидуални -групни	-демонстративна -дијалошка -илустративна -истраживачка -диференцирана -пројектна -хеуристичка -графички радови -ндивидуализована метода -метода писаних радова -интерактивна -текстуална -учење путем открића	-предмети из окружења -уџбеник -збирка задатака -свеска -шестар -лењир -троугао -едукативни софтвери (иинтернет-материјал)	- повезује - упоређује, разликује - уочава - упоређује и класификује - закључује - проверава тачност решења и објашњава -активано приступа излагању новог градива и изради задатака на часу -практично примењује стечена знања -активно учествује у раду -самопроцењује напредак
Равнотежа тела	-фронтални -индивидуални -групни	-демонстративна -дијалошка -илустративна -истраживачка -диференцирана -пројектна -хеуристичка -графички радови -ндивидуализована метода -метода писаних радова -интерактивна -текстуална	-предмети из окружења -уџбеник -збирка задатака -свеска -табла -едукативни софтвери (иинтернет-материјал)	- зна карактеристике електричног поља - повезује - упоређује, разликује и именује изразе - уочава - упоређује и класификује - закључује - проверава тачност решења и објашњава -активано приступа излагању новог градива и изради задатака на часу -практично примењује стечена знања -активно учествује у раду -самопроцењује напредак
Механички рад и енергија. Снага	-фронтални -индивидуални -групни	-демонстративна -дијалошка -илустративна -истраживачка -диференцирана -пројектна -хеуристичка -графички радови -ндивидуализована метода	-предмети из окружења -уџбеник -збирка задатака -свеска -шестар -лењир -троугао -едукативни софтвери (иинтернет-материјал)	-зна све о сновне ствари везане за струју - повезује - упоређује, разликује - уочава - упоређује и класификује - закључује - проверава тачност решења и објашњава

		-метода писаних радова -интерактивна -текстуална		-активано приступа излагању новог градива и изради задатака на часу -практично примењује стечена знања -активно учествује у раду -самопроцењује напредак
Топлотне појаве	-фронтални -индивидуални -групни	-демонстративна -дијалошка -илустративна -истраживачка -диференцирана -пројектна -хеуристичка -графички радови -ндивидуализована метода -метода писаних радова -интерактивна -текстуална -учење путем открића	-предмети из окружења -уџбеник -збирка задатака -свеска -шестар -лењир -троугао -едукативни софтвери (иинтернет-материјал)	- препознаје и зна о магнетном пољу - повезује - упоређује, разликује и именује предмете - уочава - упоређује и класификује - закључује - проверава тачност решења и објашњава -активано приступа излагању новог градива и изради задатака на часу -практично примењује стечена знања -активно учествује у раду -самопроцењује напредак

12.13. Предмет: Хемија

СЕДМИ РАЗРЕД

Циљ предмета **Хемија** јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и:

- развијање функционалне хемијске писмености
- разумевање промена и појава у природи на основу знања хемијских појмова, теорија, модела и закона,
- развијање способности комуницирања коришћењем хемијских термина, хемијских симбола, формула и једначина,
- развијање способности за извођење једноставних хемијских истраживања,
- развијање способности за решавање теоријских и експерименталних проблема,
- развијање логичког и апстрактног мишљења и критичког става у мишљењу,
- развијање способности за тражење и коришћење релевантних информација у различитим изворима (уџбеник, научно-популарни чланци, Интернет),
- развијање свести о важности одговорног односа према животној средини, одговарајућег и рационалног коришћења и одлагања различитих супстанци у свакодневном животу,
- развијање радозналости, потребе за сазнавањем о својствима супстанци у окружењу и позитивног става према учењу хемије,
- развијање свести о сопственим знањима и способностима и даљој професионалној оријентацији,
- да ученик развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама,
- да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање проблема у свакодневном животу и наставку образовања,
- да развије способности апстрактног и критичког мишљења, способности за сарадњу и тимски рад, и одговоран однос према себи, другима и животној средини.

Литература (за наставнике и ученике)

1. Татјана Недељковић, Драгана Анђелковић, Уџбеник Хемије за осми разред основне школе , Издавачка кућа, Нови Логос, Београд.

2. Татјана Недељковић, Драгана Анђелковић, Лабораторијске вежбе са задацима за осми разред основне школе, Издавачка кућа, Нови Логос, Београд.

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења остварености исхода	Корелација у предметима и међупредметима
Хемија као експериментална наука и хемија у свету око нас Хемијска лабораторија	-Хемија као наука -Супстанце и врсте супстанци -Хемијска лабораторија и хемијски експеримент - Основне лабораторијске технике рада -Мерење масе, запремине и температуре -Физичка и хемијска својства -Физичке и хемијске промене -Атоми, хемијских елемената. Грађа атома елемената, грађа омотача атома елемената -ПСЕ -Врсте хемијских елемената -Ковалентна веза -Супстанце са ковалентном везом -Јонска веза. Супстанце са јонском везом. Валенца	Монолошка, дијалошка, демострaтивна , илустративна , текстуална, комбинована, метода учења путем открића, метода практичног рада , експериментална Облик рада : Рад у паровима, рад у групи, индивидуални рад - експериментални рад у лабораторији - монолошка, -дијалошка -демонстративна - илустративна -текстуална -комбинована -експериментална -метода учења путем открића - метода практичног рада	-полугодишњи и завршни тест, плакати , илустрације, - презентације сегмента програма, -свакодневно праћење ученика на часовима, -повремене петоминутне провере на крају часа путем усмених или кратких писмених одговора, - праћење реализације домаћих програма -индивидуални захтеви	-Физика: физика као природна наука, увод у физику, мерења у физици. Физика: (физичко поље, електрично, магнетно, гравитационо) -Српски језик 5.разред (Лектира „Успомене, доживљаји и сазнања“ аутор-Милутин Миланковић -Свет око нас (смеша- вода, ваздух, барска вода, лимунада) -Техника и технологија (физичка тела, и материјали од којих су изграђени) -Физика :температура топљења, температура кључања, густина Биологија: биологија као природна наука, биологија заштите животне средине) -Латински језик (Називи метала и неметала воде порекло од латинског језика)
Атоми, молекули и Јони, хемијске везе	-Смеше.Хомогене и хетерогене -Раствори -Растварање и растворљивост -Квантитативан састав смеше -Ваздух и смеша -Раздвајање састојака смеше	Облик рада -фронтални -рад у паровима -групни -експериментални рад у лабораторији -монолошка- -дијалошла -илустративна -експериментална		-Математика (најмањи заједнички садржалац) Свет око нас (Смеше- примери смеша) -Свет око нас (растварање, цеђење,) -Биологија (исхрана човека) -Математика (рачунске операције) -Географија (Планета Земља, Ваздушни омотач земље) -Физика (узајамно деловање тела у посредном и
Хомогене и хетерогене смеше				

				непосредном додиру)
Хемијске реакције и израчунавања	-Реалативна атомска и релативна молекулска маса -Количина супстанце. Моларна маса . -Хемијске реакције -Закон о одржању масе.Хемијске једначине -Закон сталних односа маса -Израчунавања на основу хемијских реакција			-Физика (мерење) -Математика :рачунске операције -Физика (основне физичке величине и мерне јединице-количина супстанце, маса, запремина) -Биологија :јединство грађе и функције као основа живота :Живот у екосистему
Водоник и кисеоник и њихова једињења	-Водоник и кисеоник -Оксиди -Хидроксиди (базе) и киселине -Соли -Мера киселелости раствора –Ph раствора			-Биологија (састав воде, састав ваздуха, агрегатно стање), -Географија (Озонски омотач) -Техника и Технологија (употреба водоника и кисеоника за заваривање и сечење метала) -Географија (морске соли и морска вода)

Кључни појмови:	
Активности ученика:	Ученик учествује у уводном разговору, интерпретира, развија способност разумевања, усваја знања из свих области предмета, учествује у активностима на часу, запажа значајне појединости, бележи, слуша коментаре наставника и осталих ученика, формулише и исказује своје мишљење уз изграђену културу комуникације (културу сопственог изражавања, слушања и поштовања туђег мишљења), закључује, негује и развија вештине, стиче способности и умећа за стваралачки рад у складу са узрастом, развија способност вредновања, учествује у изради пројеката , припрема паное и презентације, ради тестове, ради домаће
Активности наставника:	Организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, припрема наставни материјал, учествује у изради пројеката, формулише образовно-васпитни циљ сваког часа у наставној теми, обрађује садржаје нових наставних јединица, наводи примере на основу којих објашњава појмове из свих области, проверава и увежбава садржаје из претходних разреда, настоји да ученици стекну и задрже добре навике , координира у раду целокупног одељења, континуирано вреднује и оцењује стечена знања из свих предметних

		области, информише ученике о резултатима свих видова писмених и усмених провера знања, ствара пријатну атмосферу у учионици, слуша и прати излагања ученика, бележи, даје одмерене коментаре на квалитет одговора, саветује, предлаже, мотивише , усмерава и подстиче у раду, прати постигнућа ученика и индивидуализује рад, организује остале облике образовно-васпитних активности у складу са потребама и интересовањима ученика.
Међупредметне компетенције	Хемија као експериментална наука Хемијска лабораторија Супстанце	рад са подацима и информацијама, решавање проблема , сарадња, компетенција за целоживотно учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација
	Атом	компетенција за целоживотно учење, комуникација , решавање проблема, одговоран однос према околини
	Смеше. Хемијске реакције	компетенција за целоживотно учење, комуникација
	Израчунавања у хемији	комуникација, дигитална компетенција, сарадња

ОСМИ РАЗРЕД

Циљ предмета **Хемија** јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и:

- развијање функционалне хемијске писмености
- разумевање промена и појава у природи на основу знања хемијских појмова, теорија, модела и закона
- развијање способности комуницирања коришћењем хемијских термина, хемијских симбола, формула и једначина
- развијање способности за извођење једноставних хемијских истраживања
- развијање способности за решавање теоријских и експерименталних проблема
- развијање логичког и апстрактног мишљења и критичког става у мишљењу Завод за унапређивање образовања и васпитања
- развијање способности за тражење и коришћење релевантних информација у различитим изворима (уџбеник, научно-популарни чланци, Интернет
- развијање свести о важности одговорног односа према животној средини, одговарајућег и рационалног коришћења и одлагања различитих супстанци у свакодневном животу
- развијање радозналости, потребе за сазнавањем о својствима супстанци у окружењу и позитивног става према учењу хемије
- развијање свести о сопственим знањима и способностима и даљој професионалној оријентацији. да ученик развије систем основних хемијских појмова и вештине за правилно руковање лабораторијским посуђем, прибором и супстанцама,
- да се оспособи за примену стеченог знања и вештина за решавање проблема у свакодневном животу и наставку образовања,
- да развије способности апстрактног и критичког мишљења, способности за сарадњу и тимски рад, и одговоран однос према себи, другима и животној средини.

Литература (за наставнике и ученике)

1. Татјана Недељковић , Драгана Анђелковић, Уџбеник за осми разред основне школе, Издавачка кућа , Нови Логос- Београд 2023.
2. Татјана Недељковић, Драгана Анђелковић, Лабораторијске вежбе са задацима, Издавачка кућа, Нови Логос- Београд 2023.

Наставна тема/област	Садржаји	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења остварености исхода	Корелација у предметима и међупредметима
Метали, оксиди и хидроксиди	-Метали у живој и неживој природи -Алкални и земноалкални метали -Гвожђе, бакар , алуминијум, олово и цинк - Метали велике практичне примене -Оксиди метала и хидроксиди	-монолошка - дијалошка -демонстративна -илустративна -текстуална -комбинована -метода -метода учења путем открића -метода практичног рада -метода експерименталног рада	-полугодишњи и завршни тест -плакати -илустрације -презентације сегмената програма -свакодневно праћење ученика на часовима -повремене петоминутне провере на крају часа путем усмених или кратких писмених одговора -провера знања путем контролних вежби или тестова	-Техника и Технологија (ковност и тврдоћа метала) -Географија (морска со) Биологија-заштита животне средине -Географија (заступљеност метала у Земљиној кори, у саставу креде, кречњака, мермера, седиментних стена) -Техника и Технологија (сечиво резача за оловке)

		Облик рада: фронтални, рад у паровима.	-праћење реализације домаћих задатака -индивидуални захтеви	
Неметали, оксиди неметала и хидроксиди	-Неметали у живој и неживој природи -Халогени елементи -Сумпор, -Угљеник -Азот и Фосфор -Оксиди и хидроксиди неметала			-Географија (заступљеност неметала у Земљиној кори – сумпор и угљеника - Географија (Угљеник улази у састав графита, угља и стене, нафте и у облику угљеник (IV) – оксида) Хемија 7.разред (Јонска веза која се образује између неметала (натријум, калијум и халогеног елемента –Хлор, Бром, Јод)
Угљоводоници	-Добијање соли -Својства и примена соли -Угљоводоници структура и класификација -Засићени угљоводоници алкани и незасићени угљоводоници-алкени и алкини Физичка и хемијска својства ацикличних угљоводоника -Ароматични угљоводоници -Налажење у природи и примена угљоводоника			-Географија (морска со, натријум-хлорид) Биологија:исхрана човека Математика:рачунске операције Географија:планета Земља;ваздушни омотач Земље Физика:узајамно деловање тела у непосредном и посредном додиру
Органска једињења са кисеоником Биолошки важна органска једињења	-Алкохоли- подела и номенклатура -Физичка и хемијска својства алкохола -Карбоксилне киселине-подела и номенклатура -Физичка и хемијска својства карбоксилних киселина -Естри карбоксилних киселина			

	-Масти и уља -Угљени хидрати -Моносахариди :структура и својства -Дисахариди и полисахариди :структура , својства и примена -Амино-киселине и протеини :структура и својства -Витамини -Мере заштите животне средине и Зелена хемија			-Масти и уља (примена масти и уља у свакодневном животу) -Биологија (угљени хидрат глукоза настаје из најједноставнијих неорганских једињења вода и угљеник (IV)-оксид, фруктоза (воћни шећер у воћу) -Природа и друштво (скроб-житарице, скроб, кромпир, пиринач) -Биологија (денатурација протеина, хемоглобин (лоптасти транспортни протеин у крви) -Биологија (улога ензима-биокатализатора) -Природа и друштво (унос витамина у организам путем воћа и поврћа)

Кључни појмови:		
Активности ученика:		Ученик учествује у уводном разговору, интерпретира, развија способност разумевања, усваја знања из свих области предмета, учествује у активностима на часу, запажа значајне појединости, бележи, слуша коментаре наставника и осталих ученика, формулише и исказује своје мишљење уз изграђену културу комуникације (културу сопственог изражавања, слушања и поштовања туђег мишљења), закључује, негује и развија вештине, стиче способности и умећа за стваралачки рад у складу са узрастом, развија способност вредновања, учествује у изради пројеката , припрема паное и презентације, ради тестове, ради домаће
Активности наставника:		Организује наставу, реализује наставу, мотивише ученика, прати постигнућа ученика, припрема наставни материјал, учествује у изради пројеката, формулише образовно-васпитни циљ сваког часа у наставној теми, обрађује садржаје нових наставних јединица, наводи примере на основу којих објашњава појмове из свих области, проверава и увежбава садржаје из претходних разреда, настоји да ученици стекну и задрже добре навике , координира у раду целокупног одељења, континуирано вреднује и оцењује стечена знања из свих предметних области, информише ученике о резултатима свих видова писмених и усмених провера знања, ствара пријатну атмосферу у учионици, слуша и прати излагања ученика, бележи, даје одмерене коментаре на квалитет одговора, саветује, предлаже, мотивише , усмерава и подстиче у раду, прати постигнућа ученика и индивидуализује рад, организује остале облике образовно-васпитних активности у складу са потребама и интересовањима ученика.
Међупредметне компетенције	Метали, оксиди и хидроксиди метала	рад са подацима и информацијама, решавање проблема , сарадња, компетенција за целоживотно учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација
	Неметали-оксиди и хидроксиди неметала	компетенција за целоживотно учење, комуникација , решавање проблема, одговоран однос према околини
	Соли	комуникација, решавање проблема, одговоран однос према околини, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, рад са подацима и информацијама
	Угљоводоници Органска једињења са кисеоником Биолошки важна органска једињења Заштита	рад с подацима и информацијама, решавање проблема, сарадња, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка компетенција, комуникација

	животне средине и зелена хемија	

12.14. РУСКИ ЈЕЗИК – 5. разред

Циљ наставе страног језика у основном образовању заснива се на потребама ученика које се остварују овладавањем комуникативних вештина

и развијањем способности и метода учења страног језика.

Циљ наставе страног језика у основном образовању стога јесте: развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавања на отвореност и комуникацију, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика. Током основног образовања, ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи, као и да настави на вишем нивоу образовања и самостално, учење истог или другог страног језика. Учење другог страног језика, ослањајући се на искуства и знања стечена учењем првог страног језика, поспешује стицање вишејезичке и вишекултурне компетенције и развијање свести о језичком богатству ужег и ширег окружења

Стандарди образовних постигнућа за крај основног образовања:

Општа предметна компетенција (ОПК)

Општа предметна компетенција или вишејезична комуникативна компетенција обухвата поседовање свести о језицима као комуникационим средствима, стицање основне језичке писмености и њено континуирано развијање, као и схватање повезаности између језика и култура. Она омогућава ученицима да се користе језичким средствима у циљу обављања усмене и писане комуникације на језицима које уче, у приватном, јавном и образовном контексту. Поседовање вишејезичне комуникативне компетенције ученицима омогућава проналажење, прикупљање, обрађивање, критичку обраду и коришћење извора и садржаја информација примерених узрасту, потребама и интересовањима. Знања, умења и ставови који чине вишејезичну комуникативну компетенцију чине основ за развој критичког мишљења и расуђивања, креативности и естетичког осећаја. Она омогућава ученицима постепено укључивање у разноврсне активности интеркултурног карактера, уз поштовање индивидуалних, групних и колективних идентитета и различитости и развијање емпатије и друштвено одговорног деловања. Учењем страних језика, користећи различите технике, ученици унапређују стратегије учења, развијају функционалну и дигиталну писменост и оспособљавају се за целоживотно учење и употребу страних језика у разноврсним комуникативним контекстима.

Основни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици познају изговор фреквентних, понављаних и меморисаних гласова, као и неких најчешћих гласовних група. Ученици исправно записују најчешће увежбане речи и језичке конструкције. Познају ограничени репертоар најфреквентнијих основних правила морфолошких облика и једноставних синтаксичких структура. Користе елементарне и најфреквентније речи и изразе за исказивање основних комуникативних активности у школском и ваншколском контексту. Познају основне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју вербалне и невербалне елементе најједноставнијих порука на страном језику. Разумеју главне сличности и разлике најфреквентнијих лексичких елемената матерњег и страних језика из приватног и образовног домена. Познају основне појаве и процесе који одликују свакодневицу културâ језика који уче, као и најзначајније личности и дела из историје и савременог доба културе језика који уче. Ученици познају и разумеју основне природне и друштвене специфичности културе страног језика који уче, основне сличности и разлике између своје и стране културе.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају и разумеју вербалне и невербалне садржаје најједноставнијих порука на страном језику и примењују најосновније стратегије и средства комуникације, укључујући дигиталне алате. Разумеју основне појмове и једноставне информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, прибегавајући матерњем и другим језицима које користе. Уз помоћ и подршку проналазе, селектују, прикупљају и повезују језичке, културолошке и друге информације из различитих извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања из различитих школских садржаја.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у елементарним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју најфреквентније речи и изразе из свакодневног спорог и разговетног говора, као и најједноставније писане текстове у линеарној и хипертекстуалној форми, реализују најосновније видове писане и усмене продукције и интеракције који се тичу њихових непосредних искуствених доживљаја и сфера интересовања (поздрављање, представљање, добродошлица, опраштање, захваљивање, пружање и размена основних података и информација). Ученици примењују базичне стандарде и правила интеркултурне комуникације. На најједноставнији начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и базичне стратегије учења и рада.

Средњи ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици углавном исправно артикулишу већину гласова и гласовних група и гласовних група, уз ограничења акценатско-интонацијске природе. Ученици исправно записују већину гласова и гласовних комбинација и познају основна правописна правила. Познају најфреквентније основне морфолошке облике и једноставније синтаксичке структуре. Користе ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање основних комуникативних активности у школском и ваншколском контексту. Познају основне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју вербалне и невербалне елементе једноставних порука на страном језику. Разумеју главне сличности и разлике најфреквентнијих лексичких елемената матерњег и страних језика из приватног и образовног домена. Ученици поседују основна знања о разликама у свакодневном животу сопствене и културе страног језика и разумеју да су разлике последица сложености и разноликости култура. Познају и разумеју основне појаве и процесе који одликују свакодневицу културâ језика који уче, као и најзначајније природне и друштвене специфичности културе језика који уче.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставних порука на страном језику и примењују основне стратегије и средства комуникације, укључујући дигиталне алате. Разумеју важне појмове и једноставне информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и тумаче њихова експлицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, ослањајући се на знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селектују, прикупљају, обрађују и повезују језичке, културолошке и друге информације из различитих извора, укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања из различитих области личних и образовних интересовања.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у рутинским и увежбаним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју фреквентне речи, изразе, фразе и краће усмене исказе и једноставне текстове на познате теме, реализују кратке и увежбане видове писане и усмене продукције и интеракције, уз употребу познатих и рутинских фраза и формулација (постављање питања и давање одговора, саопштавање и размена ограниченог спектра информација) у приватном, јавном и образовном домену. Ученици учествују у основној интеркултурној комуникацији, негујући позитиван и отворен став према различитостима, препознају и избегавају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. На једноставан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и основне стратегије учења и рада.

Напредни ниво

Специфична предметна компетенција 1 (СПК 1)

Ученици углавном правилно изговарају све гласове и гласовне групе, уз поштовање акценатско-интонацијске природе, уз евентуалне неправилности које не ометају комуникацију. Познају и примењују фреквентна правописна правила. Записују речи и изразе с релативном ортографском тачношћу, тако да не долази до неспоразума. Познају и користе одређени број сложенијих граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које повремено ремете комуникацију. Познају кључне стратегије и средства комуникације и развијају функционалну и дигиталну писменост. Разумеју главне сличности и разлике фреквентнијих лексичких елемената и (морфосинтаксичких) конструкција матерњег и страних језика. Познају и разумеју релевантне сличности и разлике између своје и културе језика који уче и препознају најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. Ученици поседују најопштија знања о свакодневном животу, друштву и развоју циљне културе, разумеју утицај основних природних и друштвених појава на процесе у властитој и циљној култури, као и положај земаља и заједница циљног језика у свету и њихову везу са властитом културом.

Специфична предметна компетенција 2 (СПК 2)

Ученици препознају, разумеју и тумаче вербалне и невербалне садржаје једноставнијих порука на страном језику и процењују релевантност језичких елемената у комуникативном чину. Ради остваривања комуникативне намере примењују кључне стратегије и средства, укључујући дигиталне алате. Разумеју појмове, идеје и информације из усмених, писаних и мултимодалних текстова у школском и ваншколском контексту и разликују њихова експлицитна и/или имплицитна значења. За потребе информисања, забаве, естетског доживљаја и решавања проблема користе страни језик, примењујући по потреби знања и вештине из матерњег и других језика које користе. Проналазе, селектују, прикупљају, обрађују, класификују и повезују језичке, културолошке и друге информације и критички бирају различите врсте извора укључујући традиционалне и савремене медије. Усвојене концепте и методе рада употребљавају у новим ситуацијама, укључујући дигитално окружење, у циљу решавања проблема и повезивања знања у приватном и образовном домену.

Специфична предметна компетенција 3 (СПК 3)

Ученици учествују у уобичајеним, свакодневним рецептивним комуникационим ситуацијама, разумеју једноставније писане и усмене исказе, као и кратке текстове о познатим и блиским темама, појавама и догађајима, реализују узрасно и искуствено примерене видове писане и усмене продукције и интеракције (давање и тражење, тј. размена информација о личностима, догађајима, појавама, једноставно исказивање идеја и мишљења) уз успостављање базичног али ефикасног социјалног контакта. Ученици прихватају разлике које постоје између властите и културе језика који уче и умеју да прилагоде понашање основним конвенцијама у комуникацији. Негују став отворености према култури страног језика и поседују основне вештине за критичко истраживање и разумевање појава властите културе и културе (културâ) језика који уче. На сврсисходан начин приступају обради информација и развијају функционалну и дигиталну писменост и адекватне стратегије учења и рада.

Разред: ПЕТИ

Фонд часова:

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
пети	2	72

ЦИЉ НАСТАВЕ РУСКОГ ЈЕЗИКА, према стандардима квалитета рада, је
- да ученик кроз наставу страног језика богати себе упознајући другог,

- стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама,
- развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика,
- уочава значај личног залагања у процесу учења страног језика,
- разуме и реагује на краћи текст у вези са темама предвиђеним наставним програмом,
- чита са разумевањем кратке писане и илустроване текстове у вези са предвиђеним наставним програмом,
- самостално усмено изражава садржаје у вези са темама предвиђеним наставним програмом,
- у писаној форми изражава краће садржаје у вези са темама предвиђеним наставним програмом,
- остварује комуникацију и са саговорником размењује информације у складу са темама предвиђеним наставним програмом
- развија креативности и логичко мишљења

<table>
<tr><td colspan="3">ИСХОДИ
По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:</td><td>ОБЛАСТ /ТЕМА</td><td>САДРЖАЈИ</td></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="4">Привет Россия</td><td rowspan="4">– Россия-Сербия
– Что это?
– Кто это?
– Меня зовут
– Хобби
– Москва</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>– CJ2.OO.O.1.1. Препознају основне интонацијске схеме и изговарају једноставније гласове и најчешће гласовне групе и уз наглашену интерференцију и одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може значајно да отежава разумљивост порука и ком уникацију.
– CJ2.OO.O.1.2. Препознају одређена основна правописна правила и записују фреквентне и увежбане краће речи уз неправилности које могу да ометају разумевање.
– CJ2.OO.O.1.3. Препознају једноставније граматичке елементе и конструкције уз грешке и омашке које могу повремено да ометају комуникацију.</td><td>– CJ2.OO.O.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања најједноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз одговарајућу подршку.</td><td>– CJ2.OO.O.3.1. Разумеју најфреквентније речи и фразе, лична и друга имена, бројеве, најуобичајеније интернационализме и друге основне лексичке елементе у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа уколико се саопштавају споро и разговетно</td></tr>
<tr><td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>– CJ2.OO.C.1.1. Познају основне интонацијске схеме и углавном разумљиво изговарају једноставније гласове и најчешће гласовне групе и уз наглашену интерференцију и одступања од артикулационих и</td><td>– CJ2.OO.C.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставних усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са комуникативном намером,</td><td>– CJ2.OO.C.3.1. Разумеју фреквентне речи и изразе у јасно контекстуализованом говору, као и у кратким саопштењима на блиске теме.</td><td></td><td></td></tr>
</table>

прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може значајно да отежава разумљивост порука и комуникацију. – CJ2.OO.C.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које могу да ометају разумевање	и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета) уз одговарајућу подршку.	
НАПРЕДНИ НИВО		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
– CJ2.OO.H.1.1. Разумљиво изговарају већину гласова и гласовних група, уз могућу интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што повремено може да отежава разумљивост порука и комуникацију. – CJ2.OO.H.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разумевање (написаног).	– CJ2.OO.H.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу с текстуалном врстом и комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета).	- CJ2.OO.H.3.1. Разумеју основни смисао и кључне појединости у кратким саопштењима на блиске теме.

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ /ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.O.1.3. Препознају једноставније граматичке елементе и конструкције уз грешке и омашке које могу повремено да ометају комуникацију.	– CJ2.OO.O.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања најједноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз	– CJ2.OO.O.3.1. Разумеју најфреквентније речи и фразе, лична и друга имена, бројеве, најуобичајеније интернационализме и друге основне лексичке елементе у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа уколико се	**2. Кафе Планета**	-Как дела? - А что ещё -Что делать -Числа до 10 Род существительных

	одговарајућу подршку.	саопштавају споро и разговетно. – CJ2.OO.O.3.2. Разумеју и прате најједноставнија усмена упутства која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно артикулисана, као и јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење, уколико укључују и визуелне елементе.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.C.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које могу да ометају разумевање.	– CJ2.OO.C.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставних усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета) уз одговарајућу подршку.	– CJ2.OO.C.3.1. Разумеју фреквентне речи и изразе у јасно контекстуализованом говору, као и у кратким саопштењима на блиске теме.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.H.1.1. Разумљиво изговарају већину гласова и гласовних група, уз могућу интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што повремено може да отежава разумљивост порука и комуникацију. – CJ2.OO.H.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које	– CJ2.OO.H.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу с текстуалном врстом и комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета).	– CJ2.OO.H.3.1. Разумеју основни смисао и кључне појединости у кратким саопштењима на блиске теме.		

повремено могу да ометају разумевање (написаног).				

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ /ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
СЈ2.ОО.О.1.3. Препознају једноставније граматичке елементе и конструкције уз грешке и омашке које могу повремено да ометају комуникацију.	– СЈ2.ОО.О.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања најједноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз одговарајућу подршку.	– СЈ2.ОО.О.3.1. Разумеју најфреквентније речи и фразе, лична и друга имена, бројеве, најуобичајеније интернационализме и друге основне лексичке елементе у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа уколико се саопштавају споро и разговетно. – СЈ2.ОО.О.3.2. Разумеју и прате најједноставнија усмена упутства која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно артикулисана, као и јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење, уколико укључују и визуелне елементе	**3. Школа номер 3**	- Ти же специалист! - На уроке - Реферат - Расписание - Дневник - Пропуск - ТРКИ1
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
СЈ2.ОО.С.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које могу да ометају разумевање	– СЈ2.ОО.С.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставних усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета) уз	– СЈ2.ОО.С.3.1. Разумеју фреквентне речи и изразе у јасно контекстуализованом говору, као и у кратким саопштењима на блиске теме. – СЈ2.ОО.С.3.2. Разумеју једноставне усмене савете и упутства која се односе на личне информације, непосредне потребе и		

	одговарајућу подршку	блиско окружење уз подршку визуелних елемената (оријентација у простору, употреба апарата, правила игре).		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
СЈ2.ОО.Н.1.1. Разумљиво изговарају већину гласова и гласовних група, уз могућу интерференцију и друга одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што повремено може да отежава разумљивост порука и комуникацију – СЈ2.ОО.Н.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разум нап.	– СЈ2.ОО.Н.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу с текстуалном врстом и комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета).	– СЈ2.ОО.Н.3.1. Разумеју основни смисао и кључне појединости у кратким саопштењима на блиске теме. – СЈ2.ОО.Н.3.2. Разумеју краће усмене савете, упутства, молбе итд. који се тичу личних потреба и интересовања (нпр. оријентација у простору, сналажење на јавним местима, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.) који су, по потреби, праћени визуелним елементима. – СЈ2.ОО.Н.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – СЈ2.ОО.Н.3.4. Разумеју основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом.		

<table>
<tr><td colspan="3">ИСХОДИ
По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:</td><td>ОБЛАСТ/ ТЕМА</td><td>САДРЖАЈИ</td></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="6">4. Семья Ирины</td><td rowspan="6">- Ох как трудно
- У Ирины проблемы
- Утебя только мода в голове
- О спортивных мероприятия в России
- Мы играем</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>– CJ2.OO.O.1.3. Препознају једноставније граматичке елементе и конструкције уз грешке и омашке које могу повремено да ометају комуникаци.
– CJ2.OO.O.1.3. Препознају једноставније граматичке елементе и конструкције уз грешке и омашке које могу повремено да ометају комуни-кацију.</td><td>–CJ2.OO.O.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања најједноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз одговарајућу подршку.</td><td>– CJ2.OO.O.3.1. Разумеју најфреквентније речи и фразе, лична и друга имена, бројеве, најуобичајеније интернационализме и друге основне лексичке елементе у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа уколико се саопштавају споро и разговетно</td></tr>
<tr><td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>– CJ2.OO.C.1.1. Познају основне интонацијске схеме и углавном разумљиво изговарају једноставније гласове и најчешће гласовне групе и уз наглашену интерференцију и одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може значајно да отежава разумљивост порука и комуникацију.
– CJ2.OO.C.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које могу да ометају разумевање.</td><td>– CJ2.OO.C.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставних усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета) уз одговарајућу подршку</td><td>– CJ2.OO.C.3.1. Разумеју фреквентне речи и изразе у јасно контекстуализованом говору, као и у кратким саопштењима на блиске теме.</td></tr>
<tr><td colspan="3">НАПРЕДНИ НИВО</td></tr>
<tr><td>Основни ниво</td><td>Средњи ниво</td><td>Напредни ниво</td></tr>
</table>

СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.H.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разумевање (написаног).	– CJ2.OO.H.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу с текстуалном врстом и комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета).	– CJ2.OO.H.3.1. Разумеју основни смисао и кључне појединости у кратким саопштењима на блиске теме. – CJ2.OO.H.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања.		

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО				-Идём вместе -Капустник -Сюрприз -Капустник у вас на уроке
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.O.1.3. Препознају једноставније граматичке елементе и конструкције уз грешке и омашке које могу повремено да ометају комуникаци. – CJ2.OO.O.1.3. Препознају једноставније граматичке елементе и конструкције уз грешке и омашке које могу повремено да ометају комуникацију.	– CJ2.OO.O.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања најједноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз одговарајућу подршку.	– CJ2.OO.O.3.1. Разумеју најфреквентније речи и фразе, лична и друга имена, бројеве, најуобичајеније интернационализме и друге основне лексичке елементе у оквиру једноставних, кратких, јасно контекстуализованих усмених исказа уколико се саопштавају споро и разговетно	5.Свободно време	
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		

– CJ2.OO.C.1.1. Познају основне интонацијске схеме и углавном разумљиво изговарају једноставније гласове и најчешће гласовне групе и уз наглашену интерференцију и одступања од артикулационих и прозодијских правила (акцената, акценатских дужина, интонације), што може значајно да отежава разумљивост порука и комуникацију. – CJ2.OO.C.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које могу да ометају разумевање.	– CJ2.OO.C.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставних усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета) уз одговарајућу подршку.	CJ2.OO.C.3.1. Разумеју фреквентне речи и изразе у јасно контекстуализованом говору, као и у кратким саопштењима на блиске теме.
НАПРЕДНИ НИВО		
Основни ниво СПК 1	Средњи ниво СПК 2	Напредни ниво СПК 3
– CJ2.OO.H.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разумевање (написаног).	– CJ2.OO.H.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу с текстуалном врстом и комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета).	CJ2.OO.H.3.1. Разумеју основни смисао и кључне појединости у кратким саопштењима на блиске теме.– CJ2.OO.H.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављањ

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			6.Добро пожаловать в Москву	- С приездом Иван! - В метро - В центре Москвы - Подмосковные вечера
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
-CJ2.OO.O.1.5. Препознају елементарни вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног	– CJ2.OO.O.2.2. Користе страни језик у најједноставнијој усменој и писаној комуникацији често	– CJ2.OO.O.3.2. Разумеју и прате најједноставнија усмена упутства која се односе на познате ситуације, а исказана су		

и образовног домена, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију.	прибегавајући основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата.	спорим темпом и разговетно артикулисана, као и јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење, уколико укључују и визуелне елементе.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.C.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које могу да ометају разумевање.	– CJ2.OO.C.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставних усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу са комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета) уз одговарајућу подршку.	– CJ2.OO.C.3.1. Разумеју фреквентне речи и изразе у јасно контекстуализованом говору, као и у кратким саопштењима на блиске теме.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.H.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разумевање (написаног).	– CJ2.OO.H.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу с текстуалном врстом и комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета).	– CJ2.OO.H.3.1. Разумеју основни смисао и кључне појединости у кратким саопштењима на блиске теме.– CJ2.OO.H.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације спорије, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања.		
ИСХОДИ			ОБЛАСТ/	САДРЖАЈИ

<table>
<tr><td colspan="3">По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:</td><td>ТЕМА</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="11">7. Празници</td><td rowspan="11">- Календарь
- Любимые праздники
-Подарки
-Какие подарки хотят получить дети?
-ТРКИ2</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>-CJ2.OO.O.1.5. Препознају елементарни вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију.</td><td>– CJ2.OO.O.2.2. Користе страни језик у најједноставнијој усменој и писаној комуникацији често прибегавајући основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата.</td><td>– CJ2.OO.O.3.3. Разумеју најопштији смисао кратких монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања.</td></tr>
<tr><td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>– CJ2.OO.C.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика промењивих врста речи уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију.</td><td>– CJ2.OO.C.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији примењујући основне стратегије излагања и саопштавања.
– CJ2.OO.C.2.4. Интерпретирају значења једноставне усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно на основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони).</td><td>– CJ2.OO.C.3.3. Разумеју глобални смисао кратких, спорим ритмом изговорених и јасно артикулисаних монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања.
– CJ2.OO.C.3.4. Разумеју предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, о познатим/блиским темама, о непосредном друштвеном окружењу и природној средини.</td></tr>
<tr><td colspan="3">НАПРЕДНИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>– CJ2.OO.H.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разумевање (написаног).</td><td>– CJ2.OO.H.2.2. Користе страни језик у једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено на стратегије компензације и излагања и саопштавања, уз употребу релевантних дигиталних алата.</td><td>– CJ2.OO.H.3.1. Разумеју основни смисао и кључне појединости у кратким саопштењима на блиске теме.– CJ2.OO.H.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације спорије, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама уз одговарајућу визуелну подршку, паузе</td></tr>
</table>

		и понављања.		

Међупредметне компетенције	
Давайте познакомимся	сарадња, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка комперенција, комуникација.
Моя школа и класс	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, решавање проблема.
Игры и свободное время	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња.
Мой день, мои друзья	Рад с подацима и информацијама, решавање проблема,
Мой дом	Одговоран однос према околини, одговорно учешће у демократском друштву,
Праздники в России»	Комуникација, решавање проблема, одговоран однос према околини , компетенција за целоживотно учење

Начин остваривања програма

- **Методе рада**: монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ, комбинован
- **Облик рада:** фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални

Активности:

Активности наставника: организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржај.

Активности ученика:

активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу, практична примена стечених знања, активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује,организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство. Развија свест о здравим навикама и управљању временом, анализира примере и дискутује о проблемским задацима, исправљају грешке, решавају логичке задатке,учествују у избору теме пројекта, прикупљају и обрађују материјал, израђују садржаје (текст, слика, видео, стрип, анимација, игрица), представљају решење, развијају иницијативу, креативност, сарадњу и вредносне ставове, примењују самовредновање и вршњачко вредновање.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда:

свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији,самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест, писмени задаци, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда). У процесу вредновања потребно је континуирано пратити рад ученика. Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, може се обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање). Приликом сваког вредновања постигнућа ученику се даје повратна информација која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење.

Корелација са другим предметима	
Грамматика	Српски језик, Енглески језик- род и број именица, глаголи- времена, придеви, заменице
Стихи и художники	Музичка култура- Песме и извођачи
Числительные	Математика- основни бројеви до 1000
Животные	Биологија- домаће и дивље животиње
Праздники	Верска настава- Православни празници

Литература за ученике и наставнике:

1. Кристине Амштајм Баман, Улф Боргварт, Моника Брош, Елена Денисова Шмит, Данута Генч, Петер Јакубов, Гизела Рајхерт Боровски, Евелин Валах, Драгана Керкез и Јелена Гинић, *КОНЕЧНО! 1,руски језик за пети разред разред основне,* прва година учења, уџбенички комплет (уџбеник, радна свеска, аудио ЦД), Klett, Београд, 2017.
2. Људмила Несторов, Богољуб Станковић, *Граматика руског језика за основну школу,*

Разред: ШЕСТИ

Фонд часова:

разред	**Недељни фонд часова**	**Годишњи фонд часова**
шести	2	72

<table>
<tr><th colspan="3">ИСХОДИ
По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:</th><th>ОБЛАСТ/ТЕМА</th><th>САДРЖАЈИ</th></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="4">1.Ура каникулы</td><td rowspan="4">– Привет из Сербии
– Мои идеальные каникулы
– В спортивном лагере
– Летний лагерь „Какаду“</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>– CJ2.OO.O.1.3. Препознају једноставније граматичке елементе и конструкције уз грешке и омашке које могу повремено да ометају комуникацију.
– CJ2.OO.O.1.4. Препознају ограничен репертоар најједноставнијих синтаксичких структура, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију у искуствено блиским ситуацијама.</td><td>– CJ2.OO.O.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања најједноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз одговарајућу подршку.</td><td>– CJ2.OO.O.3.2. Разумеју и прате најједноставнија усмена упутства која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно артикулисана, као и јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење, уколико укључују и визуелне елементе.</td></tr>
<tr><td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>– CJ2.OO.C.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију.</td><td>– CJ2.OO.C.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији примењујући основне стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата.</td><td>– CJ2.OO.C.3.2. Разумеју једноставне усмене савете и упутства која се односе на личне информације, непосредне потребе и блиско окружење уз подршку визуелних елемената (оријентација у простору, употреба апарата, правила игре).
– CJ2.OO.C.3.3. Разумеју глобални смисао кратких, спорим ритмом изговорених и јасно артикулисаних монолошких прилога уз</td></tr>
</table>

		одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.H.1.3. Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију.	– CJ2.OO.H.2.2. Користе страни језик у једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено на стратегије компензације и планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз употребу релевантних дигиталних алата.	– CJ2.OO.H.3.2. Разумеју краће усмене савете, упутства, молбе итд. који се тичу личних потреба и интересовања (нпр. оријентација у простору, сналажење на јавним местима, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.) који су, по потреби, праћени визуелним елементима.		

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			2..В Санкт Петербург	2
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.O.1.3. Препознају једноставније граматичке елементе и конструкције уз грешке и омашке које могу повремено да ометају комуникацију. – CJ2.OO.O.1.4. Препознају ограничен репертоар најједноставнијих синтаксичких структура, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију у искуствено блиским ситуацијама.	– CJ2.OO.O.2.2. Користе страни језик у најједноставнијој усменој и писаној комуникацији често прибегавајући основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. – CJ2.OO.O.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе најједноставније текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема.	– CJ2.OO.O.3.2. Разумеју и прате најједноставнија усмена упутства која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно артикулисана, као и јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење, уколико укључују и визуелне елементе. – CJ2.OO.O.3.3. Разумеју најопштији смисао кратких монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања.		- В хостеле Северние острова - Город на Неве -Экскурсия по рекам и каналам - Песня Город -Приглашение в Санкт Петербурге -ТРКИ1
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.C.1.2. Познају важнија правописна	– CJ2.OO.C.2.2. Користе страни језик у једноставној	– CJ2.OO.C.3.2. Разумеју једноставне усмене савете и		

правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које могу да ометају разумевање. – CJ2.OO.C.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика промењљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију.	усменој и писаној комуникацији примењујући основне стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. – CJ2.OO.C.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе једноставне текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и процењују њихов значај за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема.	упутства која се односе на личне информације, непосредне потребе и блиско окружење уз подршку визуелних елемената (оријентација у простору, употреба апарата, правила игре). – CJ2.OO.C.3.3. Разумеју глобални смисао кратких, спорим ритмом изговорених и јасно артикулисаних монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.H.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разумевање (написаног). – CJ2.OO.H.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију.	– CJ2.OO.H.2.2. Користе страни језик у једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено на стратегије компензације и планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз употребу релевантних дигиталних алата.	– CJ2.OO.H.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације спорijих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ2.OO.H.3.4. Разумеју основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом.		

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			3.Мой подной	-Мой хороший шанс
СПК 1	СПК 2	СПК 3		

CЈ2.ОО.О.1.4. Препознају ограничен репертоар најједноставнијих синтаксичких структура, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију у уискуствено блиским ситуацијама. CЈ2.ОО.О.1.5Препознају елементарни вокабулар у усменој, писаној и мултимод. комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникациј	– CЈ2.ОО.О.2.2. Користе страни језик у најједноставнијој усменој и писаној комуникацији често прибегавајући основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. – CЈ2.ОО.О.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе најједноставније текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема.	— CЈ2.ОО.О.3.2. Разумеју и прате најједноставнија усмена упутства која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно артикулисана, као и јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење, уколико укључују и визуелне елементе. – CЈ2.ОО.О.3.3. Разумеју најопштији смисао кратких монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CЈ2.ОО.О.3.4. Разумеју основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прате, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.	город	- Видео о Туле -Конкурс с сюрпризом - Иван Иваныч Самовар
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CЈ2.ОО.С.1.3 Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика промењљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникациј CЈ2.ОО.С.1.4. Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникациј	– CЈ2.ОО.С.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији примењујући основне стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. – CЈ2.ОО.С.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе једноставне текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и процењују њихов значај за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема.	– CЈ2.ОО.С.3.3. Разумеју глобални смисао кратких, спорим ритмом изговорених и јасно артикулисаних монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CЈ2.ОО.С.3.4. Разумеју предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, о познатим/блиским темама, о непосредном друштвеном окружењу и природној средини. – CЈ2.ОО.С.3.5. Разумеју основни смисао и појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у кратким и једноставнијим рекламним порукама на познате теме, уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафо		

		рично значење.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– СЈ2.ОО.Н.1.3. Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију – СЈ2.ОО.Н.1.5. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију	– СЈ2.ОО.Н.2.2. Користе страни језик у једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено на стратегије компензације и планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз употребу релевантних дигиталних алата.	– СЈ2.ОО.Н.3.1. Разумеју основни смисао и кључне појединости у кратким саопштењима на блиске теме. – СЈ2.ОО.Н.3.2. Разумеју краће усмене савете, упутства, молбе итд. који се тичу личних потреба и интересовања (нпр. оријентација у простору, сналажење на јавним местима, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.) који су, по потреби, праћени визуелним елементима. – СЈ2.ОО.Н.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – СЈ2.ОО.Н.3.4. Разумеју основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом.		

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ /ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
–СЈ2.ОО.О.1.4. Препознају ограничен репертоар најједноставнијих синтаксичких структура, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију у искуствено блиским ситуацијама.	– СЈ2.ОО.О.2.5. Реагују на једноставна питања у интеркултурној комуникацији и учествују у размени информација у вези са културом свакодневице, ослањајући се у већој мери на стратегије компензације.	– СЈ2.ОО.О.3.2. Разумеју и прате најједноставнија усмена упутства која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно артикулисана, као и јасно контекстуализована питања која се односе на личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење, уколико укључују и визуелне елементе. СЈ2.ОО.О.3.3.	**4. Вечерinка у Лены**	-На рынок или магазин? -Покупки - У Лены дома -Рецепт: Салат-Оливье -Личные местоимения

		Разумеју најопштији смисао кратких монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ2.OO.O.3.7. Разумеју кратке и једноставне поруке у белешкама и електронским порукама које се односе на свакодневне ситуације
СРЕДЊИ НИВО		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
– CJ2.OO.C.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика промењљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – CJ2.OO.C.1.5. Разумеју и користе најједноставнији и најфреквентнији вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију.	– CJ2.OO.C.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији примењујући основне стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата.	– CJ2.OO.C.3.2. Разумеју једноставне усмене савете и упутства која се односе на личне информације, непосредне потребе и блиско окружење уз подршку визуелних елемената (оријентација у простору, употреба апарата, правила игре). – CJ2.OO.C.3.3. Разумеју глобални смисао кратких, спорим ритмом изговорених и јасно артикулисаних монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ2.OO.C.3.4. Разумеју предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, о познатим/блиским темама, о непосредном друштвеном окружењу и природној средини.
НАПРЕДНИ НИВО		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
– CJ2.OO.H.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разумевање (написаног).	– CJ2.OO.H.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања једноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у складу с текстуалном врстом и комуникативном намером, и то у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских	– CJ2.OO.H.3.1. Разумеју основни смисао и кључне појединости у кратким саопштењима на блиске теме. – CJ2.OO.H.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим

	предмета).	и узрасно адекватним темама уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања.		

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ /ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.O.1.3. Препознају једноставније граматичке елементе и конструкције уз грешке и омашке које могу повремено да ометају комуникацију. – CJ2.OO.O.1.4. Препознају ограничен репертоар најједноставнијих синтаксичких структура, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију у искуствено блиским ситуацијама.	– CJ2.OO.O.2.2. Користе страни језик у најједноставнијој усменој и писаној комуникацији често прибегавајући основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата	– CJ2.OO.O.3.3. Разумеју најопштији смисао кратких монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ2.OO.O.3.4. Разумеју основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прате, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.	**5. Где мы учимся**	-Последний шанс - Урок труда -Школьный интернет форум -До свидания друзья -Трки 2 -Прилагательные - Гаголы
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.C.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које могу да ометају разумевање. – CJ2.OO.C.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију.	– CJ2.OO.C.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији примењујући основне стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. – CJ2.OO.C.2.6. Идентификују и пореде значајне појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и уз одговарајућу подршку.	– CJ2.OO.C.3.5. Разумеју основни смисао и појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у кратким и једноставнијим рекламним порукама на познате теме, уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење. – CJ2.OO.C.3.7. Разумеју кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (писма, мејлови, СМС...).		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		

– CJ2.OO.H.1.3. Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију. – CJ2.OO.H.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. – CJ2.OO.H.1.5. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију	– CJ2.OO.H.2.2. Користе страни језик у једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено на стратегије компензације и планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз употребу релевантних дигиталних алата.	– CJ2.OO.H.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ2.OO.H.3.4. Разумеју основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. – CJ2.OO.H.3.5. Разумеју основни смисао и главне информације краћих медијских садржаја који не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење), као и тему и основну поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама.		

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:**			ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
ОСНОВНИ НИВО			**6. Медведи в России**	-Медведь как символ - Два друга -Пётр и Миша -Сказка-Три медведя -Медведь на велосипеде -Пока, Мишка
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.O.1.5. Препознају елементарни вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију.	– CJ2.OO.O.2.4. Интерпретирају значења најједноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно на основне карактеристике текста (нпр. интерпункција,	– CJ2.OO.O.3.4. Разумеју основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прате, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро. – CJ2.OO.C.3.5. Разумеју основни смисао и појединачне речи, једноставне фразе и		

	емотикони, одабир лексике и сл.).	предвидљиве конструкције у кратким и једноставнијим рекламним порукама на познате теме, уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/мета форично значење. – CJ2.OO.O.3.7. Разумеју кратке и једноставне поруке у белешкама и електронским порукама које се односе на свакодневне ситуације (имејл, СМС).		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.C.1.4. Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – CJ2.OO.C.1.5. Разумеју и користе најједноставнији и најфреквентнији вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију.	– CJ2.OO.C.2.4. Интерпретирају значења једноставне усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно на основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл).	– CJ2.OO.C.3.10. Разумеју и проналазе важније информације из инфографикона и других једноставнијих визуелно-текстуалних приказа. – CJ2.OO.C.3.11. Идентификују и на основу релевантности издвајају кључне речи из једноставнијих извора информација.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.H.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. – CJ2.OO.H.1.5. Разумеју и	– CJ2.OO.H.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – CJ2.OO.H.2.4.	– CJ2.OO.H.3.4. Разумеју основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. – CJ2.OO.H.3.7. Разумеју општи смисао и релевантне информације на блиске		

користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију	Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају основне хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери, ослањајући се на невербалну комуникацију, односно на карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл.).	теме у краћим текстовима једноставне садржине, порукама, писмима, имејловима о познатим и узрасно адекватним темама.		

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:**			ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
-CJ2.OO.O.1.5. Препознају елементарни вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију.	– CJ2.OO.O.2.5. Реагују на једноставна питања у интеркултурној комуникацији и учествују у размени информација у вези са културом свакодневице, ослањајући се у већој мери на стратегије компензације.	– CJ2.OO.O.3.4. Разумеју основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прате, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро. – CJ2.OO.O.3.5. Разумеју појединачне речи и општи смисао у визуелно подржаним рекламним порукам– CJ2.OO.O.3.7. Разумеју кратке и једноставне поруке у белешкама и електронским порукама које се односе на свакодневне ситуације	**7. Граммат ика**	-ТРКИ- Ключи -Лексика и примечания к урокам -Алфавитняй словарь
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.C.1.4. Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију.	– CJ2.OO.C.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији примењујући основне стратегије излагања и саопштавања. – CJ2.OO.C.2.4. Интерпретирају значења једноставне усмене и писане поруке у вези са блиским,	– CJ2.OO.C.3.7. Разумеју кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (писма, мејлови, СМС...). – CJ2.OO.C.3.8. Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама		

– CJ2.OO.C.1.5. Разумеју и користе најједноставнији и најфреквентнији вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију.	познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно на основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони). – CJ2.OO.C.2.6. Идентификују и пореде значајне појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и уз одговарајућу подршку.	текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.).		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.H.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. – CJ2.OO.H.1.5. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију.	– CJ2.OO.H.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – CJ2.OO.H.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају основне хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери, ослањајући се на невербалну комуникацију, односно на карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл.).	– CJ2.OO.H.3.4. Разумеју основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. – CJ2.OO.H.3.7. Разумеју општи смисао и релевантне информације на блиске теме у краћим текстовима једноставне садржине, порукама, писмима, имејловима о познатим и узрасно адекватним темама.		

Међупредметне компетенције	
Мой город	сарадња, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка комперенција, комуникација.
Покупки и еда	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, решавање проблема.
Здоровый образ жизни	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња.
Времена года и погода	Рад с подацима и информацијама, решавање проблема,
Путешествия и транспорт	Одговоран однос према околини, одговорно учешће у демократском друштву,
Как провести выходные Школьная жизнь	Комуникација, решавање проблема, одговоран однос према околини , компетенција за целоживотно учење

Начин остваривања програма

- **Методе рада**: монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ, комбинован
- **Облик рада:** фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални

Активности:

Активности наставника:

организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржај.

Активности ученика:

активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу, практична примена стечених знања, активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује,организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство.

Развија свест о здравим навикама и управљању временом, анализира примере и дискутује о проблемским задацима, исправљају грешке, решавају логичке задатке,учествују у избору теме пројекта, прикупљају и обрађују материјал, израђују садржаје (текст, слика, видео, стрип, анимација, игрица), представљају решење, развијају иницијативу, креативност, сарадњу и вредносне ставове, примењују самовредновање и вршњачко вредновање.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда:

свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији,самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест, писмени задаци, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда). У процесу вредновања потребно је континуирано пратити рад ученика. Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, може се обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање). Приликом сваког вредновања постигнућа ученику се даје повратна информација која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење.

Корелација са другим предметима	
Привет из Сербии	Српски језик-гласови и слова, сличности и разлике, писање порука
Грамматика	Српски језик-именице у множини, упитне заменице,падежи
Покупки	Биологија- намирнице врсте и подела
Северные острова	Географија- стране света, сналажење у простору
Каникулы	Српски и Енглески језик- препричавање доживљаја на распусту
Город	Музичка култура-слушање и ритам

Литература за ученике и наставнике:

ЛИТЕРАТУРА (за наставнике и ученике)

1. Кристина Амштајн Баман, Улф Боргварт, Моника Брош, Елена Денисова Шмит, Данута Генч, Петер Јакубов, Евелин Валах, Драгана Керкез, Јелена Гинић, *Конечно! 2*, (уџбеник и радна свеска) за шести разред, Klett, Београд, 2018.
2. Људмила Несторов, Богољуб Станковић, *Граматика руског језика за основну школу*, Завод за уџбенике, Београд.
3. Богољуб Станковић, *Руско-српски и српско-руски речник за основну школу*, Завод за уџбенике, Београд.

Разред: СЕДМИ

разред	**Недељнифондчасова**	**Годишњифондчасова**
седми	2	72

Фонд часова:

<table>
<tr><td colspan="3">ИСХОДИ
По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:</td><td>ОБЛАСТ /ТЕМА</td><td>САДРЖАЈИ</td></tr>
<tr><td colspan="3">ОСНОВНИ НИВО</td><td rowspan="4">1.Кумиры молодёжи</td><td rowspan="4">– Новости музыки
–
Внешность или характер
– Мы повторяаем1
– Наречие и прилагательные
– Возвратные Глаголы интресоваться увлекаться</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>СЈ2.ОО.О.2.9 – Ученик разуме једноставније текстове који се односе на описивање особа, места, појава, радњи, стања и збивања.
СЈ2.ОО.О.2.10 – Ученик описује и упоређује жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставна језичка средства.</td><td>СЈ2.ОО.О.2.11 – Ученик разуме једноставне исказе који се односе на поседовање и припадност.</td><td>СЈ2.ОО.О.3.12 – Ученик разуме једноставне текстове у којима се описују догађаји, искуства и способности у прошлости.</td></tr>
<tr><td colspan="3">СРЕДЊИ НИВО</td></tr>
<tr><td>СПК 1</td><td>СПК 2</td><td>СПК 3</td></tr>
<tr><td>– СЈ2.ОО.С.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете</td><td>СЈ2.ОО.О.2.12 – Ученик формулише једноставне исказе који се односе на поседовање и припадност.</td><td>СЈ2.ОО.О.3.16 – Ученик размењује појединачне информације или неколико повезаних информација у вези са догађајима, искуствима и способностима из прошлости.</td></tr>
</table>

комуникацију.				
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.H.1.3. Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију.	– CJ2.OO.H.2.2. CJ2.OO.O.2.13 – Ученик пита и каже шта неко има/нема и чије је нешто.	CJ2.OO.O.3.17 – Ученик у неколико краћих, повезаних исказа описује догађај из прошлости.		

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ /ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.O.3.12 Ученик разуме једноставне текстове у којима се описују догађаји, искуства и способности у прошлости.	CJ2.OO.O.3.16 – Ученик размењује појединачне информације или неколико повезаних информација у вези са догађајима, искуствима и способностима из прошлости.	CJ2.OO.O.3.17 – Ученик у неколико краћих, повезаних исказа описује догађај из прошлости. CJ2.OO.O.4.6 – Ученик разуме једноставне исказе који се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и адекватно реагује на њих.	**2. Счастливого пути**	- Поездка в Суздаль - Поездка в Астрахань - Порядковые числительные - Глаголы движения - Только один сделал ошибку - -Мы повторяем2
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
CJ2.OO.O.4.7 – Ученик размењује једноставне исказе у вези са	CJ2.OO.O.4.3 – Ученик разуме уобичајене изразе у вези са жељама,	CJ2.OO.O.4.6 - Ученик разуме једноставне исказе који		

обећањима, одлукама, плановима, намерама и предвиђањима. CJ2.OO.O.4.3 – Ученик разуме уобичајене изразе у вези са жељама, интересовањима, потребама, осетима и осећањима и реагује на њих.	интересовањима, потребама, осетима и осећањима и реагује на њих.	се односе на одлуке, обећања, планове, намере и предвиђања и адекватно реагује на њих. CJ2.OO.O.4.9 – Ученик саопштава шта он/она или неко други планира, намерава или предвиђа.		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
CJ2.OO.O.4.4 – Ученик изражава жеље, интересовања, потребе, осете и осећања једноставним језичким средствима.	CJ2.OO.O.4.8 – Ученик разуме једноставне исказе којима се тражи мишљење и адекватно реагује на њих.	CJ2.OO.O.4.10 – Ученик изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење.		

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
CJ2.OO.O.3.5 – Ученик описује и упоређује жива бића користећи једноставна језичка средства.	CJ2.OO.O.3.4 – Ученик разуме једноставне текстове који се односе на опис особа	CJ2.OO.O.4.1 – Ученик разуме уобичајене молбе и захтеве и адекватно реагује на њих.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
CJ2.OO.O.4.1 – Ученик разуме уобичајене молбе и захтеве и адекватно реагује на њих. CJ2.OO.O.4.2 – Ученик упућује уобичајене молбе и захтеве.	CJ2.OO.O.3.7 – Ученик разуме једноставне текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости. CJ2.OO.O.3.8 – Ученик разуме једноставне текстове у којима се описују способности и умећа.	CJ2.OO.O.3.9 – Ученик размењује појединачне или неколико повезаних информација у вези са радњама у садашњости.	**3Летняя школа в России**	- Семья, дом, члены. друзья - Встреча в Судале - В ресторане „Золотое кольцо“ - ТРКИ1 - Год и дата - Будущее время, вид глагола
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
CJ2.OO.O.3.10 – Ученик описује радње, способности и умећа користећи неколико повезаних исказа.	CJ2.OO.O.4.8 – Ученик разуме једноставне исказе којима се тражи мишљење и адекватно реагује на њих.	CJ2.OO.O.4.10 – Ученик изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење.		

ИСХОДИ	**ОБЛАСТ**	**САДРЖАЈИ**

По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:			**/ТЕМА**	
ОСНОВНИ НИВО			4.Мы умеем веселитьс я	- Части тела - Масленица - Традиции в России - Искать информации - Отрицание - Указательные местоимения - Глаголы слушать и слишать
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
СЈ2.ОО.О.4.3 – Ученик разуме и прати једноставна упутства у вези са уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота.	СЈ2.ОО.О.4.4 – Ученик пружа једноставна упутства у вези са уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота.	СЈ2.ОО.О.4.5 – Ученик разуме једноставне предлоге и савете.		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
СЈ2.ОО.О.3.7 – Ученик разуме једноставне текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости	СЈ2.ОО.О.3.9 – Ученик размењује појединачне или неколико повезаних информација у вези са радњама у садашњости.	СЈ2.ОО.О.4.6 – Ученик упућује предлоге и савете користећи ситуационо прикладне моделе комуникације.		
НАПРЕДНИ НИВО				
Основни ниво СПК 1	Средњи ниво СПК 2	Напредни ниво СПК 3		
СЈ2.ОО.О.3.10 – Ученик описује радње, способности и умећа користећи неколико повезаних исказа.	СЈ2.ОО.О.4.11 – Ученик разуме једноставне забране, правила понашања и обавезе и адекватно реагује на њих.	СЈ2.ОО.О.4.12 – Ученик размењује једноставне информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту.		

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ /ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**5. В Сибири**	- Окружающая среда. - Хранит природу -Экологические проблемиы -Приключени в Амге -Международный лагерь „Чистый берег“ -Предлоги в, на ,куда -Ударение глагола бит -Прошедшее врем
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
СЈ2.ОО.О.3.6 – разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, биљака, животиња, предмета, места, појава, радњи, стања и збивања	СЈ2.ОО.О.3.8 – описује и упоређује особе, биљке, животиње, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства.	СЈ2.ОО.О.4.7 – разуме уобичајене захтеве и адекватно реагује на њих СЈ2.ОО.О.4.8 – упућује уобичајене захтеве		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
СЈ2.ОО.О.4.9 – разуме уобичајене изразе у вези са осетима и осећањима и реагује на њих СЈ2.ОО.О.4.10 – изражава осете и осећања једноставнијим језичким	СЈ2.ОО.О.4.13 – разуме једноставнија питања која се односе на оријентацију у простору и правац кретања и одговара на њих	СЈ2.ОО.О.4.14 – затражи и пружа једноставна обавештења о оријентацији у простору и правцу кретања		

средствима		
НАПРЕДНИ НИВО		
Основни ниво СПК 1	Средњи ниво СПК 2	Напредни ниво СПК 3
CJ2.OO.O.4.11 – разуме једноставне забране, правила понашања, своје и туђе обавезе и адекватно реагује на њих	CJ2.OO.O.4.12 – размењује једноставне информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту	CJ2.OO.O.4.15 – саопштава правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:**			ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
CJ2.OO.O.3.6 – разуме једноставније текстове који се односе на опис особа CJ2.OO.O.3.9 – разуме једноставније текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости				
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
CJ2.OO.O.3.11 – описује радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа	CJ2.OO.O.4.1 – разуме једноставније исказе који се односе на изражавање допадања и недопадања и реагује на њих	CJ2.OO.O.4.2 – изражава допадање и недопадање уз једноставно образложење CJ2.OO.O.4.3 – разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих	**6. ТРКИ2**	- Ключи -Лексика и примечание -Грамматика
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
CJ2.OO.O.4.4 – изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење	CJ2.OO.O.4.5 – разуме једноставније изразе који се односе на количину и цену	CJ2.OO.O.4.6 – пита и саопштава колико нечега има/нема, користећи једноставнија језичка средства CJ2.OO.O.4.16 – пита, каже и израчуна		

		колико нешто кошта			
ИСХОДИ **По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**	
ОСНОВНИ НИВО					
СПК 1	СПК 2	СПК 3			
-CJ2.OO.O.1.5. Препознају елементарни вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију.	– CJ2.OO.O.2.5. Реагују на једноставна питања у интеркултурној комуникацији и учествују у размени информација у вези са културом свакодневице, ослањајући се у већој мери на стратегије компензације.	– CJ2.OO.O.3.4. Разумеју основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прате, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро. – CJ2.OO.O.3.5. Разумеју појединачне речи и општи смисао у визуелно подржаним рекламним порукам– CJ2.OO.O.3.7. Разумеју кратке и једноставне поруке у белешкама и електронским порукама које се односе на свакодневне ситуације (имејл, СМС).			
СРЕДЊИ НИВО					
СПК 1	СПК 2	СПК 3			
– CJ2.OO.C.1.4. Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – CJ2.OO.C.1.5. Разумеју и користе	– CJ2.OO.C.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији примењујући основне стратегије излагања и саопштавања. – CJ2.OO.C.2.4. Интерпретирају значења једноставне усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну	– CJ2.OO.C.3.7. Разумеју кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (писма, мејлови, СМС...). – CJ2.OO.C.3.8. Разумеју општи смисао и најважније информације у једноставним врстама			

најједноставнији и најфреквентнији вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију.	комуникацију, односно на основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони). – CJ2.OO.C.2.6. Идентификују и пореде значајне појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и уз одговарајућу подршку.	текстова прилагођених узрасту и интересовањима (извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе, као и поруке личне природе са неколико суштинских информација (нпр. писма, мејлови итд.).		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.H.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. – CJ2.OO.H.1.5. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију.	– CJ2.OO.H.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – CJ2.OO.H.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају основне хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери, ослањајући се на невербалну комуникацију, односно на карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл.).	– CJ2.OO.H.3.4. Разумеју основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом. – CJ2.OO.H.3.7. Разумеју општи смисао и релевантне информације на блиске теме у краћим текстовима једноставне садржине, порукама, писмима, имејловима о познатим и узрасно адекватним темама.		

Међупредметне компетенције	
Проблемы подростков	сарадња, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка комперенција, комуникација.
Свободное время и интересы	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, решавање проблема.
Культура и традиции России	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња.
Интернет и общение	Рад с подацима и информацијама, решавање проблема,

Экология и защита природы	Одговоран однос према околини, одговорно учешће у демократском друштву,
Жизнь в городе и деревне	Комуникација, решавање проблема, одговоран однос према околини , компетенција за целоживотно учење

Начин остваривања програма

- **Методе рада**: монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ, комбинован
- **Облик рада:** фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални

Активности:

Активности наставника:

организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржај.

Активности ученика:

активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу, практична примена стечених знања, активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује,организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство.

Развија свест о здравим навикама и управљању временом, анализира примере и дискутује о проблемским задацима, исправљају грешке, решавају логичке задатке,учествују у избору теме пројекта, прикупљају и обрађују материјал, израђују садржаје (текст, слика, видео, стрип, анимација, игрица), представљају решење, развијају иницијативу, креативност, сарадњу и вредносне ставове, примењују самовредновање и вршњачко вредновање.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда:

свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији,самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест, писмени задаци, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда). У процесу вредновања потребно је континуирано пратити рад ученика. Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, може се обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање). Приликом сваког вредновања постигнућа ученику се даје повратна информација која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење.

Корелација са другим предметима	
Грамматика	Српски језик. Глаголи кретања, вид, заменице, прошло и будуће време
Сибирь,эологические проблемы	Биологија, живот у далеком Сибиру, еколошки проблеми, опстанак животиња
Музикальные иструменты, стиль	Музичка култура- музички иструменти ,правци у музици
Внешность и характер	Српски језик, физичко васпитање, спољашњи изглед, висина тежина
Поездка в городах и реках	Географија-путовање у разне градове , положај и климатски услови
Традиции	Верска настава, обичаји, Васкрс
Интернационализмы	Енлески језик-интернационализми

Литература за ученике и наставнике:

1. Кристина Амштајн Баман, Улф Боргварт, Моника Брош, Елена Денисова Шмит, Данута Генч, Хаталија Осипова-Јос, Гизела Рајхер Боровски,Евелин Валах, Жаклин Ценкер,Драгана Керкез, Јелена Гинић, *Конечно! 3*, (уџбеник и радна свеска) за седми разред, Klett, Београд, 2019.
2. Људмила Несторов, Богољуб Станковић, *Граматика руског језика за основну школу*, Завод за уџбенике, Београд.
3. Богољуб Станковић, *Руско-српски и српско-руски речник за основну школу*, Завод за уџбенике, Београд.

Разред: **Осми**

разред	Недељни фонд часова	Годишњи фонд часова
осми	2	68

Фонд часова:

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ /ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.O.1.3. Препознају једноставније граматичке елементе и конструкције уз грешке и омашке које могу повремено да ометају комуникацију. – CJ2.OO.O.1.4. Препознају ограничен репертоар најједноставнијих синтаксичких структура, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију у искуствено блиским ситуацијама.	– CJ2.OO.O.2.1. Примењују основне стилове и стратегије разумевања најједноставнијих усмених, писаних и мултимодалних текстова, у приватном, јавном и образовном домену (који се тиче садржаја школских предмета), уз одговарајућу подршку.	CJ2.OO.O.3.1 – разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, појава, радњи, стања, збивања CJ2.OO.O.3.2 – описује и упоређује жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства	**1. В международном молодежном лагере**	– Привет из России-как рассказать о лагере и обмене – Поход с курицей – Маруся – Притяжательные местоимения – -Отрицательные местоимения – Падежи с предлогами – Песня „ Как здорово“
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.C.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика промењивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију.	– CJ2.OO.C.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији примењујући основне стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата.	CJ2.OO.O.3.7 – разуме једноставније текстове у којима се описују способности и умећа CJ2.OO.O.3.8 – описује радње, способности и умећа користећи неколико везаних исказа CJ2.OO.O.3.11 – разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и		

		способности у садашњости		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.H.1.3. Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију.	– CJ2.OO.H.2.2. Користе страни језик у једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено на стратегије компензације и планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз употребу релевантних дигиталних алата.	CJ2.OO.O.3.12 – размењује информације о искуствима, догађајима и способностима у садашњости CJ2.OO.O.3.13 – разуме једноставније текстове у којима се описују искуства, догађаји и способности у прошлости CJ2.OO.O.3.14 – размењује информације о искуствима, догађајима и способностима у прошлости		

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ /ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.O.1.3. Препознају једноставније граматичке елементе и конструкције уз грешке и омашке које могу повремено да ометају комуникацију. – CJ2.OO.O.1.4. Препознају ограничен репертоар најједноставнијих синтаксичких структура, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију у искуствено блиским ситуацијама.	– CJ2.OO.O.2.2. Користе страни језик у најједноставнијој усменој и писаној комуникацији често прибегавајући основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. – CJ2.OO.O.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе најједноставније текстуалне, визуелно- текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема.	CJ2.OO.O.3.1 – разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, појава, радњи, стања, збивања CJ2.OO.O.3.2 – описује и упоређује жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања користећи једноставнија језичка средства CJ2.OO.O.3.5 – разуме једноставне текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости	**2. СМИ в нашей жизни**	- Наш любимый друг -Программы, газети, инетрнет -На какой фильм пойти -Как написать книгу о сюжете фильма -Прошедшее время без суфикса л -Мы повторяем-глаголы, союзи
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.C.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији уз	– CJ2.OO.C.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији примењујући основне стратегије	CJ2.OO.O.3.9 – разуме једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих		

неправилности које могу да ометају разумевање. – CJ2.OO.C.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију.	планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. – CJ2.OO.C.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе једноставне текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и процењују њихов значај за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема.	CJ2.OO.O.3.10 – изражава мишљење, слагање/неслагање и даје кратко образложење		
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.H.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разумевање (написаног). – CJ2.OO.H.1.4. Познају и користе ограничен и репертоар основних и једно ставних синтаксичких структ ура (као што су просте и независ но сложене реченице), уз грешке и омашке које мог у повремено да ремете комун икацију.	– CJ2.OO.H.2.2. Користе страни језик у једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено на стратегије компензације и планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз употребу релевантних дигиталних алата.	CJ2.OO.O.3.15 – разуме позиве на заједничке активности и одговара на њих уз одговарајуће образложење CJ2.OO.O.3.16 – упућује позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе CJ2.OO.O.3.17 – затражи и пружи додатне информације у вези са позивима на заједничке активности		

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			3.Планы на будущее	- Професии - Кем стать? - Важнее всего верить в себя - Сравнительная степень прилагательных - Превасходая степень - ТРКИ1 - Песня „ Рома извини“
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
CJ2.OO.O.1.1 – разуме једноставније текстове који се односе на представљање и тражење/давање информација личне природе CJ2.OO.O.1.2 – представља себе користећи једноставнија језичка средства CJ2.OO.O.1.3 – у неколико везаних исказа саопштава информације о себи и другима.	CJ2.OO.O.2.1 – разуме једноставнија питања која се односе на положај предмета у простору CJ2.OO.O.2.2 – затражи и разуме обавештења о положају предмета у простору	CJ2.OO.O.3.1 – разуме једноставније текстове који се односе на опис особа, појава, радњи, стања, збивања CJ2.OO.O.3.2 – описује и упоређује жива бића, предмете, места, појаве, радње, стања и збивања		

		користећи једноставнија језичка средства
СРЕДЊИ НИВО		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
– CJ2.OO.C.1.3 Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика промењивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – CJ2.OO.C.1.4. Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију.	– CJ2.OO.C.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији примењујући основне стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. – CJ2.OO.C.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе једноставне текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и процењују њихов значај за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема.	– CJ2.OO.C.3.3. Разумеју глобални смисао кратких, спорим ритмом изговорених и јасно артикулисаних монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. CJ2.OO.O.3.15 – разуме позиве на заједничке активности и одговара на њих уз одговарајуће образложење
НАПРЕДНИ НИВО		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
– CJ2.OO.H.1.3. Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика промењивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију – CJ2.OO.H.1.5. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију.	– CJ2.OO.H.2.2. Користе страни језик у једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено на стратегије компензације и планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз употребу релевантних дигиталних алата.	CJ2.OO.O.3.16 – упућује позиве на заједничке активности користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе CJ2.OO.O.3.17 – затражи и пружи додатне информације у вези са позивима на заједничке активности – CJ2.OO.H.3.3. Разумеју основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. – CJ2.OO.H.3.4. Разумеју основни смисао и главне

		информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом.		

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**
ОСНОВНИ НИВО			**4. Из прошлого в будущее**	- Истори России - Из дневника Савы Лукича Владиславича Рагузинского -Янтарная комната -Ох, уж этот Пушкин - Глаголы дать , хотеть, хотеться - Отрицательные местоимения то, нибудь
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.O.1.4. Препознају ограничен репертоар најједноставнијих синтаксичких структура, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију у искуствено блиским ситуацијама.	CJ2.OO.O.2.3 – разумеју једноставније текстове који се односе на опис места – CJ2.OO.O.2.5. Реагују на једноставна питања у интеркултурној комуникацији и учествују у размени информација у вези са културом свакодневице, ослањајући се у већој мери на стратегије компензације.	– CJ2.OO.O.3.2. Разумеју и прате најједноставнија усмена упутства која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно артикулисана, као и јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење, уколико укључују и визуелне елементе. CJ2.OO.O.3.7 – разумеју једноставније исказе који се односе на количину и цене		
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		

– CJ2.OO.C.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – CJ2.OO.C.1.5. Разумеју и користе најједноставнији и најфреквентнији вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију.	– CJ2.OO.C.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији примењујући основне стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. -CJ2.OO.O.2.6 затраже и разумеју обавештења о оријентацији у простору и правцу кретања	– CJ2.OO.C.3.2. Разумеју једноставне усмене савете и упутства која се односе на личне информације, непосредне потребе и блиско окружење уз подршку визуелних елемената (оријентација у простору, употреба апарата, правила игре). – CJ2.OO.C.3.3. Разумеју глобални смисао кратких, спорим ритмом изговорених и јасно артикулисаних монолошких прилога уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања. CJ2.OO.O.3.8 размене информације у вези са количином и ценама			
НАПРЕДНИ НИВО					
Основни ниво СПК 1	Средњи ниво СПК 2	Напредни ниво СПК 3			
– CJ2.OO.H.1.2. Познају већину правописних правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које повремено могу да ометају разумевање (написаног).	CJ2.OO.O.2.7 – опишу правац кретања једноставнијим везаним исказима	CJ2.OO.O.3.9 – разумеју уобичајене изразе у вези са жељама и реагују на њих CJ2.OO.O.3.10 – изразе жеље једноставнијим језичким средствима			
ИСХОДИ **По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:**			**ОБЛАСТ/ТЕМА**	**САДРЖАЈИ**	
ОСНОВНИ НИВО			**5. Российский рок**	- История музыки -Рок был, рок есть и рок будет -Звезда руского рока -Биография Земфири - Песня -Чайка	
СПК 1	СПК 2	СПК 3			
– CJ2.OO.O.1.3. Препознају једноставније граматичке елементе и конструкције уз грешке и омашке које могу повремено да ометају комуникацију. – CJ2.OO.O.1.4. Препознају ограничен репертоар најједноставнијих синтаксичких структура, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију у искуствено	– CJ2.OO.O.2.2. Користе страни језик у најједноставнијој усменој и писаној комуникацији често прибегавајући основним стратегијама компензације, планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата	CJ2.OO.O.3.3 – разумеју једноставне текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости CJ2.OO.O.3.4 – размене појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости			

блиским ситуацијама.		
СРЕДЊИ НИВО		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
– CJ2.OO.C.1.2. Познају важнија правописна правила и примењују их у писаној продукцији уз неправилности које могу да ометају разумевање. – CJ2.OO.C.1.3. Познају и користе ограничен репертоар најфреквентнијих основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију.	– CJ2.OO.C.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији примењујући основне стратегије планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз одговарајућу подршку и употребу дигиталних алата. – CJ2.OO.C.2.6. Идентификују и пореде значајне појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и уз одговарајућу подршку.	CJ2.OO.O.3.9 – разумеју уобичајене изразе у вези са жељама и реагују на њих CJ2.OO.O.3.10 – изразе жеље једноставнијим језичким средствима CJ2.OO.O.3.11 – разумеју једноставније исказе који се односе на изражавање допадања/недопадања и реагују на њих CJ2.OO.O.3.12 – изразе допадање/недопадање уз једноставно образложење
НАПРЕДНИ НИВО		
Основни ниво СПК 1	Средњи ниво СПК 2	Напредни ниво СПК 3
– CJ2.OO.H.1.3. Познају и користе ограничен репертоар основних правила и образаца за грађење граматичких облика променљивих врста речи (нпр. облике правилне множине именица или основне просте облике за време код глагола), уз грешке и омашке које повремено могу да ремете комуникацију. – CJ2.OO.H.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних	– CJ2.OO.H.2.2. Користе страни језик у једноставнијој усменој и писаној комуникацији ослањајући се повремено на стратегије компензације и планирања излагања и саопштавања, организације текста и самопровере уз употребу релевантних дигиталних алата.	CJ2.OO.O.3.13 – разумеју једноставније предлоге и савете CJ2.OO.O.3.14 – упуте предлоге и савете користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе CJ2.OO.O.3.15 – затраже и пруже додатне информације у вези са предлозима и саветима CJ2.OO.O.3.16 – разумеју једноставније исказе

синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. – СЈ2.ОО.Н.1.5. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију		којима се тражи мишљење и реагује на њих СЈ2.ОО.О.3.17 – изражавају мишљење, слагање/неслагање и дају кратко образложење			

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:**			ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– СЈ2.ОО.О.1.5. Препознају елементарни вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију.	– СЈ2.ОО.О.2.4. Интерпретирају значења најједноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно на основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл.).	СЈ2.ОО.О.3.9 – разумеју уобичајене изразе у вези са жељама и реагују на њих СЈ2.ОО.О.3.10 – изразе жеље једноставнијим језичким средствима СЈ2.ОО.О.3.13 – разумеју једноставније предлоге и савете СЈ2.ОО.О.3.14 – упуте предлоге и савете користећи ситуационо прикладне комуникационе моделе	**6. Смотреть фильм**	- Проект- Любимые фильмы Повторяем -ТРКИ2
СРЕДЊИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– СЈ2.ОО.С.1.4. Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – СЈ2.ОО.С.1.5. Разумеју и користе најједноставнији и најфреквентнији вокабулар у усменој, писаној и	– СЈ2.ОО.С.2.4. Интерпретирају значења једноставне усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно на основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл).	СЈ2.ОО.О.3.15 – затраже и пруже додатне информације у вези са предлозима и саветима – СЈ2.ОО.О.3.18 – разумеју једноставније текстове који се односе на опис места СЈ2.ОО.О.3.19 – опишу места користећи једноставнија језичка средства		

мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију.				
НАПРЕДНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
– CJ2.OO.H.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. – CJ2.OO.H.1.5. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију	– CJ2.OO.H.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – CJ2.OO.H.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају основне хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери, ослањајући се на невербалну комуникацију, односно на карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл.).	CJ2.OO.O.3.20 – разумеју једноставније исказе који се односе на планове, намере и реагују на њих CJ2.OO.O.3.21 – размене једноставније исказе у вези са плановима, намерама CJ2.OO.O.3.22 – саопште шта они или неко други намерава CJ2.OO.O.3.23 – разумеју једноставније исказе који се односе на количину и цене CJ2.OO.O.3.24 – размене информације у вези са количином и ценама		

ИСХОДИ **По завршетку разреда ученици ће бити у стању да:**			ОБЛАСТ/ ТЕМА	САДРЖАЈИ
ОСНОВНИ НИВО				
СПК 1	СПК 2	СПК 3		
-CJ2.OO.O.1.5. Препознају елементарни вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу значајно да ремете комуникацију.	– CJ2.OO.O.2.5. Реагују на једноставна питања у интеркултурној комуникацији и учествују у размени информација у вези са културом свакодневице, ослањајући се у већој мери на стратегије компензације.	CJ2.OO.O.3.3 – разумеју једноставне текстове у којима се описују радње и ситуације у садашњости CJ2.OO.O.3.4 – размене појединачне информације и/или неколико информација у низу које се односе на радње у садашњости		
СРЕДЊИ НИВО				

СПК 1	СПК 2	СПК 3
– CJ2.OO.C.1.4. Познају и повремено користе ограничени репертоар основних и једноставнијих синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију. – CJ2.OO.C.1.5. Разумеју и користе најједноставнији и најфреквентнији вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу да ремете комуникацију.	– CJ2.OO.C.2.2. Користе страни језик у једноставној усменој и писаној комуникацији примењујући основне стратегије излагања и саопштавања. – CJ2.OO.C.2.4. Интерпретирају значења једноставне усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама и изводе закључке о комуникативној намери ослањајући се на типичну невербалну комуникацију, односно на основне карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони). – CJ2.OO.C.2.6. Идентификују и пореде значајне појаве и процесе у контексту (властите) културе и културâ заједница чији језик уче, у оквиру садржаја школских предмета, уз примену традиционалних и савремених видова комуникације и уз одговарајућу подршку.	CJ2.OO.O.3.7 – разумеју уобичајене изразе у вези са интересовањима, осетима и осећањима и реагују на њих CJ2.OO.O.3.8 – изразе интересовања, осете и осећања једноставнијим језичким средствима

НАПРЕДНИ НИВО		
СПК 1	СПК 2	СПК 3
– CJ2.OO.H.1.4. Познају и користе ограничени репертоар основних и једноставних синтаксичких структура (као што су просте и независно сложене реченице), уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију. – CJ2.OO.H.1.5. Разумеју и користе једноставан и фреквентан вокабулар у усменој, писаној и мултимодалној комуникацији на теме из приватног, јавног и образовног домена, уз грешке и омашке које могу повремено да ремете комуникацију.	– CJ2.OO.H.2.3. Претражују, идентификују по релевантности и користе текстуалне, визуелно-текстуалне и мултимедијалне изворе и садржаје и критички процењују њихов значај и поузданост за потребе информисања, естетског доживљаја, забаве и решавања проблема. – CJ2.OO.H.2.4. Интерпретирају значења једноставније усмене и писане поруке у вези са блиским, познатим и узрасно примереним темама, постављају основне хипотезе и изводе закључке о комуникативној намери, ослањајући се на невербалну комуникацију,	CJ2.OO.O.3.16 – разумеју једноставније исказе којима се тражи мишљење и реагује на њих CJ2.OO.O.3.17 – изражавају мишљење, слагање/неслагање и дају кратко образложење CJ2.OO.O.3.12 – честитају и захвале се користећи мање сложена језичка средства

	односно на карактеристике текста (нпр. интерпункција, емотикони, одабир лексике и сл.).			

Међупредметне компетенције	
Планы на будущее	сарадња, компетенције за учење, одговорно учешће у демократском друштву, естетичка комперенција, комуникација.
Глобальные проблемы	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, решавање проблема.
Роль медиа в жизни человека	Компетенција за целоживотно учење, комуникација, сарадња.
Межкультурное общение	Рад с подацима и информацијама, решавање проблема,
Права и обязанности человека	Одговоран однос према околини, одговорно учешће у демократском друштву,
Здоровье и стресс	Комуникација, решавање проблема, одговоран однос према околини , компетенција за целоживотно учење

Начин остваривања програма

- **Методе рада**: монолошка, дијалошка, демонстративна, илустративна, текстуална, решавање проблема-хеуристички приступ, комбинован
- **Облик рада:** фронтални, рад у паровима, групни, индивидуални

Активности:

Активности наставника:

организује, осмишљава, слуша, анализира, разговара, објашњава, образлаже, усмерава, упућује, наводи, подстиче, процењује, вреднује, води, мотивише, контролише, прати, обезбеђује материјал, повезује садржај.

Активности ученика:

активан приступ при излагању новог градива и изради задатака на часу, практична примена стечених знања, активно учешће у раду, самопроцењивање напретка, запажа, упоређује, примењује, повезује, решава проблем, закључује,организује, повезује знања са другим областима, ослања се на претходно искуство.

Развија свест о здравим навикама и управљању временом, анализира примере и дискутује о проблемским задацима, исправљају грешке, решавају логичке задатке,учествују у избору теме пројекта, прикупљају и обрађују материјал, израђују садржаје (текст, слика, видео, стрип, анимација, игрица), представљају решење, развијају иницијативу, креативност, сарадњу и вредносне ставове, примењују самовредновање и вршњачко вредновање.

Начин примене и праћење исхода и образовних стандарда:

свакодневна посматрања, активност на часу, учествовање у разговору и дискусији,самосталан рад, рад у групи, домаћи задаци, писмене провере (иницијални тест, писмени задаци, контролне вежбе, провера од 15 мин., полугодишњи тест, завршни тест, тестови по нивоима образовних стандарда). У процесу вредновања потребно је континуирано пратити рад ученика. Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, може се обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање). Приликом сваког вредновања постигнућа ученику се даје повратна информација која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење.

Корелација са другим предметима	
Грамматика	Српски језик- поређење придева, предлози, прилози ,глаголи, одричнчне заменице...
Из прошлога в будущее	Историја, етапе владавине руских владара и познати Срби који су живели у Русији
Лагерь Московия	Географија, енглески језик- Камповање деце која су на размени из различитих земаља света
Янтарная комната	Ликовна култура-ентеријер, ћилибар, употреба
Кем стать?	Биологија, физика, хемија, физичко васпитање, математика професије везане за разна

	занимања
СМИ в жизни	Енглески језик, српски језик информатика- медији
Российский рок	Музичка култура-рок музика стилови, познати извођачи

Литература за ученике и наставнике:

1. Кристина Амштајн Баман, Улф Боргварт, Моника Брош , Данута Генч, Наталија Осипова-Јос, Гизела Рајхер Боровски,Евелин Валах, Жаклин Ценкер,Драгана Керкез, Јелена Гинић, *Конечно! 4*, (уџбеник и радна свеска) за осми разред, Klett, Београд, 2020.
2. Људмила Несторов, Богољуб Станковић, *Граматика руског језика за основну школу*, Завод за уџбенике, Београд.
3. Богољуб Станковић, *Руско-српски и српско-руски речник за основну школу*, Завод за уџбенике, Београд.

12.15. Изборни предмет: ВЕРСКА НАСТАВА

Циључења*православног катихизиса (веронауке)* у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православни поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки живот (будућу димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање. Све то остварује се како на информативно-сазнајном тако и на доживљајном и делатном плану, уз настојање да се доктриниране поставке спроведу у свим сегментима живота (однос с Богом, са светом, с другим људима и са собом).

Разред: ПЕТИ

Литература (за наставнике и ученике)

1. Игњатије Мидић: *Православни катихизис за пети разред*, Завод за уџбенике, Београд, 2007

Наставна тема	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења стандарда постигнућа
1. Увод 2. Религија и култура старог света 3. Откривење – свет Библије – Божје откровење. – Свето писмо. 4. Стварање света и човека – Стварање света. – Стварање човека. – Прародитељски грех. 5. Старозаветна историја спасења – Аврам. Исак. Праведни Јосиф. – Мојсије. – Пасха. 6. Закон Божји – На гори Синају. – Десет Божјих заповести. 7. Месијанска нада – Цар Давид. – Соломон. – Псалми Давидови. – Старозаветни пророци. – Месијанска нада.	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту	– иницијално процењивање – активност и рад на часу Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно.

Наставна тема	Хоризонтална међупредметна корелација	Вертикална међупредметна корелација
Стари и Нови завет	Стари и Нови завет – корелација са историјом (хришћанство); Мојсије – корелација са ликовном културом (*Мојсије*, Микеланђело Буонароти).	

Разред: ШЕСТИ

Литература (за наставнике и ученике)

1. Игњатије Мидић: *Православни катихизис за шести разред*, Завод за уџбенике, Београд, 2008.

Наставна тема	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења стандарда постигнућа
1. Увод 2. Припрема света за долазак Сина Божјег – Историјске околности пред долазак Христов – Јеврејско ишчекивање Месије. – Свети Јован Претеча. 3. Увод у Нови завет – Новозаветни списи. – Јеванђелисти. 4. Богочовек – Исус Христос – Благовести. – Богородичини празници. – Рођење Христово. – Крштење Христово. – Христова чуда. – Новозаветне заповести. – Лазарева субота и Цвети. – Страдање Христово. Васкрсење. 5. Црква Духа Светога – Вазнесење и Педесетница. – Црква у Јерусалиму. – Прогони хришћана. – Свети цар Константин.	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту	– иницијално процењивање – активност и рад на часу Катихизација као литургијска делатност-заједничко је дело вероучитеља и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има науму да катихеза не постоји ради гомилања информација („знања о вери”), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно.

Наставна тема	Хоризонтална међупредметна корелација	Вертикална међупредметна корелација
Нови завет	Исус Христос – корелација са ликовном културом (*Крштење Христово*, Теодор Крачун; *Распеће Христово*).	Долазак Исуса Христоса – корелација са историјом (хришћанство).

Разред: **СЕДМИ**

Литература (за наставнике и ученике)

1. Игњатије Мидић: *Православни катихизис за седми разред*, Фреска, Београд, 2012.

Наставна тема	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења стандарда постигнућа
1. Увод 2. Богопознање – Процес сазнавања. – Познање Бога. – Бог је један, али није сам. 3. Јединство Цркве Христове – Сабори као израз јединства Цркве. – Васељенски сабори. – Симбол вере. 4. Светотајински живот Цркве – Света литургија. – Свете тајне. 5. Српска црква кроз векове – Света браћа Ћирило и Методије. – Свети Сава. – Срби светитељи. – Крсна слава и обичаји. – Српска црквена баштина.	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту	– иницијално процењивање – активност и рад на часу Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно.

Наставна тема	Хоризонтална међупредметна корелација	Вертикална међупредметна корелација
Свети Сава	Живот и дело Светог Саве – корелација са српским језиком (Свети Сава у народној и ауторској књижевности).	Живот и дело Светог Саве – корелација са музичком културом (*Химна Светом Сави*).
Ћирило и Методије	Ћирило и Методије – корелација са српским језиком – мисија Ћирила и Методија.	Ћирило и Методије – корелација са историјом (прве словенске кнежевине и мисија Ћирила и Методија).
Српска црква кроз векове	Православна иконографија – корелација са ликовном културом (*Сопоћани, Милешева*...).	

Разред: **ОСМИ**

Литература (за наставнике и ученике)

1. Игњатије Мидић: *Православни катихизис за осми разред*, Фреска, Београд, 2012.

Наставна тема	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења стандарда постигнућа
1. Увод 2. Човек је икона Божја – Човек – икона Божја. – Хришћанско схватање личности. – Новозаветне заповести. – Слобода и љубав у хришћанском етосу. 3. Подвижничко-евхаристијски етос – Хришћански подвиг. – Подвизи светитеља. – Пост. – Хришћанске врлине. 4. Литургија – Црква је тело Христово. – Литургијски простор. – Освећење времена. 5. Царство Божје – Живот будућег века. – Обожење. – Икона – прозор у вечност.	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни Наставне методе: – монолошка метода – дијалошка метода – рад на тексту	Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: – усмено испитивање – писмено испитивање – посматрање понашања ученика Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: – процењивањем реакције ученика или прикупљањем коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; – провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова

Наставна тема	Хоризонтална међупредметна корелација	Вертикална међупредметна корелација
Царство Божје	Православна иконографија – корелација са ликовном културом (*Сопоћани, Милешева*...).	Хришћанско схватање личности – корелација са историјом (хришћанство); православна иконографија – корелација са српским језиком (*Манасија*, Васко Попа).

Активности које доминирају у раду

Наставника	Организује наставни процес; демонстрира и пружа помоћ и подршку. Упознаје ученике са животом у цркви. Подстиче ученике; даје савете; уводи ученике у нове термине. Приближава апстрактне појмове; јасно формулише проблеме и задатке. Објашњава. Врши проверу. Даје смернице за рад.
Ученика	Слушају излагање. Бележе основне појмове, учествују у разговору, посматрају, користе и практично примењују нова сазнања и појмове.

13. Програми слободних наставних активности у другом циклусу

Слободне наставне активности Школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Оне могу бити из природних или друштвених наука, уметности и културе, технике, као и других области у складу са интересовањима ученика, просторним и људским ресурсима. Школа је у обавези да ученицима у другом циклусу (план наставе и учења за пети и шести разред) понуди листу од три слободне наставне активности, а ученик обавезно бира једну од њих и похађа током целе школске године. Слободне наставне активности реализују се по програму који припрема Школа или по програмима који су претходно донети као изборни (нпр. свакодневни живот у прошлости, цртање, сликање, вајање, чувари природе и сл.). Сврха ових активности је оснаживање ученика да препознају своја интересовања и способности које су важне за професионални развој и доношење одлука за наставак школовања и зато ученици могу сваке године бирати различите слободне наставне активности. Наставу треба тако организовати да ученици имају што више могућности за активно учешће, за интеракцију са другим ученицима, коришћење различитих извора информација и савремених технологија.

Ученицима ће бити понуђене следеће наставне активности: *Цртање, сликање вајање*, *Медијска писменост, Домаћинство, Предузетништво.*

13.1. СЛОБОДНА НАСТАВНА АКТИВНОСТ: ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ И ВАЈАЊЕ
БРОЈ ЧАСОВА: 36, разред, пети
ЦИЉ: Циљ ваннаставне активности Цртање, сликање и вајање је да заинтересовани ученици додатно развијају стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљавају за комуникацију и решавање проблема и да изграђују позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

ТЕМЕ	ИСХОДИ	ТЕХНИКЕ И МЕТОДЕ И НАЧИН ОСТВАРИВАЊА	НАСТАВНА СРЕДСТВА
ЛИНИЈА РИТАМ КОМПОЗИЦИЈА ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ	По завршетку разреда ученик/ца ће бити у стању да: Примењује знања о елементима и принципима компоновања Реализује једноставне ликовне пројекте, самостално или у сарадњи са другима Користи традиционалне технике и одабрана савремена средства за ликовна изражавања Учествује у заједничком креативном раду који обједињује различите уметности и/или технологију Гради апстрактне или фантастичне облике користећи одабране садржаје као подстицај за стваралачки рад Наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје ради добијања жељеног тона Обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком Преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност	- Кооперативна - Интерактивна - Перцептивне -Излагање - Амбијентално учење - Учење кроз игру - Демонстрација (показивање) - Разговор - Естетско процењивање	- Играчке - Фотографије - Слике - Уџбеник - Радна свеска - Краћи текстови - Апликације - Дидактички материјали -ЦД - Компјутер -Е-уџбеник

	Комбинује ритам, линије и облике стварајући оригинални оранамент дајући му намену Направи самостално импровизовани		

МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОВЕЗАНОСТ	АКТИВНОСТИ		РЕСУРСИ	САРАДНИЦИ
	а) Ученик	б) Наставник		
ОБЛИКОВАЊЕ И ПРЕОБЛИКОВАЊЕ - Српски језик - Ликовна култура - Музичка култура - Историја - Географија - Биологија -Техника и технологија - Физика - Математика	-Црта, слика, лепи,сече,моделује, отискује - Истражује -Посматра - Именује - Упоређује -Описује - Комбинује -Повезује - Процењује	људи стварају уметност - Подстиче - Планира - Ораганизује - Бира садржаје - Усмерава - Реализује - Демонстрира - Објашњава - Даје упутства - Контролише - Прати - Вреднује	- Ученици - Наставници - Родитељи - Двориште - Учионица - Дидактичка средства - Уџбеници - Искуство ученика - ИКТ Е-уџбеник	- Ученици - Наставници - Родитељи - ПП служба - Директор - Педагошки асистент - Локална заједница

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ

Редни број наставне теме	Број часова		НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Временска динамика	ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ПО НИВОИМА (по реализацији наставне теме ученик ће бити у стању да)
	За обраду	За остале типове часова			
1.	2	10	ЛИНИЈА		ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике ЛК.1.1.3. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак) ЛК.1.2.1. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак) ЛК.1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима (нпр. костимограф, дизајнер, архитекта...)
2.	2	8	РИТАМ		ЛК1.3.3. познаје места и изворе где може да прошири своја

3.	3	15	КОМПОЗИЦИЈА		знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерију, атеље, уметничка радионица...) ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...) ЛК.2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику) ЛК.3.2.3. користи тачне термине (нпрпростор, композиција,комуникација...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других ученика ЛК.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и на радовима других
4.	2	14	ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ		
5.	4	12	ОБЛИКОВАЊЕ И ПРЕОБЛИКОВАЊЕ		

Кључни појмови садржаја: Простор, композиција,облик, линија,визуелно споразумевање, боја, текстура, комуникација
ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА (оствареност исхода)- Иницијална процена, посматрање, активност на часу, учествовање у разговору, самосталан рад, рад у групи, естетско процењивање

13.2. ПРЕДУЗЕТНИШТВО

Разред: осми

Годишњи фонд часова: 34

Циљ учења слободне наставне активности *Предузетништво* је да допринесе развоју иновативности и предузимљивости код ученика, способности да се идеје претворе у акцију, способности за тимски рад и коришћење разноврсних извора знања ради бољег разумевања друштвених процеса и појава и преузимања одговорне улоге у савременом друштву.

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	**ИСХОДИ** **По завршетку програма ученик ће бити у стању да**	**ТЕМЕ и кључни појмови садржаја**
Комуникација Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву	– наведе основна права потрошача и начине њихове заштите; – на декларацији пронађе најважније информације о производу и одреди однос цене и квалитета; – посматра занимања из перспективе некад и сад и предвиди могућности њиховог развоја у будућности; – повезује одређена занимања и врсту и нивое образовања; – препозна проблеме у свом непосредном окружењу и дискутује о могућностима њиховог решавања; – се укључи у иницијативе које се покрећу у школи;	**ЗАШТИТА ПРАВА ПОТРОШАЧА** Однос цене и квалитета производа/услуге. Декларација производа. Уговорна обавеза за услугу. Остваривање права потрошача. **СВЕТ РАДА** Свет занимања некад, сад и у будућности. Професионална оријентација. Професионални развој. Форма и функција CV и мотивационог писма. Концепт целоживотног учења.
Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Естетичка компетенција Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	– разликује особине лидера и менаџера; – одговорно преузима задужења у тиму, сарађује са другим члановима тима и учествује у доношењу одлука; – планира, распоређује и управља ресурсима (знања и вештине, време, новац, технологије); – учествује у осмишљавању пословне идеје; – информише се о постојању сличних производа на тржишту; – комуницира са окружењем о креативним идејама свога тима; – примењује правила пословне комуникације; – поштује етичке принципе у пословању; – израчуна трошкове израде производа према датим инструкцијама; – прикупи информације о ценама сличних производа на тржишту и на основу њих одреди цену свог производа; – учествује у промоцији и продаји производа; – презентује рад свог тима.	**ПОКРЕНИ СЕБЕ И ДРУГЕ** Покретање иницијативе. Менаџмент и лидерство. **УЧЕНИЧКА ПРЕДУЗЕЋА** Појам предузећа (привредног субјекта). Производ и/или услуга. Појам тржишта. Људски и материјални ресурси. Пословна комуникација. Основни етички принципи у пословању. Процес производње и процес пружања услуга. Цена производа или услуге. Облици промовисања производа. Продаја производа или услуге.

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Сврха слободне наставне активности *Предузетништво* је развој предузетничких компетенција, подршка професионалном развоју ученика као и припрема за сналажење у савременом свету рада који се мења услед технолошког развоја.

Ослонац за остваривање програма представљају опште упутство које се односи на све СНА, као и ово које изражава специфичности програма *Предузетништво.*

ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

У програму су предложене четири теме које иако су програмски дате одвојено у реалном животу се прожимају и са ученицима треба тако радити да се укаже на њихову повезаност. По садржају тема програм има највећу корелацију са програмом Техника и технологија уз уважавање ученичких ваншколских знања и вештина из света рада.

Наставник је модератор активности. За увођење ученика у тему он припрема што више различитих материјала који имају функцију подстицаја, односно мотивисања ученика за рад на њима. Избору мотивационог материјала треба посветити велику пажњу имајући у виду узраст ученика, њихова интересовања, специфичност теме и предзнања. Материјал треба да мотивише ученике да истражују, улазе у дискусију, образлажу своје ставове. Наставник је пратилац ученичких активности и, уколико је потребно, давалац додатних подстицаја, али не и готових решења. Потребно је подстицати радозналост, аргументовање, креативност, рефлексивност, истрајност, одговорност, аутономно мишљење, сарадњу, једнакост међу половима.

Програм се не базира на коришћењу уџбеника и дидактичких материјала који су специјализовано за њих направљени, већ се ученици подстичу да користе што различитије изворе информација и да према њима имају критички однос.

Број часова по темама није унапред дефинисан. За сваку тему и часове на којима се она обрађује, потребно је формулисати исходе који су рефлексија исхода за крај разреда и индикатора међупредметних компетенција, а садрже специфичности везане за конкретну тему/садржај.

ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

ЗАШТИТА ПРАВА ПОТРОШАЧА

Кроз студију случаја ученици се оспособљавају да у оквиру задатог буџета одаберу производ или услугу и аргументују свој избор у односу на критеријуме као што су квалитет, цена, еколошка подобност, корисност производа/услуге, естетска вредност, робна марка, трајање гаранције, могућности сервисирања итд. Ученици се оспособљавају да се информишу о производу (прехрамбеном, хемијском, техничком, одећа и обућа) на основу његове декларације. Упознају се шта су то права потрошача и на који начин могу да их остваре. Упутити ученике на услове које потрошач мора да испуни да би остварио своја права. Посебну пажњу посветити правима потрошача у односу на безбедност и квалитет производа/услуге, могућност замене или повраћаја новчаних средстава уколико није испуњена потпуна функционалност производа у гарантном року, као и у случајевима када производ није у складу са декларацијом или за услугу није испуњена уговорна обавеза. Постоје велике могућности за истраживачке задатке као што су нпр. да ученици пронађу информације о уобичајеном трајању гаранције за различите врсте производа.

СВЕТ РАДА

Уводне активности у ову тематску целину имају за циљ да ученици сагледају развојност занимања што подразумева и њихово нестајање, као и факторе који до тога доводе (технолошки развој, промене људских потреба...). За промишљање о развоју занимања у будућности погодне су креативне радионице.

Ради пуног разумевања света рада ученици треба да се упознају са образовним профилима у оквиру различитих подручја рада, школама које их образују и захтевима које треба да испуне они који желе да се за њих школују. У ту сврху може се користити информатор за упис у средњу школу, а ученици подељени у групе могу добити различите задатке да га проуче (подручја рада, образовни профили у подручју рада, услови за упис, трогодишњи и четворогодишњи образовни профили, дуално образовање...). Неко од ученика требао би да се бави и информацијама о питањима како се наставља школовање после средње школе и разликама које постоје између похађања гимназије и стручне школе, односно разликама између опште и стручне матуре. Имајући у виду узраст ученика ниво академског образовања треба да буде само на информативном нивоу. На основу тог истраживачког рада може се организовати активност у којој сваки ученик или пар треба да припреми презентацију у стандардизованој форми за изабрани образовних профил. Презентација би требало да садржи информације о школама које образују тај

образовни профил, минималном броју бодова из претходних школских година, условима уписа, могућностима запошљавања и наставка школовања, као и за које послове су ученици оспособљени након завршетка школовања. Припремљене појединачне презентације објединити и објавити на сајту школе. Уколико постоји могућност, ученицима омогућити комуникацију са представницима средњих школа, као и појединцима који се баве тим занимањима а то може бити неко од родитеља.

У оквиру ове теме ученици треба да се упознају и са појмовима професионални развој, професионална оријентација и селекција, форма и функција CV и мотивационог писма. Током рада ученицима сугерисати да ће због динамичних промена на тржишту рада, током своје професионалне каријере бити принуђени да буду флексибилни, да се континуирано усавршавају и оријентишу ка целоживотном учењу.

ПОКРЕНИ СЕБЕ И ДРУГЕ

За увођење у тему наставник може да припреми примере неких иницијатива, пожељно је да буду на глобалном и локалном нивоу, који илуструју снагу иницијативе и предузетништва. Након тога, може се организовати активност у којој ученици треба да идентификују различите проблеме у свом непосредном окружењу (нпр. проблеми у вези са животном средином, безбедношћу у саобраћају...), и сагледају могућности њиховог решавања из перспективе сопственог ангажовања и укључивања појединаца, група и организација из локалне заједнице. Овај садржај добро кореспондира са програмом *Грађанског васпитања* за све разреде јер он потенцира грађански активизам који се заснива на истим овим корацима: препознавање проблема – тражење решења. Након спроведене анализе ученици треба да изаберу два проблема и промишљају које су могућности њиховог решавања. Подељени у групе сачињавају план акције са основним елементима. Наставник кроз примере успешних менаџера и лидера, упознаје ученике са особинама које их одликују. На основу својих интересовања и способности ученици преузимају улоге у тиму, а затим анализирају које особине менаџера и лидера су им потребне за успешно обављање задатка. У раду се могу консултовати са особама за које процене да им могу помоћи. Спровођење ове активности не треба да траје дуже од 3 часа јер је то увод у следећу тему где се очекује да ученици искажу, у складу са својим узрастом и знањем неки ниво иницијативности и предузимљивости.

УЧЕНИЧКА ПРЕДУЗЕЋА

Током остваривања ове теме, ученици треба кроз практичан рад и симулацију рада привредног друштва да стекну јаснију слику о економском, финансијском функционисању предузећа, да развијају сопствене предузетничке капацитете, социјалне, организационе и лидерске вештине. Привредно друштво се оснива као виртуелни привредни субјекат који нема правни значај, али су сви процеси који се одвијају у њему реални. Уколико школа има регистровану ученичку задругу, пословање ученичких предузећа је потребно укључити у рад ученичке задруге.

Ученици се дели на две групе (од 10–15 ученика). Свака група оснива и води сопствено предузеће – привредни субјекат, са реалним процесима, производима/услугама и остварује зараду. Ученичко предузеће, под менторством предметног наставника, пролази кроз све фазе развоја стварног привредног друштва (оснивање, развијање, затварање). Свако ученичко предузеће осмишљава свој производ или услугу, трудећи се да буду оригинални, иновативни и креативни. Са циљем постизања ових захтева, важно је да ученици прикупе информације о истим или сличним производима или услугама на тржишту и успоставе комуникацију са окружењем како би испитали могућност остваривања пословног успеха. У складу са производом/услугом, ученици бирају назив предузећа, израђују лого предузећа и праве план активности. Са циљем прикупљања новчаних средстава за почетак рада предузећа, ученици могу да организују културни или спортски догађај, продајну изложбу, аукцију, сајам. Како би обезбедили успешно пословање, ученици се уз помоћ наставника упознају са правилима пословне комуникације, основним етичким принципима у пословању и рационалном управљању расположивим ресурсима (знања и вештине, време, новац, технологије). Ученицима указати на важност поштовања кодекса пословног понашања, од начина опхођења до кодекса облачења. Неопходно је да ученици уоче разлику између свакодневне и пословне комуникације (вербалне и невербалне). Инсистирати на поштовању основних етичких начела, као што је професионално обављање пословне делатности, савесно извршавање обавеза и преузимање одговорности, поштовање преузетих обавеза, коришћење допуштених средстава за постизање пословних циљева.

Ученици израчунавају све трошкове које су имали током реализације своје идеје. У те трошкове спадају трошкови материјала, трошкови израде и други трошкови. На основу прикупљених података, формирају продајну цену и усклађују је са ценама сличних производа на тржишту.

Уз помоћ наставника, осмишљавају различите облике промовисања и продаје свог производа и остварују интеракцију са пословним сектором и потенцијалним купцима. Промовисање се може остварити и коришћењем ИКТ алата. Продајне активности могу бити реализоване на продајним изложбама, сајмовима и базарима.

Након реализоване теме, неопходно је да сваки тим изврши евалуацију спроведених активности и изради презентацију о раду свог предузећа. Чланови тима доносе заједничку одлуку у које сврхе ће бити искоришћена новчана средства зарађена током пословања ученичког предузећа.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Имајући у виду концепт програма, исходе и компетенције које треба развити, процес праћења и вредновања ученичких постигнућа не може се заснивати на класичним индивидуалним усменим и писаним проверама. Уместо тога, наставник треба континуирано да прати напредак ученика, који се огледа у начину на који ученици учествују у активностима, како комуницирају и сарађују, како прикупљају податке, како аргументују, евалуирају, дају креативна решења, како представљају резултате свога рада итд.

Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да се промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретација, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиде последице, дају креативна решења. Такође, наставник прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, колико су креативни, како решавају задатке који садрже неке аспекте истраживачког рада, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам.

Вредновање ученичких постигнућа врши се у складу са *Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању.* Ученици свакако треба унапред да буду упознати шта ће се и на који начин пратити и вредновати. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење.

13.3. Слободна наставна активност: Домаћинство

Циљ учења слободне наставне активности Домаћинство је да ученици интегришу и функционализују знања стечена у оквиру различитих предмета у контексту свакодневног живота, да унапреде вештине и формирају навике у вези са важним активностима у свакодневном животу у области становања, одевања, исхране и употребе различитих материјала**.**

Разред: **СЕДМИ**

Наставна тема/ област	Садржаји	Исходи По завршеној теми ученик ће бити у стању да:	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начини праћења остварености исхода	Корелација у предметима и међупредметима	Образовни стандарди – нивои постигнућа

САВРЕМЕНО ДОМАЋИНСТВО И ПОРОДИ	**САВРЕМЕНО ДОМАЋИНСТВО И ПОРОДИЦА** Домаћинство. Организација домаћинства. Породица, односи и потребе у породици и њихово усклађивање. Формирање здраве породице. Фазе породичног живота. Култура као начин живота и културно наслеђе.	– одговорно испуњава обавезе потребне за живот у заједници / домаћинству; – преиспита сопствене и навике других чланова заједнице/домаћинства и утиче на њихову промену ка рационалном планирању, економичној потрошњи и развијању одговорних еколошких навика; – користи рачунарске апликације, 3D приказ грађевинског објекта и унутрашњег уређења домаћинства, уважавајући потребе савремене културе становања; – учествује у активностима уређења и заштите домаћинства и окружења у коме се оно налази; – анализира карактеристике савремене културе становања и повеже развој и значај урбанизма за побољшање услова живљења домаћинства; – правилно разврстава и одлаже	**Облици рада:** – фронтални,индивидуални, групни **Наставне методе:** – монолошка метода – дијалошка метода –демонстративна – практични рад	Вредновање ученичких постигнућа врши се у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. На почетку сваког часа, наставник пружа ученицима могућност да сами себе процене у теми часа која ће се обрађивати (базирано на дотадашњим стеченим знањима у другим наставним предметима или свакодневном животном искуству). То се може реализовати тако што ће ученици проценити своје знање на стикеру, а наставник залепити те стикере на помоћној табли и сл. За ову намену наставници могу позвати ученике да подигну онолико прстију своје шаке којом оценом процењују своја предзнања (један прст одговара оцени недовољан (1), пет прстију одговара оцени одличан (5). Такође, наставник позива ученике на крају сваког часа да процене себе, у смислу, колико су напредовали у стицању знања, вештина, формирању ставова, током часа. То би, уједно, могла бити и ученичка евалуација наставниковог рада на часу. Наставник сваку врсту оцењивања јасно и прецизно образлаже ученику, поштујући његов интегритет. У Домаћинству као слободној наставној активности	Језичкакултура-корелација сасрпским језиком и књижевности	

2. КУЛТУРА СТАНОВАЊА	**КУЛТУРА СТАНОВАЊА** Породично домаћинство на селу и у граду. Породица и домаћинство. Функционалне целине домаћинства и њихове улоге. Технички апарати у домаћинству. Безбедност у домаћинству. Уређење домаћинства и околине у градској и сеоској средини. Економично коришћење и потрошња воде у градском и сеоском домаћинству. Уштеда енергије у домаћинству. Хемијска и микробиолошка исправност воде. Отпадне воде у домаћинству. Основни хигијенски захтеви домаћинства. Прикупљање, сортирање и одлагање отпада у домаћинству.	– планира буџет домаћинства и управља њиме; – планира радну недељу, укључује и усклађује обавезе које има као појединац и у заједници/ домаћинству; – припрема и уређује простор за ручавање и формира културне навике приликом узимања хране; – правилно се храни, води рачуна о сопственом здрављу и здрављу породице;-планира дневне оброке за своје домаћинство у складу са општим принципима правилне исхране уз уважавање потреба свих чланова домаћинства; – примењује основне технике и правила обраде и припреме намирница уз примену правилног руковања прибором, посуђем, справама и	**Облицирада:** – фронтални, индивидуални, групни **Наставнеметоде:** – монолошкаметода – дијалошкаметода – демонстративна – практичнирад	процесу. Наравно, то се односи и на израду посебног наставног материјала, као и правила оцењивања.	Човек и здравље – корелација са Биологијом 5 и 6 разред Језичка култура-корелација са српским језиком и књижевности -техника и технологија -информатика и рачунарство	.

3. КУЛТУРА ОДЕВАЊА	**КУЛТУРА ОДЕВАЊА** Улога одеће и обуће у животу човека. Природни и вештачки материјали, њихова својства и употреба у домаћинству. Одржавање одеће, кућног текстила, и декоративног плана у домаћинству. Одржавање и чишћење природних и вештачких материјала. Организација складиштења кућног текстила, обуће и одеће. Рециклажа кућног текстила и одеће.	апаратима за припрему хране; – истражује и прави план набавке средстава за одржавање личне хигијене и чистоће домаћинства; – процењује значај и утицај информација и извора информација и повезује их са сопственим искуством ради решавања различитих проблемских ситуација; – комуницира на конструктиван начин;	**Облици рада:** – фронтални, индивидуални, групни **Наставне методе:** – монолошка метода – дијалошка метода – демонстративна – практични рад		Човек и здраље – корелација са Биологијом 5 и 6 разред Језичка култура- корелација са српским језиком и књижевности -техника и технологија - информатика и рачунарство	

4. КУЛТУРА ПОНАШАЊА	**КУЛТУРА ПОНАШАЊА** Планирање и расподела буџета. План набавке и избор артикала. План и припреме за путовање. Правила понашања у превозним средствима, у граду и на путовању. Савремена средства комуникације и претраживање различитих информација.	– процењује значај и утицај научних достигнућа на свакодневни живот; – осмишљава и предузима истраживање у решавању проблема, одговорно се односи према свом животу, животу других и животној средини; – критички процењује сопствени рад и рад сарадника у групи; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и афирмише толеранцију и равноправност у	**Облици рада:** – фронтални, индивидуални, групни **Наставне методе:** – монолошка метода – дијалошка метода -демонстративна – практични рад	– усмена провера – активност на часу -групни рад -рад у пару	Језичка култура-корелација са српским језиком и књижевности -техника и технологија -информатика и рачунарство	

5. СРЕДСТВА ЗА ОДРЖАВАЊЕ ЛИЧНЕ ХИГИЈЕНЕ И ХИГИЈЕНЕ ДОМАЋИНСТВА	**СРЕДСТВА ЗА ОДРЖАВАЊЕ ЛИЧНЕ ХИГИЈЕНЕ И ХИГИЈЕНЕ ДОМАЋИНСТВА** Значај воде за одржавање хигијене. Средства за личну хигијену. Козметичка средства. Кућна апотека. Материјали за опремање домаћинства. Одржавање домаћинства. Отпадни материјали у домаћинству.	дијалогу.	**Облици рада:** – фронтални, индивидуални, групни **Наставне методе:** – монолошка метода – дијалошка метода – демонстративна – практични рад		Човек издраље – корелација са Биологијом 5 и 6 разред Језичка култура- корелација са српским језиком и књижевности -техника и технологија - информатика и рачунарство	

6. ИСХРАНА У ДОМАЋИНСТВУ	**ИСХРАНА У ДОМАЋИНСТВУ** Хранљиви састојци и животне намирнице. Класификација животних намирница према пореклу (биљне и животињске), улози у организму (енергетска, градивна, заштитна и регулаторна) и саставу. Енергетска вредност намирница. Потребе за састојцима хране зависно од узраста, занимања, пола, спољашње средине, здравственог и физиолошког стања организма. Рационална исхрана човека. Принципи рационалне исхране.				Човек и здраље – корелација са Биологијом 5 и 6 разред Језичка култура- корелација са српским језиком и књижевности -техника и технологија - информатика и рачунарство	

Кључни појмови:	.
Активности ученика:	Описивање,посматрање,разговор,истраживање,извештавање,записивање,илустровање, сажимање, дискусија...
Активности наставника:	Организује рад на часу, посматра, записује,илуструје, објашњава, евидентира, мотивишеученике, демонстрира, прати, усмерава...
Међупредметне компетенције	– компетенција за учење

	– одговорно учешће у демократском друштву – естетичка компетенција; – комуникација – одговоран однос према околини – одговоран однос према здрављу – предузимљивост и оријентација ка предузетништву – рад са подацима и информацијама – решавање проблема – сарадња – дигитална компетенција

13.4. Слободна наставна активност: МЕДИЈСКА ПИСМЕНОСТ

Фонд часова

ШЕСТИ РАЗРЕД	
недељни	годишњи
1	**36**

Циљ чења слободне наставне активности *Медијска писменост* је да подстакне развој медијске културе ученика и допринесе јачању способности разумевања, деконструкције и креирања медијских садржаја, које ће ученику помоћи за даљи когнитивни, емоционални и социјални развој у савременом медијацентричном окружењу.

Литература (за наставнике и ученике):
Уџбеник: Не постоји
Литература:
1. Млади и медији, Еди Радок;
2. Изучавање медија, Стјуарт Прајс;
3. Језик нових медија, Лев Манович;
4. Деца и телевизија, Дафна Лемиш;
5. Звезде супермаркет културе, Маја Вукадиновић;
6. Антидруштвене мреже, Сива Вајдијанатан;
7. Господари медија, Марчечо Фоа;
8. Рибари људских душа, Ђуро Шушњић;
9. Дигитална култура, Чарли Гир;
10. Језик од мира до рата, Ранко Бугарски;
11. Комуникологија – психологија комуникације, Тијана Мандић;
12. Комуникологија, Зорица Томић;
13. Унеско: Информациона и медијска писменост, програм обуке наставника www.medijskapismenost.net
14. Медијска писменост, Џејмс Потер
15. Проговори да видим ко си, Слободан Роксандић, додатно наставно средство за боље усмено изражавање са аудио и видео лексијама, намењено ученицима основних и средњих школа.

Наставна тема/област	Садржаји	Исходи По завршеној теми ученик ће бити у стању да:	Начин и поступци за остваривање наставне теме	Начин примене и праћења образовних стандарда	Корелација у предметима и међупредметима	Образовни стандарди – нивои постигнућа
ПОЈАМ И ФУНКЦИЈЕ МЕДИЈА	Медији и публика (корисници). Традиционални медији (штампа, радио, телевизија, филм) и нови медији (интернет). Улога и место медија у савременом друштву. Медијске навике (*Мој медијски час*).	– идентификује/процени комуникацијски процес у односу медији – публика (корисници); – разликује традиционалне и нове медије поредећи начине пласирања порука; – упореди основне особености различитих медија и изводи закључке о функцијама медија; – опише и анализира своје медијске навике; – разликује медијске садржаје од стварности, идентификујући их као конструкте стварности; – деконструише једноставније примере медијских порука; – одговорно креира једноставније медијске садржаје. – критички вреднује оглашавање у различитим медијским садржајима и препознаје профит као основни циљ; – наводи примере манипулације у медијским	Облици рада: – фронтални, индивидуални, групни Наставне методе: – монолошка – дијалошка – рад на тексту – хеуристичка – истраживачка – аналитичка и синтетичка – интерактивна	Домаћи истраживачки рад, усмено излагање, активност на часу, израда презентација и анкета и излагање резултата добијених истраживачким радом	Српски језик и књижевност – говорне вежбе; Историја – Свет машина – Индустријска револуција; Информатика и рачунарство – Одговорно и безбедно коришћење технологије, Заштита личних података и приватности на интернету, Проналажење и вредновање информација на интернету, Правила понашања на интернету, Дигитално настиље, Правила	ОСНОВНИ НИВО О1.ДП.1.2.1. Проналази информацију на основу кључне речи. О1.ДП.1.2.2. Приступа унапред креираном налогу електронске поште и чита и шаље поруку. НАПРЕДНИ НИВО О3.ДП.2.2.1. Преузима објекте (документа и апликације) са интернета. О3.ДП.2.2.2.
ДЕКОНСТРУКЦИЈА И КОНСТРУКЦИЈА МЕДИЈСКЕ ПОРУКЕ	Медијски садржаји као конструкти стварности. Деконструкција и конструкција медијске поруке.					
ОГЛАШАВАЊЕ	Комерцијални медијски садржаји у различитим медијима (рекламе, скривене поруке намењене пласирању одређених идеја, садржаја и животних стилова). Профит као циљ оглашавања. Утицај медијских садржаја на осећања, вредности и понашање публике –					

	куповину и потрошњу.	садржајима којима се подстичу куповина и потрошња, одређена осећања, вредности и ставови потрошача. – разликује функције и могућности мобилних дигиталних платформи; – идентификује недостатке и предности мобилног телефона као уређаја за комуницирање, информисање и забаву; – препознаје сврху и начин функционисања претраживача „на мрежи” и агрегатора садржаја; – вреднује и разврстава једноставније примере информација са интернета према изворима из којег потичу, делећи их на поуздане и непоуздане; – препознаје ризично понашање на друштвеним мрежама.			безбедног рада на интернету	Придружује документ електронској поруци.
МЕДИЈСКИ САДРЖАЈИ НА МОБИЛНИМ И ДИГИТАЛНИМ ПЛАТФОРМАМА И ПРЕТРАЖИВАЊЕ НА ИНТЕРНЕТУ	Комуникација у дигиталном окружењу. Поузданост и веродостојност информација на интернету. Претраживачи „на мрежи“ и агрегатори садржаја. Вредновање и селекција доступних информација. Персонализована претрага на Гуглу. Анализа апликација на мобилном телефону. Зависност од мобилних телефона.					

14. ПЛАН ОБОГАЋЕНОГ ЈЕДНОСМЕНСКОГ РАДА ШКОЛЕ

Назив пројекта	Носилац пројекта	Реализатори	Динамика – трајање
Обогаћен једносменски рад	/	Мирјана Марић, Ивана Петровић	прво и друго полугодиште

План једносменског рада из математике за пети разред

Циљ једносменског рада наставе математике је да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, да успешно наставља математичко образовање и самообразовање; као и да развија менталне способности, формира научни поглед на свет и свестрани развој личности ученика.

Задаци:

– непосредно активирање ученика;
– оспособљавање за самообразовање;
– развијање маште ученика;
– подстицање стваралачког рада;
– упућивање на самостално коришћење различитих извора сазнања.

Ученик треба да:

– одреди вредност сложенијег бројевног израза – практична примена;
– користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама – практична примена;
– рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних и нормалних правих, укључујући углове на трансверзали;
– по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима.

Р.бр.	Садржај	Време реализације по месецима	Дан реализације
1.	Скупови дијаграми и њихова примена	октобар	уторак 6. и 7. час
2.	Права, кружница и угао и њихова примена	октобар, јануар, фебруар	уторак 6. и 7. час

3.	Дељивост бројева и њихова примена	септембар, новембар	уторак 6. и 7. час
4.	Задаци логичко комбинаторне природе и њихова примена	јануар, фебруар	уторак 6. и 7. час
5.	Разломци – одабрани задаци и њихова примена	децембар, март, април	уторак 6. и 7. час
6.	Изометријске трансформације и њихова примена	мај, јун	уторак 6. и 7. час

У једносменском раду ће учествовати ученици петог разреда. План рада прати градиво петог разреда. Акценат је на самосталном раду ученика који би кроз различите активности решавали конкретне животне задатке. На крају школске године представили бисмо дечју збирку задатака *Математика за пети разред – само практично*.
Часове води Ивана Петровић, наставник математике.

План једносменског рада из енглеског језика за први разред

Област деловања	Подршка у учењу
Назив активности	**Енглески за најмлађе**
Циљеви и очекивани исходи активности	Ученици првог разреда често крећу у школу без икаквог предзнања енглеског језика, што значи да се ретко сусрећу са страним језиком у том узрасту. Циљ активности је да деца што више долазе у контакт са језиком који уче, а који ће им омогућити употребу тог језика у реалним ситуацијама ван учионице. С обзиром да кући нема ко са њима да вежба, а не иду на курсеве и приватне часове, на овај начин ће увежбавати пређено градиво и научити нешто ново. Очекивани исход: Усвојена знања и умења из различитих тема и ситуација биће применљива у свакодневном животу.
Опис активности	Активности ће се реализовати са ученицима првог разреда, један час седмично са ученицима у матичној школи, а други час током седмице са ученицима првог разреда у издвојеним одељењима.
Циљна група којој је намењено	Ученици првог разреда разреда

Носиоци активности	Наставница енглеског језика Мирјана Марић и ученици
Место реализације	Матична школа и издвојена одељења
Додатни ресурси	Игре меморије, домине, слагалице, асоцијације, штампани материјал за рад, часописи, онлајн аудио и видео материјали, папир у боји, маказе, лепак.

15. Програм допунске наставе у другом циклусу

Циљ допунске наставе је да помогне у савлађивању градива ученицима који у редовној настави не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја из следећих субјективних или објективних разлога:

- дужег одсуства због болести;
- преласка из друге школе, односно средине;
- субјективних сметњи: болести или смрти у породици, развода...
- изостанак образовне подршке породице због ниског образовног статуса родитеља;
- показују тешкоће у савладавању градива;
- ученици преведени или који су постигли једва задовољавајући успех;
- ученици који су на претходном класификационом периоду имали недовољне оцене.

Допунска настава организује се зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика или узрока заостајања. На основу претходног испитивања тешкоћа и узрока, за сваку групу се ствара посебан, одговарајући план рада, чијим ће се савладавањем отклонити испољени недостаци у знању, умењу и вештини ученика. Допунска настава претпоставља и специфичне облике у савладавању одређених програмских садржаја (индивидуализација наставе, предавања с друкчијим, очигледнијим примерима; посебни групни и индивидуални задаци и др.). Нарочито треба водити рачуна о одмерености захтева, као и о стимулисању ученика за показане резултате (похвале, награде, позитивна оцена).

Допунска настава организује се током целе наставне године**,** тј. чим се уоче тешкоће појединих ученика у усвајању програмских садржаја. Чим савлада одређену тешкоћу или отклони недостатак, ученик престаје с допунским радом ван редовне наставе. Током даље редовне наставе такве ученике не треба испуштати из вида, него диференцирањем редовне наставе омогућити ученицима да градиво савладају на редовним часовима. Од I до VIII разреда ученик може бити ангажован са једним часом допунског рада недељно. О редовном похађању допунске наставе водиће рачуна предметни наставник и одељењски старешина и о томе обавестити родитеље.

Наставне садржаје планиране за допунску наставу наставници могу слати и онлајн (Гугл учионица).

Области деловања	Начини реализације	Индикатори/показатељи промена
АНАЛИЗА	На крају школске године стручна већа утврђују кључне садржаје - теме у оквиру својих предметних области које је са тешкоћама савладавало више од 20% ученика	Систематичнији планови допунске наставе са јасно дефинисаним стратегијама деловања
ПЛАНИРАЊЕ	Наставници планирају допунску наставу са променом приступа и стратегија у односу на претходну годину, а везано за теме утврђене анализом	Посећеност часова допунске наставе повећана за више од 30% Смањен број недовољних оцена у односу на претходну годину
ПОДРШКА УЧЕНИЦИМА УКЉУЧЕНИМ У ДОПУНСКУ НАСТАВУ	Рад са групом ученика истог одељења на областима утврђеним планом Индивидуални рад са учеником коме је потребно да методе учења буду посебно прилагођене. Менторски рад са групом ученика који постижу добре резултате у припреми за вршњачку подршку у учењу	Формативне оцене се примењују у функцији мотивисања ученика Самопоуздање, мотивација, успех ученика за учење се повећава
ПОСЕБНИ ОБЛИЦИ	Индивидуализован рад са ученицима и	Рад на часовима допунске наставе са мањим групама ученика

ПОДРШКЕ УЧЕНИЦИМА УКЉУЧЕНИМ У ДОПУНСКУ НАСТАВУ	материјалима који су наставници припремили	или индивидуализован рад. Повећан степен индивидуализације у допунском раду са ученицима са врло специфичним тешкоћама (емоционалне, социјалне, когнитивне природе)
ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ ПОДРШКЕ ПОРОДИЦЕ ПРАЋЕЊУ УЧЕНИКА УКЉУЧЕНИХ У ДОПУНСКУ НАСТАВУ	Редовно информисање родитеља о напредовању ученика; Инструкције родитељима за додатна увежбавања код куће	Повећање процента родитеља који разумеју разлоге због којих је детету потребна подршка у учењу; Припремање и оснаживање родитеља да учествују у пружању подршке свом детету у учењу и напредовању.

16. Програм додатне наставе у другом циклусу

Основни смисао и организација извођења додатног рада је да обезбеди оптимални развој даровитих ученика, што потпунији развој њихових општих и посебних способности у функцији бржег напредовања и учења.

1. За додатни рад опредељују се ученици од III до VIII разреда изнад просечних способности и посебних интересовања, односно за продубљивање и проширивање знања из свих или само појединих програмско-тематских подручја редовне наставе. То су они ученици чија се знања, интересовања и даровитост изразитије испољавају већ у I, II, III и IV разреду. Такве ученике уочавају, прате и подстичу наставници разредне наставе и педагошко-психолошка служба школе све до IV разреда када се први пут организује додатни рад (изводи се све до завршног разреда).

2. Време реализације: додатни рад се организује и изводи за ученике од V до VIII разреда; један час недељно током целе наставне године.Изузетно је важно да се започета динамика додатног рада одржи док се не реализује утврђени програм. Уколико се додатни рад организује само у једном делу наставне године, пожељно је да се интересовање даровитих ученика за овај рад каније не гаси, односно да се они подстичу на самостални рад другим формама рада (на пример: појачаном индивидуализацијом рада у редовној настави, давањем посебних задатака, ангажовањем у одговарајућим слободним активностима и др.).

3. Задаци додатног рада:

–непосредније активирање и оспособљавање ученика за самообразовање;

–развијање маште код ученика;

–подстицање на стваралачки рад;

–упућивање на самостално коришћење различитих извора сазнања.

Под руководством наставника ученици се у додатном раду самостално служе књижевном и некњижевном грађом (у учењу и истраживању), те припремају и излажу своје радове (усмене, писмене, практичне) пред својом групом, разредом или целом школом. Знања, вештине и умења које су стекли истраживачким, индивидуалним и групним радом ученици користе у редовној настави, ваннаставним активностима и у другим приликама (конкурси, такмичења, школске и друге приредбе). Ученике који се посебно истичу у додатном раду треба и посебно стимулисати (похвале, награде, стипендије за даље школовање, упис у одговарајућу средњу школу и др.).

4. Уочавање потенцијално даровитих ученика остварује се непосредним праћењем од стране наставника разредне и предметне наставе, анализом радова ученика, остварених резултата на такмичењима, смотрама; интервјуисањем ученика и родитеља и применом одређених инструмената од стране школског психолога. На основу добијених резултата праћења и испитивања наставник заједно са ученицима утврђује (конкретизује) програм додатног рада с групама или појединим даровитим ученицима. Програмом рада обухватају се сегменти оријентационих садржаја програма зависно од интересовања и жеља ученика. То значи да наставник није обавезан да са појединцем или групом ученика оствари оријентационе програмске садржаје у целини, већ да планирани програмски садржаји буду у складу са интересовањима ученика и са расположивим годишњим фондом часова.

5. Улога наставника у додатном раду је специфична. Реализујући програм додатног рада, наставник за сваку од одабраних тема проналази и примењује најпогодније облике и методе рада, пре свега оне које у највећој могућој мери активирају све потенцијале ученика, а нарочито оне које у највећој мери омогућавају развој креативности ученика. Током додатног рада наставник се поставља као сарадник који стручно помаже рад појединца или групе: упућује и усмерава, помаже да се дође до правих решења, закључака и генерализација. Однос ученика и наставника у додатном раду је сарадднички, непосреднији и ближи него у редовној настави, заснован на узајамном поверењу и поштовању.

6. Циљеви додатног рада су:

–праћење и евидентирање развоја и напредовања ученика;

–усавршавање утврђеног програма;

–откривање нових могућности индивидуализације рада (проблемски задаци, истраживачки радови, програмиране и полупрограмиране секвенце, коришћење књижевне и некњижевне грађе и разних апарата и техничких помагала и др.);

–уопштавање и примена стечених знања и вештина у различитим ситуацијама;

–обезбеђивање укључивања ученика у организоване облике рада ван школе (конкурси, смотре, такмичења).

7. Формирање група ученика за додатни рад врши се према самосталном опредељењу ученика (могу бити мотивисани, али никако присиљени на то). Приликом опредељивања ученика за додатни рад објективно треба проучити мотиве који су утицали на њихову одлуку (у обзир долазе само надарени ученици, а жеље родитеља и ученика не представљају пресудан фактор, јер не мора у сваком одељењу да буде даровитих ученика за неки предмет). Ученик остаје укључен у додатни рад онолико времена (година) колико жели. Посебно треба водити рачуна да се даровити ученици не оптерећују изнад њихових стварних могућности и жеља.

Евиденција о додатном раду водиће се у дневницима образовновaспитног рада.

Области деловања	Начини реализације	Индикатори/показатељи промена
АНАЛИЗА	Стручна већа увидом у реализоване садржаје у протеклој години утврђују теме за које ученици имају интересовања.	Планови додатне наставе у већој мери уважавају потребе и интересовања ученика
ПЛАНИРАЊЕ	Планирање припрема ученика за такмичења.Планирање истраживачких пројеката.Планирање индивидуалног рада са даровитим ученицима.	Развијање разноврсних метода и приступа у раду са ученицима укљученим у додатну наставу.Повећана унутрашња мотивација за радученика јер могу да изаберу метод рада који одговара његовим интересовањима
САМОРЕГУЛИСАНО УЧЕЊЕ У ОКВИРУ ДОДАТНЕ НАСТАВЕ	Подстицањеразвоја међупредметних компетенција код ученика.Подстицање сарадничког учења. Подстицање критичког мишљења	Активност и укљученост ученика се знатно повећава. Развијају секонгитивне и креативне стратегије у раду.
КОРИШЋЕЊЕ РАЗЛИЧИТИХ ИЗВОРА ИНФОРМАЦИЈА ЗА УЧЕЊЕ У ДОДАТНОЈ НАСТАВИ	Омогућен приступ интернету у учионицама где се изводи додатна настава.Упућивање на методологију избора литературе за решавање конкретних пројектних задатака.	Ученици укључени у додатни рад оспособљени су за коришћење ИКТ-а у учењу. Ученици укључени у додатну наставу знају начине како могу да дођу до корисних информација.
ПРОМОЦИЈА УСПЕХА	Јавни часови: презентација успешних пројеката учења,примери добре праксе. Ученици се похваљују и награђују за учешће у пројектима, постизању изузетних резултата на такмичењима. Промоција постигнућа ученика,огласна табла ,сајт школе.	Заинтересованост, активност и укљученост се знатно повећава.

17. План припреме за завршни испит

Припреме за полагање завршног испита спроводе се у складу са Законом о основном образовању и васпитању и Стручним упутством за спровођење завршног испита на крају основног образовања и васпитања.

Циљ припремне наставе за завршни испит из српског језика и књижевности је да ученика додатно оспособи да примени знања стечена из овог предмета у основној школи, да га подржи у обнављању кључних појмова, да разноврсношћу наставних материјала допринесе већој мотивисаности ученика за додатно вежбање и оснаживању ученика да повезују и да примењују знања у различитим типовима задатака и ситуација, да отклони дилеме уочене на пробном завршном испиту и оне које ученици оваквим вежбањем буду додатно открили.
Програм припремна наставе за завршни испит из предмета Српски језика и књижевност чине три предметне области: Књижевност, Језик и Језичка култура.

Планирани исходи:
- разуме индивидуализирану препоруку на основу резултата на пробном завршном испиту
- уме да прочита задати текст и да одговори на питања у вези са конкретним текстом
- зна поделу гласова, дефиниције гласовних промена и препознаје их у типичним примерима
- препознаје врсте речи (на средњем и напредном нивоу и подврсте)
- зна делове речи, начине настанка нових речи, породица речи
- уме да препозна глаголски облик и да напише задати облик
- уме да наброји најчешће типове задатака на завршном испиту и зна начин решавања тих задатака (научио је како да користи знање – учење како сеучи)
- зна обрађене стилске фигуре и уме да препозна у примерима
- уме да наброји напоредне односе међу реченицама и да на основу везника и значења одреди задати однос
- зна зависне реченице по значењу и да препозна зависну реченицу у типичним примерима
- уме да наведе аутора задатог дела, да одреди књижевни род и врсту
- уме да одреди службе речи у реченици
- уме да одреди језичу јединицу
- усвојио је начин израде завршног испита и да тестове ранијих година користи као модел за даље учење

Начин остваривања плана: сваки други понедељак од новембра до завршетка школске године уз две недеље долажења на наставу у време када су иначеимали часове.
Начин праћења напредовања ученика током реализације припремне наставе:
- посматрање учешћа у дискусији при изради задатака
- усмени одовори и осврт на то како је ученик дошао до решења (која знања је користио, ток мисли)
- самопроцењивање

- тест

Наставни материјали: презентације, тестови, квизови знања, едукативне игрице, едукативни сајтови, едукативни материјали наставника

.

Области из математике „обрада података” и „геометрија” најлошије су урађене. Како је показатељ претходних година да ученици области обраде података савладају у већем проценту, верујем да је ово случајност а не и правило. Област геометрије је иначе ученицима тежа и остварености од 41% је сасвим оправдана.

Часови припремне наставе ће се одржавати са освртом на задатке основног нивоа знања у највећој мери и у свим областима.

На основу анализе теста из изабраног предмета утврђено је следеће: из биологије најслабије урађена област је наслеђивање и еволуција и порекло и разноврсност живог света.Из географије најслабије је урађена област географске вештине. Више часова припремне наставе биће посвећено слабије урађеним областима.

Време реализације	Активност	Начин реализације	Носиоци активности
Прве три седмице септембра	Иницијално процењивање ученика осмог разреда	припремљени тестови	предметни наставници, одељењски старешина
Октобар	Упознавање ученика осмог разреда са структуром завршног испита	ЧОС, огласна табла, сајт школе, дневна штампа	одељењски старешина, ПП служба
Јануар	Израда распореда припремне наставе за полагање завршног испита	план припремне наставе	предметни наставници
Јануар/фебруар	Интерно тестирање ученика из предмета који се полажу на завршном испиту по узору на тест на завршном испиту	припремљени тестови	предметни наставници
Након тестирања	Извештавање о добијеним резултатима	презентација на Наставничком већу и Савету родитеља	стручни сарадник
Март	Пробни завршни испит	тестови	школска комисија за спровођење ЗИ, предметни наставници
Март	Анализа пробног завршног испита – информисање ученика и родитеља	родитељски састанци, часови редовне и припремне наставе,	одељењски старешина, предметни наставници, родитељи

		Наставничко веће, Савет родитеља	
Април	Корекција плана припремне наставе на основу резултата пробног завршног испита	састанци стручних већа	предметни наставници
Април/мај	Информисање родитеља ученика осмог разреда са процедуром завршног испита	одељењски састанци, Дан отворених врата, огласна табла, сајт	одељењски старешина, педагог
Мај	Припрема материјала за информисање интересних група	Састанци Тима за комуникацију	директор, наставници, родитељи, ученици
Јун	Информисање од ШУ у вези са реализацијом завршног испита	састанци директора и представника ШУ, електронска пошта, штампа	директор
Јун	Обавештавање преко веб-сајта у вези са реализацијом завршног испита	сајт школе	наставник информатике, родитељи
Јун	Информисање ученика о постигнутим резултатима на завршном испиту	сајт школе, сајт МПНТР	Тим за спровођење ЗИ, ученици, родитељи
Јун	Сарадња са комисијама за спровођење завршног испита (општинска, окружна)	електронска пошта	директор
Јун/јул	Информисање ученика о упису у средњу школу	Информатор, промотивни материјал средњих школа	директор, ПП служба, одељењски старешина
Јул	Евалуација – израда извештаја и презентација резултата завршног испита и предлог активности за наредну годину	интервјуи, анкете, седнице Наставничког већа, Савета родитеља, Школског одбора, медији	директор, ПП служба, одељењски старешина

18. Програм рада одељењског старешине

Одељењски старешина упознаје ученике са правилима школског живота и рада и помаже им да својим понашањем не нарушавају, већ, напротив, уважавају и даље изграђују норме хуманог понашања.

Одељењски старешина нарочито указује на чување школске имовине и средстава рада, а утиче и на формирање навика чувања материјалних добара школе. Он помаже да ученици заузимају критички однос према ученицима који се немарно односе према друштвеној имовини и настоји да код ученика формира позитиван став према другим ученицима, одраслима и имовини. На тај начин одељењски старешина активно утиче на формирање моралних ставова и уверења код ученика.

У сарадњи са предметним наставницима и психологом, одељењски старешина настоји да се кроз све активности које организује Школа, код ученика развија тачност, уредност, истрајност, упорност, марљивост и друге особине позитивног односа према раду.

Улога одељењског старешине у остваривању задатака физичког и естетског васпитања огледа се у формирању културно-хигијенских и здравствених навика ученика. Одељењски старешина упућује ученике како да одржавају хигијену и уредност свог радног простора, учионице, кабинета, лабораторије и других школских просторија.

У формирању одељењске заједнице одељењски старешина својим ставовима, односима и схватањима ствара повољну атмосферу за успостављање социјалних односа од којих зависи квалитет и степен развоја ученичког колектива.

Одељењски старешина руководи радом у свом одељењу са наглашеном организационом, административном и педагошком улогом. Своје активности одељењски старешина остварује координирајући рад и сарадњу ученика у одељењу, наставника који предају у том одељењу, стручних сарадника и родитеља ученика.

Рад одељењског старешине обухвата следеће организационе послове:

– планирање и програмирање рада;
– руковођење радом одељењског већа;
– координација рада у одељењу и свих чинилаца васпитања ученика;
– формирање одељења и рад на развијању одељењске заједнице;
– пружање помоћи ученицима при опредељивању за ваннаставне активности;
– успостављање сарадње са стручним сарадницима;
– унапређивање васпитнообразовног рада у одељењу;

Поред наведених послова одељењски старешина ради:

– програм одељењског већа;
– програм одељењског старешине;
– програм рада са родитељима;
– програм рада професионалне оријентације.

Одељењски старешина је дужан да се припрема за час одељењског старешине, тј. да пише скице и води евиденцију о раду.

Одељењски старешина води евиденцију о ангажовању ученика у допунској настави и ваннаставним активностима и брине о редовној уплати ученика за школску кухињу.

19. Програм ваннаставних активности ученика

Ради јачања образовноваспитне делатности школе, подстицања индивидуалних склоности и интересовања, садржајног и целисходног коришћења слободног времена, као и ради богаћења друштвеног живота и разоноде ученика, развијања и неговања другарства и пријатељства, школа је дужна да реализује ваннаставне активности ученика.

Ваннаставне активности су остали облици образовноваспитног рада и могу да буду: друштвене, техничке, хуманитарне, културне и спортске и друге активности ускладу са просторним и људским ресурсима школе.

Школа посебну пажњу посвећује формирању шаховске секције, музичке и драмске групе ученика, школског листа, фолклора и спортских секција.

Школа је обавезна да за ученике, у оквиру својих капацитета, бесплатно организује спортске секције (члан 42 *Закона о основном образовању и васпитању*).

План и програм ваннаставних активности Школа припрема у складу са исказаним интересовањима ученика и својим могућностима. Потребно је даи родитељи буду упознати са понудом Школе и мотивисани да њихова деца изаберу оне активности које им највише одговарају.

Основни принципи по којима се одвија рад ученика у оквиру ваннаставних активности су добровољност и интересовање ученика. Принцип добровољности огледа се у самосталном опредељивању ученика за оне облике делатности које највише одговарају њиховим склоностима, способностима и испољеним интересовањима. Овај принцип подразумева слободу у промени активности после дужег или краћег временског периода, као и самосталан избор нове делатности за наредни период. Уважавање овог принципа важно је и са становишта општег и професионалног развоја ученика, посебно због тога што слободан избор активности омогућава ученицима да се што боље испробају у оним склоностима и способностима које могу да задовоље њихову радозналост и пронађу оне активности које највише одговарају њиховим потребама и реалнијим могућностима.

За успешнији рад ваннаставних активности неопходна је континуирана и осмишљена педагошка сарадња између Школе, родитеља, друштвене средине, средстава јавног информисања, Дечјег савеза, Подмлатка Црвеног крста.

Учешће ученика у друштвеним, техничким, хуманитарним, спортским и културним активностима доприноси многим важним исходима образовања и васпитања, као што су:

– задовољење различитих образовних потреба и интересовања ученика;
– препознавање професионалних способности и интересовања, упознавање са светом рада;
–надоградња исхода који се остварују у оквиру редовне наставе идопринос развоју међупредметних исхода;
– унапређивање различитих способности (интелектуалне, физичке, креативне, радне...);
– јачање капацитета ученика за разликовање безбедног од небезбедног понашања и заштиту од ризичног понашања;
– подстицање хуманог и одговорног односа према себи, другима и окружењу;
– унапређивање различитих врста писмености (језичке, медијске, културне, научне...);
– култивисање коришћења слободног времена;
– подстицање интеркултуралног дијалога;
– разумевање концепта инклузије и јачање осетљивости за различитост;
– јачање генерацијских веза између ученика различитих одељења;
– релаксација, растерећење напетости ученика, самоисказивање;

– јачање везе са локалном заједницом;
– развој осећања припадности својој школској заједници;
– подстицање самосталности, проактивности и предузимљивост;
– припрема за решавање различитих животних ситуација;
– промоција Школе и њеног идентитета.
Евиденција се води у дневницима образовновaспитног рада.

19.1. ДРАМСКО-РЕЦИТАТОРСКА СЕКЦИЈА

Разред: ПЕТИ, ШЕСТИ, СЕДМИ, ОСМИ

Теме	Циљеви	Активности		Облици рада
		наставника	ученика	
1. Уводни део – формирање секције и договор о раду. 2. Упознавање са основним појмовима из позоришне уметности – теоретска припрема. 3. Чиниоци изражајног казивања (акценатске вежбе, вежбе интонације, интензитета, паузе, вежбе темпа, мимике и гестикулације). 4. Избор текстова за прославу Дана школе и Савиндана – подела улога, груписање ствари на сцени, увежбавање...	– формирање секције – оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене комуникације – развијање способности за правилно, течно и уверљиво усмено изражавање – правилан изговор – драматизација текстова поводом Дана школе, Савиндана...	– упућује – организује – даје упутства – усклађује рад са индивидуалним способностима ученика – охрабрује – мотивише	– презентује – рецитује – повезује – глуми – разуме – заузима став – решава проблеме – играње улога – уређује пано	–фронтални –рад у пару – индивидуални –групни

19.2. ПРОГРАМ РАДА ШАХОВСКЕ СЕКЦИЈЕ

Циљ и задаци

Циљ шаховске секције у основном образовању и васпитању јесте да се свим ученицима и ученицама који се определе за овај програм изборне наставе, без обзира на расну, верску или националну припадност, било који хендикеп, развојне потешкоће или неки други вид посебних потреба и/или личних обележја, пружи прилика да овладају основним законитостима и принципима шаховске игре ради формирања њихових радних навика, савесности, истрајности, упорности, уредности, радозналости, креативности, оригиналности и спремности на сарадњу уз уважавање туђег мишљења и начела лепог понашања, а нарочито да код ученика и ученица изгради културу рада, да се рад обавља у одређено време у предвиђеном радном простору, као и да се развија свесна потреба да се започети посао доврши до краја.

Задаци наставе *шаха* су:

- развијање интересовања за шаховску игру код ученика;
- стицање сазнања да процес учења у школским условима може да се реализује у форми игре(шаха);
- стимулисање маште, креативности и радозналости током учења шаха;
- стицање основних знања о шаху и уочавање сличности саживотом;
- оспособљавање ученика за логичко размишљање током учења шаха;
- развијање потребе за самосталним доношењем одлука кроз играње шаха;
- развијање свести о сопственом напредовању и јачање мотивације за даље учење шаха;
- развијање начела фер-плеја и уважавања туђегмишљења.

Редни број наставне теме	НАЗИВ НАСТАВНЕ ТЕМЕ	Број часова по теми	Бро часова за			
			Обраду	Утврђивање	Систематизацију	Друге часове
1	**Основе шаха** -Шаховска табла назив шаховске фигуре и њихово постављење у почетни положај -Шаховска поља и њихово обележавање -Шаховски сат и његова улога -Правила понашања у просторији у којој се игра шах -Шаховске фигуре, њихово кретање и вредност	**3**				
2	**Шаховска игра и правила** -Шаховски потез -Шах крању -Услови под којима се може вршити рокада	**3**				

	-Исходи партије(победа, пораз и реми)					
3	**Примери завршетка партије** -Краљ и пешак против пешака -Обележавање и записивање потеза -Одигравање партија	**2**				
4	**Отварања** -Принципи у отврању, теорије отварања -Отворене игре-Италијанска партија -Отворене игре-Шпанска партија -Отворене игре-Руска партија -Полуотворене игре-Сицилијанска одбрана --Затворене игре-Дамин гамбит -Одигравање партија	**3**				
5	**Средишњице** -Комбинаторни мотиви- двоструки напад -Комбинаторни мотиви-везивање и одвезивање фигуре -Откривање линија, редова и дијагонала					

	-Откривање и двоструки ша х -Одвлачење -Усмеравање.дириговање -Угушени ша х				

	-Одигравање партија	**3**				
6	**Завршнице** -Краљ и две лаке фигуре против краља -Матирање топом -Матирање усамљеног краља помоћу два ловца -Напредовање слободног пешака у завршници -Добитак дамом против пешака на предпоследњем реду -Ловчев пешак на предпоследњем реду против даме (пат као мотив за реми) -Одигравање партија	**4**				
	Укупно	**18**				

20. Програм рада стручног сарадника-психолога

Садржај рада	Време реализације	Начин реализације
I. ПЛАНИРАЊЕ И ПРОГРАМИРАЊЕ ВАСПИТНО ОБРАЗОВНОГ РАДА		
1. Планирање и програмирање –Учествовање у изради концепције Годишњег плана рада; Школског програма; програма педагошко-психолошког усавршавања наставника,професионалнеоријентације и сарадње Школе и породице. –Израда годишњег и месечних планова рада психолога. – Сарадња са наставницима у припреми часова одељењске заједнице,секција, планираних угледних часова. 2. Праћење и вредновање рада Праћење: –ефеката иновативних подухвата(нових садржаја, облика, метода и средстава рада); – оптерећености ученика; – развоја и индивидуалног напредовања ученика; – поступака оцењивања; – мотивације ученика за рад и учење; – постигнућа ученика у наставном и ваннаставном раду; – кључних тачака самовредновања, Акционих планова; –помоћ ученицима при преласку са разредне на предметну наставу; –реаговање на евентуални пад у нивоу знања и проблеме уадаптацији.	током године	– Учествовање у наведеним активностима, присуствовање седницама стручних већа иактива и тимова. – Упознавање наставника сановинама у образовању иваспитању. – Праћење успеха ученика. – Индивидуални и групниразговори. – ИзвештајиореализацијиШРП. – Праћење напредовања ученика, индивидуални игрупни разговори. – Разговор са предметним наставницима.
II. УНАПРЕЂИВАЊЕ ОБРАЗОВНОВАСПИТНОГ РАДА		
1.Сарадња са наставницима	током године	– Анкетирање,посматрање,присуство седницамастручних, одељењских

– Упознавање стручних већа, одељењских већа и Наставничког већаса резултатима анализа, испитивања и истраживања. – Помоћ при изради критеријума и инструмената за објективнооцењивање. – Пружање помоћи у идентификовању даровитих ученика и ученикакоји имају тешкоћа у учењу и раду. – Остваривање циљева професионалне оријентације ученика. – Сарадња у припреми у организовању угледних часова. 2.Сарадња са одељењским старешинама – Упознавање са принципима групне динамике и социјалнеинтеракције и пружање помоћи у формирању и вођењу ученичкогколектива. – Указивање на факторе који могу да подстакну оптималан развој ученика на основу утврђених индивидуалних карактеристика. – Откривање узрока поремећаја понашања појединих ученика илигрупа и предузимање одговарајућих васпитних мера.		и Наставничког већа. – Психолошко тестирање Ученика. – Упознавање са психофизичким способностима ученика. –Примена социометријског теста. –Одржавање појединих часова одељењске заједнице. – Помоћ у изради индивидуалних програма рада за поједине ученике.
III. РАД СА РОДИТЕЉИМА		
– Пружање помоћи у васпитном раду са децом. – Психолошко-педагошко образовање родитеља. – Пружање помоћи у осмишљавању слободног времена деце. – Оспособљавање родитеља за пружање помоћи деци у подстицањуи усмеравању професионалног развоја.	током године	– Одржавање групних родитељских састанака, индивидуални састанци.
IV. РАД СА УЧЕНИЦИМА		
– Утврђивање зрелости за превремени, редовни и одложени полазаку школу. – Испитивање ученика који подлежу категоризацији. – Испитивање групне динамике и статуса појединца. – Праћење успеха и напредовања ученика у наставним иваннаставним активностима. – Идентификовање даровитих ученика и	током године	– Психолошкотестирање; социометријски тест. – Праћење успеха и напретка ученика. – Психолошкотестирање ученика и психолошка процена.

стварањеоптималнихуслова за њихов развој. – Идентификовање и испитивање ученика који заостају у раду,утврђивање узрока, предлог одговарајућих мера. – Саветодавни рад са ученицима који су неуспешни у настави, сатешкоћама у емоционалном развоју и сазревању, са тежимпородичним проблемима, поремећајима у понашању. – Професионално усмеравање и упознавање ученика саподручјимарада и уписном политиком средњих школа. – Праћење и проучавање интересовања и постигнућа ученика исагледавање њихове усклађености са професионалним жељама иопредељењима. – Сарадња са ученицима у припремању екскурзија, посета, излета,прослава, културних и спортских активности.		– Саветодавни рад саученицима. – Реализација програма Професионалне оријентације.
V. ПРОФЕСИОНАЛНА ОРИЈЕНТАЦИЈА		
–Сарадња са предметним наставницима у реализацијипрофесионалног информисања кроз редовну наставу. –Учешће у организовању свих облика професионалног информисања. –Упознавање са професионалним опредељењима ученика8. разреда. – Интензивнији саветодавни рад са њима.	током године	– Реализација програма запрофесионалну оријентацију. – Тестирање свих ученика осмог разреда.
VI. РАД У СТРУЧНИМ ВЕЋИМА И АКТИВИМА		
–Стручна помоћ у решавању актуелних образовноваспитнихпроблема. – Извештавање о резултатима обављених анализа и предлагањеодговарајућих педагошких мера. – Предлог ефикасних облика и метода рада, као и коришћењенаставних средстава.	током године	– Присуство седницама стручних већа и актива.
VII. САРАДЊА СА СТРУЧНИМ ИНСТИТУЦИЈАМА, ДРУШТВЕНОМ СРЕДИНОМ И СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ		
– Успостављање сарадње са образовним, здравственим и другимустановама које доприносе	током године	– Учествовање на семинарима, стручно усвршавање.

остваривању циљева и задатакаобразовновaспитног рада. – Размена искустава и сарадње школскихпедагога и психолога (активи, секције, сабори, конгреси). – Организовање индивидуалног рада на стручном усавршавању.		
VIII. ПРИПРЕМА ЗА РАД		
–Припремање и планирање рада са ученицима, наставницима,родитељима. –Анализе и саопштења. –Предавања за наставнике, ученике и родитеље. –Посета часовима. –Увођење иновација у васпитнообразовни процес. –Праћење и проучавање стручне литературе. –Припремање и договарање са осталим стручним сарадницима иинституцијама о заједничким задацима и активностима у школи иван ње.	током године	– Учествовање у наведенимактивностима.
IX. КОРЕКТИВНО-ПЕДАГОШКИ РАД		
–Евидентирање ученика којима је потребан корективно-педагошкирад, упознавање са околностима у којима дете живи и саветодавнирад са родитељима. – Сарадња у утврђивању нивоа захтева за такве ученике у појединимнаставним предметима. – Сарадња са различитим институцијама због ученика чија природапроблема превазилази оквире школског бављења њиме.	током године	– Психолошко тестирање, индивидуални рад са ученицима, помоћ при изради ИОП-а, сарадња са установама ван Школе. – Посматрање, праћење, саветодавни рад.

20.1. Програм рада стручног сарадника-педагога

План рада педагога
1. Планирање, програмирање, праћење и вредновање
васпитно образовног рада

Учешће у изради Годишњег плана рада школе, а посебно у сфери - унапређивања образовно-васпитног рада који се првенствено односи на педагошко-психолошко усавршавање наставника, рад стручних органа и тимова, сарадњу са родитељима - Израда свог годишњег и оперативних планова рада и месечна евалуација планова; - Пружање помоћи наставницима у изради оперативних планова и припрема за непосредан рад са ученицима у редовној, додатној, допунској, практичној и амбијенталној настави, у планирању рада одељењског старешине, секција слободних активности ; - Учешће у осмишљавању и прилагођавању рада и услова у којима се образовно-васпитни рад изводи ради пружања подршке ученицима са потребом за додатном подршком; - Посете часовима редовне наставе и ваннаставних активности у циљу праћења примене савремених облика, метода и средстава рада, израда извештаја	- Учествовањеу наведеним активностима , присуствовање седницама стручних већа, актива и тимова. -Упознавање наставника са новинама у образовању и васпитању -Праћење успеха ученика, разговор са предметним наставницима	током годин е	директор, психолог, наставници, одељењске старешине, родитељи, представници ученика

-Праћење анализе успеха и дисциплине ученика на класификационим периодима и предлагање мера за побољшање. -Праћење успеха ученика у ваннаставним активностима, на такмичењима, завршним испитима - Учешће у изради Годишњег плана рада школе, Тим за стручно усавршавање наставника, Тима за обезбеђивање квалитета и развој установе, Педагошког колегијума (сарадник)			
Програмски садржаји	**Начин /Динамика рада**	**Време реализације**	**Сарадници**
2. Унапређивање и вредновање образовно васпитног рада			
-Систематско праћење и вредновање наставног процеса, развоја и напредовања деце, односно ученика, - Праћење реализације образовно-васпитног рада, -Учешће у изради годишњег извештаја о раду установе у остваривању свих програма образовно-васпитног рада (програма стручних органа и тимова, стручног усавршавања,превентивних	Посматрање, анкетирање, присуствово седницама Наставничког већа Одржавање појединих часова одељенске заједнице	Током године	директор, психолог, наставници, одељењске старешине,

програма, рада педагошко – психолошке службе, сарадње са породицом, сарадње са друштвеном средином, праћење рада стручних актива, тимова), -Пружање помоћи наставницима у осмишљавању рада са ученицима са потребом за додатном подршком - Учешће у осмишљавању нових и ефикаснијих начина сарадње са породицом -Оснаживање наставника за тимски рад и координацију активности			родитељи, представници ученика
Програмски садржаји	**Начин /Динамика рада**	**Време реализације**	**Сарадници**
3. Рад са ученицима			
Испитивање педагошко-психолошких чинилаца успеха и неуспеха ученика и предлагање мера за подстицање даљег развоја и напредовања; - У вођење ученика у методе и технике успешнијег учења (путем предавања, разговора и индивидуалног рада по потреби) - Учешће у испитивању деце за	Праћење напредовања и успеха ученика, подршка и		директор, психолог, наставници,

полазак у школу; идентификација ученика са потребом за додатном подршком у школском животу и раду, корективни педагошки рад Пружање помоћи на осмишљавању садржаја и организовању активности за креативно и конструктивно коришћење слободног времена, - Промовисање, предлагање мера, учешће у активностима у циљу смањивања насиља, а повећања толеранције и конструктивног решавања конфликата, популарисање здравих стилова живота	саветодавни рад и разговори са ученицима	Током године	одељењске старешине, родитељи, представници ученика
Програмски садржаји	**Начин /Динамика рада**	**Време реализације**	**Сарадници**
4. Рад са родитељима			

- Пружање помоћи у васпитном раду са децом (индивидуално или по потреби присуствовање родитељским састанцима) - Пружање помоћи и подршке родитељима са децом са потребом за додатном подршком - Припрема тематских родитељских састанака ; помоћ у професионалној оријентацији ученика ; пружање подршке родитељима у структуирању слободног времена деце -Мотивисање родитеља за укључивање у реализацију појединих садржаја Плана рада школе (укључивање у реализацију ђачких пројеката, подршка у реализацији појединих програма, професионална оријентација, превенција болести зависности	Индивидуални или групни разговори са родитељима, одржавање родитељских састанака	Током године	директор, психолог, наставници,одељен. старешине,родитељи, представници ученика
Програмски садржаји	**Начин /Динамика рада**	**Време реализације**	**Сарадници**
5.Рад у стручним органима и тимовима школе			

Рад у оквиру Наставничког већа (у оквиру СУ у установи вођење стручних већа и тимова , остварености планираних циљева и садржаја од значаја за образовно- васпитни рад давање саопштења и предлога мера за превазилажење уочених слабости). - Учешће у раду тимова, већа, актива који се образују ради остваривања одређених задатака, програма или пројеката	Присуство седницама стручних већа и актива	Током године	директор, психолог, наставници, одељењск старешине, родитељи, представници ученика
6.Вођење документације, припрема за рад и стручно усавршавање			

- Стручно усавршавање (лично-литература и праћење информација од значаја за образовање и васпитање на интернет-у размена искустава и примера добре праксе, похађањем трибина, семинара посета, саветовања, посебних обука у личном плану стручног усавршавања...). -Припрема за рад на дневном, месечном и годишњем нивоу		Током године	директор, психолог, наставници, одељењск старешине
- Израда, припрема и чување протокола за праћење наставе и осталих активности у школи припрема за послове предвиђене ГПРШ и оперативним плановима педагога израда извештаја о раду - Стручни сарадник педагог се стручно усавршава: праћењем стручне литературе и периодике, праћењем информација од			

значаја за образовање и васпитање на интернету; -Учествовање у активностима струковног удружења похађањем акредитованих семинара, учешћем на трибинама, осмишљавањем и реализацијом акредитованих семинара, похађањем стручних скупова, разменом искуства и сарадњом са другим педагозима и стручним сарадницима у образовању.			

21.Програм ученичких организација

Ученички парламент

У седмом и осмом разреду организује се Ученички парламент ради:

–давања мишљења и предлога стручним органима, Школском одбору, Савету родитеља и директору о: правилима понашања у школи, мерама безбедности ученика,превенцији вршњачког насиља, годишњем плану рада, Школском развојном плану, Школском програму, начину уређивања школског простора, избору уџбеника, слободним активностима, учешћу на спортским и другим такмичењима и организацији свих манифестација ученика у школи и ван ње и другим питањима од значаја за њихово образовање;

–разматрања односа и сарадње ученика и наставника или стручног сарадника и атмосфере у Школи;

–обавештавања ученика о питањима од посебног значаја за њихово школовање и о активностима ученичког парламента;

–активног учешћа у процесу планирања развоја Школе и у самовредновању Школе;

–предлагања чланова Стручног актива за развојно планирање из реда ученика.

Парламент чине по два представника сваког одељења у Школи.

Чланове Парламента бирају ученици одељењске заједнице сваке школске године. Чланови Парламента бирају председника.

Програм рада Парламента саставни је део Годишњег плана рада Школе.

Начин рада Ученичког парламента утврђен је Статутом Школе и Правилником о раду ученичког парламента Основне школе „Горачићи”.

Вршњачки тим

Вршњачки тим чине по два представника сваког одељења од четвртог до седмог разреда. Чланови Вршњачког тима су ученици који воле тимски рад, комуникативни, толерантни, стварају позититивну атмосферу у својим одељењима. Значајно је да одабрани ученици представљају „особе од поверења” у одељењу, из тог разлога је важно да сами ученици имају пресудну улогу у избору представника.

Циљ: Вршњачки тим има активно учешће ученика у активностима, радионицама, задацима кроз које стичу знања, искуства и вештине неопходне за иницирање и активно учешће у смањењу насиља у школи. Кроз учешће у тиму, ученици су мотивисани да се баве питањем насиља у школи. Задатак Вршњачког тима је да се кроз активности током школске године залаже за промоцију, вредновање и усвајање животних вредности–другарства, пожртвовања, толеранције, ненасилних облика комуникације, хуманости. Задатак координатора је да прати рад Тима, да спроводи све планиране активности, да оспособи и припреми ученике за самостално учешће у оквиру тима и подстакне на ширење позитивне радне климе у свом одељењу.

Дечји савез

У програму рада ученичких организација обезбедиће се поштовање следећих принципа:

–Сви облици ових активности морају бити у складу са општим васпитним циљевима и задацима Школе и повезани са осталим облицима васпитнообразовног рада у Школи.

–Садржаји, облици и начини организовања и рада морају битиприлагођени узрасним и развојним могућностима и потребама ученика.

–Укључивање ученика у поједине облике и опредељивање за садржаје и начин рада мора бити на принципу добровољности.

Рад Дечјег савеза усмерен је ка специфичним васпитнообразовним циљевима комплементарним са процесима који се одвијају у Школи и породици и базира на областима и облицима рада које ове две средине не могу да остваре у потребној мери. Сви ученици су чланови Дечјег савеза.

Неке активности у оквиру Дечјег савеза:

–хуманитарне акције;

–спровођење акција у Дечјој недељи – Светски дан детета, представе, ликовни и литерарни радови, радионице;

–спортске акције;

–ликовни конкурс за Дечји мајски салон и сл.

Подмладак Црвеног крста

Активност се одвија у сарадњи са Општинским одбором Црвеног крста у Гучи. Најважније активности у којима ће ученици учествовати су:

–акције „За срећније детињство”, „Солидарност на делу”, „Недеља Црвеног крста”;

–обележавање и учешће на конкурсима „Друг–другу”, „Крв живот значи”, „Светски дан здравља”;

–сагледавање потреба социјално угрожених ученика Школе.

Друштвено-користан рад

Циљ друштвено-корисног рада је да васпитава ученике да добровољним радом самостално и у оквиру друштвено организованих активности у слободном времену допринесу стварању и унапређивању услова живота и рада људи у друштву у коме живе. Остваривање ових циљева и задатака врши се путем програма рада у чијој организацији учествују сви ученици и наставници Школе.

Програм обухвата пет програмских подручја:

1. Активности везане за Школу и школску средину:уређење учионица, ходника, зграда, дворишта, игралишта, кухиње, библиотеке.

2. Активности везане за породицу и родитељски дом:одржавање личне хигијене, уредности одеће, обуће, књига, прибора, простора за рад, брига о млађим и старијим члановима породице.

3. Активности у околини Школе:одржавање и уређивање насеља, неговање цвећа, заштита животне околине, брига о деци, болеснима, старијима.

4. Акције сакупљањастаре хартије, метала, боца, текстила, обуће, школског прибора и књига, пољопривредних производа и разне хуманитарне акције.

5. Услужне и производне делатности: израда украсних предмета, пољопривредних производа, наставних средстава.

Планиране активности се конкретизују по разредима на следећи начин:

–Ученици млађих разреда радиће на уређењу учионица, ходника и школског дворишта.Распоред овог рада и конкретнија задужења урадиће учитељи.

–Ученици старијих разреда своје обавезе друштвено-корисног рада реализоваће у акцијама уређења школског објекта, посебно садњом украсног цвећа у дворишту, као и уређењем дела Месне заједнице.

Носиоци ових активности су одељењске старешине.

22. ПОСЕБНИ ПРОГРАМИ

22.1.Програм културних активности Школе

Културне активности Школе остварују се на основу програма културних активности.

Циљ програма културних активности је формирање културног идентитета школе, развијањем позитивне школске културе њено унапређење кроз интеракцију и комуникацију свих интересних страна у кутурном развоју школе и окружења,као и ширење утицаја школе на васпитање и стваралачки развој личности ученика.

Културне активности обухватају: прославу Дана школе, почетка и краја школске године и завршетка основношколског образовања и васпитања, прославе школских и државних празника, приредбе, представе, изложбе, такмичења и смотре, посете установама културе, заједничке активности школе и јединице локалне самоуправе и друге активности које доприносе проширењу утицаја школе на васпитање ученика и културном развоју окружења школе (члан 39 *Закона о основном образовању и васпитању*).

Школа врши културну и јавну делатност остваривањем своје редовне делатности у васпитнообразовном раду и своје социјалне функције. Поред тога, кроз културну и јавну делатност Школа остварује и следеће задатке:

–самостално остварује своју улогу у културном и јавном животу друштвене средине и ширем округу Школе (смотре, приредбе, такмичења, изложбе, манифестације);

–заједничким активностима остварује сарадњу са родитељима, односно другим законским заступницима, нарочито у: управљању Школом (Савет родитеља), остваривању здравствене и социјалне заштите ученика, остваривању одређених васпитних задатака (секције, друштвено-корисни рад, помоћ ученичким организацијама и др.);

–сарађује са привредним организацијама и другим институцијама, у циљу побољшања васпитнообразовног рада (донаторство, спонзорство појединих манифестација и наступа);

–сарађује са културним установама у циљу побољшања васпитнообразовног рада (позоришта, музеји, библиотеке, новинарске куће, телевизија и др.).

Активност	Начин реализације	Носиоци	Време реализације
Приредба за свечани пријем првака.	организовање приредбе	задужени учитељ	септембар
Дечја недеља.	пригодне активности	учитељи, наставник ликовне културе	октобар
Активности поводом прославе Дана школе.	пригодне активности којима ће бити обележен овај дан	наставник српског језика, ликовне и музичке културе, страних језика, учитељи	новембар
Новогодишња приредба.	пригодне активности	наставник музичке културе, учитељи	децембар
Прослава Савиндана.	пригодне активности којима ће бити обележен овај дан	наставник српског језика, ликовне и музичке културе, страних језика, учитељи	јануар
Издавање школског листа „Горачанац”.	договор, избор радова, консултације	наставници, ученици	током године
Ликовни и литерарни конкурси.	избор радова, консултације	наставник ликовне културе, српског језика, учитељи	током године
Такмичење у рецитовању.	организација такмичења	учитељи, наставник српског језика	март
Приредба за завршетак школске године.	организовање приредбе	учитељ четвртог разреда	јун

Комисија за културну делатност Школе ради по плану и програму који је саставни део Годишњег плана рада школе. О раду Комисије води се евиденција кроз записнике.

Начини праћења реализације плана рада Комисије за културну делатност Школе и носиоци праћења:Реализацију плана тима пратићемо периодично, на крају првог и другог полугодишта и она ће бити саставни део анализе реализације Годишњег плана рада.

22.2. Програм школског спорта и спортско-рекреативних активности

Циљеви програма: развијање здравог начина живота, спортског духа,тимског рада, развијање моторичких способности, као и превенције насиља, јачање сарадње школе, родитеља и локалне заједнице кроз спортске активности. Школа у оквиру школског програма, реализује и програм школског спорта, којим су обухваћени сви ученици.

Школа ће, у оквиру програма школског спорта, у сарадњи са јединицом локалне самоуправе, организовати недељу школског спорта најмање једном у току полугодишта.

Програм недеље школског спорта обухвата спортско-рекреативне активности свих ученика, као и културно-уметничке манифестације на тему из области физичког и здравственог васпитања, у складу са планом и програмом наставе и учења (члан 40 *Закона о основном образовању и васпитању*).

Активност	Начин реализације	Носиоци активности	Очекивани исходи
Крос/ излет у околину	организација пролећног и јесењег кроса,пешачења	наставник физичког васпитања, учитељи	Ученици активно учествују у планираним спортским активностима.Показују развијену физичку спремност и моторичке способности.Повећано је интересовање ученика за спорт и рекреативне активности.
Недеља школског спорта (такмичења у спортским дисциплинама са школама у окружењу); културне манифестације с циљем промоције физичког вежбања, спорта и здравља; ђачке радионице о здрављу, спорту, насиљу у спорту и сл.	Формирање екипа по узрасту и интересовањима. Сарадња са родитељима и широм заједницом.Организација такмичења.	Школа и локална самоуправа	Развијена је сарадња међу ученицима кроз тимске игре и такмичења.Ученици усвајају правила понашања и принципе фер-плеја.Ученици млађих разреда успешно савладавају полигоне спретности. Ученици старијих разреда показују такмичарски дух и одговорност током турнира.

Слободне активности: кошарка,одбојка, мали фудбал	Часови у виду тренинга организовани после редовне наставе	Наставник физичког васпитања	Укључен већи број ученика према интересовањима и способностима.

22.3. Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања, програм спречавања дискриминације и програми превенције других облика ризичног понашања

Увод

Иако смо мала средина са релативно малим бројем ученика, имамо потребу да препознамо дискриминацију, насиље, злостављање и занемаривање ученика у васпитнообразовном раду, да делујемо превентивно да до ових негативних појава не дође, а када до њих ипак дође да препознамо и правилно реагујемо како би се негативне појаве што ефикасније отклониле.

Програми заштите од насиља, злостављања, занемаривања, програм спречавања дискриминације и програм превенције других облика ризичног понашања остварују се кроз различите наставне и слободне активности са ученицима, запосленима, родитељима, односно другим законским заступницима у сарадњи са јединицом локалне самоуправе, у складу са утврђеним потребама (члан 41 *Закона о основном образовању и васпитању*).

У остваривање програма укључују се и физичка и правна лица са територије јединице локалне самоуправе, установе у области културе и спорта, вршњачки посредници, као и лица обучена за превенцију и интервенцију у случају насиља, злостављања и занемаривања, дискриминације и других облика ризичног понашања.

Основ за доношење Посебног протокола

Сви облици насиља, злостављања, злоупотреба и занемаривања деце, којима се угрожава или нарушава физички, психички и морални интегритет личности детета, представљају повреду једног од основних права детета: право на живот, опстанак и развој, што је дефинисано у КонвенцијиУједињених нација о правима детета. Конвенција је послужила као основ за међународне уговоре, документе и стратегије, које је потписала и донела и наша држава.

Документа и закони на којима се заснива израда Посебног протокола за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања (у даљем тексту Протокола)

- Закон о ратификацији Конвенције Уједињених нација о правимадетета(„Службени лист СФРЈ” – додатак: Међународни уговори, број 15/90 и „Службени лист СРЈ” – додатак: Међународни уговори, број 4/96 и 2/97) – према овом Закону и Уговору држава се обавезала да преузме мере за спречавање насиља у породици, институцијама и широј друштвеној средини и да обезбеди заштиту детета од:

– физичког и менталног насиља, злоупотребе и занемаривања (члан 19);

– свих облика сексуалног злостављања и искоришћавања (члан 34);
– отмице и трговине децом (члан 35);
– свих других облика искоришћавања (експлоатације) штетних по било који вид
дететове добробити (члан 36);
– нехуманих и понижавајућих поступака и кажњавања (члан 37);
– да држава обезбеди мере подршке за физички и психички опоравак детета жртве насиља и његову социјалну реинтеграцију (члан 39).

- Закон о основама система образовања и васпитања(„Службени гласник РС” бр. 88/2017), дефинисао је да се права детета и ученика остварују у складу са потврђеним међународним уговорима, и да је установа дужна да обезбеди њихово остваривање (члан 79).
- Национални план акције за децу – стратешки документ којим је Влада дефинисала општу политику земље према деци, за период до 2015. године. (усвојен фебруара 2004. године).
- Општи протокол за заштиту децеод злостављања и занемаривања, усвојен од Владе Републике Србије августа 2005. године.

Значење појмова (насиље, злостављање, занемаривање, дискриминација)

Општим протоколом дефинисани су појмови злостављање и занемаривање.
Злоупотреба или злостављање детета обухвата све облике физичког и/или емоционалног злостављања, сексуалну злоупотребу, занемаривање или немаран поступак, као и комерцијалну или другу експлоатацију, што доводи до стварног или потенцијалног нарушавања дететовог здравља, његовог преживљавања, развоја или достојанства у оквиру односа који укључује одговорност, поверење или моћ. (Дефиниција је усвојена на Консултацији о спречавању злоупотреба деце у Светској здравственој организацији у Женеви, 1999. године, Општи протокол.)

У складу са наведеним документима и законским основама, у Протоколу ће се користити појам *насиље,* који ће подразумевати различите врсте и облике насилног понашања, злостављања, занемаривања, злоупотребе и искоришћавања.

Под насиљем и злостављањем подразумева се сваки облик једанпут учињеног, односно понављаног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности детета.

У Школи је забрањено физичко, психичко, социјално, сексуално, дигитално и свако друго насиље, злостављање и занемаривање запосленог, детета, ученика, родитеља односно другог законског заступника или трећег лица.

У Школи су забрањене дискриминација и дискриминаторско поступање, којим се на непосредан или посредан, отворен или прикривен начин, неоправдано прави разлика или неједнако поступа, односно врши пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица на отворен или прикривен начин, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статусу мигранта, односно расељеног лица, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима, као и по другим основима утврђеним законом којим се прописује забрана дискриминације.

Не сматрају се дискриминацијом посебне мере уведене ради постизања пуне равноправности, заштите и напретка лица, односно групе лица која се налазе у неједнаком положају.

Насиље може имати следеће форме:

1.Физичко насиљеподразумева физичко кажњавање детета, ученика од стране запосленог, родитеља односно другог законског заступника или трећег лица; свако понашање које може да доведе до стварног или потенцијалног телесног повређивања детета, ученика или запосленог; насилно понашање запосленог према детету, ученику, као и ученика и одраслог према другом ученику, одраслом или запосленом.

Примери физичког насиља су: ударање, шутирање, гурање, шамарање, чупање, дављење, бацање, гађање, напад оружјем, тровање, паљење, посипање врућом водом, ускраћивање хране, сна и сл.

2.Емоционално/психичконасиљесматра се понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства.

Односи се и на ситуације у којима се пропушта обезбеђивање прикладне и подржавајуће средине за здрав емоционални и социјални развој у складу са потенцијалима детета/ученика. Емоционално насиље и злостављање обухвата поступке којима се врши:
омаловажавање, етикетирање, игнорисање, вређање, уцењивање, називање погрдним именима, оговарање, подсмевање, исмејавање, неприхватање, изнуђивање, манипулисање, претња, застрашивање, ограничавање кретања деце/ученика, као и други облици непријатељског понашања.

3.Социјално насиљеподразумева искључивање детета, ученика из групе вршњака и различитих облика активности.

Односи се на следеће облике понашања: одвајање детета/ученика од других на основу различитости, довођење у позицију неравноправности и неједнакости, изолацију, недружење, игнорисање и неприхватање по било ком основу.

4. Сексуално насиље подразумева понашање којим се дете и ученик сексуално узнемирава, наводи или приморава на учешће у сексуалним активностима које не жели, не схвата или за које није развојно дорастао или се користи за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.

Сексуалним насиљем сматра се: сексуално узнемиравање – ласцивно коментарисање, етикетирање, ширење прича, додиривање, упућивање порука, фотографисање, телефонски позиви и сл.; навођење или приморавање детета/ученика на учешће у сексуалним активностима, било да се ради о контактним (сексуални однос, сексуално додиривање и сл.) или неконтактним активностима (излагање погледу, егзибиционизам и сл.); коришћење деце/ученика за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.

5. Насиље коришћењем информационих технологија (дигитално насиље):злоупотреба информационо комуникационих технологија која може да има за последицу повреду друге личности и угрожавање достојанства и остварује се слањем порука електронском поштом, смс-ом, ммс-ом, путем веб-сајта (web site), четовањем, укључивањем у форуме, социјалне мреже и другим облицима дигиталне комуникације.

6. Злоупотреба деце/ученика представља све што појединци и институције чине или не чине, а што директно утиче или индиректно шкоди деци/ученицима или им смањује могућност за безбедан и здрав развој и доводи их у немоћан, неравноправан и зависан положај у односу на појединце и установу.

7. Занемаривање и немарно поступањепредставља пропуштање Школе или запосленог да обезбеди услове за правилан развој детета и ученика.

8. Занемаривање представља и пропуст родитеља, другог законског заступника, односно друге особе која је преузела одговорност или обавезу да негује дете да обезбеди услове за развој по питању: здравља, образовања, емоционалног развоја, исхране, смештаја и безбедних животних услова у оквиру разумно расположивих средстава породице или пружаоца неге, што изазива, или може, са великом вероватноћом, нарушити здравље детета или физички, ментални, духовни, морални и његов социјални развој. Ово обухвата и пропусте у обављању правилног надзора и заштите детета од повређивања у оноликој мери у којој је то изводљиво.

9. Експлоатацијадеце/ученика односи се на њихов рад у корист других особа и/или установе. Она обухвата и киднаповање и продају деце у сврху радне или сексуалне експлоатације. Ове активности имају за последицу нарушавање физичког или менталног здравља, образовања, као и моралног, социјалног и емоционалног развоја детета/ученика.

Основни принципи, циљеви и задаци Протокола

Основни принципи на којима почива Протокол ОШ „Горачићи”, а који уједно представљају и смернице за деловање су:

- Омогућавање услова у Школи који деци и ученицима обезбеђују живот и рад који доприносе њиховом оптимално максималном развоју.
- Интерес детета/ученика је примаран у односу на интерес свих одраслих који раде у Школи или који учествују у раду Школе.
- Обезбеђење поверљивости података и заштита права на приватност детета и ученика.
- Учешће детета/ученика у свим фазама процеса заштите кроз благовремена и континуирана обавештења на начин који одговара њиховом узрасту и разумевању ситуације и кроз могућност да изразе своје мишљење.

Протокол се односи на сву децу/ученике у Школи без обзира на њихов пол, узраст, породични статус, етничко порекло и било које друге социјалне или индивидуалне карактеристике (боју коже, језик, вероисповест, националност, способности и специфичности детета).

Задаци Школе у реализацији Протокола

У Школи ћемо креирати климу у којој се:

- учи, развија, негује и подстиче култура понашања и уважавања личности;
- не толерише насиље;
- не ћути у вези са насиљем;
- развија одговорност и поступање свих.

Сазнања о насиљу обавезују да се реагује.

Програм за заштиту ученика од насиља садржи два елемента:

1. **План за превенцију насиља**
2. **План интервенције у случајевима насиља.**

Превенција у случајевима насиља има троструки циљ:

- унапређивање безбедности ученика;
- повећање квалитета рада у установи;
- дугорочно стицање вештина неопходних за конструктиван и ненасилан начин решавања будућих животних проблема.

Специфични циљеви у превенцији

1. Стварање и неговање климе прихватања, толеранције и уважавања.
2. Укључивање свих интересних група (деца, ученици, наставници, стручни сарадници, административно и помоћно особље, директори, родитељи, други законски заступници, локална заједница) у доношење и развијање програма превенције.

3. Подизање нивоа свести и повећање осетљивости свих укључених у живот и рад установе за препознавање насиља, злостављања и занемаривања.
4. Дефинисање процедура и поступака за заштиту од насиља и реаговања у ситуацијама насиља.
5. Информисање свих укључених у живот и рад установе о процедурама и поступцима за заштиту од насиља и реаговање у ситуацијама насиља.
6. Унапређивање компетенција наставног и ваннаставног особља, деце, ученика, родитеља и локалне заједнице за уочавање и решавање проблема насиља, злостављања и занемаривања.

Специфични циљеви у интервенцији

1. Спровођење поступака и процедура реаговања у ситуацијама насиља.
2. Успостављање система ефикасне заштите деце у случајевима насиља.
3. Стално праћење и евидентирање врста и учесталости насиља и процењивање ефикасности програма заштите.
4. Ублажавање и отклањање последица насиља и реинтеграција детета/ученика у заједницу вршњака и живот установе.
5. Саветодавни рад са децом/ученицима који трпе насиље, који врше насиље и који су посматрачи насиља.

Задаци у области превенције

1. Упознавање наставника, родитеља ученика и запослених у Школи са правном регулативом, Општим и Посебним протоколом.
2. Усклађивање постојећих подзаконских аката установе.
3. Израда Програма за заштиту деце/ученика од насиља (превентивне и интервентне активности).
4. Дефинисање улога и одговорности у примени процедура и поступака.
5. Развијање и неговање богатства различитости и културе понашања у оквиру васпитно-образовних активности.
6. Организовање обука за ненасилну комуникацију и конструктивно решавања конфликата.
7. Организовање разговора, трибина, представа, изложби о безбедности и заштити деце/ученика од насиља.
8. Дефинисање правила понашања и последица кршења правила.
9. Развијање вештина ефикасног реаговања у ситуацијама насиља.
10. Умрежавање свих кључних носилаца превенције насиља (Савет родитеља, Школски одбор, Ученички парламент, одељенска већа, Наставничко веће).

Задаци у области интервенције

1. Усклађена и доследна примена утврђених поступака и процедура у ситуацијама насиља.
2. Сарадња са релевантним службама.
3. Континуирано евидентирање случајева насиља.
4. Праћење и вредновање врста и учесталости насиља путем истраживања, запажања и провере.
5. Подршка деци која трпе насиље.
6. Рад са децом која врше насиље.
7. Оснаживање деце која су посматрачи насиља за конструктивно реаговање.

8. Саветодавни рад са родитељима.

Превентивне активности

Акциони план
Превентивне активности
Циљ: Упознавање са новинама у области правне регулативе
Задатак: Информисање о правним актима који се односе на ову област.
Носиоци активности: тим
Временска динамика: током школске године

Циљ:Израда Програма за заштиту ученика од насиља
Задатак: Израда акционог плана за спровођење превентивних активности
Носиоци активности: Тим
Временска динамика:почетак школске године

Циљ:Дефинисање улога и одговорности у примени процедура и поступака

Задаци руководства

- Упознају се са одредбама Општег и Посебног протокола.
- Обавезно учествују у процедури када је у питању насиље над децом од стране запослених у установи или одрасле особе која није запослена у установи (консултације у установи, предузимање мера према запосленом, информисање родитеља, предузимање заштитних мера према ученику.
- Подносе пријаве надлежној служби.
- Прате и вреднују предузете мере у заштити ученика у оквиру сталне сарадње са Тимом.

Задаци чланова Тима

- Учествују у обуци за заштиту деце и ученика од дискриминације,насиља, злостављања и занемаривања.
- Информишу и пружају основну обуку за све запослене у установи са циљем стицања минимума знања и вештина неопходних за превенцију, препознавање, процену и реаговање на појаву насиља, злостављања и занемаривања ученика.
- Организују упознавање ученика, родитеља, других законских заступника и локалне заједнице са Општим протоколом за заштиту деце од злостављања и занемаривања и Посебним протоколом.
- Координирају израду и реализацију програма заштите ученика од насиља.
- Организују консултације у установи и процењују нивое ризика за безбедност ученика.
- Прате и процењују ефекте предузетих мера у безбедности ученика.

- Сарађују са релевантним установама.
- Припремају план наступа установе пред јавношћу и у медијима.
- Организују евидентирање појава насиља.
- Прикупљају документацију.
- Извештавају стручне органе.

Задаци предметних наставника

- Упознају се са одредбама Општег и Посебног протокола са обавезама учешћа у интервенцији.
- Обавезно учествују у процедури када је у питању вршњачко насиље у Школи (прекидање насиља међу децом или информисање одговорне особе у Школи, смиривање ситуације или хитна акција, прикупљање информација, учествују у консултацијама у установи, прате понашања потенцијалних учесника).
- Обавезно воде сопствену евиденцију о појавама насиља међу ученицима (према приручнику за примену Посебног протокола).
- Обавезно учествују у процедури када је у питању насиље међу ученицима, од стране запослених или одраслих особа које нису запослене у Школи.
- Имају обавезу да на часовима детектују ученике са повећаним степеном ризика од злостављања и занемаривања.

Задаци одељењских старешина

- Упознају се са одредбама Општег и Посебног протокола са обавезама учешћа у интервенцији.
- Обавезно учествују у процедури кад је у питању насиље међу децом у школи или од стране запослених особа (прекидање насиља међу децом или обавештавање одговорне особе, смиривање ситуације или хитна акција, прикупљање информација, учествују у консултацијама у установи, информишу родитеље, договор о заштитним мерама, прате ефекте предузетих мера, прате понашање потенцијалних учесника, пружају подршке детету).
- Обавезно воде сопствену евиденцију о појавама насиља међу ученицима и израђују извештај на крају школске године (према приручнику за примену Посебног протокола).
- Обавезно држање ЧОС-а и упознавање ученика са Правилником о понашању и Кућним редом школе, као и са Протоколом.
- Стални разговори са ученицима одељења уз процену нивоа ризика од насиља над њима.

Задаци дежурних наставника

- Упознају се са одредбама Општег и Посебног протокола са обавезама учешћа у интервенцији.
- Обавезно учествују у процедури када је у питању вршњачко насиље у Школи (прекидање насиља међу децом или информисање одговорне особе у Школи, смиривање ситуације или хитна акција, прикупљање информација, учествују у консултацијама у установи, прате понашање потенцијалних учесника).
- Дословно спроводе одредбе из дежурства наставника.
- Обавезно воде евиденцију о појави насиља у књизи дежурног наставника.

Задаци осталих запослени у Школи (администрација, помоћно особље)

- Упознавају се са одредбама Општег и Посебног протокола са обавезама учешћа у интервенцији.
- Обавезно учествују у процедури када је у питању вршњачко насиље у Школи (прекидање насиља међу децом или информисање одговорне особе у Школи, смиривање ситуације или хитна акција, прикупљање информација, учествују у консултацијама у установи).

Задаци ученика

- Упознају се са одредбама Општег и Посебног протокола са обавезама учешћа у интервенцији.
- Обавезно обавештавање о свакој врсти насиља.
- Дежурни ученици обавештавају дежурног наставника о насиљу међу ученицима у оквиру Школе.
- Одељењска заједница обавештава одељењског старешину, предметног наставника о случајевима насиља у одељењу.

Носиоци активности: тим
Временска динамика: почетак школске године

Циљ: Неговање културе понашања у оквиру васпитно-образовних активности
Задатак

- Теме у оквиру часова одељењског старешине.
- План рада Ученичког парламента.
- План трибине за ученике.

Носиоци активности: психолог, задужени наставник
Временска динамика: у току текуће школске године
(Развијање социјалних и комуникацијских вештина код деце и ученика представља основу превентивних активности. Ове вештине омгућавају боље разумевање себе и других, позитивних односа са другима, прихватање одговорности за исказана осећања и управљање својим понашањем.)

Циљ: Организовање обуке за ненасилну комуникацију и конструктивно решавање конфликата
Задатак: избор семинара и организација реализације
Носиоци активности: наставници, психолог, директор
Временска динамика: у току текуће школске године

Циљ: Организовање трибина, разговора, представа, изложби о заштити ученика од насиља, спортских такмичења
Задатак: разговори на часовима одељењског старешине, такмичења
Носиоци активности: одељењске старешине, наставник физичког и здравственог васпитања
Временска динамика: у току текуће школске године
(Информације о свим активностима треба да буду доступне током целе школске године (огласна табла, сајт.)
Циљ: Дефинисање правила понашања и последица кршења правила

Задатак

- Операционализација правила понашања – кршења правила.
- Праћење примене Кућног реда школе.
- Операционализација предвиђених казни за кршење правила.

Носиоци активности: Тим
Временска динамика: у току текуће школске године
(Са Правилима треба да буду упознати ученици, родитељи, запослени и да буду упознати са последицама кршења Правила.)
Циљ: Развијање вештина ефикасног реаговања у ситуацијама насиља
Задатак: едукација запослених
Носиоци активности: наставници, психолог
Временска динамика: током текуће школске године

10.3.5. Интервентне активности – процедуре и поступци интервенције у заштити деце од насиља

Свака особа која има сазнање о насиљу, злостављању и занемаривању обавезна је да реагује.

Интервентне процедуре и поступци морају уважавати следеће критеријуме:

- Да ли се насиље дешава или постоји сумња на насиље?
- Где се дешава – да ли се дешава у школи или ван ње?
- Ко су учесници насиља, злостављања и занемаривања?
- Облик и интензитет насиља, злостављања и занемаривања.

На основу ових критеријума врши се процена нивоа ризика за безбедност детета и одређују поступци и процедуре и начин реаговања:

- Случај се решава у Школи.
- Случај се решава у Школи у сарадњи са другим компетентним установама.
- Случај се прослеђује надлежним службама.

Ситуације у којима може бити присутно насиље:

- Насиље или сумња да се насиље дешава између деце/ученика.
- Насиље или сумња да је дете/ученик изложено насиљу од стране одрасле особе запослене у Школи.
- Насиље или сумња да се насиље дететом/учеником од стране одрасле особе која није запослена у Школи.

Кораци и поступци у интервенцији

1. Проверавање сумње или откривање насиља.
2. Заустављање и смиривање учесника.
3. Обавештавање родитеља.
4. Консултације.
5. Мере и активности – план заштите.

6. Праћење ефеката предузетих мера и активности.

Најстроже је забрањено физичко обрачунавање и самовољно решавање сукоба или сукоба са другим лицима у школском простору и сматраће се тежом повредом обавеза.

Ови кораци и поступци имају обавезујући карактер.

У процени је потребно **уважити и лични доживљај детета које трпи насиље**. На пример, **исмевање** је чест начин понашања у вршњачкој комуникацији, али ако дете на које је усмерен овај облик понашања пати, онда треба и ову ситуацију решавати у сарадњи са Тимом. Некада гурање, ударање, шамарање, уцењивање и сл. могу имати озбиљне последице и захтевају укључивање Тима, али и других надлежних институција (Дом здравља, Центар за социјални рад, полиција).

Откривање, сазнање о насиљу, први је корак у заштити деце/ученика од насиља. У неким ситуацијама знаци насиља су очигледни, док је у другим ситуацијама веома тешко открити проблем и због тога је улога професионалца и особе која ужива поверење детета веома важна. Посебно је тешко открити да дете трпи емоционално или социјално насиље. Деца се некад повлаче у себе, раздражљива су, агресивна, преосетљива, тј. различито реагују.

Прекидање, заустављање насиља је обавеза свих који имају било какво сазнање или сумњу да се насиље догађа.

Смиривање ситуације подразумева обезбеђивање сигурности за дете/ученика, разговор са учесницима и посматрачима.

После прекидања насиља и смиривање учесника, запослени који је непосредно реаговао или има сазнање о насиљу иницира **консултације** унутар установе ради процене ризика и израде плана заштите за све учеснике. У овој фази Тим процењује степен ризика и одлучује на који начин ће решавати случај, да ли ће га самостално решавати или ће укључити друге надлежне институције. Неопходно је водити рачуна **о поверљивости података,** заштити приватности и стављању интереса детета изнад интереса родитеља, школе и др. Посебна обазривост је потребна када тим одлучује и процењује само на основу сумње.

Након заустављања насиља реализују се договорене активности и мере заштите.

Праћење ефеката предузетих мера: Са циљем провере успешности предузетих заштитних мера, одељењски старешина/наставник/Тим планира праћење и вредновање поступака и процедура који су примењени у односу на све учеснике насиља.

Потребно је пратити **понашање дететакоје је трпело насиље** (да ли се повлачи, да ли постаје агресивно, да ли тражи подршку) и **детета које се понаша насилно** (да ли наставља са нападима, да ли тражи друге жртве, да ли га група одбацује, да ли га група подржава...).

Облици насиља и злостављања	Физичко	Психичко	Социјално	Сексуално	Дигитално
ПРВИ НИВО	ударање чврга, гурање, штипање, гребање, гађање, чупање, уједање, саплитање, шутирање, прљање, уништавање ствари	омаловажавање, оговарање, вређање, ругање, називање погрдним именима, псовање, имитирање, „прозивање”	добацивање, подсмевање, искључивање из групе или заједничких активности, фаворизовање на основу различитости, ширење гласина	неумесно, са сексуалном поруком: добацивање, псовање, ласивни коментари, ширење прича, етикетирање, сексуално, недвосмислена гестикулација	узнемиравајуће позивање, слање узнем. СМС и ММС порука
ДРУГИ НИВО	шамарање, ударање, гажење, цепање одела, „шутке”, затварање, пљување, отимање и уништ. имовине, измицање столице, чупање за уши и косу	уцењивање, претње, неправедно кажњавање, забрана комуницирања, искључивање. манипулисање	сплеткарење, игнорисање, неукључивање, неприхватање, манипулисање, искоришћавање	сексуално додиривање, показивање порнографског материјала, показивање интимних делова тела, свлачење	оглашавање, снимање и слање видео записа, злоупотреба блогова, форума, четовања, снимање појединаца против његове воље, снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика

ТРЕЋИ НИВО	туча, дављење, бацање, проузроковање опекотина, повреда, ускраћивање хране и сна, излагање ниским температурама, напад оружјем	застрашивање, уцењивање уз претњу, изнуђивање новца или ствари, ограничавање кретања, навођење на коришћење наркотичких средстава и психоактивних супстанци, укључивање деструктивне групе	претње, изолација, малтретирање групе према појединцу или групи, организовање кланова, које за последицу има повређивање других	завођење од стране одраслих, подвођење, злоупотреба положаја, навођење, изнуђивање и принуда на сексуални чин, силовање, инцест	снимање насилних сцена, дистриб. снимака и слика, дечја порнографија

Како ће се поједини облици насиља решавати у конкретним ситуацијама, то јест на ком нивоу, зависи и од следећих околности:

- да ли насиље чини појединац или група, вршњак или неко старији;
- да ли се насилно понашање понавља;
- које су могуће последице;
- какве су компетенције наставника, одељењског старешине.

Облике насиља на првом нивоу решава самостално наставник/одељењски старешина у оквиру саветодавног рада са учеником, групом ученика или целим одељењем. Међутим, уколико исти ученик учестало испољава насилно понашање, или је, са друге стране, често изложено насилном понашању, у решавање проблема неопходно је укључити и Тим.

Облике насиља на другом нивоу решава одељењски старешина у сарадњи са психологом, Тимом за заштиту и директором, тј. са унутрашњом заштитном мрежом, уз обавезно учешће родитеља у циљу појачавања васпитног рада. Уколико појачан васпитни рад није делотворан, директор покреће васпитно-дисциплински поступак и изриче меру у складу са Законом.

На трећем нивоу насиља активности предузима директор у сарадњи са Тимом за заштиту, уз обавезно ангажовање родитеља и надлежних органа (ЦСР, ПУ, друге организације и службе). Уколико присуство родитеља није у најбољем интересу детета, тј. може да му штети, директор обавештава Центар за социјални рад или полицију. На овом нивоу обавезан је васпитни рад који је по интензитету примерен потребама ученика, као и покретање васпитно-дисциплинског поступка и изрицање мере у складу са Законом. У том поступку ученик може бити кажњен укором директора или укором Наставничког већа и може бити премештен у другу школу уз сагласност родитеља или старатеља.

Појачан васпитни рад са учеником обухвата следеће активности:

- саветодавни контакт са починиоцем/има насиља
- саветодавни контакт са учесницима насиља
- потенцијално склапање договора са починиоцем о промени понашања

- повремено састајање са родитељима починиоца
- повремено састајање са родитељима ученика који трпи насиље
- сарадња са Центром са социјални рад
- праћење реализације Индивидуалног плана за промену понашања
- сарадња са институцијама у евентуалном корективном третману са учеником
- редован контакт одељењског старешине и психолога са родитељима укључених у посебни план или програм заштите и превенције поремећаја понашања.

Насиље или сумња да се насиље дешава између деце/ученика

1. Опажање или добијање информације да је насиље у току.

Сумња да се насиље дешава на основу:

- препознавања спољашњих знакова или специфичног понашања детета/ученика и породице, или
- путем поверавања
  непосредно – од стране самог детета/ученика
  посредно – од стране треће особе (вршњака, родитеља, старатеља...).

2. Прекидање, заустављање насиља или обавештавање одговорне особе- свака одрасла особа која има сазнање о насиљу(дежурни наставник, учитељ, одељењски старешина, предметни наставник, сваки запослени у установи), у обавези је да реагује тако што ће прекинути насиље или позвати помоћ (уколико процени да самостално не може да прекине насиље).

2.1. Хитна акција – позивање МУП-а, здравствених служби (уколико су сукоби и насиље таквих размера да имају веће последице по учеснике насиља).

3. Смиривање ситуације – подразумева обезбеђивање сигурности за дете/ученика, раздвајање, разговор са учесницима насиља;

3.1. Прикупљање информација: разговор са учесницима и другим актерима (прикупљање информација се односи и на насиље и на сумњу да постоји насиље).

4. Консултације – остварују се непосредно по појави сумње или по стицању информација о насиљу или након непосредног насиља. Обављају се у оквиру установе на следећи начин:

А) Уколико је видео насиље или је обавештен да се насиље непосредно дешава, обавештава неког од наведених особа: дежурног наставника, психолога, одељењског старешину, директора, члана Тима за заштиту деце/ученика од насиља...

Б) Уколико код њега постоји сумња на насиље или је добио информације да постоји сумња на насиље, о томе обавештава стручну службу, одељењског старешину, директора, члана Тима).

4.1. Обавештавање стручне службе у школи: Након А и Б ситуације, информације о насиљу и чињенице о вршењу насиља прослеђују се стручној служби (психологу), која је дужна да забележе све релевантне податке:

- име и презиме особе која је дала информације о насиљу или сумњи да постоји насиље;
- имена особа који су актери насиља или потенцијалног насиља;
- опис ситуације која се може назвати насиљем, детаљно, објективно, без процена и тумачења;
- белешке разговора са непосредним актерима насиља и учесницима догађаја у вези са догађајем;
- опис ситуације у писаној форми од стране непосредних учесника догађаја.

4.2. Састанак психолога са Тимом и упознавање чланова са околностима и чињеницама;
4.3. Тим на основу података процењује ниво ризика и сачињава (уколико процени да је потребно):

- план заштите и даље кораке поступања (реаговања) и праћења ситуације и последица ситуације и план реинтеграције учесника насиља;
- Тим одређује задатке, одговорности и улоге чланова тима и других запослених у Школи;
- разговори, белешке и описане ситуације у описаној форми, поверљивог су карактера, ради заштите најбољег интереса детета/ученика.

4.4. Тим се може, у зависности од сложености ситуације, консултовати са службама изван установе:

- са Центром за социјални рад;
- специјализованим здравственим службама.

5. Након откривања насиља и обављених консултација са релевантним стручњацима и/или институцијама Тим доноси одлуку о предузимању акција које се односе на:

- информисање родитеља деце/ученика учесника у насиљу и о предузетим планом заштите и праћења развоја ситуације (родитељи се обавештавају и позивају непосредно после насиља и у време консултација);
- организовање посебних програма оснаживања деце/ученика за конструктивно поступање у ситуацијама насиља);
- укључивање надлежних служби: здравствена служба, МУП, ЦЗС (уколико се процени да је потребно).

Напомена: У случајевима у којима је постојала сумња на насиље, прати се понашање потенцијалних учесника (одељењски старешина, предметни наставници, стручна служба).

Подношење пријаве надлежној служби обавеза је директора установе. Пријава се подноси у усменој и писаној форми. Пријава садржи податке о детету/ученику и породици, који су у том моменту познати, и разлоге за упућивање. Пре пријаве потребно је обавити разговор са родитељима, осим ако тим установе процени да ће тиме бити угрожена безбедност детета/ученика.

6. Праћење ефеката предузетих мера

Тим за заштиту деце/ученика је у обавези да у сарадњи са запосленим у установи и релевантним установама, прати ефекте предузетих заштитних мера и активности због планирања новог циклуса Програма заштите деце/ученика од насиља.

Важно: **Приликом консултација са колегама унутар и/или изван установе обавезно је поштовати принцип поверљивости, као и принцип заштите најбољег интереса детета!**

Важно: У образовноваспитном систему нема места за истрагу и доказивање злостављања и занемаривања. Ти задаци су у надлежности других система.

Насиље или сумња да је дете/ученик изложено насиљу од стране одрасле особе запослене у Школи

1. Непосредно опажање или непосредног добијање информације да је насиље у току или да се насиље десило.
1.1. Сумња да се насиље дешава на основу:

- препознавања спољашњих знакова или специфичног понашања детета/ученика

путем поверавања:

- непосредно – од стране самог детета/ученика;
- посредно – од стране треће особе (вршњака, родитеља, другог законског заступника...).

2. Прекидање, заустављање насиља или обавештавање одговорне особе– свака одрасла особа која има сазнање о насиљу (дежурни наставник,учитељ/одељењски старешина, предметни наставник, сваки запослени у установи) у обавези је да реагује тако што ће прекинути насиље или позвати помоћ (уколико процени да самостално не може да прекине насиље);

2.1. Хитна акција – позивање МУП-а, здравствених служби; (уколико су сукоби и насиље таквих размера да имају веће последице по учеснике насиља);

3. Особа која је опазила насиље, добила посредно или непосредно информацију о насиљу или има сумњу о насиљу, дужна је да информације саопшти директору Школе.

4. Тим обавља консултације и прикупљање информација: Након сазнања да постоји или се сумња на насиље директор је дужан да обавести Тим. Тим организује консултације и прибављање информација уз поделу задатака који се односе на:

- обављање разговора са учесницима и другим актерима насиља или сумње о насиљу ради прикупљања чињеничних информација или на неки други начин за који Тим процени да је адекватан ситуацији;
- имена особа који су актери насиља или потенцијалног насиља;
- опис ситуације која се може назвати насиљем, детаљно, објективно, без процена и тумачења;
- белешке разговора са непосредним актерима насиља и учесницима догађаја у вези са догађајем или сумњом на насиље;
- опис ситуације у писаној форми од стране непосредних учесника догађаја;
- разговори, белешке и описане ситуације у описаној форми, поверљивог су карактера, ради заштите најбољег интереса детета/ученика.

4.1. Уколико је насиље или сумња на насиље потврђена, предузимају се следеће мере:

- предузимају се мере према запосленом у складу са законима;
- информишу се родитељи о предузетим мерама;
- Тим сачињава заштитне мере према детету/ученику на основу процена нивоа ризика;
- организовање посебних програма оснаживања деце/ученика за конструктивно поступање у случајевима насиља и план реинтеграције учесника насиља;
- информишу се надлежене службе (уколико се процени да је потребно): Центар за социјални рад; специјализоване здравствене службе, Министарство унутрашњих послова, у случајевима када је детету потребна физичка заштита или када постоји сумња да је учињено кривично дело или прекршај.

5. Тим прати предузете мере: реализацију плана заштите и даље кораке поступања и праћења ситуације и последица ситуације, одређујући задатке, одговорности и улоге чланова Тима.

Напомена: У случајевима у којима је постојала сумња на насиље, прати се понашање потенцијалних учесника (одељењски старешина, предметни наставник, стручна служба, остали запослени у Школи).

Подношење пријаве надлежној служби обавеза је директора установе. Пријава се подноси у усменој и писаној форми. Пријава садржи податке о детету/ученику и породици, који су у том моменту познати, и разлоге за упућивање. Пре пријаве потребно је обавити разговор са родитељима, осим ако тим установе процени да ће тиме бити угрожена безбедност детета/ученика.

6. Праћење ефеката предузетих мера

Тим за заштиту деце/ученика је у обавези да у сарадњи са запосленим у установи и релевантним установама, прати ефекте предузетих заштитних мера и активности због планирања новог циклуса Програма заштите деце/ученика од насиља.

Важно: Приликом консултација са колегама унутар и/или изван установе обавезно је поштовати принцип поверљивости , као и принцип заштите најбољег интереса детета!
Важно: У образовноваспитном систему нема места за истрагу и доказивање злостављања и занемаривања. Ти задаци су у надлежности других система.

Насиље или сумња на насиље од стране одрасле особе која није запослена у установи

1. Непосредно опажање или непосредно добијање информације да је насиље у току или да се насиље десило:
   - Прекидање, заустављање насиља или обавештавање одговорне особе.
   - Смањивање напетости (смиривање учесника насиља...).
   - Консултације са Тимом: Тим организује консултације и прибављање информација уз поделу задатака који се односе на:
     - обављање разговора са учесницима и другим актерима насиља или на основу информације да се насиље десило ради прикупљања чињеничних информација или на неки други начин за који Тим процени да је адекватан ситуацији;
     - имена особа који су актери насиља;
     - опис ситуације која се може назвати насиљем, детаљно, објективно, без процена и тумачења;
     - белешке разговора са непосредним актерима насиља и учесницима догађаја у вези са догађајем;
     - опис ситуације у писаној форми од стране непосредних учесника догађаја или информација које особа име у вези са догађајем које се може назвати насиљем;
     - разговори, белешке и описане ситуације у описаној форми, поверљивог су карактера, ради заштите најбољег интереса детета/ученика;
     - процена нивоа ризика за учеснике насиља;
     - информисање родитеља, других законских заступника или друге особе од поверења;
     - информисање надлежних служби (по потреби ЦЗР, МУП, Здравствене службе);
     - предузимање заштитних мера и плана акције;
     - праћење ефеката предузетих мера и плана акције.

2. Сумња да се насиље дешава на основу:
   - препознавања спољашњих знакова или специфичног понашања детета/ученика;

путем поверавања:
   - непосредно – од стране самог детета/ученика;
   - посредно – од стране треће особе (вршњака, родитеља, другог законског заступника...).

3. Тим за заштиту деце/ученика врши консултације у установи тако што се консултује са другим надлежним службама, разговара са родитељима или особама од поверења, ако то не угрожава безбедност детета.

На основу консултација Тим процењује да ли да:
- неодложно пријави насиље МУП-у и Здравственој установи (ако постоји повреда или је угрожен живот);
- одложи пријављивање ако је у питању изузетна ситуација и консултује се са више надлежних установа, служби и институција;
- пријави насиље Центру за социјални рад;
- пружање подршке детету/ученику кроз програм оснаживања и заштите и праћење реализације програма и тазвоја ситуације;
- пружање подршке детету/ученику у оквиру међусекторске мреже заштите.

Важно: Приликом консултација са колегама унутар и/или изван установе обавезно је поштовати принцип поверљивости , као и принцип заштите најбољег интереса детета!
Важно: У образовноваспитном систему нема места за истрагу и доказивање злостављања и занемаривања. Ти задаци су у надлежности других система.

Евиденција и документација

Одељењски старешина, стручна служба, директор су у обавези да воде евиденцију о појавама насиља.
Тим за заштиту ученика од насиља води евиденцију о случајевима насиља који захтевају њихово укључивање.
Документација се чува на сигурном месту, како би се обезбедила поверљивост података.
Обавеза је одељењских старешина и учитеља да упознају родитеље и ученике са овим документом.
За информисање о обавезама и одговорностима проистеклим из *Посебног протокола*, као и за његову примену, одговоран је директор Школе.

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Рб.	Област и активности у програму заштите	Одговорна лица	Временска динамика и праћење
1.	ПРЕВЕНТИВНЕ МЕРЕ И АКТИВНОСТИ У ЖИВОТУ И РАДУ ШКОЛЕ • Васпитни рад: Реализација циљаних радионица на часовима одељењског старешине (ЧОС) усмерених на развој емпатије, толеранције и јачање кохезије унутар одељења. • Наставне активности: Прожимање тема које промовишу људска права, дигиталну безбедност и ненасилну комуникацију кроз редовне наставне предмете и међупредметне компетенције. • Ваннаставне активности: Организовање вршњачких трибина, изложба паноа, обележавање „Дана розе мајица” и деловање секција.	Педагог, психолог, одељењске старешине, предметни наставници	Континуирано током школске године; Праћење: Годишњи извештај о раду
2.	СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ ЗА ПРЕВЕНТИВНИ РАД И РЕАГОВАЊЕ • Организација акредитованих семинара и интерних обука за запослене из области препознавања раних знанова дигиталног, психолошког, вербалног и физичког насиља. • Информисање и едукација наставника на седницама	Директор, Тим за заштиту од насиља, стручни сарадници	Током године (према плану стручног усавршавања); Праћење: Књига усавршавања

	Наставничког већа о новим облицима насиља (сајбер-булинг, социјално искључивање, вршњачки притисак).		
3.	ИНФОРМИСАЊЕ О ОБАВЕЗАМА И ОДГОВОРНОСТИМА У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ • За ученике: Постављање постера са јасним правилима понашања, правима, обавезама и процедурама пријаве насиља на видним местима у школи и на званичном сајту. • За родитеље: Упознавање са законским обавезама, одговорностима и Протоколом на првим родитељским састанцима и седницама Савета родитеља. • За запослене: Редовно подсећање на законску и професионалну обавезу неодложног реаговања и евидентирања сваке сумње или сазнања о насиљу.	Тим за заштиту, одељењске старешине, стручни сарадници	Септембар (интензивно), по потреби током године; Праћење: Записници са састанака
4.	ПОДСТИЦАЊЕ И ОСПОСОБЉАВАЊЕ УЧЕНИКА ЗА АКТИВНО УЧЕШЋЕ У РАДУ ОДЕЉЕНСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ; УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА... • Оспособљавање и вођење ученика кроз активности Одељењске заједнице и Ученичког парламента за самостално превенирање сукоба и организовање акција вршњачке подршке. • Укључивање представника ученика у рад одређених стручних органа школе (нпр. Школски одбор) када се расправља о општој безбедности и клими у установи.	Координатор Ученичког парламента, психолог, педагог	Током целе школске године; Праћење: Извештај о раду Ученичког парламента
5.	ПОДСТИЦАЊЕ УЧЕНИКА ЗА ОБАВЉАЊЕ ДРУШТВЕНО-КОРИСНОГ И ХУМАНИТАРНОГ РАДА • Редовно планирање и спровођење хуманитарних акција, солидарних базара и помоћи угроженим групама у локалној заједници ради развијања просоцијалног понашања. • Примена друштвено-корисног рада као редовне превентивне мере или као алтернативне васпитне мере за ублажавање последица лакших прекршаја ученика (нпр. уређење заједничког простора).	Ученички парламент, Тим за заштиту, одељењске старешине	Континуирано, према годишњем плану рада; Праћење: Дневник ваннаставних активности
6.	САДРЖАЈИ И НАЧИНИ ЗА ПОЈАЧАН ВАСПИТНИ РАД СА УЧЕНИЦИМА • Креирање и имплементација Индивидуалног плана појачаног васпитног рада (ИПВР) усмереног на развој самоодговорности,	Одељењски старешина, педагог, психолог	Одмах по уоченом ризику или извршеној повреди обавеза; Праћење: Евалуација

	препознавање грешке и изградњу здравих модела понашања. • Интезивни разговори и праћење понашања ученика који исказују непримерене облике опхођења, у блиској сарадњи са родитељима.		ИПВР-а
7.	ПОСТУПЦИ ЗА РАНО ПРЕПОЗНАВАЊЕ РИЗИКА ОД НАСИЉА И ЗЛОСТАВЉАЊА • Праћење раних индикатора ризика: нагли пад школског успеха, социјално повлачење, учестало изостајање или промене у емоционалном реаговању ученика. • Спровођење периодичних анонимних анкета међу ученицима и наставницима о стању безбедности, дигиталној безбедности и општој клими у школи.	Стручни сарадници (педагог, психолог), дежурни наставници	Квартално праћење и анкетирање; Праћење: Анализе анкета и белешке стручне службе
8.	НАЧИНИ РЕАГОВАЊА НА ДНЗЗ, УЛОГЕ И ОДГОВОРНОСТИ У ИНТЕРВЕНЦИЈИ • Спровођење јасног алгоритма корака при свакој сумњи или догађају: Прекидање насиља -Збрињавање жртве Прикупљање чињеница - Сазивање ТИМ-а - Доношење Плана заштите. • Дефинисане улоге: Дежурни наставник реагује одмах на лицу места; одељењски старешина прикупља податке; стручна служба води саветодавни рад; директор доноси формална решења.	Сви запослени у установи, Тим за заштиту, Директор	Хитно, одмах по сазнању (у року од 24 часа); Праћење: Протокол о пријављеном насиљу
9.	ОБЛИЦИ И САДРЖАЈ РАДА СА СВОМ ДЕЦОМ (ЖРТВЕ, ПОЧИНИОЦИ, СВЕДОЦИ) • За жртву: Пружање континуиране саветодавне и психолошке подршке ради рехабилитације, оснаживања и заштите • За починиоца: Вођење кроз процес преузимања одговорности, сагледавања последица сопствених поступака и процес реституције (поправљања штете). • За сведоке: Систематски рад са одељењем на сузбијању „ефекта посматрача” и изградњи јасне културе неприхватања и пријављивања сваког облика насиља.	Психолог, педагог, одељењске старешине	У току спровођења Интравенатних мера и након њих; Праћење: Досијеи и евалуациони извештаји
10.	НАЧИНИ, ОБЛИЦИ И САДРЖАЈИ САРАДЊЕ СА СПОЉАШЊОМ МРЕЖОМ ЗАШТИТЕ	Директор, стручни сарадници, Тим за	По потреби, континуирано;

	• Одржавање редовних и ванредних састанака са породицом ученика ради усаглашавања мера заштите и васпитног деловања. • Спровођење заједничких акција, обавештавање и брзо деловање у сарадњи са Центром за социјални рад, Локалном самоуправом, Полицијском управом, Здравственом службом и Правосудним органима у складу са нивоима насиља.	заштиту	Праћење: Службени дописи и записници са спољним институцијама
11.	НАЧИНИ ПРАЋЕЊА, ВРДНОВАЊА И ИЗВЕШТАВАЊА О ЕФЕКТИМА ПРОГРАМА • Систематска анализа реализације програма заштите на основу прописаних показатеља: учесталост инцидентних ситуација, број пријава; облици и нивои насиља; број повреда; васпитно-дисциплински поступци; ефекти планова заштите и планова појачаног васпитног рада; потребе за усавршавањем; акције помоћи вршњака; укљученост родитеља. • Извештавање Наставничког већа, Савета родитеља и Школског одбора.	Тим за заштиту од насиља, педагог, психолог	На крају сваког класификационог периода и на крају године; Праћење: Полугодишњи и годишњи извештаји установе

22.4.Програм мера за превенцију делинквентног понашања и употребу дроге

Програм мера за спречавање наркоманије и делинквентног понашања ученика заснива се на успешном програмирању и реализацији програма васпитног рада, организацији и сарадњи са родитељима и успостављању програмске сарадње са институцијама у средини. За остваривање програма на спречавању наркоманије и неприхватљивог понашања неопходно је да школа својим програмом рада предвиди активности које могу утицати на развој ученика. Носиоци програма превентивних активности су наставници, одељењске старешине, стручни сарадници и директор Школе. На основу познавања развојних карактеристика ученика, као и сталног праћења развоја ученика и школског напредовања ученика, уочавају се појаве неприлагођеног понашања ученика, слабљења ефеката васпитнообразовног рада и других проблема у животу и раду ученика. Школа ће успоставити непосредну сарадњу са институцијама здравствене, социјалне заштите и МУП-ом ради превазилажења уочених проблема.

Да би се ефикасно применио у Школи овај превентивни програм мора бити примерен узрасту ученика, оспособљености наставника, програмиран и успешно реализован. У том циљу у млађим разредима треба радити на стицању радних и хигијенских навика ученика, односно развијању здравог стила живота и социјализације. У старијим разредима ученике треба упознати са негативним последицама по здравље које бива нарушено употребом наркотичких средстава и посебно са поремећајима који настају у функцији појединих органа и органских система као последица коришћења наркотика.

Операционализација програма активности за спречавање наркоманије

Превенција против злоупотребе психоактивних супстанци треба да се заснива на дугорочном програму деловања свих институција које се баве младима.

Циљ програма је да се операционализује систем дугорочних мера, пре свега у делу превенције наркоманије и злоупотребе других психоактивних супстанци, чија примена ће допринети формирању здраве личности ученика.

Задаци Школе су да:

–обезбеди да ученици стичу неопходна знања која су значајна за формирање ставова, вредности и понашања која карактеришу здраву личност, способну за избор пожељних стилова живота;

–ученици усвоје знања и облике понашања предвиђене правилима и законима који се односе на забрану коришћења психоактивних супстанци;

–да се код ученика формирају одбрамбени механизми понашања, да препознају и супроставе се у ситуацијама погодним за коришћење психоактивних супстанци.

Да би био ефикасан и примењен у школама програм превенције употребе психоактивних супстанци мора бити примерен узрасту ученика, оспособљености наставника, педагошкој служби.

У односу на наведене циљеве и задатке програма дајемо следеће теме:

ПРВИ РАЗРЕД

На часовима света око нас и одељењске заједнице са ученицима обрадити следеће теме:

–Брига о здрављу – значај одмарања и игре.

–Како да будемо здрави.

ДРУГИ РАЗРЕД

На часовима света око нас и одељењске заједнице са ученицима обрадити следеће теме:

–Здрава храна.

–Препознавање здраве хране.

–Хигијена и исхрана.

ТРЕЋИ РАЗРЕД

На часовима природе и друштва и одељењске заједнице са ученицима обрадити следеће теме:

–Неправилна исхрана.

–Препознавање неисправне хране.

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

На часовима природе и друштва и одељењске заједнице са ученицима обрадити следеће теме:

–Основи здравог живљења.

–Да ли се правилно хранимо?

ПЕТИ РАЗРЕД

На часовима одељењске заједнице, биологије и осталим приликама посветити пажњу следећим темама:

–Правилно коришћење хемијских материја.

–Последице неправилног коришћења ових материја на лично здравље и могућност угрожавања живота.

–Последице употребе наркотичких средстава.

ШЕСТИ РАЗРЕД

Реализоваће се следеће теме:

–Утицај и последице неправилне исхране у пубертету.

–Дрога – информативно.

СЕДМИ РАЗРЕД

На часовима одељењске заједнице, биологије, хемије и осталим приликама посветити пажњу следећим темама:

–Појам и карактеристике психоактивних супстанци.

–Утицај психоактивних супстанци на органе за варење, дисање, нервни и репродуктивни систем.

–Опасност од наркоманије – ситуације у којима се појединци могу наћи да користе средства зависности.

ОСМИ РАЗРЕД

На часовима одељењске заједнице, биологије, хемије и осталим приликама посветити пажњу следећим темама:

–Негативне последице коришћења дроге.

–Полне болести – превентивне мере у борби против сиде.
-Болести зависности-коцкање

У циљу успешније реализације постављених задатака неопходно је укључити све субјекте шире друштвене заједнице и нарочито родитеље.

22.5. Програм поступања у установама у кризним ситуацијама

Уводни део

Правилником о протоколу поступања установе у одговору на насиље, злостављање и занемаривање (Сл.глсник бр.11/2024) прописују се садржаји и начини спровођења превентивних и интервентних активности, услови и начини за процену ризика, начини заштите од насиља, злостављања и занемаривања, праћење ефеката предузетих мера и активности, као и начини развијања отпорности установе за ефикасно реаговање на кризне догађаје, процедуре поступања када се догоди кризни догађај и начине праћења ефеката предузетих мера и активности.

Превенција насиља, злостављања и занемаривања, као један од приоритета у остваривању образовно-васпитног рада планира се развојним планом, школским програмом, који чине саставни део годишњег плана рада.

Установа програмом заштите од насиља, злостављања и занемаривања одређује мере и активности које обезбеђују развијање и неговање позитивне атмосфере и безбедно окружење (даље: програм заштите од насиља).

На основу Приручника за запослене у установама образовања и васпитања за поступање установа образовања и васпитања у кризним догађајима, а које је издало Министарство просвете (даље: Приручник за поступање), урађен је Анекса Годишњег плана рада Школе за школску 2024/2025. годину у складу са изменеама програма заштите ученика од насиља злостављањаи занемаривања.

Програм поступања установе у кризним догађајима је као обавезни и саставни део програма заштите од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, а који је саставни део школског програма.

На основу програма израђује се план рада тима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, који је саставни део годишњег плана рада установе.

Измене и допуне Програма заштите од насиља, злостављања и занемаривања

Програм поступања установе у кризним ситуацијама

Кризни догађај је у већини случајева непредвидив догађај са потенцијално негативним последицама. Тај догађај и његове последице могу проузроковати значајну штету особама које су му непосредно или посредно изложене. Кризни догађај карактерише број жртава (повређених или настрадалих), материјална штета, психолошке реакције појединца и/или заједнице у целини, као и солидарност у сврху отклањања последица.

Кризни догађаји су:

• Природна смрт детета/ученика;
• Покушај убиства и убиство детета/ученика (у установи или ван ње);
• Покушај самоубиства ученика и самоубиство (у установи или ван ње);
• Природна смрт, самоубиство или убиство запосленог у установи;
• Саобраћајна незгода у којој је повређено или настрадало дете, односно ученик и/или запослени у установи;

• Нестанак детета/ученика;
• Масовно тровање у простору установе;
• Дојава о подметнутој експлозивној направи у установи или терористичком нападу и слично;
• Талачка криза;
• Насиље већих размера (масовне туче, вишеструка убиства, терористички напади);
• Техничко-технолошке опасности (експлозија, изливање, испаравање отровних материја и пожар);
• Природне катастрофе (поплаве, земљотреси, пожари...);
• Епидемија која је обухватила територију/општину на којој се налази установа;
• Други кризни догађаји, у смислу Правилника о протоколу.

Јачање отпорности установа за ефикасно реаговање на кризне догађаје

Установа је у обавези да континуирано унапређује процедуре поступања ради ефикасног деловања у сврху отклањања или свођења на минимум последица које је кризни догађај изазвао по организацију рада и функционисање установе, као и по физичко и ментално здравље појединца.

Јачање отпорности установе заснива се на следећим принципима:

1) Континуитет - Подстицање приправности и обезбеђивање континуираног пружања квалитетног образовања и васпитања, подизање свести, планирање и припрема за реаговање у кризним догађајима;

2) Сарадња - Интерсекторска повезаност и заједничко деловање у ванредним ситуацијама, с обзиром на врсту кризе;

3) Доступност - Омогућавање брзог приступа доступним ресурсима како би установа обезбедила континуитет и право на квалитетно образовање и васпитање у време кризног догађаја;

4) Ефикасност - Обезбеђивање да установа активно предузима правовремене и адекватне кораке у реаговању на кризни догађај.

Тим за кризне догађаје

У циљу ефикасног поступања установе у кризним догађајима, у Школи се формира тим за кризне догађаје у оквиру тима за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, као његов обавезни део, у следећем саставу:

Чланови тима за кризне ситуације:

1. директор школе – руководилац тима, информисање јавности и сарадња са спољашњом заштитном мрежом
2. педагог-координација активностима тима
3. психолог-пружалац психосоцијалне подршке и помоћи

4. секретар, праћење правне регулативе
4. Родитељ ученика, по потреби
5. Одељењске старешине

Програм рада

Процена снага, капацитета и специфичности установе да се суочи са потенцијалним кризним догађајима

СНАГЕ

Организација рада у школи

Посвећеност запослених образовној улози школе

Изузетна посвећеност великог броја запослених запослених развоју личности ученика, пружању подршке у превазилажењеу развојних и акцидентних криза
Правовремена информисаност
Употреба расположивих средстава за рад
Опремљеност школе наставним средствима
Доступност ИКТ свим ученицима и кроз библиотеку дигиталних технологија
Резултати ученика на такмичењима
Разноврсне ваннаставне активности
Инклузивна клима у школи - школа представља интеркултурални амбијент у коме се негује и поштује различитост, уважавају индивидуалне карактеристике и лични контекст сваког ученика – развијен је систем пружања подршке ученицима
Односи међу запосленима у већем делу колектива су професионални и пријатељски, што представља стимулативну средину за рад и добар пример ученицима
Безбедности ученика посвећује се значајна пажња
Неговање хуманости
Сајт школе, друштвене мреже школе, маркетинг школе

СЛАБОСТИ
Недовољна хоризонтална и вертикална повезаност наставе
Запослени не напредују у звању
Недовољна укљученост родитеља у активности школе
Недостатак мотивације код запослених, креативност у образовно- васпитном процесу, као и учешће у пројектима условљено је ентузијазмом појединаца

ШАНСЕ
Добра сарадња са локалном самоуправом
Реализација нових пројеката
Развој сарадња са основним школама у окружењу
Рад са талентованим ученицима
Партнерства са родитељима
ПРЕПРЕКЕ
Лош стандард запослених у просвети
Преобимни наставни планови и програми
Запослени немају довољно капацитета да адекватно одговоре на потребе ученика са тешкоћама у развоју
Неусаглашеност и неповезаност наставних садржаја (хоризонтално и вертикално)
Преоптерећеност запослених административним пословима
Учестало се појављују хитни и битни послови, чије извршење омета постојећи плански рад

Нагласак на форми, а не на суштини
Низак природни прираштај, смањење броја деце која се уписују у школу

2. План поступања установе у кризним ситуацијама

2.1. У складу са евакуационим планом школе безбедна места унутар и изван установе су, у случају:

- дојаве о експлозивној направи – школско двориште
- претње оружаним нападом - школско двориште
- терористичког напада - школско двориште
- пожара -школско двориште

План распореда просторија и начин означавања свих просторија у установама (ходника, учионица, кабинета и других просторија, са унутрашње и спољашње стране) видним местима у установи/ ходницима и посебно је регулисано Планом заштите од пожара и Планом евакуације ОШ „Горачићи ”.

2.3. Начин реаговања - Кораци у поступању установе када се догоди кризни догађај

Поступање установе ће зависити од врсте кризног догађаја, односно да ли се десио у установи или ван ње, затим од броја директно и индиректно погођених и процене даљих ризика.

Кључне активности директора и тима за кризне догађаје:

• Ако постоји сазнање за догађај који се десио ван установе, врши се провера тачност ове информације преко поузданих извора: породице, полиције, хитне помоћи и сл.

• Ако се у установи десио кризни догађај, позива се хитна помоћ, полиција и евентуално друге службе (нпр: ватрогасце).

• Приликом поступања установе у одређеним ситуацијама кризног догађаја, неопходно је поступање у складу планом евакуације. Пре почетка евакуације, визуелним прегледом проверити да ли је пут за евакуацију безбедан.

• Након доласка припадника полиције, потребно је утврдити да ли су деца и запослени у установи безбедни на месту које је планом дефинисано као безбедно место или место поновног окупљања. Након доласка полиције, хитне помоћи и ватрогасаца-спасилаца, даље се поступа по инструкцијама ових органа. Сазива се хитан састанак тима за кризне догађаје.

• Информсање надлежне Школске управе.

• Уколико је последица кризног догађаја троје или више повређених/настрадалих лица, обавештава се Министарство просвете како би се ангажовао интерсекторски мобилни тим за кризне ситуације.

• Размотрити све добијене информације и позовати породицу/е погођених кризним догађајем и договорити са њима које информације се могу проследити запосленима у установи, ученицима, родитељима и евентуално медијима.

• Обавестити све запослене о кризном догађају и заказати хитан састанак свих запослених уколико услови дозвољавају.

Уколико није могуће састанак одржати у установи, пронаћи друге начине комуникације (видео конференција, вибер комуникација, скајп...). На састанку поделити са запосленима проверене информације у вези са кризним догађајем, подсетити их да установа има Програм поступања установе у кризним догађајима, указати на могуће изазове у наредном периоду.

• Нагласити да је директор једина овлашћена особа у установи за комуникацију са медијима.

• Упутити запослене да помоћ могу да потраже од стручног сарадника.

• Поделити већ припремљен текст "Препоруке за запослене у установи".
• Одредити на који начин ће информације бити прослеђене ученицима и родитељима (у писаној или усменој форми).
• Припремити саопштење за ученике.
• Припремити саопштење које ћете упутити родитељима других ученика.
• Подсетити се правила за контакт са медијима и припремите писано саопштење које садржи кључне информације о догађају, безбедносним поступцима и плановима за опоравак. Изразити саосећање према жртвама и њиховим породицама, наглашавајући емпатију и подршку установе. Пратити извештавање медија и, ако је потребно, брзо реаговати на евентуалне нетачности.
• Одредити и јасно означити просторију у којој ће стручни сарадник/ци или чланови мобилног тима пружати психосоцијалну подршку запосленима, родитељима и ученицима којима је таква помоћ потребна.

У данима након кризног догађаја:

• Уколико је због кризног догађаја дошло до прекида или извођења наставе у измењеним условима, тим за кризне догађаје у сарадњи са педагошким колегијумом израђује посебан план даље реализације образовно-васпитног рада. Израђени план реализације усваја наставничко веће, школски одбор доноси одлуку, а сагласност на план даје надлежна школска управа.
• Одржати кратак састанак са запосленима, обавестити их о новим информацијама, корацима које је тим за кризне догађаје предузео и планираним активностима. Одржати састанак јер на тај начин запосленима упућујете поруку да нису сами, да имају подршку, а њихово активно укључивање допринеће смањењу/спречавању беспомоћности, обнављању самоконтроле/контроле, што најчешће бива пољуљано након кризног догађаја. Уколико установа ради двосменски, састанак поновити и са другом сменом.
• Неопходно је да запослени све време буду благовремено информисани.
• Поделити материјал из Приручника који се односи на психолошке реакције након кризног догађаја и препоруке за запослене. Важно је оснажити запослене да потраже СТРУЧНУ помоћ, уколико за тим постоји потреба.
• Заједно са наставницима идентификовати и у наредном периоду посебну пажњу обратити на особе које су најугроженије/најрањивије: сестру или брата уколико похађају исту школу, најбоље другове или другарице, особу са којом је повређени/настрадали био у емотивној вези итд.
• Уколико се кризни догађај завршио смрћу ученика или запосленог, проследити информацију о времену и организацији одласка на сахрану.
• Када је у питању смрт ученика, важно је предвидети ко ће од запослених да личне ствари преминулог ученика преда породици у одговарајућем тренутку.
• Уколико се организује комеморацију у установи, важно је да се са породицом настрадалог договари о томе. Важно је припремити децу која желе да присуствују комеморацији и објаснити им шта ће се дешавати током комеморације. Може се омогућити онима који то желе да активно учествују у одавању поште преминулом. Тога дана, настава може да се откаже или да се распоред часова прилагоди поменутом догађају. Након комеморације треба омогућити да деца могу да буду са својим родитељима (посебно деца млађег узраста) и/или да буду заједно и разговарају уз подршку одрасле особе која им је блиска, у коју имају поверења (одељењски старешина, стручни сарадник, неко од наставника). Установа самостално одлучује да ли ће организовати комеморацију.

Поред организовања комеморације, постоји низ активности које могу да помогну у процесу туговања и допринесу бржем опоравку заједнице. То су:
• остављање порука, цвећа, свећа, играчака и других предмета на за то одређено место;
• прављење заједничког цртежа, паноа, песме или приче ученика из одељења преминулог;
• постављање табле са текстом "Сећање на...", на коју ученици/запослени могу стављати поруке и цртеже;
• отварање "Књиге жалости" и слично.

2.4. Начини праћења, евалуацију и извештавања о реализацији програма

Након реализације плана поступања у кризним догађајима, и успостављања стабилног стања у установи, тим за кризне догађаје врши евалуацију спроведених активности и сачињава извештај. Евалуација обухвата:
- анализу ефеката спроведених мера и активности односно реализацију измењеног плана рада,
- пружање прве психолошке помоћи, са посебним освртом на снаге, изазове и препоруке у реаговању на кризни догађај.
На основу евалуације плана реаговања у конкретним ситуацијама, установа даље унапређује план поступања установе у кризним ситуацијама. Тим за кризне догађаје континуирано прати реаговања ученика и запослених и процењује потребу за психосоцијалном подршком у наредном периоду и у сарадњи са спољашњом мрежом заштите израђује план о њеној реализацији.
Тим за кризне догађаје прати реализацију планова, у сарадњи са спољашњом мрежом заштите процењује степен смиривања ситуације и покреће процес договарања са породицама жртава и повређених о начинима обележавања сећања на догађај (обезбеђивање простора, активности сећања, обележавање годишњица и слично).

23. Програм професионалне оријентације

Школа у сарадњи са установама за професионалну оријентацију помаже родитељима, односно другим законским заступницима и ученицима у избору средње школе и занимања, према склоностима и способностима ученика и у том циљу прати њихов развој и информише их о карактеру и условима рада појединих занимања (члан 43*Закона о основном образовању и вапитању).*

Циљ професионалне орјентације: пружање помоћи појединцу да добије реалну слику о себи, сагледа своју улогу у свету рада, да успешније планира и остварује свој професионални развој како би се потпуније и стваралачки испољавао кроз рад,постизао лично задовољство и био друштвено користан.

Ради праћења индивидуалних склоности ученика и пружања помоћи ученицима и њиховим родитељима**,** односно другим законским заступницима у избору средње школе и занимања, школа формира тим за професионалну оријентацију, у чијем саставу су стручни сарадници и наставници.

Тим за професионалну оријентацију реализује програм професионалне оријентације за ученике седмог и осмог разреда.

У том смислу се пред основну школу као битан захтев поставља рад на систематском и континуираном професионалном усмеравању развоја ученика. Полазећи од циља професионалне оријентације и карактеристика узраста ученика, Школа ће остварити следеће задатке:

– оспособљавање ученика за реално сагледавање и процењивање карактеристика биофизичког, интелектуалног, емотивног и социјалног развоја ученика, односно подстицати и оспособљавати ученике да сами доприносе свом развоју укључивањем у одговарајуће ваннаставне активности;

– упознавање са основним карактеристикама занимања и групама сродних занимања;

– упознавање ученика са светом рада и занимања, системом средњег образовања и васпитања;

– подстицање ученика да испитују себе у односу на свет рада и да на тај начин проверавају своје могућности и интересовања за обављање послова у појединим струкама и занимањима;

– формирање правилних ставова према раду;

– успостављање сарадње са родитељима ученика и њихово оспособљавање за пружање помоћи при избору занимања;

– успостављање сарадње са установама и институцијама које могу допринети успешнијем и професионалном развоју ученика.

Плански оквир реализације програма професионалне орјентације од првог до шестог разреда.

Област рада	Начин реализације	Показатељи промена
ПЛАНИРАЊЕ	Наставни садржаји усмеренији на практичну примену знања и повезани су са светом рада	Ученици стичу функционално знање Систематичнији рад

ИНФОРМИСАЊЕ	-кроз реализацију редовне наставе -кроз реализацију ваннаставних активности -сусрети са реалним занимањима-ко све ради у школи и у окружењу школе -радонице са практичним радом	-Ученици јасније увиђају повезаност знања, вештина, способности са занимањима -ученици су заинтересованији да сами истражују о овој области - укљученост родитења као партнера

Плански оквир реализације програма професионалне орјентације у седмом и осмом разреду

САМОСПОЗНАЈА	Ученици кроз радионице, текстове и саветовања препознају своје таленте, интересовања и могућности	Ученици имају реалнију слику о себи
ИНФОРМИСАЊЕ О ЗАНИМАЊИМА	Ученици истражују свет занимања и професија, која су знања, вештине и особине потребне за успешно бављењем занимањем, какве могућности постоје на тржишту рада	Ученици информисани о понудама у школама
МОГУЋНОСТ ШКОЛОВАЊА	Ученици се упознају са могућностима за школовање(сајам образовања, отворена врата школе	Ученици упознати са начинима информисања о могућности школовања
РЕАЛНИ СУСРЕТИ	Сусрети са експертима у школи или одласци у друге школе	Ученици упознати са светом рада

ОДЛУКА О ИЗБОРУ ЗАНИМАЊА	Ученици боље познају себе имају више информација и сигурнији су у доношењу одлука о будућем школовању	Ученици оснажени да самостално донесу одлуку

РАЗРЕДНА НАСТАВА– поред предавања, наставници разредне наставе ће на одабраним текстовима из уџбеника и листова оспособљавати ученике да схвате потребу и корист од рада и основне карактеристике неких занимања, као и приближити различита занимања деци и идентификовати и усмерити различите склоности ученика.

ПРЕДМЕТНА НАСТАВА – предметни наставници у своје планове рада уградиће садржаје који су погодни за упознавање ученика са основним карактеристикама појединих занимања..

ПСИХОЛОШКА СЛУЖБА – у оквиру својих послова реализоваће следеће активности:

– предлаже глобални програм професионалне оријентације;
– прикупља и обрађује информативни материјал потребан за рад осталих носиоца професионалне оријентације ученика и родитеља;
– испитује професионални информисаност ученика осмог разреда путем анкете;
– врши испитивања посебних склоности и способности ученика осмог разреда ради адекватније професионалне оријентације;
– припрема предавања за ученике и родитеље на теме:

1. Зашто је важно направити адекватан избор занимања.
2. Избор занимања, услови уписа и потребе за кадровима.

Носиоци реализације програмских садржаја Професионалне оријентације су:
– психолог Школе као координатор и реализатор одређених активности;
– одељењске старешине;
– предметни наставници.

24. Програм развоја инклузивне културе

Члан 76 Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, број 88/2017), предвиђа постојање индивидуалног образовног плана.

Детету и ученику коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу, ризика од раног напуштања школовања и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, установа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека, прилагођавање начина остваривања школског програма и израду, доношење и остваривање индивидуалног образовног плана.

Ученику који постиже резултате који превазилазе очекивани ниво образовних постигнућа, установа обезбеђује прилагођавање начина остваривања школског програма и израду, доношење и остваривање индивидуалног образовног плана.

Индивидуални образовни план (у даљем тексту: ИОП) је посебан акт, који има за циљ оптимални развој детета и ученика и остваривање исхода образовања и васпитања, у складу са прописаним циљевима и принципима, односно задовољавања образовновaспитних потреба детета и ученика.

ИОП израђује Тим за додатну подршку детету, односно ученику на основу претходно остварених, евидентираних и вреднованих мера индивидуализације и израђеног педагошког профила детета, ученика, а остварује се након сагласности родитеља, односно другог законског заступника.

Уколико родитељ, односно други законски заступник, неоправдано одбије учешће у изради или давање сагласности на ИОП, установа је дужна да о томе обавести надлежну установу социјалне заштите у циљу заштите најбољег интереса детета, односно ученика.

Врсте ИОП-а јесу:

1) ИОП1 – прилагођавање начина рада и услова у којима се изводи образовновaспитни рад; учење језика на коме се одвија образовновaспитни рад;
2) ИОП2 – прилагођавање циљева садржаја и начина остваривања програма наставе и учења и исхода образовновaспитног рада;
3) ИОП3 – проширивање и продубљивање садржаја образовновaспитног рада за ученика са изузетним способностима.

ИОП доноси Педагошки колегијум на предлог Тима за инклузивно образовање, односно Тима за пружање додатне подршке детету и ученику.

Тим за пружање додатне подршке ученику у школи чини наставник разредне наставе, односно наставник предметне наставе, одељењски старешина, стручни сарадник, родитељ, односно други законски заступник, а у складу са потребама ученика и педагошки асистент, односно лични пратилац ученика, на предлог родитеља, односно другог законског заступника.

Доношењу ИОП-а 2 претходи доношење, примена и вредновање ИОП-а 1, а обавезно је прибављање мишљења интерресорне комисије за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику.

Мишљење интерресорне комисије за процену потреба за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком детету и ученику, може да предвиди и измену плана наставе и учења.

У првој години рада по ИОП-у, ИОП се вреднује тромесечно, а у свакој наредној години два пута у току радне, односно школске године.

Прикупљање података

Наставник, односно стручни сарадник прати развој и напредовање ученика у току учења и развоја вештина за учење, социјалног развоја, развоја комуникације и самосталности.

Ако у поступку праћења напредовања детета, односно ученика, наставник или стручни сарадник, утврди да ученик не остварује очекиване исходе образовања и васпитања или су резултати које ученик остварује значајно изнад нивоа општих и посебних стандарда, приступа се прикупљању података, ради формирања неопходне документације за пружање одговарајуће подршке у образовању и васпитању.

Наставник, односно стручни сарадник поред већ датих података о ученику, прикупља податке из различитих извора (од родитеља, односно другог законског заступника детета или ученика, стручњака ван образовне установе који добро познаје дете, односно ученика, од вршњака и самог детета, односно ученика, на начин на који је то могуће), при чему се користе различите технике (систематско посматрање активности детета, односно ученика у различитим ситуацијама, тестирање, као и интервјуисање и попуњавање упитника од стране ученика и других који познају дете, односно ученика). Медицински налази су, по потреби, саставни део документације.

На основу прикупљених података и документације стручни сарадник координира израду и у сарадњи са наставником израђује педагошки профил детета, односно ученика.

Педагошки профил садржи опис образовне ситуације ученика и основ је за планирање индивидуализованог начина рада са учеником.

Предлог за утврђивање права на ИОП

Установа писменим путем обавештава родитеља, односно другог законског заступника да је поднет предлог за утврђивање права на ИОП.

Покретање предлога за утврђивање права на ИОП, спроводи се по истом поступку за сваког ученика за кога је процењено да му је потребна додатна подршка у образовању и васпитању, независно од тога да ли се ИОП израђује за ученика који има тешкоће у учењу или за ученика са изузетним способностима.

Интерресорна комисија врши процену потреба детета, ученика за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком.

Интерресорна комисија има пет чланова, и то четири стална (педијатар, представник центра за социјални рад, дефектолог одговарајућег профила и психолог запослен у образовању и васпитању) и једног повременог члана. Повремени члан је лице које добро познаје дете, ученика и које је са њим имало дужи контакт и бира се за сваког појединачно.

Интерресорна комисија прикупља и обрађује податке о личности у сврху процене потреба за пружањем додатне образовне, здравствене и социјалне подршке детету, ученику.

Интерресорна комисија је руковалац података у поступку прикупљања и обраде података и врши следеће радње:

1)прикупља и обрађује податке о детету, ученику за кога је покренут поступак процене потребе за пружањем помоћи и евиденцију о тој збирци података;
2)прикупља и обрађује податке и документацију о свом раду;
3)води збирку података о свом раду и евиденцију о тој збирци података;
4)извештава локалну самоуправу о свом раду и предложеној додатној подршци два пута годишње.

Интерресорна комисија пре прикупљања података о деци и ученицима обавештава родитеља, односно другог законског заступника о обради података о његовом детету, у складу са законом којим се уређује заштита података о личности.

Право на заштиту података

Подаци прикупљени од стране Тима за пружање додатне образовне подршке ученику, ради израде ИОП-а, морају бити заштићени од злоупотребе и не смеју се користити у друге сврхе без сагласности лица чија је сагласност неопходна за спровођење ИОП-а.

Индивидуални образовни планови свих ученика који се образују по ИОП-у чине прилог Школског програма. Овај прилог ради се кад се и ако се за њим укаже потреба. С обзиром на то да садржи личне податке о ученику, иако се сматра саставним делом Школског ограма, овај прилог се не објављује, имајући у виду закон којим се уређује заштита података о личности.

Пут доношења одлука за ИОП

Овај пут урађен је у складу са *Правилником о ближим упутствима за утврђивање права на индивидуални образовни план, његову примену и вредновање* („Службени гласник РС”, 76/2010).

Време	Циљ	Активности	Начин реализације	Носиоци активности
Септембар	Информисање чланова Тима и мотивисање чланова за активно приступање задацима.	Евидентирање ученика за ИОП.	Исказивање потреба за конкретног ученика.	координатор Тима
Октобар	Стицање увида у примену инклузивне наставе у Школи.	Предлагање ИОП-а Педагошком колегијуму на усвајање.	Седница Педагошког колегијума.	координатор Тима и чланови
Новембар	Мотивисати учеснике да унесу иновације у свој рад.	Додатна едукација наставника.	1. Припрема материјала. 2. Реализовање едукације. 3. Евалуација одржане едукације.	чланови Тима
Новембар	Стицање увида у примену инклузивне наставе у Школи.	Промоција инклузивне културе.	Излагање тематских постера, радови.	чланови Тима
Током године	Подршка ученицима, наставницима и родитељима за укључивање у инклузивну наставу.	Препознавање ученика којима је потребна инклузивна настава.	1.Увид у школску документацију; успех на тромесечју. 2. Праћење напредовања ученика.	чланови Тима
Континуирано	Подршка наставницима.	Сарадња са наставницима.	– Прикупљање додатних информација. – Подршка у сарадњи са ученицима и родитељима.	чланови Тима

25. Програм здравствене и социјалне заштите ученика

Школа сарађује са здравственим установама у спровођењу здравствене заштите ученика, посебно у обављању лекарских прегледа деце која полазе у први разред, спровођењу редовних систематских лекарских прегледа и вакцинација, у складу са Законом (члан 44 *Закона о основном образовању и вапитању).*

Школа у сарадњи са надлежним установама брине о социјалној заштити, посебно ученика из осетљивих друштвених група, на основу програма социјалне заштите (члан 45 *Закона о основном образовању и вапитању).*

Социјална и здравствена заштита ученика је дуг и континуиран процес оспособљавања ученика за активну бригу о властитом социјалном и здравственом развоју. У том процесу учествују родитељи, наставници, педагози, психолози, здравствени и социјални радници. Задатак школе је да ученицима пружи основна знања о физичком и психичком развоју, о ризицима који их могу угрозити, о заштити од тих ризика, формирање позитивног става према властитом здрављу, здрављу заједнице, о дужностима и правима која у вези с тим имају. Посебан задатак школе је формирање позитивног става према здравственој струци и навике да користе услуге здравствене заштите. Ови задаци реализоваће се у Школи током школске године кроз следеће активности:

– на часовима редовне наставе кроз садржаје који се односе на социјалну и здравствену заштиту ученика;

– на часовима слободних активности – спортских секција, еколоших секција...;

– на часовима одељењских заједница обрадом тема које се односе на ову област, у чијој реализацији ће учествовати поред разредних старешина и психолог.

Циљ овог програмаје стицање знања, формирање ставова и понашања ученика у вези са здрављем, здравим начином живота и развојем хуманизације односа међу половима, унапређење хигијенских и радних услова у школи и елиминисање утицаја који штетно делују на здравље, остваривање активног односа и узајамне сарадње Школе, породице и заједнице на развоју, заштити и унапређивању здравља ученика.

Списак тема по разредима дат је у плану рада одељењских старешина.

Систематска социјална и здравствена заштита ученика реализоваће се кроз систематске прегледе Медицинског центра, као и предавања за ученике од стране здравствених радника Завода за заштиту здравља. Користиће се индивидуалне и групне методе здравственоваспитног рада према стандардима медицинског рада (организациони састанак, планирани разговор, рад у малим групама, здравствено предавање, креативне радионице...).

Према предложеном Програму здравственог васпитања ученика основне школе садржај Програма је:

Програм здравствене заштите ученика

1. ЗДРАВА ИСХРАНА	
Млађи узраст	Старији узраст
Утврђивање сопствених потреба за храном и њихов однос са растом и развојем.	Испитивање фактора који утичу на навике о правилној исхрани.
Разноврсна исхрана.	Формирање ставова у погледу исхране.
Препознавање различитих физичких способности и фаза у развоју организма.	Балансирање хране са енергетским потенцијалима.
Време за јело, оброци.	
Формирање навика у вези са правилном исхраном.	
2. БРИГА О ТЕЛУ	
Млађи узраст	Старији узраст
Стицање основних хигијенских навика, прање руку, купање, хигијена зуба, одевања и становања.	Развијање личне одговорности за бригу о телу, коси, устима, носу, здраве навике.
3. ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ И ЗДРАВЉЕ	
Млађи узраст	Старији узраст
Налажење задовољства у физичким активностима.	Примењивање физичких способности у дневним активностима.
Стицање базичних способности, покретљивости.	Развијање позитивних ставова за прикладност.
Игра.	Коришћење времена и рекреације.
Значај одмора.	Избор активности , спортова и клубова за вежбу.
4. БИТИ ЗДРАВ	
Млађи узраст	Старији узраст
Утврђивање здравог понашања.	Научити како да се спречи болест.
Потреба за одмором.	Природне одбране организма.
Спавање и релаксација.	Спречавање инфекција.
Начин за савлађивање лаких здравствених проблема.	Суочавање са развојним страховима и анксиозношћу.

Програм социјалне заштите ученика

1. ИЗГРАЂИВАЊЕ САМОПОШТОВАЊА	
Млађи узраст	Старији узраст
Сазнавање о себи.	Свест о сличности и разликама наших акција, осећања, изгледа.
Правилно вредновање понашања.	Проналажење начина за превазилажење психолошких проблема.
Препознавање осећања.	
2. БЕЗБЕДНО ПОНАШАЊЕ	
Млађи узраст	Старији узраст
Научити основна правила о безбедности у школи, кући и заједници.	Стицање поуздања у следећем опсегу акивности: безбедност у саобраћају, хитне интервенције, безбедно понашање.
3. ПРАВИЛНО КОРИШЋЕЊЕ ЗДРАВСТВЕНЕ СЛУЖБЕ	
Млађи узраст	Старији узраст
Упознавање и први контакт са лекаром, стоматологом, медицинском сестром, здравственом установом.	Откривање да одговарајуће службе пружају здравствену помоћ појединцу, организацији, различитим социјалним групама, заједници у целини.
4. УЛОГА ЗДРАВЕ ЗАЈЕДНИЦЕ	
Млађи узраст	Старији узраст
Како сачувати здраву околину.	Чувати животну средину. Открити начине социјалне интеракције са људима из заједнице.

25.1. Васпитање за хумане односе међу половима

Васпитање за хумане односе међу половима једна је од компоненти васпитања младих за друштвене односе. Оно садржи сазнајни процес, информисање младих о свим аспектима полности и односима међу половима, али тежиште рада биће на постизању практично васпитних резултата: стварање новог погледа на свет, формирање навика и модела понашања који највише одговарају нашем друштву и нашем менталитету. Задатак васпитања за хумане односе међу половима је да допринесе упознавању младих са анатомијом и физиологијом полних органа, разликама међу половима, процесима полног сазревања, полном хигијеном, проблемима полног живота а истовремено да их припреми за хумане односе у браку, породици и друштву. Васпитање за хумане односе међу половима није посебна васпитнообразовна област, нити посебан наставни предмет, већ свстрана васпитна активност у којој су заступљени сви аспекти, педагошки, психолошки, медицински, социолошки и други.

У реализацији и изради програма васпитања за хумане односе међу половима користи се тимски рад: учитељ, наставник, стручни сарадник, директор и родитељ.

Улога школе је да различите утицаје на младе који могу бити позитивни и негативни, усмери и селекционише, да развој младих усмери, да код њих развије способност критичког разматрања живота око себе.

Успех школе у овоме зависи од степена сарадње са родитељима. Школа је дужна да родитеље упозна са циљевима, задацима и садржајем ове области. Улога стручног сарадника је да буде главни иницијатор и координатор овог рада, како у фази планирања и програмирања, тако и у време реализације овог програма.

Васпитање за хуманизацију односа међу људима и половима има задатке:

–васпитање ученика за једнако вредновање способности и резултата рада оба пола, ради сузбијања предрасуда о инфериорности једног пола;

–изграђивање свести о природном односу човека према човеку;

–развијање другарских осећања, међусобног уважавања и поштовања друге личности;

–упознавање са улогом љубави и полности у животу човека;

–свакодневно дружење са вршњацима, међусобно помагање и одређено одрицање ради пружања могућности да се и други оствари у раду и игри;

–развијање потребе за учешћем у акцијама солидарности;

–стицање навика пажљивог односа према млађим друговима, старијим и немоћним особама.

У реализацију овог програма, поред одељењских старешина, предметних наставника, руководилаца секција, стручних сарадника, укључени су и спољни сарадници из општинске организације Црвеног крста.

У вези са наведеним циљевима дајемо програм васпитања за хумане односе међу половима.

ПРВИ РАЗРЕД

На часовима света око нас илустративно демонстративном методом, излагањем наставника и разговором са ученицима обрадиће се следеће теме:

–Дете постаје од својих родитеља.

–Односи у породици – родитељи и деца.

–Односи међу дечацима и девојчицама.

ДРУГИ РАЗРЕД

На часовима света ко нас и на часовима одељењске заједнице илустративно демонстративном методом и излагањем наставника и разговором са ученицима обрадиће се следеће теме:

–Разлике међу половима.

–Односи између дечака и девојчица у школи.

–Другови и другарице – чланови одељењске заједнице и њихово другарство.

ТРЕЋИ РАЗРЕД

На часовима познавања природе и друштва и одељењске заједнице путем излагања наставника и разговором са ученицима обрадиће се следеће теме:

–Неговање другарства и односи између дечака и девојчица.

–Формирање навика лепог понашања.

–Дете и остали чланови породице.

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД

На часовима одељењске заједнице путем разговора са ученицима обрадиће се следеће теме:
–Штетност пушења и употребе алкохола.
–Промене у претпубертету, пубертету.
–Менструација као природна појава.

ПЕТИ РАЗРЕД

На часовима одељењске заједнице обрадиће се следеће теме:
–Другарство и равноправност међу половима.
–Менструација и хигијена.
–Брига о здрављу, развијање личне одговорности о хигијени тела

ШЕСТИ РАЗРЕД

На часовима одељењске заједнице биће обрађене следеће теме:
–Поремећаји социјалног понашања.
–Прва љубав.
–Хуманизација односа међу половима.

СЕДМИ РАЗРЕД

На часовима биологије и одељењске заједнице разговараће се о следећим темама:
–Утицај неправилне исхране на развој.
–Употреба алкохола, дувана и дроге.
–Грађа и функција полних органа.
–Полне болести, превенција и лечење.

ОСМИ РАЗРЕД

На часовима одељењске заједнице разговараће се о следећим темама:
–Време ступања у сексуалне односе.
–Опасност од наркоманије.
–Култура комуникације међу младима.

НАПОМЕНА: Наглашена васпитна улога овог подручја захтева од свих рализатора да овај програм остваре у свакој повољној ситуацији као васпитни принцип.

26. Програм заштите животне средине

Циљ програма заштите животне средине обухвата активности усмерене на развијање еколошке свести као и рационално коришћење и очување природних ресурса.

Очување природних ресурса обухвата и упознавање са коришћењем и рационалном употребом тих ресурса у области енергетике.

Школа доприноси заштити животне средине остваривањем програма заштите животне средине – локалним еколошким акцијама, заједничким активностима школе, родитеља**,** односно других законских заступника и јединице локалне самоуправе у анализи стања животне средине и акција за заштиту животне средине (члан 46 *Закона о основном образовању и васпитању*).

Заштита и унапређење животне средине има за циљ стицање знања о друштвеним, природним, привредним и техничким појавама и токовима који преображавају, обогаћују или угрожавају животну средину. Заштита животне средине обухвата активности усмерене на развој еколошке свести, као и очување природних ресурса.

Васпитни задаци су:

–развијање позитивног односа према природи и природом и радом створеним вредностима;
–оплемењивање уже и шире средине;
–стицање знања о биолошким, физичким, хемијским, историјским, географским, производно-техничким обележјима природе и насељене средине;
–стицање одговарајућих знања и формирање правилног односа према уређивању школе, насеља;
–уређење школског дворишта и одржавање спомен-обележја.

Здрава животна средина је интерес читавог човечанства. Имајући у виду улогу школе у еколошком-естетском образовању, развијању еколошке свести и формирању позитивних ставова према природи и животној средини а поводом међународног дана заштите животне средине и упутстава Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Школа планира различите активности којима ће се ученици упутити у област еколошког – естетског – здравственог васпитања. Остваривање овог програма планира се кроз следеће активности:

–акције уређења учионица, школе, школског дворишта и околине;
–учешће на конкурсу ликовних и литерарних радова на теме из екологије;
–укључивање у акције које се организују на локалне средине;
–укључивање у рад еколошких организација.

Овај програм не треба да се остварује само у оквиру једног предмета или одређене области ваннаставног рада, већ треба да буде заступљен у свим областима и свим предметима.

Активност	Начин реализације	Носиоци
Обележавање Дана озонског омотача, Дана планете Земље, Дана заштите животне средине	Презентације, израда паноа	наставник биологије, наставник географије, ученици

Акције уређења школског дворишта, околине, учионица.	уређење	одељењске старешине
Учешће на литерарним и ликовним конкурсима на тему екологије.	израда паноа,литерарних и ликовних радова	учитељи, наставник биологије и ликовне културе
Заштита природе и природних ресурса	Акција сакупљања секундарних сировина, зелена патрола	наставник биологије, наставник географије, ученици
Значај и могућности рециклирања	Старо је ново(прављење предмета од рециклираног материјала) Изложба ученичких рециклираних производа	наставник биологије, наставник географије, ученици

27. Програм сарадње са локалном самоуправом

Сарадња са локалном самоуправом реализује се на основу програма сарадње са локалном самоуправом.

Школа прати и укључује се у дешавања на територији јединице локалне самоуправе и заједно са њеним представницима планира садржај и начин сарадње, нарочито о питањима од којих зависи развитак школе (члан 47 *Закона о основном образовању и васпитању*).

Циљ сарадње са локалном самоуправом јесте допринос повећању ефикасности васпитнообразовног рада у стицању и развијању опште културе ученика, унапређивању културе живљења, као и повезивање Школе са свим организацијама које могу да допринесу остваривању поменутог циља.

Институција са којом се сарађује	Садржај сарадње	Начин сарадње	Реализатори
Друге школе	Стручна помоћ у планирању, размена искустава, такмичења, актив директора, удружење учитеља, стручна већа за предмете.	разговори, састанци, учешће на такмичењима, удружењима, семинарима	директор, стручне службе, већа, тимови
Црвени крст	Учешће Школе у активностима Црвеног крста, едукација деце и запослених о активностима Црвеног крста, помоћ Црвеног крста школи.	разговори, састанци, конкретне акције	директор, одељењске старешине, тимови
МУП	Помоћ МУП-а у осигурању безбедности ученика и запослених, саветодавна помоћ, стручна предавања.	разговори, састанци, стручни скупови	директор, стручне службе, органи управљања, Тим за заштиту ученика од насиља, наставно особље, запослени
Дом здравља	Здравствена заштита деце и запослених, саветодавна помоћ, стручна предавања.	систематски преглед ученика и запослених, вакцинација, саветовања	директор,запослени
Центар за социјални рад	Помоћ у решавању социјалних проблема.	разговори, састанци, активности	директор, Центар за социјални рад, радници Школе
Центар за културу и спорт	Сарадња у организовању спортских такмичења под покровитељством Министарства за спорт и других манифестација.	заједнички рад на припреми и организацији спортских такмичења, учешће Школе на различитим манифестацијама (такмичење рецитатора)	директори, наставници, ученици
Општина	Израда нацрта и усаглашавање финансијског плана, помоћ стручних служби.	састанци са представницима општинских структура, председником Општине, одељењима за финансије и	директор, секретар, рачуновођа, наставници

		сл.	
Општина	Просветна инспекција контролише на почетку школске године припремљеност Школе за рад.	контрола од стране просветног инспектора	директор, секретар, рачуновођа, наставници
Општина	Праћење редовог похађања ученика у школи.	контрола од стране просветног инспектора	директор, секретар, одељењ. старешине
Општина	Представници Општине учествују у додели Вукових диплома и додељују награде ђаку генерације.	присуствовање свечаној додели диплома	директор
Месна канцеларија	Материјално-техничка помоћ, помоћ при реализацији разних активности Школе при прослави Дана школе, Савиндана, акцијама уређења околине Школе.	разговори, састанци, конкретне активности	директор, председник Месне заједнице, Савет Месне заједнице, појединци

28. Програм сарадње са породицом

У основним одредбама Закона о основама система образовања и васпитања, у делу:*Општи принципи система образовања и васпитања* (члан 7), стоји да посебна пажња посвећује се:

1) „сарадњи са породицом, укључивањем родитеља односно другог законског заступника, ради успешног остваривања постављених циљева образовања и васпитања, и васпитања запошљавања, локалном заједницом и широм друштвеном средином”(„Службени гласник РС”, 88/2017).

Закон о основном образовању и васпитањуу и негује партнерски однос са родитељима, односно другим свом 48. члану предвиђа да свака школа изради Програм сарадње са породицом: „Школа подстиче законским заступницима ученика, заснован на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења.”

Програмом сарадње са породицом, Школа дефинише области, садржај и облике сарадње са родитељима, односно другим законским заступницима деце и ученика, који обухватају детаљно информисање, саветовање, укључивање у наставне, и остале активности школе и консултовање у доношењу одлука око безбедносних, наставних, организационих и финансијских питања, с циљем унапређивања квалитета образовања и васпитања, као и обезбеђивања свеобухватности и трајности васпитнообразовних утицаја (члан 48 *Закона о основном образовању и васпитању*).

Програм сарадње са породицом обухвата и организацију отвореног дана Школе сваког месеца, када родитељи, односно други законски заступници могу да присуствују образовновaспитном раду. Ради праћења успешности програма сарадње са породицом, школа организује анкетирање родитеља, односно других законских заступника, у погледу њиховог задовољства програмом сарадње са породицом и у погледу њихових сугестија за наредни период. Мишљење родитеља, односно других законских заступника, добијено као резултат анкетирања, узима се у обзир у поступку вредновања квалитета рада школе.”

Партиципација родитеља у школи, тј. њихова укљученост у различите аспекте школског живота представља важну компоненту образовновaспитног процеса, будући да је добробит детета централни интерес, како породице, тако и школе.

Циљ: Подржавање и подстицање развоја ученика, као заједнички циљ школе и породице.

Задаци

–Информисање родитеља о њиховим правима и обавезама и начинима укључивања у рад Школе.

–Задовољавање потреба породице и њених циљева.

–Развијање партнерског деловања породице и школе у образовању и васпитању ученика.

–Обезбеђивање редовне, трајне и квалитетне сарадње породице и Школе.

–Остваривање позитивне интеракције наставник – родитељ.

–Обезбеђивање информисаности родитеља о променама у образовању, као и о свим дешавањима ван Школе.

Области сарадње са породицом

1. Информисање родитеља и других законских заступника

Родитељи треба да буду детаљно информисани о свим аспектима школског живота и образовног процеса који се посредно или непосредно тичу њихове деце и њих, као и о могућностима на које све начине могу да се укључују у рад Школе и да дају свој допринос унапређењу квалитета васпитнообразовног процеса. Ова област сарадње породице и Школе одвија се кроз следеће облике рада:

–организовањеОтворених врата – термина када родитељи имају могућност да са наставницима разговарају о раду и напредовању ученика;
–месечно организовањеОтвореног дана, када родитељи, односно други законски заступницимогу да присуствују образовноваспитном раду;
–уређивање огласне табле за родитеље у просторијама Школе;
–организовање и реализација родитељских састанака.

2. Укључивање родитеља и других законских заступника у наставне и остале активности

Родитељи би требало да се подстичу да се укључују у образовни процес на више различитих начина, и то као:
–сарадници реализацији програма секција;
–кроз учешће у различитим образовним пројектима који се одвијају у Школи / у које је Школа укључена;
–сарадници за обезбеђивање безбедног окружења у Школи;
–сарадници у процесу професионалне оријентације;
–сарадници при организацији и реализацији приредби, изложби, спортских и других такмичења и сличних активности у Школи;
–сарадници у организацији и реализацији радионица, хуманитарних акција и сличних активности;
–учешће у стручним тимовима које директор формира по потреби.

3. Укључивање родитеља и других законских заступника у процес одлучивања

Овај облик сарадње пружа родитељима информације о организацији живота и рада Школе, а својим учешћем они доприносе побољшању услова и рада Школе. Поред учешћа у планирању и организацији, родитељи треба да су стално присутни, јер то доприноси учвршћивању односа породице и школе. Законска регулатива је прописала обавезно укључивање родитеља у процес одлучивања и то кроз:
–укључивање родитеља у Савет родитеља Школе;
–укључивање родитеља у Школски одбор;
–укључивање родитеља у рад свих тимова (самовредновање, развојно планирање, сарадња са локалном заједницом...);
–испитивањем потреба и очекивања родитеља.

4. Едукација и саветодавни рад са породицом

Будући да су родитељи у највећој мери упућени на сарадњу са наставницима и са њима имају најучесталије контакте, важан задатак наставника је да креирају такву атмосферу у којој ће родитељи бити подстакнути да се укључују на различите начине и да доприносе животу школе без страха да ће то бити протумачено као мешање улога, тј. мешање у професионалну улогу наставника.

Унапређивање компетенција родитеља за педагошко деловање, Школа организује кроз следећи облик рада:
–едукацијом кроз организовање предавања на родитељским састанцима.

Облици сарадње са породицом врши се преко:

- Савета родитеља – Савет родитеља има значајну улогу у регулисању живота школе (члан 120), и то не само у предлагању намене средстава прикупљених од родитеља (став 6) и давања сагласности на програм екскурзија (став 10), већ и приликом предлагања мера за осигурање квалитета и

унапређивање васпитнообразовног рада (став 5), развојног плана, годишњег плана рада и извештаја о самовредновању и вредновању (члан 5). Важно је да се оствари двосмерна комуникација: од родитеља ка њиховим представницима у Савету и од представника Савета родитеља који су их изабрали.

–Школског одбора – Законском регулативом регулисано је да три члана Школског одбора као органа управљања школом буду представници родитеља.

–Родитељски састанци – одржавају се најмање пет пута годишње. Циљ родитељског састанка је упознавање родитеља са организационим или васпитнообразовним радом у Школи.

–Индивидуални разговори са родитељима – родитељи се често нађу у ситуацијама или дилемама које не знају како да реше и тада им је потребна помоћ. Разговор са наставником често донесе решење проблема.

–Отворена врата – једном недељно, у термину предвиђеном за индивидуалне разговоре.

–Отворен дан – сваког месеца Школа организује Дан отворених врата, када родитељи могу да присуствују образовноваспитном раду, стекну увид у начин рада наставника, али и рад, ангажовање и постигнућа ученика.

–Анкете и упитници – Школа ће повремено анкетирати родитеље у погледу њиховог задовољства програмом сарадње са породицом и у погледу њихових сугестија за даљи рад.

–Реализација екскурзија ученика – родитељи активно учествују у реализацији екскурзија у складу са Годишњим планом рада школе.

Начин и поступак остваривања:Сарадња са породицом остварује се плански током целе године и подразумева укључивање породице у планирање, реализацију и евалуацију те сарадње.

Родитељски састанци

Одељењски родитељски састанци реализоваће се према плану одељењских већа и плану разредног старешине. Овим састанцима ће два пута у току године присустовати и ученици (крај полугодишта). Планирано је пет одељењских родитељских састанака.

Индивидуални састанци – Школа ће сачинити план пријема родитеља и исти ставити на огласну таблу.

Школа ће сваког месеца организовати отворен дан када ће родитељи моћи да присуствују образовноваспитном раду.

29. Програм излета екскурзија и наставе у природи

Појам екскурзије („Службени гласник – Просветни гласник” број 30/2019)

Екскурзија је облик образовноваспитног рада којим се доприноси остваривању плана и програма и циљева основног образовања и васпитања.

Екскурзија се остварује ван школе у трајању од једног до три дана годишње, у складу са узрастом.

Циљ екскурзије

Циљ екскурзије је непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног, историјског и духовног наслеђа и привредних достигнућа, а у циљу остваривања образовно- васпитне улоге школе.

Задаци екскурзије

Задаци екскурзије су: проучавање објекта и феномена у природи, уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима; развијање интересовања за природу и изграђивање еколошких навика; упознавање начина живота и рада људи појединих крајева; развијање позитивног односа према националним, културним, етичким и естетским вредностима, спортским потребама и навикама, позитивним социјалним односима, као и схватање значаја здравља и здравих стилова живота; подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја.

Садржаји екскурзије

Садржаји екскурзије остварују се на основу наставног плана и програма образовно-васпитног рада и школског програма и саставни су део годишњег програма рада школе.

Програм екскурзије

Одељењска и стручна већа школе предлажу програм екскурзије, који достављају наставничком већу ради разматрања и одлучивања. Сагласност на програм екскурзије даје савет родитеља школе, на основу усаглашеног предлога родитеља ученика свих одељења за која се организује екскурзија.

Програм екскурзије садржи: образовноваспитне циљеве и задатке, садржаје којима се постављени циљеви остварују; планирани обухват ученика; носиоце предвиђених садржаја и активности; трајање; путне правце; техничку организацију и начин финансирања.

План дежурства ученика и наставника за време путовања саставни је део програма екскурзије.

Извођење екскурзије

Носиоци припреме, организације и извођење програма екскурзије су директор школе, стручни вођа пута, одељењски старешина или други наставник кога одреди директор школе а који је најмање једну годину реализовао наставу у одређеном одељењу.

Стручног вођу пута бира директор школе из реда наставника који остварују наставни план и програм.

Стручни вођа пута припрема и спроводи програм који се односи на остваривање постављених образовно-васпитних циљева и задатака и одговарајућих садржаја.

Одељењски старешина обезбеђује организационо-техничке услове за извођење путовања и координира остваривање садржаја и активности предвиђених програмом екскурзије, стара се о безбедности и понашању ученика. Изузетно, одељењски старешина обавља послове из надлежности стручног вође пута ако је у питању школа са малим бројем ученика и школа са неподељеним и комбинованим одељењима.

Услови за извођење екскурзије

Екскурзија се организује и изводи уз претходну писмену сагласност родитеља, односно другог законског заступника, по правилу за најмање 60% ученика истог разреда и уколико су створени услови за остваривање циљева и задатака.

Изузетно, екскурзија може да се организује ако писмену сагласност да најмање 60% родитеља ученика одељења.

Извођење екскурзије за ученике истог разреда организује се са истим садржајем, по правилу, истовремено.

Ако нису испуњени наведени услови, директор школе обуставља извођење екскурзије.

Припрема и извођење екскурзије

Путни правци, објекти, манифестације, крајеви и предели одређују се у складу са циљем и задацима путовања. Екскурзија се изводи у оквиру државних граница.

Ако је екскурзија организована у време наставних дана, настава се надокнађује за све ученике, у складу са школским календаром и годишњим програмом рада школе.

Избор агенције

Избор агенције за реализацију екскурзије спроводи се у складу са законом који уређује јавне набавке.

Екскурзију може да реализује искључиво агенција која поседује законом прописану лиценцу за организовање туристичког путовања.

Поступак јавних набавки спроводи комисија школе коју образује директор. Комисија има најмање три члана, од којих је најмање један представник савета родитеља разреда за које се организује екскурзија и најмање један наставник који ће реализовати екскурзију, при чему се на сва остала питања у вези са саставом комисије сходно примењују одредбе закона којим се уређује област јавних набавки.

Секретар школе, уколико није члан комисије, пружа стручну помоћ члановима комисије.

Стручну помоћ члановима комисије пружа и лице које у школи обавља финансијске и рачуноводствене послове.

Предлог одлуке о додели уговора комисија утврђује применом законом прописаних критеријума, посебно водећи рачуна о следећем:

1) Квалитет програма путовања:

– квалитет смештаја и исхране (категорија објекта примерена узрасту ученика и циљевима и задацима наставе у природи, односно екскурзије, структура соба без могућности проширења смештајних капацитета супротно закону, начин услуживања оброка, локација објекта и др.),

– садржај програма (испуњеност програма, водичи, забавни садржаји и сл.),

– квалитет превоза;

2) Цена, услови целодневне бриге о ученицима и услови плаћања.

Приликом одређивања додатних услова за учешће у поступцима јавних набавки, потребно је нарочито водити рачуна о дефинисању услова пословног капацитета у вези са претходним искуством понуђача, а што се доказује референтним листама и потврдама референтних наручилаца путовања.

Одлуку о додели уговора доноси директор на основу предлога комисије.

Наставник разредне наставе, односно одељењски старешина обавештава родитеље о програму екскурзије, избору агенције и осталим условима путовања.

Вишедневна путовања уговарају се најмање на бази пуног пансиона, а једнодневна могу бити уговорена без оброка.

Приликом реализације екскурзије агенција је дужна да испуни све услове и обавезе прописане законом којим се уређује делатност туризма, а посебно у погледу програма путовања и општих услова путовања.

Услови за закључење уговора

Представници савета родитеља дужни су да о одлукама известе родитеље сваког одељења. Родитељи ученика који путују обавезни су да потпишу програм путовања и опште услове путовања, чиме потврђују да су упознати са условима за путовање ученика и да су са истим сагласни.

Директор школе је дужан да од агенције затражи документацију којом она доказује референце и искуство у ђачком и омладинском туризму.

Вишедневна путовања уговарају се најмање на бази полупансиона.

Програм путовања и општи услови путовања садрже све елементе прописане законом којим се уређује делатност туризма. Писмене сагласности родитеља су саставни део уговора који закључује директор школе са одабраном агенцијом.

Агенција је дужна да се придржава утврђених општих услова путовања и програма путовања.

Уговор који закључују директор школе и агенција, осим основних садржи и следеће елементе:

– појединачну и укупну цену (број путника);

– начин плаћања (број рата), услове задржавања износа гаранције;

– податке о водичу, здравственој заштити и броју гратиса.

Безбедност путовања

Приликом уговарања путовања, директор је дужан да обезбеди потребне услове за удобан и безбедан превоз ученика у односу на ангажовани број аутобуса и расположиви број седишта.

Превоз се не обавља ноћу, у времену од 22 до 05 часова.

Приликом закључивања уговора са агенцијом која организује превоз, директор школе је дужан да обезбеди да превозник пре отпочињања путовања поднесе:

– записник о извршеном техничком прегледу аутобуса, не старији од пет дана;

– тахографске улошке за претходна два дана – за возаче који су ангажовани за превоз ученика.

Директор Школе је дужан да организује консултативне разговоре пре извођења путовања, што подразумева укљученост свих интересних група у процесу одлучивања и планирања.

Директор Школе је у обавези да, најкасније 48 часова пре отпочињања путовања обавести надлежни орган унутрашњих послова о: превознику; месту и времену поласка ученика; броју ангажованих аутобуса и броју пријављених ученика, наставног и другог особља које учествује у извођењу путовања. Орган унутрашњих послова ће извршити контролу документације и техничке исправности возила одређених за превоз непосредно пре отпочињања путовања.

Уколико надлежни орган унутрашњих послова утврди неисправност документације или техничку неисправног возила, или да било који други разлог у погледу психо-физичке способности возача, директор или стручни вођа пута обуставиће путовање до отклањања уочених недостатака.

Пре путовања директор сазива заједнички састанак свих ученика који путују и њихових родитеља, коме присуствују и стручни вођа пута и одељењски старешина. На састанку се сви учесници обавештавају о правилима понашања, којих су дужни да се придржавају.

Забрањено је пушење, конзумирање алкохола и опојних средстава за све учеснике екскурзије.

Дневне активности утврђене програмом екскурзије морају бити реализоване до 24.00 часа.

За путовања дужа од једног дана обезбеђује се лекар пратилац.

За сва путовања дужа од једног дана неопходно је да родитељи (други законски заступници) доставе здравствени лист.

Здравствени лист садржи податке о здравственом стању ученика на основу здравственог картона и прегледа ученика, а попуњавају га родитељ (други законски заступник) ученика, ординирајући лекар и лекар пратилац, односно лекар у месту где ученик борави за време путовања.

Директор школе, односно одељењски старешина и лекар обезбеђују тајност података из здравственог листа.

Извештај о извођењу екскурзије

После изведеног путовања, стручни вођа пута и представник туристичке агенције сачињавају забелешку о извођењу путовања, после чега стручни вођа пута у року од три дана сачињава извештај, који подноси директору, са оценом о извођењу и квалитету пружених услуга.

Ученици након изведеног путовања попуњавају анкетни лист.

Извештај се доставља савету родитеља и наставничком већу ради разматрања, а школском одбору ради разматрања и усвајања.

Одељењски старешина упознаје родитеље са извештајем на родитељском састанку. Извештај о путовању је саставни део годишњег извештаја о раду школе.

Уколико се приликом разматрања извештаја о остваривању путовања оцени да предвиђени програм није остварен или да туристичка агенција није испоштовала уговорне обавезе, школа је дужна да у року од осам дана, од завршетка путовања, поднесе приговор агенцији и да о томе обавести Министарство просвете и министарство надлежно за послове туризма.

У складу са *Правилником о организацији и остваривању наставе у природи и екскурзија* у основној школи(„Службени гласник – Просветни гласник” бр. 30/2019), Школа планира једнодневне екскурзије за млађе разреде и дводневне екскурзије за старије разреде.

Тема	Циљеви	Активности наставника	Активности ученика
Појаве и односи у природној и друштвеној средини	– Ученици уочавају узрочно--последичне односе у конкретним природним и друштвеним условима. –Развијање интересовања за природу и изграђивање еколошких навика.	Припрема план екскурзије. Припрема ученике за извођење екскурзије. Одржава састанке са ученицима и родитељима у вези са извођењем екскурзије. Припрема потребну документацију за извођење екскурзије. Контролише и помаже ученицима пре и током извођења екскурзије. Организује преноћиште и организује дежурства.Објашњава ученицима поједине садржаје на релацији где се екскурзија изводи. Пише извештај о изведеној екскурзији, даје оцену о екскурзији и мишљење о агенцији која је организовала и извела екскурзију.	Активно учествују у припремању екскурзије. Памте и бележе занимљивости и појаве на територији где се екскурзија изводи. Активно учествују у посматрању, разгледању и проучавању историјских споменика, привредних објеката и животне средине.
Културно и историјско наслеђе	–Упознавање начина живота и рада људи у прошлости исадашњости појединих крајева. –Развијање позитивних односа према националним, културним иестетским вредностима.		
Привредна достигнућа која су у вези са делатношћу школе	–Развијање појма о значају појединих привредних објеката за живот и развој наше земље.–Схватање значаја здравих стилова живота. –Подстицање позитивних емоционалних доживљаја. –Развијање здравих односа међу ученицима – другарство,пријатељство, дружење и међусобно помагање.		

30. Програм рада школске библиотеке

Школска библиотека је место библиотечко-информационе, васпитно-образовне и културне активности школе.

У школској библиотеци прикупља се, обрађује и ученицима, наставницима и стручним сарадницима даје на коришћење библиотечко-информациона грађа (књиге, серијске публикације и др.) и извори.

Библиотека је дужна да у свом фонду прикупља уџбенике и друга наставна средства намењена ученицима са сметњама у развоју и инвалидитетом, као и стручну литературу за наставнике и стручне сараднике.

Задатак школске библиотеке је да код ученика развија навике читања и коришћења библиотечких услуга, као и да ученике оспособљава да користе информације у свим облицима и на свим медијима и омогући им да овладају вештинама потребним за учење у току целог живота (члан 50 *Закона о основном образовању и васпитању*).

Услови за рад библиотеке

Да би школска библиотека могла да оствари своју улогу у васпитно-образовном процесу, неопходно је обезбедити одговарајуће услове и програм рада.

Основни услови за рад су:

1. простор и опрема;
2. библиотечки фонд;
3. кадар.

У ОШ „Горачићи" задовољени су минимални просторни услови тако да библиотека може нормално радити. Библиотека се налази у информатичком кабинету. Целокупан простор који заузима библиотека мора бити приступачан свим корисницима.

Библиотечки фонд

Фонд се састоји из обавезне школске лектире, додатне лектире, различитих уџбеника и приручника који помажу нашим ученицима у савладавању градива, приручника за наставнике и учитеље, научно-популарне литературе у вези са областима из историје, географије, природних наука, српског језика, страних језика и уметности, монографских публикација класика наше књижевности, савремених, популарних дечјих романа, енциклопедија и дечјих часописа. Један део библиотеке садржи различите уџбенике и приручнике посвећен инклузивном образовању, које представља важан део данашње наставе.

У школској библиотеци ради библиотекар са 50% радног времена. Поред основних стручних обавеза у обради фонда, библиотекар сарађује са ученицима и наставницима. Изузетан је значај добре сарадње библиотекара са стручним већима и активима.

Библиотека ОШ „Горачићи" је у обавези да ради по Закону о библиотечкој делатности, што подразумева комплетну стручну и физичку обраду књижног фонда.

За ове послове обезбеђени су потребни обрасци:

–књиге инвентара;

–карте књига;

–печати;

–стручна и приручна литература

Физичка обрада књига састоји се у прегледању стања књиге (да ли има све странице, корице, да није оштећена). Књиге са оштећењима не уносе се у инвентар.

Печаћење.Инвентарски и печат сигнатуре стављају се на два места на публикацији: на прелиминарну страну и на страну на којој је почетак главног текста (печат се не ставља на увод, предговор или на било који текст који претходи главном тексту). Печат сигнатуре иде на горњи леви угао стране, а инвентарски у горњи десни угао стране. Печат власништва – средина полеђине насловне стране (то је често четврта страна књижног блока), две суседне стране (стр. 16–17), крај главног текста (без поговора, бележака о писцу, биографија, регистара). Ако је публикација обимнија, печат власништва пожељно је ставити на већи број страна, које не смеју бити суседне.

Стручна обрада књиге састоји се у упознавању садржаја књиге (песме, бајке, роман, приповетка) који је књижевни род или припадност научној области (хемија, физика). Затим се одређује национална припадност аутора.

Уз помоћ таблица одређује се број који показује националну припадност, књижевни род и научну област (сигнатура). Када се књига овако обради, приступа се увођењу у књигу инвентара. Библиотека располаже фондом од око 2660 књига, а истовремено се обављају текући послови рад са ученицима-читаоцима.

Задаци школског библиотекара треба да буду усклађени са *Правилником о свим облицима рада стручних сарадника* („Службени гласник РС – Просветни гласник”, 5/2012). Библиотекар има обавезу да изради годишњи план рада и месечне планове.

У оперативном плану рада библиотеке активности могу бити конкретизоване. Поједине активности су временски детерминисане, док се друге могу организовати у било ком тренутку.

Активности које нису временски одређене

Основни послови

– Редовни библиотечки послови: набавка библиотечке грађе, њено инвентарисање, класификација, сигнирање.
– Функционално и естетско уређење простора библиотеке.
– Обучавање ученика у коришћењу стручног фонда библиотеке.
– Издавање на коришћење ученицима и наставницима (задуживање и раздуживање).
– Израда годишњег, месечних и оперативних планова.
– Праћење и вредновање остварености постављених циљева рада школске библиотеке.

Подстицање читања и помоћ у учењу и развоју информатичке писмености код ученика

– Помоћ ученицима при избору литературе.
– Часови вршњачке едукације на којима ће старији ученици млађима препоручивати књиге и читати најзанимљивије одломке.
– Слушање аудио-бајки које је занимљиво ученицима млађих разреда.
– Организовање мултимедијалних часова.

Сарадња у остваривању образовновaспитног рада

– У сарадњи са стручним већима организовати часове у библиотеци.
– Организовање такмичења/смотри/конкурса у којима ће учествовати ученици и наставници.
– Организовање креативних радионица.
– Компаративно проучавање књижевних и историјских мотива у различитим врстама уметности (филм, позориште, ликовна уметност).
– Обележавање дана рођења значајних личности из области културе, науке, књижевности, уметности и других области.

Сарадња са локалном и широм заједницом

– Дружење са предшколцима, упознавање са начином рада у школи, са радом и правилима понашања у библиотеци. Читање књига или организовање радионица на тему важности читања.
– Остваривање сарадње са другим организацијама и установама културе и организовање посета које ће пратити план и програм наставе и учења.
– Посета Сајму књига.
– Представљање стручних издања намењених наставницима и стручним сарадницима у школи.
– Одржавање тематских и других изложби књига одређеног издавача или групе издавача (нпр. представљање књижевности одређене земље и изложба књига писаца који из ње потичу или представљање нових издања).

Области рада	Активности
I. Планирање и програмирање образовновaспитног рада	1. Планирање набавке литературе за ученике и наставнике. 2. Израђивање годишњег плана рада и месечних планова. 3. Набавка библиотечке грађе потребне за реализацију наставе и образовновaспитног рада.
II. Праћење и вредновање образовновaспитног рада	1. Учешће у изради Годишњег плана рада и самовредновања Школе (структура ГПРШ, план рада библиотекара, план културних и јавних активности, план стручног усавршавања, план самовредновања). 2. Одабирање и припремање литературе и друге грађе за разне образовновaспитне активности.
III. Рад са наставницима	1. Сарадња са наставницима на промоцији читања ради задовољства. 2. Сарадња са наставницима у припремању ученика за самостално коришћење разних извора информација. 3. Коришћење ресурса библиотеке у процесу наставе. 4. Информисање о новоиздатим књигама, часописима, јубилејима – приказ књиге или часописа. 5. Пружање помоћи наставницима у реализацији угледних часова.
IV. Рад са ученицима	1. Пружање помоћи ученицима у складу са њиховим интересовањима и усвајању метода самосталног рада на тексту. 2. Помоћ у обради задате теме. 3. Развијање навике долажења у школску библиотеку. 4. Упућивање на важност разумевања текста и на самостално коришћење речника, лексикона...). 5. Навикавање ученика да пажљиво користе и чувају библиотечку грађу и да учествују у културној и јавној делатности. 6. Помоћ у реализацији школских пројеката.

V. Рад са родитељима	1. Дати информације родитељима о читалачким интересовањима и потребама ученика.
VI. Рад са директором и стручним сарадником	1. Сарадња са стручним већима у вези са набавком грађе и радом библиотеке. 2. Информисање стручних већа, директора о набавци нове стручне литературе за предмете. 3. Реализација изложби, радионица, културних догађаја, еколошких пројеката у којима се апострофира борба против свих облика зависности. 4. Припремање и организовање културних активности школе (обележавање Светског дана књиге, Дечје недеље, Дана језика, Јубилеја библиотекара, Дана писмености...).
VII. Рад у стручним органима и тимовима	1. Рад у тимовима на изради ГПРШ и ШП. 2. Рад у стручним тимовима у складу са решењем директора. 3. Рад у стручним тимовима у циљу промовисања угледа Школе и прикупљања средстава за обнову књижног фонда.
VIII. Сарадња са надлежним установама, организацијама	1. Сарадња са Библиотеком „Владислав Петковић Дис” (присуствовање састанцима ДШБ). 2. Сарадња са локалном самоуправом по питању промоције рада библиотеке и школе.
IX. Вођење документације, припрема за рад и стручно усавршавање	1. Праћење и евиденција коришћења литературе у школској библиотеци. 2. Вођење документације о раду школске библиотеке. 3. Стручно усавршавање у установи и ван ње – учешће на семинарима, скуповима и саветовањима.

31. Програм прилагођавања новопридошлих ученика

Припремне активности за пријем ученика

Родитељ, односно други законски заступник који жели да пребаци своје дете из друге у нашу школу, долази и информише се о:

–могућностима пребацивања детета у нашу школу;

–упознаје се са наставним предметима – пре свега са страним језиком, изборним програмима који се нуде у нашој школи и са избором наслова уџбеника по којима се уче предмети;

–упознаје се са процедуром која се у Школи спроводи при пријему новодошлих ученика – обавештавање одељењског старешине, стручног већа, савета родитеља, директора.

Процедура пријема новодошлог ученика

1.Родитељ, односно други законски заступник ученика попуњава захтев за пријем ученика; стручни сарадник врши увид у књижицу или сведочанство.
2. Стручни сарадник контактира директора или сараднике школе из које ученик долази, информише се о преласку ученика, од школе се тражи педагошки профил ученика или службено шаље захтев да се пошаље педагошки профил ученика.
3. Стручни сарадник упознаје све чланове одељењског већа о поднетом захтеву родитеља за пријем новог ученика у Школу и упознаје их са педагошким профилом детета, породичном ситуацијом, успехом и владањем ученика.
4. Одељењски старешина уводи ученика у одељење, представља ученика одељењу, одређује ученика који ће седети са њим као подршка.

План праћења новодошлог ученика

1. Одељењски старешина прати постигнућа ученика на часу, понашање на одмору, у ваннаставним активностима.
2. Предметни наставници прате постигнућа ученика и извештавају одељењског старешину о евентуалним тешкоћама.
3. Уколико се испоље тешкоће у прилагођавању предузимају се мере:

–одељењски старешина информише родитеље;

–одељењски старешина разговара са учеником о тешкоћама у прилагођавању, укључује и вршњачку подршку;

–одељењски старешина евидентира испољене тешкоће;

–одељењски старешина обавештава стручног сарадника о тешкоћама. Стручни сарадник испитује тип личности, радне навике, јаке и слабе стране детета, тј. ученика и предлаже мере подршке родитељу и одељењском старешини.

4. Наставља се праћење понашања и постигнућа ученика.
5. На седницама одељењског већа одељењски старешина даје извештај о прилагођености ученика и предлаже даље мере ако је то потребно.
6. Код посете часова стручног сарадникаи директора обраћа се пажња на новодошле ученике.
7. Новодошле ученике укључивати у ваннаставне активности према њиховим интересовањима.

Тим за пријем новопридошлих ученика чине: директор, стручни сарадник, представници одељењске заједнице ученика, наставник од поверења.

У нашој школи за ученике из издвојених одељења који долазе у пети разред, спроводиће се Програм прилагођавања. Програм прилагођавања спроводиће се на ЧОС-у, као и у разговору са стручним сарадником

32. Програм безбедности и здравља на раду

Саставни део школског програма је и програм безбедности и здравља на раду који обухвата заједничке активности школе, родитеља,односно других законских заступника и јединице локалне самоуправе, усмерене на развој свести за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду (члан 27 *Закона о основном образовању и васпитању*).

Програм безбедности и здравља на раду у ОШ „Горачићи" спроводи се на основу *Правилника о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време остваривања образовновaспитног рада и других активности које организује Школа.*

Програм спровођења безбедности

Заштита и безбедност ученика Школе остварује се као:
–физичка заштита и безбедност;
–здравствена заштита и безбедност;
–ментално-хигијенска заштита и безбедност.

Физичка безбедност ученика подразумева физичку безбедност ученика у школском дворишту, у учионици, на ходнику, на екскурзији и другим наставним и ваннаставним активностима које организује Школа.

Здравствена безбедност ученика подразумева безбедност ученика у смислу опште хигијене у школи, хигијени школских просторија и школског дворишта, хигијени исхране у складу са санитарно хигијенским прописима и мерама.

Ментално-хигијенска безбедност ученика подразумева предузимање мера у циљу уважавања личности детета, заштите ученика од свих облика дискриминације и насиља као и мере у циљу праћења понашања ученика.

Безбедност ученика за време наставних и ваннаставних активности подразумева: максималну заштиту права ученика на уважавање личности, забрану дискриминације и омаловажавања од стране наставног и другог особља у школи, физичког кажњавања ученика и вређање, заштиту од напада и шиканирања од стране ученика и наставника и другог особља у школи.

Одељењски старешина и предметни наставници су у обавези да у свакодневном контакту са ученицима, а нарочито на часовима одељенског старешине, ученике упознају са опасностима са којима се могу суочити за време боравка у школи и извођењу других облика активности које организује школа, као и са понашањем и начином понашања којима се те опасности могу избећи или отклонити.

Запослени, родитељи ученика и ученици обавезни су да директору Школе, дежурном наставнику, секретару Школе или другом овлашћеном лицу пријаве сваку појаву за коју посумњају да би могла да угрози безбедност ученика.

У циљу заштите и безбедности ученика Школа предузима следеће мере:
–свакодневно сарађује са државним органима и органима локалне самоуправе;
–организује дежурство наставника;
–обезбеђује заштиту од пожара, поплава, удара грома и других елементарнихнепогода које могу угрозити безбедност ученика;
–пружање прве помоћи у случају повреде ученика;
–врши добровољно осигурање ученика;

–друге мере у циљу заштите и безбедности ученика утврђене законом и Статутом Школе.

У поступку извршавања мера заштите и безбедности ученика Школа сарађује са: Министарством просвете, науке и технолошког развоја, Министарством саобраћаја и телекомуникација, Министарством унутрашњих послова, Центром за социјални рад, Заводом за заштиту здравља, Месном заједницом, Домом здравља.

У сарадњи са Министарством просвете, науке и технолошког развоја, Школа се стара да сви облици васпитнообразовног рада теку без застоја и проблема, да свеукупни односи учесника у наставном процесу буду такви да ученици Школе буду заштићени од свих облика дискриминације и насиља.

Уз помоћ служби Министарства саобраћаја и телекомуникација, Школа се стара да саобраћајна сигнализација у околини Школе буде постављена на начин који ће обезбедити максималну безбедност ученика приликом доласка и одласка из Школе.

Сарадња са Министарством унутрашњих послова подразумева сарадњу Школе са Полицијском управом, службом за малолетничку делинквенцију, којима се пријављује свака ситуација у Школи или у понашању ученика која може довести до делинквентног понашања, како би се спречила на време и тиме остварила безбедност других ученика Школе.

Стручни сарадник у сарадњи са одељењским старешином остварује увид у породичне прилике ученика и када уочи промене у понашању ученика или констатује да постоји недовољна брига и надзор у породици, обраћа се Центру за социјални рад у циљу предузимања мера ради пружања помоћи ученику.

Физичка заштита и безбедност се остварује кроз:

–контролу безбедности самог објекта Школе;
–контролу дворишта;
–контролу уласка и изласка у школу;
–контролу исправности електро, водоводних и других инсталација и уређаја;
–заштиту у случају пожара, поплаве и других елементарних активности;
–прву помоћ;
–заштиту за време игранки и других јавних окупљања;
–заштиту за време наставе у природи, екскурзија, спортских манифестација у Школи;
–заштиту за време организовања активности ван Школе;
–предузимање других мера у циљу остваривања физичке заштите и безбедности ученика.

Носиоци активности	Задаци за спровођење безбедности
Домар	Прати и отклања недостатке у школи и обавештава директора; прати исправност инсталација.
Хигијеничари	Прегледају учионице пре почетка наставе; проверавају учионице након завршетка наставе (искључују електро-уређаје...).
Помоћни радници	Одржавају двориште; дежурају у школи.
Дежурни ученик, наставник	Контрола уласка у школу; дежурни наставник води рачуна о почетку наставе и решава евентуалне конфликте међу ученицима.
Директор	Прави распоред дежурства; стара се о спровођењу Правилника о безбедности; стара се да се сви недостаци отклоне; остварује сарадњу са одговарајућим институцијама.

Главни дежурни је у обавези да дође 30 минута пре почетка наставе и води рачуна о благовременом почетку наставе. У случају недоласка ма ког наставника у Школу, обавештава директора или секретара како би се предузела мера за проналажење замене. Координира рад осталих дежурних наставника, решава евентуалне конфликте међу ученицима и брине о њиховој безбедности у Школи. Све промене у процесу извођења наставе уписује у књигу дежурства и о томе обавештава директора Школе.

Сви наставници на крају часа, односно наставе, напуштају учионицу, кабинет, тек пошто из ње испрате све ученике и закључавају учионицу и кабинет.

Наставник који изводи допунски, додатни час, секцију, слободну активност или неки други вид активности у школи, дужан је да брине о боравку ученика од почетка до краја ових активности.

Строго је забрањено уносити оружје, оруђе и друге предмете којима се могу нанети озледе, угрозити живот ученика и запослених односно нанети штета школској и личној имовини

Службена лица (запослени у ПС Лучаниу Гучи и др.) могу уносити оружје у складу с правилима њихове службе.

Заштита у случају пожара, поплаве или других елементарних активности

У циљу заштите деце и запослених у Школи, спроводе се мере заштите од пожара предвиђене законом, а које подразумевају обезбеђеност Школе довољним бројемватрогасних апарата, обуку запослених за руковање њима и понашањем у случајуопасности, редовну контролу запослених о обучености, а у сарадњи са Управом противпожарне полиције.

Школа је у обавези да врши редовну контролу громобранске инсталације од стране овлашћених организација, да поседује уредну документацију о томе.

Домар Школе је дужан да се стара о исправности и употребљивости ватрогасне технике којом располаже Школа, да се брине да се иста налази увек на одређеним местима.

Домар Школе одговоран је за то да сва водоводна инсталација функционише нормално, па је у том циљу обавезан да у најкраћем року отклони мање кварове на водоводним инсталацијама. За санирање већих кварова ће се постарати у сарадњи са директором Школе да се ангажује одговарајућа служба.

Домар Школе одговоран је за то да сва електрична инсталација функционише нормално. Електричне инсталације се морају одржавати у исправном стању, а кварови на њима отклањати у што краћем року. За отклањање већих кварова у сарадњи са директором Школе ће се постарати да се ангажује одговарајућа служба.

Делови под електричним напоном морају бити означени тако да упозоравају на опасност од електричне струје и закључани.

Спровођење мера безбедности приликом извођења грађевинских радова у Школи и око ње

Приликом извођења грађевинских радова на самом објекту Школе, школском дворишту или непосредној близини Школе, јавља се повишени ризик од нарушавања физичке безбедности ученика.

У току извођења грађевинских радова, без обзира на инвеститора, сви запослени, а посебно директор Школе, обавезују се да редовно прате ниво безбедности које спроводи извођач.

У случају да извођач не спроводи мере или их спроводи некоректно, директор Школе је у обавези да у писаној форми о томе обавести извођача радова. Уколико извођач радова благовремено, а најкасније у року од 24 сата не отклони наведене примедбе, директор Школе се обавезује да поднесе пријаву против извођача надлежној инспекцији.

Пружање прве помоћи

У случају повреде ученика или запослених, дежурни у Школи ће затражити прву помоћ односно медицинско збрињавање у амбуланти Дома здравља која се налази у непосредној близини Школе.

Заштита за време јавних окупљања

Пре одржавања јавних окупљања у Школи, секретар Школе је дужан да писмено обавести ПС Лучани у Гучи о времену и трајању окупљања.

За време окупљања у просторијама Школе,Школа је дужна да обезбеди присуство дежурног зависно од броја присутних.

Строго је забрањено пушење у Школи и у дворишту Школе, уношење и конзумирање алкохола, опијата и других средстава са психоактивним дејством, као и уношење оружја, оруђа и других средстава којима се могу нанети озледе, угрозити живот ученика и запослених односно нанети штета школској и личној имовини.

Непоштовање ових одредби повлачи повлачи дисциплинску одговорност ученика и дежурног наставника.

Заштита за време екскурзија

Школа организује екскурзије у складу са Правилником о извођењу екскурзија и Годишњим планом рада, а након добијене сагласности од стране Савета родитеља.

За целокупну реализацију екскурзије, одговоран је наставник – вођа пута, а кога одреди директор Школе.

Агенција са којом Школа сарађује, у обавези је да обезбеди лекара који ће боравити са ученицима – за дводневну екскурзију.

Организоване активности ван Школе

У случају мањих група, Школа може да води ученике и без организованог превоза (позориште, биоскоп, музеј и сл.), али је потребно да се претходно обезбеди сагласност родитеља. Школа мора планирати ове активности Годишњим планом рада.

Заштита ученика у саобраћају

Школа ће у сарадњи са надлежном службом ПС Лучани у Гучи и другим службама, спровести едукацију ученика о безбедности у саобраћају.

Школа ће, у сарадњи са надлежним органом локалне самоуправе, предузети све мере ради обезбеђивања сигнализације у близини Школе.

32.1. Програм спровођења здравља на раду

Здравствена заштита се остварује кроз:
–одржавање хигијене у Школи и школском дворишту;
–хигијену исхране;
–редовне систематске и санитарне прегледе;
–едукацију ученика и наставника о очувању здравља, препознавању заразних болести и сл.;
–друге активности у циљу обезбеђења здравља ученика.

Носиоци активности	Задаци за спровођење здравствене заштите
Домар	Редовно коси траву и у школском дворишту и испред Школе; редовно одржава санитарни чвор у исправном стању (исправност славина, казанчића, бојлера, санитарија и сл.); редовно одржава објекат, инсталације и инвентар Школе у исправном стању; редовно учествује у чишћењу снега и леда у школском дворишту, са степеништа школе и других прилаза Школи...
Хигијеничари	Свакодневно бришу подове; више пута у току дана очисте тоалете са средствима за дезинфекцију, редовно обришу намештај и опрему и двориште (најмање једанпут дневно почисте двориште и улични део уколико то временске прилике то дозвољавају). Два пута у школској години, а по потреби и чешће, детаљно чисте све просторије – генерално чишћење; чисте снег у дворишту.
Сервирка	Најмање два пута годишње да обави санитарни преглед; складишти намирнице у складу са прописима; редовно носи униформу и капу на глави; редовно одржава чистоћу у кухињи; редовно дезинфекује радне површине и посуђе...
Ученици	Редовно обављају систематске прегледе и обавезни лекарски преглед пред одлазак на екскурзију.
Одељењски старешина	Едукација ученика о заштити здравља, препознавању заразних болести.

Ментална заштита и безбедност ученика

Ментална заштита и безбедност ученика се остварује кроз:
–уважавање личности детета;
–развијање хуманих односа у Школи;
–успостављање оптималних односа између наставника и родитеља;
–поштовање Правила понашања ученика, запослених и родитеља ученика у Основној школи „Горачићи”.

Уважавање личности детета

У Школи су забрањене активности којима се угрожавају или омаловажавају ученици по основу расне, националне, језичке, верске или полне припадности, као и подстицање тих активности. У Школи је забрањено физичко кажњавање и вређање личности детета (*Правилник о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време остваривања образовновaспитног рада и других активности које организује Школа*).

Развијање хуманих односа у Школи

Односи међу ученицима треба да буду засновани на међусобној сарадњи и помоћи, другарству, пријатељству, уважавању и поштовању личности и пристојном опхођењу.

Међусобне неспоразуме и сукобе ученици решавају у оквиру одељењске заједнице, уз посредовање одељењског старешине, стручног сарадника, односно дежурног наставника.

Ученик који непримерено, грубо, агресивно и на други неприхватљив начин се понаша према другим ученицима, запосленима или трећим лицима подлеже дисциплинској одговорности.

У оквиру одељенске заједнице ученици ће се редовно едукувати о хуманим међуљудским односима, умећу комуникације, толераницији, сектама и другим облицима манипулације и сл.

Развијање оптималних односа између наставника и родитеља

Ради решавања кључних образовновaспитних питања (успех у школи, психофозички развој, проблеми у школи, организација ваннаставних активности и сл.), повремено ће се организовати едукација родитеља путем семинара, радионичарским радом, дружењем, одржавањем културних манифестација и др.

Посебне мере у циљу заштите ученика

Употреба справа у фискултурним салама, вежбање на истим, дозвољено је ученицима само у присиству и под надзором наставника за време трајања часа, пошто су претходно постављене струњаче или друга средства која штите ученике од повређивања приликом евентуалног пада.

Оруђа за рад, апарати и друга наставна средства на електрични погон, морају бити осигурана од струјног удара.

Наставник је дужан да по завршетку рада средства, пошто је претходно зауставио њихов рад, искључи из струје.

Забрањено је остављање средстава у раду и напуштање просторије у којој наставник ради од стране наставника.

Одговорност

Школски одбор и директор Школе дужни су да на почетку школске године ученике упознају са мерама заштите и безбедности.

Директор Школе предлаже Школском одбору предузимање одговарајућих мера за унапређивање и подизање заштите и безбедности ученика и кориговање евентуалних проспуста у обезбеђивању одређених мера.

Непредузимање одговарајућих мера поводом обезбеђивања и унапређивања заштите и безбедности ученика, повлачи дисциплинску одговорност директора Школе и оцену рада Школског одбора.

Ученици су дужни да се придржавају мера заштите и безбедности прописаних Правилником.

Непоштовање мера заштите и безбедности повлачи за собом дисциплинску одговорност и изрицање васпитно-дисциплинских мера.

<u>У вези са мерама и поступком заштите и безбедности ученика, запослени има дужност:</u>

–да послове извршава савесно и пажљиво ради заштите живота и здравља ученика;

–да се придржава упутстава за рад када користи одређена оруђа и наставна средства;

–да уочене кварове, недостатке или друге појаве које угорижавају или могу угрозити безбедност и живота ученика одмах пријаве директору Школе, секретару или домару Школе;

–да се стара о исправности средстава која су му поверена у раду, да врши проверу истих пре почетка и у току рада;

–да се обучи из области противпожарне заштите;

–да уколико болује од болести која може угрозити здравље ученика, изврши пријаву исте директору или секретару Школе.

33. Програм преласка деце из предшколске установе у школу

Полазак у школу представља велики изазов како за дете, тако и за целу породицу. У циљу олакшавања транзиције детета из ПУ у школу, неопходно је ангажовање запослених у школи и предшколској установи и родитеља. Породица је активан учесник у припреми детета у школу, па је подршка породици од кључног значаја за успешну адаптацију детета на први разред. Притом, треба имати у виду специфичности окружења (слаб образовни статус родитеља и лошу економску ситуацију).

План преласка детета из ПУ у школу траје неколико месеци и укључује информисање родитеља, индивидуални саветодавни рад са родитељима по потреби, упознавање предшколаца са школом и упознавање стручне службе и учитеља са индивидуалним специфичностима будућих првака. Поред овога, програм преласка предвиђа и сарадњу са другим институцијама по потреби (здравствене установе, Интерресорна комисија, ЦСР).

Акциони план транзиције предшколаца

Активност	Временска динамика	Носиоци активности
Родитељски састанак о очекиваним предзнањима, вештинама и самосталности предшколаца	Октобар	Васпитач, психолог
Родитељски састанак на тему развоја хигијенских и радних навика код деце	Децембар	Васпитач, психолог
Састанак у циљу упознавања индивидуалних одлика предшколаца	Март	Васпитач, психолог, проф. разредне наставе који преузима први разред
Организовање посете предшколаца школи и реализација часа са предшколцима		Васпитач, психолог, проф. разредне наставе који преузима први разред
Саветодавни рад са родитељима предшколаца	Током године	Психолог
Сарадња са здравственим институцијама, ЦСР и Интерресорном комисијом	Током године	Психолог, васпитач

33.1. Програм адаптације ученика на предметну наставу

Време	Активности/теме	Начин реализације	Носиоци	Очекивани исходи
Током године	Едуковање ученика четвртог разреда о карактеристикама петог разреда.	предавање	психолог педагог, учитељ 4. разреда, Вршњачки тим	Ученици разумеју структуру предметне наставе и промене које их очекују. Смањен страх од преласка у пети разред кроз вршњачку подршку.
Током године	Организација предметне наставе у четвртом разреду (члан 35 Закона о основном образовању и васпитању).	реализација часова у четвртом разреду (према приложеном плану)	предметни наставници 5. разреда	Ученици су се постепено навикли на методе рада различитих предметних наставника. Ублажен прелазни период.
Октобар	Праћење адаптације ученика петог разреда на предметну наставу.	анкетирање	педагог психолог	Добијени релевантни подаци о тешкоћама ученика у адаптацији. Идентификовани ученици којима је потребна додатна подршка.
Током године	Саветодавни рад са ученицима.	индивидуално саветовање	психолог педагог	Пружена правовремена психолошка подршка ученицима са лошијом адаптацијом. Очувано ментално здравље и стабилност ученика током транзиције.

33.2. Програм активности за транзицију ученика 8. разреда у средњу школу

Време	Активности/теме	Начин реализације	Носиоци	Очекивани исходи
Фебруар / Март	*Професионална оријентација* и препознавање сопствених интересовања и јаких страна.	Тестирање ученика Индувидуални разговори	Психолог, педагог, одељењски старешина	Ученици су препознали своје професионалне склоности. Смањен број неодлучних ученика у вези са избором школе.
Април	*Информисање о средњим школама* и образовним профилима (гимназије, стручне школе, занати).	Сајам образовања у школи Презентације средњих школа Посета средњим школама	ПП служба, одељењске старешине, представници средњих школа	Ученици су правовремено информисани о смеровима и условима уписа. Развијена реална слика о средњим школама.
Мај	*Припрема за завршни испит* и упознавање са процедурама уписа и бодовања.	Пробни завршни испит Састанак са родитељима	Директор, учитељи/наставници, психолог, педагог, родитељи	Ученици су упознати са процедуром тестирања. Родитељи су добили смернице за пружање емоционалне подршке деци.
Јун	Полагање завршног испита и попуњавање листе жеља.	Реализација завршног испита Стручна помоћ при попуњавању листе жеља у школи или онлајн	Чланови уписне комисије, одељењски старешина	Успешно реализован испит без техничких пропуста.Листе жеља попуњене у складу са бодовима и интересовањима.
Август / Септембар	*Подршка при адаптацији* у новој средини (праћење транзиције).	Размена информација са стручним службама средњих школа (по потреби)	Психолог, педагог	Обезбеђен континуитет у подршци за ученике којима је то потребно.

34. Програм за двојезичну популацију ученика

Школа нема двојезичну популацију ученика.

35. ПРАЋЕЊЕ И ЕВАЛУАЦИЈА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Остваривање Школског програма прати Стручни актив за развој школског програма. Надлежност Стручног актива за развој школског програма утврђен је Статутом Школе (члан 160). Ако дође до измена у плану и програму наставе и учења, Стручни актив за развој школског програма ће поједине делове иновирати у току његовог остваривања и урадиће анекс.

Годишњи план рада Школе биће утемељен на Школском програму и садржаће конкретне активности.

Праћење остваривања Школског програма у целини може се остварити кроз:

–самовредновање Школе;

–сталне састанке стручних актива;

–праћење постигнућа ученика,

–посете и размену искустава са други школама.

Реализација садржаја наставних предмета пратиће се:

–прегледом педагошке документације;

–анализама и извештајима стручних органа Школе.

Наставници имају обавезу да ураде глобалне и оперативне планове рада, као и да се припремају за сваки час, организујући и планирајући рад у складу са могућностима и постигнућима ученика.

Директор и стручни сарадник редовно ће пратити реализацију наставних и ваннаставних активности и о томе обавештавати Наставничко веће.

За утврђивање постигнутих резултата користиће се: дневници евиденције образовновaспитног рада, белешке наставника, тестови, анкете, скале процене, записници, извештаји о напредовању ученика, припреме наставника, радови ученика.

Успех ученика у наставним предметима ће се пратити и утврђивати на крају сваког наставног периода.

За све програме ваннаставних активности задужени су наставници који ће сачинити оперативне планове. Наставници су обавезни да воде уредну документацију.

35.1. ПРИЛОЗИ УЗ ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

Прилог Школском програму чине Образовни стандарди за крај првог циклуса основног образовања и васпитања за Српски језик, Математику и Природу и друштво и Образовни стандарди за крај обавезног образовања за Српски језик, Ликовну културу, Музичку културу, Историју, Географију, Физику, Математику, Биологију, Хемију, Физичко васпитање, први страни језик –Енглески језик и други страни језик – Руски језик.

Сваки наставник ће у својим годишњим (глобалним) плановима рада конкретизовати стандарде, тј. прецизно ће навести које стандарде ће проверавати у одређеном разреду.

35.2.ОПШТИ СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА – ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА КРАЈ ПРВОГ ЦИКЛУСА ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА

СРПСКИ ЈЕЗИК

Општи стандарди постигнућа – образовни стандарди за крај првог циклуса обавезног образовања за*Српски језик* садрже стандарде постигнућа за области: *Говорна култура, Вештина читања и разумевање прочитаног, Писано изражавање, Граматика и лексикологија и Књижевност.*У оквиру сваке области описани су захтеви на три нивоа, осим у области *Говорна култура.*

1. ГОВОРНА КУЛТУРА

У области Говорна култура ученик/ученица:

1CJ.0.1.1. познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике
1CJ.0.1.2. користи форме учтивог обраћања
1CJ.0.1.3. казује текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха, без тзв. „певушења” или „скандирања”
1CJ.0.1.4. уме да преприча изабрани наративни или краћи информативни текст на основу претходне израде плана текста и издвај ања значај них делова или занимљивих детаља
1CJ.0.1.5. уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средишњи и завршни део казивања), добро распоређујући основну информацију и додатне информације
1CJ.0.1.6. уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање
1CJ.0.1.7. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју
1CJ.0.1.8. уме да одбрани своју тврдњу или став

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **основном нивоу.**

2. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

У области Вештина читања и разумевање прочитаногученик/ученица:

1CJ.1.2.1. влада основном техником читања ћириличког и латиничког текста
1CJ.1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици, пасусу, или у једноставној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.)

1СЈ.1.2.3. препознаје да ли је тражена информација, која може да буде исказана на различите начине (синонимија, парафраза), садржана у тексту
1СЈ.1.2.4. познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, имеаутора; садржај, речник)
1СЈ.1.2.5. одређује основну тему текста
1СЈ.1.2.6. разуме дословно значење текста
1СЈ.1.2.7. разликује књижевноуметнички од информативног текста
1СЈ.1.2.8. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли му се допада, да ли му је занимљив; да ли постоји сличност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате

3. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

У области Писано изражавањеученик/ученица:

1СЈ.1.3.1. пише писаним словима ћирилице
1СЈ.1.3.2. уме да се потпише
1СЈ.1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарајућим интерпункциј ским знаком
1СЈ.1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назива школе
1СЈ. 1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једноставне структуре
1СЈ.1.3.6. издваја наслов, углавном се држи теме
1СЈ.1.3.7. препричава кратак једноставан текст (до 400 речи)
1СЈ.1.3.8. користи скроман фонд речи (у односу на узраст); правилно их употребљава
1СЈ.1.3.9. пише кратку поруку (о томе куда иде, зашто касни, и сл.)
1СЈ.1.3.10. пише честитку (за Нову годину, рођендан), позивницу (за рођенданску прославу, забаву), разгледницу (са летовања, зимовања, екскурзије)

4. ГРАМАТИКА И ЛЕКСИКОЛОГИЈА

У подобласти Граматика, у типичним школским примерима, ученик/ученица:

1СЈ. 1.4.1. препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе)
1СЈ.1.4.2. препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број заједничких именица) и глаголско време (презент, перфекат и футур)
1СЈ.1.4.3. препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне)

У подобласти Лексикологија ученик/ученица:

1СЈ.1.4.4. препознаје антонимију
1СЈ.1.4.5. познаје значења речи и фразеологизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији (у кући, школи и сл.)

5. КЊИЖЕВНОСТ

У области Књижевност ученик/ученица:

1СЈ.1.5.1. препознаје књижевне родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме
1СЈ.1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну)
1СЈ.1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у

књижевноуметничком тексту
1CJ.1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **средњем нивоу.**

2. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

У области Вештина читања и разумевање прочитаногученик/ученица:

1CJ.2.2.1. чита текст природно, поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије
1CJ.2.2.2. изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације исказане у различитим деловима текста (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле)
1CJ.2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту
1CJ.2.2.4. успоставља везу између информација исказаних у линеарном и нелинеарном тексту (нпр. проналази део/детаљ који је приказан на илустрацији, у табели, или на дијаграму)
1CJ.2.2.5. одређује основни смисао текста и његову намену
1CJ.2.2.6. препознаје фигуративно значење у тексту
1CJ.2.2.7. изводи једноставне закључке на основу текста (предвиђа даљи ток радње, објашњава расплет, уочава међусобну повезаност догађаја, на основу поступака јунака/актера закључује о њиховим особинама, осећањима, намерама и сл.)
1CJ.2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова
1CJ.2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни
1CJ.2.2.10. вреднује примереност илустрација које прате текст; наводи разлоге за избор одређене илустрације

3. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

У области Писано изражавањеученик/ученица:

1CJ.2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)
1CJ.2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пише присвојне придеве *(-ов/-ев/-ин, -ски/-чки/-шки);* правилно пише гласове ћ, ч, ђ, ц; правилно пише сугласник ј у интервокалској позицији; правилно пише речцу ли и речцу не; употребљава запету при набрајању
1CJ.2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...)
1CJ.2.3.4. држи се теме; излагање организује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима
1CJ.2.3.5. језички израз прилагођава комуникативној ситуацији(формалној/неформалној);
1CJ.2.3.6. саставља кратак наративни текст
1CJ.2.3.7. саставља кратак дескриптивни текст
1CJ.2.3.8. користи фонд речи примерен узрасту; употребљава синониме (нпр. да избегне понављање)
1CJ.2.3.9. исправља свој текст (критички чита написано, поправља текст и исправља грешке)

1СЈ.2.3.10. уме да попуни једноставан образац са основним подацима о себи (име, презиме, име родитеља, година рођења, адреса, телефон; школа, разред, одељење)
1СЈ.2.3.11. пише писмо (приватно) и уме да га адресира

4. ГРАМАТИКА И ЛЕКСИКОЛОГИЈА

У подобласти Граматика, у типичним школским примерима, ученик/ученица:

1СЈ.2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе)
1СЈ.2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве)
1СЈ.2.4.3. препознаје лице, род и број личних заменица у номинативу
1СЈ.2.4.4. препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго
1СЈ.2.4.5. препознаје субјекат и глаголски предикат
1СЈ.2.4.6. одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавештајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне);
1 СЈ.2.4.7. саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику

У подобласти Лексикологијаученик/ученица:

1СЈ.2.4.8. препознаје синонимију
1СЈ.2.4.9. познаје значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, књигама из лектире и сл.) и правилно их употребљава

5. КЊИЖЕВНОСТ

У области Књижевност ученик/ученица:

1СЈ.2.5.1. разликује лирску од епске песме
1СЈ.2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине - пословице, загонетке, брзалице)
1СЈ.2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми
1СЈ.2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова; и односе међу ликовима у књижевноуметничком тексту
1СЈ.2.5.5. уочава везе међу догађајима (нпр. одређује редослед догађаја у књижевноуметничком тексту)
1СЈ.2.5.6. разликује приповедање од описивања и дијалога
1СЈ.2.5.7. разуме фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **напредном нивоу.**

2. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

У области Вештина читања и разумевање прочитаногученик/ученица:

1СЈ.3.2.1. изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући информације из различитих делова дужег текста
1СЈ.3.2.2. повезује и обједињује информације исказане различитим симболичким системима (нпр. текст, табела, графички приказ)
1СЈ.3.2.3. разликује различита гледишта заступљена у информативном тексту (нпр. мишљење аутора текста *vs.* мишљења учесника у догађају)

1СЈ.3.2.4. изводи сложеније закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују; резимира наративни текст
1СЈ.3.2.5. представља текст у одговарајућој нелинеарној форми (уноси податке из текста у дату табелу или дијаграм)
1СЈ.3.2.6. процењује сврху информативног текста у односу на предвиђену намену (нпр. који од два текста боље описује дату слику, да ли је упутство за (познату) игру потпуно и сл.)
1СЈ.3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста)

3. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

У области Писано изражавањеученик/ученица:

1СЈ.3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкције, укључујући и сложене
1СЈ.3.3.2. јасно структурира текст (уводни, средишњи и завршни део текста); добро распоређује основну информацију и додатне информације унутар текста и пасуса
1СЈ.3.3.3. прилагођава језичко-стилски израз типу текста
1СЈ.3.3.4. саставља кратак експозиторни текст
1СЈ.3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст)
1СЈ.3.3.6. издваја пасусе

4. ГРАМАТИКА И ЛЕКСИКОЛОГИЈА

У подобласти Граматика, у типичним школским примерима, ученик/учпеница:

1СЈ.3.4.1. именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве; глаголе)
1СЈ.3.4.2. уме да промени облик променљивих речи према задатом критеријуму: заједничких именица према броју, а глагола, придева и заменица према роду и броју
1СЈ.3.4.3. препознаје прави објекат (у акузативу) и прилошке одредбе за време, место и начин

У подобласти Лексикологија ученик/ученица:

1СЈ.3.4.4. одређује значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и текста/контекста у којем су употребљени
1СЈ.3.4.5. употребљава речи у основном и пренесеном/фигуративном значењу

5. КЊИЖЕВНОСТ

У области Књижевност ученик/ученица:

1СЈ.3.5.1. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст
1СЈ.3.5.2. уочава узрочно-последичне везе међу догађајима у тексту
1СЈ.3.5.3. тумачи идеје у књижевноуметничком тексту, аргументује их позивајући се на текст

МАТЕМАТИКА

Општи стандарди постигнућа – образовни стандарди за крај првог циклуса обавезног образовања за предмет Математика садрже стандарде постигнућа за области:*Природни бројеви и операције са њима, Геометрија, Разломци*и *Мерење и мере*. У оквиру сваке области описани су захтеви на три нивоа.

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на основном нивоу.

1. ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА

У области *Природни бројеви и операције са њима*ученик/ученица:

1МА.1.1.1. зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број на датој бројевној полуправој
1МА.1.1.2. рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве хиљаде
1МА.1.1.3. множи и дели без остатка (троцифрене бројеве једноцифреним) у оквиру прве хиљаде
1МА.1.1.4. уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом
1МА.1.1.5. уме да решава једноставне једначине у оквиру прве хиљаде

2. ГЕОМЕТРИЈА

У области *Геометрија* ученик/ученица:

1МА.1.2.1. уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг, троугао, правоугаоник, тачка, дуж, права, полуправа и угао) и уочава међусобне односе два геометријска објекта у равни (паралелност, нормалност, припадност)
1МА.1.2.2. зна јединице за мерење дужине и њихове односе
1МА.1.2.3. користи поступак мерења дужине објекта, приказаног на слици, при чемује дата мерна јединица
1МА.1.2.4. користи поступак мерења површине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица

3. РАЗЛОМЦИ

У области *Разломци*ученик/ученица:

1МА.1.3.1. уме да прочита и формално запише разломак — $(n < 10)$ и препозна његов *n*графички приказ
1 МА.1.3.2. уме да израчуна половину, четвртину и десетину неке целине

4. МЕРЕЊЕ И МЕРЕ

У области *Мерење и мере*ученик/ученица:

1 МА.1.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама
1МА.1.4.2. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате запремине течности (l, dl, ml)
1МА.1.4.3. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате масе (g, kg, t)
1МА.1.4.4. уме да чита једноставније графиконе, табеле и дијаграме

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на средњем нивоу.

1. ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА

У области *Природни бројеви и операције са њима* ученик/ученица:

1МА.2.1.1. уме да примени својства природних бројева (паран, непаран, највећи,најмањи, претходни, следећи број) и разуме декадни бројни систем
1МА.2.1.2. уме да одреди десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју
1МА.2.1.3. сабира и одузима, рачуна вредност израза
1МА.2.1.4. рачуна вредност израза с највише две операције
1МА.2.1.5. уме да решава једначине

2. ГЕОМЕТРИЈА

У области *Геометрија* ученик/ученица:

1МА.2.2.1. уочава међусобне односе геометријских објеката у равни
1МА.2.2.2. претвара јединице за мерење дужине
1МА.2.2.3. зна јединице за мерење површине и њихове односе
1МА.2.2.4. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама
1 МА.2.2.5. уме да израчуна површину квадрата и правоугаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама
1МА.2.2.6. препознаје мрежу коцке и квадра и уме да израчуна њихову површину када су подаци дати у истим мерним јединицама

3. РАЗЛОМЦИ

У области *Разломци* ученик/ученица:

1МА.2.3.1. уме да препозна разломак a/b (b < 10, a < b) када је графички приказан нафигури подељеној на *b* делова
1МА.2.3.2. уме да израчуна n-ти део неке целине и обрнуто, упоређује разломкеоблика **1**/n *(n* <10)

4. МЕРЕЊЕ И МЕРЕ

У области *Мерење и мере* ученик/ученица:

1МА.2.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама
1МА.2.4.2. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година) и уме да претвара веће у мање и пореди временске интервале у једноставним ситуацијама
1МА.2.4.3. претвара јединице за мерење запремине течности из већих у мање
1МА.2.4.4. претвара јединице за мерење масе из већих у мање
1МА.2.4.5. уме да користи податке приказане графички или табеларно у решавању једноставних задатака и уме графички да представи дате податке

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на напредном нивоу.

1. ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА

У области *Природни бројеви и операције са њима*ученик/ученица:
1МА.3.1.1. уме да примени својства природних бројева у решавању проблемских задатака
1МА.3.1.2. зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени
1МА.3.1.3. уме да израчуна бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет
1МА.3.1.4. уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми
1МА.3.1.5. уме да одреди решења неједначине са једном операцијом

2. ГЕОМЕТРИЈА
У области *Геометрија* ученик/ученица:
1МА.3.2.1. претвара јединице за мерење површине из већих у мање
1МА.3.2.2. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника
1МА.3.2.3. уме да израчуна површину квадрата и правоугаоника
1МА.3.2.4. уме да израчуна обим и површину сложених фигура у равни када суподаци дати у истим мерним јединицама
1МА.3.2.5. уме да израчуна запремину коцке и квадра када су подаци дати у истим мерним јединицама

3. РАЗЛОМЦИ
У области *Разломци* ученик/ученица:
1МА.3.3.1. уме да прочита, формално запише и графички прикаже разломак a/b (b < 10, a < b)
1МА.3.3.2. зна да израчуна део a/b (b < 10, a < b);неке целине и користи то у задацима

4. МЕРЕЊЕ И МЕРЕ
У области *Мерење и мере*ученик/ученица:
1МА.3.4.1. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година, век) и уме да претвара из једне јединице у другу и пореди временске интервале у сложенијим ситуацијама
1МА.3.4.2. претвара јединице за мерење запремине течности
1МА.3.4.3. претвара јединице за мерење масе

ПРИРОДА И ДРУШТВО

Општи стандарди постигнућа – образовни стандарди за крај првог циклуса обавезног образовања за предмет Природа и друштво **садрже стандарде постигнућа за области:***Жива и нежива природа, Екологија, Материјали, Кретање и оријентација у простору и времену, Друштво и Држава Србија и њена прошлост*. **У оквиру сваке области описани су захтеви на три нивоа.**

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на основном нивоу.

1. ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА

У области *Жива и нежива природа* ученик/ученица:

1ПД. 1.1.1. прави разлику између природе и производа људског рада
1ПД.1.1.2. зна ко и шта чини живу и неживу природу
1ПД.1.1.3. зна заједничке карактеристике живих бића
1ПД.1.1.4. уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума:изгледу, начину исхране, кретања и размножавања
1ПД.1.1.5. препознаје и именује делове тела живих бића
1ПД. 1.1.6. разликује станишта према условима живота и живим бићима у њима

2. ЕКОЛОГИЈА

У области *Екологија*ученик/ученица:

1ПД.1.2.1. препознаје и именује природне ресурсе
1ПД.1.2.2. зна употребну вредност природних ресурса
1ПД.1.2.3. разликује повољно и неповољно деловање човека по очување природе

3. МАТЕРИЈАЛИ

У области *Материјали* ученик/ученица:

1ПД.1.3.1. зна основна својства воде, ваздуха и земљишта
1ПД.1.3.2. зна да су вода у природи, ваздух и земљиште састављени од више материјала
1ПД.1.3.3. зна да различите животне намирнице садрже различите састојке
1ПД.1.3.4. зна основна својства материјала: тврдоћа, еластичност, густина,растворљивост, провидност, намагнетисаност
1ПД.1.3.5. зна да својства материјала одређују њихову употребу и препознајепримере у свом окружењу
1ПД.1.3.6. зна промене материјала које настају због промене температуре, уследмеханичког утицаја и деловања воде и ваздуха

4. КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ

У области *Кретање и оријентација у простору*ученик/ученица:

1ПД.1.4.1. уме да препозна кретање тела у различитим појавама
1ПД.1.4.2. зна помоћу чега се људи оријентишу у простору: лева и десна страна,

стране света, адреса, карактеристични објекти
1ПД.1.4.3. уме да одреди стране света помоћу Сунца
1ПД.1.4.4. зна јединице за мерење времена: дан, недеља, месец, година, деценија и век
1ПД.1.4.5. уме да прочита тражене информације са часовника и календара

5. ДРУШТВО

У области *Друштво* ученик/ученица:

1ПД.1.5.1. зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови
1ПД.1.5.2. зна основна правила понашања у породици, школи и насељу
1ПД.1.5.3. зна које људске делатности постоје и њихову улогу
1ПД.1.5.4. зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите
1ПД.1.5.5. зна поступке за очување и унапређивање људског здравља

6. ДРЖАВА СРБИЈА И ЊЕНА ПРОШЛОСТ

У области *Држава Србија и њена прошлост*ученик/ученица:

1ПД. 1.6.1. зна основне облике рељефа и површинских вода
1ПД.1.6.2. зна основне типове насеља и њихове карактеристике
1ПД.1.6.3. зна географски положај и основне одреднице државе Србије: територија, границе, главни град, симболи, становништво
1ПД.1.6.4. зна најважније догађаје, појаве и личности из прошлости
1ПД.1.6.5. зна основне информације о начину живота људи у прошлости
1ПД.1.6.6. зна шта су историјски извори и именује их

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на средњем нивоу.

1. ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА

У области *Жива и нежива природа*ученик/ученица:

1ПД.2.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима
1ПД.2.1.2. зна основне разлике између биљака, животиња и људи
1ПД.2.1.3. примењује вишеструке критеријуме класификације живих бића
1ПД.2.1.4. зна улогу основних делова живих бића
1ПД.2.1.5. разуме повезаност услова живота и живих бића у станишту
1ПД.2.1.6. разуме међусобну зависност живих бића у животној заједници

2. ЕКОЛОГИЈА

У области *Екологија* ученик/ученица:

1ПД.2.2.1. разликује обновљиве и необновљиве природне ресурсе

1ПД.2.2.2. разуме еколошку оправданост употребе обновљивих ресурса ирационалног коришћења необновљивих ресурса
1ПД.2.2.3. зна основне мере заштите живе и неживе природе као природних ресурса
1ПД.2.2.4. зна шта је добробит животиња и поступке којима се она штити

3. МАТЕРИЈАЛИ

У области *Материјали* ученик/ученица:

1ПД.2.3.1. зна сложенија својства воде и ваздуха: агрегатно стање и кретање
1ПД.2.3.2. зна да су различита својства воде, ваздуха и земљишта последица њиховог различитог састава
1ПД.2.3.3. разликује материјале који су добри проводници топлоте и електрицитета од оних који то нису
1ПД.2.3.4. зна да топлотна и електрична проводљивост материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу
1ПД.2.3.5. разликује повратне и неповратне промене материјала
1ПД.2.3.6. разликује промене материјала при којима настају други материјали одоних промена материјала при којима не настају други материјали

4. КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ

У области *Кретање и оријентација у простору*ученик/ученица:

1ПД.2.4.1. зна да кретање тела зависи од силе која на њега делује, врсте подлоге и облика тела
1ПД.2.4.2. зна да се светлост креће праволинијски
1ПД.2.4.3. уме да пронађе тражене улице и објекте на плану насеља
1ПД.2.4.4. уме да пронађе основне информације на географској карти Србије: највећа и најважнија насеља, облике рељефа и површинских вода
1ПД.2.4.5. уме да пронађе и упише тражене информације на ленти времена

5. ДРУШТВО

У области *Друштво*ученик/ученица:

1ПД.2.5.1. зна које су улоге различитих друштвених група и њихових чланова
1ПД.2.5.2. зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама
1ПД.2.5.3. разуме повезаност и међузависност различитих људских делатности

6. ДРЖАВА СРБИЈА И ЊЕНА ПРОШЛОСТ

У области *Држава Србија и њена прошлост*ученик/ученица:

1ПД.2.6.1. препознаје и именује облике рељефа и површинских вода у свом месту и у околини
1ПД.2.6.2. зна основне одлике рељефа и вода у држави Србији
1ПД.2.6.3. разуме повезаност природно-географских фактора – рељефа, вода, климе и делатности људи
1ПД.2.6.4. зна редослед којим су се јављали важни историјски догађаји, појаве и личности
1ПД.2.6.5. уочава сличности и разлике између начина живота некад и сад
1ПД.2.6.6. препознаје основна културна и друштвена обележја различитихисторијских периода
1ПД.2.6.7. препознаје на основу карактеристичних историјских извора о комисторијском периоду или личности је реч

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на напредном нивоу.

1. ЖИВА И НЕЖИВА ПРИРОДА

У области *Жива и нежива природа*ученик/ученица:

1ПД.3.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на мање очигледним примерима

1ПД.3.1.2. разуме функционалну повезаност различитих делова тела живих бића

3. МАТЕРИЈАЛИ

У области *Материјали* ученик/ученица:

1ПД.3.3.1. разуме како загревање и хлађење воде и ваздуха утичу на појаве у природи

1ПД.3.3.2. примењује знање о променама материјала за објашњење појава у свом окружењу

4. КРЕТАЊЕ И ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ

У области *Кретање и оријентација у простору* ученик/ученица:

1ПД.3.4.1. уме да чита географску карту примењујући знања о странама света и значењу картографских знакова

5. ДРУШТВО

У области *Друштво* ученик/ученица:

1ПД.3.5.1. разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима

1ПД.3.5.2. разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују

6. ДРЖАВА СРБИЈА И ЊЕНА ПРОШЛОСТ

У области *Држава Србија и њена прошлост*ученик/ученица:

1ПД.3.6.1. зна шта је претходило, а шта је уследило након важних историјских догађаја и појава

35.3. ОПШТИ СТАНДАРДИ ПОСТИГНУЋА – ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ ЗА КРАЈ ОБАВЕЗНОГ ОБРАЗОВАЊА

СРПСКИ ЈЕЗИК (И КЊИЖЕВНОСТ)

Образовни стандарди су дефинисани за следеће области: *Вештина читања и разумевање прочитаног, Писано изражавање, Граматика, лексика, народни и књижевни језик* и *Књижевност.*

У образовне стандарде, после одговарајућих испитивања и одређивања нивоа, треба укључити и област усмено изражавање. Као основа за дефинисање стандарда у тој области може послужити следећи списак знања и умења: правилно изговара гласове; поштује књижевнојезичку норму у говору; изражајно чита уметнички текст обрађен у настави и изражајно казује научен текст; препричава текст без сажимања или са сажимањем; зна да исприча о стварном или измишљеном догађају, у првом или трећем лицу, поштујући изворну хронологију или ретроспективно; уме усмено да обавести некога о нечему и опише нешто (да усмено сачини експозиторни и дескриптивни текст); уме да учествује у расправи; уме да формулише своје мишљење и да га јавно искаже; и има изграђену културу комуникације (културу сопственог изражавања, као и слушања и поштовања туђег мишљења).

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **основном нивоу.**

1. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

У области ***Вештина читања и разумевање прочитаног*** ученик/ученица:

СЈ.1.1.1. разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи

СЈ.1.1.2. разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), нарација (приповедање), аргументација, пропаганда

СЈ.1.1.3. препознаје различите функционалне стилове на једноставним примерима

СЈ.1.1.4. разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста

СЈ.1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима

СЈ.1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног

СЈ.1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту

СЈ. 1.1.8. чита једноставне нелинеарне елементе текста: легенде, табеле, дијаграме и графиконе

2. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

У области ***Писано изражавање*** ученик/ученица:

СЈ.1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)

СЈ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу

СЈ.1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)

СЈ.1.2.4. уме да преприча текст

СЈ.1.2.5. свој језик прилагођава медијуму изражавања (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални)
СЈ.1.2.6. влада основним жанровима писане комуникације: саставља писмо; попуњава различите обрасце и формуларе с којима се сусреће у школи и свакодневном животу
СЈ.1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем)
СЈ.1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима
СЈ.1.2.9. има изграђену језичку толеранцију и негативан став према језику дискриминације и говору мржње

3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

У подобласти ***Граматика*** ученик/ученица:
СЈ.1.3.1. зна особине и врсте гласова; дели реч на слогове у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама
СЈ.1.3.2. уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације
СЈ.1.3.3. одређује место реченичног акцента у једноставним примерима
СЈ.1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи
СЈ.1.3.5. разликује просте речи од твореница; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела
СЈ.1.3.6. препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу)
СЈ.1.3.7. разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне)
СЈ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима
СЈ.1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици и синтагми
СЈ.1.3.10. правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта)
СЈ.1.3.11. препознаје бирократски језик као непожељан начин изражавања
У подобласти ***Лексика***ученик/ученица:
СЈ.1.3.12. познаје основне лексичке појаве: једнозначност и вишезначност речи; основне лексичке односе: синонимију, антонимију, хомонимију; метафору као лексички механизам
СЈ.1.3.13. препознаје различита значења вишезначних речи које се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.)
СЈ.1.3.14. зна значења речи и фразеологизама који се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.), као и оних који се често јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.)
СЈ.1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви)
СЈ.1.3.16. служи се речницима, приручницима и енциклопедијама
У подобласти ***Народни и књижевни језик*** ученик/ученица:
СЈ.1.3.17. разликује појмове књижевног и народног језика; зна основне податке о развоју књижевног језика код Срба (од почетака до данас)
СЈ.1.3.18. зна основне податке о пореклу и дијалекатској разуђености српског језика
СЈ.1.3.19. зна основне податке о језицима националних мањина
СЈ.1.3.20. има позитиван став према дијалектима (свом и туђем)
СЈ.1.3.21. разуме важност књижевног језика за живот заједнице и за лични развој

4. КЊИЖЕВНОСТ

У области***Књижевност*** ученик/ученица:

СЈ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмима од V до VIII разреда) са именима аутора тих дела
СЈ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)
СЈ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму
СЈ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)
СЈ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог
СЈ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја)
СЈ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...
СЈ.1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе
СЈ.1.4.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **средњем нивоу.**

1. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

У области ***Вештина читања и разумевање прочитаног*** ученик/ ученица:

СЈ.2.1.1. чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање" (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци"(ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања
СЈ.2.1.2. познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање, расправа, реклама)
СЈ.2.1.3. препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове
СЈ.2.1.4. разликује све делове текста и књиге, укључујући индекс, појмовник и библиографију и уме њима да се користи
СЈ.2.1.5. проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)
СЈ.2.1.6. разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима
СЈ.2.1.7. препознаје став аутора неуметничког текста и разликује га од другачијих ставова изнетих у таквом тексту

2. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

У области ***Писано изражавање*** ученик/ученица:

СЈ.2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан
СЈ.2.2.2. саставља вест, реферат и извештај
СЈ.2.2.3. пише резиме краћег и/или једноставнијег текста
СЈ.2.2.4. зна основне особине говорног и писаног језика
СЈ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева

3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

У подобласти ***Граматика*** ученик/ученица:

СЈ.2.3.1. одређује место акцента у речи; зна основна правила акценатске норме
СЈ.2.3.2. препознаје гласовне промене

СЈ.2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи
СЈ.2.3.4. познаје основне начине грађења речи (извођење, слагање, комбинована творба, претварање)
СЈ.2.3.5. препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)
СЈ.2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима
СЈ.2.3.7. препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици
СЈ.2.3.8. препознаје главна значења и функције глаголских облика
У подобласти ***Лексика*** ученик/ученица:
СЈ.2.3.9. познаје метонимију као лексички механизам
СЈ.2.3.10. зна значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.), као и литерарним и медијским текстовима намењеним младима, и правилно их употребљава
СЈ.2.3.11. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/ или контекста у коме су употребљени (сложенији примери)

4. КЊИЖЕВНОСТ

У области ***Књижевност*** ученик/ученица:
СЈ.2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања
СЈ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација
СЈ.2.4.3. разликује лирско-епске врсте (баладу, поему)
СЈ.2.4.4. разликује књижевнонаучне врсте: биографију, аутобиографију, дневник и путопис и научно-популарне текстове
СЈ.2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)
СЈ.2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност
СЈ.2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог
СЈ.2.4.8. уочава разлику између препричавања и анализе дела
СЈ.2.4.9. уме да води дневник о прочитаним књигама

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **напредном нивоу.**

1. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

У области ***Вештина читања и разумевање прочитаног*** ученик/ученица:
СЈ.3.1.1. проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима)
СЈ.3.1.2. издваја кључне речи и резимира текст
СЈ.3.1.3. издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту
СЈ.3.1.4. чита и тумачи сложеније нелинеарне елементе текста: вишеструке легенде, табеле, дијаграме и графиконе

2. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

У области ***Писано изражавање*** ученик/ученица:

СЈ.3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслове деловима текста
СЈ.3.2.2. саставља аргументативни текст
СЈ.3.2.3. пише приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.), репортажу и расправу
СЈ.3.2.4. пише резиме дужег и/или сложенијег текста
СЈ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму

3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

У подобласти ***Граматика*** ученик/ученица:

СЈ.3.3.1. дели реч на слогове у сложенијим случајевима
СЈ.3.3.2. познаје гласовне промене (уме да их препозна, објасни и именује)
СЈ.3.3.3. зна и у свом говору примењује акценатску норму
СЈ.3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама
СЈ.3.3.5. познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)
СЈ.3.3.6. познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима)

У подобласти лексика ученик/ученица:

СЈ.3.3.7. уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла
СЈ.3.3.8. зна значења речи и фразеологизама у научнопопуларним текстовима, намењеним младима, и правилно их употребљава

4. КЊИЖЕВНОСТ

У области ***Књижевност*** ученик/ученица:

СЈ.3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова карактеристичних тема и мотива
СЈ.3.4.2. издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту
СЈ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу
СЈ.3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту
СЈ.3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе
СЈ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело
СЈ.3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже
СЈ.3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави

МАТЕМАТИКА

Образовни стандарди су дефинисани за следеће области: *Бројеви и операције са њима, Алгебра и функције, Геометрија, Мерење и Обрада података.*

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **основном нивоу.**

1. БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА

У области ***Бројеви и операције са њима*** ученик/ученица уме да:

МА.1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне)

МА.1.1.2. преведе децимални запис броја у разломак и обратно

МА.1.1.3. упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно

МА.1.1.4. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна, на пример 1/5 од н, где је н дати природан број

МА.1.1.5. дели са остатком једноцифреним бројем и зна када је један број дељив другим

МА.1.1.6. користи целе бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама

2. АЛГЕБРА И ФУНКЦИЈЕ

У области ***Алгебра и функције*** ученик/ученица врши формалне операције које су редуциране и зависе од интерпретације; уме да:

МА.1.2.1. реши линеарне једначине у којима се непозната појављује само у једном члану

МА.1.2.2. израчуна степен датог броја, зна основне операције са степенима

МА.1.2.3. сабира, одузима и множи мономе

МА.1.2.4. одреди вредност функције дате таблицом или формулом

3. ГЕОМЕТРИЈА

У области ***Геометрија*** ученик/ученица:

МА.1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве)

МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; уме да израчуна непознату страницу правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему)

МА.1.3.3. влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; уме да израчуна обим и површину круга датог полупречника)

МА.1.3.4. влада појмовима: коцка и квадар (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе и рачуна њихову површину и запремину)

МА.1.3.5. влада појмовима: купа, ваљак и лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе)

МА.1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања)

4. МЕРЕЊЕ

У области ***Мерење*** ученик/ученица уме да:

МА.1.4.1. користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе, времена и углова

МА.1.4.2. претвори веће јединице дужине, масе и времена у мање

МА.1.4.3. користи различите апоене новца

МА.1.4.4. при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокругљује величине исказане датом мером

5. ОБРАДА ПОДАТАКА

У области ***Обрада података*** ученик/ученица уме да:

МА.1.5.1. изражава положај објеката сврставајући их у врсте и колоне;одреди положај тачке у првом квадранту координатног система ако су дате координате и обратно

МА.1.5.2. прочита и разуме податак са графикона, дијаграма или из табеле, и одреди минимум или максимум зависне величине

МА.1.5.3. податке из табеле прикаже графиконом и обрнуто

МА.1.5.4. одреди задати проценат неке величине

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **средњем нивоу.**

1. БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА

У области ***Бројеви и операције са њима*** ученик/ученица уме да:

МА.2.1.1. упореди по величини бројеве записане у различитим облицима

МА.2.1.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа

МА.2.1.3. примени основна правила дељивости са 2, 3, 5, 9 и декадним јединицама

МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама

2. АЛГЕБРА И ФУНКЦИЈЕ

У области ***Алгебра и функције*** ученик/ученица је рачунске процедуре довео/ла до солидног степена увежбаности; уме да:

МА.2.2.1. реши линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате

МА.2.2.2. оперише са степенима и зна шта је квадратни корен

МА.2.2.3. сабира и одузима полиноме, уме да помножи два бинома и да квадрира бином

МА.2.2.4. уочи зависност међу променљивим, зна функцију y=ax и графички интерпретира њена својства; везује за та својства појам директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције

МА.2.2.5. користи једначине у једноставним текстуалним задацима

3. ГЕОМЕТРИЈА

У области ***Геометрија*** ученик/ученица уме да:
МА.2.3.1. одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове; рачуна са њима ако су изражени у целим степенима
МА.2.3.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу и да решава задатке користећи Питагорину теорему
МА.2.3.3. користи формуле за обим и површину круга и кружног прстена
МА.2.3.4. влада појмовима: призма и пирамида; рачуна њихову површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати у задатку
МА.2.3.5. израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте када су неопходни елементи непосредно дати у задатку
МА.2.3.6. уочи осносиметричне фигуре и да одреди осу симетрије; користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма)

4. МЕРЕЊЕ

У области ***Мерење*** ученик/ученица уме да:
МА.2.4.1. пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину и масу
МА.2.4.2. претвори износ једне валуте у другу правилно постављајући одговарајућу пропорцију
МА.2.4.3. дату величину искаже приближном вредношћу

5. ОБРАДА ПОДАТАКА

У области ***Обрада података*** ученик/ученица уме да:
МА.2.5.1. влада описом координатног система (одређује координате тачака, осно или централно симетричних итд.)
МА.2.5.2. чита једноставне дијаграме и табеле и на основу њих обради податке по једном критеријуму (нпр. одреди аритметичку средину за дати скуп података; пореди вредности узорка са средњом вредношћу)
МА.2.5.3. обради прикупљене податке и представи их табеларно или графички; представља средњу вредност медијаном
МА.2.5.4. примени процентни рачун у једноставним реалним ситуацијама (на пример, промена цене неког производа за дати проценат)

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **напредном нивоу.**

1. БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА

У области ***Бројеви и операције са њима*** ученик/ученица уме да:
МА.3.1.1. одреди вредност сложенијег бројевног израза
МА.3.1.2. оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама
МА.3.1.3. користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама

2. АЛГЕБРА И ФУНКЦИЈЕ

У области ***Алгебра и функције*** ученик/ученица је постигао/ла висок степен увежбаности извођења операција уз истицање својстава која се примењују; уме да:
МА.3.2.1. саставља и решава линеарне једначине и неједначине и системе линеарних једначина са две непознате
МА.3.2.2. користи особине степена и квадратног корена

МА.3.2.3. зна и примењује формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; увежбано трансформише алгебарске изразе и своди их на најједноставији облик
МА.3.2.4. разликује директно и обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом; зна линеарну функцију и графички интерпретира њена својства
МА.3.2.5. користи једначине, неједначине и системе једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке

3. ГЕОМЕТРИЈА

У области ***Геометрија*** ученик/ученица уме да:

МА.3.3.1. рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних и нормалних правих, укључујући углове на трансверзали
МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише
МА.3.3.3. одреди централни и периферијски угао, рачуна површину исечка, као и дужину лука
МА.3.3.4. израчуна површину и запремину призме и пирамиде, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати
МА.3.3.5. израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати
МА.3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката

4. МЕРЕЊЕ

У области ***Мерење*** ученик/ученица уме да:

МА.3.4.1. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима
МА.3.4.2. процени и заокругли дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1цм, 1г)

5. ОБРАДА ПОДАТАКА

У области ***Обрада података*** ученик/ученица уме да:

МА.3.5.1. одреди положај (координате) тачака које задовољавају сложеније услове
МА.3.5.2. тумачи дијаграме и табеле
МА.3.5.3. прикупи и обради податке и сам састави дијаграм или табелу; црта график којим представља међузависност величина
МА.3.5.4. примени процентни рачун у сложенијим ситуацијама

ИСТОРИЈА

Образовни стандарди су дефинисани за следеће области: *Историјско знање и Истраживање и тумачење историје.*

Историјско знање чини скуп организованих информација и појмова из историјске науке које поседује ученик/ученица на крају основног образовања: знања о времену и простору разумевање хронологије, познавање важних чињеница, појмова, личности и процеса из националне и опште историје, разумевање узрочно-последичних веза, као и вертикална и хоризонтална перспектива у историји.

Историјско знање служи као основ за сагледавање савременог света који узима у обзир временску димензију, у којем је садржано разумевање да садашњи догађаји и збивања имају своје корене у прошлости (често у далекој прошлости), а нису само резултат нечега што се недавно догодило.

Вертикална перспектива односи се на проучавање промене и континуитета током времена. Хоризонтална перспектива односи се на одређивање места појединачних догађаја, дешавања или токова у ширем европском контексту.

Истраживање и тумачење историје чине вештине, умења, ставови и вредности који су засновани на употреби историјских извора, коришћењу различитих средстава у функцији историјског истраживања и стицања знања, и мултиперспективност и пристрасности у тумачењу историје.

Истраживање и тумачење историје служи као основа за аналитичке вештине и умење тумачења, које ће ученици моћи да употребе у будућности да би разумели свет у коме живе и промене које се дешавају и које ће им помоћи да процене податке који до њих долазе преко медија и из других извора.

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **основном нивоу.**

1. ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ

У области ***Историјско знање*** ученик/ученица:

ИС.1.1.1. именује и разликује основне временске одреднице
ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед историјских периода
ИС.1.1.3. зна поделу на праисторију и историју
ИС.1.1.4. уме да одреди којем веку припадају важне године из прошлости
ИС.1.1.5. уме да одреди којем историјском периоду припадају важне године из прошлости
ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације
ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје
ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје
ИС.1.1.9. зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје
ИС.1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости

2. ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ

У области ***Истраживање и тумачење историје*** ученик/ученица:

ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч
ИС.1.2.2. препознаје разлику између текстуалног историјског извора и других текстова познатих ученику, који говоре о истим историјским појавама
ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике

ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда
ИС.1.2.5. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми табеле
ИС.1.2.6. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми графикона
ИС.1.2.7. зна да исте историјске појаве могу различито да се тумаче
ИС.1.2.8. препознаје различита тумачења исте историјске појаве на једноставним примерима

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **средњем нивоу.**

1. ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ

У области ***Историјско знање*** ученик/ученица:

ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом
ИС.2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје
ИС.2.1.3. препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје
ИС.2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости
ИС.2.1.5. зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји
ИС.2.1.6. зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје

2. ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ

У области ***Истраживање и тумачење историје*** ученик/ученица:

ИС.2.2.1. уме да закључи о којем догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора
ИС.2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора
ИС.2.2.3. уме да одреди из које епохе или са ког географског простора потиче историјски извор када је текст извора непознат ученику, али су у њему наведене експлицитне информације о особинама епохе или географског простора
ИС.2.2.4. уме да одреди угао гледања на историјску појаву (победника или побеђеног) на основу поређења два историјска извора који говоре о истом историјском догађају, феномену
ИС.2.2.5. препознаје да постоји пристрасност у појединим тумачењима историјских личности, догађаја, феномена

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **напредном нивоу.**

1. ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ

У области ***Историјско знање*** ученик/ученица:

ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије (уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен)
ИС.3.1.2. уме да објасни специфичности важних историјских појмова и да их примени у одговарајућем историјском контексту
ИС.3.1.3. зна специфичне детаље из националне и опште историје
ИС.3.1.4. разуме на који начин су повезане појаве из националне, регионалне, опште историје

ИС.3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости
ИС.3.1.6. уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања

2. ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ

У области ***Истраживање и тумачење историје*** ученик/ученица:

ИС.3.2.1. уме да изврши селекцију историјских извора
ИС.3.2.2. уме да анализира и процени релевантност историјског извора
ИС.3.2.3. уме да анализира и процени ближе хронолошко порекло извора
ИС.3.2.4. уме да одреди на основу анализе историјског извора контекст у којем је настао извор и контекст о којем говори извор (идеолошки, културолошки, социјални, политички, географски контекст извора)
ИС.3.2.5. уме да прочита историјске информације у различитим симболичким модалитетима и повеже их са претходним историјским знањем (закључује на основу историјске карте без понуђене легенде, упоређује два графикона и закључује о појави)
ИС.3.2.6. уме да издвоји разлике и сличности у тумачењима и изворима који се односе на исту историјску појаву
ИС.3.2.7. уме да изрази став и мишљење о одређеном тумачењу историјског феномена и да одреди врсту пристрасности (манипулација, пропаганда, стереотип...)

ГЕОГРАФИЈА

Образовни стандарди су дефинисани за следеће области: *Географске вештине, Физичка географија, Друштвена географија и Регионална географија.*

Област *Географске вештине* чини скуп знања и практичних вештина којима ученици треба да овладају у настави географије, а односе се на познавање оријентације у простору, практично коришћење и познавање географске карте, коришћење статистичког или другог материјала који је систематизован у табеле, дијаграме, схеме и моделе.

Области *Физичка географија* и *Друштвена географија* чине географска знања/чињенице, везе и законитости у географском омотачу Земље у коме се додирују, прожимају и развијају Земљине сфере, чинећи јединствену нераздвојиву целину.

Област *Регионална географија* чини скуп географских знања/чињеница, везе и законитости на комплексном географском простору испреплетаном деловањем природе и људи, чиме се указује на обележја, проблеме и специфичности регија у свету и регија у нашој земљи.

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **основном нивоу.**

1. ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ

У области ***Географске вештине*** ученик/ученица:

ГЕ.1.1.1. разуме појам оријентације и наводи начине оријентисања
ГЕ.1.1.2 наводи и описује начине представљања Земљине површине (глобус и географска карта)
ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте

2. ФИЗИЧКА ГЕОГРАФИЈА

У области ***Физичка географија*** ученик/ученица:

ГЕ.1.2.1. именује небеска тела у Сунчевом систему и наводи њихов распоред
ГЕ.1.2.2. описује облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања
ГЕ.1.2.3. именује Земљине сфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике

3. ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА

У области ***Друштвена географија*** ученик/ученица:

ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред
ГЕ.1.3.2 дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране

4. РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА

У области ***Регионална географија*** ученик/ученица:

ГЕ.1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике наше државе
ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **средњем нивоу.**

1. ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ

У области ***Географске вештине*** ученик/ученица:

ГЕ.2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти

ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти

ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице –објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом

ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке на немој карти картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом

2. ФИЗИЧКА ГЕОГРАФИЈА

У области ***Физичка географија*** ученик/ученица:

ГЕ.2.2.1 описује небеска тела и њихова кретања

ГЕ.2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице –објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери)

3. ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА

У области ***Друштвена географија*** ученик/ученица:

ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуре становништва

ГЕ.2.3.2. именује међународне организације у свету (ЕУ, УНИЦЕФ, УН, УНЕСЦО, ФАО, Црвени крст...)

4. РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА

У области ***Регионална географија*** ученик/ученица:

ГЕ.2.4.1. описује природне и друштвене одлике наше државе и наводи њене географске регије

ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континената и наводи њихове географске регије

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **напредном нивоу.**

1. ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ

У области ***Географске вештине*** ученик/ученица:

ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница - објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте

2. ФИЗИЧКА ГЕОГРАФИЈА

У области ***Физичка географија*** ученик/ученица:

ГЕ.3.2.1. препознаје димензије Земље и објашњава последице Земљиног облика и њених кретања

ГЕ.3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање

3. ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА

У области ***Друштвена географија*** ученик/ученица:

ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља

ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности

4. РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА

У области ***Регионална географија*** ученик/ученица:

ГЕ.3.4.1. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у нашој земљи и уме да издвоји географске регије

ГЕ.3.4.2 објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије

ГЕ.3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије

БИОЛОГИЈА

Образовни стандарди су дефинисани за следеће области: *Особине живих бића, Јединство грађе и функције као основа живота, Наслеђивање и еволуција, Живот у екосистему, Човек и здравље* и *Посматрање, мерење и експеримент.*

Оваква поставка образовних стандарда, осим што има чврсто упориште у постојећим циљевима и задацима програма и градива Биологије, истовремено указује и на могућу прекомпозицију Наставног плана и програма Биологије, пратећи очекивани развој система образовања и нових знања у биологији. Образовни стандарди из области Посматрање, мерење и експеримент моћи ће да остваре само оне школе које су адекватно опремљене.

За предмете природних наука (Биологија, Физика и Хемија) додатно су дефинисани заједнички образовни стандарди који се односе на експеримент у природним наукама.

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **основном нивоу.**

1. ОСОБИНЕ ЖИВИХ БИЋА

У области ***Особине живих бића*** ученик/ученица:

БИ.1.1.1 уме да наведе основне карактеристике живог света
БИ.1.1.2. разликује живу и неживу природу у непосредном окружењу и у типичним случајевима
БИ.1.1.3. препознаје основне сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња
БИ.1.1.4. уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне представнике истих
БИ.1.1.5. зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе

2. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА

У ***Области јединство грађе и функције*** као основа живота ученик/ученица:

БИ.1.2.1. зна да су најмањи организми сагрђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије
БИ.1.2.2. зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија
БИ.1.2.3. зна основне карактеристике грађе биљака, животиња и човека и основне функције које се обављају на нивоу организма
БИ.1.2.4. познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси
БИ.1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном
БИ.1.2.6. разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање)
БИ.1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином

3. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА

У области ***Наслеђивање и еволуција*** ученик/ученица:

БИ.1.3.1. разуме да јединка једне врсте даје потомке исте врсте
БИ.1.3.2. зна основне појмове о процесима размножавања

БИ.1.3.3. зна да свака ћелија у организму садржи генетички материјал
БИ.1.3.4. зна за појам и основну улогу хромозома
БИ.1.3.5. зна основне принципе наслеђивања
БИ.1.3.6. зна како делују гени и да се стечене особине не наслеђују
БИ.1.3.7. зна да од зигота настаје организам и да се тај процес назива развиће
БИ.1.3.8. зна основне научне чињенице о еволуцији живота на Земљи
БИ.1.3.9. зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа
БИ.1.3.10. зна да је природно одабирање основни механизам прилагођавања организама

4. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ

У области ***Живот у екосистему*** ученик/ученица:

БИ.1.4.1. препознаје основне еколошке појмове (животна средина, станиште - биотоп, животна заједница – биоценоза, популација, еколошка ниша, екосистем, биом, биосфера) и зна најопштије чињенице о њима
БИ.1.4.2. препознаје утицаје појединих абиотичких и биотичких фактора на организме и популације
БИ.1.4.3. уме на задатом примеру да одреди материјалне и енергетске токове у екосистему, чланове ланаца исхране и правце кружења најважнијих супстанци (воде, угљеника, азота)
БИ.1.4.4. препознаје животне услове који владају у карактеристичним екосистемима Србије и најважније представнике врста које их насељавају
БИ.1.4.5. препознаје основне последице развоја човечанства на природу (утицај киселих киша, озонских рупа, појачање ефекта стаклене баште, глобалне климатске промене) и најважније врсте загађивања воде, ваздуха, земљишта
БИ.1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад)
БИ.1.4.7. препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине (рециклажу, компост) и у заштити биодиверзитета (националних паркова, природних резервата)
БИ.1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења

5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ

У области ***Човек и здравље*** ученик/ученица:

БИ.1.5.1. зна основне мере за одржавање личне хигијене и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава
БИ.1.5.2. разуме значај примене хигијенских навика у исхрани и посебно значај термичке обраде хране
БИ.1.5.3. разуме значај одржавања хигијене кућних љубимаца, домаћих и дивљих животиња и правилног опхођења са њима
БИ.1.5.4. разуме зашто је важно да се придржава званичних упутстава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије)
БИ.1.5.5. препознаје основне знаке поремећаја функције појединих органа и основне симптоме инфекције и разликује стање у коме може сам да интервенише од стања када мора да се обрати лекару
БИ.1.5.6. разуме предности и недостатке употребе додатака у храни и исхрани (конзерванси и неконтролисана употреба витамина, антиоксиданата, минерала итд.) и опасности до којих може да доведе неуравнотежена исхрана (редукционе дијете, претерано узимање хране и сл.) и познаје основне принципе правилног комбиновања животних намирница

БИ.1.5.7. разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљишта, бука, итд.) и неке природне појаве (УВ зрачење) неповољно утичу на здравље човека
БИ.1.5.8. зна и разуме какав значај за здравље имају умерена физичка активност и поштовање биолошких ритмова (сна, одмора)
БИ.1.5.9. разуме да постоје полне болести, познаје мере превенције и могуће путеве инфекције, као и њихове негативне последице на здравље
БИ.1.5.10. зна да постоје природне промене у понашању које настају као последица физиолошких промена (пубертет, менопауза), зна да у адолесцентом добу могу да се појаве психолошки развојни проблеми (поремећаји у исхрани, поремећаји понашања, поремећаји сна и сл.)
БИ.1.5.11. разуме одговорност и опасност превременог ступања у сексуалне односе и разуме зашто абортус у доба развоја има негативне последице на физичко и ментално здравље
БИ.1.5.12. зна да болести зависности (претерана употреба дувана, алкохола, дроге) неповољно утичу на укупан квалитет живота и зна коме може да се обрати за помоћ (институцијама и стручњацима)
БИ.1.5.13. зна како се треба понашати према особи која болује од болести зависности или је ХИВ позитивна

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **средњем нивоу.**

1. ОСОБИНЕ ЖИВИХ БИЋА

У области ***Особине живих бића*** ученик/ученица:

БИ.2.1.1. примењује критеријуме за разликовање живог од неживог на карактеристичном биолошком материјалу (препаратима, огледима)
БИ.2.1.2. познаје и користи критеријуме за разликовање биљака и животиња и примењује их у типичним случајевима
БИ.2.1.3. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа кола/класе
БИ.2.1.4. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чинилаца на типичне заједнице живих бића или организме

2. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА

У области ***Јединство грађе и функције као основа живота*** ученик/ученица:

БИ.2.2.1. разуме да постоје одређене разлике у грађи ћелија у зависности од функције коју обављају у вишећелијским организмима (разлике између биљне и животињске ћелије, између коштане и мишићне ћелије и сл.)
БИ.2.2.2. зна и упоређује сличности и разлике између нивоа организације јединке: зна да се ћелије које врше исту функцију групишу и образују ткива, ткива са истом функцијом органе, а органи са истом функцијом системе органа
БИ.2.2.3. зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака, животиња и човека
БИ.2.2.4. разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам
БИ.2.2.5. разуме да биљне ћелије, захваљујући специфичној грађи, могу да везују енергију и стварају (синтетишу) сложене (хранљиве) материје
БИ.2.2.6. разуме да и у биљној и у животињској ћелији сложене материје могу да се разграђују, при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање
БИ.2.2.7. познаје термин хомеостаза и зна да објасни шта он значи
БИ.2.2.8. зна да је неопходна координација функција у вишећелијским организмима и зна који органски системи омогућују ову интеграцију
БИ.2.2.9. зна да нервни и ендокрини системи имају улогу у одржавању хомеостазе

3. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА

У области ***Наслеђивање и еволуција*** ученик/ученица:

БИ.2.3.1. разуме основне разлике између полног и бесполног размножавања

БИ.2.3.2. разуме механизам настанка зигота

БИ.2.3.3. разуме зашто потомци личе на родитеље и њихове претке, али нису идентични са њима

БИ.2.3.4. зна да на развиће организама поред генетичког материјала утиче и средина

БИ. 2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизама

БИ. 2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине

4. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ

У области ***Живот у екосистему*** ученик/ученица:

БИ.2.4.1. употребљава еколошке појмове у опису типичних ситуација у природи

БИ.2.4.2. зна и правилно именује делове екосистема, заједница и популација и зна да опише везе између делова

БИ.2.4.3. уме да на разноврсним примерима одреди основне материјалне и енергетске токове у екосистему, основне односе исхране и најважнија својства биоценоза и популација

БИ.2.4.4. зна да у природи постоји кружење појединих супстанци (воде, угљеника и азота)

БИ.2.4.5. препознаје различите биоме и зна њихов основни распоред на Земљи

БИ.2.4.6. препознаје животне услове који владају у појединим екосистемима Европе и света и карактеристичне представнике врста које их насељавају

БИ.2.4.7. зна да објасни основне прилагођености живих организама на живот у ваздушној, воденој и земљишној средини

БИ.2.4.8. разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта, као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије

БИ.2.4.9. разуме значај природних добара у заштити природе (националних паркова, природних резервата, ботаничких башта, зоо-вртова)

5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ

У области ***Човек и здравље*** ученик/ученица:

БИ.2.5.1. познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља

БИ.2.5.2. разуме значај и зна основне принципе правилног комбиновања животних намирница

БИ.2.5.3. зна како се чува хранљива вредност намирница

БИ.2.5.4. зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека

БИ.2.5.5. зна механизме деловања хемијских материја на физиолошке процесе у организму и на понашање (утицај алкохола, различитих врста дрога, енергетских напитака и сл.)

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **напредном нивоу.**

1. ОСОБИНЕ ЖИВИХ БИЋА

У области ***Особине живих бића*** ученик/ученица:

БИ.3.1.1. примењује критеријуме за разликовање живог од неживог у граничним случајевима и у атипичним примерима (вируси, делови организама, плодови и сл.)

БИ.3.1.2. уме да објасни зашто је нешто класификовано као живо или као неживо

БИ.3.1.3. разуме критеријуме по којима се разликују биљке и животиње и уме да их примени у атипичним случајевима

БИ.3.1.4. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа класе/реда најважнијих група

БИ.3.1.5. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у комплексним ситуацијама у сложенијим заједницама

2. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА

У области ***Јединство грађе и функције као основа живота*** ученик/ученица:

БИ.3.2.1. зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака, животиња и човека

БИ.3.2.2. разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функционалну условљеност

БИ.3.2.3. разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције

БИ.3.2.4. разуме да је у остваривању карактеристичног понашања неопходна функционална интеграција више система органа и разуме значај такве интеграције понашања за преживљавање

БИ.3.2.5. разуме сличности и разлике у интеграцији грађе и функције јединке током животног циклуса

БИ.3.2.6. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који информишу организам о стању у околини и њихову улогу у одржавању унутрашње равнотеже (улога нервног система)

БИ.3.2.7. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који реагују на промене у околини и карактеристике органа који враћају организам у равнотежу онда када је из ње избачен (стресно стање - улога ендокриног система)

БИ.3.2.8. зна и разуме које су последице стресног стања за организам

3. НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА

У области ***Наслеђивање и еволуција*** ученик/ученица:

БИ.3.3.1. разуме разлику између телесних и полних ћелија у погледу хромозома и деоба

БИ.3.3.2. разуме да полне ћелије настају од посебних ћелија у организму

БИ.3.3.3. зна функцију генетичког материјала и његову основну улогу у ћелији

БИ.3.3.4. зна да је број хромозома у ћелији карактеристика врсте

БИ.3.3.5. разуме како различити еволуциони механизми, мењајући учесталост особина у популацијама, доводе до еволуције

БИ.3.3.6. разуме да човек може да утиче на смер и брзину еволуционих промена својих популација и популација других врста

4. ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ

У области ***Живот у екосистему*** ученик/ученица:

БИ.3.4.1. уме да објасни како различити делови екосистема утичу један на други као и међусобне односе популација у биоценози

БИ.3.4.2. разуме да се уз материјалне токове увек преноси и енергија и обратно и интерпретира односе исхране у екосистему (аутотрофне, хетеротрофне, сапротрофне животне комплексе, ланце исхране и трофичке пирамиде)
БИ.3.4.3. разуме значај кружења појединих супстанци у природи (воде, угљеника и азота)
БИ.3.4.4. разуме просторну и временску организацију животних заједница и популација
БИ.3.4.5. предвиђа на основу задатих услова средине тип екосистема који у тим условима настаје
БИ.3.4.6. познаје механизме којима развој човечанства изазива промене у природи (утицај киселих киша, озонских рупа, појачање ефекта стаклене баште, глобалне климатске промене)
БИ.3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета
БИ.3.4.8. разуме зашто се неограничен развој човечанства не може одржати у ограниченим условима целе планете

5. ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ

У области ***Човек и здравље*** ученик/ученица:
БИ.3.5.1. познаје узроке и физиолошке последице заразних болести
БИ.3.5.2. познаје основне принципе лечења заразних и других болести
БИ.3.5.3. разуме основне биолошке процесе који леже у основи физиолошки правилне исхране
БИ.3.5.4. познаје главне компоненте намирница и њихову хранљиву вредност
БИ.3.5.5. познаје симптоме и главне карактеристике болести метаболизма и узроке због којих настају (гојазност, анорексија, булимија, шећерна болест)
БИ.3.5.6. разуме механизме поремећаја функције појединих органа
БИ.3.5.7. познаје основне биолошке механизме који доводе до развијања болести зависности
БИ.3.5.8. разуме механизме стресног стања и утицај јаких негативних емоција на физиолошке процесе у организму и на понашање појединца

6. ПОСМАТРАЊЕ, МЕРЕЊЕ И ЕКСПЕРИМЕНТ

Заједничка област за предмете природних наука: Биологију, Физику и Хемију.

У области ***Посматрање, мерење и експеримент*** на **основном нивоу** ученик/ученица:
БИ.1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење)
БИ.1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/графикону и извести о резултату
БИ.1.6.3. зна како да се понаша у лабораторији и на терену и правила о раду и безбедности рада
БИ.1.6.4. уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника

У области ***Посматрање, мерење и експеримент*** на **средњем нивоу** ученик/ученица:
БИ.2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату
БИ.2.6.2. зна шта је грешка инструмента и прецизност мерења и уме по упутству да калибрише инструмент
БИ.2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата
БИ.2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату

У области ***Посматрање, мерење и експеримент*** на **напредном нивоу** ученик/ученица:

БИ.3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података

БИ.3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата

БИ.3.6.3. уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај

БИ.3.6.4. разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак

БИ.3.6.5. зна, уз одговарајуће навођење наставника, самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере

ФИЗИКА

Образовни стандарди су дефинисани за следеће области: *Силе, Кретање, Електрична струја, Мерење, Топлота и енергија* и *Математичке основе физике.*

За један број исказа, нпр. оних који су повезани са вештинама мерења, постоји само индиректна потврда у резултатима испитивања, због тога што коришћени инструменти испитивања нису имали могућности да такве вештине измере. Ипак, они су укључени у стандарде зато што су те компетенције препознате као битне.

За предмете природних наука (Биологија, Физика и Хемија) додатно су дефинисани заједнички образовни стандарди који се односе на експеримент у природним наукама.

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **основном нивоу.**

1. СИЛЕ

У области ***Силе*** ученик/ученица:

ФИ.1.1.1. уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују или се крећу равномерно
ФИ.1.1.2. уме да препозна смер деловања магнетне и електростатичке силе
ФИ.1.1.3. разуме принцип спојених судова

2. КРЕТАЊЕ

У области ***Кретање*** ученик/ученица:

ФИ.1.2.1. уме да препозна врсту кретања према облику путање
ФИ.1.2.2. уме да препозна равномерно кретање
ФИ.1.2.3. уме да израчуна средњу брзину, пређени пут или протекло време ако су му познате друге две величине

3. ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА

У области ***Електрична струја*** ученик/ученица:

ФИ.1.3.1. уме да препозна да струја тече само кроз проводне материјале
ФИ.1.3.2. уме да препозна магнетне ефекте електричне струје

4. МЕРЕЊЕ

У области ***Мерење*** ученик/ученица:

ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока
ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена
ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време
ФИ.1.4.4. уме да препозна јединице за брзину
ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака
ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време

5. ЕНЕРГИЈА И ТОПЛОТА

У области ***Енергија и топлота*** ученик/ученица:

ФИ.1.5.1. зна да агрегатно стање тела зависи од његове температуре
ФИ.1.5.2. уме да препозна да се механичким радом може мењати температура тела

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **средњем нивоу.**

1. СИЛЕ

У области ***Силе*** ученик/ученица:

ФИ.2.1.1. уме да препозна еластичну силу, силу потиска и особине инерције
ФИ.2.1.2. зна основне особине гравитационе и еластичне силе, и силе потиска
ФИ.2.1.3. уме да препозна када је полуга у стању равнотеже
ФИ.2.1.4. разуме како односи сила утичу на врсту кретања
ФИ.2.1.5. разуме и примењује концепт густине
ФИ.2.1.6. зна да хидростатички притисак зависи од висине стуба флуида

2. КРЕТАЊЕ

У области ***Кретање*** ученик/ученица:

ФИ.2.2.1. уме да препозна убрзано кретање
ФИ.2.2.2. зна шта је механичко кретање и које га физичке величине описују
ФИ.2.2.3. уме да препозна основне појмове који описују осцилаторно кретање

3. МЕРЕЊЕ

У области***Мерење*** ученик/ученица:

ФИ.2.3.1. уме да користи важније изведене јединице СИ и зна њихове ознаке
ФИ.2.3.2. уме да препозна дозвољене јединице мере изван СИ, нпр. литар или тону
ФИ.2.3.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре
ФИ.2.3.4. зна када мерења понављамо више пута

4. ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА

У области ***Електрична струја*** ученик/ученица:

ФИ.2.4.1. зна да разликује електричне проводнике и изолаторе
ФИ.2.4.2. зна називе основних елемената електричног кола
ФИ.2.4.3. уме да препозна да ли су извори напона везани редно или паралелно
ФИ.2.4.4. уме да израчуна отпор, јачину струје или напон ако су му познате друге две величине
ФИ.2.4.5. уме да препозна топлотне ефекте електричне струје
ФИ.2.4.6. разуме појмове енергије и снаге електричне струје

5. ЕНЕРГИЈА И ТОПЛОТА

У области ***Енергија и топлота*** ученик/ученица:

ФИ.2.5.1. зна да кинетичка и потенцијална енергија зависе од брзине, односно висине на којој се тело налази
ФИ.2.5.2. уме да препозна појаве код којих се електрична енергија троши на механички рад
ФИ.2.5.3. уме да препозна појмове рада и снаге
ФИ.2.5.4. зна да унутрашња енергија зависи од температуре
ФИ.2.5.5. зна да запремина тела зависи од температуре

6. МАТЕМАТИЧКЕ ОСНОВЕ ФИЗИКЕ

У области ***Математичке основе физике*** ученик/ученица:

ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност
ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу
ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **напредном нивоу.**

1. СИЛЕ

У области***Силе*** ученик/ученица:

ФИ.3.1.1. разуме и примењује услове равнотеже полуге
ФИ.3.1.2. зна какав је однос сила које делују на тело које мирује или се равномерно креће
ФИ.3.1.3. зна шта је притисак чврстих тела и од чега зависи
ФИ.3.1.4. разуме и примењује концепт притиска у флуидима

2. КРЕТАЊЕ

У области ***Кретање*** ученик/ученица:

ФИ.3.2.1. уме да примени односе између физичких величина које описују равномерно променљиво праволинијско кретање
ФИ.3.2.2. уме да примени односе између физичких величина које описују осцилаторно кретање
ФИ.3.2.3. зна како се мењају положај и брзина при осцилаторном кретању
ФИ.3.2.4. зна основне физичке величине које описују таласно кретање
ФИ.3.2.5. уме да препозна основне особине звука и светлости
ФИ.3.2.6. зна како се прелама и одбија светлост

3. МЕРЕЊЕ

У области ***Мерење*** ученик/ученица:

ФИ.3.3.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система
ФИ.3.3.2. уме да мери јачину струје и напон у електричном колу
ФИ.3.3.3. зна шта је грешка мерења

4. ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА

У области ***Електрична струја*** ученик/ученица:

ФИ.3.4.1. зна како се везују отпорници и инструменти у електричном колу

5. ЕНЕРГИЈА И ТОПЛОТА

У области ***Енергија и топлота*** ученик/ученица:
ФИ.3.5.1. разуме да се укупна механичка енергија тела при слободном паду одржава
ФИ.3.5.2. уме да препозна карактеристичне процесе и термине који описују промене агрегатних стања

7. ЕКСПЕРИМЕНТ
(Заједничка област за предмете природних наука: Биологију, Физику и Хемију.)

У области ***Експеримент*** на **основном нивоу** ученик/ученица:
ФИ.3.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији
ФИ.3.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији

У области ***Експеримент*** на **средњем нивоу** ученик/ученица:
ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења
ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата
ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству

У области ***Експеримент*** на **напредном нивоу** ученик/ученица:
ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења
ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом

ХЕМИЈА

Образовни стандарди су дефинисани за следеће области: *Општа хемија* (супстанце, структуре, *својства и промене), Неорганска хемија* (елементи, неорганскајединења и реакције), *Органска хемија* (органска једињења, структура и реакције), *Биохемија* (биолошки важна органска једињења) и *Хемија животне средине.*

За предмете природних наука (Биологија, Физика и Хемија) додатно су дефинисани заједнички образовни стандарди који се односе на експеримент у природним наукама.

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **основном нивоу.**

1. ОПШТА ХЕМИЈА

У области ***Општа хемија*** ученик/ученица зна:
ХЕ.1.1.1. да прави разлику између елемената, једињења и смеша из свакодневног живота на основу њихове сложености
ХЕ.1.1.2. о практичној примени елемената, једињења и смеша из сопственог окружења на основу њихових својстава

ХЕ.1.1.3. на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама промена супстанце подлежу као и да се при променама укупна маса супстанце не мења
ХЕ.1.1.4. да су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона, и те честице међусобно разликује по наелектрисању и сложености грађе
ХЕ.1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима
ХЕ.1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације
ХЕ.1.1.7. шта су раствори, како настају и примере раствора у свакодневном животу
ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор

У области ***Општа хемија*** ученик/ученица уме да:
ХЕ.1.1.9. загрева супстанцу на безбедан начин
ХЕ.1.1.10. измери масу, запремину и температуру супстанце
ХЕ.1.1.11. састави апаратуру и изведе поступак цеђења
ХЕ.1.1.12. у једноставним огледима испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства, растворљивост), као и да та својства опише

2. НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА

У области ***Неорганска хемија*** ученик/ученица зна:
ХЕ.1.2.1. основна физичка и хемијска својства неметала и метала (агрегатно стање, проводљивост топлоте и електрицитета и реакцију са кисеоником)
ХЕ.1.2.2. везу између својстава неметала и метала и њихове практичне примене
ХЕ.1.2.3. да препозна метале (Na, Mg, Al, Fe, Zn, Cu, Pb, Ag, Au) на основу њихових физичких и хемијских својстава
ХЕ.1.2.4. да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења
ХЕ.1.2.5. примере оксида, киселина, база и соли у свакодневном животу као и практичну примену ових једињења
ХЕ.1.2.6. основна физичка и хемијска својства оксида, киселина, база и соли

У области ***Неорганска хемија*** ученик/ученица уме да:
ХЕ.1.2.7. утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање, боју, мирис)
ХЕ.1.2.8. докаже кисело-базна својства супстанце помоћу индикатора
ХЕ.1.2.9. испита растворљивост соли
ХЕ.1.2.10. безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором

3. ОРГАНСКА ХЕМИЈА

У области ***Органска хемија*** ученик/ученица зна:
ХЕ.1.3.1. формуле, називе и функционалне групе најважнијих угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара
ХЕ.1.3.2. основна физичка и хемијска својства угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара
ХЕ.1.3.3. практичан значај угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара у свакодневном животу

4. БИОХЕМИЈА

У области***Биохемија*** ученик/ученица зна:
ХЕ.1.4.1. да наведе физичка својства (агрегатно стање и растворљивост) масти и уља, угљених хидрата, протеина
ХЕ.1.4.2. примере и заступљеност масти и уља, угљених хидрата и протеина у намирницама

5. ХЕМИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

У области ***Хемија животне средине*** ученик/ученица зна:
ХЕ.1.5.1. значај безбедног поступања са супстанцама, начине њиховог правилног складиштења, а са циљем очувања здравља и животне средине

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **средњем нивоу.**

1. ОПШТА ХЕМИЈА

У области ***Општа хемија*** ученик/ученица зна:
ХЕ.2.1.1. како тип хемијске везе одређује својства супстанци (температуре топљења и кључања, као и растворљивост супстанци)
ХЕ.2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп
ХЕ.2.1.3. шта је засићен, незасићен и презасићен раствор
ХЕ.2.1.4. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења и једначине хемијских реакција неутрализације и супституције

У области ***Општа хемија*** ученик/ученица уме да:
ХЕ.2.1.5. изабере најпогоднији начин за повећање брзине растварања супстанце (повећањем температуре растварача, уситњавањем супстанце, мешањем)
ХЕ.2.1.6. промени концентрацију раствора додавањем растворене супстанце или растварача (разблаживање и концентровање)
ХЕ.2.1.7. у огледима испитује својства супстанци и податке о супстанцама приказује табеларно или шематски
ХЕ.2.1.8. израчуна процентни састав једињења на основу формуле и масу реактаната и производа на основу хемијске једначине, то јест да покаже на основу израчунавања да се укупна маса супстанци не мења при хемијским реакцијама
ХЕ.2.1.9. израчуна масу растворене супстанце и растварача на основу процентне концентрације раствора и обрнуто
ХЕ.2.1.10. направи раствор одређене процентне концентрације

2. НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА

У области ***Неорганска хемија*** ученик/ученица зна да:
ХЕ.2.2.1. на основу назива оксида, киселина, база и соли састави формулу ових супстанци
ХЕ.2.2.2. пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења
У области неорганска хемија ученик/ученица уме да:
ХЕ.2.2.3. експерименталним путем испита растворљивост и хемијску реакцију оксида са водом
ХЕ.2.2.4. испита најважнија хемијска својства киселина (реакцију са карбонатима и металима)

3. ОРГАНСКА ХЕМИЈА

У области ***Органска хемија*** ученик/ученица зна да:

ХЕ.2.3.1. пише једначине хемијских реакција сагоревања угљоводоника и алкохола

4. БИОХЕМИЈА

У области ***Биохемија*** ученик/ученица зна:

ХЕ.2.4.1. најважније улоге масти и уља, угљених хидрата и протеина у живим организмима

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **напредном нивоу.**

1. ОПШТА ХЕМИЈА

У области ***Општа хемија*** ученик/ученица разуме:

ХЕ.3.1.1. разлику између чистих супстанци (елемената и једињења) и смеша, на основу врста честица које их изграђују

ХЕ.3.1.2. како је практична примена супстанци повезана са њиховим својствима

ХЕ.3.1.3. да су својства супстанци и промене којима подлежу условљене разликама на нивоу честица

ХЕ.3.1.4. структуру атома, молекула и јона, које их елементарне честице изграђују и како од њиховог броја зависи наелектрисање атома, молекула и јона

ХЕ.3.1.5. зависност растворљивости супстанце од природе супстанце и растварача

ХЕ.3.1.6. значење следећих термина: естерификација, сапонификација

У области ***Општа хемија*** ученик/ученица уме:

ХЕ.3.1.7. на основу својстава састојака смеше да изабере и изведе одговарајући поступак за њихово раздвајање

ХЕ.3.1.8. да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблему/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е

ХЕ.3.1.9. да израчуна процентуалну заступљеност неке супстанце у смеши, да изводи стехиометријска израчунавања која обухватају реактант у вишку и однос масе и количине супстанце

2. НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА

У области ***Неорганска хемија*** ученик/ученица разуме:

ХЕ.3.2.1. да су физичка и хемијска својства метала и неметала одређена структуром њихових атома/молекула

ХЕ.3.2.2. хемијска својства оксида (реакције са водом, киселинама, хидроксидима)

ХЕ.3.2.3. да општа својства киселина зависе од њихове структуре (реакције са хидроксидима, металима, карбонатима, бикарбонатима и базним оксидима)

ХЕ.3.2.4. да општа својства база зависе од њихове структуре (реакције са киселинама и са киселим оксидима)

ХЕ.3.2.5. да физичка и хемијска својства соли зависе од њихове структуре

У области ***Неорганска хемија*** ученик/ученица уме да:

ХЕ.3.2.6. изведе реакцију неутрализације

3. ОРГАНСКА ХЕМИЈА

У области ***Органска хемија*** ученик/ученица разуме:

ХЕ.3.3.1. хемијске реакције угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара

ХЕ.3.3.2. видове практичне примене угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара на основу својстава која имају
У области ***Органска хемија*** ученик/ученица уме да:
ХЕ.3.3.3. пише једначине хемијских реакција угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара

4. БИОХЕМИЈА

У области ***Биохемија*** ученик/ученица зна:
ХЕ.3.4.1. основу структуре молекула који чине масти и уља, угљене хидрате и протеине
ХЕ.3.4.2. основна хемијска својства масти и уља (сапонификацију и хидролизу), угљених хидрата и протеина

6. ЕКСПЕРИМЕНТ
(Заједничка област за предмете природних наука: Биологију, Физику и Хемију.)

У области ***Експеримент*** на **основном нивоу** ученик/ученица уме да:
ХЕ.1.6.1. безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама
ХЕ.1.6.2. изведе експеримент према датом упутству

У области ***Експеримент*** на **средњем нивоу** ученик/ученица уме да:
ХЕ.2.6.1. прикупи податке посматрањем и мерењем и да при том користи одговарајуће инструменте
ХЕ.2.6.2. табеларно и графички прикаже резултате посматрања или мерења
ХЕ.2.6.3. изводи једноставна уопштавања и систематизацију резултата

У области ***Експеримент*** на **напредном нивоу** ученик/ученица уме да:
ХЕ.3.6.1. препозна питање/проблем који се може експериментално истражити
ХЕ.3.6.2. постави хипотезе ХЕ.3.6.3. планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе ХЕ.3.6.4. донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Образовни стандарди су дефинисани за следеће области: *Знање и разумевање, Слушање музике, Музичко извођење* и *Музичко стваралаштво.*

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **основном нивоу.**

1. ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ

У области ***Знање и разумевање*** ученик/ученица уме да:
МК.1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености
МК.1.1.2. опише основне карактеристике: музичких инструмената, историјско-стилских периода, музичких жанрова, народног стваралаштва

2. СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ

У области ***Слушање музике*** ученик/ученица уме на основу слушања музичких примера да именује:

МК.1.2.1. музичке изражајне елементе
МК.1.2.2. извођачки састав
МК.1.2.3. музичке жанрове
МК.1.2.4. српски музички фолклор

3. МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ

У области ***Музичко извођење*** ученик/ученица уме да:

МК.1.3.1. пева једноставне дечје, народне или популарне композиције
МК.1.3.2. изводи једноставне дечје, народне или популарне композиције на бар једном инструменту

4. МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО

У области ***Музичко стваралаштво*** ученик/ученица уме да:

МК.1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења
МК.1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела
МК.1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско-ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима
МК.1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **средњем нивоу.**

1. ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ

У области ***Знање и разумевање*** ученик/ученица уме да анализира повезаност:

МК.2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу (нпр. брз темпо са живахним карактером)
МК.2.1.2. структуре и драматургије одређеног музичког жанра (нпр. оперски финале са догађајима у драми)
МК.2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота

2. СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ

У области ***Слушање музике*** ученик/ученица уме да:

МК.2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената (нпр. узбуркана мелодија као резултат специфичног ритма, темпа, агогике, динамике, интервалске структуре)
МК.2.2.2. препозна структуру одређеног музичког жанра

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **напредном нивоу.**

1. ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ

У области ***Знање и разумевање*** ученик/ученица:

МК.3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела
МК.3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора
МК.3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд
МК.3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту (одређени музички поступак доводи у везу са жељеним ефектом)

2. СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ

У области ***Слушање музике*** ученик/ученица уме да анализира слушни пример и открије везу опажајних карактеристика са:

МК.3.2.1. структуралном и драматуршком димензијом звучног примера
МК.3.2.2. жанровским и историјско-стилским контекстом звучног примера
МК.3.2.3. контекстом настанка и применом различитих облика музичког фолклора

3. МУЗИЧКО ИЗВОЂЕЊЕ

У области ***Музичко извођење*** ученик/ученица уме да:

МК.3.3.1. изводи разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима

4. МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО

У области ***Музичко стваралаштво*** ученик/ученица уме да:

МК.3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте
МК.3.4.2. импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова
МК.3.4.3. осмисли музику за школску представу, приредбу, перформанс

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Образовни стандарди су дефинисани за следеће области: *Медији, материјали и технике визуелних уметности*, *Елементи, принципи и садржаји* (теме, мотиви, идеје...) *визуелних уметности* и *Улога, развој и различитост визуелних уметности.*

Термином *визуелна уметност* обухваћени су традиционални медији ликовних и примењених уметности (цртање, сликање, вајање, графика, керамика, костимографија...), савремени медији (телевизија, филм, сви облици дизајна и дигиталне уметности...), архитектура, фолклорна уметност, уметнички занати (ткање, грнчарија, накит, радови у дрвету, папиру и другим материјалима).

У оквиру сваке области развијени су кратки искази по нивоима, тј. описане су способности, знања и вештине ученика. Они су дефинисани преко кључних компоненти учења: основних знања, стваралачких способности и критичког мишљења

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **основном нивоу.**

1. МЕДИЈИ, МАТЕРИЈАЛИ И ТЕХНИКЕ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

У области ***Медији, материјали и технике визуелних уметности*** ученик/ученица:
ЛК.1.1.1. разликује и користи (у свом раду) основне медије, материјале и технике (цртање, сликање, вајање) визуелних уметности
ЛК.1.1.2. изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове
ЛК.1.1.3. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак)

2. ЕЛЕМЕНТИ, ПРИНЦИПИ И САДРЖАЈИ (ТЕМЕ, МОТИВИ, ИДЕЈЕ...) ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

У области ***Елементи, принципи и садржаји (теме, мотиви, идеје...) визуелних уметности*** ученик/ученица:
ЛК.1.2.1. описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак)

3. УЛОГА, РАЗВОЈ И РАЗЛИЧИТОСТ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

У области ***Улога, развој и различитост визуелних уметности*** ученик/ученица:
ЛК.1.3.1. описује разлике које уочава на уметничким радовима из различитих земаља, култура и периода
ЛК.1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечени учењем у визуелним уметностима (нпр. костимограф, дизајнер, архитекта...)
ЛК.1.3.3. познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (нпр. музеј, галерија, атеље, уметничка радионица...)
ЛК.1.3.4. зна неколико примера примене визуелних уметности у свакодневном животу.

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **средњем нивоу.**

1. МЕДИЈИ, МАТЕРИЈАЛИ И ТЕХНИКЕ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

У области ***Медији, материјали и технике визуелних уметности*** ученик/ученица:
ЛК.2.1.1. познаје и користи (у свом раду) основне изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности
ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...)

2. ЕЛЕМЕНТИ, ПРИНЦИПИ И САДРЖАЈИ (ТЕМЕ, МОТИВИ, ИДЕЈЕ...) ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

У области ***Елементи, принципи и садржаји (теме, мотиви, идеје...) визуелних уметности*** ученик/ученица:
ЛК.2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт
ЛК.2.2.2. образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...)

3. УЛОГА, РАЗВОЈ И РАЗЛИЧИТОСТ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

У области ***Улога, развој и различитост визуелних уметности*** ученик/ученица:
ЛК.2.3.1. лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **напредном нивоу.**

1. МЕДИЈИ, МАТЕРИЈАЛИ И ТЕХНИКЕ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

У области ***Медији, материјали и технике визуелних уметности*** ученик/ученица:

ЛК.3.1.1. познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелне уметности

ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју

2. ЕЛЕМЕНТИ, ПРИНЦИПИ И САДРЖАЈИ (ТЕМЕ, МОТИВИ, ИДЕЈЕ...) ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

У области ***Елементи, принципи и садржаји (теме, мотиви, идеје...) визуелних уметности*** ученик/ученица:

ЛК.3.2.1. одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју (одабрану) идеју

ЛК.3.2.2. изводи радове са одређеном намером, користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат

ЛК.3.2.3. користи тачне термине (нпр. текстура, ритам, облик...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других

ЛК.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и на радовима других

3. УЛОГА, РАЗВОЈ И РАЗЛИЧИТОСТ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ

У области ***Улога, развој и различитост визуелних уметности*** ученик/ученица:

ЛК.3.3.1. анализира одабрана уметничка дела у односу на време настанка и према културној припадности (описује основне карактеристике, намеру уметника...)

ЛК.3.3.2. описује потребна знања и вештине који су неопходни у занимањима везаним за визуелне уметности

ЛК.3.3.3. користи друга места и изворе (нпр. библиотека, интернет...) да би проширио своја знања из визуелних уметности

ЛК.3.3.4. разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота

ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ

За предмет *физичко васпитање* образовни стандарди су дефинисани за три области: *Оспособљеност у вештинама*, *Знања о физичком вежбању и физичком васпитању* и *Вредновање физичког вежбања и физичког васпитања од стране ученика.*

Оспособљеност у вештинама подразумева ниво савладаности садржаја програма Физичког васпитања: *Спортске игре* (кошарка, одбојка, рукомет, фудбал), *Атлетика* (трчање, скокови, бацање), *Вежбе на справама и тлу* (тло, прескок, греда, двовисински разбој, кругови, коњ са хватаљкама, вратило, разбој), *Плес, Ритмичка гимнастика, Пливање, Стони тенис* и *Вежбе обликовања.*

Знања о физичком вежбању и физичком васпитању садрже: основне појмове о физичком вежбању и основним правилима вежбања, правила спортских игара и индивидуалних спортова, утицај физичког вежбања на личност, као и смисао физичког васпитања.

Вредновање физичког вежбања и физичког васпитања од стране ученика односи се на: уверења, ставове, интересовања, тимски рад и самооактуализацију ученика у физичком вежбању и физичким активностима уопште и процесу физичког васпитања посебно.

Стандардима нису обухваћени ученици са посебним потребама, као ни ученици који су делимично ослобођени појединих активности из здравствених разлога. У оба случаја наставник врши проверу стандарда у области оспособљеност у вештинама према могућностима ученика.

Напомена: У нашем систему физичког васпитања значајно место заузима развој моторичких способности, али ова област није посебно обухваћена стандардима. За то би било неопходно извршити посебно истраживање на знатно већем узорку и уз предлог тестова од којих би се формирала национална батерија тестова.

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **основном нивоу.**

1. ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА

У подобласти ***Спортске игре*** ученик/ученица:

ФВ.1.1.1. игра спортску игру примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других

ФВ.1.1.2. зна функцију спортске игре, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ

У подобласти ***Атлетика*** ученик/ученица:

ФВ.1.1.3. правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе и мери резултат

ФВ.1.1.4. зна терминологију, значај трчања, основе тренинга и пружа прву помоћ

ФВ.1.1.5. зна правилно да скаче удаљ згрчном варијантом технике и мери дужину скока

ФВ.1.1.6. зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ

ФВ.1.1.7. зна правилно да скаче увис варијантом технике маказице

ФВ.1.1.8. зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ

ФВ.1.1.9. правилно баца куглу из места и мери дужину хица

ФВ.1.1.10. зна правила за такмичење, сигурносна правила, влада терминологијом, основама тренинга и пружа прву помоћ.

У подобласти ***Вежбе на справама и тлу*** ученик/ученица правилно изводи основне вежбе и комбинације на справама и тлу, чува и помаже, поштује сигурносна правила, зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ:

ФВ.1.1.11. ученик/ученица правилно изводи вежбе на тлу

ФВ.1.1.12. ученик/ученица правилно изводи прескоке
ФВ.1.1.13. ученик/ученица изводи вежбе и комбинације вежби на греди
ФВ.1.1.14. ученица правилно изводи основне вежбе на двовисинском разбоју
ФВ.1.1.15. ученик правилно изводи основне вежбе на коњу са хватаљкама
ФВ.1.1.16. ученик правилно изводи основне вежбе на круговима
ФВ.1.1.17. ученик правилно изводи основне вежбе на паралелном разбоју
ФВ.1.1.18. ученик правилно изводи основне вежбе на вратилу

У подобласти ***Плес*** ученик/ученица:

ФВ.1.1.19. се успешно креће у ритму и темпу музичке пратње у простору основним облицима кретања (ходање, трчање)

У подобласти ***Ритмичка гимнастика*** ученица:

ФВ.1.1.20. правилно изводи основне вежбе из ритмичке гимнастике
ФВ.1.1.21. зна називе вежби и основе тренинга, пружа прву помоћ

У подобласти ***Пливање*** ученик/ученица:

ФВ.1.1.22. плива и поштује правила самоспасавања и безбедности око и у воденој средини

У подобласти вежбе обликовања ученик/ученица:

ФВ.1.1.23. правилно изводи најмање један комплекс вежби обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела
ФВ.1.1.24. зна утицај и значај вежби обликовања за организам, познаје поделу вежби обликовања и њихову терминологију, и функцију појединих вежби у комплексу

У подобласти ***Стони тенис*** ученик/ученица:

ФВ.1.1.25. игра стони тенис примењујући основне елементе технике и поштује правила игре
ФВ.1.1.26. зна функцију стоног тениса, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и методику тренинга, пружа прву помоћ

Напомена: у Програму физичког васпитања стони тенис се предвиђа у оквиру Обавезног изборног предмета Физичко васпитање – Изабрани спорт и у оквиру система школских спортских такмичења. У оквиру Образовних стандарда за крај обавезног образовања стони тенис се даје као пример наставницима како могу сами изградити стандарде за спортску грану која није обухваћена овим стандардима. Стони тенис се, у овом циклусу, не предвиђа као обавезан стандард.

2. ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ

У области ***Знања о физичком вежбању и физичком васпитању*** ученик/ученица зна:

ФВ.1.2.1. смисао Физичког васпитања
ФВ.1.2.2. утицај физичког вежбања
ФВ.1.2.3. основне појмове везане за физичко вежбање
ФВ.1.2.4. безбедност током вежбања
ФВ.1.2.5. основна правила спортских игара

3. ВРЕДНОВАЊЕ ФИЗИЧКОГ ВЕЖБАЊА

У области ***Вредновање физичког вежбања*** ученик/ученица:

ФВ.1.3.1. испољава позитиван став према физичком вежбању у свакодневном животу
ФВ.1.3.2. испољава заинтересованост за физичко вежбање
ФВ.1.3.3. доказује се кроз физичко вежбање
ФВ.1.3.4. испољава позитиван став према сарадњи са другима у реализацији различитих задатака Физичког васпитања

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **средњем нивоу.**

1. ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА

У подобласти ***Спортске игре*** ученик/ученица:
ФВ.2.1.1. игра спортску игру примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других
ФВ.2.1.2 зна функцију и значај спортске игре, већи број правила, принципе и утицај тренинга

У подобласти ***Атлетика*** ученик/ученица:
ФВ.2.1.3. правилно изводи варијанту технике штафетног трчања
ФВ.2.1.4. зна правилно да скаче удаљ варијантом технике увинуће
ФВ.2.1.5. зна правилно да скаче увис леђном варијантом технике
ФВ.2.1.6. правилно баца куглу леђном варијантом технике
ФВ.2.1.7. зна правила за такмичење
ФВ.2.1.8. учествује на такмичењу у једној атлетској дисциплини

У подобласти ***Вежбе на справама и тлу*** ученик/ученица, на справама на којима вежба и на тлу зна: мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада:
ФВ.2.1.9. ученик/ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на тлу
ФВ.2.1.10. ученик/ученица правилно изводи згрчку
ФВ.2.1.11. ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на греди
ФВ.2.1.12. ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на двовисинском разбоју
ФВ.2.1.13. ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на коњу са хватаљкама
ФВ.2.1.14. ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на круговима
ФВ.2.1.15. ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на паралелном разбоју
ФВ.2.1.16. ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на вратилу

У подобласти ***Плес*** ученик/ученица:
ФВ.2.1.17. повезује просторно и временски плесне елементе у целину, изводи и реализује најмање један одабрани дечји плес
ФВ.2.1.18. влада основном терминологијом, препознаје и разликује друштвене и народне плесове

У подобласти ***Ритмичка гимнастика***ученик/ученица:
ФВ.2.1.19. правилно изводи вежбу са реквизитима

У подобласти ***Пливање*** ученик/ученица:
ФВ.2.1.20. плива једном од техника спортског пливања, поседује вештину самопомоћи у води и безбедног понашања у и око водене средине

У подобласти ***Вежбе обликовања*** ученик/ученица:
ФВ.2.1.21. правилно изводи и показује више комплекса вежби обликовања без и са реквизитима
ФВ.2.1.22. зна принципе састављања комплекса вежби обликовања и дозирање оптерећења

У подобласти ***Стони тенис*** ученик/ученица:
ФВ.2.1.23. игра стони тенис користећи виши ниво технике удараца повезујући их са кретањем, може да одигра тактичку замисао и користи више врста сервиса
ФВ.2.1.24. зна функцију и значај стоног тениса, већи број правила, принципе и утицаја тренинга
Напомена: У Програму физичког васпитања стони тенис се предвиђа у оквиру Обавезног изборног предмета Физичко васпитање – Изабрани спорт и у оквиру система школских спортских такмичења. У оквиру Образовних стандарда за крај обавезног образовања стони тенис се даје као пример наставницима како могу сами изградити стандарде за спортску грану која није обухваћена овим стандардима. Стони тенис се, у овом циклусу, не предвиђа као обавезан стандард.

2. ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ

У области ***Знања о физичком вежбању и физичком васпитању*** ученик/ученица зна:
ФВ.2.2.1. терминологију
ФВ.2.2.2. основе тренинга
ФВ.2.2.3. да дозира оптерећење током вежбања

Скраћени искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **напредном нивоу.**

1. ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА

У подобласти ***Спортске игре*** ученик/ученица:
ФВ.3.1.1. игра спортску игру примењујући сложене елементе технике, испуњавајући тактичке задатке, учествује у организацији утакмице и суди на утакмицама
ФВ.3.1.2. зна тактику игре, систем такмичења, начин организовања утакмице и суди

У подобласти ***Атлетика*** ученик/ученица:
ФВ.3.1.3. правилно изводи варијанту технике штафетног трчања
ФВ.3.1.4. учествује на такмичењу у атлетском петобоју
ФВ.3.1.5. зна атлетска правила неопходна за учествовање на такмичењу у атлетском петобоју

У подобласти ***Вежбе на справама и тлу*** ученик/ученица, на справама на којима вежба и на тлу зна: мере сигурности, чување и помагање, називе вежби, основе организације рада и учествује на школском такмичењу:
ФВ.3.1.6. ученик/ученица правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на тлу
ФВ.3.1.7. ученик/ученица правилно изводи згрчку и разношку са изразитијим фазама лета
ФВ.3.1.8. ученица правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на греди
ФВ.3.1.9. ученица правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на двовисинском разбоју
ФВ.3.1.10. ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на коњу са хватаљкама

ФВ.3.1.11. ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на круговима
ФВ.3.1.12. ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на паралелном разбоју
ФВ.3.1.13. ученик правилно изводи вежбе и комбинацију вежби на вратилу
ФВ.3.1.14. ученик учествује у гимнастичком петобоју, а ученица учествује у гимнастичком четворобоју

У подобласти ***Плес*** ученик/ученица:

ФВ.3.1.15. самостално изводи сопствену композицију покрета и кретања уз музичку пратњу и успешно моторички у ритму и темпу реализује одабрани народни, друштвени и дечији плес; влада основама тренинга и учествује на такмичењу
ФВ.3.1.16. зна терминологију плесова и систем такмичења

У подобласти ***Ритмичка гимнастика*** ученица:

ФВ.3.1.17. правилно изводи самостални састав са реквизитима и без из ритмичке гимнастике и учествује на такмичењу

У подобласти ***Пливање*** ученик/ученица:

ФВ.3.1.18. зна да плива две технике спортског пливања и такмичи се

У подобласти ***Вежбе обликовања*** ученик/ученица:

ФВ.3.1.19. саставља, правилно изводи и показује сложене комплекса вежби обликовања без и са реквизитима
ФВ.3.1.20. зна да саставља комплексе вежби обликовања и дозира оптерећење

У подобласти ***Стони тенис*** ученик/ученица:

ФВ.3.1.21. игра стони тенис повезујући одигравање сложених елемената у целину заједно са кретањем, формира концепције игре према својим психо-физичким способностима, организује школско такмичење, суди на такмичењу
ФВ.3.1.22. зна тактику стоног тениса, систем такмичења, начин организовања меча и суди

Напомена: у Програму физичког васпитања стони тенис се предвиђа у оквиру Обавезног изборног предмета физичко васпитање – Изабрани спорт и у оквиру система школских спортских такмичења. У оквиру Образовних стандарда за крај обавезног образовања стони тенис се даје као пример наставницима како могу сами изградити стандарде за спортску грану која није обухваћена овим стандардима. Стони тенис се, у овом циклусу, не предвиђа као обавезан стандард.

2. ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ

У области ***Знања о физичком вежбању и физичком васпитању*** ученик/ученица зна:

ФВ.3.2.1. правила индивидуалних спортских грана и спортских игара
ФВ.3.2.2. основе система такмичења
ФВ.3.2.3 начин организовања такмичења

ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК – ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **основном нивоу.**

1. ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

Разумевање говора
ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и спором говору.
ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације и непосредно окружење.
ПСТ.1.1.3. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства.
ПСТ.1.1.4. Разуме кратка саопштења и питања која се односе на познате / блиске теме.
ПСТ.1.1.5. Разуме предмет једноставног разговора других лица о познатим / блиским темама (нпр. личне и породичне ствари, непосредно окружење) уколико се говори споро и разговетно.
ПСТ.1.1.6. Разуме појединачне речи и једноставне изразе из текстова савремене музике.

Разумевање писаног текста
ПСТ.1.1.7. Разуме кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредно окружење (нпр. писма, имејлови итд.)
ПСТ.1.1.8. Разуме кратка, појединачна упутства која се тичу његових непосредних потреба, уколико укључују визуелне елементе.
ПСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова (кратке приче, извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративне елементе.

Усмено изражавање
ПСТ.1.1.10. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичка средстава приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника (нпр. ко је, одакле је, чиме се бави итд.)
ПСТ.1.1.11. Уз дуже паузе и уз помоћ саговорника, саопштава основне информације о себи и свом непосредном окружењу, тражи одређени предмет, користећи кратке једноставне исказе.
ПСТ.1.1.12. Уз дуже паузе, описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности користећи најједноставнија језичка средства.
ПСТ.1.1.13. Поставља једноставна питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника.
ПСТ.1.1.14. Поставља и одговара на питања која се односе на изражавање допадања и недопадања, слагања и неслагања користећи једноставна језичка средства.
ПСТ.1.1.15. Формулише молбе и извињења.

Писано изражавање

ПСТ.1.1.16. Пише једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења, у обрасцима, упитницима или табелама.
ПСТ.1.1.17. Пише краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама.
ПСТ.1.1.18. Писаним путем доставља/тражи основне информације о себи/другима.
ПСТ.1.1.19. Пише кратке и једноставне поруке (нпр. СМС, имејл, објаве на друштвеним мрежама) у којима се захваљује, извињава или нешто честита.
ПСТ.1.1.20. Повезује неколико кратких исказа у кратак, везани текст о блиским темама.

Медијација
ПСТ.1.1.21. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).
ПСТ.1.1.22. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.
ПСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког писаног текста на страном језику.

2. ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА
ПСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).
ПСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.
ПСТ.1.2.3. Познаје и користи ограничен број фреквентних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава.
ПСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.

3. ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА
ПСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).
ПСТ.1.3.2. Зна за регије и државе у којима се страни језик користи као већински.
ПСТ.1.3.3. Познаје најзначајније историјске догађаје циљних култура.
ПСТ.1.3.4. Познаје неколико најпознатијих историјских и савремених личности циљних култура; наводи и на матерњем језику даје основне податке о некој личности из циљних култура за коју показује интересовање.
ПСТ.1.3.5. Познаје неколико најпознатијих културних остварења циљних култура; наводи и описује на матерњем језику неколико локација циљних култура за које показује интересовање.

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **средњем нивоу.**

1. ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

Разумевање говора
ПСТ.2.1.1. Разуме краће низове (2–3) саопштења, упутстава, молби који се односе на његове потребе и интересовања.
ПСТ.2.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом.

ПСТ.2.1.3. Разуме основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисаних монолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућу визуелну подршку, паузе и понављања.
ПСТ.2.1.4. Разуме основни смисао и главне информације из подкаста, радио и телевизијских емисија о познатим и узрасно адекватним темама, уколико се говори споро и разговетно.
ПСТ.2.1.5. Разуме општи смисао и фреквентне фразе и изразе једноставнијих текстова из савремене музике.

Разумевање писаног текста
ПСТ.2.1.6. Разуме општи смисао и главне информације у краћим порукама, писмима, мејловима о блиским темама.
ПСТ.2.1.7. Разуме краће низове (2–3) упутстава која се тичу његових непосредних потреба (нпр. оријентација у простору, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.), праћена визуелним елементима.
ПСТ.2.1.8. Разуме општи смисао и главне информације у краћим текстовима, различитих врста и једноставне садржине, са интернета или других писаних медија, о познатим и узрасно адекватним темама.
ПСТ.2.1.9. Разуме општи смисао једноставних књижевних текстова прилагођених узрасту и интересовањима.
ПСТ.2.1.10. Разуме општи смисао и једноставније формулације у текстовима савремене музике.
ПСТ.2.1.11. Разуме смисао једноставних рекламних порука уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење.

Усмено изражавање
ПСТ.2.1.12. Успева да поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.
ПСТ.2.1.13. Уз краће паузе и минималну помоћ саговорника, размењује информације, тражи одређени предмет, објашњење, услугу, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину
ПСТ.2.1.14. Уз краће паузе, описује себе и своје непосредно окружење, свакодневне активности, искуства из прошлости користећи једноставна језичка средства.
ПСТ.2.1.15. Поставља и одговара на 2–3 повезана питања, о познатим темама, у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз одговарајућу помоћ саговорника и понављање.
ПСТ.2.1.16. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање и једноставним језичким средствима даје кратко објашњење.
ПСТ.2.1.17. Размењује основне информације о плановима и обавезама.
ПСТ.2.1.18. Једноставним језичким средствима пореди људе, ствари и појаве.
ПСТ.2.1.19. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ вербалним и невербалним средствима.

Писано изражавање
ПСТ.2.1.20. Писаним путем доставља/тражи или преноси детаљније информације, обавештења или податке о себи и другима.
ПСТ.2.1.21. Пише једноставна лична писма, поруке, мејлове у којима се са пријатељима и познаницима договара о активностима или одговара на питања.
ПСТ.2.1.22. Саставља краће текстове о себи, својој породици и непосредном окружењу.
ПСТ.2.1.23. Описује искуства, активности и догађаје из прошлости користећи једноставније језичке структуре и увежбану лексику.

Медијација

ПСТ.2.1.24. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе.
ПСТ.2.1.25. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа.
ПСТ.2.1.26. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег писаног текста.
ПСТ.2.1.27. На страном језику саопштава туристима најједноставније информације коју су тражили од трећег лица (назив улице, број линије у градском саобраћају, цену).

2. ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА
ПСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина).
ПСТ.2.2.2. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени број основних правописних правила.
ПСТ.2.2.3. Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције.
ПСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.

3. ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА
ПСТ.2.3.1. Разуме и описује сличности и разлике у свакодневном животу (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).
ПСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.).
ПСТ.2.3.3. Препознаје најкритичније обрасце понашања које је непримерено/неприкладно у контексту циљних култура.
ПСТ.2.3.4. Препознаје најчешће стереотипе у вези са својом и циљним културама.
ПСТ.2.3.5. Познаје основне одлике регија и држава у којима се страни језик користи као већински.
ПСТ.2.3.6. Познаје животне услове који владају у појединим екосистемима света (клима, географске одлике и сл.) где се користи страни језик.
ПСТ.2.3.7. Препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости циљних култура.
ПСТ.2.3.8. Представља и укратко описује на циљном језику неколико познатих личности и појава из циљних култура, као и оне за које показује интересовање.

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **напредном нивоу.**

1. ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

Разумевање говора
ПСТ.3.1.1. Разуме дуже низове саопштења, упутстава, молби итд. који се тичу његових потреба и интересовања.
ПСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације у аутентичном разговору два или више (са)говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.
ПСТ.3.1.3. Разуме основни смисао и главне информације јасно артикулисаних монолошких излагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме, уз одговарајућу визуелну подршку.
ПСТ.3.1.4. Разуме основни смисао и може да издвоји главне информације из аутентичних подкаста, радио и телевизијских емисија о познатим, узрасно адекватним темама (нпр. репортажа, научно-популарних, документарних, играних, анимираних филмова, спотова) које слуша/гледа у смисленим целинама.

ПСТ.3.1.5. Разуме општи смисао и већину фраза и израза сложенијих разговетних текстова савремене музике.

Разумевање писаног текста

ПСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и може да издвоји већину релевантних информација у порукама, писмима и мејловима о блиским темама.
ПСТ.3.1.7. Разуме упутства која се односе на сналажење на јавним местима (нпр. руковање апаратима и уређајима, упозорења, безбедносне информације и сл.)
ПСТ.3.1.8. Разуме општи смисао и главне информације различитих врста текстова са интернета или других писаних медија који су у складу са узрастом и интересовањима ученика.
ПСТ.3.1.9. Разуме главне идеје, поруке и специфичне информације адаптираних верзија белетристике за младе.
ПСТ.3.1.10. На основу смисла читавог текста и садржаја појединачних делова открива значења непознатих речи и конструкција.
ПСТ.3.1.11. Разуме експлицитно изражена осећања, жеље и расположења.
ПСТ.3.1.12. Разуме општи смисао и већину фраза и израза у текстовима из савремене музике.
ПСТ.3.1.13. Разуме смисао једноставних рекламних порука.
ПСТ.3.1.14. Проналази потребне информације у речницима, енциклопедијама, брошурама и на интернет страницама.
ПСТ.3.1.15. Разуме и може да издвоји потребне информације из табела, графикона, информатора и сл.

Усмено изражавање

ПСТ.3.1.16. Течно и с лакоћом описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, искуства/догађаје из прошлости и планове за будућност.
ПСТ.3.1.17. Учествује у неформалном и формалмном разговору (нпр. са наставницима, службеним лицима и сл.), поставља и одговара на неколико питања у низу на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање.
ПСТ.3.1.18. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљења.
ПСТ.3.1.19. Објашњава оно што не разуме, уме да тражи помоћ и да изрази мишљење/потребу расположивим језичким средствима.
ПСТ.3.1.20. На једноставан начин излаже на задату тему и одговара на питања која се односе на њу.
ПСТ.3.1.21. Описује и тумачи податке из табела, графикона, информатора и сл.
ПСТ.3.1.22. Резимира текст који слуша или чита ослањајући се у мањој мери на језичка средства која се у њему појављују.

Писано изражавање

ПСТ.3.1.23. Пише обична и електронска писма у којима са пријатељима и познаницима договара активности и једноставним језичким средствима обрађује/спомиње узрасно релевантне теме.
ПСТ.3.1.24. Пише краће текстове од неколико логички повезаних реченица о узрасно релевантним темама (о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота).
ПСТ.3.1.25. Прецизно описује искуства, активности и догађаје из садашњости и прошлости у виду дескриптивних и наративних текстова користећи познате сложеније језичке структуре и адекватну лексику.
ПСТ.3.1.26. Пише кратке приче од понуђеног језичког материјала на узрасно адекватне теме.

ПСТ.3.1.27. Резимира/парафразира одслушан или прочитан текст, ослањајући се минимално на језичка средства која се у њему појављују.
ПСТ.3.1.28. Описује и тумачи податке из табела, графикона, информатора и сл.

Медијација
ПСТ.3.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и појединачне информације нешто опширнијег усменог исказа, примереног узрасту и интересовањима.
ПСТ.3.1.30. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима.
ПСТ.3.1.31. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.
ПСТ.3.1.32. На матерњем језику преноси информације, упутства, молбе, савете и сл. добијене од трећег лица.

2. ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА
ПСТ.3.2.1. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у тежим комбинацијама гласова, уз поштовање акцентаско-интонацијских правила или уз мање неправилности које не угрожавају разумевање поруке коју жели да саопшти.
ПСТ.3.2.2. Записује речи и изразе уз минималне ортографске неправилности које не ремете разумевање датог записа; познаје и примењује фреквентна правописна правила.
ПСТ.3.2.3. Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога.
ПСТ.3.2.4. Користи фреквентне лексичке елементе који се односе на теме и ситуације из његовог непосредног искуства.

3. ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА
ПСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика.
ПСТ.3.3.2. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у области умећа живљења и прихвата постојање разлика; примењује неке основне елементе у области умећа живљења (нпр. начин обраћања и поздрављања).
ПСТ.3.3.3. Разуме и избегава основне облике непримереног/ неприкладног понашања у контексту циљних култура.
ПСТ.3.3.4. Препознаје да постоји пристрасност у тумачењу културних појава и негује критичко мишљење у њиховом посматрању и разумевању.
ПСТ.3.3.5. Познаје положај земаља у којима се користи страни језик.
ПСТ.3.3.6. Познаје положај циљног језика у глобалном контексту и код нас.
ПСТ.3.3.7. Познаје најтипичније представнике појединих екосистема света где се користи страни језик и доводи их у везу са одликама екосистема.
ПСТ.3.3.8. Препознаје повезаност најважнијих појава из историје циљних култура и опште историје.
ПСТ.3.3.9. Препознаје утицај неколико најзначајнијих личности и дела из друштвене и уметничке историје циљних култура у свету, које доводи у везу са друштвеним и уметничким појавама из наше историје и обрнуто.

ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК – РУСКИ ЈЕЗИК

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **основном нивоу.**

1. ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

Разумевање говора

ДСТ.1.1.1. Разуме најједноставније речи, имена, бројеве (нпр. цене, датуме, изразе за количину и меру) и успева да их запише, уколико му се саопштавају или диктирају полако и разговетно и уколико су јасно контектуализовани.
ДСТ.1.1.2. Разуме значење најфреквентнијих речи, фраза и других основних лексичких елемената у оквиру једноставних, кратких , јасно контекстуализованих усмених исказа.
ДСТ.1.1.3. Разуме и прати једноставна упутства и обавештења која се односе на познате ситуације, а исказана су спорим темпом и разговетно.
ДСТ.1.1.4. Разуме споро и разговетно артикулисана јасно контекстуализована питања која се односе на непосредне личне потребе и интересовања, породицу, блиско окружење.
ДСТ.1.1.5. Разуме основни смисао најједноставније конверзације, тј. предмет разговора који прати, уколико саговорници говоре довољно разговетно и споро.

Разумевање писаног текста

ДСТ.1.1.6. Препознаје лична и друга имена, као и најуобичајеније интернационализме, разуме фреквентне речи и изразе.
ДСТ.1.1.7. Разуме кратке и једноставне поруке у белешкама, електронским порукама (имејл, СМС).
ДСТ.1.1.8. Разуме најједноставна упутства, уколико укључују и визуелне елементе.
ДСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и главне информације у најједноставнијим врстама текстова (натписи, огласи, вести, кратки извештаји, сервисне информације, временске прогнозе, брошуре, проспекти, рекламе, стрипови), уколико су праћени илустративним елементима и препознатљивим начином графичког обликовања.

Усмено изражавање

ДСТ.1.1.10. Чита наглас (изражајно) кратке и једноставне текстове (показујући да прати њихов општи смисао).
ДСТ.1.1.11. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи најједноставнија језичка средстава приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације, захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима који се тичу саговорника.
ДСТ.1.1.12. Саопштава саговорнику основне информације о себи и најближем окружењу (породица, кућни љубимци, место становања, школа, хоби).
ДСТ.1.1.13. Најједноставнијим језичким средствима тражи од саговорника одређени предмет.
ДСТ.1.1.14. Најједноставнијим језичким средствима, уз употребу увежбаних фраза, именује и описује људе и ствари из свог непосредног окружења или везане за лична искуства.
ДСТ.1.1.15. Поставља најједноставнија питања личне природе (о блиским темама, потребама, интересовањима, предметима у нечијем поседу) и одговара на слична питања саговорника.
ДСТ.1.1.16. Најједноставнијим језичким средствима саопштава шта воли, а шта не и поставља иста/таква питања саговорнику.

Писано изражавање
ДСТ.1.1.17. Пише најједноставније податке о себи и лицима из свог блиског окружења, у обрасцима, упитницима или табелама.
ДСТ.1.1.18. Пише најкраће и најсажетије белешке о информацијама од непосредног личног интереса (нпр. списак за куповину).
ДСТ.1.1.19. Писаним путем доставља информације о себи или тражи информације о другима.
ДСТ.1.1.20. Пише кратке и једноставне поздраве и поруке (као СМС, путем електронске поште или социјалне мреже).
ДСТ.1.1.21. Повезује неколико кратких исказа у везани текст о блиским темама.
МЕДИЈАЦИЈА
ДСТ.1.1.22. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћих текстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).
ДСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменог исказа на страном језику.
ДСТ.1.1.24. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког писаног текста на страном језику.

2. ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА
ДСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групе и познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).
ДСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.
ДСТ.1.2.3. Познаје и/или користи ограничени број правилних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог репертоара језичких средстава.
ДСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основних комуникативних активности.

3. ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА
ДСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).
ДСТ.1.3.2. Зна за регије и државе у којима се страни језик користи као већински.
ДСТ.1.3.3. Познаје најзначајније историјске догађаје циљних култура.
ДСТ.1.3.4. Познаје неколико најпознатијих историјских и савремених личности циљних култура; наводи и на матерњем језику даје основне податке о некој личности из циљних култура за коју показује интересовање.
ДСТ.1.3.5. Познаје неколико најпознатијих културних остварења циљних култура; наводи и описује на матерњем језику неколико локација циљних култура за које показује интересовање.

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **средњем нивоу.**

1. ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

Разумевање говора
ДСТ.2.1.1. Разуме фреквентне речи и изразе као главне носиоце значења у кратким саопштењима на блиске теме.
ДСТ.2.1.2. Разуме једноставније поруке личне природе.
ДСТ.2.1.3. Разуме једноставнија упутства и поступа у складу с њима.

ДСТ.2.1.4. Разуме краћа саопштења и питања која се односе на блиску и познату тематику.
ДСТ.2.1.5. Разуме предмет краће усмене интеракције о личним и породичним стварима, непосредном друштвеном окружењу, природној средини.
ДСТ.2.1.6. Разуме спорији, јасно артикулисани монолошки исказ од неколико реченица, уз одговарајуће паузе и понављања.
ДСТ.2.1.7. Разуме основни смисао кратких телевизијских емисија (или других аудио-визуелних записа) о познатим темама, с предвидљивим информацијама, уколико се говори споро и разговетно.
ДСТ.2.1.8. Разуме појединачне речи, једноставне фразе и предвидљиве конструкције у модерној музици.

Разумевање писаног текста
ДСТ.2.1.9. Разуме краће поруке личне природе са неколико суштинских информација (писма, мејлови итд.)
ДСТ.2.1.10. Разуме најједноставније савете и упутства која се тичу непосредних потреба (оријентација у простору, употреба апарата, правило игре), праћена визуелним елементима.
ДСТ.2.1.11. Разуме општи смисао и најважније информације у једноставнијим информативним текстовима (новинске вести, брошуре, проспекти, кратке репортаже, кратки прилози на друштвеним мрежама), с блиском тематиком и предвидљивим порукама.
ДСТ.2.1.12. Разуме општи садржај различитих врста нелинеарних интернет текстова, прилагођених узрасту и интересовањима.
ДСТ.2.1.13. Разуме најопштији смисао једноставних прозних и поетских текстова прилагођених узрасту и интересовањима.
ДСТ.2.1.14. Разуме општи смисао једноставнијих текстова модерне музике.
ДСТ.2.1.15. Разуме садржај једноставних рекламних порука уколико не садрже игру речи или неко конотативно/скривено/метафорично значење.

Усмено изражавање
ДСТ.2.1.16. Успева да на кратко поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.
ДСТ.2.1.17. У оквиру размене информација са саговорником о темама од непосредног личног интереса повезује неколико реченица у смислену целину.
ДСТ.2.1.18. На једноставан начин тражи од саговорника предмет, објашњење, услугу.
ДСТ.2.1.19. Једноставним средствима описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби, места, уобичајене активности.
ДСТ.2.1.20. Поставља једноставнија питања о темама које одговарају његовим интересовањима (слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника.
ДСТ.2.1.21. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање.
ДСТ.2.1.22. Размењује основне информације о плановима и обавезама.
ДСТ.2.1.23. Формулише љубазне молбе и извињења.

Писано изражавање
ДСТ.2.1.24. Пише краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама.
ДСТ.2.1.25. Писменим путем тражи или преноси детаљнија обавештења и податке личне природе.
ДСТ.2.1.26. Пише једноставне поруке (у личном обраћању) и објаве (на социјалним мрежама), као и кратка писма пријатељима и познаницима да би изразио захвалност, извињење и слично.
ДСТ.2.1.27. Пише кратке текстове на блиске теме у којима описује себе, своју породицу и окружење, користећи фреквентне кохезивне елементе.

Медијација
ДСТ.2.1.28. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информације краћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе.
ДСТ.2.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег усменог исказа.
ДСТ.2.1.30. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћег писаног текста.
ДСТ.2.1.31. На страном језику саопштава туристима најједноставније информације коју су тражили од трећег лица (назив улице, број линије у градском саобраћају, цену).

2. ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА
ДСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређена прозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина).
ДСТ.2.2.2. Исправно записује фреквентне и увежбане краће речи, познаје и примењује одређен број основних правописних правила.
ДСТ.2.2.3. Познаје и/или користи једноставније граматичке елементе и конструкције.
ДСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.

3. ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА
ДСТ.2.3.1. Разуме и описује сличности и разлике у свакодневном животу (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода).
ДСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања, тачност, конвенције и сл.).
ДСТ.2.3.3. Препознаје најкритичније обрасце понашања које је непримерено/ неприкладно у контексту циљних култура.
ДСТ.2.3.4. Препознаје најчешће стереотипе у вези са својом и циљним културама.
ДСТ.2.3.5. Познаје основне одлике регија и држава у којима се страни језик користи као већински.
ДСТ.2.3.6. Познаје животне услове који владају у појединим екосистемима света (клима, географске одлике и сл.) где се користи страни језик.
ДСТ.2.3.7. Препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости циљних култура.
ДСТ.2.3.8. Представља и укратко описује на циљном језику неколико познатих личности и појава из циљних култура, као и оне за које показује интересовање.

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на **напредном нивоу.**

1. ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА
Разумевање говора
ДСТ.3.1.1. Разуме саопштења, упутства, молбе итд. које се тичу његових потреба и интересовања.
ДСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.
ДСТ.3.1.3. Разуме кратко и једноставно монолошко излагање на узрасно адекватне и блиске теме, као и презентације праћене визуелним елементима.
ДСТ.3.1.4. Разуме основни смисао и главне информације радио и телевизијских емисија (или других аудио визуелних записа) о блиским темама, као и тему и основу поруку кратких телевизијских репортажа и документарних филмова помажући се визуелним информацијама.
ДСТ.3.1.5. Разуме општи смисао и фреквентне фразе и изразе једноставнијих текстова модерне музике.

Разумевање писаног текста
ДСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и релевантне информације на блиске теме у порукама, писмима, мејловима.
ДСТ.3.1.7. Разуме једноставнија упутства у вези с личним потребама и са сналажењем на јавним местима.
ДСТ.3.1.8. Разуме општи смисао и појединачне информације у узрасно примереним информативним текстовима различитих врста и разноврсне тематике, примерене узрасту.
ДСТ.3.1.9. Разуме општи садржај и главне информације различитих врста нелинеарних интернет текстова, прилагођених узрасту и интересовањима.
ДСТ.3.1.10. Разуме информације, главне идеје и поруке фикционалних прича и других форми из области књижевности за младе.
ДСТ.3.1.11. Разуме општи смисао и једноставније формулације у текстовима модерне музике.
ДСТ.3.1.12.Разуме смисао једноставнијих рекламних порука.

Усмено изражавање
ДСТ.3.1.13. Описује себе и околину, школски контекст и приватан живот, свакодневне навике, претходне и планиране активности и догађаје.
ДСТ.3.1.14. Поставља неколико повезаних питања у низу, на познате теме у вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и понављање; одговара на слична питања саговорника.
ДСТ.3.1.15. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже, зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење.
ДСТ.3.1.16. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ (вербалним и невербалним средствима).
ДСТ.3.1.17. Једноставним средствима пореди људе, ствари и појаве.
ДСТ.3.1.18. На једноставан начин и укратко излаже на задату тему или резимира краћи текст (прочитан или одслушан), делимично користећи и језичка средства која се у њему појављују.

Писано изражавање
ДСТ.3.1.19. Пише обична и електронска писма у којима с пријатељима и познаницима договара активности и једноставним језичким средствима обрађује/спомиње узрасно релевантне теме.
ДСТ.3.1.20. Саставља краће текстове од неколико повезаних реченица о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног и школског живота.
ДСТ.3.1.21. На једноставан начин описује догађаје и обављене активности.
ДСТ.3.1.22. Пише кратке приче од понуђеног језичког материјала на узрасно адекватне теме.
ДСТ.3.1.23. На једноставан начин резимира или препричава краћи (прочитан или одслушан) текст, у извесној мери користећи и језичка средства која се у њему појављују.

Медијација
ДСТ.3.1.24. На матерњем језику саопштава основну тему и појединачне информације нешто опширнијег усменог исказа, примереног узрасту и интересовањима.
ДСТ.3.1.25. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације из краћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту и интересовањима.

ДСТ.3.1.26. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лица у вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.
ДСТ.3.1.27. На матерњем језику преноси информације, упутства, молбе, савете и сл. добијене од трећег лица.

2. ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА
ДСТ.3.2.1. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у понеким тежим комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско-интонацијских правила, а евентуалне неправилности не угрожавају комуникацију.
ДСТ.3.2.2. Записује речи и изразе с релативном ортографском тачношћу (тако да не долази до неспоразума) и познаје и примењује фреквентна правописна правила.
ДСТ.3.2.3. Познаје и/или користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева, прилога.
ДСТ.3.2.4. Користи фреквентне лексичке елементе који се односе на теме и ситуације из његовог непосредног искуства.
3. ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА
ДСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитим аспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика.
ДСТ.3.3.2. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у области умећа живљења и прихвата постојање разлика; примењује неке основне елементе у области умећа живљења (нпр. начин обраћања и поздрављања).
ДСТ.3.3.3. Разуме и избегава основне облике непримереног/неприкладног понашања у контексту циљних култура.
ДСТ.3.3.4. Препознаје да постоји пристрасност у тумачењу културних појава и негује критичко мишљење у њиховом посматрању и разумевању.
ДСТ.3.3.5. Познаје положај земаља у којима се користи страни језик.
ДСТ.3.3.6. Познаје положај циљног језика у глобалном контексту и код нас.
ДСТ.3.3.7. Познаје најтипичније представнике појединих екосистема света где се користи страни језик и доводи их у везу са одликама екосистема.
ДСТ.3.3.8. Препознаје повезаност најважнијих појава из историје циљних култура и опште историје.
ДСТ.3.3.9. Препознаје утицај неколико најзначајнијих личности и дела из друштвене и уметничке историје циљних култура у свету, које доводи у везу са друштвеним и уметничким појавама из наше историје и обрнуто.

У Горачићима,
24. 6. 2026. год.

Председник Школског одбора
_____